Ч. 24 (126). Należytość pocztową uiszczono ryczałtem. Львів, неділя, 1 квітня 1928 р. Рік III.

НОВА ЗОРЯ

ЧАСОПИС ДЛЯ ПОШИРЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ХРИСТІЯНСЬКОЇ ОРҐАНІЗАЦІЇ

Виходить два рази тижнево: в четвер на 4 ст., під неділю на 8 ст. Адреса: Нова Зоря, Львів, Сапіги 26, І. п. Конто П. Щ.: Краків 405.867. || Передплата в краю: 1/4-річно 6 зол., місячно 2 зол. За кордоном 1/4-річне 1 амер. доляр. — Ціна числа 25 сот. — Рукописів не звертається.

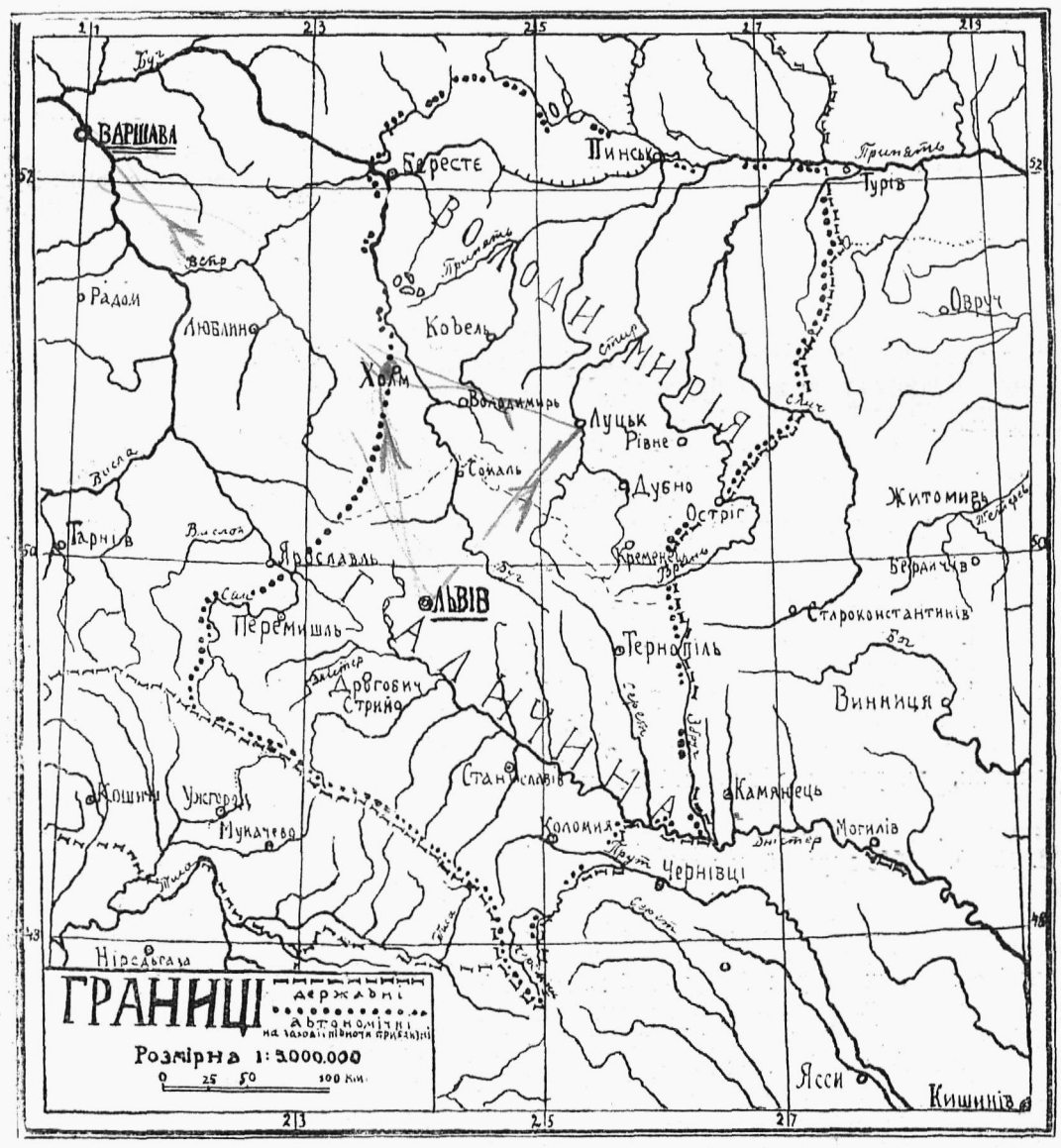
Найважніша політична задача нашого сучасного покоління.

Яка вона, ся задача? Вибороти політичну, культурну і господарську автономію українських — під історичним й етнографічним оглядом — земель при Польщі. Наше сучасне покоління не має иншої важнішої місії. Від висліду, чи і як воно сю місію виповнить, залежатиме його історичне значіння — його слава або його ганьба.

Засадне наше становище до проблему національно-територіяльної автономії українських земель при Польщі зясоване в 22-ім числі нашого орґану, з приводу відкриття нового сойму, у статті „За автономію українських земель при Польщі.“ Про річевий і тактичний бік сеї справи прийдеться нам ще нераз підіймати розмову. Сим разом обмежаємося до двох моментів: а) як виглядала-б під оглядом територіяльним українська автономна область; б) які політично-правні зразки подібної самоуправи подибуємо в сучасній нам европейській практиці?

До вияснення першого питання, чи радше для зоріентування в нім, подаємо ось-тут нарис мапки. Вона обіймає всі наші простори під Польщею; окрім того сумежні наші полоси в Чехословаччині, Румунії і СССР. Українська автономна одиниця при Польщі мала-б, у даних обставинах, означені вже границі на полудни і сході, — усталені міжнародними умовами, зміна яких від нас не залежить. Натомість відмежування нашої автономної країни від решти Польщі лежить в обсягу нашої практичної політики навіть при сучаснім політичнім системі.

На нашім картоґрафічнім нарисі, отся майбутня т. ск. внутрішна границя, від заходу і півночи, означена тільки низкою пунктів, має очевидно тільки приблизний характер, так лише **exempli gratia**, і не є жадним конкретним проєктом. Правду сказати, проведення адміністраційної межі в тих місцях страшенно трудне. Вона не може спиратися ні на самім історичнім принципі — бо відносини геть змінилися — ні на язикових обставинах, які часто є глумом над господарськими і комунікаційними вимогами. Одним словом, означення подібної границі вимагає дуже подрібного підготування і мусить бути вислідом компромісу ріжних чинників.

Взявши за підставу отсю схематичну межу, одержуємо відокремлену територію, що в неї входять три теперішні південно-східні воєвідства: станиславівське, тернопільське і волинське — в цілости, львівське в більшій половині (більше-менше по Сян, як за австрійських часів Сх. Галичина), так само більша половина поліського, та скравок люблинського. Все те разом дає приблизно 115.000 кв. км., себто тільки що прим. Болгарія, більше ніж Угорщина, Португалія, втроє тільки що Швайцарія і т. ин. Всеї людности на сім просторі було-б приблизно 7 міліонів, себто приблизно як у Швеції, Португалії, а вдвоє тільки що в Данії, Финляндії і т. ин. З того українців буде яких 5, поляків 1,2, жидів 0,8 міліонів.

Історично, географічно і культурно вся область розпадається на дві більше-менше рівні частини: південну — Галичину, і північну — Володимирію. Перша має густіше населення і крім хліборобства займається промислом; друга рідше заселена й живе виключно з хліборобства і лісового господарства. Осередком усеї области, під кождим оглядом першим, є очевидно Львів — столиця й осідок уряду і сойму автономної Галичини-Володимирії.

Інформаційний матеріял для розяснення другого з поставлених питань подаємо окремо.

Конституційний закон

про самоуправу польського Шлезька з 15-го липня 1920. (Д. З. Р. П., 1920, № 78).

Поширений у нас погляд, буцімто Польща має наскрізь централістичний устрій та що єдиним, і то покищо теоретичним тільки, виломом у сім конституційнім централізмі є знаний уже нашим читачам закон про автономію трьох галицько-українських воєвідств з 26. IX. 1922. В дійсности воно не так. Полишаючи на боці Ґданськ, що є навіть окремою державою з обмеженою суверенністю, маємо в Польщі територію з куди більшим обсягом автономних прав і привилеїв, ніж дає нереальний досі закон з 1922. Маємо на думці шлезьке воєвідство — найменшу з усіх польських провінцій (мало понад 4.000 кв. км.), одначе дуже сильно залюднену (біля 1, 2 міл., значить мало що менше ніж вдвоє просторіше станиславівське в-во), а ще сильніше загосподароване (30 проц. людности живе в містах, підчас коли у львівськім в-ві тільки 14 проц., не говорячи про якість сих і тих міст). Отсей інтересний південно-західний закуток Польщі тішиться, крім своїх богацтв, ще й окремим орґанічним статутом політичним, якого сила і непорушність перевисшає всі звичайні польські закони (в тому ряді і закон 26.IX. 1922); він має характер конституційного закону, що його однобічно не може змінити ні президент, ні сойм РП., ні оба разом.

Як се сталося? Попередусього треба дати позір на дату статута: 15. VII. 1920, — а зрозуміється богато. В початках свойого істнування, з недовірем трактована навіть власними творцями, неупорядкована внутрі і повна небезпек ізовні — Польща була куди податливіша і щедріша, ніж потім,як доцільними заходами і щастєм вона скріпилася на всі боки. Сьогодні, той самий Шлезьк певно такого статута вдруге не діставби. Маючи се на увазі, чи не плакати нам гірко над помилками нашого політичного проводу, що не подбав рано і як слід про міжнародний статут для Галичини в 1919-ім р.?

Згаданий конституційний закон був ухвалений ще перед горішньо-шлезьким плебісцитом. Він мав наперед приєднати шлезьку людність для ідеї злуки з Польщею, а далі — обезпечити ріжні права й користи мешканців від оточення серед польського політичного і господарського моря. При сім малося на увазі не лише тамошню шлезьку людність, а й польську. Отся ціль обезпечення окремих інтересів країни осягнена, як не вповні то в дуже значній мірі, орґанічним статутом з 15. VII.

1920. Щоби зрозуміти всі його користи, просимо читачів взяти до рук постанови нашого закону з 26. IX. 1922, як вони переповіджені у 22-ім числі нашого часопису (постанови на 1000 проц. корисніші від того „нічого“, що сьогодні маємо), і порівнати їх з головними постановами шлезького статута в низше поданім коротенькім змісті.

Наперед обсяг тих справ, що виняті зпід загально-державного законодавства і компетенції центрального уряду куди щирший ніж малоб бути в Галичині. Тут самі господарські добродійні і санітарні справи, і то в обмеженім обємі, а лише справи віроісповідні й освітні творять політикум; там, на Шлезьку, між 17 прерогативами місцевого сойму маємо повне законодавство в справах (арт. 4): зверхної урядової мови всіх урядів; устрою всіх властей й адміністрації, громад і т. ин.; орґанізації поліції і жандармерії; шкільництва всіх степенів і типів, до університетів включно; цілість конфесійних-питань, окрім конкордату; цілість законодавства рільничого, санітарного, добродійного, протилихварського, водного, електричного і т. ин.; та що особливо широке, податкового. В Галичині податки малаб збирати держава, а на потреби автономії призначилаб тільки відповідну квоту; на Шлезьку навпаки: збирає податки й орудує ними сам край, обертаючи їх у першу чергу на власні потреби, а державі віддає тільки певну квоту покриття спільних видатків (арт. 5.). Взагалі, основою всього законодавства є шлезький сойм (арт. 6—8).

Сей сойм сам ухвалює для себе виборче право, а не одержує його з Варшави; він має право уладжувати референдум (загальне голосування над проектами законів); перед ухваленим буджету не може бути ні розвязаний, ні відрочений; в разі розвязання нові вибори мусять бути до 75 днів, і т. ин. (арт. 13—22).

Виконавча влада Шлезька складається з воєводи і ради з 5 членів, вибраних соймом способом пропорціональним, який виключає майоризацію німецьких послів (арт. 25.) Країна одержує окремий апеляційний суд; найвисший суд у Варшаві має полагоджувати тільки такі справи, що давніше в пруських частинах Шлезьку належала до імперського трибуналу в Липську, в австрійських — до найвисшого суду у Відни (арт. 36).

Вкінці маємо величезного значіння постанову: отсей орґанічний *статут не може бути зміненій без згоди самого шлезького сойму;* в тім лежить його конституційний характер.

По плебісциті і признанню Польщі нинішної території шлезького воєвідства, сей статут увійшов в життя й остає в повній силі. На сторожі його стоїть уся людність воєвідства з соціяльно-господарських мотивів, зокрема німецька частина людности — з національно-політичних і культурних мотивів. Що більше, при передаванню б. німецької території Польщі прийшло, при посередництві антанти і Союза Народів, до окремої умови між Німеччиною і Польщою, в якій м. ин. забезпечено ще докладніше інтереси шлезьких Німців у Польщі, без огляду на їхне походження з Німеччини чи Австрії. По думці сеї умови, покликано до життя постійну мішану комісію під проводом окремого, Союзом Народів визначеного, комісаря з нейтральної країни, для полагоджування національно-культурних і язикових спорів. Таким комісарем С. Н. є тепер Швайцарець Калондер, що-то недавно заборонив співати у шлезьких школах звісну протинімецьку „Роту“ Конопницької і сим викликав велику бурю в польській пресі.

Ось так инші вміють дбати про свої права і їх обезпечення. Й ось так ми — не вміємо.

Набування майна в прикордонній смузі.

В „Д. Зак.“ з 19. III. оповіщено декрет президента держави, котрий змінює його розпорядок з 23. XII. 1927 р. про майно в прикордонній смузі. Новий закон постановляє м. ин., що чужинці можуть набувати там недвижимости тільки на основі окремого дозволу Ради міністрів. В разі спізненого внесення просьби або відмовного її полагодження чужинець має до року се майно продати. Инакше наступить примусова продажа. В прикордонних воєвідствах може місцевий воєвода заборонити чужинцеви: володіти, управляти або арендувати недвижимости, займатися торговлею й промислом, кермувати підприємствами й роботами. Розпорядок входить в силу з 31. березня ц. р.

На весняний сезон поручає елеґантні **КАПЕЛЮХИ**
по приступних цінах
О. БЕРЕЖНИЦЬКА
Львів, вул. Пекарська ч. 47., І. пов.
Принимає всякого рода модиярську роботу.
166 3—4

АВТОРИТЕТ А ВІЗАНТІЙСТВО.

(Стаття надіслана з кругів Духовенства).

IV.

Се нехтування авторитету Церкви і в слід за тим всякого іншого правного і слушного авторитету показалося в цілій грозі за української влади. Тоді темні духи, котрі, як висловився оден священик, передтим були низші води, тихші трави, повилазили на верх і своєю демаґоґією та розкладовою роботою спричинили розвал ще неуформованої української держави. Ще не була забезпечена своя держава, а вже проваджено війну проти Бога, Церкви і релиґії!

Наша преса допускається й тепер формального бандитизму морального на наших Епископах. Уважається сензацією і найсмачнійшим куском, коли появиться плюгава напасть на нашого Епископа. Дехто з редакторів ізза сего робить навіть добрий „бізнес“. **Одним** з доказів морального бандитизму нашої преси являється „Український Голос“, котрий поставив собі немов за завдання і головну ціль: нищити авторитет Епископів та відчужувати і ворожо настроювати наше громадянство до Апостольської Столиці в Римі. А вже найяркійший примір — „услуга“ сего часопису в завзятій боротьбі проти Перемиського Епископа Йосафата Коциловського. Не зраджую ніякої тайни, бо се вже загально відома річ, що головна пружина цеї боротьби є таки самі деякі „духовні“, будьто з Перемишля, будьто з „чорної ради“ у Львові. Вони то, ті „духовні“ відограли головну ролю, а світські інтеліґенти, котрі підписали безприкладну жалобу до Риму проти Перемиського Епископа, се з малими виїмками — тільки статисти в цілій тій неетичній і згіршаючій справі. Що до самої жалоби, то вона не вийшла з холодної і розважної обєктивности, але з низької пристрасти і некультурности, котра посунулась до того степення, що виволікла навіть приватні справи Епископа. А коли св. Столиця відкинула сю жалобу, тоді „Український Голос“ прилюдно оголосив сю жалобу і накинувся при тім в некультурний спосіб на Апостольську Столицю! Таке поведення можна сміло назвати хамством, як це й написав „Католицький Провід“ в Америці. Однак „Український Голос“ готов сейчас обуритися і назвати се некультурністю. До сего у нас дійшло, що вільно попорняти хамство, але назвати се по імени — то „дика некультурність“. Се вже у нас звичайні річи.

А надзвичайної „почести“ дізнав Станиславівський Епископ Григорій Хомишин, чи радше Духовний Станиславів, як його назвав **ніби для обережности** о. Костельник в „Ділі“ (ч. 15. з 22. I. 1928). Не перший се раз!

Пригадаймо собі ту нещасну подію, яка склалася тому кільканайцять літ, коли морально упавший і дідично звихнений священик вдерся був у пянім стані до палати Епископа, щоб його зневажити. Який тоді звівся вереск і крик по часописях! А в „Ділі“, як всі памятають, фіґурувала тоді стала рубрика „Хомишиняда“. Упавший священик був „уканонізований“ як „мученик“, — розуміється „за нарід“, а Епископ був обезславлений як „деспот“ і „тиран народа“. Тоді „вірні“ раділи і також многі „духовні“ їм вторували. Радість з плюгавлення свого Епископа була широка.

Ось такі події й інші многі їм подібні з нашого церковного, національного та суспільного життя достарчили і достарчають **аж надто обильного** „тексту до польської арії“ та інших посторонних чинників, які рішають про нашу долю. Тут очевидно ні причім „Духовний Станиславів“ та „деякі з теперішних світських інтеліґентів“, як се написав о. Костельник, **котрий тим способом провинився як не проти четвертої, то в кождім разі проти осьмої божої заповіди.** І заразом дав доказ своєї візантійської вдачі, бо як священик повинен знати і розуміти, що по словам св. Ап. Павла, не його, але Епископа поставив Дух св., пасти Церкву божу. І тому він як католицький священик повинен заховати межі льояльности і пошани для Епископа, не посуджувати його безосновно і прилюдно. Сего не повинен він робити навіть тоді, колиб мав дар непомильности і ясновидження, котрого очевидно не має.

Кромі сего нехай о. Костельник увійде в свою совість і запитає себе, чи він не провинився також тут і там своїми нефортунними письменними виступами проти авторитету Епископів? А апробата богословського факультету у Львові в справі дозволу перемиських інтеліґентів на православне Богослуженя в бурсі, чи була без участи о. Костелька і то може рішаючої?! Та апробата була прецінь виразно вимірена проти перемиського Епископа*). Бо тут не ходило о якийсь абстрактний факт, лишень „в теорії“, але о конкретний факт Епископом вже осуджений. І тому ніхто, навіть богословський факультет, не мав права забирати голосу, але повинен був інтерпелянтів відослати до Апостольської Столиці, яка єдино має право рішати і судити Епископа. Рівнож треба признати, що також „Нива“, котрої редактором є о. Костельник, в тій цілій борбі проти перемиського Епископа заняла невиразне, а в кождім случаю пасивне становище, яке не лицює католицькому орґанови, призначеному для католицького клира.

Дуже прикро писати про такі справи. Одначе се най буде тим більшим доказом, як сильно заволодів нами дух візантійства, котрий спричинив у нас брак розуміння і пошани для авторитету Церкви і вслід за тим брак розуміння і послуху для всякого іншого авторитету. А без сего ми ніколи не двигнемося, ніколи не приберемо скристалізованої форми і завсіди будемо в пливкім стані.

З другої сторони є потішаюче явище, що навіть з кругів світської інтеліґенції даються чути голоси про значіння авторитету католицької Церкви, про значіння і вплив її дисципліни.

Найперше треба признати й уважувати авторитет наших Епископів, котрі стоять з нами в безпосереднім контакті. Треба нам конче зрозуміти, що вони мають определену правом божим і Церкви свою сферу ділання і що некомпетентні не мають права мішатися до їх справ, як Епископів. Може часом неподобатися нам у цего чи того Епископа темперамент, тактика, індивідуальна вдача, але се ще не порепинює їх діяльности як пастирів Церкви. Безперечно їх діяльність прилюдна, підпадаюча під осуд людський, але най той осуд буде основний, виразумілий, обективний і з захованням достоїнства Епископського, котре є Христове. Тягнути їх однак перед суд улиці, лукаво їх підозрівати і по парубоцьки їх плюгавити, се справді для нас самих понижаюче. Сим самі себе осуджуємо.

*) Всч. о. Костельник очевидно стає у нас спеціялістом від нефортунних виступів: По осуді, який уважав за відповідне видати прилюдно проти перемиського Епископа в справі православного богослуження в катол. бурсі та поніби обережнім виступі проти станиславівського Епископа в „Ділі“ уважав о. К-к вказаним в редакційній статті „Католицького Проводу“ під заголовком „Рим і Византія“ (гл. „Н. Зоря“ з 22. I. с. р.) „відкрити“ — ні менше ні більше, тільки „кольосальне богохульство“ й недавно оповістив се „відкриття“ у своїй „Ниві“. А треба знати, що „Катол. Провід“ се орган фінансований переважно нашим філядельфійським Епископом (що видно зі списків жертв на той орган) і в кождім числі тим Епископом поручуваний вірним. Орган той, мимоходом кажучи, редаґує о. Епіфаній Теодорович ЧСВВ, котрий у ред. ділі не новик, бо довго редаґував „Місіонаря“, катол. календарі і т. и. Отож виходить таке диво, що ні катол. священик-редактор „не розуміється“ на „богохульстві“, ні катол. Епископ, а о. Костельник „розуміється“ на тім. —

Ред. „Н. Зорі“.

Рівнож, коли навіть заходить основна і конечна потреба можна удатись до Апостольської Столиці, котрій підчинений кождий Епископ і котра єдино має право і є покликана судити Епископа. Одначе не вільно розмазувати справу по часописях або скликати віча і взивати непокликані товпи, щоб ті „судили“ Епископа.

Се пишу не тому, немовби я хотів заскарбити собі якісь особливші згляди у наших Епископів, але тому, що сего домагається наше спільне загальне добро Церкви і народу. Ся справа то найперша, то найконечнійша. Бо Епископи у нас ще єдиний правний і правдивий авторитет, бо ми нація розбита і поневолена і — не маємо іншого авторитету. А коли зрозуміємо й ушануємо авторитет Епископів, то нам прийде рефлексія і зрозуміння авторитету також у громадянськім життю. Тоді не демаґоги будуть мати голос і вплив, але мужі характеру і високої моральної вартости. Тоді зачнеться у нас формувати тревала орґанізація і позитивна праця.

Однак то всьо може нам дати тільки авторитет і дисципліна католицької Церкви. Тому треба нам бути католиками, а не половичними, що занимають становище „по середині“, або стоячи „на межі“. Нам треба бути католиками не зверхними, що заховують тільки зверхну льояльність для католицької Церкви, але внутреними з переконання, з совісти і віри. **Обсерватор.**

Ліквідація майна

бувших російських правних осіб (товариств).

Рада міністрів приняла проєкт закона про ліквідацію осталого в Польщі майна б. рос. правних осіб, головно асекураційних товариств і міських банків. Ліквідація банків дасть 40 міліонів зол. і на ту суму випустять нові облігації, котрі приниматимуть польські державні установи. Також мають зліквідувати майно Азовсько-Донського і Волжсько Камського банку, водопроводів у Білостоці й Гродні та деяких вузкоторових залізниць. Загальна сума з розпродажи майна тих правних осіб дасть коло 200 міліонів дол.

Отворення сойму і сенату.

Дня 27. марта точно о год. 5.35 по пол. став премієр міністрів Пілсудський при столі маршалка, щоб отворити перше засідання нового сойму. В тій хвилі комуністи зачали кричати: „Проч з фашистівським урядом Пілсудського!“ Маршалок Пілсудський ушімнув їх три рази словами: — „Панове! Будете викинені зі салі!“ Коли се не помогло, на знак маршалка впровадили поліцію з крісами і баґнетами й вона усунула зі салі сім послів, трох комуністів, трох радикалів, між ними Левка Бачинського, і — розуміється — посла УПП п. Західного. Послів УНДО на салі тоді не було, бо вони не хотіли брати участи в отворенню сойму. Демонстрація, яку счинили *перед* отворенням сойму, не могла мати ніякого значіння, крім хіба тої, що відпровадили на пару годин до фурдиґарні в ратуші тих, котрі кричали. Вони ще не були „нетикальні“, бо сойм ще не був отворений. Мусіли се знати й вони, але кричали, щоб відразу показатися, як то вони „обстають за бідним народом“, — щоб потому 5 літ нічого не робити. В дійсности вони тим передчасним криком зробили прислугу не „бідному народови“, тільки польському правительству, котре відразу одержало прекрасну причину до переведення заострення реґуляміну на будуче, про що вже пише вся польська преса, виразно підчеркаючи, що большевики й наші радикали причинилися до скріплення польського парляментаризму на будуче.

По двох годинах привели з фурдиґарні згаданих сім мимовільних помічників польського уряду і всі вони по полиськи зложили присягу на вірність польській державі. Инші посли зробили се ще передтим, причім з послів УНДО протестували аж два проти того, що присяга вимагається в польській мові. Річ ясна, що поважніще виглядає, коли іменем якоїсь партії протестує один, бо инакше викликає се враження неорґанізованости протесту.

Потому вибрано маршалком сойму с. д. Дашинського 206 голосами проти урядового кандидата Бартля, котрий одержав 142 гол. У відповідь на те посли одинки демонстративно опустили салю. Прихильна урядови преса уважає вибір Дашинського ворожим урядови актом і вже на тій основі заповідає недовгий вік сему сеймови.

Отворення сенату відбулося спокійно. Отворив його теж марш. Пілсудський. Українські сенатори складали приречення насамперед по українськи, потім по польськи. Маршалком сенату вибрано 54 голосами сен. Шиманського (з 1-ки), а віцемаршалками: Познера П. П. С. (89 гол.) й проф. Мих Галущинського (68 голосів). Се вперве представник нац. меншости осягнув у Польщі таке високе становище, що з обуренням підносить польська преса.

Санітарно-гігієнічні умови життя в УСРР.

Під таким заголовком відбувся 23. березня з рамени Українського Науково. Інститута відчит проф. д-ра Б. Матюшенка в авдиторії ч. 28 Берлінського Університету. Прелеґент на основі офіційних даних радянського уряду намалював ясний образ стану народнього здоровля, обективно представляючи як неґативні, так і позитивні сторони цього стану. Як неґативні вказав на велике зменшення в порівнанні з перед війною числа лічничих закладів, забезпечености населення лікарською допомогою й медикаментами (особливо це стосується сільської людности) на пониження степени наукової кваліфікації самого медичного персоналу. Як додатні сторони вказав на широку орґанізацію дослідження санітарно-гігієнічних умов життя населення й старання зробити медичну поміч як найдоступнішою для широких верств населення. Між иншим прелеґент вказав на невірність твердження, ніби большевицький уряд перший завів у себе окреме міністерство (комісаріят) народнього здоровля: в дійсности перше запровадило його в себе австрійське правительство 1917 р. і першим міністром був відомий український учений проф. Ів. Горбачевський. Друге міністерство з черги було засноване українським Гетьманським правительством весною 1918 року. Большевики стоять аж на третім місці, заложивши у себе комісаріят народнього здоровля в червні 1918 р. Виклад проф. Матюшенка відвідало кілька німецьких професорів з деканом медичного факультету д-ром Гротіяном на чолі. Численно явились представники берлінської української колонії.

Повістевий фейлетон „Нової Зорі“ з дня 1 IV. 1928. 22

ОСИП НАЗАРУК.

РОКСОЛЯНА

Українська історична повість з 16. століття.

А то ключ перелетних журавлів летів з Малої Азії понад Чорним Морем, на північ, в Рідний Край Настуні. Може й він пращав її...

Перед її очима став Рогатин і великі луги над ставищем, де часто спочивали журавлі.

— „Там певно все ще в руїні,“ подумала і сльози заперлилися в її очах. А чорна ґалєра торговців живим товаром плила і плила на захід сонця — в невідому будучність.

VII. В ЦАРГОРОДІ НА АВРЕТБАЗАРІ.

I.

„Viel dunkle Wege fuehren
Vor unbekannte Tueren,
Wer keine Heimat hat...“

„Żal z oczu łzy wyciskał tym, co tam patrzyli,
Co z Bahramem w niewoli w Carigrodzie byli,
Widząc, ano tuteczne ludzie przedawano,
Xiędza, chłopa, szlachcica, — nic nie brakowano.
Jednych kijmi na bazar jak bydło pędzono,
Drugich w pętach, a drugich w łańcuchach wiedziono“.

Щойно перестали падати рясні дощі над гарним Царгородом[1]) і весняне сонце усміхалося до нього блиском і теплом. Зазеленіли сади й огороди. І міцніще притулився повій до струнких кипарисів у парках Ільдіз-Кіоску. І зацвили білі й сині бози і червоний квіт брескви покрив гилля її. З величезних мурів резиденції Падишаха позвисали сині, міцно пахучі китиці квітів ґліцинії. Запах їх доходив аж до пристані, де виладовували довгі ряди молодих невольниць. ...Йшли сковані, по чотири, злучені міцними подвійними ланцюшками, з кайданками на руках. А для чвірки, в котрій була Настя, якось не стало легких, жіночих ланцюшків. І на березі Золотого Рога столиці Падишаха заложили на її ручки тяжкі ланцюхи, призначені для молодих мужчин-хлопців, стиснувши їх на три огнива, бо дрібні ручки мала.

Булаб тут може ревно заплакала, якби її увагу не відвернули дикі сцени, що діялися тут при виладовуванню мужеських невольників. Від Чорного Моря, від берегів Скутарі й від Моря Мармара тиснулися до Золотого Рога ріжні-преріжні судна, ґалєри, байдаки і каравелі[2]). А з них виганяли на беріг пристані маси невольниць і невольників. З невольницями поводилися ще сяк-так, але невольників гнали як худобу: били буками і різками, дротяними нагайками і кінцями ланцюхів, аж до крови.

Тут узріла розгорнену в самій середині „книгу історії наших найбільших страждань і мук.“ Від хвилі, коли побачила своїми очима, що навіть найстрашнійший опришок турецький умів пошанувати правну владу своєї землі, вже не сумнівалася в розвиненій болем головці своїй, що кождому народови дає Бог справедливий таку долю, на яку заслугує. В синих очах Настуні знов мигнула чаша чорної отруї — на тлі Високого Замку у Львові. І длятого не заридала в голос на березі Стамбулу і золотої пристані його. Тільки дві тихі слези скотилися з очей її на ланцюхи-кайдани і засвітили як перли. І пригадали їй ворожбу циганки, котрої вже давно не згадувала: „В перлах і фарарах ходити будеш і адамашки під ногами будеш, а горючий камінь у волоссю твоїм...“

Не в перлах, а в ланцах ішла, не по адамашку, а по поросі, скропленім слізми невольниць. У волоссю не мала вправді дорогого „горіючого каменя“, але зате мала немов горіючий камінь у голові: хвилями відчувала такий пекучий біль у головці, що здавалося їй, немов її власні очі западаються в нутро голови. Коли біль уставав, здавалося їй, мовби на світ щойно вродилася.

[1]) Царгород, Византія, Константинополь, по турецьки Істамбул (або Стамбул), одно з найкращих міст на землі. Турки здобули його від сварливих Византійців раненько, дня 29. мая, 1453 р. за Сулейманового предка Магомета II.

[2]) Каравелі = кораблі без чердаків.

Поезія в політиці.

Під заголовком „Але розум мій раб і душа моя раб" — пише „Рада", — орґан „еманації" в ч. 36. розуміється — „іменем народа", що він (той орґан) хоче „найвисшого ідеалу", а „Нова Зоря" не хоче „найвисшого ідеалу", тільки — територіяльної автономії..! В попереднім (35) ч. орґан „еманації" називав се „злочином". А тепер показався вже трохи ласкавіщим і вже чомусь не називає домагання автономії „злочином", тільки — „рабством", а нас рабами, котрі „відкинули боротьбу за найвище право нації"...

Коли „найвисшим правом нації" уважати нпр. те, щоб кілька одиниць з даної нації заробляло гроші „з джерел невідомих нікому" — кажучи стилем поетки — і за ті гроші вдавало „принціпіяльних патріотів", поки того треба тим, котрі держать отверті грошеві „джерела", — то ми дійсно не признаємо такого „найвищого права нації".

А що до поезії про рабів, то в українській літературі є прекрасні поезії на ту тему. Нпр.

„В душі раба, що зріс в тяжкій неволі,
Зродилась мрія і запанувала
Над ним, своїм творцем
Потужно й міцно —
Міцнійш од влади сильних Фараонів!
І наказала мрія взяти камінь
З гарячих скель Лібійської пустині
І з нього витесать дивну подобу
На вічну загадку вікам потомним...

Як відомо, кожда людьми зроблена загадка має свою розвязку. Ми отсю поетичну загадку про раба розвязуємо так: Поетка з жіночої делікатности не сказала прямо, що сю поезію написала про Україну й нібито описала нам єгипетського раба. В кождім народі без виїмку есть тип раба, кождий раб лінивий, але не кождий рівно хитрий. Нпр. наші раби куди хитріщі од єгипетських! По перше наші раби своє лінивство думки, (котре доходить до тої міри, що перепечатують цілі статті з других орґанів, бо самі не знають, що писати) — все закривають шильдом якоїсь партії „праці" розуміється, для „бідного народу". По друге, наші раби не дурні займатися тесанням каміння з горячих скель пустині, тільки роблять лекшу робітку: „тесати" фразу про самостійну державу, хоч вони самостійно без чужих грошей не видали ще ні одного числа ґазетки, щоб представити себе „бідному народови". По трете, наші раби дуже хотілиб стати фараонами і то без ризика та ще при тім заробити на чорну годину зайву копійчину на „найвисшій ідеї".

Хв. Ред. „Ради" часто підчеркує, що „Н. Зоря", се орґан призначений для поширення Укр. Христіянської Орґанізації. Ми се памятаємо, чого доказом есть, що містимо статті про христіянські справи, як христіянський орґан не відразу забороняємо „Раді" перепечатувати *цілі* наші статті, але як се частійше буде повторятись, то будемо приневолені оповістити: Для орґанів Партії Праці наші статті Copyright. Самі попрацюйте, ВП. Паневе з партії Праці, — щоб заповнити шпальти „для бідного народу".

ОГЛЯД ЧАСОПИСІВ.

„ДІЛО" в ч. 67. пише:

„Безпосередньо після соймових виборів оцінили ми їх вислід як середній в Галичині та як *катастрофальний* на інших українських землях під Польщею. Це обективне ствердження наявних фактів *викликало деяке негодування* в наших громадянських колах. Нам закидувано, що ми за песимістично оцінюємо ситуацію та що тим чином викликуємо депресію. Від кількох літ вкорінилася в деяких наших колах думка, що обовязком преси є підтримувати духа, *себто кожну подію найбільш катастрофічного характеру представляти не в дійсному світлі, тільки штучному,* коліровано-оптимістичному. Критики аналізи й обективної оцінки наша громадська думка *не терпить. Такі речі в нас не находять громадської санкції.* В нас можливі лише крайности: або безкритичний оптимізм, крайне, пеанами замаєне захоплення в супроводі похвал і признань — або чорний песимізм, нарікання, локори, лайки, осуди

Творча, будуюча критика, безпристрасна аналіза, обективна оцінка нам не підходить.

До тогож ми постійно і виключно шукаємо причин наших невдач *поза нами,* коли тимчасом велика їх частина міститься у нас самих.

Крайности: беззастережний оптимізм і чорний песимізм — це дві струни, що бренять в нашому житті: політичному, економічному, культурному, освітному і якому хочете. В нас є спеціяльні орґани, які все бачать *тільки в найчорнішому* світлі тут, у нас, а одночасно все *поза* нашою територією і поза межами нашого власного національного життя — з „прекрасної далечини" все бачать якраз протилежно: якусь аркадійську *ідиллю.* Зновуж інші в тому житті, що є поза нашими межами, по той бік добра і зла, добачують все лихо, а в нас *бажалиб бачити тільки успіхи,* досягнення й побіди, навіть колиб проти них кричали всі факти. В нас є політики, провідники й керманичі, дійсні чи уявні, що вважають громадянство якоюсь нерозвиненою дитиною або хорою людиною, якій постійно треба подавати цукровані ліки у формі пеанів, заохочуючих покликів, перелицьовувань дійсности".

Так тепер слушно пише „Діло". До сих заміток будемо мати нагоду ще вернути.

„НОВИЙ ЧАС", ч. 41 (493) з 28. III. 1928 р., обговорюючи в статті п. з. „Наука з виборів" становище підчас виборів українських партій, між ин. пише дослівно таке про „Партію Праці": „Про „Партію Праці" не згадуємо, бо вона на те тільки істнує й *за те їй платять,* щоби вона розбивала українську національну силу".

Ще мабуть ніхто не діждався виразнішого закиду, що йому *платять* за таку „гарну" роботу, як розбивання сили свого народу. Ми розуміємо ВП. керманичів У. П. Праці, котрі навіть за таке не позивають до суду: як відомо, суди тут польські й не випадає волочитися по польських судах тим, що „гарну державу" і гарні суди на нашій території бачать тільки трохи далі, за Збручем. Але чейже випадалоб перед громадянським судом предложити дискретно книги своїх передплатників або членів-міліонерів, котрі маючи

КУПОНИ НА СУКНІ
БЛЮЗКИ
СТОЛОВІ ҐАРНІТУРИ
ХУСТИНКИ до НОСА
ПЛЄДИ
поручає фірма
АНТІН УВЕРА
Львів, вул. Галицька ч. 10.
Філії в Тернополі, Дрогобичі і Стрию.
ЦІНИ ЗНИЖЕНІ!
86 14-15

А від Пери й Ґаляти, великанських передмість Істамбулу, гнали сухопуттям в ланцюгах і путах нові товпи вже проданих невольників! Кого між ними не було! Робітний народ, сепяне і міщане, шляхтичі й духовні, що видно було по їх одягах: мусіли їх недавно пригнати з Рідного Краю кримські ординці або дикі Ногайці. Бранці йшли сковані й повязані як худоба, биті й катовані. А турецькі пси лизали кров, що капала з їх ран від побоїв.

Настуня закрила очі з внутрішнього болю. Були се очевидно бранці з її рідних сторін, бо переважали між ними зітхання до Бога в її рідній мові, хоч чула також тут і там уривані слова польської молитви:

„Здровась Марйо ласкісь пелна... мудль сен за нами гжешнимі... тераз і в годзіне сьмерці нашей... амен..."

Польську мову чула між нещасними рідше ніж нашу. Пригадалися їй батьківські слова, що й Ляхи гарні пташки, але таки не такі гарні як наші. І длятого меньше їх попадало в отсю страшну каторгу-покуту. Думала: „Як вимірив Божою мірою справедливости..."

Розуміла, що й наші й Поляки були тут дуже нещасні, бо втратили свою Батьківщину, ціннішу навіть від здоровля. І тепер не знали, куди їх поженуть та перед чиїми дверми опиняться. А як не чула вже ні рідної ні польської мови, зачала розглядатися по місті, щоб забути страшний вид, який недавно бачила. Вона зі стисненим серцем дивилася на мармурні палати і струнки мінерети чудової як мрія столиці Османів серед квітів і зелені під синим небом полудня.

II.

Якраз виправляли в Мекку святу весняну каравану, що везла дари й прохання султана до гробу Пророка. Бо був се *приписаний* день перед початком Рамазану[2]).

Вже від ранка ґлітно було на широкій вулиці, що з північного кінця пристані провадить до Ільдіз-Кіоску, положеного над Босфором, на височині Бешікташу.

Незлічимі повозки сунули в барвистій товпі народа... А від Бешікташу аж до гори Ільдіз стояло шпалірами військо Падишаха. І все ще виходили султанські сили стройними рядами з довгої на милю казарми яничарів, котру скоро кінчив Десятий Султан Османів. Всі дахи камяниць були битком заповнені глядачами. З кождого вікна дивилися цікаві очі тісно стиснених голов. А всі мури по обох боках вулиці обсаджені були видцями до останнього місця. Довжезними рядами сиділи на них турецькі жінки і дівчата в завоях. Кожда з них очікувала нетерпеливо, щоб побачити молодого султана.

Те саме бажання мали й молоді невольниці, яких уложено далеко позаду — просто для того, що дальше в натовпі не можна було ні йти вперед, ні вернути до пристані.

З мошеї вийшов довгий ряд мусулманських духовних: старі, бородаті мужі, поважного вигляду, в довгих одягах з зеленого шовку, з широкими, золотом ґаптованими ковнірами. На головах мали зелені турбани з широкими золотими лентами. Йшли мовчки і поважно — в напрямі до султанської палати. Там, перед вікнами великого Падишаха, в укриттю перед товпою, навантажували султанськими дарами святу, весняну каравану до гробу Пророка.

Настуня вся замінилася в зір. Але не могла бачити, що діялося там, куди пішов довгий ряд духовних.

Переможгла в собі внутрішне пригноблення, яке мала ізза наложених на руках ланцюхів.

І вже з веселим усміхом звернулася до старого „опікуна" свого і сказала лагідним як оксамит тоном:

— „Скажи нам, добрий Ібрагіме, куди йдуть ті духовні?"

Ібрагім ласкаво подивився на неї й відповів:

— „Скажу тобі, о Хуррем, хоч ти й не визнаєш святого імени Пророка. Бо я не трачу надії, що світло науки його осінить колись твої веселі очі. Правду скажу тобі. А що се правда, переконаєшся, як Аллаг буде ласкав для тебе і зробить тебе служницею одної з жінок Падишаха, нехай живе вічно!..."

Показав рукою і говорив дальше.

(Далі буде.)

[2]) Святий місяць посту мосьлемів, девятий місяць в їх році.

грубі брутта чи то в Галичині, чи з „гарній державі“ за Збручем оттак коло Баку, — сномагають потрохи орґани „найвищої еманації“. Чейже тоді мусілиб ті, що „невинно нападають“ на пачів з Партії Праці, відкликати такі будь що будь не конче приємні закиди, що ВП. Панове з Партії Праці не працюють безінтересовно над розбиванням свого народу. І докиж, Панове, будете так тяжко терпіти — за ідею?!!! Таж инші навіть за добрі гроші таких публичних закидів не стерпілиб!

Політичний огляд.

(Повоєнне „національне виховання“ і лік на нього. — Відкриття нового сойму. — Марево нових виборів. — Безпрограмовість нашої політики.— Братерство з комуністами.)

Львів, 29-го березня 1928.

Майже одночасно сталися три маркантні події на шкільно-політичному грунті: а) українські студенти побили українських учеників у Львові за обовязкову участь у польсько-національнім обході; б) польські ученики побили українських учеників в Тернополі — також за участь у тімже святі; в) мішана німецько-польська комісія для полагоджування національних конфліктів на польськім Шлезьку, під проводом комісаря Союза Народів швайцарця Калондера, заборонила обовязкові у школах співи змісту болючого для учнів другої народности. Першим двом подіям наша преса присвятила дещо уваги, хоч односторонно; останню промовчала цілком. Думаємо, що неоправдано. Бо при всій своїй формальній і річевій окремішности те, що сталося в Галичині і на Шлезьку, споріднене з собою.

Ніде правди діти, в повоєнних часах *ідея „національного виховання“*, за котру колись змагалися найблагороднїші педаґоґічні уми, вироділася — як богато ідей в часі війни і по війні — у щось діяметрально протилеже тому, що зразу було метою: в анімальне прямо розбуджуванне нетерпимости і ненависти. На місце христіянського принципу у відношенню до чужоплемінника — культ поганського, виключного й еґоістичного націоналізму, каригідне й убийче втяганне дітей до активної політики, і т. ин. Що чекає людство, коли одно-друге молоде покоління виросте в сій атмосфері ненависти? І як усе і всюди: сильні й богаті (політично й культурно) перебудуть і виростуть з тих хоріб; слабі й убогі — знидіють. Про се повинні тямити й ті виховавці і громадяне, що не мають у своїх руках ні міністерій, ні кураторій, лише саму владу над молодечими душами...

Чому про се в політичнім огляді? Насамперед для підкреслення, що треба було аж невтрального Швайцарця, щоб в однім мішанім по складу людности закутку Польщі покласти кінець культови ненависти; а друге для того, щоб у повнім світлі показати, як далеко Галичині до Шлезька. Наші публіцисти і політики видять усе можливе і домагаються всього можливого й неможливого, а не видять і не домагаються одинокого успішного ліку: національно-територіяльної автономії для своєї землі з власним автономним шкільництвом хочби у такій формі, як їх має щасливий Шлезьк. Точка над і.

Найважніша політична подія першої половини сього тижня то *відкриття нового сойму* в Варшаві. Навіть не-посол і не-сенатор, без права до дієти і всяких бенефіцій, з напнятою увагою чекав сеї хвилі, сподіваючися знайти в ній гороскопи на будуще: з одного боку польсько-державної політики, з другого — наших національних підскоків.

Ну і як? Покищо маємо враження, і то лише через пресу, з першого дня діяльности нового парляменту. Воно таке: якщо так дальше піде, то ще в сім році матимемо — Господи заступи! — нові вибори, нових кандидатів, потопу нової демаґоґії і т. п. язв єгипетських. А може ні! Бо щоб по новім розривї з соймом уряд переводив нові вибори на основі досьогочасної конституції, при помочи досьогочасної виборчої ординації, — в се годі повірити. *Нові вибори* будуть, правдоподібно, тихі: сі і ті іменовані послами та сенаторами, і конець.

А наші хатні враження й гороскопи? Признаємося, що близький термін практичної діяльности української репрезентації в соймі не наповнив нас великими гордощами і надіями. В часі виборчої акції не чували ми про *політичні програми*. Думали, що почуємо їх в переддень відкриття сойму. Даремно. Кілька заяв в роді: „А ми тую червону калину...“, одна-дві песимістичні замітки на Дантовий мотив: „Покинь усю надію“... — і тілько. Правда, хтось вшкварив кілька кільометрів шкільних кривд і вложив на серце новим заступникам тілько само поручень у сім напрямі, не забувши — благоразумно — дати при сім до пізнання свою благонадійність: тілько, борони Боже, жадної політичної автономії! І цілком справедливо: бо і хто тоґді міґ-би годувати нас манною кривд? Так само хтось щось подібного виписав про відношення сільсько-господарської орґанізації до держави: субвенцій, тілько не господарсько-політичної автономії! І для заспокоєння цих трівожних голосів почули ми, зі шпальт одного польського дневника, авторитетне українське заневнення, що централістична варшавська конституція для нас річ свята, і що наші посли до зміни її не допустять. Все те в нашім політичнім говорі значить: „Праця укр. парляментарної репрезентації в польському соймі не може й не сміє розмінюватися на дрібну монету“...

На самім вступі нового сойму деякі наші посли, зокрема з УСРП, уважали корисним іти *рука в руку з комуністами*. Панове, комуністичні галабурди устроюються сьогодні у всіх парляментах, навіть у найповажнішім, анґлійськім; думаєте, що Вашою спілкою з ними Ви зацікавите світ або здобудете симпатію його для нашої національної справи? Побажати-б, щоб се було вперше і востанне.

Позатим, маємо надію, що політична дійсність не буде безуспішною учителькою нашої репрезентації і швидко поставить її на висоті політичної зрілости. **Quod bonum faustum felixque sit.**

— **Вибір соймових віцемаршалків і секретарів** відбувся 28. березня. Вислід такий: голосували 404 посли. Посли „одинки“ віддали чисті картки, вибрані віцемаршалками: Возніцький (Визволене), Марек (П. П. С.) , Ів. Домбський (Строн. Хл.), кн. Четвертинський (З. Л. Н.) і Загайкевич (УНДО). Секретарями вибрані: Міхалкевич (Пяст), Урбанський (ХД), Пйотровський (П. П. С.), Руґ (Визволене), Фялковський (Стр. Хл.), Розмарін (Жид. клюб), Бернацький (З. Л. Н.), Ладика (УСРП) та Карав (Німець). Зараз по виборі запросив марш. Дашинський послів Міхалкевича й Урбанського на місця урядуючих секретарів. — Слідуюче засідання сойму відбулося в четвер. На денному ппорядку: 1) Перше читання акту закона про буджетову провізорію на 1. чвертьрік будж. р. 1928/9, 2) Перше читання проекту закона про надзвичайні інвестиції, 3) Перше читання проекту закона про будж. прелімінар на 1928/9.

Протести проти виборів. До найвищого суду вплинули доси 4 жалоби проти виборів, а саме від виборчої комісії 44 окр. (Новий Санч), яка квестіонує висліди в 71 обводах, від Стоялівців із окр. Тешин, від проурядових ліст у гнізненській окрузі та від блюку меньшостей (ліста ч. 18) за уневажнення виборів у ряшівській окрузі.

— **Національні фракції в клюбі „одинки“.** Посли неполяки з „одинки“: Українці, Білорусини й Жиди утворили національні фракції в клюбі одинки.

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ.

Папський Леґат до Сідней. (і. л.) Св. Отець іменував своїм Леґатом на міжнародний Евхар. Конґрес в Сідней (Австралія) кардинала Бонавентуру Черретті (колишнього париського Нунція) і назначив йому до товариства шістьох инших церковних і світських достойників.

Д' Анунчіо проти Папи. (КАП.) Фашистівська преса видрукувала лист письменника Ґабрієля д'Анунчія як відповідь на промову св. Отця, котрий осудив його твори й заборонив католикам ходити на представлення його штук. Д'Анунчіо пише про „клерикальне переслідування“ і кпить собі з „екскомуніки“. Знаменне в тій події те, що фашистівська преса з вдоволенням оповіщує сей лист.

Нові переслідування в Мехіку. Французькі пресові аґенції доносять, що в останнім тижни арештували мехіканські власти цілий ряд осіб з найвизначніших родин столиці під замітом ширення реліґійної пропаґанди. Як відомо Каллєс видав за прикладом большевиків антиреліґійні закони і строго карає винуватців (себто віруючих католиків).

Чехословацький нунцій епископом (КАП). Ново іменований апост. нунцій в Празі Монсіньор Чіріячі одержав 18 марта ц. р. епископські свячення з рук кард. Ґаспарого в церкві св. Лаврентія в Лючіні. Опісля виїхав безпроволочно до Праги, щоби вручити президентови Масарикови удостовірюючі листи.

Китайський достойник монахом. (КАП). Лю-Тсен-Тсіянґ, б. китайський премєр міністрів став католиком і вступив до чина Бенедиктинів у Бельґії. Се особа загально знана в світі. В 1919 р. він як предсідник китайської делеґації на мировій конференції в Парижі, відмовився підписати кривдячий Китайців договір. По повороті до краю зустріли його вдячні земляки сердечними овоціями. Лю-Тсен-Тсіянґ поклав великі заслуги на полі поширення христіянства та катол. місій у своїй батьківщині.

Протест духовенства
Бужського Деканату.

Духовенство Бужського Деканату рішило однозгідно запротестувати проти помішування час від часу в „Новім Часі“ наклепів на адресу о. Володимира Познахівського, завідателя в Краснім. Закиди піднесені в „Новім Часі“ ч. 21 з дня 29. II 1927 і ч. 29 з дня 18. III. 1927 на поручення Митр. Консисторії провірено на місци в Краснім і показалося, що ті закиди були цілком нестійні. Зі змісту усіх дописів наглядним є, що їх автор палає сліпою ненавистю до Духовенства взагалі, а до особи місцевого завідателя в Краснім спеціяльно. Тому дивуємося, що Редакція „Нового Часу“ з національним напрямом сміє того рода дописи поміщувати. Таке поступування як шкідливе для загалу осуджуємо і рішучо застерігаємося на будуче, що витягнемо з цего відповідні консеквенції. — За Духовенство Бужського Деканату **о. Іван Жигаль,** декан. Козлів, дня 24. III. 1928, почта Милятин Новий, через Красне, Бужськ (слідує печать гр.-кат. Деканального Уряду).

Д-р Г. Брухнальський
стоматольоґ-дентист,
ординує в хоробах ями устної і зубів.
179 Для незаможних пільги. 1—5
Львів, Галицька ч. 19., II. пов.

МІЖНАРОДНЯ ВИСТАВА ПРЕСИ В КЕЛЬНІ.

12 мая 1928 р. відкривається в Німеччині в Кельні над Реном міжнародня вистава преси, що буде тревати повний пів рік — до жовтня включно.

Се перша того роду вистава взагалі. Вона має дати образ преси цілого культурного світа, показати її вагу під економічним і цивілізаційним оглядом та помогти зрозуміти велику ролю і місію преси в міжнароднім життю. Вона має дати всім культурним народам світа нагоду показати питоменність їх інтеллєктуального життя, наскільки вона виявляється в пресі. Вона має показати пресу як зброю, як боєву армію в змаганнях народів — не тільки ворожих але і мирних.

Вистава обіймає такі головні відділи: 1. Газета; 2. Журнал; 3. Книжковий промисл і графічне мистецтво; 4. Технічна організація і помічні ділянки; 5. Пресові синдикати; 6. Німецька преса заграницею; 7. Преса і комунікація; 8. Преса і мистецтво; 9. Рекляма і преса; 10. Вивчення газети; 11. Папір; 12. Фотографія і кінематографія. Окремо: Заграничний відділ.

Основу вистави з природи річи буде становити преса німецька. Вона буде представлена в цілім своїм історичнім розвою від найдавнійших часів аж по нині. Щоб дати поняття про те, як буде виглядати її головний відділ, а саме 1. Газета — наведемо з проспекту його опис. Отже відділ сей має обіймати такі підвідділи: A. Історичний огляд газети. B. Інформація. C. Новочасна газета. D. Пресові агенції. Кождий з тих підвідділів складається з дальших підвідділів. І так підвідділ A (історія газети) обіймає такі під-підвідділи: 1. Початки німецької газети: Рукописні газети, Друковані листки, Народні пісні, Реляції XVI ст. і т. д. 2. Перші періодичні газети (XVII ст.). 3. Газети XVIII ст. 4. Газети часів революції і визвольних війн (кін. XVIII — поч. XIX ст.). 5. Політична преса XIX ст. (від 1848 р.) і 6. Неполітична преса (від 1880 р.). 7. Партійна преса Окремо: Цензура.

Що торкається Відділу заграничної преси, то він буде поділений також на окремі підвідділи — відповідно краям, що їх преса буде вистав ена на виставі. Також підвідділи преси ріжних країв і народів будуть представлені в її історичнім розвитку.

Ціла вистава займає простір ½ міліона m². З того:

Злучені Держави Півн. Америки займають 1.110 m². Вони представляють розвій своїх великих пресових видавництв і свій великий промисл в области газетних машин. Англія: 750 m². Тут виставлена преса цілої британської імперії та великі британські видавничі трести. Франція і Бельгія звертають увагу на артизм у своїй пресі. Італія показує могутність латинської культури; зокрема, що початки европейської преси се славні „Acta diurna“ старого Риму. Еспанія, Португалія і Південна Америка: 1.600 m². Норвегія: ок. 300 m² — головно продукція паперу. СССР. ок. 1000 m². Передовсім революційна преса з загальним поглядом на характеристичні моменти російської преси від Петра Вел. Польща: 255m².

Спеціяльний делєгат польського Міністерства Закорд. Спр., котрий їздив у справі сій до Кельна, подав на днях на конференції представників варшавської преси такі інформації про польський відділ:

„Наш ретроспективний відділ викаже, що початки польської преси не відбігають далеко від повстання початків преси в інших европейських краях. Як річевий доказ покажемо перші польські писані газети з 1557 р. та важнійші органи преси від 1669 р. З часів після поділів зазначимо важку боротьбу польської преси з цензурою заборців. Вкінці представимо розвій польської преси в останнім десятиліттю незалежности з замітним числом 2500 польських періодичних видавництв на цілім світі. Окремі щоденні пресові органи будуть розмішені після місця виходу — незалежно від їх політичної закраски. Інші органи будуть розміщені після спеціяльних груп. Ми приготовили цілий ряд таблиць, що представляють пластично розвій польської преси в загальних числах. Подамо на спеціяльних діяграмах діяльність польських пресових агенцій і професійних організацій та ин.“ (Rzeczpospolita, 1928 Nr. 89 з 24. III).

Як імпозантно виступає німецька преса, про се свідчить нпр. факт, що оден із кельнських щоденників „Kölnische Volkszeitung“ буде окремий оскленний павільон на просторі 1800 m², отже більшім, ніж простір, який займуть Злучені Держави Північної Америки.

Підчас вистави відбудеться ряд міжнародніх зїздів. І так: 1) дн. 14. V. буде зїзд видавців з цілею створити міжнародній Союз видавців; 2) дня 5 а 8. VI. — зїзд журналістів; 3) в половині серпня перший пресово науковий зїзд; 4) день друкарів; 5) зїзд членів Міжнароднього Інституту для інтеллєктуальної співпраці; 6) зїзд христіянської преси й богато ин.

Чи треба розводитися широко над тим, яке значіння малаб наша участь у згаданій виставі?

У виставі бере участь українська преса з УСРР. Та не самостійно, але як складова частина преси СССР., становлячи в ній тільки одну з національних груп. У складі СССР. Україна матиме окремий павільон, де будуть виставлені всі досягнення українського друку і преси, починаючи від XVI. ст. Український павільон буде подлелений на 14 великих відділів. Для пояснення експонатів буде виставлена низка діяграм, таблиць і т. п. Зате про участь у згаданій виставі української преси зпоза УСРР. не чути нічого, хоч запрошення до участи у виставі від Виставового Комітету прийшло до Львова ще минулого року.

ВОЛИНСЬКЕ ТОВАРИСТВО КРАЄЗНАВСТВА Й ОПІКИ НАД ПАМЯТНИКАМИ МИНУЛОГО.

Під такою назвою повстало на Зх. Волині польське Товариство, якого статут вийшов саме в Луцьку (Statut Wołyńskiego Towarzystwa Krajoznawczego i opieki nad zabytkami przeszłości. Łuck, 1928. Ст. 12+(1). 8⁰). Про ціль Т-ва говорить уже сама назва. Подібного українського Товариства нема не тільки на Волині, де український рух дуже молодий, але навіть у Галичині.

A. Moissi у Львові.

В минулім тижні виступав у львівськім Великім Театрі в „Примарах“ Ібсена і „Гамлеті“ Шекспіра запрошений на кілька гостинних виступів знаменитий німецький драматичний артист A. Moissi. Публика і польська критика, не зважаючи на німецьку мову артиста, захоплювалася його грою. Особливо велике враження зробив виступ A. Moissi в ролі Гамлета. Навіть рецензент найбільш націоналістичного польського львівського щоденника „Słow-a Polsk-ого“ признав креації Гамлета, що її дав німецький артист Moissi, першенство перед всеж таки знаменитою креацією тогож Гамлета польського артиста Страхоцького. Бо гра A. Moissi була справді ідеальна. При сій нагоді слід зазначити, що нинішній знаменитий німецький драматичний артист A. Moissi—се бувший буковинський народній учитель, Українець з роду, Мусій.

Бібліографія.

Олександер Севрюк. БЕРЕСТЕЙСЬКИЙ МИР. 9—II.—1918 (Уривки зі споминів). Paris, 1927. Ст. 15. В. 8⁰.

10 літ після заключення мира в Берестю між б. Центральними Державами й Україною та появи про берестейські переговори і мир споминів тодішніх представників був. Центр. Держав, Черніна, Кільмана, Гоффмана й инш. опублікував нарешті свої „уривки зі споминів“ також голова української мирової делєґації Центральної Ради в Берестю в 1918 р. Ол. Севрюк. Опублікував їх нині вже як радянець і в парижських радянських „Українських Вістях“. Се й пояснює нам уривковість його споминів...

Та не зважаючи на се, в споминах Севрюка є богато дечого цікавого. Для прикладу візьмім от хочби інформації про саму українську мирову делєґацію Централь. Ради й Українського Уряду. Її вибирав і складав не Український Уряд і не Центральна Рада з найбільш тямучих фаховців, а Центральні Комітети: укр. партії с.-р. й укр. с.-д. р. партії. І навіть не Центральні Комітети згаданих партій, як цілости, а поодинокі їх фракції: ліве крило Ц. К. — своїх, центр Ц. К, — своїх, а решта Ц. К. —знова своїх... В результаті, як відомо, делєґатами вислано молодих хлопців. В додаток: „Інструкцій жадних дано не було ні Урядом ні Центральною Радою“ — каже автор. „Їх мав привезти пізнійше В. Голубович“. Чи одначе привіз, не сказано. Те саме повторилося, коли делєґати в тоці переговорів скочили були раз до Київа — по інструкції. „Жадної серіозної наради з урядом не можна було добитися, жадних інструкцій. Заключайте як найшвидше мир — ось був єдиний наказ“ — читаємо у споминах. Як инакше виглядала делєґація противної сторони! Німецький міністер закорд. спр. фон Кільман, австрийський міністер закорд. спр. Чернін — голови німецької й австрійської мирової делєґації, болгарський міністер юстиції Попов — голова мирової делєґації болгарської: а крім того ґен. Гофман, Кріґе й ин. — один в одного спеціялісти в своїх фахах! „Криге — так автор характеризує одного з членів німецької делєґації — дуже совісний німець, що приймав участь мало що не у всіх міжнародніх конференціях, який знав на память всі міжнародні акти й навіть сторінку, на якій був записаний той чи инший артикул...“ І т. д.

До споминів долучено 2 знимки: 1) Українська делєґація в Берестю і 2) Плєнарне засідання в Берестю 1. II. 1918, а також Літературу про Берестейський мир Ц. Р., що її подав І. Борщак.

СТУДІЇ З ПОЛЯ СУСПІЛЬНИХ НАУК І СТАТИСТИКИ. Видає Статистична Комісія Наукового Товариства ім. Шевченка. Т. IV. В. 1. Під редакцією д-ра М. Кордуби. Накладом Наукового Товариства ім. Шевченка. У Львові, 1927. Ст. (4) + 51. В. 8⁰.

Цілий отсей випуск „Студій“ Статистичної Комісії НТШ. займає праця В. Садовського п. з. Людність західноукраїнських земель по польському перепису 30. вересня 1921 р. Вона складається з двох частин: перша присвячена переписови у Сх. Галичині, друга — на зах.-українських землях, що належали до Росії. Автор переводить докладну аналізу і критику даних згаданого перепису і виказує їх повну невірність.

ФІРМА **РОМАН ЗУБИК** ЛЬВІВ, вул. Галицька ч. 16. поручає новости для Пань, сукна на мужеські одіння. Англійські крепи на реверенди і папістики для П. Т. Отців. 120 12—20

Д О П И С И.

ПЕРЕМИШЛЬ. („Explicite“). Заки приступимо до сути річи, подамо короткий опис довірочного зібрання членів УНДО, яке скликав п. д-р Загайкевич дня 1. III. о 7 год. вечером в салі Міщанської Каси в Перемишлі. Учасники довіроч. зібрання були отсі пп: д-р Загайкевич, д-р С. Дмоховський, д-р О. Прийма, д-р Навроцький, проф. Шухевич, проф. Голійчук, дир. К.С. Іера, Впр. о. М. Комарницький (вийшов надовго перед заявою п. д-р Заг.) о. М. Гащак. — пп. І. Дучинський, В. Хімка, Котко, Дурикевич, П. Мягкий, М. Мацьків, Стефанович, С. Бий, Ф. Прокіп, Рончковський, Павлик, Левчак, Ів. Маївка, П. Марко, Гр. Лельо.

Довірочну нараду отворив п. д-р З. і по висвітленню програми УНДО перейшов до оборони своєї особи, заатакованої наклепами сторонників инших партій. По вдатній самообороні попросив я о голос п. д-р З. а то з цеї рації, що з многих закидів, видвигнених супроти себе, не видвигнув п. д-р. З. одного який був найяскравіщий від всіх наведених і гострим вістрем спрямований проти п. д-ра З. Піднесений закид звучав: УНДО зі своєю програмою не є вороже Церкві, многі однак не голосують на листу УНДО тому, що на першім місци стоїть кандидат п. д-р З. чоловік ворожо настроєний проти Церкви і її Ґієрархії... що підписав письмо на Владику... і тому, або цілком не голосують або переходять до лівих. Проте, що маю відповісти одним і другим, питав я дальше, щоб перших до голосовання склонити а других від переходу до лівих здержати. В салі довіроч. зібрання запанувала глибока тишина, відай тому, що пп. учасники були раді видвигненю цеї справи і зацікавились вельми її висвітленням.

Правда, п. д-р З. сим не збентежився. Видко, що був сего вповні свідомий і лише реторично начав на самооборону наводити факти, які одначе не могли затупити вістря піднесеного закиду і цілком не були вистарчаючі. Тоді прошу о позитивну відповідь на будуче. По хвилі мовчанки (надуми) п. д-р З. поважно покликуючи всіх учасників довіроч. зібрання на свідків заявив торжественно, що на будуче не буде виступати проти Церкви ні її Ґієрархії але „буде іти з ними впарі“. По висказанню своєї заяви п. д-р З. піднесений на дусі... заявив між иншими, що сю заяву готовий був сам оголосити прилюдно, лиш вагався, щоб вона немала передвиборчо-аґітаційного характеру.

Пан д-р С. Дмоховський навязуючи до бесіди п. д-р З. назвав „перемиські відносини“ лиш мнимою борбою яка внедовзі закінчиться.. а Церква і її Ґієрархія одержать повну сатисфакцію, додав третий з пп. учасників. — о. М. Гащак, Іван Дучинський електротех.

ОГЛЯД З ПОВІТІВ ЗАЛІЩИЦЬКОГО І БУЧАЦЬКОГО. Акція виборча була в сих околицях до половини лютого дуже слаба. Одинока УПП. засипала села безплатно своїм свистком „Працею“. Доходило до цего, що висилано на села багато „Праці“, на всякі відомі адреси—даром. Опісля рушила на підбій Укр. Соц. Рад. Партія, знайшовши собі по кількох селах „своїх“, розуміється, не даром. Селянство в більшій части гонило тих „оборонців бідного народу“, але всеж таки, в менших опущених, а зі сторони УНДО занедбаних селах, здобули до 30% голосів. УНС., хотяй два роки висилав даром „Селянський Прапор“ і мав у повіті свого кандидата, не мав ніде успіху. Навіть старі хлібоїди, покинули його. 1-ку підтримували урядові чинники, а в першу чергу деякі учителі по селах. В кождім селі здобула одинка по кількадесять голосів. Поляки йшли збитим фронтом за одинкою, лиш спорадичні випадки трафлялися за 10 (Бриль). УНДО положило за мало праці якраз тоді і коли в останніх тижнях села були залиті „літературою“ одинки, УНС-а і УПП.—наші ледви спромоглися на розіслання по селах по кілька брошурок і відозв. Найважнійшою хибою було це, що УНДО взялося тут до виборчої акції взагалі запізно.

УПП. відразу залила села своїми аґітаторами, котрі в першу чергу взялися до уїдання на духовенство і Церкву, чим зробили медвежу прислугу Будзиновському, бо навіть там, де колись Будзиновський ще з передвоєнних літ яко посол до австр. парляменту, мав досить приятелів—вони не пішли за ним. Вже таки надто нахабно представлялися руїнники з УПП. і тим псували самі собі. Головний їх арґумент — ще з приличних—був, що УНДО партія „панів і попів“, а УПП „селян і робітників“. Дуже ненавистна була їм особа о. прал. Куницького, котрого найбільше опльовували і, розуміється, вислід був якраз противний.

Вибори виказали повну інерцію духа, по селах брак найпримітивнійшої орґанізації і продажність деяких, навіть колись дуже ідейних людей. Прикро було дивитися, як деякі колись дуже працею заслужені люде, особливо з Нагорянки, тепер роздавали „Працю“ й баламутили нарід. Деморалізація в народі проявилася скоро. Трафлялося, що давали голос навіть за обіцяний міх полови, се факт! Вибори такі лиш деморалізують наших людей і тому ми лекше відотхнули, як їх збулися. Член УХО.

Н О В И Н К И.

— **Земські уряди в Станиславові й Тернополі.** З 1. квітнем ц. р. починають діяльність окружні земські уряди в Станиславові та в Тернополі. До першого належать повітові земські уряди: в Станиславові, Стрию та Коломиї, а до другого: в Тернополі, Кам'янці Струмиловій, Бережанах, Золочеві й Чорткові. Із днем 1. квітня кінчиться властивість окружного земського уряду й окружної земської комісії ві Львові й переходить на горі названі уряди й комісії.

Четвертий влом у „Маслосоюзі“ ві Львові. До бюр „Маслосоюза“ при вул. Костюшка дісталися невідомі вломники й розбили касу та забрали готівку, що там була, в сумі 5.435 зол. 66 сот. Гроші були обезпечені. За останніх кілька місяців це вже четвертий влом до львівських склепів „Маслосоюза“. Видно, злодії думають, що „Маслосоюз“ робить добрі інтереси, коли так його пильнують.

— **Білор. пос. Юхневич вийшов із вязниці.** На розпоряд влади білор. посла, що доси сидів у вязниці, випустили на волю.

Пожежі. В селі Черчик, коло Яворова вибухла пожежа в домі Миколи Воловицького. Вітер перекинув огонь на дальші будинки. Згоріло 38 господарств, разом 106 будинків. Згоріла теж 80-літня жінка Ганна Руда та 6-літня дівчинка Марта Винарівна й багато худоби. — В Загробелі, теж під Яворовом знищила пожежа 13 хат, 6 стоділ, 8 стаєн і 1 шопу. Причиною обох останніх пожеж неосторожність зі світлом.

— **Покищо не буде залізничої підвишки.** Заповіджену підвишку залізничих білєтів з 1. квітня відложено. Підвишка товарової тарифи буде аж осінню. Коли підвищать особову тарифу, покищо не відомо.

Значіння сотика. Федерел Резерв Банк постачає щоденно нюйорським фінансовим інституціям цілі тони одноцентових монет, бо виявилося, що вони є підставою багатьох дуже поважних підприємств, які дають мільонові прибутки. З автоматичних ваг добули протягом 1927 р. 500 мільонів одноцентівок, а з апаратів, що продають ґуму до жування та цукорки, одержали в тім часі ще більше, бо $2^1/_2$ міліярда цих монет. Загалом мають Злучені Держави одноцентівок 4,721.289.900 штук. Як дуже зисковні ці підприємства, доказує факт, що Товариство Автоматичних Ваг у Детройті продано недавно за три мільони долярів. Фільмові магнати Маркус, Леве, Ґолдвин почали діяльність експльоатацією кінематоґрафічних вуличних автоматів. Ці автомати ще й сьогодні мають чимале поводження.

Нова кухня вітамінова, книжка потрібна в кождій українській хаті, на селі і в місті. Після найновіщих вимог здоровля зложила Осипа Заклинська. На зміст книжки складаються такі частини: I. вегетарянська, II. мясна, III. дієтична і діточа, IV. ради для ґаздинь. У першій частині є між иншим приписи про варення вітамінових страв, печення хліба, вітамінові торти, тіста, компоти, заварювання, галярети, мармеляди, безалькогольні напитки, морожене і т. п. Книжка обнімає біля 200 стор. друку, вел. вісімки і виходить з друку перед Великодними святами. Ціна її в передплаті, отриманій до 10. квітня ц. р. виносить лише 4 зол. вже з почтою — після виходу з друку ціна буде значно вища. Передплату приймає В-во „Русалка“, Львів Куркова ч. 10., звертаючи увагу нашого громадянства взагалі, а зокрема наших жінок-господинь, що так гарно і практично написаної кухарської книжки не було і нема досі навіть в чужих мовах, та що з замовленнями треба поспішати, бо наклад дуже обмежений. 2—2

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає).

М. ХЛІБКЕВИЧ, у Львові, вул. Руська ч. 20. поручає свою робітню і магазин обуви мужеської, дамської і дитячої. 171 2—8

КРАВАТКИ майже **даром** перероблюю і приймаю до роботи з власних і повірених матеріялів ВИРІБНЯ КРАВАТОК **„МОДЕРН“** Львів, Ринок ч. 8. 176 1-4

Б. оператор клініки проф. Ноймана і Гаска у Відні

Д-р Л. Александрович

Спеціяліст від недуг ушних, носа, горла і гортані

Львів, ул. Валова 11., тел. 40-75, 118 10-12

Дентист ЯКІВ НАСС

Львів, вул. Сикстуська ч. 17/II.

Скріплювання хитаючихся зубів, пльомбування й винимання зубів без болю. Штучні зуби в кавчуку і золоті після американської системи. Пацієнтів з провінції полягоджується в найкоротшому часі. П. Т. Урядовцям і студентам значна знижка. Полекші в сплатах. 160 4-5

ОБІДИ з 3-ох страв зол. **1·50** для абонентів знижка. ПИВО живецьке і львівське поручає РЕСТОРАН під „ЗОЛОТОЮ ГРУШКОЮ“ — (давний Людвіґ) — тепер 142 14—24

І. Гайдінґер, ::: ЛЬВІВ, ::: ул. Краківська 7.

БІЛЛЯ, БЛЮЗКИ, ШЛЯФРОЧКИ, СПІДНИЧКИ, ПАНЧОХИ, :-: :-: ТРИКОТАЖІ і т. п. :-: :-:
найдешевше поручає фірма

„ГОЛЬФ“ ЛЬВІВ, Кілінського 1.

напроти Віденської Кав арні.

167 5—24

Ціни для зареклямовання нашого магазину **найнизші.**

На сплати до 10 місяців!

ОБУВ - СУКНО - ОДІЖ

174 поручає Українська фірма 1-5

ОДОГАН

Львів, Ринок 43. — Тел. 15-70

ПЕРШОРЯДНА ФІРМА

СТАХЕВИЧ і АБРИСОВСЬКИЙ

У ЛЬВОВІ — РИНОК Ч. 32.

ПОРУЧАЄ

ДОБІРНІ ТОВАРІ ДЛЯ ПАНЬ.
МУЖЕСЬКІ СУКНА.
ПОЛОТНА.

ВЕЛИКИЙ ВИБІР!
ЦІНИ НИЗЬКІ!

153 5—15

РЕСТОРАН С. РАЙХА

Львів, Ринок ч. 5.

поручає **ОБІДИ** по **1·40 зол.** — ПИВО пільзненське, живецьке і львівське — також **ВИНА і МЕДИ.**

175 1-5

РІК ОСНОВАННЯ 1860.

Найстарше у Львові концесіоноване підприємство будовляне, теслярське і керничне (вертниче)

ФІРМА **АНТІН ФЕХТЕР**

уряд. уповн. майстер теслярський і керничний та рурмайстер

ЛЬВІВ, вул. Шумлянського 2.

Виконує всякі роботи в обсязі теслярства і студнярства. Поручається як одинокий спеціяліст для важнійших копаних керниць взагалі, то є мурованих, бетонованих, бельковання і цимринованих разом з уставленням до них помп і моторів усіх системів. Фахові поради при загвожджених керницях даю при порученім мені керовництві роботами.

154 8 20

Оказія! Нові й уживані МЕБЛІ

спальні, їдальні, поодиноку хатню обстанову на догінних умовах

маг. меблів, **ГЕРМАН МІНЦЕР,** поручає

165 **ЛЬВІВ, Трибунальська 4.** 5—5

КИЛИМИ Глинянські

ЗАБАВКИ,
ВИРОБИ ЛОВІЦЬКІ,
КОСМЕТИКИ,
ФІГУРКИ ГІПСОВІ.
КОШИКАРСЬКІ ВИРОБИ

Львів, вул. Коперника 11. Тел. 26-09

ЛЮДВИК ГЕҐЕДІС

ФІЛІЯ: Килими і кошикарські вироби, Галицька 5. Тел. 30—32.

124 10—10

Посезонова продажа трикотажів і виробів волічкових з опустом 10 прц. з виставових цін у фірми:

„ОЛЬКА“

ЛЬВІВ, РИНОК Ч. 35. біля „Народньої Торговлі“.

116 11—20

--„КАТОЛИЦЬКИЙ ПРОВІД“--

одинокий український катол. орган релігійного й суспільного змісту в Злучених Державах Півн. Америки виходить що тижня і коштує річно 20 зол.

Ті, що цікавляться відносинами в Америці знайдуть у тім органі багато інформацій.

Адреса: **„CATHOLIC LEADERSHIP, 815 N. Franklin St,. Philadelphia Pa, U. S. A.**

172 1—?

Виріб ВЗУТТЯ спортового й люксусового. — Спеціяльна робітня репараційна виконує швидко і дешево

І. Мушинський,

ЛЬВІВ, ЯҐЙЛОНСЬКА 11 в подвірю.

115 **Тел. 25-31.** 11—15

РІК ОСНОВАННЯ 1878.

На весняний і літний сезон

поручає наймодніші

КАПЕЛЮХИ і ШАПКИ

Фірма АНТІН КАФКА

Львів, вул. Галицька ч. 4.

Ціни знижені! Вибір великий!

138 8-?

ЖЕРЕЛО РУКАВИЧОК і ПАНЧІХ
І. ЗІХЕРА

ЛЬВІВ, пл. Капітульна ч. 3.

169 (напроти КАТЕДРИ) 3—20

поручає **великий вибір рукавичок і панчіх**

Рукавички скіряні 6·90, 7·50, 8·50.		
„ фільдекос і нитяні . . .	від	2·50
Панчохи фільдекос	„	2·90
„ „ 1-а	„	4·59
Реформи фільдекос	„	4·—
„ шовкові	„	9·—
Сорочки попелінові	„	14·—
Пантофельки домові	„	6·—
Капелюхи діточі	„	2·50
Краватки шовкові	„	1·90

також палички, парасолі, перфумерія і біжутерія.

Власний виріб! Ціни фабричні!

КОВДРИ

1-сторонні	від зол.	26·50
2-сторонні	„ „	35·—
в цвіти	„ „	40·—

МАТЕРАЦИ

з морської трави	від зол.	34·50
з волосані	„ „	76·—
Сінники готові . .	від зол.	5·—
Подушки з пір'я . .	„ „	18·—
Готові пішви . . .	„ „	3·—
„ **простирала** . . .	„ „	5·50
„ „ під ковдри	„ „	11·50
Вовняні коци . . .	„ „	9·50

ПОЛОТНА, РУЧНИКИ, КИЛИМИ і т. п.

найдешевше продає

ФАБРИКА ПОСТЕЛІ

А. ПЄТРУШЕВСЬКИЙ & М. МЛЄКО

Львів, Коральницька 6., тел. 37-72.

Пінники даром. Для шпиталів, пенсіонатів і т. п. ціни офертові.

131 9-10

НОВІСТЬ! НОВІСТЬ!

Вже вийшли з друку дуже цікаві спомини з 1918 р. Сотника Бориса Моцкевича п. з. **„Слідами новітніх запорожців“.** Спомини написані цікаво і читаються легко.

Замовляти по адресі **„Добра книжка“,** Львів, Почт. скринка ч 11. — **Ціна книжки 3·60 зол.**

1—?

РОБІТНЯ ЖІНОЧИХ І ДІТОЧИХ СУКОНЬ

С. Монцібовичевої

приймає

до науки шиття і крою

Львів, Хмельовського 15.

178 1—5

СПАЛЬНІ, ЇДАЛЬНІ, САЛЬОНИ, КАБІНЕТИ - Вироби - солідні - МАТЕРІЇ на МЕБЛІ петріскаючі

ТАПЕТУВАННЯ КІМНАТ також **КИЛИМИ**

першої якости, в найкращих орнаментах і красках, поручає і виконує найдешевше

Лев Матвійовський

Львів, Хорущина 8. Телефон 40-11.

132 9—20

ЗУБИ виробляю по такім ЦІННИКУ

1 золот. корона .	18 зол.
1 золот. зуб . .	15 „
1 зуб на кавчуку	2 „
1 репаратура .	3 „

Все з найлучшого матеріялу

РАППАПОРТ, пл. Марійська ч. 7.

(де кавариа de la Paix).

127 Знижок не уділюю! 19—24

ВИНА краєві і заграничні

:: поручає по конкуренційних цінах ::

168 ГУРТІВНЯ ВИН 4—4

ЖИГМОНТ ВАЙС, Львів, Скарбківська 4. (в пивниці).

Видає й редаґує Комітет У.Х.О. Відвічальний редактор **Роман Гайдук.** З друкарні Вид. Спілки „Діло“, Львів, Ринок ч. 10

Ч. 25 (127). Na'eżytość pocz'ową uiszczono ryczałtem. Львів, четвер, 5 квітня 1928 р. Рік III.

НОВА ЗОРЯ

ЧАСОПИС ДЛЯ ПОШИРЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ХРИСТІЯНСЬКОЇ ОРҐАНІЗАЦІЇ

Виходить два рази тижнево: в четвер на 4 ст., під неділю на 8 ст. Адреса: Нова Зоря, Львів, Сапіги 26, І. п. Конто П. Щ.: Краків 405.867. ||| Передплата в краю: ¼-річно 6 зол., місячно 2 зод. За кордоном ¼-річне 1 амер. доляр. — Ціна числа 25 сот. — Рукописів не звертається.

„Своєрідне візантійство".

В ч. 13. „Українського Голосу" з дня 25 марта б. р. появився допис, під сензаційним заголовком „Станиславівщина йде на нас".

Коли брати на увагу чи сам часопис, чи зміст допису, скільки там свідомої ложи, голословних фраз і інсинуацій, то властиво нема кому відповідати й нема нащо реаґувати.

Однак допис має деякі цікаві обяви, котрі слушно можна назвати зразком „своєрідного візантійства".

1. Автор допису підписався „священик". Такий підпис міг дати для „лучшого" враження і світський співробітник „Укр. Гол.", а тоді це звичайний обман для пониження й одоганення священичого стану. Не є однак неправдоподібне, що автор таки священик. В тім другім випадку автор-священик дав свідоцтво, що йому незнане поняття, не кажу священичого достоїнства і совісности, але навіть звичайної станової карности й приличности. Всі добре знають, що „Укр. Голос" задля свого шкідливого й ворожого становища супроти католицької Церкви, осуджений трома нашими Ординаріятами. А якраз в такім часописові поміщувати священикови некультурну лайку на „католицьку акцію" не тільки не годиться, але й нечесно.

„Радуйся, Галицька земле, що оден спаситель зявився для тебе!" — священик" з „Укр. Гол".

2. Цікаве в названім дописі також, кого автор має на думці, коли каже: „йде *на нас*"! Хто є ті: *„нас"*? — Чи то мають бути названі в дописі священики: о. д-р Костельник, о. д-р Дзерович, о. д-р Лаба, о. д-р Бучко, о. пралат Куницький, ба навіть о. д-р Сліпий? Чи може т. зв. „Богословський Виділ" у Львові, чи редакція „Укр. Гол.", чи всі разом? — В кождім разі ті, що на них „іде" Станиславівщина" страшно бояться її, „щоб не взяла верх". — По правді небезпечна мусить бути та „Станиславівщина" для „Укр. Гол." і для автора-священика! Тут замітна зміна орієнтації. Ще тамтого року акцію „Н. З." і „У. Х. О." брали в „Укр. Гол." на рахунок Перемиського Владики; а сього року „священик" з „Укр. Гол." відкрив, що та страшна небезпека йде зі Станиславівщини. Як так дальше добре піде, то знову може якийсь „священик" з жахом відкриє, що всему винен Митрополит.

3. *Найтяжший закид*, що його підносить автор-„священик" з „Укр. Гол". проти УХО-ії має бути це, що до неї не належать „львівські" священики.

Авторови так дуже на тім залежало, що „цілий день стратив на те, щоб розвідатися, хто з наших львівських священиків належить до „УХО". Шкода дійсно того труду! Лучше було прийти до Секретаріяту УХО-ії (вул. Сапіги 26/I), а там працюючий львівський священик показав би в списі імена поважних львівських священиків, котрі власновільно зложили заяву вступлення в члени УХО-ії.

Що *не всі* загалом священики належать до УХО, на це складається багато ріжних причин. Одні не належать з „принціпіяльних зглядів". Вони фалшиво, а в части й злобно думають, що УХО-ія є раз „перемиська", то знова „станиславівська експозитура", що вона не має иншої мети, як „целібат" і „латинство"; що вона служить „горстці замаскованих можновладців" і т. и. Тай до круга відай тих „принціпіялістів" належить і автор-„священик" з „Укр. Гол."

Деякі знова священики не належать „з тактичних зглядів".. Кожда нова ідея, а до того ще чисто католицька, мусить перейти крізь огонь і воду — особливо в нашій безкритичній та демаґоґією і крикунством заголюканій суспільности. А є такі пасивні, а по части надто несмілі натури, що не хочуть іти в перших рядах та наражуватися на всякого рода лайки і наклепи в часописах. Вони зі всіма добрі, тримаються з боку, поки не скінчиться боротьба. Як вже боротьба скінчиться, так тоді вони стануть там, де їм буде добре. А є і такі, що загалом нігде не належать, їм не в думці яканебудь акція чи справа, вони на все байдужі, крім особистих справ. Так всюда і все буває, а „львівське" духовенство не є під тим оглядом виїмком. Те саме більше меньше відношення дасться запримітити і між перемиським і станиславівським духовенством.

Надто треба зазначити, що УХО-ія має в першій мірі обєднати світських Українців католиків, а не духовенство. Це не є ніяка священича станова орґанізація. Длятого до Центр. Комітету УХО-ії належать в більшости світські люде, а не священики. Вкінци, як хто має злу волю і конче хоче обкидувати болотом хоч і високу ідею, то годі такому перешкодити.

4. Нападати несправедливо на Епископів і то в популярних, для народа призначених часописах, видавати „рішення" поза всякою компетенцією проти слушних і правосильних заряджень Епископа, клеветати і понижати Апостольську Столицю і церковну Єрархію, називається „патріотизмом" „геройством" і навіть „обороною Церкви". А назвати такі виступи по імени, критикувати їх, то по думці автора-„священика" з „Укр. Гол." є „погорда здорового розуму, ординарний нетакт, опльовування всего в імени католицтва, розбивання всіх в імени — спасення"... І нічо дивного. Хто так далеко забув на свою священичу честь, що відважується поміщувати згаданий допис в „Укр. Гол.", той також не буде вагатися опоганити і найлучшу ідейну працю.

Львівський священик,
член УХО-ії.

З попереднім числом розіслали ми складанки Почт. Щадниці. Просимо негайно присилати передплату на II-гий чвертьрік і вирівнати залеглости, щоб оминути перерву висилки часопису!

АДМІНІСТРАЦІЯ.

Радянська влада і селянство.

(Огляд сучасних подій в С. Р. С. Р.).

Колишній шпихлір Европи, чи радше світа, б. Росія, нинішний С. Р. С. Р. переживає знову аґрарну кризу. Нема збіжа не тільки на вивіз для покриття закордонних зобовязань, нема його й на внутрішні потреби, для війська, для проведення посівної кампанії і т. п. Большевицька бюрократія зі своїми економічними „планами" супроти сього факту безрадна. Збіжева продукція, ведена головно давним, „капіталістичним" ладом, ніяк не укладається в рямці большевицької економіки. Селянин-хліборób має хліб, але не хоче його віддати владі, бо приватний торговець дає вдвоє більшу ціну. Сей пасивний спротив селянства псує большевикам їх рахунки. Взялися знову за репресії. Радянська преса (українська й російська) подає цілі списи „сконфіскованих" припасів, арештованих заможних селян („куркулів"), покараних торговців збіжем і т. д. Правительство стало також потягати до відвічальности власні адміністраційні орґани за недостаточне переводження заготовки збіжа, лену й конопель. В тій цілі поназначувано окремих комісарів з диктаторськими правами. Але й репресії не помагають, як не помагає пропаґанда мітінґами, кінами і т. п. Селяне свідомі того, що міський пролетаріят живе тепер з їх праці так, як поміщик жив з праці кріпака за панщини. Щоб робітник мав дешевий харч, мусить селянин дешево продукувати. Як він се зробить, про те большевики не дбають. Селянин не може добитися більшої ціни на свої продукти. До того багатших господарів, що мають збіже на продаж, найбільше обтяжено податками.

Неґативне відношення селянства до рад. влади особливо ярко проявляється на Україні й Сибірі. Селянські маси прочувають новий протиселянський курс большевиків і вертають до давніх способів оборони, з перших років комунізму. Багатші селяне — як доносять кореспонденти — вже думають над тим, чи не кращеб менше сіяти збіжжа і взятися за управу технічних ростин. Середняки вже позичають зерно на засів у багатших, бо державна підмога замала і приходить звичайно за пізно. Податки й всякі инші данини дуже важко стягнути тепер зі села. Розписана т. зв. селянська позичка не вдається. Є области, де не зібрано навіть 10 проц. сподіваної суми...

Наслідки такого поведення селянства найскорше далися відчути в містах. Перед крамницями з харчовими продуктами появилися довгі хвости, як за воєнних часів, символ того „раю", що його дали большевики за 10 літ „соціялістичного будівництва".

Троцький, Зіновєв і взагалі опозиція в ком. партії домагалися суворих репресій проти селян, то значить: знищення зажиточних і більше господарних „куркулів". Як довго тревала боротьба, Сталін противився сему. Але як тільки провідни-

ки опозиції опинилися на засланню, Сталін сам взявся виконувати домагання опозиції. Це доказ, що боротьба в ком-партії се властиво боротьба за владу. Щоб удержуватися на вершинах влади, Сталін усуває небезпечних суперників, аби самому заспокоїти „слушні домагання пролєтаріяту“ по думці большевицької доктрини. Та се властиво тільки змагання інтеліґентських доктринерів, бо дійсному пролєтаріятови зовсім не полекшає життя, коли буде знищена заможнійша частина селянства. Навпаки — якраз тоді й життя пролєтаріяту по містах стане тяжше, бо понизиться вся хлібна продуктивність краю. Але большевицьким доктринерам на тім ні трохи не залежить, — аби тільки їх доктрини „мали рацію“.

Закон про договори умової праці.

В „Дн. Зак.“ з 23. III. оповіщено розпорядок през. держави про договори умових робітників. Умовим робітником уважає розпорядок адміністраторів і управителів з фаховою освітою у всіх підприємствах рільничих, лісових, промислових і гірничих. Далі артистів (малярів, різьбарів, співаків, музиків і т. д.), акторів, журналістів, дентистів, ветеринарів, медичний помічний персонал, канцелярних робітників, телєфоністів, телєґрафістів, фармацевтів, дрогістів, касієрів, аквізиторів, продавців і експедієнтів у крамницях, продавців мандрівних і т. п.

Розпорядок передбачує договір: 1) на пробний час, 2) на час виконання означеної праці, 3) на час означений або неозначений. Розвязання договору може наступити: 1) в пробнім часі 1-го або 16-го дня календарного місяця за попереднім 2-тижневим виповідженням, 2) по виконаню праці, для котрої заключено договір, 3) по скінченню часу, на який заключено договір, 4) по 3 місяцях від виповідження договору одною стороною, якщо його заключено на неозначений час. Речинець виповідження має бути на повні три місяці і кінчитися з останнім днем кал. місяця. Розпорядок має 509 артикулів.

Політичний огляд.

Католицька Церква й італійський фашизм. — Польсько-литовські переговори. — Чичерин збирає плоди своєї політики. — Варшава як новий центр української політики. — Сойм під знаком запиту. — Перші виступи наших послів. — Успіх у політиці. — Чи вексель з 1925 р. буде заплачений?

Львів 1-го квітня 1928.

Католицька Церква стоїть перед новою боротьбою в Італії. Перемога фашизму не принесла була зміни в політично-правнім становищи Церкви, одначе якийсь час здавалося, що новий режим зуміє поставити своє відношенне до неї на инших основах ніж давний ліберальний. Коли отже старші католицькі орґанізації ставилися з резервою до фашизму, то молодші приєдналися до нього. Одначе скоро виявилося, що Муссоліні своїми практичними уступками для Ватикану змагає до одного: зробити з католицької Церкви знаряд італійської державної політики і самого фашизму. Свідомий свойого Божого і міжнароднього післанництва, Ватикан не міг поступити инакше, як минулого року з французькими націоналістами, себто провести дуже виразну демаркаційну межи релиґією і політикою та остерегти католиків перед націоналістичною неволею. З пімсти за се Муссоліні рішив відобрати Церкві право до вихованя молоді. Ми глибоко переконані, що сим способом повстала тілько нова яма на шляху... самого італійського фашизму.

Кеніґсберські наради між делеґаціями польською і литовською, в справі навязання нормальних взаємин між обома „воюючими“ державами, почалися передучора в такій мирній й обопільно прихильній атмосфері, що аж дивно — по недавній виміні панцирних нот і пресових розмов. Певно, початкові чемности ще не заручають, що наради закінчаться позитивним вислідом; вони можуть бути тілько дипльоматичною грою з обох боків: мовляв ми хотіли порозуміння, то вони...

А в тім, воно так і повинно бути. В політиці, як і в війні, розумна сторона ніколи не допускає до викликання вражіння, що се вона противна порозумінню або мирови; сю „честь“ бере на себе завсігди дурніша сторона. Тілько в виїмкових випадках на люксус відкидання a limine всяких пропозицій може собі позволити той, хто грубо сильніший від противника і коли немає вже найменшого сумніву в недалекій побіді його.

В політиці, повторяємо, як на війні. Всі стратеґічні пляни, виготовлені заздалегідь ґенеральними штабами, однаково добрі — поки вони в теорії. Се ті добрі наміри, що ними пекло вимощене. Що тілько спосіб їх реалізації, себто підготуванне і тактика, рішають про їх дійсну практичну вартість. А в тактиці найлерша і найважніша засада: не виявляти передчасно своїх намірів і не легковажити противника.

Що литовські політики, по тілько прикладах противної тактики і невдач, прийшли також до такого самого переконання, се свідчить, що й вони помалу користають з науки життя. Очевидно, приходить їм се не легко. Бо й у них є жерці „чистої національної ідеї“, що кожду розмову з Поляками називають зрадою й відповідно тому освідомляють „націю“.

Відстрашаючий приклад тактичного нерозуму дав у 1920 **Чичерин,** коли під диктатом гурра-революціонерів (в СССР, як знаємо, ролю буржуазійних гурра-патріотів сповняє анальоґічна порода революціонерів) безповоротно змарнував найліпшу і мабуть єдину нагоду здобути для своєї держави стале і зрівноважене місце в міжнароднім концерті. Сьогодні, видячи безплодність усіх своїх дальших змагань і стоячи на передодні зірвання одинокого тревалого союза — з Німеччиною, і знов дякуючи тимже самим гурра-революціонерам — зневірився, кажуть, цілком і хоче покинути державне стерно, яким керував цілих 10 літ. Якщо поголоски справдяться, то стерно дісталосяб у руки Литвинова; а по нім — чи богато ще буде комісарів закордонних справ у СССР?

Все знанне і зручність у політиці Українців по сім боці червоних стовпів зосередкувалися тепер у... **Варшаві.** В нашім народі панує повіре, що господареви не ведеться, коли поставив хату на злім місці, поки він не перенесе її на добре місце. В останнім десятку літ ми разураз переставляємо нашу політичну хату: Відень, Берлін, Харків, Львів, а тепер Варшава.... Чи нове місце буде щасливіше?

Перший тиждень у діяльности нових законодатних установ, до котрих з таким **ентузіязмом рвалися леґіони наших хоробрих земляків,** почався і скінчився **під знаком запиту.** Зрентуються витрачені **на виборчу кампанію** капітали чи ні? Поживе сойм довший час, чи дни його життя пораховані? Відповіди нема; всі

Повістевий фейлєтон „Нової Зорі“ з дня 5 IV. 1928 23

ОСИП НАЗАРУК.

РОКСОЛЯНА

Українська історична повість з 16. століття.

— „Ті духовники йдуть на велике подвіря палати Падишаха, де під вікнами султана всіх султанів навантажують святу каравану султанськими дарами. Визначні паломники, що підуть з нею до гробу Пророка, і ті духовні, що товаришать їй, вступають у великий намет, де для них приготована спільна вечера. По вечері входить між них сам Шейх-Уль-Іслям, Заступник Халіфа у справах Ісляму і благословить їх на путь. Опісля виходять з намету і стають перед вікнами султана. Щасливий той, чиї очі можуть хоч раз в життю побачити десятого й найбільшого Султана Османів!...“

Тут старий Ібрагім зітхнув і говорив дальше:

— „Він стає в однім з вікон і знаком руки пращається з паломниками. А вони кланяються йому до землі. Зараз потім виходить трийцять висланців султана й передають провідникам каравани золоті гроші в шкатулах з білої шкіри, завязаних зеленими шнурами. За ними виходить багато носильщиків зі скринками, в яких є султанські дари для Мекки. Наперед навантажують двох верблюдів, потому трийцять мулів. Опісля тих двох верблюдів провадять по великих купах піску, насипаних на той час в подвірю султанської палати, щоб показати, як свята каравана йтиме важким шляхом пустині.“

В тім місци Настуні задрожало серденько в груди. Але вона ще не знала чому. Щойно по хвилі додумалася причини свого зворушення: мусулманський символ пригадав їй инший символ інакшого свята, в ріднім домі батьків, де на святий вечір вносили „дідуха“ і стелили на долівці пшеничну або житну солому. На дворі смеркало і перша зірка блимала на небі. І звичайно потрясав сніжок. Як сон, як сон, як далека мрія рисувався їй у душі сей святочний спомин. І Настуня похилила на хвилю головку.

А старий Ібрагім оповідав дальше:

— „По тій церемонії задержують обох верблюдів на місци й розстелюють перед ними молитовні килими. Духовники звертають лице до Мекки, а Шейх-Уль-Іслям ще раз благословить їх. І тоді свята каравана опускає палату султана і входить між народ. Ось зараз надійде...“

Дійсно. По зворушенню народа видно було, що надходить свята каравана. Очи всіх звернулися в той бік. На чолі каравани посувалися ті самі духовники, що йшли недавно до султанської палати. Тільки тепер їхали на білих конях; сідла їх були богато вибивані золотом. Шпаліри війська з трудом здержували товпу, що перлася, аби як найблище стати біля святої каравани. Військо тупими кінцями копій і ударами батогів заганяло тих, що випихалися із рядів. Два передні верблюди виставали високо своїми головами понад товпу. Дорогі металеві вудила звисали з їх писків, а шовкові кутаси з їх золотом тканих накривал. На хребті першого верблюда колисався на дорогоціннім килимі намет, скарбами наповнений, покритий килимами великої вартости, грубо золотом і сріблом тканими. Другий верблюд мав на хребті на шовкових килимах дивну вежу з павиними віялами й чудовими струсиними перами, що мали відганяти злих духів від каравани. За верблюдами йшла військова сторожа під такт глухих ударів барабанів.

Нараз похід став. Два Араби озброені кривими шаблями й металевими плитами малими як тарілка скочили проти себе в дикім двобою. Скорими, напрасними ударами били себе взаімно по своїх металевих щитах і шаблях, справно граючи кіньми. Се видовище представляло напад розбишак на каравану й оборону її:паломники, заосмотрені в довгі палиці, відганяли напасників. І похід вже спокійно посувався дальше.

(Далі буде.)

догадки можливі; стан усе ще критичний. Одно певне: паном ситуації, як був, так є уряд. Він не має у соймі більшости, — се правда; та й без нього більшість неможлива. При кількох голосуваннях ніби виявилася протиурядова більшість, одначе вона не всилі підняти систематичної боротьби з урядом; з занадто ріжнородних і суперечних елементів складається вона. Евентуальні її ухвали проти уряду будуть або зігноровані, або спричинять лише якийсь декрет проти сойму. Такі часи настали тепер. Не тільки в Польщі. Ми вже раніше писали: українська мандатова політика спізнилася на цілих 5 літ.

Всетаки, з великою прихильністю до нашої парляментарної репрезентації слідимо початки її діяльности. З прихильністю і з неспокоєм. Наперед: чи сей сойм постоїть довго? А потім: чи наші заступники знайдуть у своїй активности той політичний стиль, якого народне добро вимагає? Перше, очевидно, тільки мало від них залежить; друге — в цілости. Зверхною ознакою в виступах наших послів є очевидний розгін — до заяв промов, внесень і т. п. Психольоґічно — зрозуміло; дебютанти. Політично — красше здержуватися; слідити розвій випадків. Так дійсно роблять заступники инших національних меншин: Німців і Жидів.

Центральний пункт у виступах наших соймових заступників була буджетова промова голови „Українського Клюбу“, чи радше заява вплетена в сю промову, 29-го м. м. Вона дає нагоду до кількох уваг. Деякі орґани української преси назвали сю промову „державноправним застереженнем“. Се очевидне непорозуміннє в політично-правничій термінольоґії. Заява д-ра Левицького то звичайний політичний протест проти міжнародних актів, на яких основана приналежність західно-українських земель до Польщі. Такий протест річево і політично в засаді оправданий; без огляду на те, проти кого він звертається; тілько останній уступ його стилізований незручно, як і з правного так і політичного становища (прим. акти рижський з 1921 і париський з 1923 названі чомусь тому де юре неправосильними, бо мовляв суперечні з нашим ідеалом, бо в такім разі ніщо на світі неправосильне; недостача згадки про Наддніпрянщину, Буковину і Закарпаття — як повинно слідувати з попередніх уступів; цілковита мрачність кінцевого речення про конкретні цілі соймової репрезентації). Позатим неприємно стверджувати, що протест подає хибно величину української території при Польщі на 200 тис. кв. км. (половина цілої держави!); вона обіймає лише біля 125 тис. кв. км.

Протест сей був тілько від одної партії УНДО (формально і то ні, бо в тексті ніде не сказано, що се від цілої фракції); радикали (УСРП) зложили пізніще иншу заяву, якої тексту в момент писання сих рядків ще не знаємо. Відомо лише те, що коли протест д-ра Левицького був вислуханий цілком спокійно, то промова д-ра Ладики викликала серед польських послів живу реакцію. Видко обі промови дуже відбігали від себе формою і тоном. Хоч одинокий заступник УПП досі не мав нагоди висловити з соймової трибуни свойого політичного вірую, то у своїй партійній пресі він один успів зістрілити — як каже Німець — птицю. Др. Західний заявляє іменно, що Польща поповнила на нім насильство і він мусів зложити присягу на вірність Польщі... Якось ми не чували, щоб польські жандарми витягли д-ра З. з Бережан і затягнули в Варшаву. Докладно: „и капиталъ пріобрѣла и непорочность соблюла“.

Та при всякій тактиці, про вартість кождої політичної акції рішає не форма, не заява, не слова, а тілько успіх, і більше нічого. По успіхам буде й українське громадянство оцінювати діяльність своєї парляментарної репрезентації.

Тут приходить нам на думку одно зобовязанне, перебране нашою найбільшою партією. Як читачі пригадують собі, під кінець 1925-го р. почали зорґанізовані в Науковому Товаристві Шевченка учені акцію в напрямі утворення державного університету для української молоді. Тогді УНДО дуже остро виступило проти їх акції, бо мовляв „едино покликаним до розвязування усіх політичних справ українського народу, а в тому числі й університетської, є політичне представництво українського народу“ („Діло“, 17. XII. 1925). Супроти того застереження згадані учені заперестали дальшу акцію в сім переконанню, що політичний провід в найблизчім часі виконає той обовязок, до якого виключне право собі реклямував. Той політичний вексель з 1925 підписаний д-ром Д. Левицьким і В. Целевичем. Сьогодні вони оба послами. Чи тепер можна сподіватися, що той **вексель буде випуплений?** Бо університетська справа хиба дуже пекуча.

Католицька школа на Шлеську. „Głos Niedzielny“ орґан Катол. Ліґи на Шлезьку містить протест проти розпорядження варшавських шкільних властей, котрі зарядили перемінення катол. шкільництва на мішане, міжвіроісповідне. Згаданий часопис стверджує від загалу катол. населення, шо „розпорядження се не може ввійти в життя без згоди мешканців Горішн. Шлезька, котрий має автономію в шкільних справах. Нарід горішно-шлезький оцінюючи вповні велику вагу катол. школи, сам і через своїх послів боронитиме своїх прав“.

Відложення конференції в Кеніґсберґу. На пленарнім засіданню польсько-литовської конференції 2. ц. м. вибрано три комісії, котрі вестимуть дальше працю в Ковні, Берліні і Варшаві. Конференцію покищо відложено.

Ромунсько-польська конференція в справі устійнення границі над Дністром і Черемошом відбулася сими днями в Кракові. Ромунські делеґати вже виїхали.

НІМЕЧЧИНА. Розвязання райхстаґу довершив 31. III. канцлер д-р Маркс, відчитуючи декрет през. Ґінденбурґа. Речинець нових виборів усталений на 20 травня ц. р.

РАД. СОЮЗ. 12.000 селян у вязницях. На основі урядової статистики доносить „Сх. Аґенція“, що в большевицьких тюрмах є тепер 12 тис. селян обжалованих за переховування збіжжа.

Радянська преса атакує тепер Францію. Причиною є секвестр радянського золота в Америці на домагання Французького Банку, а то на рахунок звороту французького золота задержаного большевиками в СРСР.

Важке економічне положення на Рад. Білорусі ствердив сам голова рад. уряду Голодед на засіданню Ц. К. ком. партії Білоруси. Бесідник вказав на недбальство в засівній кампанії і в заготовці лену на вивіз в самооподаткуванню громад. В загалі господарський апарат тяжкий і неспосібний до швидкого ділання. Зробив чимало промахів через необережне обходження з середняками (середно-заможними селянами.)

РОМУНІЯ. Віроісповідний закон. 31. III. ухвалив ром. сенат більшістю голосів віроісповідний закон. Уряд був приневолений вицофати з проекту ті артикули, що кривдили гр.-катол. церкву, а проти котрих рішучо запротестувало ціле катол. громадянство. Представники православної Церкви на знак протесту проти уступок уряду в користь католиків опустили перед голосуванням салю. Міністер віроісповідань Ленатаду зазначив, шо уряд руководився інтенцією, шоб за всяку ціну недопустити до віроісповідної боротьби між ромунськими Церквами.

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ.

Духовенство і преса. „Вістник Станиславівської Епархії“ за квітень-червень ц. р. містить розпорядження Епископського Ординаріяту „в справі поширення катол. преси“. В розпорядженню сім горячо поручається духовенству занятися поширюванням вже істнуючої української катол. преси (Нова Зоря“ і Правда“), бо „здорова катол. преса є одним з найважніших чинників, які ще можуть вирвати нас з хаосу і безладдя, які наш нарід щораз то більше опановують“.

Австрійський Епископат і квестія заробітної платні. (КАП.). В спільнім пастирськім листі з приводу Великого Посту порушують австр. епископи справу винагородження за працю: „Чи може бути радість у родиннім життю, коли обнижується заробітки, коли робітник живе в безперестаннім ляку, що стратить заняття та остане без хліба, коли він (робітник) не має часу, щоби занятися родиною і коли не тілько батьки, але й жінки мусять шукати заробку полишаючи дтий без материнської опіки? Се приказ природного права, щоби люди, котрі живуть тілько з праці своїх рук, були так матеріяльно ситуовані, як сього вимагає родинне життя“.

Свячення Нунція в Чілє. (і. л.) В Сантіяґо відбулося недавно незвичайно величаве торжество свячень чілійського Нунція Фелічі. Архієпископ Сантіаґу вислав з тої нагоди сердечні желання родичам Нунція до Сені коло Риму. На свяченнях був присутний президент республики Ібанез, дуже богато епископів з цілої лат. Америки, представники чужих держав і безчисленні товпи народу.

ДОПИСИ.

СЯНІЧЧИНА. Дня 14. III. ц. р. відбувся в Сяноці в парохіяльнім домі на поручення гр.-кат. Еп. Консисторії надзвичайний Соборчик деканальний в справі православія на Лемківщині.

Реферат на тему „Середники протиділання схизматицькій аґітації“ відчитав о. Петро Андрейчик, парох Залужа. Референт на підставі історичних даних подав докладно причини ширення православя ворогами унії, взагалі серед нашого українського народа від віків, а тепер зокрема на Лемківщині. Як лік проти цего боляка подав референт такі засоби: Обсадженнє парохій Лемківщини нашими ревними й ідейними парохами. Щорічні реколекції в парохіях. Щомісячні сходини нашого духовенства на спільні конференції з рефератами. Поширюваннє католицької преси серед духовенства і нашого народа, як „Місіонар“, „Нова Зоря“, „Правда“, закладаннє бібліотек парохіяльних і по читальнях. Ширити книжочки реліґійно-національного змісту видавництва оо. Василіян, „Доброї Книжки“; засновувати для невіст і молоді „Тов-а апост. молитви“, для шкільної молодіжи „Марійські дружини“ з ґазеткою „Наш приятель“, для старших читальні чи то церковно-парохіяльні, чи „Просвіти“, кружки УХО. Уладжувати вистави концерти реліґійно-національного змісту, поборювати корчми, як розсадники піянства і деморалізації. Зорґанізувати по містах і фабриках робітництво і слуги. Завести всюди добрий церковний хор. Поширити культ св. Йосафата, св. Володимира і Ольги. Посилати здібних дітей селянських до українських середних шкіл. Де є і наші їмості, там запросити їх до цеї праці, нехай гуртують біля себе молодіж передовсім дівчат, учать їх побожних пісень, роблення цвітів до церкви — українських вишивок. Заснувати всюди, де дасться і треба, Захоронки. Відправляти точно

майські богослуження і набож. до С. І. Хр. зі суплікацією та відповідними науками. При більших торжествах як і при першім святім Причастю нехай діти шкільні на обходах зі св. Тайнами сиплять цвіти і світять свічки, це притягає і тішить не тільки дітей, але і їх родичів. Нехай священик стане для своїх духовних овець правдивим добродієм в долі і недолі, помічником-дорадником по приміру Христа, а парохіяне видячи працю, любов і прихильність свого „тата“ духовного, будуть радо горнутися і до нього і до церкви, оцінять його працю і труди, полюблять його і слухатимуть. Все залежить від доброго, лагідного, щирого, ревного і повного такту і любови священика, а успіх при божій ласці певний. Тоді легко дасться освідомити і найтемнійший нарід і релігійно і національно і тоді жадне відступство від віри і обряду не буде мати приступу до такої парохії — ані жадні аґітації ворожі католицькій вірі. Праця вправді дуже тяжка, але за це вдячна і напевно успішна. — Впрочім добрий і ревний душпастир знайде ще инші ріжні способи відповідно до обставин. Витревалістю все можна побідити.

СТАНИСЛАВІВЩИНА. (Свято закінчення тримісячного курсу шиття і крою в Солотвині). Заходами Кружка Н. Кобринської в Солотвині відчинено 15-го грудня тримісячний курс шиття і крою для зголошених учасниць як місцевих так і замісцевих. Курс розпочато торжественним Богослуженням в церкві, на якім промовив о. Декан до зібраних, загріваючи їх до витревалости в розпочатому ділі, якщо з такого курсу має вийти для них справдішній хосен. Курсом проводила делеґатка Союза Українок зі Львова п. Божейкова. Вона поборола чимало трудностий при навчанню курсанток, показуючи їм нетільки правила крою і шиття, але також обзнайомлюючи їх з засадами кооперації.

Дня 13-го марта с. р. улаштовано з приводу закінчення сього курсу гарне свято. Складалося воно з двох частин: з виставки робіт пошитих курсанками і з властивого попису учениць. В великій салі „Народнього Дому“ явилися батьки курсанток і запрошені гості. Іспит поодиноких учениць розпочато молитвою. Ученици відповідали сміло і розумно, визнавалися в поставлених їм питаннях і рисували в доповідні взірці з крою на таблиці. По іспиті роздано курсанткам свідоцтва. Раділи батьки та свояки присутних, що іспит так гарно випав і стали оглядати пошиті ученицями сукні та білле. На се свято прибула як відпоручниця голова Товариства Укр. Жінок в Станиславові п. Фіґолева, котра промовила при кінці до учасниць свята, підчеркуючи заслуги голови місцевого Кружка п. Копровської і Хв. Виділу, як також провідниці курсу п. Божейкової. Висказала рівнож всім курсанткам велике признання за ревність і охоту до праці, бо іспит виказав, що в короткім часі вони дійсно богато скористали. Потім слідував відчит п. Фіґолевої на тему: „Значіннє одности для нашого міщанства“. На примірах взятих з життя наших мішан виказала прелеґентка, до чого веде опадне життя як одиницю так і родину, а чим кінчиться розтратне і злочинне розкидування майна своїх предків з тяжким трудом набутого. Свято закінчив о. Декан Грицей, зазначуючи, що при Божій помочи і щирій волі навіть маленькі діла можуть мати прегарні наслідки. — Присутна.

ЖЕРТВИ для повенян в Галичині.

Збірка в Бразилії: в Цорізоні і околиці (в бразил. валюті) 777·100, в Маршаль Малєті і околиці 602·800, в Вера Ґварані 295·800, в Карабіньо 136· —, в Круз Машадо 32· —, в Фловіополіс (Бара Фея) 30· —, з ріжних околиць 24· —, в день 1-го листопада в Дорізоні 57· —, в день 1-го листоп. в Марш. Малєт 166·400, разом 2·121·100 то є 252 ам. дол. і 62 ц. (Гроші, прислані парох. урядом в Маршаль Малєт (Парана) Бразилія до Ректорату гр.-к. Дух. Семинарії у Львові, передані Впреосв. Митроп. Ординаріятови).

НОВИНКИ.

Ревізії між Українцями. В мин. суботу і неділю перевела поліція ряд трусів у деяких Українців. Здогадуються, що труси є у звязку з арештованням Полотнюка і вбийством М. Гука.

Нові „урядові години“. Від 2. ц. м. урядові години в державних бюрах є від 8 рано до 3 попол., а в суботу до 1·30 попол.

Вуголь дорожіє. З днем 16 ц. м. подорожіє вуголь на 10% проц. Підвишка ціни не відноситься до зелізниць, війська й інших державних установ.

— **Катастрофальний землетрус в Удіне.** У провінції Удіне в Італії відчули сильний землетрус, що тривав 20 хвилин. У Тольмедо третина домів знищена так, що годі вже в них мешкати. Зарисувалися теж сильно мури місцевих церков, а передовсім вежа місцевої катедри, що грозить заваленням. Убитих 10 людей, а до 40 ранених. Та це число не повне, бо перерване телефонічне й телеґрафічне получення не дає скомунікуватися. Люде сидять покищо в наметах.

— **Кракатав обзивається.** Із Батавії доносять: Найнебезпечніший вулкан світа Кракатав, що лежить між островами Суматрою та Джавою, почав наново обзиватися. Відчули 37 підземних стрясень.

— **Завалилася старинна вежа.** В м. Тур у Франції завалилася 26. ц. м. старинна вежа, вибудована під кінець 8 ст. Леґенда говорить, що в цій вежі поховано жінку Карла В. В часі катастрофи ушкодило два сусідні доми.

Друкарська помилка здеформувала одно місце в статті п. н. „Конституційний закон про самоуправу польського Шлезька“ (ч. 24, ст. 1, при кінці). Воно має бути: „Він мав... обезпечити ріжні права і користи мешканців від **потоплення** серед польського політичного і господарського моря. При сім малося на увазі не лише тамошню **німецьку** людність а й польську“.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає).

БІБЛІОТЕКИ ПАРОХІЯЛЬНІ зложені з книжок не противних вірі й моралі — в ціні від 24 зол. вгору. На бажання шлемо цінники „**ДОБРА КНИЖКА**“. — **Lwów, skr. poczt. ч.11.**

Рами до портретів і образів.
ОБРАЗИ СВЯТИХ
М. Самосій
182 **ЛЬВІВ, Руська 18.** 1—5

Важне для П.Т. Духовенства і Читалень! **Євангелія** служебники, молитвослови, книжки до бібліотек, книги канцелярійні, оправляє дешево і на час переплетня **П. ПОДОЛЯКА, Львів, вул. Жовківська ч. 28. І. поверх.** 149 6-?

ОБІДИ з 3-ох страв зол. **1·50** для абонентів знижка. ПИВО живецьке і львівське поручає РЕСТОРАН під „ЗОЛОТОЮ ГРУШКОЮ“ — (давний Людвіґ) — тепер
142 15 24
І. Гайдінґер, ::: **ЛЬВІВ,** ::: **ул. Краківська 7.**

РІК ОСНОВАННЯ 1860.

Найстарше у Львові концесіонване підприємство будовляне, теслярське і керничне (вертниче)

ФІРМА **АНТІН ФЕХТЕР**

уряд. уповн. майстер теслярський і керничний та рурмайстер

ЛЬВІВ, вул. Шумлянського 2.

Виконує всякі роботи в обсязі теслярства і студнярства Поручається як одинокий спеціяліст для важнійших копаних керниць взагалі, то є мурованих, бетонованих, бельковання і цимринованих разом з уставленням до них помп і моторів усіх системів. Фахові поради при загвожджених керницях даю при порученім мені керовництві роботами.
154 9 - 20

„КАТОЛИЦЬКИЙ ПРОВІД“

одинокий український катол. орґан релігійного й суспільного змісту в Злучених Державах Півн. Америки виходить що тижня і коштує річно 20 зол.

Ті, що цікавляться відносинами в Америці, знайдуть у тім орґані багато інформацій.

Адреса: „**CATHOLIC LEADERSHIP**,
815 N. Franklin St,. Philadelphia Pa, U. S. A.
172 2—?

ЖЕРЕЛО РУКАВИЧОК і ПАНЧІХ
І. ЗІХЕРА
ЛЬВІВ, пл. Капітульна ч. 3.
169 (напроти КАТЕДРИ) 4 - 20

поручає **великий вибір рукавичок і панчіх**

Рукавички скіряні	6·90, 7·50, 8·50.
„ фільдекос і нитяні	від 2·50
Панчохи фільдекос	„ 2·90
„ „ I-а	„ 4·59
Реформи фільдекос	„ 4·—
„ шовкові	„ 9·—
Сорочки попелінові	„ 14·—
Пантофельки домові	„ 6·—
Капелюхи діточі	„ 2·50
Краватки шовкові	„ 1·90

також палички, парасолі, перфумерія і біжутерія.

ЗУБИ виробляю по таким **ЦІННИКУ**

1 золот. корона	18 зол.
1 золот. зуб	15 „
1 зуб на кавчуку	2 „
1 репаратура	3 „

Все з найлучшого матеріялу
РАППАПОРТ, пл. Марійська ч. 7.
(де кавярня de la aix).
127 Знижок не уділюю! 20 – 24

БІЛЛЯ, БЛЮЗКИ, ШЛЯФРОЧКИ, СПІДНИЧКИ, ПАНЧОХИ, :-: :-: ТРИКОТАЖІ і т. п. :-: :-: найдешевше поручає фірма

„ГОЛЬФ“ ЛЬВІВ, Кілінського 1. напроти Віденської Кавярні.
167 6—24

Ціни для зареклямування нашого магазину **найнизші.**

Видає й редагує Комітет У.Х.О. Відвічальний редактор **Роман Гайдук.** З друкарні Вид. Спілки „Діло“, Львів, Ринок ч. 10

Ч. 26 (128). Należytość pocztową uiszczono ryczałtem. Львів, неділя, 8 квітня 1928 р. Рік III.

НОВА ЗОРЯ

ЧАСОПИС ДЛЯ ПОШИРЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ХРИСТИЯНСЬКОЇ ОРҐАНІЗАЦІЇ

Виходить два рази тижнево: в четвер на 4 ст., під неділю на 8 ст. Адреса: Нова Зоря, Львів, Сапіги 26, І. п. Конто П. Щ.: Краків 405.867. || Передплата в краю: ¼-річно 6 зол., місячно 2 зол. За кордоном ¼-річно 1 амер. доляр. — Ціна числа 25 сот. — Рукописів не зверта́ється

В обороні Унії.

(З життя католицької Церкви в Ромунії).

В останньому числі подали ми вістку, що ромунський сенат ухвалив новий віроісповідний закон, з пропущенням тих точок проекту, котрі кривдили католицьку Церкву. Коли воно справді так, то є се ознака побіди ромунських греко-католиків, котрі своєю рішучою поставою з успіхом бороняться перед наступом пануючого в Ромунії православя. А сили ромунських католиків чисельно невеликі: дещо більше над півтретя мілiонів. Половина з них се греко-католики, що компактною масою заселюють Семигород, прилучений до Ромунії договором у Тріяноні в 1919 р.

Покійний король Фердинанд, по вірі католик, бажав утвердити становище католицької Церкви в Ромунії через конкордат. Від 1921 р. велися в тій справі переговори з Ап. Столицею. Конкордат сей підписаний щойно 10. V. 1927 р. — ще й доси не ратифікований Ромунією.

Важнійші постанови конкордату такі: границі епархій не можуть виходити поза державні межі, епископи мусять мати ромунське горожанство. Іменує їх Ап. Столиця за попередним порозумінням з ром. урядом. Епископи складають присягу вірности держ. владі. Кат. Церква матиме одно греко-католицьке архіепископство в Блязендорфі з епископами-помічниками у Вел. Вараждині, Люґоші й Ґерті і нове епископство для Українців на півночі краю. Для римо-католиків — архіепископство в Букарешті з еп.-помічниками в Карльсбурґу, Темешварі, Шатмарі і Яссах. Голова вірмено-католиків матиме осідок в Ґерті. Гр.-кат. архіепископ і епископи є з уряду членами Сенату, з римо-католицьких достойників входить до Сенату тільки архіепископ. Кат. Церкву признається правною особою. Епископи мають право засновувати нові парохії. Кат. Церква має право основувати і власним коштом удержувати народні й середні школи, під контролею міністерства освіти. З продажі церковних дібр (при переведенню земельної реформи) твориться катол. релігійний фонд під управою всіх кат. епископів. З того фонду покривається всі церковні розходи. Держава доплачує щойно, коли не вистарчать приходи рел. фонду. Дух. Семинарії залежать від епископів але мусять в них викладати ромунську історію і літературу.

Проти того конкордату, до речі, для держави дуже корисного, виступила зараз по смерти Фердинанда православна більшість. Православні церковні кола назвали його спробою „католизації" народу. Під їх натиском уряд відволікає ратифікацію конкордату, що більше недавно виступив у законодатних палатах з проектом нового віроісповідного закона.

Сей закон віддавби Церкву під нагляд і в залежність від державної управи. Кожда віроісповідна громада малаб до 6 місяців подати свої статути на затвердження адм. владі, якщо хоче мати характер правної особи. Церква як ціліcть не може бути правною особою. У висліді булоб повне розбиття церковної орґанізації, що влекшилоб православну пропаґанду між католиками.

Не диво, що вістка про сей проект сильно схвилювала ромунських католиків. В цілім Семигороді відбувалися демонстрації греко-католиків проти проекту віроісп. закона. В Марош-Вашаргелі греко-католики урядили маніфестаційний похід, в якому взяло участь 5000 народу з духовенством. Були навіть кріваві сутички. В тій справі внесли в березні греко-католики інтерпеляції в законодатних палатах. Можна надіятися, що ромунські католики невдоволяться самою ревізією нового віроісповідного закона, але будуть домагатися забезпечення прав Церкви через ратифікацію конкордату.

За душу народу!

Всі руїнники й хаотики знають, що лиш тоді дійдуть до своїх цілей, коли заволодіють душею народу. Тож наш обовязок рятувати її, душу нашого народу. Тут можна прикласти слова Спасителя: „Щож бо за користь, хочби ти позискав цілий світ, а душу свою погубив?" — Справедливо підносимо наш патріотизм, витревалість в невигодах і геройство в нерівних боях, що їх виявив наш нарід в початках послідної визвольної війни. Спалахнули однак ті чесноти як соломяний огонь, — не принесли бажаного успіху, — бо сила народньої душі **заломилася.** А душа ся вже давніше була хора. На се нераз звертали нам увагу наші Владики в пастирських листах і науках. Чи не раз з болем батьківського серця вказували на страшні в наслідках обяви хоріб нашої народньої душі: на піянство, розпусту, брак згоди й жертвенности, непошану й непослух Авторитетови та загоріле партійництво? Вони не лиш вказували на ті лиха, але й подавали найліпші засоби на їх усунення та оздоровлення. А чи з належною увагою прислухувався нарід їх голосови, чи поважно брав собі до серця їх перестороги, вказівки й ради? Як мало уваги звертало громадянство на душу народа! А прецінь не тяжко доказати, навіть статистикою, що народні лиха і хиби уступають і зникають, коли в ділянці духового, передовсім релігійного життя є все в порядку, — і що навпаки, вони розвиваються, де живчик релігійного життя слабне, або й цілком занидіє.

Наші кличі під сю пору мусять бути отсі: більше старання про духове життя, більше уваги на душу, більше духової радости в народньому життю, більше духового тепла у вихованні й образуванні молоді в літературі й мистецтві і т. д.

На жаль є люде, котрі навіть перечать істнування душі, та стремлять до того, щоб молодь і цілий нарід відвести від всякого релігійного впливу. Як загальний лік будучности ставлять вони „свободу", говорять про свободу „совісти й віри". Повною однак свободою думають обдарувати лиш недовірків і ворогів релігії, а для віруючих, для Церкви й її слуг лишають ледви скупеньку її частину. Що більше, поширюючи злобні вісти, що, мовляв, всьому лиху, яке переживає нарід, винні Церква і священики, виповідають Церкві явну війну.

Мій Боже! Кудиж ми прямуємо?! Останні літа такі сумні для нашого народу, — стільки пониження, моральних і матеріяльних терпінь, стільки безробітних, стільки нужди по селах і містах — і стільки в нас незгоди, роздорів, ворогування і гризні... На овиді вже зловіща заграва релігійної боротьби, що мусить ще більше ослабити і так немічний наш організм. „Кожна боротьба проти віри, Церкви і духовенства, це боротьба проти душі власного народу, вона обезсилює і затроює народню душу", — говорить знаменитий єпископ Кеплєр.

В книзі Маккавеїв (І. Макк. 3, 42. сл.) читаємо ось що: „Юда й брати його бачили, що чимало було лиха та що ворожі полки заняли границі держави, дізналися й про приказ короля Антіоха, що зміряв до погуби і винищення народу. Тож сказали один до одного: не дамо понижувати нашого народу, — за нарід і за наші святощі станьмо до боротьби! І зібралися на воєнне поготівле, та, щоб моленням виблагати милосердя і помилування".

Точно в тімсамім положенню найшлися й ми тепер. Тож по приміру Маккавеїв повинні ми, єдностю злучені, стати до спільної духової боротьби, для оборони нашої святої віри й Церкви, для оборони скарбів наших душ і душі народу.

о. Лев Вань.

Справа виборчих відозв. Редакція „*Нової Зорі*" дякує щиро всім Вп. членам орґанізації і передплатникам за присланнє відозв, летючок, а з деяких околиць навіть д. інтересних заміток в справі виборчого руху. Весь той розмірно великий матеріял вимагає значного часу для його впорядкування і ексцерпування. Помістити той матеріял в „Н. З." неможливо, длятого він в порозумінню з ред. „Поступу" буде використаний в тім нашім журналі. Короткий вступ, перші ексцерпти з того матеріялу, а саме з відозв УНДО-ня, знайдуть читачі вже в найблизшій книзі „Поступу" за март-квітень. Буде се одинока збірка політичних голосів, летючок, відозв і аргументів по можности всіх партій, котрі оперували на укр. території. Звертаємо увагу, що без пізнання атмосфери наших перших виборів під Польщею трудно буде опісля виробити собі погляд на розвиток політичного духа нашої суспільности. „Поступ" замовляти по адресі, Львів, ул. Сапіги 26/I. Ціна поодинокої книжки 2 зол., річна передплата (5 книжок) 10 золотих, заграницею 1½ доляра.

ДУХОВИЙ РОЗКЛАД І БЕЗСИЛЛЯ ВІЗАНТІЙСТВА.

Стаття надіслана в кругів Духовенства.

I.

Східна Церква відорвавшися від католицької Церкви не тільки стратила свій питомий авторитет і остала поневолена світською політикою, але також відтяла від себе приплив життєвої сили і в слід за тим попала в занепад і духовий розклад.

Христос наділяючи свою Церкву своїм Авторитетом, дав їй також всю силу і життя, щоб могла не тільки остоятись при своїм Авторитеті, але також щоб могла сповняти і продовжати діло спасення людського роду, від Христа їй поручене. Катол. Церкві отже дав Христос всю свою науку, всі святі Тайни, всі свої заслуги, світло і власть. Вкінци і сам остався в Тайні Евхаристії, в котрій уділяє життя своїй Церкві. Як колись живучи на земли як воплочений Бог, так тепер в Тайні Евхаристії перебуває з людьми в найблизшім контакті, за них і в імени їх молиться, з ними і за них продовжає в безкровний спосіб свою кровавy жертву Голгофти, найтіснійше лучиться в св. Причастю, стається з ними одно, чи радше перемінює їх духово в себе, так, що в той спосіб катол. Церква становить одно містичне тіло Христове, котрого головою є Христос. Иншими словами можна сказати, що катол. Церква є помноженим і продовженим воплоченем Сина Божого. (За Бензон-ом: Христос в життю Церкви). Бо в кат. Церкві і через катол. Церкву Христос дальше учить, ділає, терпить і сповняє своє месіянське діло. І ся сила і життя Христа неустанно бє в катол. Церкві і не допускає, щоб людський чинник, котрий так часто улягає немочам і упадкам, взяв верх і допровадив до упадку і руїни.

Східна Церква однак відорвавшись від катол. Церкви тим самим відтяла від себе життєву силу, а засудила себе на духовий занепад і духовий розклад. Подібно як галузь відчімхнена від живого пня тратить соки й усихає, так усхла і Східна незєдинена Церква. Вправді затримала вона святі Тайни, священьство, науку перших Отців Церкви і передання, однак відтята від світла і припливу неустанно пульсуючого життя катол. Церкви, попала в темряву. А прочу життеву силу, яка їй ще осталася, придавила і придусила так, що замісць життя, наступило завмирання, відтак смертельний розклад її орґанізму, подібно як вода зібрана в якімсь місци, коли не має свіжого припливу і відпливу, псується і переміняється в багно, або подібно, як в орґанізмі людськім, коли спожитий корм не є травлений, тоді він спричинює ослаблення і забурення орґанізму, хороби і відтак смерть.

І тому в нідрі Східної незєдиненої Церкви витворився гниючий рак, який спричинив духовий розклад. І звідси в ній ті сектанства, бунти, інтриґи і роздори, які спричинили також упадок державний. Сектанство се знаменна черта кождої Церкви відпавшої від катол. Церкви. Бо коли в катол. Церкві є одна віра, одні Св. Тайни і один Пастир, у відпавших церквах є неустанний розклад на ріжні секти, які себе побивають і собі противорічать. Східна незєдинена Церква не витворила духового життя, бо сама його стратила, а в слід за тим не витворила правдивої культури, яка полягає на ублагородненню внутрішного чоловіка, на внутрішній життєвій силі. Що найбільше вона могла спричинити при помочи світської держави тільки сезонову, зверхну, та матеріяльну культуру.

І що остало з візантійської величавости? Ані сліду. **Nec locus ubi Troia fuit.** Іслям всьо знищив. По візантійській культурі остав хіба бациль гнилого рака, який затроює досі народи на Сході. Таксамо що остало з Росії? На що придались величаві будівлі та церкви від золота капаючі? Остала одна гнила проказа большевизму, яка заражує цілий світ. Наші оборонці візантійства вказують на факт, що на Україні була давно така культура, що о ній в тім часі навіть не снилося Западови. Але чи се була правдива культура? Матеріяльний добробут та будівлі не становлять іще основи культури. Тільки живе життя, тільки внутрішна духова сила є непобідимою остоєю навіть серед найстрашнійших бур історичної долі. А тої життєвої сили Україна як раз не отримала і тому та культура з Візантії щезла, а нарід духово затроєний, досі не може сконсолідуватися в одну духову та могутню силу.

У народів на Западі положили тревалі основи правдивої культури місіонарі висилані катол. Церквою. Вони голосячи правди віри і життя з віри перетворили і відродили ті народи до тревалої духової культури. Майже всі ті місіонарі свою діяльність між первісними і поганськими народами запечатали мученичою смертю, а їх кости і кров стали сильнійшими підвалинами до культурної будівлі тих народів, ніж основи з каміння та цементу. І ті народи завдячують свою культуру катол. Церкві, тою культурою вони дихають, жиють і розвиваються, навіть коли вони пізнійше погордили катол. Церквою.

В українськім народі не прийшло з вірою з Візантії також відродження духове, внутрішне. У нас не було католицьких місіонарів, а апостолованння у нас св. Ап. Андрея, се тільки бажана побожна леґенда. По урядовім указу наш нарід охрещено, по формі зареєстровано як християнський нарід, але внутрішне його життя не було перетравлене і відроджене духом надприродної віри. І тому наші „починки“, як мовляв пок. Танячкевич, остають завсігди починками без реального і тревалого успіху, наша праця сизифова, або розбіжна. І навіть коли ми чогось доробимось, то не вміємо вихіснувати і заховати для нашого добра, а нашою нездарністю або байдужністю дозволяємо чужим збогачуватись нашим дорібком, а самі остаємо безталанні та як ті бурлаки без кута і хати.

Католицька Церква, наділена божим Авторитетом і жиюча життям христовим є чинником **консервативним,** заховуючим всьо що позитивне, добре і хосенне. Тим самим вона спинює смертоносний розклад. Вона є світлом, котре розганяє темряву і показує правдиву дорогу до життя і поступу. І тому слова висказані Христом до Апостолів, що вони є світлом світа і сіллю землі, відносяться також до катол. Церкви.

Є два головні табори на землі, царство боже с. є католицька Церква під проводом Папи і царство упавшого світа під проводом сатани. Між тими двома таборами нема поєднання, нема перемиря, нема уступок і компромісів. Свідчить о тім історія. Католицька Церква як Церква воїнствуюча неустанно бореться і реаґує на всі ворожі наступи сего світа, котрий спрягається зі всіми темними силами, щоб її знищити. Однак катол. Церква остає і остане непобідима, вона завсігди остає світлом, котре в темряві світить і темрява не може його обняти, а люта сила пекла не потрафить її перемогти.

Зовсім інакше мається річ зі Східною незєдиненою Церквою. Вона стративши божий Авторитет і відтята від припливу божого життя в своїм орґанізмі, сталася поневоленою рабинею без сили, без рішучої волі, здана на ласку і неласку всяких чинників світських І тому вона будучи в духовім розкладі не тільки не може реаґувати на всяке деструктивне зло, але навіть сама хилиться на всі боки, всім кланяється, входить в компроміси з всякими сектами і улягає навіть впливови протестантизму. З всіми потрафить годитися, а ненавидить одну тільки католицьку Церкву.

Атентат на директора Сабата.

Вівторок 3. ц. м. якісь невисліджені ще досі особняки виконали атентат на дир. академічної ґімназії Миколу Сабата. Поліційне слідство усталило такий перебіг атентату: Вівторок о год. 9. вечером задзвонив хтось до помешкання директора Сабата. Коли наймичка отворила двері — чотирох молодих замаскованих людей відштовхнувши її від дверий, насильно ввійшли до середини. На крик служниці збіглися домівники і на вид замаскованих напасників, з котрих кождий держав у руці револьвер, почали голосно кричати і через вікно кликати помочі. Напасники не приготовані видко на такий оборот справи збентежилися. На сходах стрінули заалярмованого криком терціяна Еліясевича. На вид його замасковані почали стріляти, при чому один стріл ранив терціяна в руку. Потім ніким вже не здержувані напасники вибігли на улицю та повтікали. Завізвана поліція почала слідство, котре одначе покищо не дало жадних результатів. В ночі арештувала поліція кількох учнів академічної ґімназії. — Де шукати винуватців і взагалі мотиву сього нечуваного бандитського нападу — важко на се питання нині відповісти. По всякій імовірности був це акт пімсти якихсь невідвічальних чинників. Годиться зазначити, що директор Микола Сабат — загально поважаний і заслужений для укр. шкільництва громадянин, тішиться великим довірям і симпатіями серед широких кругів громадянства. Багато праці, запалу та енергії вложив він м. ин. на полі укр. високого шкільництва, викладаючи з самопосвятою та серед дуже прикрих обставин на приватному укр. університеті у Львові. Все українське громадянство до глибини зворушене цим злощасним атентатом на нашого передового педаґоґа та громадянина-патріота.

Міста в Польщі.

Котрий елємент в них зростає?

„Курєр Заходні“ містить статтю Бол. Затора п. н. „Поляки-жиди“, в якій старається виказати, що в містах польський елємент зростає щораз більше. Він зачинає від Варшави й на основі статистики доказує, що на сто новонароджених дітей припадає на католиків 75, а на жидів 25.

Загальний приріст населення в Варшаві та в інших містах Польщі такий: у Варшаві на загальний приріст 64 відсотків був приріст католиків 75, в Познані на 93 приріст кат. 98, в Бидґощі на 73 — 93, в Катовицях на 83 — 91, в Сосновці на 81 — 89, в Лодзі на 53 — 76, в Кракові на 74 — 76, а ві Львові на 65 — 67. — На основі цеї статистики виводить автор, що хоч до міст напливали жиди доволі численно, то в містах католицьке населення помітно зростає, а жидівське меньшає. Найзамітніше в Варшаві, Вильні й Лодзі. На північному заході католицька родина по містах не меньше численна, як по селах, а приріст її нормальний (понад 3 відсотки), зате двічи низчий у жидів. Автор сподіється, що вскорі в містах корінної Польщі й на Литві, де нема між селами племінної ріжниці, зникне етнорафічна мозаїка. Автор ніщо не говорить від себе про міста на етноґрафічно непольських землях, хоч подає дані зі Львова (на 65 відсот. загального приросту 67 католиків). Автор очевидно має на увазі тільки римокатоликів.

Цей приріст тут менший, як в інших містах в етнорафічно польських землях. Та, як знаємо з найновішої статистики у Львові, він, на диво, всеж таки найбільший у порівнанню з жидами, а передовсім із українцями, яких приріст щораз меньший. Причини цего економічні й моральні, їх наслідки: меньше народин, більша смертність і денаціоналізація.

Чи можливе знесення воєн?

Визначний німецький промисловець і політик Арнольд Рехберґ з Берліна оповістив статтю, в котрій отверто поучив свій нарід, щоб вибив собі з голови всякі мрії про те, немовби війни могли бути знесені. Навпаки! Серед теперішних відносин війни на його думку будуть ще частійші і гірші ніж були. Ось його арґументи.

Відколи в державах перемогли демократії, уряди се витвір таких партій, котрі вміють зібрати найбільше голосів. А партії тепер не те, що були колись. Давніще були се свого рода ідеалістичні орґанізації з окремими програмами. Тепер партії переважно матеріялістичні спілки, котрі мають програми лише для закривання своїх матеріялістичних цілей, перед суспільністю. Рідко де лучається така партія, котра може покрити кошти адміністрації, преси й аґітації. Длятого майже всі партії є на утриманню. На чиїм? На утриманню тих, що мають великі гроші. А хто тепер має великі гроші? Колись мала великі доходи кляса великих земельних посідачів (дідичів). Тепер та кляса скрізь сама в грошевих клопотах. Длятого вплив тої класи на політику й уряди скрізь упав. Тепер рішають у політиці великі спілки 1) промисловців і 2) банковців. Нема такого міністра, котрий мігби їм опертися, навіть якби хотів: преса (залежна від згаданих сил) скоро так його „описалаб“, що хочби він був найлучший, ставби неможливий в очах суспільности. А якби преса не хотіла сего робити, то стратилаб субвенції й упалаб разом з партіями, котрі малиб таку неслухняну пресу.

Промисл у сих часах стоїть на вуглю й залізі. Посідачі тих двох річей т. зв. „тяжкі промисловці“ — тепер рішають в політиці.

Правда, росте вже в силу хемічний промисл, котрий може колись так скріпити хліборобство, шо воно зрівняється в силі з „тяжким“ промислом. Але се може бути колись. Тепер ще того нема.

Отже рішаючий тепер тяжкий промисл не хоче розброєння, бо він головні свої зиски тягне якраз з виробу воєнних матеріялів. Їм треба зброєнь. І длятого треба їм воєн. Програних воєн вони не бояться, бо в разі програння війни в одній державі вони просто перекидають свої капітали до иншого „заняття“. Навіть розброївши ворога (як пр. Німеччину), вони своєю пресою вдержують суспільність у гіпнозі, що війни неминучі. І вони дійсно неминучі, бо демократичні сили властиво нічого не ризикують. Далеко більше ризикували в разі програної війни давні монархи, бо ризикували тронами і коронами. А програючі демократичні уряди (котрі є тільки викладниками укритих за ними богачів) „ризикують“ хіба тим, що тягар війни переложать з себе на маси народа. В них нема особистої відповідальности за нещасну війну.

З тих всіх причин утопією єсть думати про можливість знесення воєн і навіть про можливість невтральности розброєних держав у більшій війні. Кожда більша війна звалиться немов автоматично якраз туди, де земля не буде достаточно хоронена, як се ми бачили в поході німецьких сил на Бельґію: се просто закон природи і ніякі паперові умови на те не порадять: чиї границі не будуть забезпечені військом як треба, туди повалить війна мов повінь, хочби договори не знати як говорили, що сего робити „не вільно“. Тереном будучих воєн стануть передовсім найслабші мілітарно держави. Хто хоче мира, той мусить перестати маячити, про мир і зброїтися та шукати міцних, союзників. Ось правда про факти такі які вони дійсно є.

Розуміється, коли ті війни зірвуться, сего ніхто сказати не годен. Такий стан, який є, може тревати і пару поколінь.

На весняний сезон поручає елеґантні **КАПЕЛЮХИ**
по приступних цінах
О. БЕРЕЖНИЦЬКА
Львів, вул. Пекарська ч. 47., I. пов.
Принимає всякого рода моднярську роботу.
166 4—4

Бандитизм чи кретинізм?

Зразок журналістичної культури у наших соцял-радикалів.

„Громадський Голос“ з 1. квітня ц. р. позволив собі зреферувати і подати своїм читачам зміст і характер політичних статей нашого орґану таким способом, що навіть серед українського культурного варварства являється незвичайним. Читаємо там в огляді преси м. ин. те:

„Програма „Нової Зорі“ така: Признати польське панування, всеодно головою мур розбивати небезпечно, нехай це роблять фантасти, а ми члени УХА й УНДА, як мога скоро, ставаймо до розбудови сильних підстав польської держави, а за те дістанемо посади, дістанемо автономію, яку Польща зобовязалася нам дати. Поляки поділяться з нами владою, тільки, щоби ми не торкали права власности, особливо у відношенні до великих власників дібр і дали доказ, що ми так само вміємо по капіталістичному думати, як усі „культурні народи“ Заходу. Всякі соціялізми, кличі про реформу земельну, господарську й таке інше, тільки компромітують нас перед Заходом і тому до цеї пори нам не віддано влади в наші руки. А будемо покірні й будемо взоруватися на капіталістичних державах Заходу, то може хоч сяк-так поправимо свою долю. Це є менше більше думки висловлені в останніх числах „Нової Зорі“. „ Нова Зоря“ заповіла, що буде виходити як дневник. Віримо, що їй тепер з тим програмом легко буде добути гроші“.

Все те без найменшого цитату з наших статтей. Читачі „Нової Зорі“, оскільки не памятають добре її статей від 11. III. почавши (бо про них саме думає „Гром. Голос“), будуть ласкаві взяти в руки відповідні числа нашого часопису і переконатися, чи хоч одна наша думка відповідає тому, що вище наведене як буцімто наша програма; зокрема, чи були в нас заклики „до розбудови сильних підстав польської держави“, чи були домагання „недоторканости дібр великих власників“, величання „капіталізму“, боротьби з „земельною реформою,“ рекомендація „покірности“ і т. д. і т. д. Порівнайте й самі осудіть.

Науковий фейлєтон „Н. Зорі“ з 8. IV. 1928. 12

С. ТОМАШІВСЬКИЙ.

Перший уніятський митрополит України-Руси.

V. ХТО БУВ ПОЛІТИЧНИМ ПРОТЕКТОРОМ МИТРОП. ПЕТРА?

Пригадуємо, що вже в третім розділі дійшли ми, на основі розбору англійських жерел до висновку, що Петрова місія в сам осередок католицької Европи мусіла мати, окрім релігійного характеру, ще й свою політичну ціль. Доказом сього є сам упадок митрополита: вигнали його Татаре, що в справах релігійних були загалом толерантні, очевидно не з релігійних причин, а політичних — державних чи церковних. Доказом сього є й те, що Петро, крім у папи шукав помочи також у світських володарів Заходу. З усього виходить, що за ним мусіла стояти якась княжа влада на Руси і що упадок сеї влади під ударом Татар потягнув за собою й вигнанє митрополита. Хто-ж у такім разі міг бути політичним протектором архиєп. Петра?

З історичного огляду цілої справи у II. розділі знаємо, що появу Петра на Заході — оскільки взагалі не піддавано в сумнів його характеру й місії — звязувано звичайно з політикою галицького князя, пізніше короля, Данила Романовича. До такого погляду вела наперед знана нам уже традиція, що виходила від Стрийковського, а головно з инших жерел знаний факт, що той князь дійсно стояв у довших взаєминах з апостольським Престолом (з 1246 почавши), бажав підмоги католицької Европи проти Татар, заключив церковну унію і т. ин. З того пішло й настирливе шуканє архиєп. Петра в ряді галицько-руських владик. Та коли критичніше приднівимося тим поглядам, мусимо відкинути їх, як цілком неоправдані.

Про одні перепони була вже мова (в IV розділі): з Данилової держави хиба годі було Татарам вигнати Петра. Дальше: якби так справди було, що Петра послав Данило, то як можливо пояснити собі, чому в пізніших листах папи до Данила і його брата Василька — листах перехованих до нині — нема найменшої згадки про Петра і його місію. Вкінці: дійшовши до певности, що Петро був митрополитом київським, мусимо раз на все виключити тіснішу звязь між ним і Данилом. Передусім сей князь, окрім коротенького моменту в 1240, Києвом не володів. В таких обставинах трудно уявити собі, щоб митрополит був його довіреною людиною; а якби так було, то вигнаний Татарами з Києва був-би такий митрополит знайшов захист у землях Романовичів і не мусів скитатися по чужині. Так само було-б незрозуміло, чому Данило, мабуть ще за життя Петра, старався вже про нового митрополита — Кирила; булоб дивне й те, що двірський літопис Романовичів — галицько-володимирський — ні словечком не згадує про сього незвичайного митрополита і його дивні пригоди... Збираючи в одно, мусимо дійти до певного висновку, що між кн. Данилом і митроп. Петром тісніших взаємин не було й бути не могло.

Менше-більше те саме треба сказати про можливий здогад — досі одначе ніким не висловлений — що мовляв Петро стояв під політичним покровом другого, побіч Данила могутного князя — Ярослава Всеволодича суздальського. Се якраз йому формально належав Київ в рр. 1245—1246, в дійсности-ж Татарам. Про нього знаємо також, що він перед смертю (1246), в часі примусового побуту на дворі в. хана в Монголії, заявляв папському послови тамже, о. Плано-Карпіні, що хотів-би навязати тіснішу взаємини з Римом. Одначе й таку догадку, що за митроп. Петром стояв Ярослав суздальський, мусимо відкинути. Коли-б іменно так було, то слід того мали-б ми знов у листі Іннокентія IV-го до Ярославового сина Олександра, де папа певно був-би покликався не лише на свідоцтво самого Плано-Карпіні, а й на посольство Петра; та й Олександер був-би мабуть прихильніше відповів папі, ніж се дійсно сталося.

Отже дійшли ми до висновку, що митроп. Петра неможливо звязати ні з Данилом, ні з Ярославом. Щобільше, сей відомий нам факт, що усунений Татарами голова руської Церкви тим самим вигнаний був з цілої Руси, що він не знайшов захисту ні в державах галицько-володимирських, ні в суздальсько-владимирських, ні в залежних від Суздаля землях новгородських, — сей факт веде нас до висновку, що політичного протектора митроп. Петра треба шукати серед суперників обох названих вище володарів старої Руси.

Короткий погляд на політичний систем Руси в часі між 1230 і 1245 не полишає нас у довгім сумніві, хто був той князь, що йому наш Петро був зобовязаний за винесенє його до достоїнства митрополита і що з ним поділився сумною долею упадку. Сим князем міг бути тілько Михайло Всеволодич чернигівський. Історія його мало знана; ми не маємо літопису близького його домови. Одначе те, що про нього знаємо з инших літописів, йому неприхильних, робить з кн. Михайла історичну постать, що заслугує докладнішого ніж досі пізнаня, а й є достойна пера повістяра або драматурґа.

Був він з амбітного княжого роду, що мав себе за найстарший на Руси. Належав до нащад-

Отже, коли соціялістично-радикальна партія протягом цілої четвертини року розливала море аґітаційної демаґоґічної гноївки по всій нещасній країні на те, щоб для своїх головачів добути добре платні місця на варшавськім сміттю і честь зложити вірно-підданчу присягу того змісту: „Ślubuję uroczyście, jako poseł na Sejm Rzplitej Polskiej, wedle najlepszego swego rozumienia i zgodnie z sumieniem, rzetelnie pracować wyłącznie dla dobra Państwa Polskiego jako całości“; — то така програма сеї партії має у неї назву „боротьби за найвищі національні ідеали“.

Коли-ж „Нова Зоря“ підняла голос проти сього соромного паломництва, а за тим, щоб українська людність у Польщі мала свій власний уряд і свій власний сойм у Львові, та щоб народні заступники присягали передусім на вірність рідній землі — то соціялістично-радикальний бандит чи кретин називає се „признаванням польської державної раціі на українських землях“, купленим угодовством і т. д.

І ся партія своїми основателями мала Драгоманова і Франка! Низше впасти хиба годі.

ЛІКАР-ДЕНТИСТ (стоматольог)

Д-р мед. Беата ШНАППЕР

абс. дентист. клініки Університету

Львів, вул. Академічна 24.

Тел. 26-58.

ординує в недугах зубів та устної ями — - Технічно-дентистична робітня. - —

102 Для незаможних полекші. 11-15

Кріза парляментаризму.

В Парижі радила недавно з рамени „Міжпарляментарного Союза“ підкомісія для дослідження кризи парляментарного ладу. На сю тему виголосили реферати представники Англії, Франції, Німеччини, Італії й Швайцарії. На основі тих рефератів випрацьовано реферати, котрими займеться окрема комісія міжп. Союзу в Празі сими днями, а відтак міжпарляментарний зїзд в Берліні, що має відбутися літом.

Політичний огляд.

Страстно-політичні роздумування.

Львів 4-го квітня 1928.

З завтрішним днем вступаємо у Страстний Тиждень. У дни покути, роздумування над гріхом та почитання Того, що своїми муками і смертю спас людство від остаточного загину. Стоячи на порозі такого рокового моменту для всього христіянства, чи політичний хроніст може пройти мимо? Очевидно, ні. Тому й ось вам т. ск. страстно-політичний огляд.

Перша наша думка летить у колишню близьку нам наддунайську столицю — Відень. Саме тиждень сьому Католицький Народний Союз Австрії мав великі збори. Сензаціею їх була промова віденського архиєпископа - кардинала Піфля. Провідні думки її такі: Десять літ треває сизифова праця над відбудовою господарського життя Австрії по руїні. Одначе страшніший від економічної нужди є моральний занепад нашого часу. Замість того, щоби з катастрофи світової війни вийти очищено і поліпшено на шлях морального відновлення, дике уживання життя обхопило маси й неначе божевільними обертає ними в шалі змисловости й обожання людей. Велика жура за всю будуччину народу мусить опанувати кождого патріота. Та ся жура переходить усі межі, коли візьметься під увагу, як виховується молодь у прилюдних школах. Там виростає покоління без усякого морального звязку з Богом і його заповідями, без почуття відповідальности перед висшим Суддею, без пошани перед ботомданою зверхністю, — одним словом: покоління без совісти. Та що-ж то буде з нещасної батьківщини, коли се покоління, полишене всякого морального стриму, візьме колись стерно нації у свої руки? Томуто моральне питанне важніше від політичного, господарського чи фінансового. Коли країна при Божій допомозі має бути вратована, то громадянство мусить морально воскреснути. До того необхідна велика моральна сила, якої само з себе громадянство не викреше; її можна черпати виключно тільки у вічнім жерелі релиґії. Релиґійна обнова цілого народу і кождої одиниці — се заповідь нашого моменту, а передусім здобутися на все, щоб сю думку пізнала наша молодь.

Промова кардинала, як сказано, викликала загальну сензацію. Вся віденська преса присвятила їй богато уваги й коментарів. Ліберальна і соціялістична преса старалися ослабити враженнє деяких частин промови, підкресляючи, що мовляв Відень не виїмок у сучаснім світі, що орґії змисловости дають істнованнє великій галузі промислу і зменшують безробіття та що вкінці і перед війною Відень не був пуританським і т. д. Може сі заміти і не без деякої рації, одначе вони не вспіли змазати факту: 1) що сьогодні майже вся людність від верхів до низів опанована шалом змислового уживання життя — чого давніше не було, та 2) що сей моральний упадок нерозривно і причиново звязаний з безреліґійностю взагалі, а з недостачею реліґійного виховання зокрема.

Та що нам Відень? — скаже хто. У нас мовляв не так... Коли-б дійсно впав такий заміт, то був-би тілько доказом сліпоти на все, що довкола нас діється. Й орґанізм українського громадянства точить та страшна хороба, про яку говорив кард. Піфль. Вже не говорити про наших земляків за Збручем, де змисловість і безреліґійність безмірно страшніші ніж у найбільшім вавилоні західної Европи; і по сім боці річки стан такий, що жах бере і за сучасність, та ще більше за будуччину народу і землі. Певно, ми громадянство убоге і недостача матеріяльних засобів ставить тверді межі погоні сучасного покоління за житейськими втіхами, змисловими роскошами і шалом уживання. Та при сім треба тямити дві річи: 1) Ми суспільність не лиш матеріяльно убога, а й соціяльно примітивна та культурно несамостійна і невідпорна. Та сама

Дентист **Б. ЛЬОКЕР**

у СТАНИСЛАВОВІ,

вул. Собєського 14, партер.

Спеціяльність: Корони білі і штучні зуби американською системою. Ціни приступні. Услівя догідні.

43 17—?

ків Святослава Ярославича, що нераз засідали на великокняжім київськім столі. Родився на початку XIII-го в. з батька Всеволода Чермного, князя київського, і матери княжни польської, дочки Казимира Справедливого. Сам був жонатий з Оленою Романівною, сестрою Данила і Василька, князів галицько-володимирських. Брав участь у нещасній битві руських князів з Татарами над Калкою (1222), і по ній став князювати в Чернигові. Незабаром потім попав у затяжний конфлікт з Ярославом Всеволодичем Суздальським. Причиною був не дуже принадний княжий стіл у В. Новгороді — вже тогді у сфері впливів Суздаля. З 1223 почавши, володів там згаданий Ярослав і був майже постійно в незгоді з підданими: нераз покидав їх, то самохідь, то поневолі. Новгородці два рази (1225 і 1229) запрошували до себе Михайла з Чернигова. Він одначе не бажав Новгороду для себе, натомість рад був видіти там свойого малого сина Ростислава. З сього вийшла війна з Ярославом, закінчена, при посередництві митрополита і київського князя Володимира Рюриковича, згодою в 1230-ім р. Михайло, між тим посвоячений через дочку з Суздальцями, залишив усі новгородські плани. Його політичні амбіції пішли в иншім напрямі.

Чернигівська династія уважала себе в першій мірі управненою до володіння Києвом, а дальше — до спадщини по галицьких Ростиславичах. Роман Мстиславич і його сини, Данило і Василько, були в очах чернигівського роду узурпаторами Галичини і мали там дійсно богато противників серед боярства. Новий зворот у політиці кн. Михайла викликав наперед непорозуміння з досьогочасним зоюзником Володимиром київським, і довів до того, що сей нездатний князь став з ворога союзником Данила. До того, і суперництво з Ярославом віджило наново (близшої причини не знаємо), так що Михайло мав доволі ворогів. У боротьбі з ними виявив він незвичайну енергію, богато політичного і воєнного хисту, зокрема його син Ростислав, в молоденькім хлопячім віці, розвинув стілько відваги, хоробрости і невтомних змагань, що мусимо чудуватися. В 1234/5 Михайло мало не стратив Чернигова, одначе зручним маневром умів розломити противників, викинути Володимира з Києва і посадити там свойого підручного князя, пійти на Галич, відобрати його Данилови, довести до близького союза з угорським королем Белою IV, заручаючи свойого сина з його дочкою, вкінці зблизитися до польських князів, а навіть до німецько-римського цісаря. Угорщина змагала тогді до опанованя устя Дунаю і західної Половеччини (пізніше Молдавія і Бесарабія), отже Михайлова коаліція творила сильний блок, що міг основно перемінити політичний систем на сході Европи...

Верх успіхів осягнув Михайло в 1236/7 р. Він прогнав з Києва Ярослава Суздальського, що туди хвилево вдерся, взяв стару столицю Руси для самого себе, а Галичину віддав синови Ростиславови. Від Чернигова по Перемишль ростягалася його власть. Сим способом виросла на Руси третя могутність, однаково небезпечна — як для суздальських Всеволодичів, так і для володимирських Романовичів... Та майже одночасно прийшла трагічна катастрофа. Зявився новий політичний чинник, могутніший від цілої східної і середньої Европи вкупі, грізний для всіх її країн і держав, — себто Татаре.

Пройшовши 1236—1238 вздовж Волги, вдарили вони 1839-го р. на Задніпровє і разом з Черниговом не полишили каменя на камені. Одночасно на правім боці Дніпра вдарили на Михайла і Ростислава свої, руські противники: Ярослав, тогді вже князь суздальський, і Данило. Ціла політична будівля, двигнена з таким зусиллєм, розлетілася відразу. Данило, на короткий момент, заволодів навіть Києвом (1240). Михайло з сином пішов блукати по Угорщині, Польщі та шукав зближеня з самим Данилом. В порозумінню з сим останнім, повернув він, як тілько татарська хуртовина перекотилася за Карпати, на київські і чернигівські руїни (1241).

Одначе і в сій новій і тяжкій ситуації не зрікся раніших мрій. Зокрема син Ростислав, що тимчасом оженився вже з угорською королівною, відновив боротьбу за Галич і Перемишль. Супроти сього відновився і волинсько-суздальський союз. Ярослав ударив чолом перед татарським Батиєм і з його рук випросив для себе столицю Руси. Татари прогнали Михайла з Києва і посадили у нім Ярославого боярина як намісника (1244). По новій подорожі в Угорщину, Михайло повернув до полишеного йому родинного гнізда у Чернигові. Син Ростислав остав на Угорщині, і все тепер залежало від успіху в його зусиллях заволодіти Галичиною. Та битва під Ярославлем (1245) погребала останні надії батька і сина. З усіх усюдів оточений ворогами й інтригами, Михайло задумав вратувати бодай Чернигівщину. Тому-то, самохіть чи поневолі, поїхав з поклоном до найсильнішого з ворогів — до Батия. Одначе попав у пащеку Льва, звідки не було йому ратунку. Чи в сьому була діяльна інтрига з над Оки або Буга, чи тільки мстивість або політична впрахованність варварського деспота — годі розсудити; досить що князь Михайло, спровокований у своїх релиґійних почуваннях, показався повним характеру і згинув мученицькою християнською смертю (1246).

Д. б.

давка отруї лише незначно захитає організмом коня, натомість кота — вона вбє. 2) Коли в культурно і господарських старих і сильних громадянствах енергія т. ск. злих соків орґанізму виладовується головно в шалі уживання, то в нас, при скупих засобах, вона — ся енергія зіпсуття — приймає ріжні, часом до себе неподібні форми, одначе однаково нездорові і вбийчі.

Очевидно, найбільші спустошення робить отся хороба серед молоді. Вона теж в першу чергу мріє про всякі радощі життя — в таких розмірах і так інтензивно, як старшим поколінням не снилося. Під найріжнішими формами вкрадається груба змисловість у душі: як література, як мистецтво, як спорт, як ґіґієна, як політика... Всюди вбиває вона нахил до дисципліни, до пошани авторитету, до скромности і т. п.; натомість плекає неуцтво, моральну розпрезаність, розбуджує приспані культурою інстинкти анархізму, самоволі, пайдократії, терроризму і т. д.

А вже найнебезпечніша ся хороба сучасного покоління, коли вона виступає в масці соціялізму або націоналізму — тих новочасних псевдо-реліґій, видуманих мабуть антихристом на повалення Христової. Сі псевдо-реліґії принадні головно молоді, увільняючи її від строгих і безоглядних правил християнської етики, що вимагає панування над елєментарними пристрастями людської натури, натомість захоплює й ошоломлює її новими максимами: в ім'я — тут націоналізму, там соціялізму — все дозволене!

Наше старше громадянство супроти сих проявів — нераз засліплений у своїх дітях батько. Для нього все добре і гарне, що робить дитина; а вразі нещастя всьому винні інші — учителі, шефи, сусіди, власти і т. ин. Українське громадянство галицько-володимирської землі! Від ряду літ погано діється з твоїм квітом, з твоєю молодю! Отям себе і її, поки не запізно! Інтелектуальний рівень сеї молоді низше пересічного; моральний гарт її цілком не знаний. Вона сама того не знає, що ті „національні“ кличі якими вона руководиться, в дійсности нічого спільного з національною ідеєю українського народу не мають, а навпаки, сю ідею до гробу заганяють. Тому ти, старше громадянство, здобудься на відвагу, на звіріч по імени, а до пожалування як не кари достойних проявів активности твоїх синів не дорабляй екс пост високопарних, ніби етичних мотивів, як се було недавно. І поки час, розкажи своїм синам: наука, дисципліна, послух, а над усе — реліґія, як єдине жерело відвічної правди і всякого благородного, творчого ідеалізму, в тім числі й національного! Коли на сю відвагу (так: відвагу, бо боязливість твій первородний ґріх!) не здобудешся, то здобудеш в історії нестерте пятно руїнника. Якщо твоя молодь буде далі виростати під твоїм поблажливим оком, як досі виростає, то хочби Провидінне створило не одну самостійну і соборну державу, а десять їх, то так виховане покоління до небогато днів розвалить їх усі.

РАД. СОЮЗ. Протибольшевицька змова. По відомостям польської преси на В. Україні викрили сими днями протибольшевицьку змову за самостійність України. В тій справі відбулося в Москві спеціяльне засідання політбюра, на котре візвано з Харкова голову контрольної комісії Затонського.

АНҐЛІЯ. Неофіціяльно повідомляють з Льондону, що там прийшло до заключення політичного порозуміння між Анґлією й Афґаністаном на основі проекту еміра Аман Уллага. Цей договір мавби бути звернений проти Совітів і Туреччини.

Присилайте передплату!

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ.

Заборона хрестів. Радянські часописи приносять оголошення большевицьких властей, що уживання хрестів на цвинтарях вже не відповідає вимогам теперішнього життя (?). В звязку з сим оголошенням заборонено всім різбарям, каменярам та артистам виконувати хрести.

Православні у Франції (КАП). В російській православній церкві в Парижи відправлятимуть богослуження після літурґії св. Івана Золотоустого у французькій мові. До сеї церкви має бути прилучена православна парохія. Французьку мову вводять до богослужень тому, що діти російських еміґрантів виховані у Франції дуже слабо розуміють свою матірну мову. (Ту літурґію переклали вже й на анґлійську мову. Ред.)

Італійський катол. пласт і фашизм. (КАП). Римські часописи з 31. м. м. подають урядове звідомлення про розвязання католицьких пластових орґанізацій в Італії. Орґан фашистів „Мессаджеро“ завважує, що „молоді католицькі пластуни“ се орґанізація, в котрій найшли пристановище опозиційні елєменти з розвязаної фашистами катол. партії пополярів. Ся партія мала обсадити важні становища в пластовій орґанізації, щоби запевнити собі вплив на виховання молоді. Не потверджуються натомість відомости про розвязання инших катол. орґанізацій, шкіл та установ катол. акції. Фашисти злагіднили свої первісні острі зарядження у відношенню до прочих катол. орґанізацій та установ. — Президія орґанізації італійської катол. молоді розіслала обіжник до всіх підчинених стоваришень із зазивом, щоби всі зорґанізовані молоді католики здержалися в Велику Пятницю на 24 годин від курення тютюну та щоби зложили сего дня жертву в висоті одної ліри. В сей спосіб італійська катол. молодь хоче задокументувати орґанізаційну карність і духа жертви.

Д-р Г. Брухнальський
стоматольґ-дентист,
ординує в хоробах ями устної і зубів.
179 Для незаможних пільги. 2—5
Львів, Галицька ч. 19., II. пов.

ДОПИСИ.

ЛЬВІВ. (Отвертий лист. До Високоповажаного Пана проф. д-ра Кирила Студинського, президента Укр. Фонду воєнних вдовиць і сиріт у Львові). Сотки воєнних вдовиць і сиріт, передовсім по бувших членах Української Галицької Армії зверталися і звертаються за підмогами до „Українського краєвого Товариства опіки над інвалідами“ у Львові і в численних конечних випадках із фондів інвалідських наше Товариство мусіло підмоги виплатити, хоч істує у Львові „Український Фонд воєнних вдовиць і сиріт“. Тому що від ряду літ цей Фонд не проявляє жадної діяльности, а навіть не відбував Загальних Зборів, заступник голови нашого Товариства звертався літом 1927 р. до Вас, Пане Президенте, і пропонував, щоби урухомити Фонд з тим, що запропонував навіть полагоджування переписки і чинностей Фонду канцелярією УКТОНІ. На це відповіли Ви, що по вакаціях скличете засідання Виділу „Фонду“, яке винесе відповідне ріщення. Мимо писемного урґенсу від УКТОНІ з дня 16. XI. 1927 Ч. 1457/27 і з дня 23. II. 1928 Ч. 294/28 жадної відповіди до цього часу ми не одержали, як також Ви не зволили нас повідомити, чи і як Фонд полагодив 20 прохань воєнних вдовиць, які ми вислали на Ваші руки дня 24. XII. 1927 і 10. III. 1928. Вважаємо справу домопоги вдовам і сиротам по членах УГА справою великої національної ваги й тому звертаємося цею дорогою до Вас із домаганням урухомити „Укр. Фонд воєнних вдовиць і сиріт“ і скликати бодай Загальні Збори.

Львів, дня 23. березня 1928.

Головна Рада Укр. Краєвого Товариства Опіки над Інвалідами.

(Слідують підписи).

Нововідкритий
МАҐАЗИН ПОСТЕЛІ
під фірмою
Р. ДЖАЛА
ЛЬВІВ,
вулиця Хорущина 5.
поручає
через МІСЯЦЬ КВІТЕНЬ
по цінах кошту:
Ковдри від 18·00 зол.
Матераци з морської трави о трьох подушках від 33·00 зол.
Матераци з волосіння від 72·00 зол.
Простирала під ковдри від 10·50 зол.
Простирала на ліжка 5·00 зол.
Фіранки з метра сторові і тридільні
Ґарнітури плюшові і ґобелінові
Покрівці
Коци
Дерки на коні
Полотна
Всипи і інлєти заграничні
Піря
Пух
Сінники від 4·50 зол.
Приймається
КОВДРИ і МАТЕРАЦИ
до перероблювання
також
ПІРЯ
до чищення.
189 1—2

„МОРАЛЬ“ ВИННИЧЕНКА.

Жерела і зміст. — Письменник, що радить убивати батьків і дітей...

В літературній творчости В. Винниченка яскраво відбивається стремління вирішити основні проблєми моралі й освітлити важні справи родинного й суспільного життя. Винниченко хоче бути не тільки письменником-мистцем, але й письменником-моралістом чи навіть фільософом, що вказує „нові шляхи“ суспільству і проголошує „нову мораль“.

„Моралістичні“ шукання та „навчання“ суспільности розпочинає Винниченко майже з перших кроків своєї літературної діяльности ще молодцем. І в значній мірі, саме завдяки своїм „оригінальним“ теоріям „нової моралі“, здобуває успіх і популярність на Вел. Україні (головно серед молоді), якими й користується **до початку** революції 1917 р. Етичні теорії Винниченка прийшли під смак значній частині молоді наддніпрянсько-української інтеліґенції, яка опинилася в той час на ідейнім роздоріжжу, втративши віру в Бога й старі ідеали, й не будучи в силі віднайти мету і зміст в життю. Винниченко являється якраз виразником тої глибокої моральної крізи наддніпрянської (української й російської) інтеліґенції поч. XX стол.*).

Винниченко від молодих літ був соціял-домократом. Отже в основі його світогляду, очевидно, мусіли бути ідеї марксизму. З боку деяких соц.-демократів щоправда роздавалися деякі голоси, ніби „етика“ Винниченка суперечить основам марксизму й ухиляється в бік нічшеанства. Але се твердження ніяк не можна признати цілком слушним: безперечно, вплив Нічшого — через російських письменників — досяг Винниченка й відбився теж на його аморалістичній проповіді; однак у суті своїй „етика“ Винниченка не розходиться з діялектично-матеріялістичними підставами марксизму, особливо в тій інтерпретації, яку йому дали російські марксисти, зокрема А. Луначарський**).

Як відомо, світогляд Маркса та його наслідувачів складається з двох цілком відмінних і взаїмно собі протилежних систем: **діялектично-матеріялістичної** (чи—ліпше сказати, вживаючи більш сучасного терміну — **еволюційно**-матеріялістичної) і **утопійно-соціялістичної.** Ті системи Маркс штучно злучив в одно.

Розвиваючи теорію діялектичного матеріялізму, марксисти запевняють, що в історії нема нічого незмінного й постійного: все зникає й заступає инше; нема й не може бути нічого абсолютного, святого; нема й не може бути непохитних і незмінних вартостей, істин, норм і моралі... Всі реліґійні та етичні системи, — кажуть марксисти, — вигадані на те, щоб „ошукувати бідний нарід“. І через те марксисти оголошують рішучу боротьбу реліґії й усякій „буржуазній“ моралі. Марксисти ненавидять реліґію, бо вона за-для неба — кажуть — змушує людину **забувати про землю,** за-для задоволення надприродних бажань людини — відхиляє людину від задоволення її **природних** бажань... „Людина мусить пізнати тільки **себе,** зробити **себе** мірою всіх життевих відносин,... здобувати світ згідно з вимогами **своєї природи“,** каже Енґельс, співосновник марксизму... Людина мусить „рухатися навколо себе самої, як довкола дійсного свого сонця“— се слова самого Маркса! У згоді з сими заявами основоположників марксизму, Луначарський висловлює думку, що дійсний мотив усіх людських вчинків се **еґоїзм;** навіть самовбийство і саможертва, коли розібрати всі їх мотиви, в остаточнім висліді, запевняє Луначарський,— викажуться актами еґоїстичними... Тойсам Луначарський, розвиваючи марсівську „етику“, вказує, що з погляду „льоґіки“ можна говорити **лише** про **повинність** у математичнім (а не в етичнім) розумінню слова. Отже виходить, що з погляду марксистів ніякої повинности, **ніяких обовязків,** а — в такому разі — й ніяких етичних норм нема... Та й справді про яку мораль можуть говорити марксисти, коли одним із основних тверджень їх діялектично-матеріялістичної теорії є „наука“, нібито життя людей залежить від розвитку господарства та від матеріяльної природи. Колиж так, то ніхто нічому не винен...

До сеї матеріялістичної, огидної й убийчої теорії марксисти долучають цілком суперечну з нею утопію соціялізму. Ігноруючи свої власні твердження, що на землі не може бути **ніяких** непохитних істин і вартостей, що все на землі підлягає зміні та знищенню, — марксисти все-ж таки вірять, що надійде час, коли людство „перескочить з царства вічної необхідности в царство свободи“. Тоді має наступити „рай на землі“... Що правда люде й тоді вмиратимуть, але тоді вони будуть почувати себе яко „єдина, справжня родова істота“... Під впливом сеї дивовижної (особливо для матеріялістів-еволюціоністів!) віри в „царство свободи“ ослаблюється еґоїстично-матеріялістичний характер марксівської етики; разом з тим повстає безконечна плутанина у „фільософії“, й „етиці“ марксизму.

Те саме бачимо також і в поглядах Винниченка. Але загалом у його творах (особливо писаних до 1912—13 рр., себто в молодшім віці) панують еґоїстично-матеріялістичні тенденції в найгрубших і найгірших формах*).

Сі тенденції помітні вже в однім із перших його творів — повісти „Голота“, де змальований конфлікт сентиментальної, „дрібноміщанської“ ідеольоґії з клясовою, мовляв, пролетарською. Представником „дрібної буржуазії“ в пов. „Голота“, є Андрій, бідний селянин-власник невеликого кавалка землі, що тимчасово опинився на заробітках; заробивши грошей, він має повернути до **своєї** землі. Психольоґія й погляди Андрія — „дрібновласницькі“. Він хотів би ставитися до своїх тимчасових товаришів-робітників, як до братів, зі щирим співчуттям і любовю; але з їх боку зустрічає ворожість. Для них — пролетарів він, господар-власник з його співчуттям, чужий. Вони всі змучені постійним бідуванням, у їх душах „усе попечене, болить“. Їм чужі „буржуазні“ сентиментальности... Таксамо чужими й необовязковими видаються їм „вигадані панами“ моральні приписи робити добро, казати правду, дбати про другого; се все „видумки панів“: „звідки ти знаеш, що Бог велів робити добро?!“ — запитує один з героїв „Голоти“... „Голота“ має лише один обовязок і один „моральний ідеал“: „кожен мусить дбати за себе!“

Ті самі погляди з більшою яскравістю розвиває Винниченко і в **більшій частині** инших своїх творів. Він на ріжні способи висміває й критикує в них буржуазну мораль, підчеркує незгідність життя „буржуазії“ з приписами моралі і старається виявити справжні мотиви людського поступування. Таксамо, як і Луначарський, Винниченко (в більшости творів, писаних до 1912—13 р.) намагається довести, що головним чинником у поступованню людей є еґоїзм. Тільки люде сміливі й сильні, „чесні з собою“, визнають се й рішучо йдуть до своєї мети; инші, навпаки, „маскуються“, стараються прикрити свої еґоїстичні наміри говоренням про мораль, повинність, обовязок і т. д. Ідеольоґія й життя „буржуазії“, доводить Винниченко, збудовані на сім „маскуванню“ й „брехні“. Але пролетарська ідеольоґія має бути „звільнена“ від моральних „тягарів“, бо це „забобони“... Правду, чесність, пошану для старших людей, подружну вірність, всякого рода обовязки — все осмішує й відкидає Винниченко. Вільна від „буржуазних забобонів“ людина визнає у нього лише одну чесноту — „чесність з собою“.

В „Голоті“ (в особі Трохима), „Моменті“, „Дисгармонії“, „Щаблях життя“, „Мементо“, „Чесноті з собою“ та ин. творах Винниченко змальовує свій „ідеал“ — *сміливої, „чесної з собою“ людини,* котра знає, чого хоче і не боїться „жахливих слів і привидів“. Сі „ідеальні“ герої Винниченка без вагання віддаються „природним“ пристрастям і втіхам життя, не зупиняючись перед брехнею, підступом, розпустою, убийством. Родинне життя для них не істнує; „ідеальні відносини“ між чоловіками й жінками уявляються їм от чимсь на зразок хвилевих зустрічей метеликів („Момент“). Старих батьків, коли вони стають тягарем, „найліпше вбити“; і герой драми „Щаблі життя“ таки отроює свою матір і „визволяє себе“ тим від видатків і турбувань. Малу дитину теж, після Винниченківської „етики“, можна згладити зі світа, коли вона заважає, як се й робить його герой „Мементо“... Аби лиш при тім бути „*чесним із собою*“... (Про гидоти, яких допускаються „ідеальні“ герої ром. „Чесність з собою“ навіть згадувати неприємно).

Далі вже йти нікуди. Винниченко, сам того несвідомий, до якої гидоти й свинства може дійти людина, відцуравшися від реліґії та втративши в собі образ Божий.

Твори Винниченка **мали** широкий вплив, особливо на молодь, на Вел. Україні. Наслідки того впливу перед нами: подивімося на комуністичну молодь на Вел. Україні, пригадаймо сумну історію руйнування молодої Української Держави українськими-ж соціялістами й напівсоціялістами, пригадаймо тисячі дрібних і значніших моментів з історії української революції...

В літературній творчости Винниченка „етика чести з собою“ панувала не ввесь час. Біля 1912—1913 р. наступила в ній криза. Коло того часу написав він кілька гарних оповідань („Талісман“, „Федько Халамидник“ та ин.). У них зі щирою симпатією змалював **геройські** риси представлених ним людей; особливо цікавий „Талісман“, у якім Винниченко оповідає про пробудження почуття **обовязку,** про надзвичайну моральну силу, яку дає се почуття, про геройську саможертву і т. д. В написаних у слід за тим романах („Рівновага“, „По-свій“, „Божки“, „Хочу“) бачимо роздвій і хитання Винниченка між „етикою чесности з собою“ та стремлінням до якогось позитивного світогляду; а в „Записках кирпатого Мефістофеля“ знаходимо навіть пародію на ідеалізованого колись героя його-ж драми „Мементо“. Нарешті, в 1919 р. появився оден з найкращих творів Винниченка — драма „Між двох сил“ (з історії визвольної боротьби України). Здавалося, що Винниченко визволявся від аморалістичних тенденцій... На жаль, так не сталося. Дальші писання Винниченка (його листи до еміґрації й останній твір „Соняшна машина“ та ин.) показують, що Винниченко знову пропагує і в публіцістичних і в белетристичних творах аморальні ідеї найгіршого сорту. Таким чином се оден з найшкідливіших письменників, яких видала буйна українська земля.

Орест Камянецький.

---

*) Не треба однак перебільшувати моральної крізи і впливів Винниченка на Вел. Україні. Серед значної частини особливо старшого громадянства на Вел. Україні аморалізм Винниченка викликав рішучий протест. Коли в „Літ.-Наук. Віснику“ друкувався неморальний роман Винниченка „Чесність з собою“, се викликало таку бурю протестів, що редакція „ЛНВ“ мусіла припинити друкування роману.

**) А. Луначарський, тепер народний комісар (міністр) освіти всього радянського союзу, був одним з видатних російських теоретиків і популяризаторів марксизму.

*) В. Винниченко вродився в 1880 р., а почав друкувати свої твори в 1902 р. значить: уже в 22-м році життя зачинає „вчити народ“, хоч розуміється в тім віці ніяка людина ще сама нічого не вміє і не може вміти. При недостачі відповідної критики такі молодики „надають тон“ у всім життю. — Ред.

НОВИНКИ.

Продовження „Роксоляни“ може наступити аж по святах.

Хліборобські палати. Міністерство хліборобства приступає до урухомлення в цілій державі хліборобських палат на зразок палат, що є в бувшій пруській дільниці. Палати ці проектовані так, що улад кожної з них дасться примінити до їх індивідуальних господарських і суспільних умовин у поодиноких воєвідствах.

Матура. Міністерство освіти визначило іспити зрілости в трьох реченцях, а саме: 7. травня, 21. травня й 11. червня. Іспити для екстерністів відбудуться в вересні.

Грім убив футбаліста. В Еспанії в Більбао в часі нагальної бурі вдарив грім у гурт змагунів, що вертали зі змагу копаного мяча. Одного з них убило, а трьох потерпіло потрясення. В околиці Більбао вбив грім одного з околичних жителів.

Землетрус в Туреччині. По офіційним даним у часі останнього землетрусу зазнало чимало шкід 18 сіл. Загалом є знищених 1900 домів, з чого 1841 в Тольбалі, що мала всего 2000 домів. Оноді відчули там новий землетрус.

Остання молитва летунки міс Ельзи Мекей. Летунка міс Ельза Мекей, що загинула в перелеті через океан на короткий час перед відлетом прийняла католицьку віру. Перед самим відлетом зголосилася в 5. год. рано в священика парохії в Грендгем о. Ерензена, щоб прийняти св. Причастя. Була вже в летунському одязі. Висповідалася, а потім прийняла св. Причастя. Довго стояла на вколішках затоплена в молитві, а потім пішла зі священиком на парохію, щоб із ним попращатися. „За кілька годин полечу над Атлянтійський океан — сказала — та не хочу, щоб моя родина довідалася про це скоріше, заки це станеться. Як тільки найдемося по тому боці океану, заразісінько зателеґрафую о. парохові“. Так пращалася міс Мекей. Парох побажав їй щасливої подорожі, а вкінці спитав: „А колиб ми по 40 годинах не мали ніякої вісточки?“ На це міс Мекей не відповіла ніщо, тільки з трудом спинювала слези, що тиснулися їй в очі. Кивнула тільки рукою тай відійшла.

„Спеціяліст“ далі воює. В новій „Ниві“ Всч. о. д-р Костельник помістив новинку, в котрій напав на статтю в нашім орґані „З проблємів публичного життя“, закидуючи нам немов би ми пропаґували особисте пашквілянство. В дійсности ми пропаґуємо освітлювание тих осіб, котрі займаються особистим пашквілянством від богатьох літ, як прим. нападаючи на Владик. В тій же „Ниві“ допустився о. Костельник ще одного вчинку, який навіть між анархістами й большевиками в журналістичних кругах уходить за негарний, а саме твердить, що дана редакційна стаття походить зпід пера одного з членів нашої орґанізації. Нападена ним особа лежить недужа й не читає ні „Ниви“, ні инших орґанів. Ми зі своєї сторони підчеркуємо, що в кожній дійсній редакції, кожна засаднича редакц. стаття не являється власністю одиниці, хиба що стаття підписана. Характеристичне, що цю замітку з „Ниви“ передрукувала сейчас найгірша пашквілянтська й демаґоґічна преса.

КОМУНІКАТ.

В звязку з появою нових орґанізацій під назвою „Заводове Звйонзкі Рольніче“, які закладають чужі нам чинники головно на терені Станиславівського Воєвідства, а до яких втягається наших селян, Краєве Товариство господарське „Сільський Господар“ у Львові подає до відома — що:

1) На засіданні Виділу Головної Ради Товариства з дня 28-го січня ц. р. стверджено, що ціль цих орґанізацій противна гуртованню нашого селянства в рядах „Сільського Господаря“, а самі орґанізатори цих Звйонзків, чужі нам по національности, не дають ґарантії про мнимe аполітичне обличча цих товариств;

2) Тому Виділ Головної Ради на цьому засіданні і на засіданні 11. лютого ц. р. постановив протиставитись ширенню цих Звйонзків, вважаючи їх ш к і д л и в и м и для нашої хліборобської орґанізації, якою є „Сільський Господар“;

3) Виділ Головного Товариства взиває всі Філії та Кружки „Сільського Господаря“ протиставитись основуванню цих орґанізацій та звертає увагу, що громадяне, які стануть членам цих Звйонзків будуть вичеркнені з членів „Сільського Господаря“ як ті що діляють на шкоду нашого Товариства.

Краєве Т-во „Сільський Господар“ у Львові.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає).

БІБЛІОТЕКИ ПАРОХІЯЛЬНІ зложені з книжок не противних вірі й моралі — в ціні від 24 зол. вгору. На бажання шлемо цінники **„ДОБРА КНИЖКА“. — Lwów, skr. poczt. ч.11**

М. ХЛІБКЕВИЧ, у Львові, вул. Руська ч. 20. поручає свою робітню і магазин обуви мужеської, дамської і дитячої. 171 3—8

Б. оператор клініки проф. Ноймана і Гаєка у Відні

Д-р Л. Александрович

Спеціяліст від недуг ушних, носа, горла і гортані

Львів, ул. Валова 11., тел. 40-75, 118 11-12

Дентист ЯКІВ НАСС

Львів, вул. Сикстуська ч. 17/II.

Скріплювання хитаючихся зубів, пльомбування й винимання зубів без болю. Штучні зуби в кавчуку і золоті після американської системи. Пацієнтів з провінції полягоджується в найкоротшому часі. П. Т. Урядовцям і студентам значна знижка. Полекші в сплатах. 160 5-5

КРАВАТКИ майже **даром** перероблюю і приймаю до роботи з власних і повірених матеріялів ВИРІБНЯ КРАВАТОК **„МОДЕРН“** **Львів, Ринок ч. 8.** 176 2-4

СВІЙ ДО СВОГО! Приймаю всякі будови по найтанших цінах, як церкви, школи, млини і т. д. Всякі інформації що до будови уділюю на бажання письменно, відворотною почтою; можу також приїхати на місце будови за зворотом коштів подорожі Технічно еґзамінований майстер **Гавриїл Музика в Поморянах.** 173 1—1

На сплати до 10 місяців!

ОБУВ - СУКНО - ОДІЖ

174 поручає Українська фірма 2-5

ОДОГАН

Львів, Ринок 43. — Тел. 15-70

Рами до портретів і образів.

ОБРАЗИ СВЯТИХ

М. Самосій

182 **ЛЬВІВ, Руська 18.** 2—5

Одинока в станиславівській Дієцезії торговля церковними річами

ЦЕРКОВНА ШТУКА

Станиславів, вул. Липова 1.

Філія: **Коломия — Собіського**

Поручає у великім виборі **ФЕЛОНИ** почавши від 270 зол.

ХОРУГВИ від 180 зол., образи, чаші, хрести процесійні, ручні і нагробні.

ДЗВОНИ, книги церковні і канцелярійні, книжки побожного змісту, молитвослови і т. и.

Великий вибір **КИЛИМІВ** по фабричних цінах. 181 1—1

СПАЛЬНІ, ЇДАЛЬНІ, САЛЬОНИ, КАБІНЕТИ - Вироби - солідні - **МАТЕРІЇ на МЕБЛІ** нетріскаючі

ТАПЕТУВАННЯ КІМНАТ також **КИЛИМИ**

першої якости, в найкращих орнаментах і красках, поручає і виконує найдешевше

Лев Матвійовський

Львів, Хорущина 8. Телефон 40-11. 132 10—20

СЛЮСАРСЬКА РОБІТНЯ

під фірмою

СЕМЕН КОЗАК

Львів, Бляхарська 11.

виконує всякі роботи слюсарські, як вікна, церковні хрести, зелізні огорожі і т. ин. 183 1—5

КИЛИМИ

Глинянські

ЗАБАВКИ,

ВИРОБИ ЛОВІЦЬКІ,

КОСМЕТИКИ,

ФІҐУРКИ ҐІПСОВІ.

КОШИКАРСЬКІ ВИРОБИ

Львів, вул. Коперника 11. Тел. 26-09

ЛЮДВИК ҐЕҐЕДІС

ФІЛІЯ: Килими і кошикарські вироби, Галицька 5. Тел. 30—32. 124 10—10

РЕСТОРАН С. РАЙХА

Львів, Ринок ч. 5.

поручає **ОБІДИ** по **1·40 зол.** — ПИВО пільзненське, живецьке і львівське — також **ВИНА і МЕДИ.** 175 2-5

Власний виріб! Ціни фабричні!

КОВДРИ

1-сторонні	від зол.	26·50
2-сторонні	„ „	35·—
в цвіти	„ „	40·

МАТЕРАЦИ

з морської трави	від зол.	34·50
з волосані	„ „	76·—

Сінники готові	від зол.	5·—
Подушки з пір'я	„ „	18·—
Готові пішви	„ „	3·—
„ **простирала**	„ „	5·50
„ „ **під ковдри**	„ „	11·50
Вовняні коци	„ „	9·50

ПОЛОТНА, РУЧНИКИ, КИЛИМИ і т. п.

найдешевше продає

ФАБРИКА ПОСТЕЛІ

А. ПЕТРУШЕВСЬКИЙ & М. МЛЄКО

Львів, Коральницька 6., тел. 37-72.

Пінники даром. Для шпиталів, пенсіонатів і т. п. ціни офертові. 131 10-10

БІЛЛЯ, БЛЮЗКИ, ШЛЯФРОЧКИ, СПІДНИЧКИ, ПАНЧОХИ, :-: :-: ТРИКОТАЖІ і т. п. :-: :-:
найдешевше поручає фірма

„ГОЛЬФ“ ЛЬВІВ, Кілінського 1. напроти Віденської Кав'ярні.

167 7—24

Ціни для зареклямування нашого магазину **найнизші.**

РІК ОСНОВАННЯ 1878.

На весняний і літний сезон
поручає наймодніші
КАПЕЛЮХИ і ШАПКИ
Фірма АНТІН КАФКА
Львів, вул. Галицька ч. 4.
Ціни знижені! Вибір великий!
138 9-?

ПЕРШОРЯДНА ФІРМА
СТАХЕВИЧ і АБРИСОВСЬКИЙ
У ЛЬВОВІ — РИНОК Ч. 32.
ПОРУЧАЄ
ДОБІРНІ ТОВАРІ ДЛЯ ПАНЬ.
МУЖЕСЬКІ СУКНА.
ПОЛОТНА.
ВЕЛИКИЙ ВИБІР!
ЦІНИ НИЗЬКІ!
153 6—15

ПЕРША УКРАЇНСЬКА ТОРГОВЛЯ
МЯСА
вудженини, товщу, великий вибір ковбаси, шинок, мяса і все що входить в обсяг вудженин.
Все зі здорового чистого вепрового мяса
Великий вибір святочний!
ТЕОДОР ПЯВКА
Львів, вул. Руська 16.
Замовлення з провінції полагоджуються відворотною почтою.
187 СВІЙ ДО СВОГО! 1—1

Посезонова продажа трикотажів і виробів волічкових з опустом 10 прц. з виставових цін у фірми: „ОЛЬКА“ ЛЬВІВ, РИНОК Ч. 35. біля „Народньої Торговлі“. 116 12—20

ОБІДИ з 3-ох страв зол. **1·50**
для абонентів знижка. ПИВО живецьке і львівське поручає РЕСТОРАН під „ЗОЛОТОЮ ГРУШКОЮ“ — (давний Людвіг) — тепер
142 16 24
І. Гайдінґер, ::: ЛЬВІВ, ::: ул. Краківська 7.

Виріб ВЗУТТЯ спортового й люксусового. — Спеціяльна робітня репараційна виконує швидко і дешево
І. Мушинський,
ЛЬВІВ, ЯГЕЛЛОНСЬКА 11 в подвірю.
115 Тел. 25-31. 12—15

РІК ОСНОВАННЯ 1860.
Найстарше у Львові концесіоноване підприємство будовляне, теслярське і керничне (вертниче)
ФІРМА **АНТІН ФЕХТЕР**
уряд. уповн. майстер теслярський і керничний та рурмайстер
ЛЬВІВ, вул. Шумлянського 2.
Виконує всякі роботи в обсязі теслярства і студнярства. Поручається як одинокий спеціяліст для важнійших копаних керниць взагалі, то є мурованих, бетонованих, бельованих і цимринованих разом з уставленням до них помп і моторів усіх системів. Фахові поради при загвожджених керницях даю при порученім мені керовництві роботами.
154 10 20

ЛІНОЛЕЇ мережані і одноколірові
ЦЕРАТИ на столи й до обивки
КИЛИМИ вовняні та плюшові
ХІДНИКИ ютові, стрижені та кокосові
КАПИ на ліжка та столи
ПОКРИВАЛА, ЗАВІСКИ, ПОРТІЄРИ
ЛІЖНИКИ, ПЛЕДИ — — —
поручає
в найдешевших цінах

СПЕЦІЯЛЬНИЙ СКЛАД
ЛІНОЛЕЇВ І ЦЕРАТ
ЛЕОПОЛЬД ГААС
185 **Львів, Легіонів 3. — Тел. 16-45.** 1—2

НОВІСТЬ!
Вже вийшли з друку дуже цікаві спомини з 1918 р. Сотника Борциа Монкевича п. з. **„Слідами новітніх запорожців“.** Спомини написані цікаво і читаються легко.
Замовляти по адресі **„Добра книжка“,** Почт. скринка ч 11. — Ціна книжки 360 зол. 2—?

ВАЖНЕ для П.Т. Духовенства і Читалень! **ЕВАНГЕЛІЯ,** служебники, молитвослови, книжки до бібліотек, книги канцелярійні, оправляє дешево і начас перепетня П. ПОДОЛЯКА, Львів, вул. Жовківська ч. 28. 1. поверх. 149 7-?

ДЗВОНИ,
РИЗИ,
ФАНИ,
ФЕРЕТРОНИ,
ПАВУКИ,
ЧАШІ і пр.
стало на складі
:: в знаній від сорок літ фірмі ::
Володимира УСТЕНСЬКОГО
ЛЬВІВ,
вул. Руська ч. 5.
180 1—1

РОБІТНЯ ЖІНОЧИХ І ДІТОЧИХ СУКОНЬ
С. Монцібовичевої
приймає
до науки шиття і крою
Львів, Хмельовського 15.
178 2—5

ЗУБИ виробляю по такім **ЦІННИКУ**
1 золот. корона . 18 зол.
1 золот. зуб . . 15 „
1 зуб на кавчуку 2 „
1 репаратура . 3 „
Все з найлучшого матеріялу
РАППАПОРТ, пл. Марійська ч. 7.
(де каварня de la Paix).
127 Знижок не уділюю! 21—24

ЖЕРЕЛО РУКАВИЧОК і ПАНЧІХ
І. ЗІХЕРА
ЛЬВІВ, пл. Капітульна ч. 3.
169 (напроти КАТЕДРИ) 5—20
поручає **великий вибір рукавичок і панчіх**

Рукавички скіряні		6·90, 7·50, 8·50.
„ фільдекос і нитяні	. . .	від 2·50
Панчохи фільдекос	. . . . .	„ 2·90
„ „ І-а	. . . . .	„ 4·59
Реформи фільдекос	. . . . .	„ 4·—
„ шовкові	. . . . .	„ 9·—
Сорочки попелінові	. . . . .	„ 14·—
Пантофельки домові	. . . . .	„ 6·—
Капелюхи діточі	. . . . .	„ 2·50
Краватки шовкові	. . . . .	„ 1·90

також палички, парасолі, перфумерія і біжутерія.

Видає й редагує Комітет У.Х.О. Відвічальний редактор **Роман Гайдук.** З друкарні Вид. Спілки „Діло“, Львів, Ринок ч. 10

Ч. 27—28 (129—130). Należytość pocztową uiszczono ryczałtem. Львів, неділя, 15 квітня 1928 р. Ціна с. прим.: 40 грошів. Рік III.

НОВА ЗОРЯ

ЧАСОПИС ДЛЯ ПОШИРЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ХРИСТІЯНСЬКОЇ ОРҐАНІЗАЦІЇ

Виходить два рази тижнево: в четвер на 4 ст., під неділю на 8 ст. Адреса: Нова Зоря, Львів, Сапіги 26, І. п. Конто П. Щ.: Краків 405.867. || Передплата в краю: ¼-річно 6 зол., місячно 2 зол. За кордоном ¼-річно 1 амер. доляр. — Ціна числа 25 сот. — Рукописів не звертається.

ВОСКРЕСЕННЯ.

Велика субота. — Пробите тіло Христове спочило обвинене плащеницею і аромами. Як колись Бог скінчивши велике діло Сотворення спочив в день суботний і благословив той день, так тепер Цар з покоління Юди, Христос, по величавім ділі Відкуплення людського роду спочив у Велику Суботу. Але дух Його освободжений з тяжкої поволоки тіла, не спочивав. Радісну вість переказав Він живим, а вони відплатили Йому смертю; тепер мав занести її помершим, що тисячеліття з тугою чекали на неї в безоднях ада.

День воскресення... Ще не зійшло над Єрусалимом ясне, гарне сонце того дня, котрий для нас є неділя. Аж тут затряслася земля... Ангел неначе лискавиця злетів з небесних просторів — відвалив камінь... Сторожа розбіглась перенята ляком... Гріб був порожний, бо Христос **воскрес своєю силою!**

А на сході, з понад гір, зачервонілася заграва, вплітаючись в миготіння зір, а темрява ночи зсувалася з неба.

Неначе чудова мрія, в яку віритися не хоче, прийшла до прибитих учеників вістка принесена Мироносицями, що **Христос воскрес!** О, кілько то треба було поконати сумнівів і упереджень, щоби Апостоли вкінци упевнилися, що Той, котрого бачили розпятого й умершого на кресті, а відтак лежачого в гробі, по двох днях обудився своєю Божою силою.

Вони співжаліли з Ісусом, страдали Його стражданнями, але цей Його катастрофальний конець, без боротьби й слави був в занадто яскравім противенстві до того, чого вони надіялися від Месії. Аби їх Месія засуджений Жидами скінчив на кресті серед двох розбійників, це за велике було для них таїнство. Вони ридали над Розпятим, ридали зі щирої горячої душі, але та смерть — і яка смерть! — в їхних ще Духом святим не прояснених душах набирала значіння погрому.

Аж тут являється їм сам живий Христос, чудний неначе блеск сонця! „Мир вам“ — поздоровив їх своїм милим гармонійним голосом...

Це по правді був Христос. Пізнали Його чудне лице, Його голос, на Його руках і ногах мов рубіни ясніли кровяві рани. — Прославлений Спаситель заговорив до них, отворив їх ум розуміти писання, дав їм чудний великодний гостинець, — власть прощати людям в Божім імени гріхи. А в міру, як говорив, обличча учеників ясніли блеском забутої надії, а очи світилися як в захопленню.

Тепер вже вірили й знали й досвідчили, що Христос воскрес! Утверджені відтак пізнійшими появами, понесли ту вістку цілому світови й за її правдивість віддали своє життя!

Минають століття. Царство Христа-Царя поширилося на весь світ... Його св. Обручниця Церква кождого року обходить триумф побіди свого Царя... Побідна пісня несеться по цілому світови: **Христос воскрес!**

А що чоловік зробив зі скарбів життя? Що з віри, котрої збруєю окрив Бог його душу, щоби хоронила його серце від вихрів і громів страшної бурі?

Одні відкинули віру, той висший зір душі... Вони, як той Тома „невірний“, приймають за правду те, чого діткнуться руками... Вони відкидають дорогу духа а йдуть темрявою на омацки, поки само **Світло** дорогою ласки і любови не поверне їм світла очей і серця. — Вони знають тільки одну засаду: не вір, поки не досягнеш рукою і це видається їм верхом учености й мудрости, а поправді це каганці, що завидують сонцю і мотилі, що хотять дорівнати орлам... Нехай собі, хто хоче, видить в темряві, чує серед мовчанки, говорить на самоті, жиє серед смерти. Сила їхнього розуміння не досягає так далеко. Вони знають тільки „реалізм“, а поза його границі їх зір не сягає. По правді вони шукають золота, котре не заспокоює голоду, вони тягнуть до землі, де займуть лиш маленьку полосу могили, до слави, котра є тільки коротким шмером серед вічности, до тіла, що переміниться в порох. Такі річи для них „реальні“, — в них вони любуються, бо їх душа замкнена не побачить висших правд, поки сам Бог не дасть їм світла віри.

Инші ненавидять воскресшого Спасителя й вишукують всякого рода брехні, щоб тим чином убити в душах людей Того, що смертію смерть поконав, котрий Паном і жерелом Життя...

Очернення Жидів, зізнання ложних, перекуплених грішми свідків, хитрі підступи ворогів, софістика безвірних фільософів, оманення герезіярхів, видумки „учених“ великої і малої „критики“ не вирвали одначе з серця міліонів переконання і сильної віри, що **Христос розпятий на кресті, третого дня воскрес із гроба.**

Вибраний нарід віддав свого Месію на смерть, а Він став побідником смерти. Зате міліони через цілі століття приняли Його за свого Царя і Пана й віддали Йому Божу честь. **„Котріж приняли Його, тим дав власть дітьми Божими статися, віруючим в Його імя.** (Йо. І. 12). І для них оставив Христос останне велике блаженство: **„Блаженні, що не бачили а увірили“!** (Йо. 20, 29).

о. Теодозій Тит Галущинський ЧСВВ.

Знаменна промова св. Отця.

Про Католицьку Церкву і фашизм.

(Від власного кореспондента з Риму).

Недавно відбулися на Капітолю збори т. зв. „Нац. Центра“, на які прибули делегати з цілої Італії. На зборах далися почути зовсім некатолицькі промови, потверджені оплесками (мовляв Папа годиться на теперішний стан). Учасники не пішли на авдієнцію до Папи, але поклін могучим цего світа не забули зложити.

При нагоді авдієнції епархіяльного комітету Католицької Акції в Римі, на котрій було коло сотні римських католиків під проводом архіеп. Паліки, св. Отець виголосив промову, з котрої подаємо тут важніші уривки.

Св. Отець висказав свою радість, що отсе зібралися в нього ті, котрі як католики відчули потребу помолитися на гробі першого римського Епископа, верховного Апостола, та прийшли відвідати негідного його наслідника, спільного Батька всіх дітей великої католицької родини“. Але з болем згадав тих (членів Національного Центра), що хоч називають себе католиками, не прийшли „до дому Батька, до Ватикану, але навпаки, пішли на Капітоль (резиденція фашистівського губернатора Риму)

Що до промов на тих капітолінських зборах, то вони насувають багато помічень, але св. Отець обмежився до найважнійших. І так видно там було змагання доказати, що для католицизму настала в Італії „золота доба“. Так воно не є „Не станемо заперечувати — говорив св. Отець, що багато доброго зроблено, багато лиха усунено задля добра катол. релігії“. Та св. Отцю відомий і другий бік медалі, відомі справжні „lacrymae rerum“. Отже передовсім справа виховання молоді. Св. Отець вказав на охоту націоналістів присвоїти собі монополь на виховання молоді, і то не тільки фізичного, але духового й морального. Не мало смутить і турбує родичів, свідомих ваги правдивого християнського виховання — до якого одна тільки Церква покликана та спосібна — очевидна возможнеча й перешкода для Католицької Акції всупереч компетентним запевненням про її свобідне виконування... А все те робиться під притоками, що противляться найелементарнійшим і найбільше відомим педагогічним засадам, або вказують на їх незнання.

На капітолінських зборах виказали бесідники щонайменше недостачу компетенції, коли при оцінці звісного спору ставили на одну дошку ограблену Ап. Столицю з державою, котра ограбила її. Але далеко гірше є те, що той сам бесідник розріжняє між політикою релігійною й політикою церковною. Це розріжнювання як і роблення ріжниці між католицькою релігією й католицькою Церквою богохульне й недорічне. Це ясне, що тим способом отвирається дорогу до давнього масонсько-ліберального розріжнювання між католицизмом а клерикалізмом, розріжнювання, що недавно ще накоїло стільки кривд і гонень і котрого не дай нам Господи більше бачити...

І. Л.

Вся „писанка“ для „Рідної Школи“.

Не забуваймо на давний гарний звичай зложити з нагоди Воскресення даток як дар на „писанку“ для „Рідної Школи“. Кожний Українець(ка), кожна українська установа виповнить як слід свій обовязок і перешле датки на адресу: „Рідна Школа“, Львів, Ринок ч. 10, зі зазначенням „писанка“.

ХРИСТІЯНСТВО І СУЧАСНА ДУША.

З релігійного руху у Львові*).

Російський фільософ Н. А. Бердяєв виголосив у Львові двогодинну лекцію про „Християнство і сучасну душу“.

Ту лекцію виголосив Бердяєв у москвофільськім „Народнім Домі“ заходом москвофільського Товариства Студентів „Друг“. Публики було багато, а складалася вона 1) з правдивих Москалів-емігрантів, котрі перебувають у Львові, 2) з наших доморослих „русских“ (котрі зовсім не розплилися, як у нас думають), 3) з незначної групи селян і 4) з групи Українців.

Бердяєв се чоловік світський, уже поважний віком, типовий Москаль. Говорить добре і ясно, хоч тема трудна.

Поява того московського фільософа на українській земли дуже замітна. Річ в тім, що се прояв нового змагання російського ума до опанування українського духа. І то на ґрунті найтрівкіщім, бо релігійнім. Москва опанувала більшість нашої землі зараз по розвалі царату, а опанувала при помочи поширеня матеріялістичного (большевицького) світогляду, котрому ми не в силі були протиставити нічого міцнійшого, бо не мали ніякої підготовки.

Тепер большевизм і як ідея і як практика збанкротував. Кінець його мусить наступити. Се вже бачить ум найвисшої російської інтеліґенції. Бачить — і завертає на старий релігійний ґрунт. Робить се очевидно щиро, бо побачив, до чого довела руїна.

Для нас важно, як той російський ум проявляє свою щирість на релігійнім ґрунті та до якої глибини і ширини доходить на тій области. Се важне і з погляду релігійно-церковного і з погляду національно-державного.

Бердяєв говорить ось як:

Щоби зрозуміти відношене теперішної людської душі до Християнства, треба наперед знати відношене людей до християнства в давнійших часах, то значить в середних віках.

Тоді приватне й публичне житте европейських народів було наскрізь перенятe Християнством. Житте було дійсно релігійне і глибоке.

Душа людини мала тоді цілість, не була розбита, — бо мала тверду віру, мала те ядро, з якого виростала тверда воля.

Люде жили одинцем, але в тіснім звязку зі своєю церквою і з орґанізаціями становими, цеховими і т. д. А ті орґанізації також були перенятi релігійним і церковним духом. Житте було глибше й оперта на культі культура росла та видавала сильних людей.

Не треба думати, що в середних віках їзза сильного впливу Християнства на цілі народи не було „злих людей“. Вони все були. І Християнство виразно вчить, що з природи людина грішна від часу первородного гріха.

Не підлягає також сумнівови, що й тоді були такі люде, що мали сумніви в своїй вірі. Але тоді сумніви уважалися покусами до зла, а не „доказом“ якогось „розуму“, як се діється тепер. Тоді з сумнівів не мали люде внутрішнього задоволення, що мовляв вони „розумні“, бо сумніваються. І в тім була духова сила тодішних людей.

Якже змінився той стан душі людей від часів твердої віри середновічча!

Вправді віра в Бога і в Церкву не пропала ніде і навіть під гнетом большевизму устоялась. Але та віра стала вже тільки одним з жерел духового життя, а не одиноким жерелом, як було колись. Наслідок того есть такий, що людська душа твердне і духове житте робиться мілке, неглибоке. Чим більше ріжні прояви новочасної культури виходять зпід впливу релігії й церкви, тим більше житте стає поверховним, тим більше одиниця чується в глибині душі осамотнена, тим більше суспільність людська розпорошується (атомізується). Численні жерела культури висихають, бо відірвані від головного жерела — релігійного. Таким чином дійсна культура паде, а те, що „поступає“, не есть культура, тільки матеріяльна цивілізація.

Так появляється надмірне привязане до зовнішних річей, скоро минаючих, до матеріяльних дібр, до вигід й уживання за всяку ціну.

Разом з тим ще більше затрачується глибина душі людини. Сучасна людина просто забуває, що житте її дуже коротке й тим самим її досвід може бути тільки дуже незначний. Вона відірвана від душевних переживань, які пр. пережив апостол Павло, бо затратила звязок з церквою. Розуміється, не кожда, але загал тих, що надають тон.

Щоб оправдати себе, сучасна людина розумує так: „Є люде, котрі називають себе християнами, але не живуть по християньски, — отож ціле християнство не має вартости“.

Таке розумоване очевидно рівно поверховне як безпідставне і нельоґічне.

Але — прийшов цілий ряд нещасть, катастроф, переворотів і викликав глибші роздумуваня.

Люде думаючі на вид тих катастроф зачали приходити до погляду, що зовнішні, матеріяльні річи не можуть бути змислом, ядром життя. Так прийшло до розбиття ідолів. А з хвилею, коли розбиті ідоли, зачинається шуканє живого Бога.

Не треба думати, що часи сумнівів і критики оставили новочасним людям тільки внутрішне розбитте душі й нічого більше.

Так не есть. Кромі злих наслідків мали ті часи критики й добрі наслідки, а саме: вони привели до розвитку науки, опертої на досвідах, до обективного трактованя ріжних справ. Біда тільки в тім, що з науки зробили також — ідола. І тоді наука зачала бути руйнуючою силою. Бо наука повинна мати **своє** місце і **своє** завдання, а всім життем людським вона кермувати не може.

Відколи науку зроблено ідолом, людство утратило рівновагу.

Тепер, по тяжких катастрофах людський ум хоче знов відзискати рівновагу й тому вертає до релігії, до віри, шукає живого Бога.

Вертаючи до віри і до Церкви, сучасна людина переживає такі тяжкі зусилля, яких навіть не знали давні, віруючі люде.

Чому? Бо давно віра в Бога і в Церкву була якби спадком по батьках: Тепер т. зв. научність (не наука!) позбавила їх того спадку. Люде попали під тиранію тої научности. Вони стали ідолопоклонниками: кланяються ідолови научности, ідолови дуже непевному.

Щоб тепер опертися тому новочасному ідолопоклонству, треба бути людиною духово виробленою і незалежною. Обороняти віру, релігію, церкву — се тепер геройство, бо ідолопоклонники научности витворили скрізь атмосферу ворожу християнству. Віруючу людину ігнорують ідолопоклонники научности, а їх більшість. Вони глумляться з віруючих, шкодять їм скрізь, усувають їх, а в большевії й тяжко переслідують. Длятого обороняти тепер віру се дійсно геройство, може більше як давно, бо получене із духовими тортурами, коли давно оборона віри була получена що найбільше з тілесними муками.

Одначе мимо всего відроджене християнства безсумнівно йде і то в усіх церквах — так католицькій, як православній і протестантських: скрізь видно оживленє.

Вправді зверха видно ще подавленє того руху ворожою вірі атмосферою, але внутрі підйом очевидний. (Тут прелеґент зробив продишку, котра тревала около 10 хвиль і викладав знов три чверти години. В часі продишки прийшли на лекцію два православні монахи з довгим волоссем. Їх посаджено на фотелях у першім ряді місць).

Бердяєв говорив дальше:

Тепер у загалу т. зв. образованих людей панує „свобода“, — колись панувала аскеза. Аскеза се в своїй суті ніщо иньше як концентрація духа. Та аскеза була накопиченєм духових сил людства. І длятого, що ті сили були накопичені аскезою, — т. зв. гуманізм міг їх відкрити.

На сході мало було концентрації духа — і вже в завязках розсіяв її старогрецький „гуманізм“ своєю критикою.

Новочасний критичний гуманізм ще гірше гасить і дусить духовість людини. Волеве ядро людини робиться щораз слабше, бо нема над ним Божої Сили. Так виглядає нова людина. Але не найновіща!

Довго так не могло тревати, бо люде не годні жити з ослабленим волевим ядром, над котрим нічого нема. Мусіло прийти знов щось, що підпорядкувалоби людей під якусь обективну висшу силу, під якийсь порядок. Появилася знов печать висшого буття, твердшого порядку. Але не була се Божа печать релігії. В тім новім порядку Бога заступила — машина, техніка.

Не хотіла сучасна людина признавати над собою Висшої Сили — Бога, то мусіла признати над собою висшу силу механіки, котру сама сотворила. Але висшість мусить бути. Розуміється, з тою страшною ріжницею, що коли під владою релігії людина се образ і подобіє Бога, то під владою техніки людина се орудде нелюдського процесу.

З одної сторони американізм, а з другої комунізм се наслідки матеріялістичного „культу“. Особливо в комунізмі людина перестає бути самоцінністю, з нею можна вже робити, що хто хоче.

Але мимо тяжких обставин сучасних знов гряде релігія Богочоловіка. Надходить повнота правди і мусить надійти, бо інакше наступивби повний розклад і гниттє.

Тільки піддане під волю Божу дає людині личність (індивідуальність). А раціоналізм (віра у свій власний, „людський розум“) доводить до атомізації (розбиття) і гниття. Раціоналізм і матеріялізім уважають средства (засоби) дожиття чимсь головним. А се значить — підчиненє людства нисшому, за чим мусить наступити смерть.

Вона вже видніє з хвилею занепаду духовности. Бо духовність се щось так висше над душевністю, як душевність висша над тілесністю.

Нема пустих епох (часів). І длятого також теперішна епоха матерялізму лишить відродженому християнству розкриттє ріжних противорічностей — подібно як старий клясичний світ оставив християнству ріжні цінности своєї культури, котрі християнство зберегло.

Новочасний клич „свобода“ привів до звиродненя, але частинка правди, яка в нім есть, увійде в відроджене християнство.

З сучасного хаосу й упадку є два виходи: зматерялізований комунізм, котрий мусівби скінчитися смертю людства — і відроджене Християнство, котре дає нове життє. Ніякого иньшого виходу нема. Комунізм матерялістичний заперечує велику науку християнства й відкидає її зовсім. А християнство втягає в себе всі досвіди людства, перетворюючи їх після науки Спасителя.

Тут бесідник навів католицьких теольоґів, котрі навчають, що „страданнє переходить, але те, що хто страдав — вічне: воно все ділає.“

---

*) Звертаємо увагу Вп. Читачів на отсю статтю. Появу Бердяєва у Львові зовсім переочила укр. краєва преса, але зреферував кореспондент „Католицького Проводу“, відки сю статтю й передаємо. Бердяєв, як нас інформують, довший час жив у Київві та має в своїм світогляді також багато українського. — Ред.

Такий есть зміст лекції російського світського фільософа.

Не можна відмовити його думкам глибини а його висловам такту супроти нашої Католицької віри і Церкви. Чи сей його такт супроти католицизму есть вислідом міркованя, що він знайшовся в католицькім краю, — чи вислідом його дійсної пошани для католицизму, годі напевно сказати. Можливе одно, можливе і друге а можливе одно і друге.

Одно в тім певне: що діяльність дуже визначних умів сучасної російської інтеліґенції звертається зовсім виразно в напрямі пошани релігії й церкви та що той реліґійний напрям російської інтеліґенції скріпить на будуче надзвичайно сильно російську культуру а з тим і силу російського народу під кождим оглядом. Та сила будучої Москви буде тим більша, чим більше її відроджене наблизиться до католицизму і чим меньше її реліґійне відроджене буде відбуватися з огляду на бажанне політичного впливу. Коли се зрозуміє українська інтеліґенція й орґанізованим способом підіпре щиро свою Церкву, — ми як нація **встоїмо. Без того можемо пропасти.**

Д-р О. Назарук.

Інститут реліґійної культури в Римі.

(і. л.) Істнує при Григор. університеті. Повстав за почином центральної комісії кат. акції в Італії. Його завданням есть приготовити відповідних людей з поміж світської інтеліґенції до христ. апостоляту на ріжних полях кат. акції. Викладають там систематично основи фільософії, апольоґетику, кан. право, соціольоґію, іст. Церкви, суть, історію і програму кат. акції. Курс треває 3 роки (близько 200 лекцій, 3 тижнево). Наука відбувається вечером ($^3/_4$ години). Слухачі складають річні іспити й іспит з цілого курсу. Хто покінчить з усіхом цей курс, матиме право вчити також реліґії в народних і середних школах.

Всім нашим П. Т. Передплатникам, Читачам і Прихильникам та всій українській суспільности желаємо Веселих Свят! Христос Воскрес!

ЗВІДКИ УКРАЇНА ПРИЙМИЛА ХРИСТІЯНСТВО?

Восточно-западним полемістам в альбом.

Панове полемісти! Не знаю, що думає В. Панейко, придивляючися новій фазі Ваших боїв, заінавґурованій його статтею в різдвяній числі „Діла“. Не знаю, чи він сам ще вмішається у Ваші змагання, чи й далі зі злорадною усмішкою буде придивлятися їм з боку. Та я, один із безпристрастних видців, користуюся празником Воскресення Христового, преступаю перегороду і кличу до Вас: „Мужі хоробрі, стійте“! Не тому, щоб я узурпував собі уряд розємного судді і хотів оповістити сих побідниками, а тих — нок-авт... Ні. Лише Великодня ради коротке перемире! Разом з сим, маю для Вас одно слово. Я глибоко переконаний, що воюючи дальше тою зброєю і тою методою, як досі, ніхто з Вас не буде признаний переможцем і ніхто переможеним. Всі Ви послуґуєтеся арґументами т. зв. авторитативними, методою т. зв. догматичною. Вони добрі між противниками з тими самими основами світогляду і думання; коли ж такої спільноти нема, Ваші стріли безуспішні, пролітають мимо... Панове, Ваш спір не з сьогодні і не з учора. Не Панейко, не Костельник, не Королевський і не хто почав його; ні, він такий старий, як стара наша українсько-руська сімя! Боротьба, яку Ви ведете з собою, то історична боротьба, що від віків потрясає українським племенем. Коли отже бажаєте сі наші імманентні й перманентні внутрішні конфлікти довести раз до остаточної розвязки-синтези, то мусите предмет спору мати передусім за те, чим він обективно і неспірно є, себто за історично-культурний проблєм, і відповідно сьому трактувати його. І вірте мені, що на сьому шляху скорше дійдете до вирішення. Звісно, початок завсігди нелегкий. Тому-то смію запропонувати Вам, щоб припинивши на момент Ваші хоробрі змагання, при свяченій пасці, подумали над питаннєм, що його певно не сподієтеся: *Звідки Україна-Русь приймила християнство?*

I.

Якто звідки? — здивується не один. Хибаж не кожда дитина знає, що з св. Византії? Тож то бо й є, що се переконанне наших батьків і дідів від що-найменше 900 літ, признане також, до недавних часів, й усіми дослідниками нашої політичної і церковної минувшини, не є в дійсности жадним аксіомом, жадною непорушною доґмою, лише поглядом, теорією, і то дуже тенденційною та розмірно пізною.

Літопис — скаже хто — „Повѣсть временныхъ лѣтъ“ говорить чейже дуже позитивно про византійський початок нашої Церкви... На сей заміт відповідь: Хто сяк-так знає сьогочасний стан історично-критичних дослідів над старим літописанием, той знає, що в тій скарбниці наших відомостей, так часто одиноких відомостей про початки **нашої історії, — найменше повні і найменше** певні то записки про церковно-політичні справи того часу. Найцікавіше при сім те, що літописцями були виключно духовні монахи...

Причина сій неповности і непевности літописних вісток тілько частинно в недбалости або нетямучости їх авторів; велику ролю в сім напрямі відограла церковно-політична цензура. Раз, вона не позволяла взагалі вписувати в літописи небажаних вісток; другий раз, вона при переписуванню і поширюванню літописних кодексів викидала з них і те, що раніше було записане, про що одначе в даних обставинах уважалося потрібним замовчати. Таких цензур над нашими літописами було дві: перша, старша — безпосередно византійська (Другого Риму), виконувана київськими митрополитами — Греками; друга, пізніша — московська (Третього Риму), в руках тамошніх митрополитів і в. князів. Взагалі, цензура — се установа **par excelence восточна**, як сьогодні, так і в давнину; на Заході вона ніколи не прикладалася в такій формі і в таких розмірах як тут. Сьогодні годі докладно відмежувати, котрі факти впали жертвою київської цензури, а котрі — московської. Та з великою правдоподібністю, майже з певністю, можемо сказати, що вістки про початок християнства і Церкви на Руси пройшли густе сито в руках митрополитів — Греків у Києві в XI-ім та на поч. XII-го в.

Очевидно, на сім місці неможливо мені вводити читачів у всі нетрі жерельної критики; хто мав-би охоту і спроможність просліджувати сі питання самостійно, тому радо служитиму порадою і вказівками. Тут зберемо тілько найважніші факти з історії навернення й церковного уладження Руси, як вони сьогодні усталені наукою:

Перший певний факт істнування християн на Україні-Руси, у Києві, належить до 945. р. одначе вони подибуються лише серед скандинавської (варяжської) дружини кн. Ігоря. Звідки їх християнство й орґанізація (вони мали свою церкву), нічого не знаємо. Другий факт із історії християнства на наших землях — то знане охрещенне св. Ольги. Воно дійсно відбулося в Царгороді в часі одної дипльоматичної поїздки її туди. Одначе, притім дивна річ сталася. Ся мудра княгиня, що добре пізнала Византію (мабуть два рази їздила туди), коли задумала поширити християнство у своїй державі і зорганізувати церковну врархію — обернулася за єпископом і священниками не до Царгороду, лише до німецько-рим-

---

А. КОНАН ДОЙЛЬ.

ОСТАННІЙ ЛЄҐІОН.

Римський намісник Понтус сидів в атрію своєї величавої віллі над Темзою та зворушений до глибини вдивлявся в звиток папіруса, що його щойно розвинув.

Перед ним стояв посол, що приніс цей папірус. Осмалений, дрібний італієць із лискучими зі змучення очима та з оливковою краскою лиця. А ця краска лиця стала ще темніща, як звичайно, від пилу й поту, що вкривав його лице. Намісник глядів просто на нього, та не бачив його, бо ум його був зайнятий одержаними несподівано приказами.. Йому здавалося, що земля усувається з під ніг. Праця всего життя й усі надії впали розторощені.

— Добре — сказав укінці твердим, сухим голосом. — Можеш відійти!

Італієць віддав честь по військовому та вийшов із салі. Білявий, британський дворецький виступив наперед і ждав приказів.

— Чи є ґенерал?

— Жде, ексцеленціє.

— Введи його та лиши нас самих.

Кілька хвилин пізніше явився Ліциній Красус, начальний вождь британських військ. Був це високий, бородатий муж, зодягнутий у білу тоґу, обрамовану патриційською, багряною нашивкою. Його щире та гарне лице, осмалене, покрите загоїнами й шрамами з часів африканських, зраджувало неспокій, коли він глядів допитливим зором на стягнене, схвильоване лице намісника.

— Боюся, ексцеленціє, що наспіли лихі вісти з Риму.

— Дуже лихі. Британія втрачена. Не знати навіть, чи вдасться задержати Ґалію.

—Пробі! Чи прикази виразні?

— Ось вони, а це печать цісаря.

— Але чому? Розпускали ріжні чутки, та я не йняв їм віри.

— І я ще перед тижнем покарав киями чоловіка, що ширив такі вісти. Та прикази виразні. „Збери всі сили на оборону цісарства. Не лишай у Британії ні однієї когорти. Цего жадаю.“

— Але причина?

— Краще, щоб завмерли члени, а серце могло скріпитися. Грозить нам новий наїзд Германців. Від меж Дакії й Скитії йдуть орди варвар. Треба вояків для оборони альпейських плаїв. Не можна лишити в Британії трьох леґіонів.

Вояк здвигнув раменами.

— По відході війська ніодин римлянин не буде тут безпечний. Ми зробили багато для цеї країни, та всеж таки ми тут чужинці.

— А вжеж, усі чоловіки, жінки й діти, що в їх жилах плине латинська кров, мусять податися за нами до Ґалії. Ґалєри ждатимуть у пристані Дубрісі. Видай відразу прикази, Красе. Валеріянський леґіон, що відступатиме з Ґадріянового Валу може забрати північних поселенців. Йованці приведуть людей із заходу, а батавці заопікуються поселенцями зі сходу, бо зберуться в Камборікум. Подбаєш про це. — Скрив лице в долонях. — Це страшне — сказав по хвилі — видирати коріння дерева, що виросло величаво.

— Щоб його місце зайняло хабаззя — сказав вояк із гіркістю. Мій Боже, що станеться з цими бідними британцями! Від моря до моря все боротьба, як тільки відвернеться від них останній римський ліктор. І нам трудно вдержати мечі у піхвах.

— Собачня боротиметься зі собою, поки не переможе найсильніша собака — сказав римський намісник. — Та всеж таки оставимо переможцеві по собі наше мистецтво й релігію, а Британія злучиться. Ведмідь із півночі й вовки зза моря, мальовані дикі племена з того боку валу та саксонські морські розбишаки зпоза води захоплять владу по нас. Де ми сіяли, вбиватимуть, де ми будували, палитимуть, де ми садили, нищитимуть. Та кости кинені, Красе. Сповни прикази.

— Вишлю гонців протягом години. Ще сьогодні одержав я вістку, що варвари прорвалися старим виломом у валі й що їх передні сторожі появилися на південь від Віновії.

Намісник здвигнув раменами.

— Це вже нас не обходить ніщо — сказав. Потім на його вірлиному, гладко виголеному лиці зявилася гірка усмішка.

ського імператора Оттона В.. Правда, перший звідси призначений на Русь владика (Лібутій) умер, ще поки вибрався в дорогу, другий (Адальберт) мусів, ізза бунту поганської дружини княжої і самого Ольжиного сина Святослава та задля уступлення з престола кн. Ольги, покинути Русь; та всетаки полишається непорушний історичний факт (про нього в нашій літописі, очевидно ні сліду!), що перші єпископи України-Руси були з латинської Церкви. — Третій факт то переговори київського князя Ярополка Святославича з папою римським у 879 (очевидно у справі християнізації Руси) і — знов поганська опозиція людности, чи княжої дружини, покликанне Ярополкового брата Володимира з Новгороду, зрадливе убитє Ярополка, реституція поганського культу Перуна і переслідуванне християн Володимиром. Сей князь використав, річ ясна, поганський рух головно для того, щоб сісти в Києві як одинокий володар усеї Руси. Впевнивши себе на новому становищі, він скоро пішов слідами бабки і брата. І йому-то судилося довести християнство до повної перемоги на Руси.

II.

А тепер приходимо до найважнішої, епохової події в сім напрямі — до охрещення Володимира В. і всеї Руси. Про сей факт наш початковий літопис *балакає дуже богато, одначе майже самі* видумки... І видумки не наївні і добросовістні, лише доцільні — для того, щоб правду закрити. Ціль їх: вмовити в читачів, що світло Христової науки прийшло на Русь прямо з Царгороду і тілько з Царгороду та що руська Церква — твір і слуга Другого Риму. Тимчасом основна, критична аналіза сих оповідань і інших жерел показала щось противного: що Володимир охрестився, в Києві, два роки раніше ніж кажуть літописні легенди, що не з Византії була перша церковна єрархія на Руси і не царгородському патріярхови вона підлягала. Значить Рим? Ні, хоч Володимир був дійсно в живих зносинах з папою і латинськими єрархами, то не відти взяв він церковну організацію.

Отсе треба тямити, що в X-ім в. стояли проти себе (формально ще побіч себе) не лише Рим і Царгород — оба зі змаганнями до церковної універсальности; в тім часі була ще третя Церква, посередна між тими двома, а на її чолі стояв патріярх... болгарський. Болгари, запеклі вороги Греків („Ромеїв"), довго похитавшися між Византією і Римом, тілько тогді рішилися на християнство у східнім обряді, коли византійська імперія і патріярхат дали згоду на утвореннє цілком незалежної і з византійською рівнорядної Церкви з болгарською літургічною мовою. Цілий час свойого істнування болгарський патріярхат стояв завсігди посередині між Римом і Византією, політично, культурно, організаційно, а навіть догматично. На-жаль, доля його тісно була звязана з могутностю болгарської держави. По великій світлости у X-ім в., ся остання стала жертвою византійського імперіялізму (1014); разом з сим, упав патріярхат і болгарська Церква стала підлягати царгородському патріярхови.

Памятаючи все те, зрозуміємо й те, що сталося на Руси за Володимира В. Передусім ударяє нас одно: наш найстарший літопис богато місця присвячує оповіданням про охрещення Руси, одначе майже не згадує про церковну організацію. Перша вістка про митрополита руської Церкви присланого з Греції, належить аж до р. 1039, за Ярослава М. Та з другого боку, з чужинних жерел знаємо, що вже за Володимира була власна церковна єрархія з архиепископом на чолі. Далі ще знаємо з наших таки жерел, що устрій і обряд тогдішньої нашої Церкви виявляв деякі такі прикмети, яких не знала византійська Церква і з якими пізніше митрополити — Греки вели постійну боротьбу, не вміючи одначе викоренити їх донащаду. Між иншим, стоїмо перед загадкою, звідки взялася у нас болгарська мова як церковна, коли з другого боку знаємо, що Византія робила все можливе, щоб завести у нас грецьку мову. А надусе, весь дух, тип і стиль християнства і церковних установ у нас і в Византії були неоднакові і звичайно ворожі одні другим. До самого XIII-го в. переважав у нас світогляд т. зв. гуманістичний, себто житєрадісний, ентузіястичний, погідний і творчий, як усюди на Заході; натомість у Византії, під очевидним впливом азійського Орієнту, витворився инший ідеал християнина — відчуженого від світа аскета (аж до скопчества!) мізантропа, покірного слуги кождої влади, негромадянського, пасивного...

III.

Все те веде нас до такого висновку: якщо Володимир приймив християнство два роки перед своїм походом на Корсунь, якщо найстарша руська духовна єрархія, ріжні церковні установи і весь християнський світогляд були не византійські, то могли походити тілько з Болгарії.

Вже його батько Святослав в часі своїх славних та сумно покінчених походів на Болгарію був у зносинах з болгарським патріярхом, що резидував у Доростолі. Коли по невдачі Святослава східна Болгарія дісталася під власть Византії, пункт тяжкости болгарської держави і Церкви пересунувся на захід до Македонії, а Охрида стала столицею патріярха і центром інтензивного культурного життя. І Володимир рано навязав з нею зносини. Коротко перед охрещенем (985) Володимир підняв великий похід на Болгар, що закінчився незнаною нам близше умовою. Звідси-то, очевидно, він узяв першу церковну єрархію з болгарською мовою і тими устроєвими й обрядовими окремішностями, які там були.

Чому Володимир волів охридського патріярха, як найвисшого протектора своєї нової Церкви, а не византійського? Крім язикового опортунізму, рішали тут очевидно політичні мотиви. Признавати над собою зверхність византійського патріярха значило те саме, що ставати васалем ромейського імператора і терпіти у своїй державі чужоземних агентів на найпочесніших і найвпливовіших становищах. А що ромейська могутність тоді по побіді над Святославом і по поневоленню східної Болгарії сильно зросла, мав Володимир достаточну причину боятися і патріярха і цісаря знад Босфору, як духовних опікунів його підданих. Патріярх і царь Болгарії, посуненої на захід, не давав причин до таких побоювань. Окрім того, можна догадуватися, Охрида мабуть признавала руській єрархії тільку самостійність, кілької із Византії ніколи не можна було сподіватися.

Сим способом Русь була на шляху створення сутонаціональної церковної єрархії. Та нещастє хотіло, що болгарський патріярх і все західноболгарське царство не пережили Володимира. Болгарія стала політичною і церковною провінцією Византії і тогді прийшов час накинення Руси византійської єрархії, византійських установ і византійського духа. Була се неволя, якої не зазнала ніколи жадна католицька країна.

Та не так легко прийшлось Ромеям підбивати Русь. Національна свідомість і почуванне окремішности вже успіло запустити корінь у нас. Не стало, правда, моральної піддержки з Охриди, та зате, виростав, чи радше відновлявся вплив римської Церкви. Тут не місце оповідати фази суперечних змагань тих трьох церковно-культурних течій, — змагань, що почалися зі смертю князя-хрестителя і були повні історичного драматизму. Зазначимо лише, що Ярослав М., перемігши по тяжких зусиллях суперника Святополка, заступника римської орієнтації, схилився, без огляду на власні західні симпатії, на византійський бік і по смерти голови руської Церкви, архиеп. Йоана, приймив у Київ, до нововибудованого софійського собору митрополита — Грека, щоб зараз-же виступити проти його поведінки та в 1051 попробувати цілком самостійної обсади митрополії з краєвих духовних (митр. Іларіон). І по смерти Ярослава конфлікти не вгавають. Оба напрями постійно змагаються у нас, при чому византійський напрям помалу бере верх. Особливо, коли рід Мономаха, посвоячений тісно з грецьким двором, узяв перевагу на Руси, ся византійщина щораз глибше запускала корінне, витискаючи на-

---

— Не здогадуєшся, хто сьогодні рано зажадав послухання?

— Ні, не знаю.

— Карадок і Регнус та йоенець Цельтик, що, як чимало багатих британців образувалися в Римі. Вони хочуть представити мені плян правління цею країною.

— А на чому спирається цей плян?

— Хочуть правити собою самі.

Римський вояк розсміявся.

— Тож станеться по їх волі — сказав, поклонився й звернувся до дверей. — Прощавай, ексцеленціє. Тебе й мене ждуть важкі дні.

Годину пізніш впровадили до намісника британських висланників. Були це люде чесні, що всею душею й із нараженням власної особи виступали в обороні прав своїх земляків. Знали вони однак добре, що під лагідним правлінням римлян тільки тоді грозила їм небезпека, коли від слів переходили до діл. Стояли так із поважними хоч не дуже певними виразами лиць перед стільцем намісника. Цельтик, це був дрібний, чорнобородий, з темною церою іберієць. Карадок і Регнус були це стрункі мужчини середніх літ із лицями голеними як у римлян. Усі три мали на собі жовті тоґи на латинський спосіб, замість тунік, одяг, що характеризував їх земляків.

— І щож? — спитав намісник.

— Приходимо тут — сказав сміливо Цельтик — як представники більшої части народу, щоб ти, пане, вислав до цісаря й римського сенату наше прохання, в якому домагаємося позволення на правління краєм по нашим поглядам. — Перервав, неначе сподівався шорсткої відповіди, та намісник рухом голови дав знак, щоб говорив дальше. — Ми мали власні закони, заки ще Цезар причалив у Британії, закони, що на них ми опиралися з довірям від хвилини як наші прабатьки прибули з країни Гам. Ми не дитина в громаді народів, але наша історія сягає часів іще давніших, як римська, то й дусимося в вашому ярмі.

— Чи наші закони несправедливі? — спитав намісник.

— Цісарський кодекс справедливий, але він цісарський кодекс! Наші закони витворилися в інших обставинах і для нашого вжитку, тому теж бажаємо правитися ними.

— Говориш по латинськи, неначеб виховався на форумі, носиш римську тоґу, чешеш волосся римським звичаєм — чиж це не дари Риму?

— Ми приймемо від римлян і греків усе їх знання й усяке мистецтво, але хочемо бути британцями й хочемо, щоб нами правили британці.

Намісник усміхнувся.

— На хрест св. Єлени, — сказав — колиб ти говорив із якимсь із моїх поганських предків, навчивби тебе політики. Це, що ти смієш говорити зі мною осьтак, це найкращий доказ лагідности нашого правління. Та забавлюся з тобою в диспуту. Знаєш добре, що ця країна не була ніколи одним царством, тільки мала багато вождів і багато племен, що поборювали одні одних. Чиж знов бажаєте війни?

— Були це часи поганства, дні друїдів і святих гаїв, ексцеленціє. Тепер вяже нас релігія, що голосить мир.

Намісник потряс головою.

— На жаль не всі народи думають так — сказав. — Може бути, що ця благословенна релігія не захоронить вас перед боротьбою зі сильними племенами, що все ще складають жертви божеству війни. Якжеж оборонитеся перед Піктами?

— Ексцеленція знає, що чимало хоробрих легіоністів родом британці. Вони боронитимуть нас.

— Але карности, чоловіче, кермування, знання воєнного мистецтва, певности ділання — цего хибуватиме вам. За довго спочивали ви.

— Матимемо труднощі, та як тільки поборемо їх, Британія знов почується свобідною.

—Ні, дістанете тільки одного, більш безоглядного володаря — сказав римлянин. — На східньому побережі бачили вже морських розбишак. Колиб не римські залоги, то завтра висілиб уже на беріг. Бачу день, що в ньому Британія моглаб справді стати одною держáвою, та тоді ти й твої земляки вже не житимете, хіба в верховині на заході. Усе вертає назад у котел, а коли вийде з нього кращий Альбіон, то це буде по століт-

ціональний і заразом західний напрям. Боротьба була довга і завзята, при чому прихильники своєрідного напряму шукали підмоги і знаходили її в католицькій Церкві. Остаточно, по наїзді Монголів, Русь розпалася на дві части: на сході і півночи, у Московщині византійський дух заволодів цілковито та присвоївши собі богато монгольських елементів створив новий тип московського національного християнства (Третього Риму); на заході-ж, в українських і білоруських землях боротьба і на далі не вгавала, та з переміннім щастем ведеться до нинішнього дня; тілько що згодом ще один чинник стає до боротьби за вплив і верховодство — московський.

Все, що вище сказано, не є моєю власною теорією чи виспідом мойого власного толкування жерел. Ні, все те опер я виключно на дослідах инших ученних з останніх двох десятиліть, — учених, між якими нема ні одного уніята: самі православні, Москалі й Українці. Результати сі, добуті покищо на малім тілько відтинку нашої церковно-політичної минувшини, показують наглядно, до яких несподіванок можуть довести дальші наукові досліди в тім напрямі На закінчення вертаю до того, з чого почав, та позволяю собі висловити всім минулим, сучасним і майбутнім борцям за і проти византійства отсі дві власні думки: 1) проблем користи або шкоди з культу византійства у нас може бути розвязаний виключно історичним методом, емпірично-індуктивним, а ніколи теоретичним міркуванням і догматичною дедукцією; 2) українське громадянство було-б близше пізнання правди, який характер має мати наша національна Церква, колиб воно замість теоретичних спорів одержало від обох обозів по одному науковому підручникови історії Церкви на Україні-Руси — один з „восточного“, другий із „западного“ пункту погляду написаний.

С. Томашівський.

Папський Інститут „Анджелікум“ в Римі.

Міжнародній Університет.

В тім Інституті є тепер 429 слухачів з того 81 Домініканів. Слухачі це переважно монахи, що належать до 40 ріжних Чинів. Світських свящ. є 88 (з Канади, Франції, Ливану, Сп. Держав, Польщі, Нім., Швайц., Італії, Англії, Еспанії, Бразилії, Голяндії, Мадярщини, Сирії). – Крім богословського, правничого й фільософічного факультету є ще інші вищі курси богословія і фільософії. — Професорів 29. Ректором єсть о. Маріян Кордовані.

З циклю рефлексій і афоризмів.

Треба розуміти те, що бачиш, — але й треба бачити те, що розумієш.

——

Колиби було правдою, що на світі й поза світом нема нічого абсолютного та що всьо є лише релятивне, то і в такому разі отся сама загальна і безвиїмкова релятивність була би чимсь абсолютним, значить — все таки бувби якийсь абсолют.

——

Абсолютна релятивність у самім своїм понятті обіймає льогічну суперечність (заперечення прикмети, contradictio in adjecto) і вже длятого самого є льогічним абсурдом.

——

Зле, коли хто за деревами не бачить ліса, але ще гірше, коли хто в лісі не бачить дерев.

——

Суспільство, держава, нація — се справді великі речі, могутні сили й високі ідеали, але й для них не вільно забувати на першу заповідь божу, що „не будеш мати инших богів окрім Мене“.

——

Не тільки той уникає контакту з ворогом, хто не хоче з ним миритися, але також і той, хто не хоче з ним боротися, а хто направду хоче боротися з ворогом, той мусить так або інакше увійти з ним в контакт.

——

Хто хоче дійти до дальшої мети, той мусить перейти всю дорогу, що до неї веде і тому не може обминути близшої мети, що лежить по дорозі.

——

З цілої пребогатої скарбниці своєрідних українських приповідок, що характеризують українську вдачу, найбільше влучна отся: „всьо бери, — мене лиши“.

——

Хто не хоче або не може бути большевиком, а хоче і може бути послідовним (консеквентним) аж до кінця, той мусить бути правовірним католиком.

——

Хто не є правовірним католиком, той або не розуміє того, що бачить, або не бачить того, що розуміє, або не вміє послідовно думати аж до кінця.

Д-р В. Охримович.

Від „Рідної Школи“.

По широких просторах Української землі несеться гомін великодних дзвонів. „Христос Воскрес!“ — вітають себе сини України, де вони не жилиб: на многострадальній рідній землиці чи на чужині, на волі чи поза тюремними мурами. „Христос Воскрес“ — лунає побідна пісня, як перед віками, коли Україна була провідною державою Сходу Европи. Сьогодня ця пісня промовляє до нас мовою сповненою переживаннями великого Всенародного Зриву. — Для побіди всеукраїнської національної ідеї необхідні все нові кадри борців, вихованих в національному дусі. Їх підготовляє „Рідна Школа“. Тому в святочних днях Воскресення памятаймо про справу виховання чергового покоління. Тому кожний Українець, кожна Українка, кожна українська установа в цих днях обовязково зложить традиційний дар на „писанку“ для „Рідної Школи“.

ГОЛОВНА УПРАВА „РІДНОЇ ШКОЛИ“.

Нові православні парохії.

Одна парохія у Львові і 4 філії в Галичині затверджені.

Польське міністерство віроісповідань і освіти повідомило варшавського правосл. митрополита Діонизія про затвердження православних парохій: у Львові й Пйотркові. До львівської парохії прилучується отсі статові філії в краківськім воєвідстві: 1. в Дошниці (пов. Ясло) для громад: Дошниця, Святкова Велика і Мала, Свіжава; 2) в Чорнім (пов. Горлиці) для гром.: Чорне, Воловиці, Незнаєва, Липна; 3) в Радоцині пов. Горлиці) для громад: Радоцин і Довге. 4) Статова філія в Богуші (пов. Грибів) для гром. Богуша і Королева Руська прилучується до пйотрковської парохії. Щодо отворення стат. філій у львівськім воєвідстві видасть міністерство додатковий розпорядок. Рівночасно затвердило м-во такий стат: для парохій львівської й пйотрковської по одному настоятелю приходa (парох), і псаломщику, а для філій в Дошниці, Чорнім, Радоцині й Богуші — по одному священику і псаломщику.

тях боротьби... Ні ти, ні твій нарід не доживете цеї хвилі.

Регнус, високий, молодий Кельт усміхнувся. — При Божій помочі виборемо собі з оружям у руці кращу будуччину — сказав. — Дайте нам тільки нагоду.

— Жадаєте власної загибелі — сказав зі смутком намісник. — Стоїть мені перед очима ця простора країна з городами й садами, гарними віллями й містами, окруженими валами, з мостами й битими шляхами. Все це діло римлян. Однак нема сумніву, що минеться мов сон і що цих триста літ унормованого осадництва, не полишить ніяких слідів. Бож знайте, що станеться по вашому бажанню й що я саме сьогодні одержав приказ, щоб легіони вернули до краю.

Три британці зглянули на себе зчудовані. Спершу обхопило їх почування дикої радости, та вскорі збудилася в душі розвага й сумніви.

— Справді це дивні вісти — сказав Цельтій. —Це щасливий день для нашої рідної країни. Коли відходять легіони, ексцеленціє, й які війська остають для нашої оборони?

— Легіони відходять зараз — сказав намісник. — Без сумніву радість наповнить ваші серця в щерть, коли скажу, що від сьогодня за місяць не буде на цему острові ніодного римського вояка, ніодного взагалі римлянина без огляду на вік і пол, оскільки схоче пійти зі мною.

Лиця британців похмарніли, а Карадок, поважний і розумний муж промовив уперше.

— Алеж це надто скоро, ексцеленціє, — сказав. — Таж ти сам говорив про морських розбишак. Із моєї віллі недалеко форту в Андеріді бачив я перед тижнем 80 їх галер... Знаю, що кинуться на нас, мов ворони на стерво. Довгі літа ще не всилі ми ставити їм опору.

Намісник здвигнув раменами.

— Це ваша річ — відповів. — Рим мусить берегти власних справ.

Останні сліди радости зникли з лиць британців. В одній хвилині будуччина станула їм виразно перед очима, а ця будуччина викликала жах.

— Кажуть, — говорив Цельтик — що варвари з півночі продісталися через вал. Хто спинить їх похід?

— Ви й ваші земляки — відповів римлянин.

В очах висланників виднів жах.

—Алеж, ексцеленціє, коли легіони відійдуть відразу, матимемо за місяць диких шотляндців у Йорку, а жильців Півночі на Темзі. Ми можемо зорганізуватися тільки під вашою опікою. За кілька літ дамо собі лекше раду, але не тепер, ексцеленціє, не тепер.

— Дарма. Від ряду літ кричали ви нам над головою й бунтували земляків. Сьогодні маєте те, чого бажали. Чогож іще хочете просити? Заки пройде місяць, будете вільні, як ваші предки, заки висів на цих берегах Цезар.

— Пробі, ексцеленціє, не хапай нас за слова. Усе це слід обміркувати. Вишлемо людей у Рим. Поїдемо самі. Упадемо в ноги цісареві. Благатимемо сенат, щоб легіони остали.

Римський проконзуль підвівся зі стільця й дав знак, що послухання покінчене.

— Зробите, що вважатимете відповідним — сказав. Я з військом вертаю до Італії.

І так сталося, бо ще перед приходом літа римські відділи подалися Авреліевим шляхом до лігурійських плаїв, а всі шляхи в Галії зароїлися возами й підводами, що на них утікачі з Британії вертали в свою країну. А коли прийшло друге літо, Цельтик не жив уже, бо морські розбишаки засікли його на смерть, а його шкіру прибили до дверей церкви невподалік Кейстору. Не жив і Регнус, бо привязали його до дерева й застрілили з лука пікти, коли здобули Ісці. Один тільки Карадок остав в живих, щоб став рабом рудого каледонця Ельди, а його жінка любовницею дикого вождa західних Кимрів, Мордреда. Гарна країна Британія, від збуреного валу на півночі аж по Вактіс на півдні, полита була кровю, покрита згарищами та попелом. Добулася вона з під них по багато роках іще краща, та як випророкував римлянин, ні британці, ні споріднені з ними народи не стали її власниками.

Переклав
Антін Лотоцький.

ТРИ „ЗОРІ“.

„Зоря Галицка“. „Зоря“. „Нова Зоря“.

Три етапи.

I.

Рівно 80 літ тому в 1848 р. появився у Львові український політичний часопис, що називався „Зоря Галицка“. Був се перший український часопис взагалі: не тільки у Львові, не тільки в Галичині, але на цілій соборній Україні. А поза тим був се орґан провідної в тім часі (1848—1852 рр.) нашої політичної орґанізації, „Головної Руської Ради“, а тим самим — головний і провідний орґан тодішніх австрійських Українців взагалі.

Появилася „Зоря Галицка“ в хвилі, коли в галицьких Українців пробудилося почуття національної свідомости. Вона й була висловом тої свідомости. Та роля її тим не кінчиться. Вона сама розбуджувала дальше національну свідомість.

Отся перша національна свідомість, що її розбуджувала серед галицьких Українців Зоря Галицка“, була ще першої проби. Була се свідомість передовсім руської племінної окремішности. Вона виявлялася назверх в обряді, мові й азбуці; а в нутрі — любовю до тіснійшої Батьківщини: Галицької Землі.

Та всеж таки заслуга першої львівської „Зорі“ — „Зорі Галицької“ — історична. Вона пок ала перші основи під будову національної свідомости галицьких Українців.

Се перший етап в історії нашої національної свідомости нових часів.

II.

Розбудувати сю свідомість через розбудову її в шир у загально-національному напрямку то значить — поза тіснійшу Батьківщину, — се завдання взяла на себе друга „Зоря“, що стала виходити у Львові в 1880 р.

Отся друга львівська „Зоря“ се часопис не політичний а літературно-науковий. Нічим не замітна зразу, вона з обняттям редакції в 1891 р. В. Лукичом-Левицьким стає провідним загально-українським літературно - науковим орґаном. І разом із тим — головним пропаґатором всеукраїнської національної свідомости в Галичині.

Правда. Прояви всеукраїнської свідомости зустрічаємо в Галичині вже в 1830—1860 рр. Та мали її тоді зразу найсвідоміші одиниці а опісля невеликі гуртки. Серед ширшого громадянства її ще не було. Поширила всеукраїнську свідомість серед загалу галицьких Українців дуже сильно щойно друга „Зоря“.

Який був зміст отсеї свідомости?

Відповідь коротка: літературний.

Література в тих часах була для В. України — всею Україною. Не тільки через неможливість виявитися українству в иншій формі, але й з глибокого внутрішнього — переконання самих Українців. Літературним часописом була друга „Зоря“. Чиж дивно, що всеукраїнство, ширене „Зорею“, було літературне?

Та яке не було всеукраїнство, що його ширила серед Галичан друга львівська „Зоря“, воно в розвою національної свідомости галицьких Українців становить новий етап. Етап — другий.

III.

В 1926 р. появляється у Львові третя „Зоря“ — „Нова Зоря“.

Появляється в незвичайний час.

Велика національна катастрофа, що мала місце на всій Україні, тут і там, в останнім десятиліттю, ставить перед кождим глибше думаючим Українцем настирливо питання: Де і яка причина тої катастрофи? І настирливо вимагає відповіди.

Причина ся, безперечно, в першій мірі лежить у нас самих. В нашій національній свідомости і світогляді. В якости їх складових елементів. В великій перевазі в них елементів неґативних, руйнуючих і в великій недостачі позитивних, будуючих. В їх недорозвою.

Розглянути критично цілий наш дотеперішній національний світогляд, виказати всі його недостачі — й усунути їх — се перше. Поглибити нашу національну свідомість, розбудувати її у глиб, оперши її на непоколибимих основах християнської моралі, позитивної традиції й Авторітету — се бувби третій етап.

Се завдання третьої „Зорі“ — „Н о в о ї Зорі“.

Завдання — історичне.

Польське декретове законодавство найновішої доби.

(Загальний огляд.

Кінець минувшого місяця приніс усім правникам Польщі певне успокоєння нервів. Скликано Законодатні тіла і Дневник законів польської Республики зачав появлятися в значно зменшенім обємі та без маси уніфікаційних розпорядків президента з силою закона.

Бо безпосередно передтим декретова законодатна машина працювала без перерви зі силою тисячів парових коний. Чим близше було до виборів, тим численнійше сипалися декрети. Відносилося вражіння, що правительство не хоче оставити нескодифікованої жадної ділянки законодавства, а в парі з тим йшли дуже сумні гороскопи для долі і ролі нових законодатних тіл.

Людина, яка перейшла передвоєнну школу права, яка знала як помалу та як основно переводиться зміну хочби поодинокої правної норми, не могла вийти з дива, як можна так скоро кодифікувати цілі величезні і далекосягаючі правні інститути.

А вже морозив і морозить кождого практичного правника сам спогад про се, що він в найблизшім часі мусить найдокладнійше присвоїти собі ті маси законодавства, що мусить перед свойого фахового заняття знайти потрібний на се час.

Щож доперва має зробити горожанин-ляїк, який прецінь не може заслонюватися незнакомостію законів, що нормують майже кождий його життєвий крок і часто-густо дуже діймаючо карають хочби несвідоме переступлення норм!

В міру нашої спромоги будемо старатися зазнакомлювати шановних Читачів з сею масою декретового законодавства у формі коротких оглядів поодиноких декретів, а се після більшої або меньшої їх ваги для найширших кол і в міру зближування їх обовязуючої сили.

Тут зареєструємо лише найважнійші нові декрети.

На першому місци стоять декрети, що передовсім змагають до приготовлення держави на случай війни. Належать тут пр. декрети: про річеві воєнні чинитьби (ч. 79 з 1927), про зміну закона з 1919 р., що до особистих воєнних чинитьб (ч. 51 з 1927), про зміну і доповнення деяких постанов закона з 1924, що до загального обовязку військової служби (ч. 4 з 1928), про воєнний стан (ч. 8 з 1928), про кари за шпигунство і деякі инші проступства проти держави (ч. 18 з 1928), про військові воєнні причинки (ч. 29 з 1928), про виїмковий стан (ч. 32 з 1928), про виїмковий кодекс карний (ч. 36 з 1928) і и.

З области адміністраційного законодавства найважнійші отсі декрети: Про орґанізацію і обєм ділання властей загальної адміністрації (ч. 11 з 1928), про адміністраційне поступування (ч. 36 з 1928), про примусове поступування в адміністрації (як висше), про поступування карно-адміністраційне (ч. 38 з 1928), про знесення тимч. Виділу Самоуправного (ч. 7 з 1928), про границі держави (ч. 117 з 1927 і 32 з 1928), про граничну сторожу (ч. 7 1928), про державну поліцію (ч. 28 з 1928), про ужиття зброї орґанами публичної безпеки й охорони границь (ч. 27 з 1928), про промисловий закон (ч. 53 з 1927) — виконний розпор. (ч. 111 з 1927), про суспільну опіку і комісії тоїж опіки (ч. 28 з 1928), про обезпечення умових робітників (ч. 78 з 1927 і 26 з 1928), про безпеку і гіґієну праці (ч. 35 з 1928), про опіку над старинностями (церкви і т. д.) (я. в.), про будівельне право і забудування осілостей (ч. 23 з 1928,) про поборювання заразливих звірячих недуг (ч. 19 з 1928) — дотичний виконний розпорядок в ч. 20 з 1928, — про охорону звірят (ч. 36 з 1928), про порядкові приписи на публичних дорогах (ч. 18 з 1928), про ловецьке право (ч. 110 з 1928 і 18 з 1928), про зміну і доповнення водного закона з 1922 (ч. 24 з 1928), про рільничі палати (ч. 39 з 1928), про міжкомунальні сполучення (тамже), про еміґрацію (ч. 89 з 1928) — дотичний виконний розпорядок в ч. 6 з 1928 — про акушерок ч. 34 з 1928 і т. ин.

З торговельного права слід зареєструвати декрет обнимаючий право проакційні спілки (ч. 39 з 1928), про охорону винаходів, взорів і товарових знаків (я. в.), про продажі доконувані в торговельнім обороті (ч. 41 з 1928), про банкове право (ч. 34 з 1928) і ин.

З цивільного права: декрети про право авторське і зміну тогож (ч. 78 з 1926 і 36 з 1927), договір про працю умових робітників і договір про працю робітників (ч. 35 з 1928).

З карного права і карної процедури: декрет про карний військовий кодекс (ч. 36 з 1928), дальше про кодекс карного поступования (ч. 33 з 1958) який м. и. ухиляє обовязуючу силу австр. карної процедури з 1873 і входить в життя 1. липня 1929, декрет про доразове поступування (я. в.), про домашний арешт (чч. 26 і 27 з 1928). Вкінци славетний пресовий декрет, який мимо ухилення його Соймом оголошений із заостреннями в ч. 1 з 1928.

Незвичайно важний декрет про право орґанізації загальних судів (ч. 12 з 1928), який зносить м. и. австр. закон про орґанізацію судівництва з 1896 і богато приписів з австр. закона з 1895. р. про юрисдикційну норму та багато орґан. судових австр. законів і розп. Зміняє він м. и. номенклятуру судів і вводить т. зв. мировых суддів. Входить в життя 1. січня 1929. Тут належить також декрет про суди праці (ч. 37 з 1928).

Важний врешті для нащих церковних інститутів декрет з 7. II. 1928 Взд. ч. 16, про вписування до гіпотечних книг права власности осіб правних, церковних і монаших (у виконанні арт. XXIV. уст. 1 і 2 конкордату). Сей декрет обговоримо докладно в однім знайблизших чисел „Н. Зорі“.

Чи новий Сойм буде в силі змінити щось з тої маси декретів, трудно сказати. В ч. 3 Вістника зак. держ. с. р. оповіщено декрет в справі видавання того Вістника. Правительство рішає фактично про оголошення того ухилення а декрет не передбачує оголошення в Дневнику соймових ухвал, що ухиляють декрети. Для того все залежить далі від волі уряду. Впрочім — чи соймові закони булиби красші від декретових?

Д-р Олександер Надрага.

Всеросійська федерація.

Що кажуть про неї Росіяне?

Питання, що буде з б. Росією чи т. зв. Радянським Союзом по упадку большевизму це головна тема російської еміґрантської преси. І не даром. Бо знайти відповідь на це, які політично-державні форми запанують після большевицького експерименту, значить відслонити рубець заслони невідомого завтра, знайти „невідому величину“ нерозгаданої проблеми европейського Сходу.

Є два табори серед російської еміґрації: табор сторонників „єдіной і неделімой“ і табор федералістів, котрі розуміють, що до старого вороття вже немає. У варшавськім часописі „За Свободу“ знаходимо знаменні відзиви в тій справі двох таких федералістів, Філософова і Рисса. Ось хід їх думок.

Філософов шукає за анальоґіями і примірами. Одна анальоґія — це б. Австро-Угорщина, друга—Анґлія. Австро-Угорщина пішла злим шляхом і погибла. Зате великобританська імперія пішла дорогою шукань „тревалої рівноваги“. Анґлія — це свого рода Союз Народів (тільки більше реальний). В тому „союзі“ Ірляндія домагається повної самостійности, Індія хоче титулу і прав „домінії“. І Анґлія мусить числитися з тим, мусить зберегти силу й повагу метрополії, не насилуючи відосередних стремлінь своїх народів. Анґлія зрозуміла, що „єдність“ будується не ґенерал-ґубернаторами і баґнетами, але шляхом взаїмних користий. Своїм простором, ріжноманітним кліматом і населенням Росія подібна до В. британської імперії, але з тою величезною ріжницею, що її кольонії не відділені від неї океанами. Її „Канада“—Сибір, її „Індія“—Туркестан—получені з метрополією залізними дорогами. З того висновок, що Росія або вибере шлях В. Британії, або їй грозить судьба Австро-Угорщини.

Другий публіцист п. Рисс розбирає це саме питання дещо подрібніше, зате він обережніщий у висновках. Він так само ділить еміґрацію на „унітаристів“ і „федералістів“. При тім стверджує цікавий факт, що багато соціялістів, котрі в початках революції були горячими прихильниками національної окремішности, нині перейшло до табору унітаристів. „Це впрочім — каже автор — доля всіх російських соціялістів: вони вирікаються того, що самі десятками літ приготовляли. В думці леліють вони ідеї, котрих зрікаються, коли тільки ті вийдуть в життя“.

Але саме слово „федерація“ можна ріжно розуміти. Тому передовсім треба устійнити зміст того поняття.

Автор розріжняє три ґрупи народів, котрі треба брати під увагу при розгляданню цеї справи. Перша ґрупа — це народи державні: Польща і Фінляндія. Автор сумнівається, чи можна буде втягнути їх до російської конфедерації. Хіба що утворяться европейські Злучені Держави, до чого ще далеко. До другої ґрупи належать держави новоутворені, з невисокою культурою, але з незвичайно загостреними націоналістичними почуваннями: Естонія, Литва і Латвія. Коли запевниться їм державну незалежність, власну армію і монету, коли будеться обходити з ними як із рівними, то не важко буде втягнути їх до федерації з Росією, бо це принесе їм більше економічної користи ніж англійська поміч.

Третя ґрупа—це народи пробуджені, котрі одначе не здобули державної незалежности. Тут належать народи український і білоруський. Українське й білоруське питання — це для майбутньої Росії дуже важка й небезпечна спадщина. Та найбільше трудности й небезпеки бачить автор в українській проблемі. Українське питання важне для обох сторін, як для України, так і для Росії, дарма, що Українці вважають його справою, що обходить тільки їх самих.

На протязі 4 століть вихід на південь був головним стремлінням Москви, що душилася в своїх континентальних межах. Будуча Росія без України — це Москва XV. ст. в умовах XX. століття. Без заліза, вугля і при недостачі збіжа Росія мусілаб захоріти й згинути. Тут автор зупиняється в своїх міркуваннях, уважаючи своїм завданням тільки підчеркнути незвичайну вагу, як і неменшу трудність поставленого питання. Для нього одно ясне, а саме те, що Росія без України пропаде. Тому для Росії важно задержати при собі Україну через федерацію. Але як уявляє собі автор „самостійність“ української держави в російській федерації? Чи не пригадувалаб така „самостійність” нинішньої паперової „самостійности“ У. С. Р. Р.?

Р. Гайдук.

З Великої України.

„Машинізація й електрифікація“.

Комунізуюча „Наша Земля“, що виходить на Закарпаттю розписалася з нагоди 10-ліття рад. влади на Україні про великі „досягнення“ большевиків, особливо в господарській ділянці. В ч. 10. ужгородської „Свободи“ поміщена відповідь на сю большевицьку рекляму. Ось виїмки:

Ви коротко характеризуєте сі досягнення (рад. влади в господарській ділянці) словами: „*машинізація, тракторизація, електрифікація, радіофікація, Дніпрельстан*“. Для більшої ясности, очевидно, требаб описати це так: Поле українського селянина виорано трактором, хліб йому покосила й змолотила машина, сам „товариш“ — селянин, наївшись вечером вареників зі сметаною, ліниво проходжується по світлиці, залитій електричним світлом, і на сон грядущий, замість молитви, слухає по радію „завѣты Ильича“. Словом, повна раїзація (від слова рай). Все булоб чудесно, колиб не було на світі „реакційної“ статистики. Передомною книжка: Марзеев А. Н. „Жилища и санитарный быт сельского населения Украины“. Книжка видана в 1927 р. в Харкові українською радянською владою, звичайно — російською мовою. Автор обробив матеріял санітарно-демоґрафічного обслідування сільського населення України. Всього було обслідовано 8.177 дворів в 49 округах... Говориться в цій книжці м. ин. і про електрифікацію..: „Освітлюється 54.3% хат каганцями, 15.5% нафтовими лямпами без скла, 29.8% — теж зі склом і 0.4% електричністю“. При такій „електрифікації“ і сам радянський автор не видержує і зазначує: В довоенный период деревня не знала каганца, как правило, на юге тогдашней России освещалось керосином“. А чи знаєте Ви, п. редакторе, що то є „каганець“? Дозволю собі пояснити: каганець складається з черепяної миски, мотуза, що зветься на Україні „ґнотом“ і смальцю (сала). В миску кладуть смалець, а в смалець мотуз так, щоб кінчик його був зверху й горів. Ставиться ця „машина“ на стіл і... на цілу хату „електрифікує“. Так було колись в часі кріпацтва і є тепер — в часі радіо і комунізму. Є ще на Україні один вид „машинізації“. Ця машинізація торкається земельної справи. Випадає воно так: Зі всього світу їдуть на Україну жиди і за допомогою „робітничо-селянської влади колонізують Херсонщину, Таврію, Крим. А одночасно українські селяне, що не знаходять землі в рідному краю, „машинізують“ за землею аж на Сибір. Про це російські „Известия“ ч. 49. 1927 р. пишуть так: За ближчі 10 год. згідно з розробленим всеросійською нарадою планом, мають виселити з України 890.000 чоловік. А трохи пізніше тіж „Известия“ в ч. 119 сповістили, що з України прийшло на Сибір 18.000...

Католицька преса

її значіння і сучасний стан.

З приводу нової книжки про пресу.

У Франції появилась нова книжка п. з. „Преса“. Автор її о. Bethlehem, доказує, яку величезну силу має часопис:

„У Франції — пише він — 20 міліонів людей читає щодня оден орґан і тих 20,000.000 людей навіть не знають, що той орґан провадить їх. Часопис се дійсний учитель народа. Читач, котрий привикне до часопису, уважає добрим тільки те і вірить тільки в те, що його орґан пише... Але всі часописні кіоски аж кишать від безбожної преси. Коли священик промовляє з проповідниці до соток людей, рівночасно безбожна преса затроює тисячну масу в його парохії. Дуже пізно впала католикам полуда з очей: вони щойно тепер зачинають розуміти, що зі всіх язв, котрі загрожують істнуванню Франції, — безбожна преса найстрашнійша, бо вона становить підставу для всякого зла. Коли католики хочуть, щоб католицизм жив у їх краю, — мусять помочи католицькій пресі жити й розвиватися. Коли та преса сповняє своє післанництво, вона стає жерелом життя і дійсного поступу, вона параліжує напади злої преси та збиває її безбожні софізми. Вона пояснює католикам їх релігію. Вона ставить міцну звязь між ними. Вона розвиває в їх душах католицького духа. Не політична, тільки релігійна справа становить головне огнище боротьби“.

Католицька преса всіх народів Европи живо розглядає тепер появи нових праць про значіння преси. Оден з орґанів пише з того приводу: Перенята фальшивим розумінням т. зв. „поступу“ французька суспільність дозволила на те, що масони сконфіскували католицькій Церкві її майно вартости поверх 500 міліонів доброї валюти. Якби рішаючі в Церкві чинники були в свій час жертвували на католицьку пресу не одну пяту, а одну пятьсотну частинку того майна на скріплення катол. преси, — конфіската всего того майна безбожниками булаб напевно не відбулася і сегодня катол. Церква булаб у Франції далеко могутніша, а з тим булаб здоровіша вся французька нація. А так ізза того, що духовенство занедбало в свій час скріпити катол. пресу, мусіла залити суспільність преса поганська. Наслідком того було ограблення Церкви зі всего її майна та—що ще гірше—ограблення всеї нації з моральної сили. І сегодня перед усею Францією стоїть ділема: боротьба на життя і смерть за поставлення катол. преси, або – розклад і повний занепад нації...

Коли такі наслідки має занедбання у сильних культурою Французів, то щож доперва говорити про наслідки занедбання у нас! Ми знаходимося в тім стані упокорячого упадку, що поганські орґани видають книжки, в котрих пишуть, що „унія — се зрада“, але рівночасно ті самі орґани й заняті при них політики хочуть диктувати католицькій орґанізації, що їй вільно робити і чого не вільно! Знаходимося в стані такого приниження, що люде з поганською психікою мають відвагу публично писати, говорити й рішати про світогляд католицизму та поборювати католицьку пресу під найріжнішими претекстами.

Щоб вийти з того гробу упадку й упокорення, на те треба трівких зусиль більшости нашого духовного стану й значної частини світських людей. Зусиль і жертв!

А. Ч.

Д-р Г. Брухнальський

стоматольог-дентист,

ординує в хоробах ями устної і зубів.
179 Для незаможних пільги. 3—5

Львів, Галицька ч. 19., II. пов.

ЛІТЕРАТУРА — НАУ

„ОТКУДУ ЄСТЬ ПОШЛА РУСКАЯ ЗЕМЛЯ“?

Нова теорія.

Отсе питання, що його 800 літ тому поставив староукраїнський літописець Нестор на чолі свого літопису, актуальне по нинішній день. Свідчить про се нова теорія про початки Руси-України, що в останніх часах виринула в науці. Виступив з нею поважний учений Українець проф. Володимир **Пархоменко** у праці п. з. У истоков русской государственности (VIII—XI вв.) (Ленінград, 1924), що є завершенням цілої низки його розвідок, друкованих перед тим у виданнях російської Академії Наук у Ленінграді, а її дальшим розробленням є його розвідки, що появилися ще пізнійше на Україні і закордоном: у виданнях Української Академії Наук у Київі і в пражській „**Slavi-ї**“.

Щож се за теорія: в чім її суть, на чім опирається вона? У найзагальнійшім нарисі теорія проф. Пархоменка виглядає так:

В VIII-ім і в IX-ім вв. Східні Славяне творили 3 окремі ґрупи племен.

Перша ґрупа — **північно-західна.** До неї належали Словіни і Кривичі. Вона жила в районі Новгороду і підлягала Варягам, яким платила данину.

Друга ґрупа — **південно-східна.** До неї належали Поляне, Сіверяне, Вятичі і Радимичі. Вона жила під Кавказом і підлягала Хазарам, яким так само платила данину. З упадком хазарської держави в IX ст. ґрупа та створила свій самостійний центр, яким став Тмуторокань над Азовським морем. Вона й була тою Русю, яка в IX-ім і в 1-ій пол. X-ого вв. стала голосною своїми нападами на Чорне і Каспійське Моря та спопуляризувала імя „Русь“. Під культурним оглядом вона стояла під впливами Хазар й Азії.

Вкінці третя ґрупа — **південно-західна.** До неї належали Деревляне, Уличі, Тиверці й ин. Вона жила над Дніпром і не підлягала нікому. Вона поклала отже перші засновки державности Сх. Славян. Центрами її були найперш кріпость Пересічен на долішнім Дніпрі (на території Уличів), а відтак Іскоростень (дальше на північ, на території Деревлян). Вона була найкультурнійшою, бо стояла у культурно-економічних звязках з дунайською Болгарією, з північно-чорноморськими грецькими кольоніями та з самою Византією. Також була під впливом Заходу.

Отсі 3 ґрупи східно-славянських племен були зовсім відокремлені від себе: ґеоґрафічно, економічно, політично і культурно. За те у своїм нутрі кожда з тих ґруп творила тісніші політично-економічні союзи й мала свої характеристичні риси. До найбільш характеристичних рис, що ними згадані ґрупи відріжняються між собою належать: антропольоґічна будова, мова і вдача.

Чим ріжняться між собою обі південні ґрупи? Коли південно-західні племена під антропольоґічним оглядом є середнього росту, то південно-східні — високого. Коли південно-західні племена під оглядом мови належать до язикової ґрупи чисто української то південно-східні до ґрупи, з якої витворилася мова московська. Коли південно-західні племена, живучи на чорноземній лісово-рільничій території, підставою для свого істнування зробили рільництво а тим самим стали осілими, мирними і культурними племенами, то південно-східні племена, живучи з кочовиками і степом та близько моря, набрали нахилу до скотарства і воєнно-торговельного мореплавства, стали воївничі, схильні до переселень і нападів.

Як відомо, в IX ст. мали місце на Україні мандрівки кількох кочових племен: найперш Угрів, відтак Печенігів й ин. Отсі мандрівки мали дуже поважні наслідки для південно-східних і південно-західних племен сх. Славян. Вони змінили їх дотеперішні місця поселення. Під їх напором південно-східні племена пересунулися з під Кавказу і з над Азовського Моря на північ і на захід: в басен Дону і вище та до Дніпра. На північ пішли Сіверяне, Вятичі та Радимичі, з яких два останні племена стали основою московського народу; на захід — Поляне.

Прийшовши над Дніпро, Поляне зустрінулися тут з племенами південно-західними: Деревлянами й Уличами. І перші сторінки нашого найстаршого літопису повні описів впертих боїв прибулих з над Азовського Моря Полян з автохтонними над Дніпром Уличами і Деревлянами. Се йшла завзята боротьба за землі над Дніпром. Боротьба ся покінчилася побідою Полян, що заняли землі Уличів і Деревлян, а їх самих витиснули на захід — на Волинь і Поділля та над Дністер у напрямі Галичини.

Перемігши Уличів і Деревлян, знищивши найстарші суто українські завязки державности над Дніпром та відкинувши дотеперішних господарів сих земель на захід, Поляне поклали основи під нову державність над Дніпром у виді Київської Держави та обєднали в ній усіх Східних Славян. Вони принесли з Хазарського Приазовя і саму назву Русь а також хазарський титул „Каган“ або „Хакан“ київським князям кін. X. — пол. XI вв.: Володимирови Святому та Ярославови Мудрому. Осівши на Україні, вони очевидно засимілювалися і стали племенем українським.

Резюмуючи сказане вище, суть виводів проф. Пархоменка можна зібрати в таких головних точках:

1) **Найстарше** і **чисто українське** населення України се населення нинішньої Західньої України: **Волині** і **Галичини.** Воно давнійше жило над Дніпром і перше серед східних Славян створило там незалежну державну орґанізацію. Від перших початків свого істнування воно стояло у звязках і під впливами культурного Півдня і Заходу Европи.

2) Предки населення нинішньої Наддніпрянщини прибули туди з під Кавказу з над Азовського Моря. Вони виперли з над Дніпра автохтонне населення, що жило там до того часу, на Захід, та самі осіли над Дніпром. Племінно належали вони до тої східно-славянської ґрупи, з якої пізнійше витворився московський нарід. Над Дніпром створили вони нову державну орґанізацію з осередком у Київі, в якій обєднали всі східно-славянські (українські, білоруські і московські) племена.

3) До часу свого переселення на Україну над Дніпро, вони були в залежности від Хазар, та разом з предками Москалів творили т. зв. Тмутороканську Русь. Та Русь своїми нападами на сусідні землі і моря перша спопуляризувала імя „Русь“. Вона стояла під культурними впливами Хазар й Азії.

Така теорія проф. В. Пархоменка. На чім він опирає свої виводи?

Передовсім на даних Початкового літопису, який використовує основно, підмічуючи богато такого, чого не замітили досі инші. А далі на: археольоґії, антропольоґії, фільольоґії та сучасних чужих (арабських та візантійських) письменниках.

У висліді проф. В. Пархоменко дав про початки Руси-України теорію, яка може нам подобатися або не подобатися, але якій не можна не признати наукового характеру і цікавости.

Побажатиб, щоб на теорію проф. В. Пархоменка звернули увагу инші наші історики та забрали у сій справі голос.

Ів. Кревецький.

Чужі про Україну.

В „Записках Українського Наукового Інститута в Берліні“, яких І. том недавно появився, маємо інтересну статтю **проф. Дм. Дорошенка** „Україна та її історія в світлі західньо-европейської літератури XVIII і першої полов. XIX в.“ Автор збирає тут всі важнійші видання з того часу — німецькі, французькі, англійські і инші, в яких є якінебудь звістки про Україну. Перше зацікавленне Україною почалося від повстання Богдана Хмельницького, що потрясло східньою Европою і викликало сильний відгомін на заході. Появляється тоді знаменитий „Опис України“ Бопляна, „Історія козацької війни“ Шевале. „Правдивий початок повстання козаків проти Польщі“ Лінажа, „Історія громадянських воєн у Польщі“ Віміни і богато менших брошур і реляцій. Ще більший інтерес проявила Европа до повстання Мазепи. У великій політичній літературі XVIII в. Україна займає визначне місце, згадати тільки твори Пуфендорфа, Вебера, Манштайна і ин. При кінці XVIII в. і з початком XIX в. починається наукове досліджуванне України, а через українські землі переїздить ряд ученых і туристів, що публікують описи своїх подорожий (Ґмелін, Меллер, Гаммард з XVIII в., Клерк, Коль, Боденштедт і ин. з поч. XIX в.); тоді починаються й наукові історії України, написані чужинцями, як Шерер, Енґель, Лесюр. Проф. Д. Дорошенко обговорює не тільки ті основні праці, але й згадує масу малих брошур і мемуарів, так що його праця має значіння як першорядний бібліоґрафічний показчик для всіх, що слідять за звязками України з західньою Европою.

В сих працях ученых ріжних часів і народів знаходимо нераз привабні характеристики України й Українців. „Українці є в богослуженню побожні, чисті, з кождим ввічливі, схильні до танців, але також до піятики. Люблять чистоту і тому навіть у найгірших хатинах є далеко краще, як в московських. В їдженню вони делікатнійші. (Ґмелін). „Замітне се, що серед того народа (який ми вважаємо варварським і охочим до розбоїв) можна подорожувати з далекою більшою безпечністю, як з найкультурнійших держав“. (Безіменний подорожний 1780 р.). „Українська історія має богато подібного до старинної: тут як і там стрічаємо громадянство, що визначалося воєнним духом, якого піддержували постійні установи. Як Спартанці виховані, як Римляне озброєні, — громадяне козацької републики не добували чужих країв, але боронили хоробро й завзято своїх святинь і домашніх огнищ; вони воліли переносити всі невигоди непевного скитання, як жити спокійно в неволі. З їх історії бачимо, як батьки синам передавали немов заповіт горде почування незалежности і з кличем: „побідити або умерти“ залишали як одиноку спадщину — шаблю“. (Шерер). „Україна стане новою Грецією: гарне небо сього народа, його весела вдача, музикальна природа, родюча країна і т. д. проявляться колись, — з богатьох малих, диких племен, як се колись і Греки були, повстане здисциплінована нація, — її межі будуть протягатися до Чорного Моря і звідтам у світ“.... (Й. Ґ. Гердер 1769 р.).

І. К—ч.

ВИСТАВА РИСУНКІВ А. ДІРЕРА У ЛЬВОВІ.

Дня 6. квітня 1928 р. минуло 400 літ від смерти знаменитого німецького ґрафіка Альбрехта Дірера (**Dürer**). З тої нагоди Музей кн. Любомірських у Львові відкрив цікаву виставу *оригінальних* рисунків Дірера, що зберігаються у згаданім музею. Збірка виставлених рисунків Дірера складається з 26 картонів, дуже добре збережених, що походять з рр. від 1493 до ок. 1518.

КА — МИСТЕЦТВО

Про назву „Біла Русь“.

Був час, коли в науці велася дискусія про те, звідки пішла назва „Червона Русь“. Одні виводили її від червоної краски одіжи, що її мало носити колись населення „Червоної Руси“, другі від червця, яким згадане населення красило матерії і т. п. Нині наука установила, що назва ся походить від городу Червеня, якого імя було перенесене на сусідні з ним городи, положені над південним Бугом (літописні „грады червеньскыя“), а відтак — на цілий край.

Подібна дискусія йде в науці про назву „Біла Русь“. Ще Герберштайн виводив її від великої скількости снігу, що падав у ній. Драгоманів і Потебня думали, що „біла“ Русь значило „вільна, свобідна“ Русь Західна у противенстві до поневоленої Татарами Руси Московської. Та найбільш популярне було і є пояснення, що назва та пішла від зовнішного вигляду населення краю: білорусини — бльондини і люблять білий одяг.

В найновійшім випуску поважного пражського наукового часопису, присвяченого славянознавству, п. з. **Slavia,** питання се підняв свіжо проф. Г. Ілінський з Казані. Виходячи від виводу Червоної Руси від міста Червені і червенських городів, звертає він увагу, що подібний процес перенесення назви з одного городу на сусідні згл. на цілий край мав місце і на Білій Руси. Город той — се Бєльск, пов. місто б. Гродненської губ., над ріками Белянка і Бела, допливами Нарви, від яких, без сумніву, місто одержало назву. Крім того Бєльск з трьох сторін, від півночи, сходу і півдня, окружений місцевостями, в назвах яких лежить слово белий. Се: м. Бєлосток над р. Белою, м. Бєла над р. Крзна і с. Бєловеж над р. Наревкою, в околицях якого находиться славна Бєловежська пуща. Всі ті місцевости і ріки находяться в области середнього або північного бігу р. Буга. Від них і пішла назва Біла Русь. (Г. Ильинский: К вопросу о происхождении названия „Белая Русь“ — „Slavia“, 1927, VI, 2-3).

НОВІ ОБРАЗИ ІВАНА ТРУША.

Від часу до часу гуртки артистів-малярів уладжують у Львові збірні вистави своїх творів. На одній з таких вистав, відкритій недавно, виступив між ин. також відомий український артист-маляр п. Іван Труш. От що пише про нього з тої нагоди мистецький рецензент урядової Gazet-и Lwowsk-ої (ч. 75 з 30. III. б. р.): „Твори п. Івана Труша свідчать не тільки про великий і богатий талан того артиста, але також і про велику мистецьку культуру та про глибоке відчуття природи, що її артист знає і представляє з незвичайною фінезією. Твори п. Івана Труша не є тільки побіжними імпресіями з природи. Навпаки. В такій напр, „Гірлянді“ можна подивляти предивну композицію образу як під оглядом рисунку так і кольориту; „Весна“ — просто досконала веденням лінії й оперуванням акордами зелені; блеск сонця на білих квітах („В огороді п. П.“) і гра світла на білій стіні („Пелярґонії“ I) мальовані неначе з віртуозівською бравурою, подібно як величава натуралістична студія „По дощи“. Під оглядом глибини вислову й відчуття велике враження робить студія „Перед сумерком“ з самотно палаючим квітом дивини серед густіючих сумерків вечеру і „Самотні“ II — образ зрештою під оглядом малярським з усіх боків цінний як добра композиція рисункова і кольористична“.

БІБЛІОГРАФІЯ.

EX ORIENTE. Religiöse und philosophischeProbleme des Ostens und des Westens. Beiträge orthodoxer, unierter und katholischer Schriftsteller in russischer, französischer und deutscher Sprache, herausgegeben von Prof. Dr. theol. Ludwig Berg. Mainz-Wiesbaden, 1927.

Обємиста книга (427 стор. вел. 8⁶), видана о. Бергом з комітету опіки над російськими еміґрантами в Берліні, присвячена ідеї (підкреслюємо: **ідеї**, не практиці) обєднання Церков, ділиться на чотири відділи: загальний, історичний, догматичний і бібліографічний. Перший обіймає статті 10 авторів, між ними двох українських католиків: Преосв. митрополита **А. Шептицького** (про російський католицький екзархат, утворений при помочи Автора в 1917 — по російськи і німецьки) і **о. Т. Галущинського** ЧСВВ (про сучасний стан української католицької Церкви, з особливою увагою на т. зв. обрядовий уніятизм і справу целібату — по німецьки). З инших авторів окремо зазначуємо: **о. Л. Берґа** (психольоґія католицьких Росіян — інтересне і для нас) та **о. Л. Бодуена** (про поїздку до Почаєва — по французьки). Окрім того належать сюди три поезії.

Другий, історичний відділ — найбільший і науково найцінніший. З поміж 14 авторів лише один Українець, **В. Залозецький,** пише про колишню церкву св. Пантелеймона в Галичи (за Й. Пеленським — по німецьки). В обсяг української історії входять більше або менше: **о. Берґа** короткий огляд уніонних змагань (по французьки); **о. Я. Воронецького** про Григорія VII і Русь (в дійсности про звісні мініятури з Чівідале з іменем кн. Ярополка); проф. барона **М. Таубе** про Рим і Русь в домонгольській добі (по російськи і німецьки); про сю цінну працю окремо; **о. Й. Умінського** про руськоримські взаємини в XIII-ім в. (по російськи і німецьки); се два короткі уривки з його польської праці про Інокентія IV і Татар доторкають ліонського собору 1245 і переговорів з Данилом; **В. Строева** про культурні заслуги католицького і православного духовенства в Росії поминає чомусь цілком Українців.

З догматичного відділу важніші: **о. А. Буковського** про російсько-православну теорію первородного ґріха; **о. Тишкевича** про теорію примату св. Єфрема, та **К. Любека** про жонате духовенство у грецькій Церкві. — Книжка прикрашена 7 ілюстраціями С. Т.

ЧЕРНИГІВ І ПІВНІЧНЕ ЛІВОБЕРЕЖЖЯ. Огляди, розвідки, матеріяли під редакцією акад. Мих. Грущевського. Українська Академія Наук, Історична Секція. Київ 1928, ст. XII. і 531.

При Українській Академії Наук є кілька т. зв. районних комісій, що розроблюють історію ріжних частин української землі. Одна з тих комісій, для Лівобережжа, видала збірник під поданим вище заголовком.

Входять туди статті: про передісторичну природу Чернигівщини (акад. Тутківського), про доісторичні знахідки і культуру (акад. М. Грушевського і ин.). про старі українські емалі (М. Макаренка), про становище Сіверської землі в княжні часи (акад. М. Грушевського), цілий ряд статтей про Чернигів і його церкви, матеріяли до инших міст Чернигівщини, діялектичні межі і правне положення Чернигівщини за польських часів (акад. М. Василенка), нумізматичні знахідки, датовані срібні вироби XVII в., Мазепин будинок в Чернигові (Ф. Ернста) селянські втечі кін. XVIII ст., про театр в Чернигівщині від 1750 р., недільні школи 1860 р., матеріяли до історії преси і громадського життя новійших часів. Саме перечислення статей займає богато місця — *подаємо тут тільки важнійші* теми і найвизначнійші імена.

Чернигівський збірник є важним вкладом до пізнання минулого Сіверської землі, особливо в найдавнійші часи. Найбільшу увагу звертають праці про церковну архітектуру — ніде на Україні не заховалося так богато церков з княжих часів з цінними різьбами і малюнками. Акад. М. Грушевський підносить значіння Чернигівщини як країни, що не підлягала великим забуренням і консервувала давні памятки і старі форми життя: „Тут поховані секрети України“... Чернигівський збірник є гарним доказом, як широко розвинулося на Придніпрящині краєзнавство і районні досліди. І. Кр–ч.

ACTA OFFICII CONSISTORIALIS LEOPOLIENSIS ANTIQUISSIMA. Edidit Guilelmus Rolny. Volumen I. continet acta annorum 1482 — 1489. (Zabytki dziejowe. Wydawnictwo Towarzystwa Naukowego we Lwowie. Tom II.) Leopoli, 1927. Ст. XI+673+(1). В. 8⁰.

Книжка, що її заголовок поданий вище, містить збірку найдавнійших актів духовного суду при латинській консисторії у Львові з 2-ої половини XV. ст. Се протоколи розправ перед консисторським судом передовсім у справах церковних. Та досить часто подибуємо в них і справи світські.

Акти ті дуже важний матеріял передовсім до пізнання права на нашій землі в тих часах. Та вони дають чимало матеріялу також до пізнання тогочасного стану морального і митеріяльного мешканців нашої землі. Ми знаходимо в них ряд цікавих вісток передовсім про латинське духовенство на нашій землі, про відносини між ним і світськими людьми, між шляхтою і міщанами та селянами, *богато подробиць, що кидають* світло на тодішні обичаї, культуру, справи господарські, торговельні і т. д. Словом: зі згаданих актів можемо пізнати людей, побачити їх такими, якими вони були в щоденнім життю на тлі найблищого окруження. Зокрема в актах тих є чимало матеріялу також до історії поодиноких місцевостей та поодиноких родів (родин) нашої землі - від Перемишля аж по Камянець. Бо духовний суд при лат. консисторії у Львові обіймав крім львівської лат. дієцезії, як друга інстанція ще лат. дієцезії перемиську і камянецьку.

Користання з книжки улекшують докладні покажчики осіб, місцевостей і річей.

Занотовуючи отсе цінне видання, не можна не висловити при тім бажання, щоб як найскорше подумали і в нас про видання давних, найважнійших бодай, актів наших гр.-к. консисторських архівів у Львові і в Перемишлі К-й.

Dr. Ivan Krypiakevyc. L' ÉTAT ACTUEL DE L' HISTORIOGRAPHIE UKRAINIENNE. (1928.) Ст 109—114. В. 8⁰.

Се реферат, що його автор читав м. року на зїзді істориків Сх. Европи у Варшаві. В рефераті йде мова про сучасний стан української історіографії на всіх українських землях: у Галичині, на В. Україні, на Закарпаттю, а також на еміґрації. Отже: про наукові установи, що займаються історією, про історичні видавництва, про істориків і напрями в історіографії і т. д. Реферат короткий але дуже змістовний і пластичний. Він дає вірний і повний погляд на сучасну нашу історіографію. К.

ОГЛЯД ЧАСОПИСІВ.

„LE PETIT JOURNAL” порушив справу відношення Церкви до держави з приводу промови св. Отця, переповідженої на 1 ст. сього числа. Непорозуміння в тім, що фашистівська влада в Італії заборонила всякі нефашистівські товариства, котрі мають завдання виховання молоді, не торкаючи релігійного виховання в школі. Часопис пригадує подібне непорозуміння між Ап Столицею й французькими націоналістами. „Ані французькі націоналісти ані італійські не хочуть уступити супроти одностайної науки Церкви, котра узасаднює осуджения одних і других... Католицька Церква осуджує переборщення націоналізму скрізь, де вони виступають.. Вона домагається, щоб її вірні були передовсім християни, а щойно відтак слуги своєї політичної партії. На зовні Церква миротворча: бажає поєднання і співпраці народів тим більше, що їх ненависне суперництво веде до війни та руїни. Внутрі вона признає права держави й лишає Кесарю, що Кесарове, але вона не хоче признавати монополю держави, не хоче кланятися державному ідолови. Тож льогічно вона осуджує всяку доктрину, всяку політичну організацію, котра ставить мниме добро „народу“ понад моральний закон і обожає державу...“

Паріське „ВОЗРОЖДЕНІЕ“ ч. 1002 (!) помістило цікаву й для нас допись з Праги. Іменно прив. доцент рос. унів. в Празі І. Панас виголосив відчит доказуючи, що рос. Академія Наук ніякої „записки“ про окремішність української мови не видала! Себто, що нема ніякої окремої української мови, лише „малороссійское нарѣчіе“. Прелєґент згадав за важкі переслідування української преси в XIX. в. (навіть евангелію не дозволяли видати українською мовою). В 1904 р. рада міністрів рішила знести обмеження, засягнувши вперід гадки Академії Наук. Утворено осібну комісію (Корш голова, Шахматов секретар). Корш оказався „ярымъ украинофиломъ“, комісія працювала під впливом револ. кличів, українські сепаратисти „оказывали“ на комісію „рѣшительное давленіе“. І так вийшов той ославлений документ, який „сепаратисти“ зуміли використати для своїх політичних цілей... Але його не затвердила Академія ані на повнім засіданню, ані на засіданню її поодиноких секцій. Соболевський, Ламанський, Ягіч, Корський, Шахматов (що належали до комісії), а відтак Нідерлє (чеський славіст) зазначили нераз в своїх творах, що українська мова, це рос. діялєкт! — Відтак згадує, що підставою рос. літератури це в першій мірі південні, голозно київські елєменти, а відтак вже північні. Гоголь і Короленко писали по російськи, навіть Шевченко писав свій дневник по російськи. „Писав, але відтак кинув“, — відрубав з місця один з Українців, яких було там чимало.

Відчит доповнили цінними замітками проф. М. Шахматов, І. Яворський і Н. Могилянський. Якийсь студ. Багаєв кликнув на кінець: „Очень странное дѣло! Когда Россія была сильна, всѣ хотѣли быть русскими, а теперь, русскихъ не стало“!

З цілої статті пробивається прямо ненависть до всього, що українське („українські самостійники сепаратисти“). Але можна потішитися разом з автором пражської дописи, що „старатися переконати українських самостійників, це справа“ зовсім „безнадійна і безкорисна“. (і. л.)

КАНАДІЙСЬКІЙ УКРАЇНЕЦЬ лише п. заг.: „Газети — асекураційними агенціями“:

В Злуч. Державах і Канаді головно між чужинцями цебто між людьми які приїхали як імігранти з европейських країв, поширені брацькі запомогові організації які кромі обезпечення на случай смерти і запомоги на случай хороби, дають ще своїм членам раз, три рази а то й шість разів в тиждень газету. В Англії справа мається на відворот. Найбільші англійські газети дають своїм постійним читачам обезпечення від припадку. Коли чоловіка потовче автомобіль на вулиці, або коли в залізничій катастрофі йому поломить косги, перше питання ратункової стації буде: „Яку газету Ви читаєте?“ І так читач газети „Дейлі Експрес“ на случай припадку в автомобілю дістане на протязі 6 неділь по 15 долярів тижневої запомоги. Коли читач сеї самої газети або „Дейлі Мейл“ згинувби в залізничій катастрофі, то його родина дістане 50.000 долярів посмертного. Газети „Дейлі Ньюс“ і „Вестмінстер Газет“ платять в таким случаю лише 5.000 долярів. Тепер згадана вище газета „Дейлі Експрес“ поширила обезпечення до того, що зобовязалася виплатити 100 фунтів стерлінгів (500), по кожнім своїм читачеві, що згинувби виконуючи свою працю, без огляду на це, чи ця праця менше або більше безпечна. Тим способом ця газета дістала тисячі читачів між вуглекопами, моряками і иншими робітниками, зайнятими в небезпечних індустріях і професіях. Її одначе перевищив часопис „Дейлі Мейл“, який оголосив, що платить таку саму суму за всякий припадок, при праці чи поза нею.

Деякі англіиські суспільні письменники кажуть, шо цей спосіб обезпечення, попри поширення згаданої газети, має теж велике значіння як соціяльний чинник і що кромі збільшення циркуляції газети, теж причиняється до загального добробуту краю.

Українська еміґрація в Гамбурґу.

(Допис).

В Гамбурґу живе під цю пору коло 90 душ української еміґрації, котра ґрупується в „Клюбі Україна“ і в товаристві „Україна“.

Перед трьома роками за ініціятивою пп. Бучинського, Богатюка, Короліва, Кравса, Тобіяша, Стирби та инших, основано „Клюб Україна“, який обеднював цілу українську кольонію. З часом, з лона Клюбу повстало нове товариство — „Україна“. — „Клюб Україна“ завдяки рухливости голови п. Бучинського і секретаря п. Тобіяша, грає в життю нашої еміґрації в Гамбурґу значну ролю. Голова Клюбу докладає всїх зусиль, щоби всю українську кольонію в Гамбурґу і в околици обеднати в Клюбі. В тім напрямі помагає йому живо пан Білопольський. В послідним часі прийшло між обома товариствами до порозуміння і співпраці, бо гамбурська еміґрація зрозуміла, шо в єдности сила і що громада великий чоловік. Є надія, що життя гамбурської кольонії від тепер попливе зединеним руслом.

Як довідуємося з „Гамбурґер Фремденблятт-у“ і з „Гамбурґер Анцайґера“ з ініціятиви Клюбу дня 11. марта берлінський український душпастир відслужив для української гр. кат. еміґрації в Гамбурґу Службу Божу. Каплиця на Шмілінскштрассе ч. 14 була вшерть наповнена.

(Від Редакції: Кожда така вістка, шо наші еміґранти на чужині ґуртуються, викликає в краю радість і дає добрий приклад. Длятого вказаним булоб, повідомляти нашу суспільність у краю про всі такі відрадні події як у Гамбурґу).

Наша суспільність скоро може діждатися українського католицького дневника, коли священики і поважні міряне не одинцем, але зорганізованим способом заявлять у ліпших фірмах всіх галицьких міст, що будуть дальше постійно в них купувати, коли ті будуть давати свої постійні річні анонси до „Нової Зорі“. Тоді наш орган буде поставлений на европейську, столичну стопу і передплата його може бути дуже низька. До сего треба тільки Вашої ініціятиви й постанови: не змагати до сього одинцем, тільки ґрупами, але змагати витревало.

Політичний огляд.

(Весна без воєнних алярмів.— За кулісами міжнародної політики. — Заходи коло зближення Франції і Німеччини, Німеччини і Польщі. — Італія шукає аліянтів. — Гостина царя у царевбийців. — Українські святочні побажання).

Львів, 10-го квітня 1928.

Довга і тяжка була сьогорічна зима; хвилями здавалося, що й кінця її не буде. Та ось вже три тижні минає, як ми у календарній весні; мається навіть враження, що вже й дійсна весна — з зеленю, квітками і птичим щебетом (бузьки, кажуть, вже є!) прокидається... мається враження, одначе таки не хочеться вірити. Зокрема журналіст, що має сумнівну приємність толкувати читачам знаки на мапі „стану політичної погоди“, почувається ніяково. Якто? Вже весна, а ми в сім році не чули **ні одного воєнного алярму?** Та-ж то певніший знак недалекої весни, ніж констеляція „барана“ в соняшнім зодіяку, ніж календарі усіх стилів і обрядів, ніж усі бузьки і ластівки! Тимчасом усю зиму ні разу ми не чули: Чекайте, як тілько сніг з поля, армія в поле! Сеї зими — мимо невдачі женевської конференції для роззброєння — ніхто нічого, так що починаєш боятися, чи сим разом дійсно що не скоїться...

Та жарт на бік. Мир без опозиції царює (переконані республіканці дарують за се слово) у цілому політичному світі (Китай сюди не рахується). При всім тім загальнім спокою дипльомати працюють дуже пильно у всіх напрямах, спільних і суперечних. Мається враження, що **за кулісами міжнародної політики** доконується якась зміна сценарія, пересувка становищ і сил. Чи можна зоріентуватися, де бігуни в тих змаганнях? Наперед треба памятати, що про політичний систем Европи і світа рішають тілько великі могутности. Всі инші країни можуть грати ролі британів і цуциків, наймитів і провокаторів, одначе вони самі, без участи великих держав, сього політичного систему зрушити та прим. викликати війну не можуть. Тому-то число тих міжнародних питань, що навколо них крутиться міжнародне політичне життя, дуже обмежене. Коли не помиляємося, в данім моменті все обертається коло: 1) знаного нам уже британсько-совітського антаґонізму, 2) нової французько-італійської підзорливости.

Анґлія, як звичайно, працює тихо, консеквентно і терпеливо чекає. Найважніша і найтрудніша задача її дипльоматії — **зблизити Францію до Німеччини** й одночасно **Німеччину до Польщі** — йде пиняво, одначе можна сказати — таки поступає наперед; до завершення, оче видно, ще далеко. Богато надій покладається присім на нові вибори у Франції і Німеччині. Якщо в них будуть побиті крайні елементи — націоналістичні на правім, а комуністичні на лівім боці — то спираючися на середні партії оба уряди могли-б дійти до тіснішого зближення. Те саме у відношенню Німеччини і Польщі. В сій останній така передумова вже доконалася: найбільше германофобні елементи програли вже виборчу кампанію. Одначе, чи й тепер Польща здобудеться на такі уступки для Німеччини, щоб ера приязних взаємин між обома державами могла початися?

У сій акції в напрямі французько-німецького зближення діяльні не самі тілько британські впливи. І в самій Франції отся свідомість потреби поліпшити взаємини з Німеччиною стає щораз живіша. Там щораз більше бентежаться італійською політикою, що може — звичайно як диктатура — закінчитися якимсь фаєрверком. Італія, очевидно, теж не дармує. Не можучи рахувати на Німеччину (Південний Тироль!), **шукає тісніших звязків** з Угорщиною, Туреччиною, а в останніх часах і з Польщею. Характеристичне присім, що Італія в першу чергу зближається до країн, де в сій або тій формі диктаторський панує режим. Значило-б се, що головні мотиви її гри ле-

жать у сфері внутрішньої політики: обезпечення фашистського системи шляхом міжнародної солідарности подібних урядів. Тому-то отся задумана і вже частинно зложена коаліція при Італії сама собою не суперечна з тою коаліцією, до якої змагає В. Британія — проти Совітів.

Відтягнення Німеччини від союза з СССР довело-б до повного осамотнення большевиків. Навіть афґаністанський цар-деспот **Аман-Улла,** що вибирається саме в гостину до московських царевбийців, не дав-би рекомпензати за втрату Німеччини. Та хто знає, чи треба буде чекати розриву між Берліном і Москвою. Внутрішній стан червоного царства тепер такий, що кождого часу можуть там статися події світового значіння. Весь світ чує, що наближається криза...

Ми, Українці, чи маємо сьогодні, при свяченім яйці, **бажати собі приспішення** сього процесу? І хоч ніхто не стане підозрівати нас у большевицьких симпатіях, то — правду сказати — годі нам сказати „так“. Чому? Бо ми не бачимо ніде тої породи земляків, яка булаб кваліфікована перебрати спадщину по большевиках на Україні. Сумніваємося у державоспосібність і тих протибольшевицьких елементів, що там раз-у-раз стають жертвою безоглядного террору. Колись ми вірили, що по сім боці кордону, зокрема в Галичині, в її автономно-державних установах, утворяться і виростуть відповідні кадри відповідних. кваліфікованих і практично рутинованих організаторів державного апарату і надійних робітників у всіх галузях публичного життя... Та сьогодні — де ті будівничі? Тому, лишім святочні побажання на тему нещасної Наддніпрянщини. Нехай діється воля Провидіння!... Радше побажати-б дечого нам самим...

ЖИТТЯ СВЯТИХ
КИРИЛА І МЕТОДІЯ
Ціна тільки 80 сот., з почтовою порученою пересилкою 1 зол. 30 сот.
Замовляйте на адресу:
АДМІНІСТРАЦІЯ „НОВОЇ ЗОРІ“
Львів, вул. Саліги, ч. 26.

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ.

Іменування в Перемиській Епархії. Святійший Отець заіменував крил. о. д-ра Василя Пинила Апостольським Протонотарем **ad instar participantium** і о. крил. Володимира Ґмитрасевича, катедр. пароха Домовим Пралатом Його Святости. — Впр. о. д-р Пинило родж. 1878 р., свячений в 1902 р., докторат одержав 1906 р., від 1919 р. крилошанин перемиської Капітули, від 1926 р. ректор Дух. Семинарії. Відомий як працьовитий і ревний священик і помічник в працях Еп. Ординаріяту ще за часів бл. п. Епископа Чеховича. Впр. о. Ґмитрасевич родж. в 1883 р., свячений 1912 р., від 1925 р. крилошанин — давнійше катедральний проповідник і катехит в Перемишлі і поза ним. Ревний і працьовитий священик, вмілий і серіозний референт маєткових справ. Оба оо. Крилошане поставлені в своїх гідностях 7. IV. — на Благовіщення в катедр. церкві в Перемишлі, в 9. год. через Преосв. Йосафата при співі семинарицького хору і численних вірних. Новоіменованим Достойникам Кат. Церкви желає українська суспільність успішної праці на полі церковнім і народнім. На многая літа!

У великопістних реколєкціях для студенства, котрі з рамени УХСО давав в Семинар. церкві о д р Т. Галушинський ЧСВВ, взяло участь поверх 100 студентів Високих Шкіл.

Григоріянський університет в Римі. (і. л.) Всіх слухачів есть ц. р. **1461** (маґістерія богословії 24, філософії 10, богословія 86, кан. право 84, фільософія 477). Заступлені там 46 монаших Чинів і 21 римських колеґій (семінарій). Походять зі слідуючих 42 держав: Франція 209, Італія 199, Анґлія 135, Еспанія 129, Мехіко 121, Німеччина 101, Польща 64, Бразилія 48, Сп. Держави 46, Бельґія, Ірляндія по 38, Канада 35, Португалія 32, Австрія 28, Голяндія 23, Арґентина 21, Мадярщина 20, Швайцарія 19, Югославія 18, Уруґвай 17, Венезуеля, Чехословаччина по 15, Колюмбія 11, Мальта 10, Чілє 9, Австралія 8, С. Домінґо, Куба і С. Сальвадор по 5, Індії, Нікараґва, Румунія, Філіпіни по 4, Еквадор, Литва, Люксембурґ і Параґвай по 3, Болівія, Костарика й Перу по 2, Персія 1.

Професорів (Т. І.) есть 41. Ректором есть о. Йосиф Джанфранческі, президент Папської Академії Наук.

З Українців студіюють на Григор. Унів, 3 світських священиків і 6 Василіян. — (На основі звіту унів).

Церква і робітники. (КАП.) Кардинал Мунделейн, архиєпископ Шікаґа відбув недавно поїздку по Канаді і в Монтреалю промовляв до тисячів робітників, що зорґанізовані в катол. професійних спілках. М. и. сказав кардинал, що сила й успіхи Церкви все спиралися на трудячих верствах населення. Церква стояла і стоїть на робітничих масах.

Катол. кінематоґрафічний конґрес відбудеться — як повідомляє „КАП.“ — в Ґазі, 23—25 цвітня ц. р. Сей конґрес проходитиме під протекторатом Міжнародньої Унії Жіночих Стоваришень і участь в ньому візьмуть делеґати від 12 народів.

Медицина й релігія. (КАП) 83 найвизначніщих німецьких психіятрів і неврольоґів вислало до Райхстаґу, де ведеться боротьба за тип державної школи між віруючими й атеістами, деклярацію такого змісту: „В нинішних часах злощасної боротьби політичних партій за німецьку школу й молодь нападається в непочитальній глупоті також і на християнство. Ми підписані психіятри й неврольоґи, обсервуючи щоденно найглибші тайни людських душ — остерігаємо голосно й поважно перед підкопуванням хочби найменшим християнської віри в серцях нашої молоді. Віра, це одиноке пристановище наше особливо в нинішних бурливих часах. Християнська релігія є й завсіди остане фільософією, психольоґією й етикою соціяльного життя“.

Католицькі студенти в Еспанії. (КАП.) Всі катол. студентськ товариства в Еспанії сцентралізовані в одній орґанізації „Хунта майор“, з екзекутивою в Мадриті. Зїзд сеї орґанізації, що є рівночасно конґресом всего катол. студентства, звернувся до уряду з просьбою, щоби професорам університету підвищено платні. Рівночасно домагався признання автономії університетам.

БОРИС КУДРИК.

З нашої естради.

Рухливе і многонадійне Муз. Т-во ім. Лисенка дало в останньому сезоні 3 концерти: 9. III. ц. р. концерт віольончеліста Богдана Бережницького — 18. III. Шевченківське свято — і 29. III. концерт Любки Колессівної.

Наш від давна улюблений віольончеліст показав своїм найновіщим виступом — як багато судило, і з чим вповні годжуся — дальший поступ у техніці й інтерпретації в порівнанню з давніщими виступами. Поза сонатою А-дур Боккеріня (сучасника Гайдна і Моцарта), відіграною дуже субтельно, і трьома мініятурами XVIII. ст. („Арія Теналії, „Larghetto“ Гендля й „Andante“ Мартінія) — більшість програми творила новітня музика. Найбільша точка, концерт Ц-дур д'Альберта (звісного нім. пяніста, автора опер: „Низ,“ „Флєт сольо,“ „Мертві очі“ та ин.), писаний у Ваґнерівському, чи точніще скажу, Трістанівському стилю (фінале трохи шопенізуюче!) — поза своїм еклєктизмом, стоїть усе таки далеко від усякої банальної віртуозівщини і подає увесь ряд цікавих проблєм віольончельної техніки висшого стилю. Суіта на саму віольончелю молодого Віденця Іппіша, посвячена нашому концертантові, стоїть на ґрунті модерна на лад Дебіссі і Гіндеміта — і хоча мені самому, як визнавцеві клясичної естетики, тяжче погодитися з тим родом музики, то всеж таки мушу признати, що в сім творі мав концертант нагоду заблиснути ориґінальними звуковими ефектами (акордові піцціката, що наслідують долітаючі з далека звуки еольської гарфи!). Повне щиро-славянського, майже українського темпераменту рондо Ґ-моль Дворжака вважаю за одну з найвдачніщих точок сего концерта. Як майстерно віддає наш артист стиль Дворжака, мали ми вже нагоду чути на однім з торічних його виступів — в концерті Ґ-моль ґеніяльного Чеха! Зате в Бруха „Коль Нідреі“ — поза безсумнівно мистецьким володінням усіми середниками — на мою особисту думку не доставало властивого східного, синаґоґального кольориту. Нашому концертантові мабуть трохи чужа нота пасивної контемпляції семітського племени — і хиба лише родовитий Жид був би в силі віддати вповні сю пісню туги за втраченим Єрусалимом! Та всеж і в ту точку наш концертант вложив, що лише міг! В „Папілльоні“ Поппера — пєсі чистобравурного характеру — розвинув він свої імпонуючі стакката і спікката — в наддатках (Борткевич: Ноттурно Ф-дур і Кассадо: Серенада Б-дур) найшла знова поле до попису широка кантілєна. Фортепіяновий дострій спочивав, як при всіх виступах сего артиста, в руках дир. Барвінського — неначе вмисно на знак старої, сердечної приязні, що вяже наших обох симпатичних мистців ще зі шкільної лавки! Раді би ми вчути ще нашого дорогого віртоуза в якій точці Брамса або Рубінштайна — сі оба автори, на мою думку, відповідали би його душі, перший своєю фільософічною задумою, другий знова своєю кавказько-Лермонтовською романтикою.

— Шевченківське свято, відбуте висше поданого дня о 12. год. о південь, було, після такогож торічнього свята, дальшим етапом розвитку нового Шевченківського культу, визволеного з перестарілих „вечерничих“ форм — Шевченківське свято, як сімфонічний концерт! Після промови д-ра Старосольського, гарно уложеної (хоча, що правда, трохи в дусі т. зв. „нової моралі“, яка тепер, після воєнних кріз... уже старіється!) — слідували 3 сімфонічно-вокальні великотвори наших обох знаменитих Діоскурів: Барвінського: Українська рапсодія Ґ-моль (сімф. орхестра Т-ва ім. Лисенка) (дір. Людкевич), — Людкевича: Україні!“ „А-дур (слова О. Колесси) на сопран сольо (п. Дарка Бандрівська), міш. хор (Боян) та орхестру, (дір. автор) і Барвінського: „Заповіт Фіс-моль на міш. хор, бас сольо (проф. Р. Прокопович—Орленко) та орхестру (дір. Охримович). Нема що й казати, що оба наші знамениті композитори дали у сих 3 творах увесь свій засіб богатої інвенції та техніки. Заокруглена під оглядом форми і барвисто інструментована рапсодія Барвінського (на теми нар. пісень: „Тече річка“ і „Залізняк“) відбігає як найдальше від оклепаного вже типу народніх „рапсодій“, підтоптуючих по лакейськи

ДОПИСИ.

ЛЬВІВ. (Ветеринарно - годівельний курс „Сільського Господаря“.) Заходами Управи Краєвого Товариства господарського „Сільський Господар“ у Львові відбувся в викладовій салі Укр. Академічного Дому у Львові 10 дневний (19 до 28. III. ц. р.) ветеринарно - годівельний курс під проводом і співучастю головного референта Ветеринарної Секції „Сільського Господаря“ ветер. лікаря Маріяна Стахурського, асистента ветеринарної Академії у Львові, д-р вет. мед. Данила Миколаєвича, і інж. Івана Ришавого. Виклади, при яких послуговувалися вчителі анатомічними препаратами з ветеринарної академії і найновіщим ветеринарним приладдям, виголошено слухачам з обсягу 11 предметів.

Останній день присвячено на іспитування курсантів, в яких складі були також монахи з студитських монастирів з Унева і Львова. Вислід іспитів був дуже вдоволяючий, при чому була нагода переконатись про високу вроджену й набуту інтеліґенцію нашого сільського елементу. Закінчено курс роздачею свідоцтв і розпродажю книжочок з обсягу першої помочи в випадках занедужання домашних звірят і спільною фотоґрафією.

Найблищим завданням доволі рухливої ветеринарної Секції і Управи „Сільського Господаря“ є урухомлення „Ветеринарної порадні“ себто ветеринарної амбуляторії на подобу „Народної Лічниці“, під проводом вище названих ветеринарних лікарів. Найблищі ветеринарно-годівельні виклади відбудуться в Стрию. За порадами з обсягу ветеринарної медицини може звертатися до Кр. Тов. госпо-„Сільський Господар“ у Львові, вул. Зіморовича ч. 20., або до ветеринарного лікаря Маріяна Стахурського, Львів вул. Дверницького 32. а., при чому не виключені й виїзди для поратування хорих звірят на провінцію.

ДЕЛЯТИН. *(Концерт бандуристів. — Передвиборчі віча. — Вибори. — Католицька акція. — Ощадність і самопоміч. — Кружок УХО.)* Гірське місточко засуетилося. Представлення, віча, вибори... Заїжджали бандуристи. Мішкевич і Ґонта. Програма гарна, виконання чутке. Це мистці, що поза мистецтвом (і хлібом насущним) бачать ще її нарід та його історію. Не пошкодилоби п. Коткові за-пізнатись з їхньою програмою. Бо його (Котка) програма, чогось (чи не ради страха юдейського) українська, але без одної згадки і вимовлення слова Україна. Глибоко вразила присутніх музика думи про Почаївську Божу Матір і слова думи про Україну. Також траґедією звеніли слова думи про зруйнування Січи. Але в нас... Саме тоді горстка присутніх на салі сельробів вивісила на стіні **(sic!) своє credo** — червону вісімку. Це було ще перед виборами... Прийшли згодом віча. Радикальні, одинки, ППС, невдале сельробів — на кінець УНДО-я. Реферував о. Ганушевський. І варто було тоді побачити сельробів. Віче не вдалося на зовні. Але внутрі тих, котрим Бог, Церква і Україна святощі — настала переміна. Побачили, де ворог, що на устах має мід а за пазухою зраду. Віче УНДО-я сконсолідувало вірних ідеям батьків а показало серця многих... Бо звісно. Сьогодні час, де бути або не бути. Чогось посередині нема. Хто не вірить, не любить і не служить Богови, цей вірить, любить і служить ідолам. І тому відкриваються серця многих, що служать, люблять і вірять ідолам, з ними треба покінчити, треба сказати їм тверде слово: В церкві католицькій для новітніх поган місця нема! Віра без діл є мертва. Хто хоче бути християнином, мусить ним бути всюди. В церкві і поза церквою.

Вибори, крім злощасної аґітації, принесли розгром сельроба. УНДО одержало при виборах до сойму понад 150 — при виборах до сенату понад 100 голосів. Рішучо і основно пошкодив „бльок“. Це став коник, на котрім не лише радикали але й сельроби підїжджали з поборюванням УНДО. Арґумент серед мас дуже авторитетний і небезпечний. Бльок, на просту мову, спілка зі жидами, опустив УНДО-ню кров на грубі десятки тисяч голосів. Хайже буде наука на будуче.

З католицької акції годиться замітити представлення „Апостол любови“ зі співами і деклямаціями, що влаштували місцеві Сестри Служебниці. Треба признати, що сестри спільно з католицькою громадою беруть участь в католицькій акції. Жадних хінських мурів не слідно. І тому висліди як найкращі. Для контрасту згадатиби недалекий Микуличин, де УНДО, котре властиво утотожнювали з „попівською “партією, дістало всього 18 голосів при виборах до сойму. Марійський Союз, УХО дає кожної неділі, після вечірні, виклад у своїй домівці. Досі відбулися такі виклади: 1) Правила доброго поведення (о. Семчук), 2) Пашні ростини (п. Семен Чорний), 3) Шевченкова творчість (п. Ґафтуняк), 4) Пасіка і пасічництво (п. Загірчук), 5) Початки галицької державности (о. Семчук). — Намічено дальше цілу низку популярних викладів. Члени добровільно зобовязалися щотижнево ощаджувати, кождий найменче 50 сот. Тим чином заощаджено досі 338.— зол. (за три місяці). Гроші, зложені на спільну щадничу книжочку в місцевій укр. касі, служать як фонд підмоги в ріжних случаях, виключно для членів. Крім цего члени зобовязалися помагати собі взаїмно в случаю загину їхньої худоби. Жадних премій ні адміністраційних оплат не складається. За це є моральна запорука. Воля помогти ближньому в імени любови Христа. Вислід дійсно гарний. Коли лучилося нещастя з „маржиною“ одного члена, всі прочі зложили 600.— зол., щоби потерпівший зміг купити собі нову корову.

Членів чимраз прибуває. Досі є 208. Що неділі визичують книжки з парохіяльної бібліотеки, котра зросла на 202 чисел. Книжки в більшости оправлені, лучної вартости понад 200.— золотих. Змістом книжки всілякі. Від господарських і історичних, повістей, оповідань і реліґійних — до діточих байок і казок.

А все це при Божій помочи осягнено протягом трьох місяців. Католицька акція в парохії поширюється. Чинники новопоганські мусять скинути маску з лиця — або Христос, або ідол. А в слід за цим життя освіжується, прочищується, набирає сили і розмаху. Ясна ціль і ясні середники. З любови Бога родиться дійсна, глибокощира і діяльна любов народу свого і землі рідної. Гей, скількоби можна зробити в кожній парохії!... Нумо, до праці!...

Тамошний.

ПРАГА. (Поминки В. Антоновича). 20-го березня минуло 20 років *зо дня* смерти великого українського вченого, професора київського університету Володимира Антоновича. Українське історично-філологічне тов. в Празі впорядкувало в сей день в одній з авдиторій Карлового Університету урочисте засідання, присвячене його памяти. Програм засідання складався з 4. докладів: проф. Д. Дорошенка — про місце Антовича в роз-

---

за Лістом. Се радше рід сімфонічної поеми чи увертюри. Сей сам автор у „Заповіті“ дав знова нову форму прибрання Кобзаревих слів у музику — і супроти його могутнього і технічно богатого великотвору, бліднуть, ба гаснуть усі давніщі „Заповіти“, також Лисенківський (що є лише досить невдачнім, хоча високопарним експериментом!) — а хиба лише „Заповіт“ Вербицького вспів би ще тут остоятися, як старий, достойний памятник музичної „перемиської школи“! Понадто в „Заповіті“ Барвінського находимо симпатичні черти духового посвоячення в „Кавказом“ Людкевича. — „Україні“ Людкевича є в одному напрямку повчаючим твором, а іменно, що український патріотизм у музиці може вже обійтися без тої етнографізуючої екзотики, досіль у нас необхідної і будьто силуваної, будьто механічно повторюваної. Стиль твору Л—ича нагадує позірно німецьку новоромантику — одначе се твір щиро-український, і певно більш український, чим неодин твір ультра-народницького пуриста!

Тут слід би посвятити пару слів нашій симпатичній солістці, п. Дарці Бандрівській. Вона дебютує вперш на українському концерті великого стилю, і саме тут, у своїй партії згаданого твору Людкевича, розвинула сильний і шляхотний голос, підпертий глибоко-інтеліґентною дикцією. В іншому напрямкові дебютантом був тут п. Охримович, як дириґент орхестри — відомий досі все лише з хорової дириґентури. Зі свойого незвичайного завдання вивязався знаменито завдяки своїй високій музичній інтеліґенції та енергії. І як солістці, так і дириґентові в новій капельмайстрівській ролі слід би пожелати як найкращих успіхів на дальше! Замічу на кінець, що орхестра виказала далеко більшу зіграність, чим на торічному Шевченківському святі, в „Кавказі“ Людкевича — знак технічного поступу.

— Сьогорічний виступ загально обожаної Любки Колессівної розпочався під знаком старинної музики: шаконна Ґ-дур Гендля і соната Ц-дур Моцарта (скомп. 1779, ч. 330 по спису Кехля) і сі обі точки відіграні в їхньому питомому стилю (а головно соната Моцарта), були справді незвичайною появою на українській естраді, де то старинної музики в такому строгому виконанню не чується майже ніколи! Так відданого Моцарта чується хиба у Відні чи в Німеччині, і то певно у мало-котрого віртоуза — але і богато місць Гендля нагадували прямо клявіцимбал Ляндовської! А що сі обі старинні точки викликали бурю оплесків переповненої авдіторії, то видко, що в нашій українській суспільности культ старих клясиків може прийнятися — треба лише її подати їх у взірцевому виконанню на основі автентичного тексту!

Молодій українській музичній творчости зложила артистка поклін мистецьким відіграннем великих варіяцій Ґ-моль Нестора Ніжанковського (на тему укр. нар. пісні), посвячених її самій. Сей твір, такий неподібний до його досіль виконуваних пісень, належить до того типу варіяцій, що пр. Брамса на тему Паґанінія або Ґріґа Балляда Ґ-моль. Техніка та інвенція свідчать про талант молодого автора незвичайно похвально — передівсім належить піднести поліфонічну структуру твору, а деякі його місця осмілююся назвати гідними навіть Чайковського і Ґріґа!

Менше щасливо випало скерціно Б-дур Шуберта, з погрубленням черт, немов експеримент модернізації на лад Ліста. За те емпромпті Ес-дур оп. 94 сьогож автора вийшло всеж більше в дусі оригіналу. Був се наче милий спогад зі старого Відня, міста грації, тепер так соромно потоптаної! Програму закінчив „Мефісто-вальс“ Ліста, виконаний з темпераментом і дистинкцією, почім слідували наддатки з дрібних мазурок і вальсів Шопена. Одначе короною цілого концерта вважаю — абстрагуючи від варіяцій Ніжанковського — сонату Моцарта і навіть осмілююся сказати, що отсе сталася важна подія в історії культу Моцарта на українській землі! І після такої події годилося би закликати до всіх наших пяністів і пяністок: „Все більше й більше старинної музики! В сім знаку побідиш!“

витку української історичної думки; проф. Ол. Лотоцького — спомини про діяльність Антоновича в 90-их роках минулого століття; проф. С. Шелухина — спомини про виклади Антоновича з антропології, й проф. В. Щербаківського — спомини про Антоновича як професора історії й керманича археологічних дослідів та розкопок на Україні. Проф. Дорошенко, високо ставлячи Антоновича, як дослідника історії головно Правобережної України і як орґанізатора широкої наукової праці, переведеної його учнями, не проминув також і певних неґативних сторін ідеології великого вченого, які випливали із його загального т. зв. народницького світогляду і полягали в недоцінюванні держави, яко такої, у визнанні українців за народ недержавний, — такий, що ніколи не вмів збудувати собі власної держави та й не хотів її мати, в ідеалізації стихійних народніх рухів, хоч вони й не мали певного політичного ідеалу й кінчились звичайно руїною краю й новим, ще більшим поневоленням народу. Та в цьому поділяв Антонович погляди сво о покоління, котре так само маловажило „політику“, а всі надії покладало на успіх просвіти і культури. Одначе умів Антонович, коли цього було треба, братися і до практичної політики, як це було вкінці 80-х років, коли він ініціював політику т. зв. нової ери в Галичині, разом з пок. Ол. Барвінським; таксамо вже при кінці свого віку він визнав рацію істнування Революційної Української Партії, що з початку виставили домагання самостійности України. Характер наукової діяльности Антоновича був головно аналітичний: він видавав і практично досліджував джерела до української історії, обробляв окремі сторони й моменти нашого миулого. Якщо його попередник Максимович обробляв ще тільки цегли для майбутнього будинку української історії, то Антонович вже виводив мури. Величезна праця, виконана ним і цілою плеядою його учнів, уможливила видатнішому з цих учнів М. Грушевському синтентичне представлення історії України.

Дуже цікаві були спомини про Антоновича — як про ученого, так і як про громадського діяча, котрий довгі часи, і то серед тяжких умовин політичної реакції в Росії, стояв в самім осередку національного українського руху й керував ним. Особливо цікаві були спомини проф. В. Щербаківського, який передав свої розмови з Антоновичем на ріжні теми суспільного життя і розповідав про погляди Антоновича на — взаємини між українцями, москалями й поляками, погляди, які були виложені Антоновичем у його відомих відчитах з антропології, переказаних на сторінках „Правди“ під назвою „Три національні типи“. Усі промовці підкреслювали в своїх споминках надзвичайну симпатичність і принадність Антоновича як людини і його високий моральний авторитет, котрий дорівнював його авторитету науковому.

Засідання привабило численну публіку з української кольонії в Празі. Авдиторія, де відбувалось засідання, була прикрашена великим пертретом Антоновича. Ѕ. М.

БЕРЛІН. В Німеччині запримічається між католиками сильне заінтересування нинішним станом Східної Церкви, а зокрема справою Зєдинення Церкви. В Берліні від року відновлено давно засновану гр.-кат. парохію. В каплиці сиротинця „Maria - Schutz“ часто стрічається тепер цікавих Німців-католиків, котрі заходять сюда, щоб приглянутись нашому обрядови й Богослуженням та послухати церковного співу. Але не тільки одна цікавість веде їх туди. Для близшого запізнання Німців з духом і змістом нашого Богослуження звернувся о. д-р Зонненшайн до нашого тут. пароха о. д-ра Вергуна, з просьбою о відповідний відчит.

О. д-р Зонненшайн, відомий у Берліні священик зі своєї всесторонної орґанізаторської, добродійної, проповідничої і літературно-просвітної діяльности. ...ого загально називають модерним апостолом Берліна.

Сам він в своїх „нотатках“ в тижневику „Katholisches Kirchenblatt“ називає Берлін поганським Римом і в численних, палких письмах і проповідях, завзиває католицький Берлін до взаїмної любови — до сильної віри, до актів добродійности, посвяти та геройського признавання віри Христа, гідної перших мучеників і мучениць. Коло д-ра Зонненшайна ґрупується поважне число визначних католицьких діячів, серед котрих є представники умової праці на всіх ділянках науки та люди всіх верств суспільности. Він помагає нещасним, опущеним, упослідженим, голодним, хорим, ба навіть приклонникам комунізму та иньших віроісповідань; все готовий він до помочи й рідко відходить хтось від него без поради й підмоги. Попри це є він душпастирем італійської кольонії у Берліні. Виклад о. д-ра Вергуна про зміст та символіку нашої Літурґії св. Йоана Золотоустого відбувся у виповненій німецькими католиками церкві. Присутних завізвав опісля о. д-р Вергун, щоб підчас співаної Служби Божої (на котру всі залишились) помолилися за зєдинення Східної Церкви з Західною, на яку інтенцію й того дня відправилось Богослуження.

О. д-р Вергун закінчив свій відчит побажанням, щоб довго дожидана хвиля зєдинення Церкви мерщій надійшла. Спільна загальна молитва і взаїмна любов, хай прискорять прихід її.

Член берлінської парохії.

До

П. Т. Фірми М. ФРАЙЛІХ

заведення спеціяльних бандажів

Львів, Городецька, 35.

Складаю Вам сердечну подяку і повідомляю, що бандаж, заложений мені 4/VII. 1927. р. оказався корисним в наслідках так, що 15/XI. 1927. р. я його вже відложив і тепер не ношу більше, а чуюся цілком здоровим, чого і не сподівався. Шлю отже сердечну подяку за уратования мені здоровля.

З вис. поважанням

Михайло Корта

Сороцко п. Скалат.

ЕВОЛЮЦІЯ АБО МАЛПЯЧА СПРАВА.

З „Америки“.

В ресторані двох говорило о походженню чоловіка, а третий їв спокійно. Коли балакуни рішили, що походять від малпи, спитали свого товариша:

— Ну, а як ви думаєте, чи не походимо ми від малпи?

— Я не знаю. Не люблю мішатися у чужі фамілійні справи.

* * *

Говорили товариші о походженню чоловіка від малпи і спитали одного, що прислухувався, що він думає.

— Я не буду о тім говорити, бо я раз вже мав розмову з Іваном у тій справі і ми дійшли до кінця.

— До якого кінця?

— Ми не дійшли оба до того самого кінця. Іван зайшов до шпиталю, а я на поліцію.

НОВИНКИ.

Слідуюче число „Нової Зорі“ появиться під датою неділя, 22 квітня 1928 р.

Примус ношення одностроїв у середніх школах. Мін. освіти заряджує ввести від нового шк. року примус ношення спеціяльних шапок і одностроїв у середніх школах. Ціллю розпорядку контроля над поведенням молоді поза школою.

— **Союз українських адвокатів.** Оноді відбулися загальні збори „Союза українських адвокатів“. На зборах виголошено два реферати. Адв. д-р Старосольський говорив про боротьбу за право. Цей реферат доповнив адв. д-р Глушкевич викладом про відношення суспільности до адвокатури. Головою Союза вибрано адв. д-ра Костя Левицького, заступниками д-ра М. Волошина та д-ра Глушкевича. До виділу ввійшли д-р Л. Ганкевич, д-р Щуровський, д-р Говикович, д-р Терлецький, д-р Старосольський, д-р Давидяк, д-р Надрага, д-р Домбчевський і др Савчак.

Академія в честь астронома Секкі в Римі. (і: л.) З нагоди 50 літної річниці смерти о. Секкі Т. І. відбулося на Григор. унів. святочне засідання академії, на яку прибуло 8 кардиналів, кількох епископів і богато представників ученого світа з цілої Італії. Про життя й великі заслуги о. Секкі згадав ректор унів. о. Джанфранческі. а кард. Ваннутеллі (одинокий мабуть у живих ученик о. Секкі) відчитав свої спомини про нього. Співав хор французької семінарії. (Очевидець академії).

На ріжні напади, котрі появилися в останніх часах на нашу Церкву, орґанізацію і пресу, звернемо увагу в посвяточних числах.

ВП. Українські Сенатори, Посли і Громадяни, котрі одержали від Кружка „Рідної Школи“ ім. Т. Шевченка у Львові відозви з чеками П. К. О. в справі позичок на будову школи, зволять причинитися можливою, хотяйби і *найменшою позичкою, або жертвою на* намічену ціль, або звернути Кружкови блянкет чековий. (191.1—1)

ВСЯЧИНА.

— **Небувала просьба.** До канцелярії англійської палати громад вплинула недавно незвичайна петиція. Мала вона 920.000 підписів. У цій петиції просять члени „Автомобил Асосейшен“, як власники самоходів зміни податкової системи. Ходить їм про це, щоб замість машини оподаткувати бензину, бо тоді платитиме більший податок цей хто більше їздить. Цю петицію внесло до парляменту вісім людей. Було всего 43 великанські звої, що на них містилися підписи.

— **Воробці і літний час.** Один добряга харчував що дня в Жарден дю Люксембурґ воробців все на цемусамому місці. Воробці збиралися там уже чверть години перед приходам свойого добродія. Коли ввели літний час, зібралися воробці вже першого дня годину скоріше, як звичайно. Про причину цего повстали ріжні здогади, бож ні годин читати воробці не вміють, ні в часописові цего не вичитали. Найскорше орієнтувалися вони по рухови в місті, що примінюється до годин.

— **Новий „чудесний“ кінь** виринув в Америці. Це трирічна кобила на невеличкій фермі біля Честерфільду в Вірджінії. Кобила відповідає на питання так, що доторкається деревляних ковбків, на яких виписані букви або числа. Власниця дістала її, коли кобила мала всего два тижні й викормила її фляшкою. Її головний талант розвязування рахунків. Як і в попередних случаях не найшли ще розвязки цеї загадки. Та найскорше буде тут дуже вміле обманство.

ФІРМА **РОМАН ЗУБИК** ЛЬВІВ, вул. Галицька ч. 16. поручає новости для Пань, сукна на мужеські одіння. Англійські крепи на реверенди і папістики для П. Т. Отців. 120 13—20

БІЛЛЯ, БЛЮЗКИ, ШЛЯФРОЧКИ, СПІДНИЧКИ, ПАНЧОХИ, :-: :-: ТРИКОТАЖІ і т. п. :-: :-:
найдешевше поручає фірма „ГОЛЬФ” ЛЬВІВ, Кілінського 1. напроти Віденської Кавярні.
167 8—24
Ціни для зареклямування нашого магазину **найнизші.**

— **Ультрафіолетне скло.** Німецька Зендлінґська фабрика оптичного скла виробляє тепер віконне скло, що на 50 відсотків перевищує англійське скло „віта“, в пропусканні ультрафіолетного світла. В будучині буде таке скло єдино гідне поручення для мешкань із огляду на здоровля. Такого скла добре буде вживати й до електричних жарівок. (Natur u. Kultur ч. 4. 1928).

— **Найвищі дерева світа.** Англійський полковник Фовзет із сином відкрив у глибині Бразилії в околиці ще зівсім доси невідомій, гарячій та вогкій і дуже болотнистій, породу дерев, про які думали, що вони вже вигинули. Знали їх тільки кілька примірників в Австралії. Це рід евкаліпта „Eucalyptus Amygdalina“, що доходить до 130—140 м. висоти. Директор ботанічного городу в Мельбурн каже, що одно з цих дерев у Блек Спір високе на 160 м., а в околиці джерел Ярра та Ляцоба ростуть, кажуть, дерева високі на 170 метрів. Та деякі скептики кажуть, що ці дані неправдиві. Найвище дерево світа не вище від 100 м. Австралійські великани ривалізували доси тільки з каліфорнійськими деревами з т. зв. мамутовими деревами (Seguncia gigantea), що ростуть на збічях Сіери-Невади.

— **20200 франків за Наполеонів лист.** У париському „Отель Друо“ відбулася продажа ріжних цінних автографів. Між ін. односторінковий лист, що його писав Наполеон І. до Барраса продано за 20200 франків. Лист Гетого писаний по французськи до пані де Стаель продано за 6800 франків.

—**Наші одиниці міри.** Установлений міжнародньо праметер, що переховується в Парижі за короткий на 0.2 міліметра, а пракільоґрам на 0.04 ґрами за тяжкий. Теж і секунда не є точною одиницею міри. Секунда оперта на часі обороту землі. Та цей час не є докладно рівномірний. Він підпадає хитанням, що їх спричинює мабуть нагромадження маси. У практиці не має воно великого значіння. Та в науці мусять брати ці похибки на увагу.

— **Хто перший привіз картоплю до Европи,** це не відоме. Що не привіз їх ні Франц Дрейк ні Вальтер Ралей, це доказав нещодавно В. Е. Сафорд. Відомо тільки, що першу вістку про картоплю подав Педро де Чієзо де Леон 1538 р. Дальшу вістку подав ісусовець Жозе де Акоста (1571 до 1576 в півд. Америці). Перші ботаніки, що описують картоплю це Джон Джерард та Карло Кльозій 1588 р. Назва „solanum tuberosum“ не походить від Лінея, але як велика частина його назв, від Каспра Боена (1596) (Natur u. Kultur ч. 4. 1928).

— **Природній барометер.** Туземці в півн. Родезії, в півн. Африці, почитають від непамятних часів дивну породу дерев, що европейським дослідникам так якби невідомі. Вони називають дерево, що йому приписують чародійну силу, таґаті. Воно заступає туземцям барометер і, як кажуть, є куди точніше та заповідає зміну погоди на довго наперед. Три, чотири дни перед зливою або бурею починає дерево нараз плакати. Кора й галузі мокріють і ця вогкість капотить, хоч є горяч, безнастанно на землю. Туземці збирають слези дерева, бо вони пересвідчені, що ця тіч лікує недуги. Про це дерево згадує Лівінґстон у своїх споминах.

Присилайте передплату!

Нововідкритий
МАҐАЗИН ПОСТЕЛІ
під фірмою
Р. ДЖАЛА
ЛЬВІВ,
вулиця Хорущина 5.
поручає
через **місяць квітень**
по цінах кошту:
Ковдри від 18·00 зол.
Матераци з морської трави о трьох подушках від 33·00 зол.
Матераци з волосіння від 72·00 зол.
Простирала під ковдри від 10·50 зол.
Простирала на ліжка 5·00 зол.
Фіранки з метра сторові і тридільні
Ґарнітури плюшові і ґобелінові
Покрівці
Коци
Дерки на коні
Полотна
Всипи і інлєти заграничні
Піря
Пух
Сінники від 4·50 зол
Приймається
КОВДРИ і МАТЕРАЦИ
до перероблювання
також
ПІРЯ
до чищення.
189 2—2

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає).

БІБЛІОТЕКИ ПАРОХІЯЛЬНІ зложені з книжок не противних вірі й моралі — в ціні від 24 зол. вгору. На бажання шлемо цінники „ДОБРА КНИЖКА“. — Lwów, skr. poczt. ч.11

М. ХЛІБКЕВИЧ, у Львові, вул. Руська ч. 20. поручає свою робітню і магазин обуви мужеської, дамської і дитячої.
171 4—8

Б. оператор клініки проф. Ноймана і Гаєка у Відні
Д-р Л. Александрович
Спеціяліст від недуг ушних, носа, горла і гортані
Львів, ул. Валова 11., тел. 40-75,
118 12-12

РОБІТНЯ ЖІНОЧИХ І ДІТОЧИХ СУКОНЬ
С. Монцібовичевої
приймає до науки шиття і крою
Львів, Хмельовського 15.
178 3—5

КРАВАТКИ майже **даром** перероблюю і приймаю до роботи з власних і повірених матеріялів
ВИРІБНЯ КРАВАТОК
„МОДЕРН“
176 3-4 **Львів, Ринок ч. 8.**

Жіноча Промислова Кооператива
„ТРУД“, Львів, Ринок 10
поручає свої робітні жіночого, мужеського та постільного білля, жіночих одягів, мережок та вишивок.
Магазин Труду має на складі полотна та додатки до кравецтва і вишивання.
Виконання солідне! 191 1—1 **Ціни дешеві!**

Рами до портретів і образів.
ОБРАЗИ СВЯТИХ
М. Самосій
182 **ЛЬВІВ, Руська 18.** 3—5

СЛЮСАРСЬКА РОБІТНЯ
під фірмою
СЕМЕН КОЗАК
Львів, Бляхарська 14.
виконує всякі роботи слюсарські, як вікна, церковні хрести, зелізні огорожі і т. ин.
183 2—5

ВИНО під ґваранцією продають всі склади Народної Торговлі. 1—1

Посезонова продажа трикотажів і виробів волічкових з опустом 10 прц. з виставових цін у фірми: „ОЛЬКА” ЛЬВІВ, РИНОК Ч. 35. біля „Народньої Торговлі“.
116 13—20

ОБІДИ з 3-ох страв зол **1·50**
для абонентів знижка. ПИВО живецьке і львівське поручає РЕСТОРАН під „ЗОЛОТОЮ ГРУШКОЮ“ — (давний Людвіг) — тепер
142 17 24
І. Гайдінґер, ::: ЛЬВІВ, ::: ул. Краківська 7.

РІК ОСНОВАННЯ 1860.

Найстарше у Львові концесіонване підприємство будовляне, теслярське і керничне (вертниче)

ФІРМА **АНТІН ФЕХТЕР**

уряд. уповн. майстер теслярський і керничний та рурмайстер

ЛЬВІВ, вул. Шумлянського 2.

Виконує всякі роботи в обсязі теслярства і студнярства. Поручається як одинокий спеціяліст для важнійших копаних керниць взагалі, то є мурованих, бетонованих, бельковання і цимринованих разом з уставленням до них помп і моторів усіх системів. Фахові поради при загвожджених керницях даю при порученім мені керовництві роботами.
154 11 20

!!! СВІЙ ДО СВОГО !!!

Одинока українська
ЛІЯРНЯ ДЗВОНІВ
М. БРИЛИНСЬКОГО

Львів-Замарстинів, вул. св. Михайла 14.

Відливарня дзвонів МИХАЙЛА БРИЛИНСЬКОГО
Львів-Замарстинів, вул. св. Михайла 14.

ЛИСТ ПОХВАЛЬНИЙ.

Угринів, 27. березня 1928.

Ми низше підписані за Церковний Комітет дякуємо Вам за то щосьте вислали нам дзвона такого як ми вже просили. Бо дотихчас дзвін — добро. Має голос гарний і людям сподобався за що Вам дякуємо, і життимо Вашій фірмі гарного великого розвою. — Остаємось з поважанням Стефан Сава і Василь Король.
192 1—1

Земельний Банк Гіпотечний

АКЦІЙНА СПІЛКА

ЛЬВІВ — ВУЛ. ПІДВАЛЛЯ Ч. 7.

(Власна каменіця у Львові, вул. Словацького ч. 14)

Телєфон ч. 3-82. — Кто в П. К. О. 149.000.

Одинокий Український Девізовий Банк

Полагоджує всі банкові чинности.
Приймає вклади на біжучий рахунок в долярах і золотих і виплачує їх в долярах, або золотих по курсі дня.
Переводить перекази заграницю до всіх країв — зосібна на Україну й до Америки.
Переводить інкасо у всіх місцевостях краю.
Уділює кредитів, позичок, гарантій, акредитив.
Купує і продає цінні папери.

Кожний Українець повинен мати акції Земельного Банку Гіпотечного.
Як їх ще не маєте — пишіть до Банку.

186 При письменних запитах долучити на відповідь марку за 50 грошів! 1—1

СПАЛЬНІ, ЇДАЛЬНІ, КАБІНЕТИ - Вироби - **САЛЬОНИ,** - солідні - **МАТЕРІЇ на МЕБЛІ** нетріскаючі
ТАПЕТУВАННЯ КІМНАТ також **КИЛИМИ**
першої якости, в найкращих орнаментах і красках, поручає і виконує найдешевше

Лев Матвійовський

Львів, Хорущина 8. Телєфон 40-11.
132 11—20

--„КАТОЛИЦЬКИЙ ПРОВІД“--

одинокий український катол. орґан релігійного й суспільного змісту в Злучених Державах Півн. Америки виходить що тижня і коштує річно 20 зол.

Ті, що цікавляться відносинами в Америці, знайдуть у тім орґані багато інформацій.

Адреса: „CATHOLIC LEADERSHIP“,
815 N. Franklin St,. Philadelphia Pa, U. S. A.
172 3—?

Виріб ВЗУТТЯ спортового й люксусового. — Спеціяльна робітня репарацийна виконує швидко і дешево

І. Мушинський,

ЛЬВІВ, ЯҐЕЙЛОНСЬКА 11 в подвірю.
115 **Тел. 25-31.** 13—15

Замовляйте цікаву книжку

ПРО ПОЯВИ ДУХІВ п. н.

СПІРИТИЗМ

як 3. кн. „Бібліотеки У. Х. О.“

Ціна 2 зол, з почтовою перес. 2·50 зол. — Замовляти в Адміністрації „Нової Зорі“.

ЗУБИ виробляю по такім **ЦІННИКУ**

1 золот. корона .	18 зол.
1 золот. зуб . .	15 „
1 зуб на кавчуку	2 „
1 репаратура .	3 „

Все з найлучшого матеріялу

РАППАПОРТ, пл. Марійська ч. 7.
(де каварня de la Paix).

127 Знижок не уділюю! 22—24

ЛІНОЛЕЇ мережані і одноколірові
ЦЕРАТИ на столи й до обивки
КИЛИМИ вовняні та плюшові
ХІДНИКИ ютові, стрижені та кокосові
КАПИ на ліжка та столи
ПОКРИВАЛА, ЗАВІСКИ, ПОРТІЄРИ
ЛІЖНИКИ, ПЛЄДИ — — —

поручає
в найдешевших цінах

СПЕЦІЯЛЬНИЙ СКЛАД

ЛІНОЛЕЇВ І ЦЕРАТ

ЛЕОПОЛЬД ГААС

185 **Львів, Леґіонів 3. — Тел. 16-45.** 2—2

НОВІСТЬ! **НОВІСТЬ!**

Вже вийшли з друку дуже цікаві спомини з 1918 р. Сотника Бориса Монкевича п. з. **„Слідами новітніх запорожців“.** Спомини написані цікаво і читаються легко.

Замовляти по адресі **„Добра книжка“,** Львів, Почт. скринка ч 11. — **Ціна книжки 3·60 зол,**
3—?

ВАЖНЕ для П. Т. Духовенства і Читалень! **ЄВАНҐЕЛІЯ**, служебники, молитвослови, книжки до бібліотек, книги канцелярійні, оправляє дешево і нацас переплетня П. ПОДОЛЯКА, Львів, вул. Жовківська ч. 28. 1. поверх.
149 8-?

ПЕРШОРЯДНА ФІРМА

СТАХЕВИЧ і АБРИСОВСЬКИЙ

У ЛЬВОВІ — РИНОК Ч. 32.

ПОРУЧАЄ

ДОБІРНІ ТОВАРІ ДЛЯ ПАНЬ.
МУЖЕСЬКІ СУКНА.
ПОЛОТНА.

ВЕЛИКИЙ ВИБІР!
ЦІНИ НИЗЬКІ!

153 7—15

Дуже на часі книжка п. н.

Секти й сектанти.

(Ч. 5. Бібліотеки У. Х. О.)

вже вийшла з друку і продається по ціні 60 сот., з почт. пересилкою 1 зол.

Висилає Адміністрація „Нової Зорі“.

РІК ОСНОВАННЯ 1878.

На весняний і літний сезон

поручає наймодніші

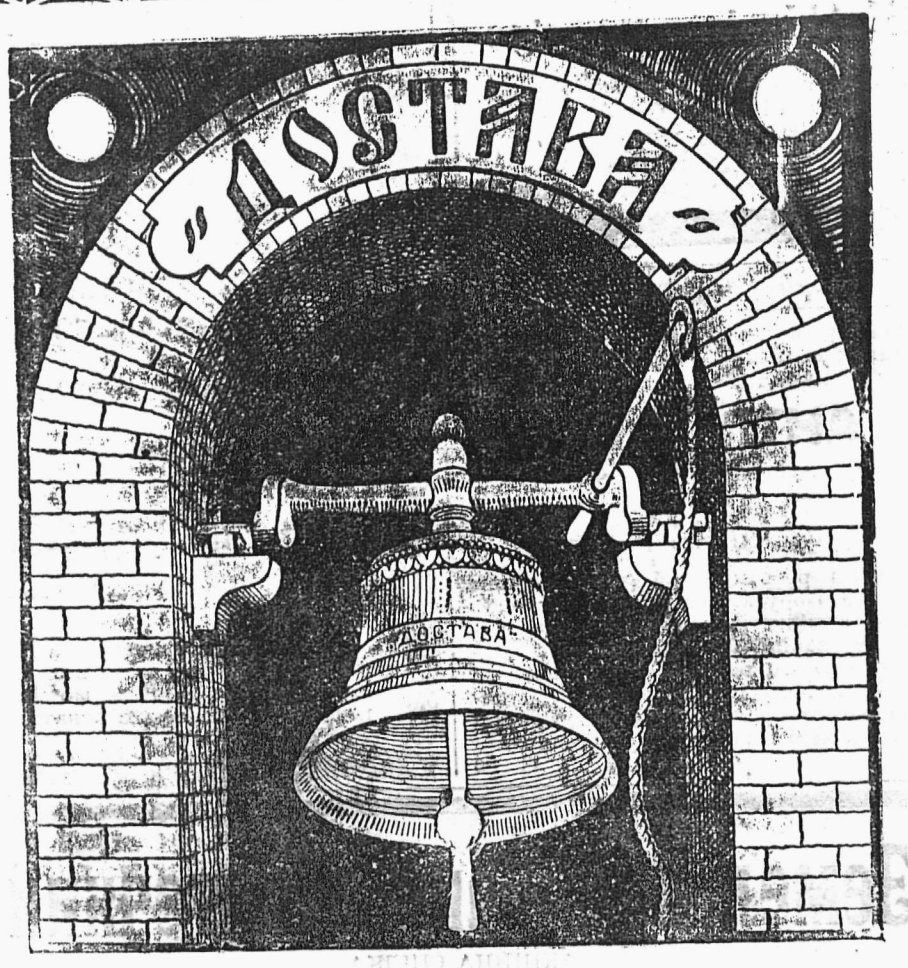
КАПЕЛЮХИ і ШАПКИ

Фірма **АНТІН КАФКА**

Львів, вул. Галицька ч. 4.

Ціни знижені! Вибір великий!

138 10 -?

НАЙЛІПШІ ДЗВОНИ і всі церковні предмети

в найбільшім виборі і найдешевше продає одинока українська кооператива

„ДОСТАВА” у своїх складах: ЛЬВІВ, вул. Руська ч. 20. ПЕРЕМИШЛЬ, Ринок ч. 23. ТЕРНОПІЛЬ, вул. Перля ч. 16.

Направляє старі ризи, позолочує чаші і пр., бере на себе **мальовання церков**, виготовлення **іконостасів** і ручить за солідне та стилеве виконання по приписам обряду. Письменно за цінами звертатися до Дирекції: **Львів, Домініканська 11 I.**

Виключний склад кадила і вугля „ГАЙОТО“.

Звертаємо увагу Всч. Духовенству, що всі прочі фірми з церковними річами є або у ворожих нам руках, або є приватними підприємствами, а „ДОСТАВА“ є одинокою кооперативою, де членами є три наші Архієреї, многі священики і церкви. З сих причин заслугує на повне довіря і попертя.

190 1—1

ЛЬВІВСЬКЕ АКЦІЙНЕ ТОВАРИСТВО БРОВАРІВ

ПОРУЧАЄ

НА СВЯТА

СВОЇ ЗНАМЕНИТІ ВИРОБИ:

ПИВО ЕКСПОРТОВЕ ясне
ПИВО БАВАРСЬКЕ темне
ПОРТЕР ІМПЕРІЯЛЬ чорний

СКРІЗЬ ДО НАБУТТЯ!

188 1—1

РЕСТОРАН С. РАЙХА

Львів, Ринок ч. 5.

поручає **ОБІДИ** по **1·40 зол.** — ПИВО пільзненське, живецьке і львівське — також **ВИНА і МЕДИ.**

175 3-5

ЖЕРЕЛО РУКАВИЧОК і ПАНЧІХ

І. ЗІХЕРА

ЛЬВІВ, пл. Капітульна ч. 3.

169 (напроти КАТЕДРИ) 6—20

поручає **великий вибір рукавичок і панчіх**

Рукавички скіряні 6·90, 7·50, 8·50.		
„ фільдекос і нитяні . . .	від	2·50
Панчохи фільдекос	„	2·90
„ „ I-a	„	4·59
Реформи фільдекос	„	4·—
„ шовкові	„	9·—
Сорочки попелінові	„	14·—
Пантофельки домові	„	6·—
Капелюхи діточі	„	2·50
Краватки шовкові	„	1·90

також палички, парасолі, перфумерія і біжутерія.

На сплати до 10 місяців!

ОБУВ - СУКНО - ОДІЖ

174 поручає Українська фірма 3-5

ОДОГАН

Львів, Ринок 43. — Тел. 15-70

Видає й редагує Комітет У.Х.О. Відвічальний редактор **Роман Гайдук.** З друкарні Вид. Спілки „Діло”, Львів, Ринок ч. 10

Ч. 29 (131). Należytość pocztową uiszczono ryczałtem. Львів, неділя, 22 квітня 1928 р. Рік III.

НОВА ЗОРЯ

ЧАСОПИС ДЛЯ ПОШИРЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ХРИСТИЯНСЬКОЇ ОРҐАНІЗАЦІЇ

Виходить два рази тижнево: в четвер на 4 ст., під неділю на 8 ст. Адреса: Нова Зоря, Львів, Сапіги 26, І. п. Конто П. Щ.: Краків 405.867. || Передплата в краю: ¼-річно 6 зол., місячно 2 зол. За кордоном ¼-річно 1 амер. доляр. — Ціна числа 25 сот. — Рукописів не звертається.

Lwów
Підвалля, 9.
ВПр. О. Дзедзик Петро
66.

ІДЕОЛЬОҐІЯ... АБО „НИЧТО НОВО ПОД СОЛНЦЕМ“.

(Стаття надіслана з кругів Духовенства).

Про Унію перед війною „не вміли думати і не могли добре думати“, пише про себе о. Костельник в Ниві ч. 3. 1928 р. Сказати-б „не мали доброї ідеольоґії“. — Війна змінила обставини і змінилася ідеольоґія. Вона тепер така:

На формацію Унії аж до кінця світової війни натискали:

1) латинізаційне вмовлювання Поляків,

2) страх перед московським православієм.

„Тільки сі чинники, а не якісь инші спричинили, що уніятська Церква в Галичині найбільше златинізована з усіх, що були в Австро-Угорщині.“

Поляки вмовлювали в нас, що у східнім обряді все є або схизматичне або навіть поганське, а наші люди приймали такі вмовлювання то безкритично, то з тенденцією, щоб визволитися від дорікань зі сторони Поляків, та щоби стати „правдивими католиками“ в польських очах і після їх міри...

Страх перед московським православієм знов ділав на нас так, що ми думали „чим дальше від них, тим ліпше“, „щоби втекти від православних“...

Але змінилися обставини. Православіє вже нам не грізне, воно само є в переслідуванню. Зате польський чинник став страшно загрожуючим. Послідовно стає конечною така ідеольоґія:

1) Реакція проти всяким латинізаційним асиміляціймим „ідеалам“.

2. Страх перед православними зміняється в симпатію.

Висновок: Зворот до геленізму — чистка обряду...

Ничто ново подъ солнцемъ!

Чи був хто од начала Унії і по нинішний день, хто не знавби або заперечував, що і Поляки і православні переслідували нашу Церкву і наш обряд?!

Але в ідеольоґії о. Костельника бачимо пересаду і зовсім не оправдану інсінуацію, начеб „наші люди безкритично або тенденційно“ латинщили наш обряд. „Оборонці“ нашої Унії з тої катеґорії наших ідеольоґів і приятелів думають, що тим прислужаться бувальщині нашої Унії і наших батьків, як все те, що їм в Унії не подобається, звалять на польські „вмовлювання“ і на безкритичні та тенденційні принимання тих вмовлювань нашими предками, для котрих ніби-то „ідеалом“ мала бути асиміляція нашого обряду з латинським.

Gros таких „оборонців“ рекрутовалося початково з православних і того нашого москвофільства, яке стояло під впливом московського православія. З часом пішли за тою ідеольоґією деякі з нашого духовенства, котрі хоч нічого спільного не мали ні з православієм ні з москвофільством, але на традицію нашої Церкви а головно на її обряд гляділи й собі як на схиблений плід з одного боку латинсько-польської нахабности а з другого боку безкритичности і тенденційности наших таки батьків.

Той погляд на Унію і її обряд охочо підхопили й деякі „оборонці і приятелі“ Унії за границею. Чому-ж би ні, як таке чули вже не від православних або москвофілів але від дійсно добрих католиків?! І сталося таке, що як по війні усміхнулася була для нашої Церкви можність поширення і пропаґанди, наші вороги могли сміло покликатися на самих таки „оборонців і приятелів“ Унії, і ту в краю і поза границею, що наша Церква з нашим обрядом не надається ні до поширення ні до пропаґанди.

Ось так мститься на нас самих ідеольоґія грубої пересади і неоправданих інсінуацій.

А що в тій „ідеольоґії“ маємо до діла з грубою пересадою і неоправданими інсінуаціями, нехай послужить, що раз сказав пок. о. Дольницький, коли оден з таких ідеольоґів накидався і на Замойський Синод і на Львівський і на цілу нашу тристалітню минувшину, як на „звихнення“ нашої Церкви. Пок. о. Дольницький говорив: Я знаю всі обряди східних церков і нема ні одного, в котрім з бігом століть не пороблено богато змін в порівнанню з тим, як було колись, колись. І се річ природна, бо не люде для обряду але обряди для людий. А наш обряд є таки найкрасший між усіми східними; його основа і будова вповні грецька. А ті зміни, що в нім є, не робили чейже дітваки ані фантасти. Їх робили люде, що мали і совість і розум і досвід і були мужами глибокої науки і для свого обряду мали велику любов. Так ті, що укладали Синод Замойський як і ті, що Синод Львівський, на котрім і я мав честь потрудитися. А кидати каменем на них, значилоб кидати ним на себе самого. А то не йде.“

Так є, то не йде.

То уходить православним і москвофілам; се належить до їх „ідеольоґії“. Менше, але ще яко тако уходить всяким „приятелям Унії“ чужинецьким і заграничним; вони в нашім обряді не родилися, з ним не жили, його ніколи не практикували; се вони переняли в свою ідеольоґію в добрій вірі від наших „оборонців Церкви“. Найменше уходить се тим, що є в нашім обряді „homines novi“, котрі до нашого обряду прийшли чи то з латинського обряду, чи з православної церкви, чи з чужої народности; їхній ідеольоґії бракує „Sentire cum ritu nostro“. А вже зовсім се не уходить всім тим, що в тім обряді і родилися і виховалися і з рамени того обряду дістали звання і обовязок його розуміти, любити і боронити...

Той обовязок каже теж розумно, совісно і справедливо відріжнити те, що зглядом Унії завинили Поляки і латинники від того, що для обряду нашої Церкви наші батьки і предки, — не „безкритично чи тенденційно“, а з великим розумом і серцем, тристалітним трудом і посвятою створили, щоб той обряд не був мертвою, бездушною буквою, а таким, як дійсно є, живим викладником і живим вістуном живої католицької віри.

Длятого і висновком ідеольоґії о. Костельника, що до тої першої точки, не може бути „реакція“ звернена до обряду нашої Церкви (в якій ніколи не було і ніде нема „ідеалу“ асімільовання нашого обряду з латинським), ані теж „чистка“ нашого обряду (бо в нім „нечистого“ нічого не було і нема). Реакції, чи оборони проти переслідування Унії Поляками, наші батьки ніколи не занедбували, а що до обряду трималися і триматися треба одиноко розумної і старої католицької правди:

„Quod iustum aequum et laudabile, laudetur, quod corrigendum, corrigatur, tollantur abusus retineantur usus“.*)

Не знала теж наша Унія і не знає засади: „Чим дальше від православних, тим ліпше“, „щоб від них втекти“. Як що ходить о само православіє в вірі — так, але не що до православних людей. Від православної віри мусимо втікати і то без огляду на се, чи православіє має аґітаційні засоби, як перед війною, чи їх немає. Схизма завсіди небезпечна зараза і того свого характеру не стратила й нині. А для людей православних ми мали і маємо співчуття ізза їх реліґійного поневолення, колись неволею царською, а нині большевицькою. Але в ідеольоґії о. К-а ходить, як думаємо, головно о наше відношення до православного обряду. Чи є тут місце для „симпатії“ до православного обряду? Таких симпатій не бракувало в нашій церковній минувшині. І всі вони, без виїмку, дуже деморалізуючо відділовували і на вірних і на духовних і на саму карність і цілість нашої Церкви. Сего ніхто не може заперечити і ніхто не перечить, а тільки дехто силується прояснити той сумний факт то польською, то московською інтриґою, то нашою невідпорністю, слабиною і т. і., самим же симпатіям до православного обряду не має нічого закинути, а радше вважає їх доцільними в надії, що в дальшій еволюції всі східні обряди (грецького коріня) зіллються в одно і створять один „геленістичний обряд...“

Комуж би не була симпатична така думка?! Особливо, як ще хто думає, що одинокою перешкодою для зєдинення в вірі східних церков з католицькою є тільки дотеперішнє латинщення східних обрядів; не буде його, а схід навернеться зараз до св. віри. Бо остаточно, кажуть, все у тих церквах вже й нині є „католицьке“, бракує їм лише визнати Папу головою...

*) Що справедливе, слушне, похвали достойне, се належить хвалити, що вимагає поправи, се належить поправити, надужиття усувати, а добрі звичаї заховати.

Блаженні віруючі в таку ідеольоґію. Хочби її не вважати самою тільки іллюзією й самообманом фантастів то однак знаємо, що схизма не воробець, щоб його половою задурити. А скількож то вже було таких проб, що підходили до схизми (в Болгарії, Румунії, Америці, Греції) з обрядом ні на йоту не іншим, як був у відносних схизматиків? Всі вони завели. Малоб бути аж тепер іначе?! А чому й самі ті ортодокси, як тільки трошечки віддихнуть свобідніше, в один голос відзиваються: Ми душимося в мертвих кліщах наших обрядів... Українські й американські автокефалісти вирвалися з тих кліщів ген, ген далеко поза межі всякої розумної реформи. Католики (східні) в Румунії проєктують такі обрядові зміни, які нам доси й не приснилися.

А ми малиб із симпатії до православного обряду перекреслити те, що нам батьки збудували і вложити на плечі внуків те, чого діди не могли знести! Чи се будуєча така ідеольоґія чи скорше деморалізуюча? Сумно вона завсіди на нас мстилася і не дай Боже, щоб мала ще повторятися.

„Симпатії“ до православних обрядів не можуть мати місця у нас католиків Ми тих обрядів не ганимо, ми ними не погорджуємо, ми їх навіть поважаємо, оскільки вони переказують нам церковні традиції, ми їх хвалимо, оскільки вони служать їхнім визнавцям, але симпатизувати з ними не можемо, маючи свій гарний, улюблений і католицькою нашою бувальщиною освячений та церковною католицькою властю затверджений обряд. А як є в нім може який „abusus“, то на се є церковна власть, ut abusus tollantur, usus autem retineantur.

„Алеж не ходить о православний обряд“, скажете, тільки о гелєністичну „ідею“. Вправді не сказано ще досі, який позитивний зміст має та ідеольоґія, однак зачуваємо, що мається на думці відвернути наші симпатії від західнього, латинського церковного світогляду а звернути їх на схід, до того, що в гелєнізмі було, чи може й є „додатнього і гарного“...

Ба, але ми вже не зачуваємо, а таки читаємо чорне на білім в „Ниві“, що оправдана „чистка“ нашого обряду, і не зачуваємо, а таки бачимо (і то не тільки в нашій львівській Преображенці) деякі „чистки“ на власну руку. Длятого близше стоячі коло наших гелєністів кажуть отверто, що та ідеольоґія є нічим иншим, як підготовкою до якоїсь нової чистки, а гелєнізм — то дипльоматичне кадило, для тих, що носа на мають.. Та колиб вірити о. Костельникови, що осталася тільки ще якась „решткa“, яка тої нової гелєністичної ідеольоґії не поділяє, і яка малаби ґруповатися, як „решткa“ коло „Н. Зорі“, то виходилоби, що всі прочі наші люди потратили носи. Думаємо, що і се пересада, та що висше носа є ще розум. А здоровий розум не видить найменшої рації не то до якої будь обрядової боротьби, але ні до гелєнізму взагалі. Чим нам може імпонувати той „гелєнізм“, якийби він і не був? Що в нім такого мається, що моглоб нас для нього одушевляти? І з якого приводу ми Українці малиби в той саме бік задивлятися? Чи може се, що наш обряд оснувався на грецькім? Се ще цілком і цілком невистарчаюча причина. Зачекаймо з тим спортом, аж вперід згелєнізуються ті, котрим він близший, всякі халдейці, якобіти, серби, болгари, москалі, то що. Миж маємо далеко важніші і пекучіші діла і в церкві й обряді, як пускатися на такі спорти.

Читайте „Нову Зорю“!

Адреса: Адміністрація „Нова Зоря“, Львів, вул. Сапіги ч. 26, І. п.

Проти очорнювання священика.

(Протест громад, шкільних рад і визначних громадян з повіта Ліско).

Просимо о ласкаве поміщення в „Новій Зорі“ слідуючої нашої заяви:

В числі 13. ґазети „Свобода“ була поміщена допись зі Ступосян під заголовком: „Як довго це буде тревати“. В тій дописи автор (коли не милимося, то є ним „недокінчений пан меценас“ з Лютовиск), в нечуваний спосіб очорнив нашого пароха о. Івана Полянського, заподаючи неправдиві і перекручувані „факти“. Ми низше підписані почуваємося до обовязку опрокинути клевету, кинену на нашого о. пароха злобним автором згаданої дописи і представити фактичний стан річи. Неправдою є, начеб о. Полянський провадив боротьбу з громадою Ступосяни, та мстився за конкуренцію, карав інтердиктами, заряджував замкнення церкви, проголошував сповідь Ступосянців у инших священиків за неважну і т. д. Натомість правдою є, що боротьба є між громадами Смільник і Ступосянами, а се через те, що громадяне зі Ступосян не хотять зложити конкуренції на будову нової плебанії в Смільнику. Та будова треває вже 7 літ, а до тої будови зобовязалися Ступосяни причинитися своїми конкуренційними датками, коли їх прилучувано до парохії Смільник. Громада Смільник висилала два рази депутацію до Преосвященого Владики з жалобою на громаду Ступосяни та просила Владику, щоби спонукав Ступосянців до зложення конкуренції, в противнім случаю будуть приневолені свого о. пароха не пускати до Ступосян з Богослуженням, що вкінці зробили. Через те в Ступосянах від якогось часу не правляться Богослуження в неділі і свята, натомість в будні дни всі Богослуження правляться. Не вина в тім о. пароха а вина деяких бунтаторів, до яких належить також автор згаданої дописи. Що до о. Полянського, то він докладає всіх старань, щоби обі громади помирилися. Пасху минувшого року святив о. Полянський всім Ступосянцям. Неправдою є дальше, начеб о. Полянський відстрашував людей від церкви, а правдою є, що о. Полянський пригортає людей до церкви, що є головною ціхою його проповідей. Рівнож неправдою є, начеб о. Полянський перед двома місяцями, убраний в ризи церковні, в часі Служби Божої палицею побив ґазду та що справу цю завдяки заходам дооколичних священикі „в суді затушовано“, а правдою є, що пів року тому о. Полянський розібраний з риз, вні церкви скартав одного 20-літного парохіянина за се, що той неприлично і деморалізуючо заховувався в часі Служби Божої як рівнож правдою є, що той парохіянин підюджений „недокінченим паном меценасом“ заскаржив о. пароха до суду. Суд на 2-ох термінах переслухавши свідків, не добачив ніякої вини по стороні о. Полянського і видав вирок увільняючий (26. X. 1927 Ч. U. 383/27). Парохіянин той публично в суді перепросив о. Полянського. Дооколичні священики віднеслися з негодованням до „недокінченого пана меценаса“ за його нетакт, поповнений супроти о. Полянського. Вкінци неправдою є, що парохія Смільник є під впливом ґазети „Голосу Народа“, та що ґазету ту пренумерує коопер. „Верховина“, а правдою є, що о. Полянський через руки якого приходить почта до Смільника, о скільки се годиться з законом, здержує ґазети, ворожі католицькій вірі, та перестерігає вірних перед такими ґазетами так в церкві як і поза церквою. Підносимо і се, що Смільничане се свідомі Українці, чого доказом обставина, що всі в часі виборів солідарно голосували на 18-ку, хотяй „недокінченому панови меценасови“ не позволили на предвиборче віче в Смільнику. Цікаве, що ті громади, де устроював віче „недокінчений пан меценас“, схрунили, а Смільничане, що віча не мали, всі солідарно голосували на 18-ку. Се подаємо до відома інтересованим. А „недокінченому панови меценасови“ радимо, щоб замість тратити час на клеветання невинних людей, занявся радше орґанізацією того народа, якого він себе ставить опікуном.

Зверхність громадська, Смільник дня 24. III. 1928. Николай Шокєра, старий війт і член кооперативи та член читальні. — Николай Миньо, новий війт, член Управи кооперативи, провізор церковний, председатель Ради шк. місц., член Комітету парох., член читальні. — Іван Басараб, член Ради ґром., член Ради шкільної місц., член Комітету парох., член управи кооперативи, член читальні. — Василь Сливканич, член Ради ґром., член Ради шкільної місцевої, член Комітету парох., і член Управи коопер. „Верховина“. — Ілько Басараб, член Ради ґром. і член кооперативи. — Стефан Магурак, дяк і член управи коопер. „Верховина“. — Йосиф Грицик, член ради ґром. і член кооперативи і член Читальні. — Михайло Миньо, член Ради ґром. і член кооперативи та член Читальні. — Павло Яблонський, начальник громади. — Яків Векер, член Ради громадської і Ради шкільної місцевої. — (Оден підпис нечиткий з дискою: „Предс. Р. Шк. м. – Ред.). — Федьо Петрів, начальник громади. — Ілько Петрів, член кооперативи і член комітету парох. — Василь Даньків, заступник війта. — Йосиф Петрів, присяжний. — Митро Вдовин, радний.

Від Ред.: На отсім дописі есть також сім печаток, а саме: 1. Ґром. Зверхність в Смільнику, пов. Ліско, 2. Ради Шк. тамже, 3. Кооперативи „Верховина“, тамже, 4. Ґромади Ступосяни, пов. Ліско, 5. Ради Шкільної тамже, 6. Читальні в Смільнику і 7) Ґромади Протисна, пов. Ліско.

Церква, родичі й діти.

16. IV. приняв св. Отець провідників італійського катол. Союзу мущин. Згадавши про права й обовязки родичів щодо виховування своїх дітей заявив св. Отець, що Церкві не можна відмовляти права виховувати молодь у християнськім дусі. І у виборі орудників виховання може рішати тільки Церква, бо кожде моральне й духове виховання, оскільки не має ограничатись виключно до фізичних вправ, — може бути в катол. краю лише християнське. Звідси родиться покликання Церкви до діла виховання. Катол. батьки мусять докладно усвідомити собі се важне завдання й уважнійше та відважнійше взятися за його зреалізованя.

ОСУДЖЕННЯ ПРОТИЦЕРКОВНОГО ЧАСОПИСУ.

Зі св. Конґр. Соборів. (і. л.). Між канадійськими французами є також хаотики. Вони почали сильно виступати в своїм орґані „Сторожа“ проти свого епископа в м. Провіданс, Ґікея. Епископ потягнув редактора „Сторожі“ Деньолта і тов. до судової відвічальности. Ап. Столиця заборонила читати орґан і на хаотиків кинула клятву, яку застерегла собі в особливший спосіб. Наші Епископи, хоч могли вже давно в подібний спосіб поступити з нашими хаотиками, воліли їх пощадити — в надії, що вони самі може з часом опамятаються.

Чи не грозить автокефалією?

В 81. ч. „Діла“ з дня 11. квітня б. р. появився вже другий з ряду виступ якогось Е. К. Редакція „Діла“ зазначила, що та стаття *„надіслана з наших священичих кол“*.

Тай зміст її а ще більше тон, в якім та стаття написана, виразно вказує на автора-священика. Бо світський чоловік, навіть найбільший ворог Церкви, не потрафить писати з таким цинізмом і таким хамством, як ворог Церкви в священичім одягу.

Причиною того виступу малоб ніби то бути близьке іменування двох єпископів-суфраґанів. Про це сказали авторови якісь „втаємничені люде . А для Е. К. „ніколи мабуть питання осіб нових епископів не мало... такої ваги, як саме тепер“.

Загалом не знати, в чиїм імени Е. К. виступає. В кождім разі автор твердить, „що кола найбільше інтересовані у виборі епископа, мають замкнені уста“... і длятого осміляється (?!) „звернути увагу рішаючим чинникам, щоб не перетягали струни“ та заявляє, що „від компетентних — у виборі нових епископів — чинників залежить, чи настане у нас мир, чи щораз завзятіща... війна“.

Шкода, що Е. К. виразно не зазначив, котрі то кола найбільше заінтересовані вибором епископів. Чи це ті кола, з яких рекрутується Е. К., чи редакції українських ліберальних часописів, чи які збори „чорної ради“, бо „компетентні чинники“ не будуть знати, до кого звернутися за інформацією й апробатою у виборі осіб і через те готова настати дуже завзята війна.

Е. К. був також ласкавий подати „рішаючим чинникам“, які мають бути кваліфікації майбутних епископів, бо по його думці „тепер головною кваліфікацією таких кандидатів є вузький односторонний римський світогляд, вглядно оперта на такомуж світогляді монастирська тресура“.

Притім дозволив собі автор схарактеризувати „процес“, який переживає наша Церква. Синоди Берестейський і Замойський Е. К. якось узнає. Для Львівського ще має зглад, бо „відпорність загалу українського духовенства була ще тоді надто сильна — і атака формально не вдалася“. Зате великим нещастям і небезпекою по думці Е. К. є, висилання богословів на студії за границю і реформа василіянського Чину.

І тут показується перфідія і злоба автора. Якраз те, що спричинило у нас в останніх десятках літ розцвіт релігійного життя, уважає Е. К. як небезпечну „підготовку“ для нашої Церкви!...

Нині всі бачать, що від часу реформи василіянського Чину зачалося нове життя. Від тоді зачалися реколекції і для священиків і для питомців духовних семінарів і для інтеліґенції і для шкіл. Відновлений василіянський Чин перейшов місіями майже цілу Галичину. Він перший післав своїх місіонарів до Канади і Бразилії. Василіянському Чинови треба завдячити впровадження так гарних і люблених набожeнств, як майські і набожeнства до Пресв. Христового Серця, котрі можна сказати, охоронили наших вірних від латинізації особливо по містах. Майже вся наша сучасна популярна релігійна література, чи не є головно ділом василіянського Чину?

Подібно й заграницею образовані наші богослови зачали духову працю по семінарах і дали перші почини в нашій богословській науковій літературі.

Е. К. боїться, що як дальше так піде, „то вже в недалекій будуччині настануть і у нас такі самі відносини як всюди на Заході: „сильна“ католинька організація при порожних церквах. (!) „світле“ безженне духовенство серед моря новітнього поганства“. Хто так пише, той або глузує, або пише свідомо неправду, або ніколи не був за границею і не видів, як виглядає католицьке життя у Німців, Англійців, Французів, або той не читав ні одного єпису з Америки. Так є, ми стремимо до того, аби у нас була *сильна католицька організація, аби у нас було праздне католицьке життя*. І ми не боїмося ані сектанства ані радикалів, але більше боїмося ось таких скритих ворогів Церкви, як Е. К.

Ви добродію Е. К. є ворогом католицької обнови нашого народу і прямо грозите *автокефалією* та своїми виступами підготовляєте її. Щоби зневірити нерішених і упереджених до католицької акції Ви накидаєтеся лайкою на „западників, реформаторів, всяку чорно тресовану братію“. Фрази про „ширший горизонт, европейську освіту й культуру, пастирську проворність, евангельський дух, християнське серце“ — то тільки прислонення дійсних намірів перед несвідомими й збаламученими. Вам головно ходить о це, щоб підірвати авторитет Епископів і Церкви, сіяти недовіря і зненохоту до Апостольської Столиці, а як Ваш посів вітру вже зродить бурю, тоді виступити явно й отверто з зазивом: „Los von Rom“.

Ми це бачимо й тому мусимо, хоч з великим болем серця, вже тепер рішучо виступити, та перед легковірними й несвідомими відкрити Ваші заміри, котрі очевидно стремлять до розбиття нашої католицької Церкви тут у краю, яке вже пробували зробити подібні Вам в Канаді й Америці.

Припускаємо, що Хв. Редакція „Діла“ через недогляд помістила такий допис, бож Редакція бодай у якійсь мірі бере на себе відповідальність за поміщення і надісланих статтей. І кождий безсторонній чоловік мусить признати, що такі статті навіть під чисто політичним оглядом більше приносять шкоди як хісна. А можна сумніватися, чи між нашим духовенством знайдеться бодай кілька одиниць, котрі солідаризувалибся з виводами і намірами Е. К.

Священик.

Д-р Г. Брухнальський
стоматольог-дентист,
ординує в хоробах ями устної і зубів.
179 Для незаможних пільги. 4—5
Львів, Галицька ч. 19., II. пов.

Дентист Б. ЛЬОКЕР
у СТАНИСЛАВОВІ,
вул. Собеського 14, партер.
Спеціяльність: Корони білі і штучні зуби американською системою. Ціни приступні. Услівя догідні.
43 18—?

Повістевий фейлєтон „Нової Зорі“ з дня 22. IV. 1928. 24

ОСИП НАЗАРУК.

РОКСОЛЯНА

Українська історична повість з 16. століття.

В середині каравани, під охороною сильної сторожі війська, несли два міцні мули гарну, як павільон різьблену, лектику з темного дерева. Дах тої лектики був на золочених стовпах. На верху її блистів золотий півмісяць. По обох боках мала лектика по три відчинені вікна, а з переду і з заду по одному. Всі вони заосмотрені були занавісами. На пухких подушках чудової лектики сидів малий синок султана, що представляв батька: сам султан тільки духом ішов з караваною.

На вид престолонаслідника велике одушевлення опанувало народ. Але він тільки рухами очей і рук а не криком давав вислів своїм почуванням, щоб голосним криком не злякати малого принца з крови Падишаха.

І тільки тихий шепіт ішов в народі мослемів: „Се Мустафа, первенець султана Сулеймана...“

Був се перший член семї Падишаха, якого Настя побачила в столиці султанів. Гарне, живе дитя.

За лектикою йшов довгий ряд тяжко навантажених мулів. Кождий з них двигав крім двох скринь ще якийсь дивоглядний, чотирогранний прилад з павиними і струсиними перами. Всі ті тягарі покриті були дорогоцінними шалями.

За мулами знов їхала сильна військова сторожа. А за нею инші члени святої каравани і маса народу.

Весь той мальовничий похід сунув у напрямі до пристані, де мав переправитися на азійський беріг, до Скутарі.

II.

За той час Вірменин і Ґенуенець кудись ходили. Мабуть шукали нічлігу для себе і для свого жіночого товару. А може шукали покупців, бо філія їх фірми мусіла вже давно приготовиви нічліг для свого „товару“. Може й відповідних покупців знайшла і Вірменин ва Ґенуенець тільки для переконання ходили кудись.

Настуню якось сильніще заболіло серце на думку про тяжку долю, яка жде невольниць. Не журилася чомусь собою, тільки ними. Вроджена їй веселість немов говорила до неї: „Ти даш собі всюди раду.“

Але як день почав умирати в улицях Царгороду, закрався неспокій і в серце Насті. Зразу щемів у нім тихо, мов дрожання маленької рани. Потому щораз дуще і дуще. Вже тьохкало серденько в груди. З початку мов цвіркун в житі — вривано, незначно. Нарешті розтьохкалося, як соловейко в калині, в саді над Липою.

Вже сумерк почав тихо блукати в улицях Стамбулу. Муеззіни скінчили співати пятий азан на вежах струнких мінаретів, як надійшли Вірменин з Ґенуенцем. Були задоволені зі своєї прогульки по місті. Вірменин шепнув щось Ібрагімови і той також повеселійшав.

Звернувся до дівчат і сказав:

— „Ходіть! Маємо вже нічліг біля Аврегбазару“.

Рушили.

Єврейка Кляра, що йшла коло Настуні, шепнула до неї:

— „Мати-мемо завтра богатих купців.“

— „Та що з того?“

— „Як то? що з того? Все лучше попасти в богатший дім, ніж в убогий.“

— „А звідки знаєш, що так буде?“

— „Як то, відки? Ти гадаєш, що вони вернулиб такі задоволені, якби не підкупили слуг якогось богатого дому, котрі завтра купувати-муть невольниць? Но, я їх дуже добре знаю! А не забудеш за мене, як тобі буде лучше, ніж мені?“

— „Ні. Але й ти не забувай!“

— „А чи я тебе забувала в Криму?“

— „Ні, ні. Я тобі дійсно вдячна!“ казала Настуня до Кляри. Та розмова трохи успокоїла її.

(Далі буде.)

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ.

Нове іменування О. Т. Войнаровського. (і. л.) Св. Отець іменував Впр. О. Протонотарія Тита Войнаровського своїм домашним пралатом. Щиро радіємо тим новим високим відзначенням нашого визначного і многозаслуженого священика і громадянського діяча.

Драми Д'Аннунція в Римі. (і. л.). Всі драматичні твори неморального італ. поета поставлено на індекс ще 9. 5. 1911. В часі Великодних свят ц. р. мали представляти їх в Римі. Кардинал Вікарій пригадав католикам, що брати в них участь ніяк не годиться. Тим більше, що вони стоять в яркім контрасті з так великими торжествами як святкування памяти смерти і воскресенія Г. Н. І. Хр.!

Розвязання товариства „Приятелі Ізраїля“. (і. л.). Його ціль була навертання Жидів. Книжка „Мир над Ізраїлем“ стрінулася з найбільшим признанням. Товариство попирали кардинали й епископи. Та з часом його безпосередні провідники почали ширити незгідні з духом Церкви погляди. Св. Офіція товариство скасувала і строго заборонила дальше поширювання подібних блудних гадок у пресі.

Катол. університет у Чілє. (КАП.) 25. марта отворено в великім будинку в Вальнарайзо катол. університет. В торжестві отворення взяли участь Апост. нунцій монс. Фелічі і президент республики.

Вибори у Франції. (КАП.) Кард. Дюбоа, архиєп. Парижа, закликає всіх католиків взяти участь у виборах. М. и. пише: Обовязком всіх католиків є голосувати в дні виборів. Треба голосувати й то голосувати по совісти. Голосування се акт моральний, бо створює відвічальність виборця перед Богом. Треба отже голосувати добре т. зн. віддати голос на кандидатів, котрі дають можливо найбільшу запоруку з точки погляду Церкви і народу. Для французьких католиків справа Церкви і справа Франції — се одно. Програма катол. ревіндикацій у Франції міститься у формулі: свобода згромаджень і свобода навчання.

Теольоґічний зїзд у Львові.

На днях відбувся у Львові „Науковий Зїзд Польського Теольоґічного Товариства“. В інавґурації його взяли участь як почесні гості польський архиєп. Твардовський, вірменський Теодорович і укр. митр. Ексц. Шептицький. Прибула також уся латинська капітула й теол. відділ, багато професорів університету й и. визначні світські Поляки. Всі латинські епископи й університети та ріжні наукові інституції з цілої Польщі прислали привіти.

Зі звіту кс. Клявека, головного орґанізатора зїзду, довідуємось, що кружки Поль. Теол. Тов. є скрізь, де знаходяться теол. відділи або семинарі. Ціль їх — плекання теол. наук під патронатом Церкви. Орґан Тов. „Пшеґльонд Теол. має високий дефіцит, але покривають його доходи з „Реліґійної Бібліотеки“. Видає її тов. тоїж назви, на чолі котрого стоїть рухливий кс. Хвірут.

Праці зїзду відбувалися в 5. секціях. Реферати вийдуть в „Памятнику“ зїзду, а в р. 1930, в 1500-літну річницю смерти св. Авґустина вийдуть по польськи його наукові твори. Найбільший зїзд відбудеться за 5 літ.

По зїзді відбувся для його учасників равт в лат. архиєп. Твардовського, де довго обговорювано ріжні проекти, звязані з цілями зїзду. За весь час зїзду не було ніякого дисонансу між численно зібраним польським клиром.

Коли читати спокійні, але повні узасадненої радости голоси польської преси про той науковий зїзд, котрий з найглибшою пошаною відносився до своєї Гієрархії, мимохіть приходять на думку сумні рефлєксії про те, що діється у нас. У нас лучаються одиниці, очевидно з духовенства, котрі публично в пресі закидають катол. Церкві навіть ширення... анархізму — і чомусь дальше остають в тій „анархістичній“ Церкві.

Буває, що нераз під фірмою „наукових“ оречень підривається авторитет Епископів; в часописи „присвяченій церковним справам“, береться в оборону такі виступи як брошуру „В імя правди“.

Словом — діються у нас річи просто немислимі в ніякій Церкві. На щастя, сі чорні прояви шкідництва знаходять уже відповідне реаґування в кругах нашого Всечесного Духовенства.

Політичний огляд.

(Італія осередком політичної уваги останніх днів. — Медіолянський атентат і його історичні мотиви. — Польсько-італійське братання в Римі і його можливі ціли).

Львів, 18-го квітня 1928.

Протягом наших Великодних ферій увага політичного світа була зосередкована на Італії.

Наперед 12-го ц. м. вибух пекольної машини на медіолянській виставці... Король, що йому була назначена смерть, остав в живих; натомість кількадесять инших людей, між ними жінки і діти, згинуло, або окалічіло.. Стара історія, що раз-у-раз відновляється. Як звичайно, так і сим разом , в першій хвилі рішено: анархісти! Певно, є духова порода людей, що звуться анархістами і принципово поборюють, загалом усякою зброєю, кожду державну владу, в імя якоїсь химерної безвладної свободи. І се певне, що таких загорілців більше в полудневій Европі ніж у якій иншій. Одначе... можна піти в заклад, що останній атентат не мав на меті смерть короля як символу державної влади, лише, що він був в дійсности спрямований проти... Мусоліні і його фашистівського систему

Що се означає? Се лише зайвий доказ, що політичні почування людей в основі своїй не змінилися що-найменше від часів Пізистрата. Людські громадянства орґанічно не терплять тривких диктатур. Не терплять їх, хочби сі диктатури були в руках виїмкових, ґеніяльних одиниць; хочби їх доба була славилася політичною могутністю, господарським добробутом, культурним розцвітом; хочби ті диктатури цілком не були одиничні, лише оперті на широких суспільних силах, на великій партії, на армії, тощо. Звідси й замахи, що з свойого боку викликають репресії, і так у колісце, поки не буде розвязки в боротьбі елєментарних людських сил.

Кожда політична влада веде за собою політичну неволю, в сій або тій формі, в сім або тім розмірі. У кождім громадянстві, з більшою або меншою силою, чинні ліберальні тенденції, що стараються ослабити і зменшити кожду державну владу і вимогти на ній ті або инші (відповідно духови часу) свободи для підданих. Та що є причиною, що одна влада — хочби без особливих цінностей — миліша людям, натомість друга — буває дуже заслужена — тим більше ненависна?

Для тривкости успіху і популярности кождої влади необхідні три основні прикмети: — бути законною, або хоч мати аллюри висшої законности (такими є християнські монархи „з Божої ласки“); другу — мати неперсональний, лише конституційний характер (у давних Французів: le roi est mort vive le roi!) вкінці третю — не ділити підданих на дві каґеґорії, що одній з них усе дано і вільно, а другій лише наказано мовчати і платити. Як бачимо, то богато новочасних урядів сих прикмет не має, а деякі й не можуть мати. Сі останні є й будуть у постійній боротьбі — аж до якоїсь розвязки... Та поки до сього дійде, диктатура уживає террору згори та зустрічає террор знизу.

Ще більше ніж медіолянський атентат притягнула до себе увагу політичного світа одночасна (13—15-го с. м.) візита польського міністра закордонних справ в Римі. Дипльоматичні відвідини, здавалосьби, така звичайна річ, а тимчасом отсі викликали тілько здивувань, догадок, толків і підозрінь, як рідко який випадок у міжнародних взаєминах. Політики і публіцисти всіх країв ломлять собі голови над питанням, що було причиною сеї польської візити та що на ній умовлено між обома державами. Та оба уряди, обмінюючися звичайними чемностями, нічим не зраджують тайни. А може її й нема? Може се дійсно тілько акти міжнародної куртуазії між подібно правленими державами?

Здається, ні. Инакше — візд бувби принятий у світі спокійно, а то й байдужно. Вага його так і чується в повітрі. Найбільше цікавить людей питання: проти кого змовлювалися в Римі? Були підозріння, що проти Франції, одначе абсурдність такої догадки (Польща проти Франції!) очевидна; також і французька преса, на міжнародну атмосферу дуже чутка, трактує візд дуже спокійно. Натомість зденервування видко у пресі німецькій, чеській і совітській. Значить, у всіх сих трьох державах (Югославію, що завсігди і т. ск. принципово з недовірям дивиться на все, що діється по другім боці Адрії, можемо полишити на боці) мається якісь підстави боятися, що в Римі говорено про них, і то менше любезно. В чому може бути діло?

Щодо Німеччини, то ми вже в попереднім огляді зазначували, що в міру зближення її до Франції росте віддалення обох сих держав від Італії. В останніх часах і справа німецької меншости в півд. Тиролі причинилася до погіршення настроїв між Берліном і Римом. Одначе в даних обставинах трудно уявити собі можливість якогось поважнішого конфлікту між Німцями й Італійцями.

А Чехи? Чому вони підзорливо дивляться на римську конференцію? Сим не дає спати Угорщина, від недавна союзниця Італії, та пропаґанда одної частини англійської й американської преси в користь зміни угорських північних границь, — пропаґанда, що про неї недавно висловився симпатично сам Мусоліні. До того, в Празі добре знають давні задушевні бажання Мадярів і Поляків — мати спільну границю, томуто й привиджується їм... утрата всього Закарпаття, або наразі хоч недавної ще „Угорської Руси“. А самі наші тамошні земляки? Їх, очевидно, ніхто не стане питати; а втім, боюся, що вразі запитання вони в 90% подалиб свої голоси за старими своїми панами, проти нових... Та покищо, Чехи відплачуються Польщі торговельними шиканами (обмеженням континґенту польського вуґля).

Чогож знов боятися Совітам з приводу римського зїзду? Наперед, вони всюди видять марево спільного „капіталістичного фронту проти сель-робської влади“ одначе, здається, мусять вони мати й окремі, більше конкретні, причини дивитися підзорливо. Ось недавно-що той сам Мусоліні добив незнаного близше торгу з Туреччиною, що досі була одним із засобів московської політики. Туреччина — опановує Дарданелі, і від неї залежить совітська безпечність над Чорним морем. Італія — дуситься у своїх тісних межах, без можливости масової еміґрації її людности. В таких обставинах, чи, вразі чого на сході Европи, не привабна для Італійців думка — піти слідами своїх середньовічних земляків і заволодіти... Кримом? Отже, може й дійсно в тім усім nostra res agitur.

Розподіл місць в сенатських комісіях. 18. ц. м. було засідання голов сенатських клюбів в справі обсади сенатських комісій. Проєкт сен. бюра поминув німецьку ґрупу в комісіях освітній і заграничній, а жидівську в освітній комісії. На внесок Німця Гасбаха відложено засідання на тиждень.

До І. кл. ґімназії в Польщі приймати-муть учнів не молодших ніж 9 і пів літ, не старших ніж 12.

НІМЕЧЧИНІ мають знизити репараційний довг. „Дейлі Мейль“ повідомляє, що між державами-вірительками почалися переговори в справі обниження німецької рати відшкодовання зі 120 міліонів мар. на 32 міліони. Французькі політичні й фінансові кола відносяться мабуть прихильно до цього пляну.

ФРАНЦІЯ. Відповідь на американський проєкт — виключення війни при міжнародніх спорах — вже готова й віддана на одобрення ради міністрів. До проєкту Келлоґа Бріян поробив деякі застереження. Так прим. нападеній державі повинна бути дозволена оружна оборона перед державою, котра всупереч договорови напала на неї.

ЯПОНІЯ. Непорозуміння з Китаєм загострилося у звязку з вступленням націоналістичного війська Чан Кай Шека до провінції Шантунґа. Японський ґен. консуль в Цін Тао просив свій уряд о прислання війська для охорони Японців у тій провінції. Японський уряд має вислати до Цін Тао 2 кружляки і 5 контрторпедовців.

В Японії виарештували всіх комуністів. Бюро Райтера доносить, що там взагалі мало комуністів.

ЛІКАР-ДЕНТИСТ (стоматольог)

Д-р мед. БЕРТА ШНАППЕР

абс. дентист. клініки Університету

Львів, вул. Академічна 24.

Тел. 26-58.

ординує в недугах зубів та устної ями
— - Технічно-дентистична робітня. - —
102 Для незаможних полекші. 12-15

ОГЛЯД ЧАСОПИСІВ.

„РАДА“ в 42 ч. іритується, що ундівські віцемаршалки варшавського сойму й сенату д-р Загайкевич і п. М. Галущинський не складають тих достоїнств. А в тій самій статті („За миску сочевиці“) предкладає та сама „Рада“ від себе Полякам—угоду отсими словами: „Пропасть буде вирівнана тоді, коли польський народ сформує своє відношення до Українців по принципі найвищої справедливости з усіма її політично-державними наслідками“...

З того слідує, шо „Рада“ додумалася до—„засипання пропасти“, тільки ще не знати, як вона собі уявляє те „засипування“, бо з верха фрази... про принціп найвищої справедливости властиво нічого не видно. А з получення тої найвисшої фрази з наріканням на ундівських віцемаршалків можна викомбінувати хіба жаль, що УПП. не має віцемаршалків. Та щож! Оден п. Західний не в силі рівночасно сидіти на двох фотелях. І до сего не годні йому помочи Поляки, навіть якби вже стали „на принціпі найвисшої справедливости“.

Цікаве в тій статті „Ради“ ще те, що вона з глумом пише навіть про далеко-йдуче узгляднення українського елєменту при земельній реформі (чого побоюється вшехполяк Перацкі). Ми не віримо в ті „узгляднення“ бодай під сю пору—але треба підчеркнути, як ґрупка інтеліґентів, котрі видають два орґани за таємничі фонди, маючи ті варштати для свого заробітку, з глумом пишуть про варштат земельний, необхідно потрібний хліборобам. Чому? Бо тим, котрі дають УПП. „миску сочевиці“, або ясно сказавши: ґроші на два орґани, залежить тільки на вічнім неспокою в нашім краю, викликуванім за всяку ціну й під усякими претекстами, хочби нпр. під таким дурним претекстом, що мовляв „не треба“ в Польщі боротися за автономію. бо тоді „принціп найвищої справедливости“ сам упаде нам в рот.

І се називається — політичний спосіб думання, а хто думає інакше, той „зраджує“ ідеали Карла Маркса.

„ГРОМАДСЬКИЙ ГОЛОС“ у великоднім числі так описує подвиги і здобутки радикальних послів у польськім соймі: „Зараз на першому засіданні сойму 27 III. УСРПарл. Репрезентація гідно заманіфестувала волю українського працюючого народу“... „На томуж засіданні від імени УСРП Реп. промовляв тов. Ладика, котрий заложив рішучий протест — проти арештування послів“... (а бідного народу ні?) В дискусії над буджетовою провізорією склав тов. Ладика заяву УСРП Репр., в якій зазначив, що український працюючий народ ніколи не зречеться змагання для (!) здобуття нац. і соц. волі... і т. д.

Нехай П. Т. читачі запамятяють собі отсе все, а по 5 літах, коли сойм доживе того часу, побачать, що точно таксамо будуть писати і заяви складати ВП. радикали — і т. д. в нескінченість, коли їх далі вибиратимуть послами. А все з тим саміським „успіхом“.

Вискази епископів про кат. пресу.

Еп. Деляль у Наталю (Полуд. Африка) висловився недавно в однім часописі слідуючо про вагу катол. преси: „Ніколи не буде забагато пригадувати католикам обовязок підпомагати з усіх сил діло катол. преси. Добра преса мусить побідити лиху—а се може статися тільки тоді, коли католики напружать усі нерви та будуть готові на кожну жертву для сеї справи. Вага пресової служби перевисшає сьогодні все инше і тому пресова акція мусить стояти на чолі наших змагань. Слова Льва XIII. важні нині як і перед 30 роками: „З усіх орудників в обороні Церкви—преса найбільш актуальна“.

Еп. Фляйшер у м. Маріенгілл (теж Полуд. Африка) пише: „Добра катол. преса—се найліпший провідник католиків. Се забороло св. Церкви проти нападів ворогів. Зрозуміємо тепер, длячого стрічає її така сама доля, як Божественного Учителя і його апостолів: її ненавидять, злобно критикують і в підлий спосіб висмівають — навіть деякі віруючі! Треба духа Христа та його учеників, щоб відважно постояти в обороні катол. преси і допомогти їй до побіди. Порівнюючи з ворожою, катол. преса може видається без значіння, але до неї відносяться в першій мірі слова: „Не трівожся, мала громадо, бо подобалося Вітцю нашому подати Царство т о б і“.

Церковний фейлєтон „Н. Зорі“ ч. 22. IV. 1928. 1

С. ТОМАШІВСЬКИЙ.

Перший уніятський митрополит України-Руси.

VI. НОВЕ ЗМАГАНЄ ДО ВИЗВОЛЕНЯ РУСЬКОЇ ЦЕРКВИ.

З короткого огляду долі й недолі кн. Михайла пізнали ми, що він двічи володів Києвом: 1237—1239 (і правдоподібно, дещо 1240) та 1241—1244. Се якраз той час, коли в відомостях про київських митрополитів є знана нам прогалина. З усього виходить ясно: якщо в тім часі котра світська влада мала право й обовязок подбати про обсаду митрополії, опорожненої наслідком смерти або зречення (зі страху перед Татарами) архиєп. Йосифа, то в першій черзі князь Михайло. Знаючи його побожність і печаливість про церковні справи, можемо бути певні, що він не полишив найвисшого церковного уряду довго опорожненим та що знаний нам уже архиєпископ Петро саме йому завдячував своє митрополиче достоїнство.

Коли се сталося? За першого панованя, себто перед упадком Києва 1240, чи за другого? Щоправда, ніщо не противиться першій можливости, одначе будьмо обережні в догадках і приймім, що Петро став митрополитом що тілько в 1241—1244.

Коли се й не сталосяб, всі обставини промовляють за тим, що ся обсада митрополії була незвичайна, виїмкова. З буртонського літопису знаємо, що наслідник Йосифа вже не був Греком присланим із Царгороду, як мало не всі руські митрополити в домонгольській добі, лише Русином. До сього часу (полишаємо на боці загадкового „митрополита“ переяславського під конець XI-го в.), було лише два митрополити-Русини: славний Іларіон, поставлений за Ярослава Мудрого в 1051, та Клим Смолятич, видвигнений на архиєпископство Ізяславом Мстиславичем у 1147 р. — в обох випадках всупереч претенсіям Царгороду, що в митрополитах-Греках мав на Руси своїх вигідних аґентів — церковних і політичних. За першим разом, не знаємо, коли протест Византії мав успіх, — ще за житя, чи аж по смерти Іларіона; що ще за Ярослава († 1054) був новий митроп. Грек, — се дуже правдоподібно. За другим разом, Клим тілько так довго сидів на митрополичім столі, як довго його протектор Ізяслав володів Києвом; смерть князя означала одночасний упадок його митрополита і поворот византійських емісарів. Отже наш Петро був третім у ряді національних голов руської Церкви. Яким способом він міг одержати се становище?

Право наставляти єпископів на тогдішній Руси належало князям, тому й Київ, як епархія, підлягав в 1237—1244 Михайлови. Хотячи мати митрополитом Русина, князь міг ужити двоякої тактики: або, не оглядаючися на патріярха й імператора (тогді в Никеї), скликати синод руських єпископів і на нім поставити Петра митрополитом, або просити у патріярха потвердження для пропонованого кандидата (номіната). Котрим із сих двох шляхів пішов Михайло, годі напевно сказати; та більше правдоподібне, що першим. Сей шлях був особливо тогді вигідніший, якщо княжий кандидат був уже єпископом, а не щотілько монахом; трудне питанє висвяченя уступало сим способом в зад. Та і другий шлях — порозуміння з Византією — годі згори виключати: Михайло міг представити свого кандидата та — з огляду на небезпечні часи дістати згоду і благословення; угорський двір, посвоячений з грецьким, міг бути в сій справі добрим посередником і помічником.

Рішившися на нову спробу переломити невільничу залежність митрополичого стола від Греків, князь міг присім мати на уваві і власні політичні пляни та для них шукати помічника в новім митрополиті. Вкінці, його родинні і політичні звязки з католицькими сферами і землями могли розбудити в ньому ще дальші церковно-політичні думки, в напрямі солідарности з католицьким Заходом...

В земмлях, що довший або коротший час були під владою Михайла і його сина Ростислава було тогді 5—6 єпископів, ним поставлених або його прихильників. На-жаль, ледве двох із тих владик знаємо по імени: Порфирія чернигівського й Артемія галицького; хто з останніх єпископів називався Петро — не можна сказати. Та що се імя в нашій духовній єрархії передмонгольської доби дуже рідке (одинокий знаний єпископ того імени належить до XI-го в.!), то се дає нам одну цінну вказівку: єпископів брано звичайно з ігуменів головних монастирів; в ряді-ж ігуменів біля 1230 знаємо дійсно одного Петра; що-ж отже природнішого, що той ігумен, згодом єпископ, засів вкінці — при допомозі кн. Михайла — на митрополичім престолі в Києві?

Маємо на думці *ігумена монастиря св. Спаса на Берестовім під Києвом Петра Акеровича.*

(Далі буде).

Михайло Коцюбинський.

(З приводу 15-ліття з дня його смерти).

25. квітня с. р. минає 15 років від дня смерти відомого українського письменника Мих. Коцюбинського.

Українська критика дуже високо цінила й цінить Коцюбинського, вважаючи його одним з найвидатніших і найталановитіших представників українського письменства і трохи чи не найбільшим українським повістярем. М. Євшан, один із українських критиків, порівнюючи Коцюбинського з Винниченком, признав його першенство перед Винниченком. Проф. Дм. Дорошенко зовсім недавно писав, що „українська література справедливо пишається Коцюбинським, яко одним з найбільших своїх талантів“. Дуже високо ставить його також С. Єфремов. Ріжні критики порівнюють Коцюбинського з Ж. Ж. Русо, Шатобріяном, Бернарденом де Сен-Пером, Тургеневим, Чеховим та ин. Оцінка ся очевидно перебільшена.

Обєктивно оцінюючи літературну спадщину Коцюбинського, мусимо признати, що серед наддніпрянських письменників-повістярів кінця XIX—поч. XX в., що писали по українськи, Коцюбинський справді займає друге місце (по Винниченкови); але разом із тим повинні ми памятати, що тогочасне наддніпрянсько-українське письменство було дуже бідне повістевою літературою. Крім Коцюбинського, Винниченка та ще почасти А. Кримського (котрий яко повістяр працював недовго й небагато, давши лише декілька відзначених талантом, але нервово-хоробливих творів), в кінці XIX та на поч. XX в., не появився на Вел. Україні ні оден український повістяр або романіст зі справді помітним талантом. *)

В кождім разі, Коцюбинський мав не дуже великий але безсумнівний літературний талант: серед його творів є дійсно вельми гарні повісти й оповідання.

М. Коцюбинський народився в м. Винниці на Поділлі. Батько його був поліційним урядовцем („околоточним надзирателем“); мати його походила зі шляхотського зукраїнізованого (молдаванського) роду Абазів. Пізніше—перейнявшись „поступовими“ й соціялістичними переконаннями — М. Коцюбинський соромився, що батько його служив у поліції: в своїй автобіографії службове становище свого батька обійшов мовчанкою, і написав натомісць, що походив він ніби-то з „відомого українського шляхетського роду“ (хоч се не відповідає дійсности). Шкільну освіту побирав Мих. Коцюбинський у православній духовній школі (т. зв. „бурсі“) в Шаргороді та в духовній семинарії в Камянці. Семінарії не скінчив. Прогалину в науці заповнив самоосвітою, особливо студіюванням новочасної західної і російської літератури; при чім увагу його притягали до себе як реалісти й навіть скрайні реалісти (пр. Золя) так і романтики, модерністи, імпресіоністи та ин. З огляду на смерть батька Коцюбинський з дуже молодих літ змушений був заробляти, утримуючи не тільки себе, але також матір і всю свою родину. Спершу заробляв приватними корепетиціями, потім у земській комісії по боротьбі з фільоксерою на виноградниках у Бесарабії та в Криму (се дуже нудна, тяжка й неприємна праця), нарешті, від 1898 р. працював у губерніяльнім земським статистичнім відділі в Чернигові. В чернигівський період й розвинувся літературний талант Коцюбинського. Та хутко виявилося, що Коцюбинський хорує на сухоти. В 1911 р. прийшов йому з допомогою український меценат Семиренко, давши змогу поїхати на лічення до Італії; але поміч ся прийшла запізно. 25. квітня 1913 р. Коцюбинський помер у повнім розквіті таланту, маючи несповна 48 років.

Уле 13-літним хлопцем почав Коцюбинський писати по українськи — під впливом творів М. Вовчка та Шевченка —оповідання й поезії. Але... тоді як раз наступив час найгострішого переслідування українського друкованого слова в Росії. В 1876 р. видано відомий „указ“, котрий мав на меті знищення українського письменства. Наддніпрянські українці почали тоді друкувати свої твори в Галичині. У львівських часописах розпочав свою літературну діяльність і Коцюбинський. У 1890 р. у „Дзвінку“ вперше появилася поезія Коцюбинського, а в 1892 р. в „Правді“ його оповідання „На віру“. Потому Коцюбинський надрукував низку побутових оповідань переважно з життя молдаванів та кримських татар (котрих побут пізнав підчас служби в Бесарабії і Криві). В сю добу Коцюбинський знаходився під очевидним впливом М. Вовчка, Конисського й особливо Ів. Нечуя-Левицького й продовжував той реалістично-етнографічний напрям в українській літературі, котрого представниками були сі письменники. Разом з тим значний вплив на Коцюбинського мали російські та французські реалісти, зокрема Тургенев, Л. Толстой і Золя. Чим далі, тим вплив сей стає виразніший у його творах. Так напр. цілковито в дусі Золі писаний „Поєдинок“ (вид. у Львові в 1902 році, але написаний, здається, раніш). Від часу переїзду М. Коцюбинського до Чернигова, де умовини його життя склалися ліпше, його літературна творчість виходить з вузького реалістично-етнографічного русла, яким плила аж до поч. XX. віку українська література на Вел. Україні (в Галичині О. Кобилянська вже внесла тоді нові мотиви в наше письменство). Коцюбинський ближче пізнав нові напрями в західній та в російській літературі, які почали виразно відбиватися на його нарисах та оповіданнях (починаючи приблизно з 1900—1901 рр.). Від того часу Коцюбинський дає в своїй творчости суцільний синтез реалізму та імпресіонізму, ідучи в сім у слід за Андреєвим, Гамсуном, почасти Шніцлєром та ин. Один з перших творів Коцюбинського в сім дусі — опов. „Лялечка“ (писане, здається, під впливом „Безодні“ Андреєва; надруковане в 1901 р.). Біля тогож часу написав Коцюбинський імпресіоністичні твори з татарського та з українського селянського життя: „В путах шайтана“, „Під мінаретами“, „На камені“, перша частина повісти „Fata morgana“ та ин., відзначені безсумнівним талантом. Але, на жаль, деякі з сих творів попсовані надто вже „поступовою“ тенденцією.

У 1902 р. появився найліпший і найсильніший твір Коцюбинського „Цвіт яблуні“. В сім оповіданню ніжно, глибоко, по мистецьки змальовані жахливі, роспучливі пережизання батька-лікаря, інтеліґента, позбавленого віри, над ліжком тяжко хорої, вмираючої дитини, єдиного, улюбленого сина... Сей твір можна справді вважати за один з найкращих зразків нашого письменства.

Сим оповіданням означився властивий хист Коцюбинського, яко письменника-психольоґа, котрому найбільше вдається змалювання переживань та настроїв інтеліґенції. Се зрозумів і сам письменник. В більшости своїх пізнійших творів з належною помірковапістю піддав мистецькій аналізі психольоґію незрівноваженого інтеліґента-неврастеніка, так характерного для початку XX стол., наслідуючи не раз знову таких письменників, як Гамсун, Арне Гарборґ, Стріндберґ, Андреєв та ин. З сих пізніших психольоґічних творів Коцюбинського частина присвячена переживанням та настроям інтеліґенції в часі революції 1905—1906 р. Найкращі з них з мистецького боку — „Сміх“, „Невідомий“, „Intermezzo“. Окремо треба згадати опов. „В дорозі“, пройняте тонкою сатирою на „революціонерів“, котрі — поигравшись у революцію — стають звичайними собі „буржуа“. Всі сі оповідання, особливо „Intermezzo“ та „В дорозі“, мали в свій час популярність й успіх на Великій Україні. Під впливом опов. „В дорозі“ написані між инш. деякі сатиричні твори Винниченка („Історія Якимового будинку“, деякі частини „По — свій“ і „Записок кирпат. мефістофеля“ та ин.) Дуже влучно й теж із тонкою сатирою писане опов. „Дебют“, де змальоване перше кохання (чи може вірніш уроєне „кохання“) молодого інтеліґента... В сім оповіданню Коцюбинський виявив надзвичайно гарне знання психольоґії інтеліґентної молоді на Вел. Україні на поч. XX в. Се оповіданя таксамо мало вплив і на Винниченка й на деяких инш. наддніпрянських письменників. До найліпших психольоґічних оповідань Коцюбинського належить „Сон“, де подано образки з життя „міщанської“ (чи може точніше філістерської) родини провінціяльного урядовця.

Окреме місце серед пізніших творів Коцюбинського займають: друга (більша) частина повісти „Fata morgana“ й „поема“ в прозі — „Тіні забутих предків“, дуже високо (з очевидним перебільшенням) оцінені укр. критикою. „Fata morgana“ се по словам критиків, „справжня епопея“ укр. передреволюційного й революційного села, „історичний документ укр. життя“ і тд. Але при обєктивнім і уважнім погляді на сей твір помічається певна тенденційність і далеко незгідне з правдою ідеалізування соціялістично-революційного руху та революційних (в суті — анархічних) елементів села. „Fata morgana“ в дійсности є не історичним документом, а безпідставною ідеалізацією того руху, що мав і досі має найприкріші й найсумніші наслідки в життю Вел. України.

Зовсім инший характер мають „Тіні забутих предків“, присвячені змалюванню природи Гуцульщини й життя гуцулів. Всупереч майже загальному захопленню укр. критиків сею „етноґрафічно-романтичною“ „поемою“, ми вважаємо її навіть з погляду чисто-мистецького твором недосконалим. В ній знаходимо, що правда, гарні малюнки природи, побуту, вірувань; але суцільного артистичного враження сей твір не дає. Як у всій його будові, так і в декотрих частинах (в деяких описах природи) видно певну штучність. До того неприємно вражають у сім творі „культ природи“ (прославлення т. зв. „здорової безпосередности та простоти відносин“) і поганско-пантеїстична тенденція.

Загалом, як з погляду мистецького, так і з погляду етичного більшість творів Коцюбинського безперечно позитивні (до неґативних — з етичного погляду — належать „Тіні забутих предків“, „Подарунок на іменини“, „Невідомий“ і деякі инші). Деякі його твори з морального погляду навіть дуже гарні, як напр. опов. „Помстився“, перейняте ідеєю всепрощення (на жаль, через свій сюжет воно не надається для молоді). Але всеж таки відчувається в Коцюбинського брак реліґійного світогляду. Звідти походить і безмежно-сумний характер оповідання „Цвіт яблуні“ й двозначні (не то антимагометанські, не то загалом анти-реліґійні) тенденції опов. „Під мінаретами“ й „культ природи“ та „ново-поганство“ чи пантеїзм у творах „Тіні забутих предків“, „Хвала життю“ та ин. Ізза тих недостач творчість Коцюбинського мимо всіх її прикмет належить до середніх своєю вартістю.

Орест Камянецький.

*) Чимало тогочасних письменників-Українців з походження (напр. Чехов, Короленко, Потапенко, Бугаїв-Білий та ин.) підпало цілковитому або майже цілковитому зросійщенню й писало свої твори виключно по російськи.

Степ широкий, край веселий...

(Як п. проф. Гамчикевич перейшов на медицину і що з того вийшло? — Три заборони: одна його, друга о. Костельника, третя „Лейбур партії“).

Кажуть песимісти, що в нашім краю сумно, А се неправда. От на днях старий проф. германістики п. Гамчикевич перейшов на медицину і вже у великоднім числі „Укр. Голосу“ дав українській нації глибоку студію з тої пожиточної области п. з.: „Гнила та отруйна струя.“ Кожда хоч дрібочку догадлива людина вмить повинна додуматися, що се мова не про когось иньшого як про „Нову Зорю“. Але бо крепко взялися до нас п. професор — не за щось иньше, як за те, що ми „зрадили Шевченка!“ Так єсть — у 16 ч. з 4. березня р. Б. 1928. В малій — кажуть — статейці зробили ми велику зраду і затроїли тим цілий 40-міліоновий нарід! Виходить, — що погану роботу робимо. Длятого не дивота, що п. проф. Гамчикевич розгнівалися на нас і забороняють нам поміщувати на будуче критику писань Шевченка... Пишуть п. проф. що жадають, щоб ми „полишили Шевченка у спокою і не обиджували народних почувань“... Видно п. проф. знають вже не тільки „чого нарід хоче“ але й почуваня народу наскрізь збагнули! Як того не зробимо, то п. проф. пишуть: „Розпічнемо боротьбу і будемо її вели (!) ускве ад фінем...“ Паскудне то латинське слово. Се не жарти, видержати таку боротьбу з п. Гамчикевичом,

Ситуація наша стає важка. Бо навіть якби ми й признали, що п. проф. знають, „чого нарід хоче“ в справі критики Шевченка, то деж єсть запорука, що тоді п. проф. не заборонять нам містити критику пр. на твори Винниченка, Стороженка, Мирного, Карманського і т. д. А ми вже плян критики тих „класиків“ так гарно розробили. А тут не вольно — і кінець!

Навіть цитувати Драгоманова про Шевченка заборонили нам проф. Гамчикевич. „Без потреби“ — кажуть — і вже! Хоч ми в 16 ч. „Н. З.“ написали, що помістимо радо й інакші думки про Шевченка, — не вольно!.. Можеб там хто в Перемишлі упросив п. професора, щоби спустили нам дещо з тих заборон, бо ситуація наша булаби прикра, якби таки не попустили.

З другої знов сторони „виринає симпатично пером на папері“ ще острійший противник „Н. Зорі“ — Всч. о. Гавриіл Костельник. В „Ниві“ за март с. р. під сам Великдень на ст. 117, заборонив нам о. Костельник критикувати — п. проф. Гамчикевича! Бо, пише о. К—к., п. проф. Гамчикевич — „поважний“... Се ще тяжша заборона, ніж та, яку на нас наложив п. Гамчикевич: бож лекше вже видержати заборону що до Шевченка, котрого „ідея — як учить нас п. Гамчикевич — сильніща від поліції“ (дослівно), — ніж видержати заборону що до критикування актуальних творів п. проф. Гамчикевича. Що до першої заборони, то не згасла в нас ще іскра надії, що там у Перемишлі вихлопотає для нас якусь полекшу у п. проф. Гамчикевича п. проф. Гонтарський, котрий не такі річи переводив (пр. реформу всіх парляментів!). Але що о. Костельник раз заборонив, від того не відступить — і то навіть супроти більших ніж ми! От підписав заборону свого часу перемиському Ординаріятови адмініструвати дієцезією, осудивши рішення в справі православного Богослуження — і до сеї пори не цофнув заборони!... Так єсть! А недавно став окунем проти Станиславівського Ординаріяту в „Ділі“ — і також не цофнувся... Ще недавнійше відважно осудив Преосвященого Богачевського за співвину в богохульстві — і також не цофнувся. І деж можна сподіватися, щоб цофнув своє слово, раз приписавши нам, як маємо поводитися супроти такої поваги візантійського стилю як п. проф. Гамчикевич, автор відомого глибоко візантійського твору п. з. „В імя правди!“ В тім архитворі п. проф. Гамч. хвалить о. Кост,, а тепер о. Костельник оборонив п. Гамчикевича як інтелект — й обидві сили прямують проти нас. Словом — недобре!

Коли можливо, то ще острійша сила ніж Всч. о. Гавриіл Костельник йде проти нас в „шеренгах“ т. зв. Партії Праці, котра виразно забороняє нам писати про брак автономії, бо се — каже — также зрада і то Найвисшої Еманації. Партія Праці то у нас так, гейби в Англії „Лейбур-партія“ а теоретики нашої „Лейбур-партії“, напр. Гриць, то так гейби Мек-Доналд. Лише та ріжниця, що Мек-Доналд не має в собі такого почуття достоінства, бо як відомо свого часу приймав уряд премієра від короля, цілуючи його в руку і на вколішках, чого наші Мек-Доналди ніколи не зроблять — вже тому, що ніде не будуть премієрами. Отже та наша достойна „Лейбур-партія“, що не сіє і не оре а два орґани видає при помочи шпальт „Діла“ і передруків з „Н. Зорі“, — заборонила нам писати про потребу територіяльної автономії! Позволила лише свого пана-вуйця на селі домагатися, поки рогачка сягає. А вже сойму у Львові не вольно нам жадати, бо то „зрада ідеалів“ Карла Маркса і гарної держави за Збручем. І так всьо нам забороняють під загрозою — „пятнования“!... Хоч сядь тай плач... Бо щож писати, як нічого не вольно? Ні про Шевченка, ні про Гамчикевича, ні про автономію.

Та коби то вже всі заборони! А то ще й иньші можуть бути. Що з того всього вийде, напишемо иньшим разом в тій самій рубриці п. з. Степ широкий, край веселий. Бо дійсно наші степи, сиріч Дикі Поля, широкі і веселі...

Б.

ДОПИСИ.

ГОРОДОК. **(Профанація страстного тижня).** На днях заїхав укр. театр під проводом п. Стадника в Городок та в саму Велику Середу і Вел. Четвер (підчас Утрені Страстей) дав дві оперетки: „Любка з Пушти“ і „Король Кави“. Мусимо зазначити, що се був нетакт дирекції театру. В сей спосіб нарушується релігійний настрій провінціонального місточка в часі страстного тижня, хочби навіть Дирекція звинялася що числить на польську і жидівську публику. Не живемо ще, Богу дякувати, під большевицьким режімом, де як раз страстного тижня уживається до профанації всього, що святе. Хто має иньший погляд, хай собі йде на схід між своїх однодумців, а ми вважаємо релігійно-обрядові страстні звичаї і настрої яко частку своєї віри й культурної укр. окремішности, яких не годиться профанувати легкими оперетами. Чи зробилаб жидівська трупа в судний день щось подібне? На евентуальний заміт Дирекції театру, що артисти мусять заробити і їсти, скажемо: Чи не можна у нас виставити от хочби „Пасхальну Драму“ Василя Левицького (Бережани, Вид. Спілка ч. 2.) або переробити на укр. мову пассійні драми з Оберамерґав (Баварія) чи Інцінґеру (Тироль)? Коли сі драми притягають навіть заграничну публику (пр. в Оберамерґав білєти випродують на 2—3 місяці наперед) та коли й у нас в XVII. і XVIII. ст. процвитала „пасхальна Драма“ по наших академіях і школах, чи не малаб вона успіху й у нашого релігійного народа? Таку річ можна виставляти без профанації, хочби під Велику Пятницю та фінансовий успіх бувби запевнений через 2—3 тижні, день в день, в наших містах і місточках в страстний і пасхальний тиждень.

Свящ. Д-р Ігнатій Цегельський.

ЗАЛІЩИЧЧИНА. По виборах, пристрасти успокоїлися і все вернуло до нормального життя. Навіть власти скарбові, що в осени не дуже наглили до плачення податків, тепер по виборах, інтензивно стягають усі залеглости. Кажуть люди: „Пізнати, що одинка побідила.“ — Місто Заліщики й околичні села, маючи вже в Польщі славу, яко „польська Рівієра“, починають притягати до себе літників, котрі не в силі виїхати за границю. В околичних селах і в самих Заліщиках, горячка в закладанню морелевих садів. Справді земля тут на це відповідна, на овочі є тепер усе збут і тому певність, що вклад праці й капіталу оплатиться. Весна в цім році, однак спізнилася, в березні і перших днях квітня ніхто ще не сіяв. Озимина місцями дуже потерпіла від голоморожа. Взагалі рік не заповідається добре. **Р. К.**

НОВИНКИ.

— **Комерціялізація залізниць** в Польщі зустрілася з опором військових кругів. Проект її упав.

— **Сніжна буря у Львові** шаліла 3-того дня наших Великодних Свят. Зразу падав сніг з дощем, опісля зірвалася сніговія, котра зробила значні шкоди в міських парках. Подібні вісти прийшли з ріжних околиць краю.

— **„Провідник народа“.** Визначний діяч большевиків і б. кандидат на їх посла Ілія Калятинський засуджений у Львові на 14 днів арешту за крадіж білизни. Преса доносить, що його за те виключила ком. партія. (Властиво неслушно, бож він виконував у практиці ком. клич: „Граб награблене!“)

— **В селі Грушові** (пов. Дрогобич) знайшли діти ґранат і для забави кинули його в огонь. Двоє дітей убив ґранат на місци, шестеро тяжко поранив.

— **Великі землетрясення** були сими днями в Болгарії і в середній та полудневій Америці.

— **Червона армія** має тепер 562.000 людей (в часі війни з Польщею мала та армія 5 міл. людей). Вся Росія (до неї належить і Україна) поділена на 7 воєнних округів. Виділені з загально-російської військової єдности тільки війська округів: кавказької, туркестанської й кіргізької. Україна в справах військових не має навіть тільки автономної, що Кіргізія, бо вона управлювана так, як перша лучша московська округа, прямо з Москви. На чолі всеї червоної армії стоїть московський червоний ґенерал Ворошілов.

Ложний „ксьондз“. (і. л.). Якийсь Болеслав Матеюк з епархії еп. Пшездзецького хоч не має ніяких свячень, ані взагалі нічого спільного з духовним станом, править тут і там „Сл. Божу“, збирає гроші на конто відправ і т. п. Аж Рим мусів ним занятися!

Обманці. (і. л.). По Італії й инших західних краях волочаться ріжні східні „священики“ з бородами, широкими рукавами і довгим волоссям, показують ріжні „достовірні“ документи і збирають гроші на „добродійні“ цілі та стипендії на Служби Божі. Св. Конгр. для Сх. Ц. остерігає перед того рода обманцями.

ФІРМА **РОМАН ЗУБИК** ЛЬВІВ, вул. Галицька ч. 16. поручає новости для Пань, сукна на мужеські одіння. Англійські крепи на реверенди і папістики для П. Т. Отців. 120 14—20

БІЛЛЯ, БЛЮЗКИ, ШЛЯФРОЧКИ, СПІДНИЧКИ, ПАНЧОХИ, ТРИКОТАЖІ і т. п. найдешевше поручає фірма

„ГОЛЬФ” ЛЬВІВ, Кілінського 1.

напроти Віденської Кав'ярні.

167 9—24

Ціни для зареклямування нашого магазину **найнизші.**

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає).

БІБЛІОТЕКИ ПАРОХІЯЛЬНІ зложені з книжок не противних вірі й моралі — в ціні від 24 зол. вгору. На бажання шлемо цінники „ДОБРА КНИЖКА“. — Lwów, skr. poczt. ч.11

М. ХЛІБКЕВИЧ, у Львові, вул. Руська ч. 20. поручає свою робітню і магазин обуви мужеської, дамської і дитячої.

171 5—8

КРАВАТКИ майже **даром** переробляю і приймаю до роботи з власних і повірених матеріялів

ВИРІБНЯ КРАВАТОК **„МОДЕРН“**

176 4-4 **Львів, Ринок ч. 8.**

ВАЖНЕ для П.Т. Духовенства і Читалень! **ЄВАНГЕЛІЯ**, служебники, молитвослови, книжки до бібліотек, книги канцелярійні, оправляє дешево і начас переплетня П. ПОДОЛЯКА, Львів, вул. Жовківська ч. 28. І. поверх. 149 9-?

РЕСТОРАН С. РАЙХА

Львів, Ринок ч. 5.

поручає **ОБІДИ** по **1·40 зол.** — ПИВО пільзненське, живецьке і львівське — також ВИНА і МЕДИ.

175 4-5

Рами до портретів і образів.
ОБРАЗИ СВЯТИХ
М. Самосій
182 **ЛЬВІВ, Руська 18.** 4—5

РІК ОСНОВАННЯ 1878.

На весняний і літний сезон поручає наймодніші

КАПЕЛЮХИ і ШАПКИ

Фірма АНТІН КАФКА

Львів, вул. Галицька ч. 4.

Ціни знижені! Вибір великий!

138 11-?

Виріб ВЗУТТЯ спортового й люксусового. — Спеціяльна робітня репарційна виконує швидко і дешево

І. Мушинський,

ЛЬВІВ, ЯГЕЛЛОНСЬКА 11 в подвірю.

115 тел. 25-31. 4—15

ПЕРШОРЯДНА ФІРМА

СТАХЕВИЧ і АБРИСОВСЬКИЙ

У ЛЬВОВІ — РИНОК Ч. 32.

ПОРУЧАЄ

ДОБІРНІ ТОВАРИ ДЛЯ ПАНЬ.
МУЖЕСЬКІ СУКНА.
ПОЛОТНА.
ВЕЛИКИЙ ВИБІР!
ЦІНИ НИЗЬКІ!

153 8—15

ОБІДИ з 3-ох страв зол **1·50** для абонентів знижка. ПИВО живецьке і львівське поручає РЕСТОРАН під „ЗОЛОТОЮ ГРУШКОЮ“ — (давний Людвіг) — тепер

142 18 24

І. Гайдінґер, ЛЬВІВ, ул. Краківська 7.

На сплати до 10 місяців!

ОБУВ - СУКНО - ОДІЖ

174 поручає Українська фірма 4-5

ОДОГАН

Львів, Ринок 43. — Тел. 15-70

Посезонова продажа трикотажів і виробів волічкових з опустом 10 прц. з виставових цін у фірми: **„ОЛЬКА”** ЛЬВІВ, РИНОК Ч. 35. біля „Народньої Торговлі“.

116 14—20

РОБІТНЯ ЖІНОЧИХ І ДІТОЧИХ СУКОНЬ

С. Монцібовичевої

приймає

до науки шиття і крою

Львів, Хмельовського 15.

178 4—5

РІК ОСНОВАННЯ 1860.

Найстарше у Львові концесіоноване підприємство будовляне, теслярське і керничне (вертниче)

ФІРМА **АНТІН ФЕХТЕР**

уряд. уповн. майстер теслярський і керничний та рурмайстер

ЛЬВІВ, вул. Шумлянського 2.

Виконує всякі роботи в обсязі теслярства і студиярства. Поручається як одинокий спеціяліст для важнійших копаних керниць взагалі, то є мурованих, бетонованих, бельованих і цинринованих разом з уставленням до них помп і моторів усіх системів. Фахові поради при загвожджених керницях даю при порученім мені керовництві роботами.

154 12—20

ЗУБИ виробляю по такім **ЦІННИКУ**

1 золот. корона	18	зол.
1 золот. зуб	15	„
1 зуб на кавчуку	2	„
1 репаратура	3	„

Все з найлучшого матеріялу

РАППАПОРТ, пл. Марійська ч. 7.

(де кавярня de la Paix).

127 Знижок не удїлюю! 23—24

Дуже на часі книжка п. н.

Секти й сектанти.

(Ч. 5. Бібліотеки У. Х. О.)

вже вийшла з друку і продається по ціні 60 сот., з почт. пересилкою 1 зол.

Висилає Адміністрація „Нової Зорі“.

ЖЕРЕЛО РУКАВИЧОК і ПАНЧІХ

І. ЗІХЕРА

ЛЬВІВ, пл. Капітульна ч. 3.

169 (напроти КАТЕДРИ) 7—20

поручає **великий вибір рукавичок і панчіх**

Рукавички скіряні 6·90, 7·50, 8·50.		
„ фільдекос і нитяні . . .	від	2·50
Панчохи фільдекос	„	2·90
„ „ І-а	„	4·59
Реформи фільдекос	„	4·—
„ шовкові	„	9·—
Сорочки попелінові	„	14·—
Пантофельки домові	„	6·—
Капелюхи діточі	„	2·50
Краватки шовкові	„	1·90

також палички, парасолі, перфумерія і біжутерія.

Замовляйте цікаву книжку

ПРО ПОЯВИ ДУХІВ п. н.

СПІРИТИЗМ

як 3. кн. „Бібліотеки У. Х. О.“

Ціна 2 зол, з почтовою перес. 2·50 зол. — Замовляти в Адміністрації „Нової Зорі“.

СПАЛЬНІ, ЇДАЛЬНІ, САЛЬОНИ, КАБІНЕТИ - Вироби - солідні - **МАТЕРІЇ на МЕБЛІ** нетріскаючі

ТАПЕТУВАННЯ КІМНАТ також **КИЛИМИ**

першої якости, в найкращих орнаментах і красках, поручає і виконує найдешевше

Лев Матвійовський

Львів, Хорущина 8. Телефон 40-11.

132 12—20

„КАТОЛИЦЬКИЙ ПРОВІД“

одинокий український катол. орган релігійного й суспільного змісту в Злучених Державах Півн. Америки виходить що тижня і коштує річно 20 зол.

Ті, що цікавляться відносинами в Америці, знайдуть у тім органі багато інформацій.

Адреса: „CATHOLIC LEADERSHIP“, 815 N. Franklin St,. Philadelphia Pa, U. S. A.

172 4—?

СЛЮСАРСЬКА РОБІТНЯ

під фірмою

СЕМЕН КОЗАК

Львів, Бляхарська 14.

виконує всякі роботи слюсарські, як вікна, церковні хрести, зелізні огорожі і т. ин.

183 3—5

Видає й редагує Комітет У.Х.О. Відвічальний редактор **Роман Гайдук.** З друкарні Вид. Спілки „Діло”, Львів, Ринок ч. 10

Ч. 30 (132). Należytość pocztową uiszczono ryczałtem. Львів, четвер, 26 квітня 1928 р. Рік III.

НОВА ЗОРЯ

LWÓW
Підвалля, 9.
ВПр. О. Дзедзик Петро
66.

ЧАСОПИС ДЛЯ ПОШИРЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ХРИСТІЯНСЬКОЇ ОРҐАНІЗАЦІЇ

Виходить два рази тижнево: в четвер на 4 ст., під неділю на 8 ст. Адреса: Нова Зоря, Львів, Сапіги 26, І. п. Конто П. Щ.: Краків 405.867. || Передплата в краю: 1/4-річно 6 зол., місячно 2 зол. За кордоном 1/4-річно 1 амер. доляр. — Ціна числа 25 сот. — Рукописів не звертається.

ЩО ТЕПЕР ГРОЗИТЬ НАШІЙ ЦЕРКВІ?

(Під розвагу духовенству).

Від кількох літ ми є свідками незвичайного, майже стихійного розвою кооператив у нашому краю. І справді, раділо серце кожного Українця, коли він бачив, як наші люде беруться до діла, щоби скинути з себе економічний гнет, який давив їх такі довгі часи. А вжеж найбільша радість із цього припала в уділі нашому духовенству. Вонож в розвою особливо сільських кооператив бачило здійснення свого ідеалу — увільнення селянина з жидівського ярма. Воно раділо, що кооперативи зможуть поставити нашого селянина на ноги. І тому не дивно, що духовенство наше в послідних часах вложило може найбільше енергії в кооперативи. Не знаю. чи є яка сільська кооператива в нас, котрої ініціятором і першим робітником не бувби священик. Для такої ідеї, як кооператива, ніоден зі священиків не щадив ні свого труду, ні гроша. Тай не тільки свойого власного, але навіть нераз і церковного, який дуже часто в порозумінню з церковним комітетом вкладав як перший уділ до кооперативи, сподіючись заохотити тим парохіян. Знаю священиків, що всі церковні гроші вложили до кооперативи. і то в найліпшім намірі...

Та однак ми робили ще, що так скажу, в стихійному підняттю, не розбираючи, що з того може вийти. Ми завірили тим панам, що приїзджали до нас і відзивалися гарними, приманчивими словами. Вони нас, священиків, підносили під небо. Ми вірили, що так, як ми маємо добру волю, таксамо мають її й вони.

Та в тім ми помилилися. Не навчив нас нічого майже столітний досвід у культурній праці! Ми, священики, здвигали всі народні інституції. Преціньнашими священичими лептами повстав „Народний Дім“ у Львові і буквально всі другі інституції й товариства. А однак ті інституції захоплювали опісля в свої руки інші люди та часто уживали їх до боротьби проти Церкви й духовенства! Те саме може і то дуже легко статися незабаром з нашими кооперативами.

Вибори наглядно це показали! Многі наші кооперативи стали осередком радикальної або сельробівської аґітації і звернули своє вістря головно проти Церкви й духовенства. *І в тім напрямі йде дальше робота і то горячкова.* До заряду кооператив, особливо повітових союзів, пхаються отверті або скриті комуністи. Вони аґітують по селах за тим, щоб духовних усунути від заряду кооператив. Хотять перетворити кооперативи у свої комуністичні експозитури. *І вже у многих місцях доконали цего.* Знаю певно, що в повіті, де мешкаю, всі справники сільських кооператив дістали поручення від управи повітового союза, щоби старалися на загальних зборах усунути священика з управи! І це дійсно переводять. Пускають навіть поголоски, що „поступові“ кооперативи мають обіцяну значну субвенцію від совітської України, якщо заряд їх перейде в зовсім „поступові“, то є в комуністичні руки...

Таким чином велика небезпека зависла над нами й нашим народом. Небезпека, якої не можна собі на разі й гаразд уявити. Треба конечно шукати якоїсь ради на це, щоб ми могли ту небезпеку усунути й не допустити, аби кооперативи стали по просту комуністичними ячейками. В який це спосіб зробити, я не беруся писати. Воно не піде так легко. Треба взяти під увагу меткість і витревалість комуністів в стремлінню до своєї ціли. Треба проте з нашої сторони великої праці, щоб можна спараліжувати їх посягання на наші кооперативи. Та однак мені видається, що всі наші зусилля остануть даремні, що чи скорше чи пізніше таки кооперативи опиняться в ворожих руках. Тому, чи не пора булаб нам подумати, щоб на місци дотеперішних кооператив основувати церковні крамниці, до яких ніякі „поступові діячі“ не малиб доступу? *Священик.*

Від Редакції: — Подібні небезпеки сигналізують з ріжних околиць краю. Не підлягає ніякому сумніву, що В. П. Дописувач подав тут одинокий можливий спосіб, як запобігати небезпеці, щоб майно, складане головно за ініціятивою духовенства, не було потому ужите до боротьби проти Церкви: основувати кооперативи виключно церковні, бо в кождій т. зв. „народній“ кооперативі в краю скорше чи пізніше возьмуть верх ті, що пускатимуть гіршу демаґогію. Доказів на те — безліч на кождій области організації не тільки у нас, але і в иньших народів.

З большевії.

Заслання всіх католицьких священиків?

„Райхспост“ в ч. 111, приносить (ще несправджену) вістку, що більшовицький уряд має зажадати від всіх католицьких священиків, котрі ще остали в живих на території більшевії, щоби зложили заяву незгідну з католицькою совістю. В тій заяві малиб вони виповісти послух Епископам і зобовязатися до зносин з Апостольською Столицею тільки через більшовицький уряд. В противнім разі грозить їм заслання на Соловецькі Острови. „Райхспост“ замічує, що треба рахуватися з евентуальним знищенням католицької Церкви на території Совєтів.

Так поступають „гарні держави“ за Збручем.

Вибори у Франції.

Велика побіда правих.

Аґенція Гаваса доносить з Парижа, що перший день виборів у Франції приніс лівим несподіваний погром: соціялісти, котрі мали досі 140 послів, вспіли тепер задержвти ледви 16 мандатів (з того крайна лівиця 13). Праві партії, котрі йдуть з урядом, здобули відразу 140 мандатів.

Доповняючі вибори відбудуться 29. с. м.

Духовий розклад і безсилля візантійства.

Стаття надіслана з кругів духовенства.

II.

Змора візантійства так опановує людського духа, що навіть коли він вирветься з обнять схизми, дальше остає під його впливом і так є присліплений і обезсилений, що не може як слід зорієнтуватися серед всяких погубних напрямків і проти них реаґувати. Се має місце також в Церкві в нашім народі. У нас Церква, зглядно духовенство, хотяй зєднане з катол. Церквою, а однак під впливом візантійства терпить певного рода духову анемію, котра не дозволяє йому бути ясною совістю свого народа, і відбирає йому відвагу та силу до борби з всякими деструктивними чинниками. І тому у нас певного рода запомороченння обняло духове наше життя, а в тім запомороченню вороги божі і народу мають приступне і легке поле до ділання.

Щоби сего довго не доказувати, зверну увагу на одну обставину. Недавно тому при нагоді 40-літного ювилею видавництва „Діла“, представив Богдан Лепкий в фейлєтоні тогож часопису ентузіязм, захоплення і пієтизм, з якими наше громадянство, а з окрема наше духовенство, приняло сей часопис в самім початку його заістнованння. І зовсім слушно. Бо сей часопис будив освідомлення національне, був чимсь новим, бажаним і пожаданим. Однак що вийшло з сего часопису? „Спровола, струйка за струйкою, капля за каплею, стаття за статею, то новинкою, то оглядом, то фейлєтоном“ (гл. пр. „Діло“ з 1911 р. Ч. 89) зачав сей часопис поширювати релігійний лібералізм, відчуження від Церкви, зачав пропаґувати нездорові напрями суспільні. І на се не звернено у нас як слід уваги, не було рішучого і громадного реаґування. Всьо, що „Діло“ написало, уважано за добру монету. Всі в нього вірили може більше як в св. Письмо. І так з часом дійшло до сего, що редактором того часопису остав анархіст, який возвеличував анархіста Феррера, на рівні клав Христа з Буддою і Толстим, як також материнство покритки з божим материнством Преч. Д. Марії. А чи може бодай тоді наше віруюче громадянство зареаґувало? Ні! А в кождім случаю чи зареаґував загал нашого духовенства, котрого було се святим і конечним обовязком? Ні! Зареаґував вправді „духовний Станиславів“, але за се був оплюгавлений і як „зрадник народної справи“ наклеймований, що ще нині повторяє о. Костельник, бо мовляв, „духовний Станиславів достарчив обильного тексту до польської арії!“ Піднесло було голос також в части станиславівське духовенство, але за се в очах прочого духовенства галицької провінції було „намарковане“ і „назначене“ і за таке — й досі воно уходить.

О чім се свідчить? О занепаді нашого духового життя, о занепаді нашої життевої сили. Безперечно, як в життю одиниць, так і в життю людського су-

спільства, чи народу, можуть бути забурення, затемнення, хвилі обману і заблудження, але в таких случаях здорова часть суспільства чи народу, подібно як совість в життю одиниці, підносить голос, остерігає, реагує, протиділає, словом — стримує від пропасти.

У нас однак не піднісся рішучий голос протесту, а з окрема духовенство, котре є головно совістю народу, не реагувало, мовчало. А не тільки мовчало але навіть пособляло і йшло разом з всякими ворогами, бо мовляв, тут ходило о „добро народу“. — Пригадую собі добре, як один священик сказав, що треба йти навіть з радикалами, коли справа „народна“ сего вимагає. І так ми лучимося з всіми без розбору не зважаючи на се, що з того вийде. І дійшло до того, що у нас ревуть льви, виють гієни, гавкають шакалі, сичать змії. — Одним словом, хаос, замішання, дісорієнтація, терор, демагогія. Зпід патронату „Народного Комітету“, сего у нас найвищого ареопагу і трибуналу, котрого головним речником було „Діло“, вийшли радикали і соціялісти, відтак нинішні сельроби та комуністи.

III.

І за се всьо головна вина спадає на духовенство, котре занедбало свій обовязок бути совістю, світлом і сіллю свого народу. І тому, коли воно в час не направить свого занедбання, жде його гірка судьба і відплата в будучности. Най ніхто не каже, що тут винно „Діло“, котре головно виховувало нарід, бо „Діло“ прецінь було тільки відбиткою життя в народі, а в ріжних комітетах проводили не тільки світські, але також духовні особи! А в самій видавничій спілці „Діла“ чи не засідали як уділовці також священики?

Та не тільки не було у нас спротиву і протиділання деструктивним напрямам, але навіть не було можности реагувати, бо не було ніякого відповідного часопису, в котрім можна булоб реагувати. І се може найсумніший доказ нашого духового занепаду. І тому всякі ворожі чинники без жадного стриму давали собі духа в своїй погубній роботі. Був вправді часопис „Руслан“, але він не був взятий і популярний раз тому, що мав марку „клирикальну“ — се у нас також куріоз, — а другий раз тому, що мав бути піддержуваний правительственними фондами, а люди, які коло него групувалися, були здебільша т. зв. патентовані християни, маючи на оці радше свої особисті справи і тому дехто з них пізнішими часами зачав виразно хорувати на большевизм. „Нива“, орган призначений для катол. духовенства, колись була добра, але тепер більше приносить шкоди справам Церкви, ніж явно ворожі часописи.

Тому треба дуже радіти, що ми дочекалися бодай двох католицьких часописів; один популярний для народу „Правда“, а другий „Нова Зоря“, для духовної і світської інтеліґенції, видаваний поважно, солідно і річево. Рівнож потішаюча ознака, що між академічною молодіжю зачинаються ґрупувати і консолідувати елементи о католицьких почуваннях і пересвідченнях, яких висловом є „Поступ“. Ходить лишень о се, щоб ті часописи, як і особи, які коло них ґрупуються, витревали рішучо і отверто на платформі католицької Церкви, бо тільки в той спосіб наступить діференція між негативними а позитивними струями, наступить розділ добра від зла. І се вже буде великий крок наперед, се буде промощення до красшої будучности. З мішанини добра і зла витворюється духова отруя, а в затемненню ворог може тим лекше укритися і тим сильнійше шкодити. Залишити вже раз треба всякі зиґзаки і лисячі скоки. Ми вже досить хитрили, та вкінці самі себе перехитрили. Йдім просто і ясно, бо тільки тою дорогою дійдем до правди, а правда освободить нас. **Обсерватор.**

ОГЛЯД ЧАСОПИСІВ.

„КАТОЛИЦЬКИЙ ПРОВІД“, орґан Преосвященого Еп. Константина (Богачевського) в Филядельфії приніс у ч. 14 дуже цікаву статтю про американські відносини. В ній пише:

„...Скільки то похвали запише історія тим племенам, що зі старого краю сюди до Злуч. Держав приїхали! Не буде історія для них скупа, бо є за що ті племена хвалити... Від моря до моря всі стейти стали полем трудів світського й монашого катол. духовенства. Це духовенство завело тут лад, карність, послух, дало людям світогляд Божий, сементувало ріжні нації в одну спільну кат. родину, завело многі організації, підняло нарід до найвищої культури і наділило його найбільшою силою і найбільшим значінням. В жаднім краю на цілім світі нема (розмірно) стільки катол. церков, монастирів, приютів, шкіл, шпиталів та університетів, що тут. Все те заслуга амер. католицького духовенства й амер. стану монашого. Те духовенство має в собі стільки життя, що свої життєві сили перекидає до иньших частей світа. Спомагає своїм грошем Наміснка Христового, посилає зпоміж себе місіонарів у далекі поганські краї, вирікається вигід і стає приміром навіть для безбожників і ріжних сект. Оттаке розґаже історія за католиків Англійців, Німців, Французів, Поляків. Але що скаже історія за наше українське племя? Історія поставить наше племя тут за морем за взір, але не за взір порядку, карности і праці, а за взір хаосу, бунту і руїни. Вона запише, що ми між усіми виродилися та згіршенням і ганьбою для них стали... Історія перекаже, що наше духовенство більше терпіло від своїх, чим терпілоб від поган або диких племен. Вона виявить, як наше племя проти духовних до бунту ставало, як тих духовних провідників заєдно клеветами обкидувало, а у безбожних часописах висмівало і зогиджувало. В тій історії буде записаний страшний сором нашого племени, що воно замість священичого стану, взяло собі до духовного проводу найгірше шумовиння зпоміж безвірків, яке звело його до багна проступків і злочинів. А дальше історія згадає, що через ненависть до священства не було у нас кому ні за виховання молоді ні за культуру народа подбати. Ми через десятки літ не поставили ні одної школи, ні одного шпиталя, ні одного університету. Наші храми Божі такі опущені і задовжені, що не знати ще, чи вони остануть при нас. Коротко кажучи — історія осудить племя наше як послідне і найнище зі всіх...“

Далі подає стаття зовсім слушний плян ратунку з того страшного багна: треба виховати вже там уроджену молодь на велику жертву до Христової винниці й дати її до наших монаших Чинів для праці між нашим народом.

В тім самім числі описані також наші три украін. священики-руїнники, котрих за їх проступки суспендовано, а котрі „замість покаяння і старання, щоб випутатися з лабетів барабів“, — „нагадали“ собі, що вони „покликані“ до „оборони“ чистоти обряду й ухвалили „протест проти латинізації, яку уроїли собі в своїх головах і виставляються на публичне посміховище“.

Імен тих „реформаторів“ не подано.

Повістевий фейлетон „Нової Зорі“ з дня 26. IV. 1928 25

ОСИП НАЗАРУК.

РОКСОЛЯНА

Українська історична повість з 16. століття.

Вже зовсім було темно, як їх власники запровадили їх у великі сіни якогось заїздного дому, що стояв при самій жіночій торговиці. Спокійно, як овечки зайшли туди дівчата. Незабаром розковано їх і розміщено у великих кімнатах. Для котрих не стало місця, тих приміщено в сінях, на сіні. Всі одержали воду до митя, харч і свіже білля.

Істи майже нічого не могли. Але з приємністю милися по довгій дорозі. І поклалися спати, кожда зітхнувши до Бога.

Настуня відразу заснула.

Спала так слабо, як пташина на гильці. Від довшого часу переслідували її майже що другої ночі якісь дивні сни. І тепер мала дивний сон: Снилося Насті, що йшла степами, крівавими слідами, з иньшими невольницями. І всі дійшли до якогось мрачного міста над морем. Було темно в улицях його. При вході до кождої вулиці стояв мужчина у зброї з жінкою в білім одязі і з дитиною. І брали на ніч утомлених подорожних. Але питали: — „Чи маєш батьківщину?“ Хто мав, той ішов відпочати до дому, до кімнати. А хто не мав, мусів лягати на вогке каміння, під домом. А собаки бігали скрізь і нюхали лежачих і зубаті щурі скакали по них. І холодна мрака стояла в темних улицях. Настуня лагла на мокре каміння й заснула. І в сні мала сон: весь час снилася їй чорна чаша отруї, кінжал убийників і якась довга бійка без кінця. Тупа, безладна і безцільна. З криком і вереском плювали на себе і шарпали себе і кололи довгими ножами.

Збудилася в сні. І знов їй снилося, що не хотіла спати на твердім мокрім камінню чужої вулиці. Встала і добивалася до дверей. Але вони були вже замкнені і ніхто не відчиняв. І щось збунтувалося в ній. Зачала бити дрібними пястуками в чужі замкнені двері, міцні, дубові, в мурі вмуровані. І на диво — розбила їх. Але геть покрівавила собі рученята. І з серця їй плила кров по білім одязі. І з очей її двома струями лилися кріваві сльози — такі червоні-червоні, як огонь. А як дісталася до чужого дому, він був пустий у тім крилі. Впала втомлена на ложе, на мягкі подушки, але заснути не могла. А кров з її серця плила і плила по подушках, по ліжку, по підлозі — до дальших і дальших кімнат. А потому надійшов якийсь мужчина. І збирав ту кров, пригорщами з долівки — і хитався мов пяний.

Стряслася на всім тілі.

Пробудилася втомлена до краю. Глянула у вікно.

Ледви сіріло на торговиці. Тихо клякла на лежанці, обернена обличчам до закратованого вікна й підняла очі до неба. Черствий подув ранку відсвіжував її чисту душу. Вона мов біла квітка відчувала, що наближається щось у її життю, щось зовсім нове й невідоме. Всі думки і всі почування звернула до одинокого Опікуна, котрого тут могла мати — до всемогучого Бога.

І представився їй в уяві ясний верх Чатирдагу, що підноситься високо над землею. Вона ніколи не була на нім. Але бачила його і знала, що він істнує, гарний як мрія, спокійний і могутній. В сірім сутінку ранка молилася до Бога з твердою і міцною вірою в те, що Він чує кожде її слово, хочби як тихо шептала. Молилася.

— „Всемогучий Боже, що бачиш все на світі! Ти видиш, як встає мій батько, щоб іти до Твоєї церкви на молитву. Даруй мені, Боже, поворот до дому! Я піду пішки. крівавими ногами, о прошенім хлібі, як ідуть убогі на прощу до святинь. Ніколи без милостині не відійде прошак із мого дому. І ніхто ніколи не попросить даром мене за нічліг. Я для сиріт буду лагідна, як ненька...“

(Далі буде.)

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ.

Іменування. (і. л.) Св. Отець іменував авву найславнішого бенедиктинського монастира на Монте Кассіно (в середній Італії) Григорія Діямаре титул. епископом Констанци в Арабії.

Свячення нового нунція в Празі. (і. л.) Кардинал Петро Гаспаррі, Держ. Секретар Його Святости, висвятив новоіменованого нунція в Празі, Петра Чіріячі на епископа (тит. архіеп. Тарсу). Свячення відбулися дуже торжественно в церкві св. Лаврентія „in Lucina“ в Римі.

Вертають до католицизму. — „The Universe” доносить, що кузин англійського премієра міністрів, Е. Т. Балдвин разом з матірю і двома иншими членами родини навернувся на католицизм. Він був 25 літ священником англіканської державної Церкви. — Оломунецький священик о. Карло Урбан, котрий свого часу приступив був до т. зв. „національної“ (чехословацької) церкви, просив знов о приняття його до католицької Церкви. Він оповістив про се в пресі так: „Подаю до відома моїм приятелям вістку радісну для мене і для них, що я в покорі вертаю до католицької Церкви і дякую сердечно моїм приятелям за молитви, які вони жертвували за мій поворот.“ — Таких вісток про поворот до католицької Церкви приносить преса богато.

Собор вірменських епископів в Римі. (і. л.). Розпічнеться 6. травня ц. р. Вірмени може найбільше витерпіли в часі світової війни. Турки вирізували їх безпощадно, руйнували їх оселі, збещещували храми, конфіскували майно. Між населенням панує ще й тепер велика нужда. Епископи радитимуть над кращою долею свого нещасного народа. Останній їх собор відбувся в 1911 р. також в Римі.

Перервана мовчанка.

(Англійська преса про переслідування католиків у Мехіку).

Анґлійський часопис „Дейлі Експрес“ з 16. ц. м. помістив довге звідомлення свого спеціяльного кореспондента про нечувані переслідування католиків у Мехіку. Кореспондент описує дуже докладно це новітне переслідування християнства. Католики збираються там тайно на богослуження по приватних домах. Де священикам неможливо прийти, там вірні збираються самі на спільні молитви. В тій боротьбі за реліґію в перших рядах стоїть мехіканське жіноцтво. Террор треває дальше. По відомостям кореспондента замучено за катол. віру 600 осіб, духовних і світських. Докладно описує він убийство монахині при опорожнюванню монастиря. В мехіканській конституції є постанова, що правительство може кого схоче виганяти з краю без подання причини. Цею постановою терорризується чужих журналістів. Инший льондонський часопис „Дейлі Нюз“ переповідає депешу з Техасу до „Кетолік Герельд-у“ про те, що підчас останнього террору в Мехіку вбито 200 католицьких священиків, а 21 епископів і 500 священиків вигнано з краю. Тими звідомленнями прорвана нарешті нарочна мовчанка ліберальної преси про мехіканські події. Цілий католицький світ обурюється на ту дивну мовчанку. Скільки то крику робили ті самі часописи за анархістів Сакка і Ванцетті! А про масові невинні вбивства в Мехіку ні пари! Льондонський кореспондент берлінської католицької „Германії“ пише, що ті вісти зробили в Анґлії величезне вражіння навіть на протестантів.

Політичний огляд.

(Американський противоенний пакт та европейські держави. — Надії Совітів на нову війну. — Соціялістично-радикальна теорія і практика: посол Бачинський в ролі Рейтана єдности і неподільности „Малопольщі“).

Львів, 22-го квітня 1928.

За недостачею місця не могли ми в попереднім огляді спинитися на другій— побіч італійської — політичній сензації нашого Великодня: на **нарисі противоенного пакту,** що з ним виступив уряд американських Зединених Держав перед воликими державами: В. Британією, Францією, Італією, Німеччиною і Японією. Сама ідея не нова. Покликавши до життя Союз Народів як забороло проти війни і зараз-же відлекавшися своєї дитини, Америка не перестає впевняти світ, що вона нічого иншого не бажає, тілько роззброєння і вічного мира... І хоч усі дотеперішні міжнародні конференції, що при американській співучасти радили над способами здійснення сих ідей, не довели до жадного практичного успіху, з Вашинґтону виходять щораз нові точки у формі нот і проектів. Й останній акт у сій акції, предложений згаданим великим державам в нашу Велику Пятницю, був уже попереджений обміном нот між Вашинґтоном і Парижем. Отже сензаційний момент не в самім сім виступі американського уряду, а в тому, що він подав уже готовий текст відповідного трактату, до якого окрім дати і підписів неначе не треба вже нічого додавати... Інтересовані держави мусять тепер недвозначно: або заявити готовість підписати пакт у тій формі як він є, або зголосити докладно сформуловані поправки до пропонованого тексту.

Дати таку відповідь — дуже нелегко. Ось найважніший 2-ий артикул американського проекту: „Високі контрактанти умовляються, що всі спори і конфлікти, без огляду на їх характер і жерело, які повстали-б межи ними, мусять бути поладнані чи розвязані виключно тілько мирними засобами“. На папері се виходить дуже гарно. В самій Америці навіть у практиці так; географічне, господарське і політичне становище Зединених Держав на американськім континенті зправди таке, що їм було-б смішно боятися якої поважної небезпеки від сусідів, натомість кожда „мирна“ розвязка мусить випасти по їхній волі. Та в Европі?

З чотирьох европейських держав, що мали-б у першу чергу підписати пакт, жадна не має такої абсолютної переваги над иншими, як Америка у себе. І що має наступити, як усі мирні засоби не доведуть до поладнання непорузумінь? Про се американський проект нічого не говорить. Возьмім і такий випадок: в одній з держав, що приступили до сеї конвенції, вибухає комуністична революція, проголошує необовязковість усіх „буржуазних“ умов і всіми способами працює над викликанням такогож перевороту у всіх сусідів — себто світової революції; чи ті сусіди будуть обовязані до виключно мирних засобів? І на се американський проект не дає жадної відповіди... Та найтяжша перепона, що мусить здержувати запрошені держави від згоди на американський проект у його теперішній формі, то ся, що мабуть кожда з них має вже ріжні зобовязання в користь инших сторонніх держав: прим. Франція в користь Чехословаччини, Італія в користь Угорщини. Що буде, як сі малі держави до умови не приступлять і спровокують війну між собою? Таких можливостей може бути богато.

З усього виходить, що Америка має на оці більше моральний ефект своєї акції, а менше політичний. Се може згідне з американською ментальностю, з американським світоглядом, що виріс на иншім ґрунті і є висловом почування великої власної сили; та в Европі привикли обдумувати такі справи у всіх можливих наслідках. І тому-то, хоч принципової опозиції не буде від жадної з запрошених держав, то поправки, і то поважні, будуть зголошені... Й ось саме сьогодні світова преса приносить текст французького проекту, що тілько частинно покривається з американським та містить у собі многоважний арт. 4. такого змісту: „Постанови сього трактату в нічому не нарушують прав й обовязків, що випливають із раніших міжнародніх умов контрактових держав.“ Чи Америка згодиться на такі поправки — годі знати; та по всьому судячи, до підписання конвенції таки прийде.

СССР, хоч в сім випадку до конвенції не прошені, виявили вже сильне незадоволення з американської акції і бояться її успіху, навіть такого платонічного, який в данім випадку можливий. Чому? Тому, бо вся надія **большевиків** у тому, що „буржуазні“ держави незабаром вмотаються у **нову велику війну,** з якою піде впарі світова соціяльна революція по московській рецепті... Тому-то якщо прийде до заключення конвенції, з поправками чи без поправок, вигляди комінтерну на близькі революційні успіхи мусять дуже змаліти.

А тепер, читачу, перейдемо від великої міжнародної політики до нашої малої національної. Перед нами „Діло“ зі змістом промови соціялістично-радикального лідера посла **Льва Бачинського** в бюджетовій комісії польського сойму. Не перший се виступ його фракції; посол Ладика вже раніше, на повнім соймі, читав соціялістично-радикальне вірую. Та до таких конвенціональних актів не прикладається політичної міри; вони — се останній реверанс в бік коханих виборців, чи пак партійного секретаріяту. Натомість річева промова в бюджетовій дебаті показує нам політика таким, який він дійсно є сам у собі, без виборчої гіпнози; тому-то хоч-не-хоч а політичний аршин біля нього і кождому видко, до якого знаку його чуприна сягає...

Правда, перед нами не стенографічний протокол, лише зміст переданий часописним кореспондентом, та сумніватися у його вірности не маємо причини.

По тім, що чулося в часі виборчої акції і що по ній читалося в соц.-радикальнім органі, можна було бути дуже цікавим на той виступ. Коли ми поставили домагання відокремлення всіх українських земель при Польщі в політично-правну одиницю і наділення її в як найширшими прерогативами законодатної й екзекутивної влади, то „Громадський Голос“ назвав се заплаченим Поляками скріплюванням основ польської державности; отже ми могли слушно сподіватися, що посол Бачинський що найменше поставить нагляче внесенне на безпроволочний розбір Польщі й утворенне соборної української (нота-бене: соціялістичної) держави від Татр по Кавказ. А тимчасом... Тимчасом соціялістично-радикальний патріярх увесь час картав польських міністрів, що не вміють керувати державою як слід, що роблять помилки на її шкоду, що в Польщі нема порядних доріг, управильнених рік і т. ин. взагалі виявив велику журбу про „основи польської державности на українських землях“.

Зокрема дуже гнівався посол Бачинський на уряд за ліквідацію Тимчасового Самоурядного Виділу (бувшого галицького Краєвого Виділу). Колись він був великим ворогом тої установи, що була символом неподільности коронного краю Галичини, заборолом польського верховодства та асекурацією українського підданства. Колись, він боровся за поділ тої провінції, себто за відокремленне удраїнської Галичини від Малопольщі, за окремий український сойм і окремий

український краєвий виділ, за справедливий розділ майна рухомого і нерухомого, і т. ин. Сьогодні, коли тлінні останки всемогутної колись польської автономії, здавна призначені на ліквідацію, уряд похоронив досить безцеремонно, а досьогочасні їх функції має передати воєвідствам, з яких три є більш-менш українські, то посол Бачинський **наче другий Рейтан** роздирає ризи над сим нарушенням символу **єдности і неподільности всеї „Малопольщі"**, протестує проти її поділу і проти творення окремих самоправних установ в українських воєвідствах... Він допускає тілько один вилім у сім соціялістично-радикальнім принципі: ради громадські. Він заявив, що не лише буде боронити досьогочасного права сих ембріонів автономії, а то й „дбати, щоби його поширити". Мабуть не помилимося в догадці, що посол Бачинський має на думці: 6-прикметникове право голосування до громадських рад...

Одним словом, наші соціялісти-радикали показалися відразу політичними централістами й опортуністами першої кляси. Очевидно добровільними. З чистого патріотизму, не так як ми, „куплені" Поляками сепаратисти...

КИТАЙ. Побіда південних військ. Протест проти японської інтервенції. Північно-китайські війська побиті в пров. Шантунґ на лінії Нанкін—Тієнцін. Націоналістичні війська Чан Кай Шека йдуть на Тієнцін. Ґен. Фенґ зі своєю армією для узгіднення операцій піддався під команду Чан Кай Шека. Китайське посольство в Токіо внесло на поручення свого уряду протест проти висилки японських військ до Шантунґу. Подібний протест внесло і нанкінське правительство.

ЯПОНІЯ. Висилка війська до Китаю. Японія вислала до пров. Шантунґ одну дивізію піхоти. В Цінтао, де вступив уже відділ японської морської піхоти проголошений военний стан. Також у Манджурію для окупації Мукдену вислала Японія 10 тисячний корпус війська. Японський уряд оповістив офіціяльно, що висилка військ не посідувала з ворожих намірів проти Китаю та що Японія не має наміру спомагати північних військ (Чан Тсо Ліна) тільки бажає забезпечити життя і майно японських горожан. (В дійсности есть ся інвазія наслідком большевицьких бунтів).

Д О П И С И.

ГОРОДОК ЯГ. (*Святочні Академії*). Заходом Мар. тов. ґімназистів і панночок під проводом о. катех. д-ра І. Цегельського устроєно тут дві святочні академії. Перша відбулася дня 4. XII. 1927 яко „Марійська Академія" з нагоди урочистого приняття дійсних членів обох дружин. Крім знаменитих рефератів о. д-р Маркевича про ідею і суть Марійських орґанізацій та уч. VI. кл. ґім. Стеця: „Марійський культ на укр. землях", хор Мар. Дружин відспівав кілька пісень, виголошено три деклямації та виставлено „Містерію свят. Андріївської ночі".

Другим торжеством була „Святочна Академія в честь Ольги Кобилянської", устроєна заходом Мар. тов. Панночок дня 18. III. Реферати про життя і діяльність ювилятки (п. Світеньківної Іванни) та про творчість Кобилянської (п. Стеблецької Оксанни), деклямації п. Шереметівної (привіт Буковині), п. Федиківної М. і Кізликівної Ев. в честь ювилятки і цитрове сольо п. Твардієвичівної випали бездоганно. Жіночий хор Мар. тов. панночок під батутою п. Ольги Цегельської виконав Колесси: „Гаївки", Левицького-Шевченка: „Сон" і Лисенка: „Боже великий, единий — гарно і дуже прецизно. — Взагалі Марійські товариства в Городку розвиваються. Дружина ґімназистів має 28 членів, які правильно що два тижні мають сходини з рефератами. Дружина панночок має 33 членниць і двохтижневі сходини. Мар. Союз для шкільних дівчат має 26 членниць. Усі ті товариства мають щомісячну св. сповідь і спільне св. Причастя та в І. пятницю спільну братську Службу Божу. Всі члени побирають обовязково орґани „Місіонар" або „Приятель".

Учасник.

Вистава преси.

До Українського Громадянства Західних Земель і еміґрації!

В маю ц. р. буде відкрита в Кельні над Райном, в Німеччині, велика міжнародня вистава преси. Усі народи принесуть до неї зразки друкованого слова своїх країн, щоб усвідомити собі та показати другим, що в них на цьому полі зроблено. Не сміє на цій ґрандіозній, для репрезентації перед чужинцями та для пропаґанди так важній, виставі бракувати українського відділу. Український Науковий Інститут в Берліні взяв на себе завдання влаштувати в рамках цієї вистави особливо важний для нас відділ: „Україна в освітленні німецької преси". Лише спільними силами всього українського громадянства буде можливо зібрати розсіяні по всіх усюдах, потрібні для вистави видання та осягнути повноту, котра буде достойно репрезентувати наш нарід. Тому Дирекція Інституту звертається до всіх громадян, котрі розпоряджають якими небудь відповідними матеріялами, або даними про них, допомогти нам в цьому ділі, дуже важному для цілої України, та дати зібрані матеріяли на час вистави (від травня до жовтня) Інститутові до розпорядимости.

Приймаємо слідуючі періодичні та неперіодичні видання:

1) Німецькою мовою видавані часописи та журнали присвячені українській справі (напр. „Ruthenische Revue", „Ukrainische Rundschau" й інші, з кожного видання не більш одного річника).

2) Німецькі книжки про Україну.

3) Німецькі брошури і летючки про Україну.

4) Мапи, ноти, видівки з німецьким текстом і т. д.

5) Окремі числа німецьких журналів, присвячені в цілости українським справам та довші статті про Україну, поміщені в німецькій пресі.

Матеріял буде впорядкований в слідуючих ґрупах: 1. Періодика. 2. Книжки, ноти, мапи. 3. Картки з видами, видані на німецькій території. 4. Журнальна література, окремі статті. Часовий протяг, з якого матеріяли збираємо, необмежений. Посилки та інформації проситься посилати на адресу Інституту:

Ukrainisches Wissenschaftliches Institut Berlin W. 56. Französische Str. 28.

За всі прислані матеріяли Інститут ручить і зверне їх зараз-же по закінченні вистави. Всякі зі збиранням і пересилкою сполучені кошти покриє також Інститут.

В Берліні, дня 28. березня 1928 р.

Директор Інституту:
Д. Дорошенко.

Н О В И Н К И.

У Львові увязнила поліція Петра Сайкевича, котрий приїхав сюди з Чехії під іменем Осипа Серенка. Польська преса пише, що Сайкевич се редактор „Сурми", орґану УВО. та що він зорґанізував був напад української боївки на головну почту у Львові, коли то забрано кількадесять тисяч зол.

На 10 літ тюрми за обманства засудив паризький суд відомого адвоката з Великої України, Храпка. Засуд заочний, бо Храпко втік.

Про Суровцову доносить аґенція ТАС., що вона живе на Україні.

Землетрус у Болгарії. Болгарію навістила знов страшна катастрофа землетрусу. Почалося з вел. суботи, коли то жертвою катастрофи впало місто Чірпан з околицею. А на днях землетрус знову повторився кілька разів. Сим разом потерпіло місто Филипополь. На дзвініці катедри Александра Невського в Софії дзвонили від стрясень дзвони. Населення покинуло загрожені міста й ночує на полях. По тимчасовим обчисленням землетрус зруйнував і понищив коло 8.000 домів. Значні жертви в людях, убитих і поранених. Число ще не устійнене. Болгарський „Червоний Хрест" орґанізує поміч для навішених катастрофою. Цар Борис особисто кермує ратунковою акцією.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає).

ОБІДИ з 3-ох страв зол **1·50**
для абонентів знижка. ШИВО живецьке і львівське поручає РЕСТОРАН під „ЗОЛОТОЮ ГРУШКОЮ" — (давний Людвіґ) — тепер 19 24 142
І. Гайдінґер, ::: ЛЬВІВ, ::: ул. Краківська 7.

ЖЕРЕЛО РУКАВИЧОК і ПАНЧІХ
І. ЗІХЕРА
ЛЬВІВ, пл. Капітульна ч. 3.
169 (напроти КАТЕДРИ) 8—20
поручає **великий вибір рукавичок і панчіх**

Рукавички скіряні 6·90, 7·50, 8·50.		
„ фільдекос і нитяні . . .	від	2·50
Панчохи фільдекос	„	2·90
„ „ І-а	„	4·59
Реформи фільдекос	„	4·—
„ шовкові	„	9·—
Сорочки попелінові	„	14·—
Пантофельки домові	„	6·—
Капелюхи діточі	„	2·50
Краватки шовкові	„	1·90

також палички, парасолі, перфумерія і біжутерія.

РІК ОСНОВАННЯ 1860.

Найстарше у Львові концесіоноване підприємство будовляне, теслярське і керничне (вертниче)

ФІРМА **АНТІН ФЕХТЕР**

уряд. уповн. майстер теслярський і керничний та рурмайстер

ЛЬВІВ, вул. Шумлянського 2.

Виконує всякі роботи в обсязі теслярства і студнярства. Поручається як одинокий спеціяліст для важнійших копаних керниць взагалі, то є мурованих, бетонованих, бельковаих і цимринованих разом з уставленням до них помп і моторів усіх системів. Фахові поради при загвождженых керницях даю при порученім мені керовництві роботами.
154 13 20

БІЛЛЯ, БЛЮЗКИ, ШЛЯФРОЧКИ, СПІДНИЧКИ, ПАНЧОХИ, :-: :-: ТРИКОТАЖІ і т. п. :-: :-:
найдешевше поручає фірма „ҐОЛЬФ" ЛЬВІВ, Кілінського 1. напротиВіденської Кавярні.
167 10—24
Ціни для зареклямування нашого магазину **найнизші.**

Видає й редаґує Комітет У.Х.О. Відвічальний редактор **Роман Гайдук.** З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів, Ринок ч. 10

Ч. 31 (133). Należytość pocztową uiszczono ryczałtem. Львів, неділя, 29 квітня 1928 р. Рік III.

НОВА ЗОРЯ

ЧАСОПИС ДЛЯ ПОШИРЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ХРИСТІЯНСЬКОЇ ОРҐАНІЗАЦІЇ

Виходить два рази тижнево: в четвер на 4 ст., під неділю на 8 ст. Адреса: Нова Зоря, Львів, Сапіги 26, І. п. Конто П. Щ.: Краків 405.867. || Передплата в краю: ¼-річно 6 зол., місячно 2 зол. За кордоном ¼-річно 1 амер. доляр. — Ціна числа 25 сот. — Рукописів не звертається.

В ДЕСЯТІ РОКОВИНИ.

(29 квітня 1918 — 29 квітня 1928).

Сегодня минає 10 літ від дня, коли в Київі праві круги української суспільности усунули від влади Центральну Раду, зложену з представників соціялістичних партій і проголосили Гетьманство. Десять літ — се в неспокійних епохах такий протяг часу, що можна вже з історичної перспективи розважно оцінити всякий факт. Тим більше належить се зробити в органі правого, консервативного напрямку, яким є „Н. Зоря", що в лівих органах, яких у нас багато, ніякий факт, доконаний правими кругами, спокійної оцінки ніколи не діждеться.

Ні католицька Церква, ні католицька акція не може засадничо виступати проти жадної форми правління на світі з тої простої причини, що Церква мусить робити своє діло під кождою формою правління. Але є форми правління так засадничо противні релігії й Церкві як нпр. большевизм, з котрим компроміс неможливий.

А з иньших форм правління чим котра більше абсолютна, тим вона більше наближена до можливости і правдоподібности своєвільного відношення до Церкви. Абсолютизм, котрий все кінчиться гнетом і руїною буває подвійний: ідучий згори, від певного типу монархій й іще страшніший, ідучий здолу, котрого жерело демаґоґія. Обидва ті типи правлінь склонні до радикальних реформ — чи то в напрямі карколомно реакційнім (не консервативнім!), чи в напрямі карколомно „поступовім." І длятого проти обидвох тих типів правлінь від віків звертався і все буде звертатися католицький світогляд, котрий по своїй суті є консрвативний, але не реакційний, шануючий Авторитет, але не ідолопоклонство, поважаючий в означеній мірі публичну опінію, але не демаґоґію.

Від часу, коли Україна приняла християнство не було у нас реакційного абсолютизму володарів. Зате часто зривався абсолютизм демаґоґії, рішучо нездібний до ніякого правління і все руйнуючий.

Такий власне абсолютизм демаґоґії скінчив своє істнування дня 29. квітня 1918 р., виказавши повну нездібність до правління. Сему не можна й дивуватися. В Центральній Раді засідали переважно соціялісти, вихована в байдужности або в ворожнечі до всякої релігії, котра одинока дає внутрішну дисципліну людині. Більшість тої Ради в своїх поглядах властиво не ріжнилася від большевиків. Не було се їх особистою виною, тільки — коли так можна сказати — вислідом часу й напрямку, в якім вони виростали.

Між ними й рос. большевиками була одна важна ріжниця, а саме вони були зовсім недосвідчені в державних справах. Поважний ґенерал інтендант австрійської армії Гайнріх Раабль-Вернер, чоловік католицьких поглядів, так описує уряд Центральної Ради:

„Серіозність, з якою союзні держави дивилися на уряд Ради — також Німеччина мала свого **посла** в Київі! — була для мене незрозуміла вже в Берестю Литовськім і ставала все більше таємнича, в чим блищий контакт входив я з тими людьми. Поминувши премієра міністрів Голубовича, мін. рільн. Остапенка й мін. війни, б. полк. рос. ґен. штабу, — складався той уряд з купки молодих людей, котрих далеко скорше можна було собі уявити як субєктів (продавців) у якімсь маломістечковім ательє мод, ніж як людей на правлячих урядах. Міністер заграничних справ був дуже приємний (netter і скромний, але около — 20-літний молодець... Політичний напрям того особливо-дивного (seltsam) „уряду" був національно-соціялістичний, причім натиск треба поставити на другім слові. Їх влада не сягала дальше, як поза кімнату, в котрій вони якраз засідали..." (Гл. „Райхспост", ч. 78. з 18. марта 1928 р.).

Той чужий чоловік справедливо схарактеризував уряд Центральної Ради. І своєю характеристикою зовсім не діткнув української нації, бо підчеркує, що влада того уряду не виходила поза кімнату, в якій він в даній хвилі був і дискутував. То значить, що той уряд не був ніяким представником своєї землі і свого народу — ні теоретично, ні практично. Чужий чоловік доглянув і зрозумів се вже тоді. А свої не розуміють сего часом і по 10 літах тай обурюються, коли піддавати якій небудь критиці той вицвіт українських соціялістичних ґрупок інтеліґенції, котрі називали себе „патріотами."

Та були вже й тоді в українській пресі доволі ясні погляди про необхідність зміни того „уряду" — і то зміни основної.

І так по оцінці акту з 29. IV. „Діло" написало ось що:

„Київський державний акт з 29-го цвітня був одною з можливих, **а може й єдиною** в даних обставинах можливою спробою ратувати українську державність перед неминучим знищінням. Нині можна се ствердити голосно: **в місяці цвітні с. р. не було** — поза тісним кружком найблизших політичних приятелів пп. Голубовича і Грушевського — **в Київі й на Україні взагалі ні одної тямучої людини, яка не признавала би** пекучої потреби зміни правительства in capite et in membris ратувати з поваги української державної влади бодай те, що ще можна було ратувати." — **Діло** з дн. 6. липня 1918, передовиця.

Така зміна й наступила дня 29. квітня 1918 р. Того дня проголошено Гетьманство на основі традиційного консерватизму. Хто під поняттям „Україна" не розуміє вічного бунтарства зі щораз то „лівіщими кличами", для того не може бути сумніву, що не програма с. р. Грушевського або члена масонерії Петлюри або напів большевика Винниченка, але традиційна Гетьманська влада могла устійнити відносини на Великій Україні. Факти діяльности тої влади так на области внутрішної як і заграничної політики доказують, що ніодна иньша українська влада, коли 20-літних дітей можна уважати „владою", не оставила по собі таких діл, як влада Гетьманська.

Чомуж вона не встояла? Про се час буде думати й писати в недалекі роковини її катастрофи, одної з безчисленних українських катострофи, переводжених українськими руками.

Член УХО.

Примітка: В сій як і в кождій иньшій справі, порушеній на шпальтах „Нової Зорі", прислугує право голосу членам УХО також иньших поглядів.

Страшні землетруси на Балкані.

Сотки убитих. — Тисячі ранених. — Пів міліона бездомних людей.

Балкан, де вперве вибухла і найдовше шаліла світова війна, став тепер місцем страшної катастрофи землетрусу. Розмірно малі жертви в людськім життю даються тим пояснити, що землетрясення попереджував підземний гук, подібний до грому, тільки далеко сильніщий. Се було немов сиґналом для утечі людей з домів, котрі незабаром зачали тріскати й валитися. Зате шкоди матеріяльні величезні. В Болгарії майже зовсім зрівнані з землею міста: Філіпополь над Маріцою (48.000 мешканців) і два менші: Борисоград і Кірпан. У Греції знищені до тла старе місто Коринт і кількадесять сіл. Коло м. Місолюнґі (Мезольонґіон), де знаходяться гробниці борців за незалежність Греції з рр. 1823—6, бють від кількох днів з землі горячі жерела і здається, що між поблизькими ляґунами появиться вулькан. Земля в ріжних околицях розпадається глибоко. Переляканий народ таборує під голим небом. Поза Балканом землетрясення навістило ще Малу Азію, особливо місто Смирну.

Убитих нараховано досі кілька сот, ранених кілька тисяч, бездомних поверх пів міліона людей. Анґлійські кораблі „Стюарт", „Мейн" і и. спішать з поживою і ліками до навіщених нещастям надморських міст, де розбурхані землетрусом филі потовкли багато суден, кидаючи одні кораблі на другі.

„Бути провідником" — се значить, люблячи, вмирати і, вмираючи любити.

Що істнують незрушимі закони се доказує совість.

Що на це скажуть наші орієнталісти?

В справі т. зв. чистки нашого обряду.

(Голос укр. гр.-кат. Священика з Америки).

Від довшого часу в ріжних статтях орган нашого укр. кат. духовенства поширює погляди певного кружка обрядовців, що для улекшення переведення унії східної Церкви з західною треба нам Українцям-католикам повернути до „первісного“ грецького обряду, бо теперішний наш обряд „златинщений“ і тому не приманює до себе схизматиків. Дуже я цікавий почути від наших обрядовців, в чім саме детайлічно наш обряд підпав златинщенню, бо говорять про златинщення а не наводять фактів. Подібно і тутешні наші американські „оборонці“ кат. Церкви підносять загальникові закиди проти Преосвящ. Константина, а не подають детайлів.

Не знаю, але може між иншим ці натяки „Ниви“ про чистку обряду спонукали редактора Катол. Проводу помістити статтю про вплив і наслідки візантийства, котра позискала прихильників і противників та викликала диспуту, що ведеться в „Новій Зорі“. Так „Ниву“ як і „Нову Зорю“ читаю уважно, а передовсім це, що відноситься до віри і обряду, бо ту в Америці більше як може в краю раз-у-раз треба нам кат. священикам на ріжні сторони боронити своєї кат. віри і обряду. — Тому тепер дочитую якраз Історію Унії д-ра Ю. Пелеша, а це підношу не для самохвальби, а радше для догани, бо будучи в Семинари я цеї книжки навіть не бачив... Історія Унії зацікавила мене хоч трохи познайомитися з історією російської церкви і я стараюся набути для себе дещо з російської церковної літератури. Маю і поволи перечитую книжку Володимира Андерсона „Историческій очеркъ русскагорелигіознаго разномыслія“, видану в Петербурзі. І якраз коли я одержав ч. 15 і 16 „Нової Зорі“ і в ч. 15 прочитав конець дописі „Куди нам іти?“, тоді саме читав я про чистку богослужебних книг і обряду за московського патріярха Нікона в рр. 1653—1658. Схожість тем спонукала мене дати отсю допись.

Другу часть дописи „Куди нам іти?“ уважаю повною і вичерпуючою відповідею на зикид златинщення нашого обряду, яке добачують наші обрядовці орієнталісти чи геленісти. Бо коли златинщення полягає на тім і в тім, як вичисляє автор дописі, то я не Др. і не спеціяліст спитаю о вияснення, чи ці церковні богослуження і релігійні практики є плодом латинського обряду, що їхнє введення у нашу Церкву златинщило наш обряд? Я думаю, що ті богослуження се вислів і ознака животности христ. кат. віри на заході а також і у нас Українців католиків. Не розвивати їх, значить оставати мертвим під релігійним оглядом, як мертва є схизматицька церква. Думаю, що при всіх церковних богослуженнях можна ужити всякий обряд та що через це не стратить на вартости і значінню ані богослуження, ані віра ані обряд, який є тільки зовнішною формою релігійних чувств при богослуженню.

Не розумію також, чому наші обрядовці XX. віку так дуже бажають вертати до старини в якімсь однім часі і то **ще чужої** та хотять викинути з нашого обряду всьо, що стало вже своєрідним та відповідаючим теперішним життєвим релігійним потребам, **коли і сама ця старина не була консервативна, але впроваджувала новости.** Доказом цего є Царгородський Собор 1593 р., як наводить Волод. Андерсон на 64 стор. в згаданій висше книжці (Текст подаю в переводі). Цей собор поручав: „уживати всякої новости в церковних чинностях, щоб тілько (дабы) ізза них не було згіршення“.— Нинішним нашим орієнталістам зовсім відповідає зперед 270 літ московський патріярх Нікон, котрий також переводив чистку обряду від новостий в московській церкві, вертаючи до „первісного“ грецького обряду. А ці новости вдерлися не так в сам обряд як радше в богослужебні книги, в котрих через переписування знайшлося много блудів, які могли принести шкоду не так обрядови як вірі. Тому ці блуди треба було усунути, а не обряд „очистити“. Щоб мати лучший успіх в реформації, віднісся патріярх Нікон о пораду до царгородського патріярха Паісія. Паісій між иншим відписав: „...і думаєш, чи не шкодять ріжні обряди нашій вірі. Хвалимо думку: бо хто боїться малих проступків, цей охорониться від великих. Но усуваємо страх: бо ми маємо приказ апостола оминати тільки еретиків, по першім і другім напімненню, яко розпустників (Тит. 3. 11.), **рівнож цих, котрі спричиняють роздор,** котрі, хоч кажеться згоджуються з православними в головних догмах, мають однакож свою осібну науку, чужу спільному вірованню церкви. Но як прийдеться (лучиться) якійсь церкві відріжнитися від другої в деяких уставах, — не в конечних і сущних вірі, — але маловажних річах, як: час відправи Служби, або котрими пальцями повинен священик благословити і т. п., то це не робить ніякого розділу між віруючими, щоби тілько незмінно (непреложно) була захована одна і таж віра. **Церква наша не від початку приняла той устав священодійств,** якого придержується нині, а мало по малу. Прецінь, як говорить св. Епифаній Кипрский: „читали в церкві одинайцять псальмів, а потім більше і мали ріжні роди постів і їдження мяса“, стор. 65 згад. кн. — Так відписав 1654 р. царгородський патріярх Паісій, будучи сам греком, московському патріярхови Ніконови, котрий намагався в московській церкві привернути грецький обряд усуваючи всьо, що було московське, через що спричинив так званий роскол старообрядців, які з часом на тлі обряду відпали також далеко від віри. Цю „чистку“ обряду Нікона уважали Москвичі латинізацією, хоч вона була оперта на грецькім первовзорі. А ці чужі грецькі первовзори були осоружні Москвичам, які любили тільки власне, рідне, як говорить Волод. Андерсон на 115 стор. своєї книжки: „Кондрат Булавин атаман донських козаків видав 1705 р. проклямації до своїх козацьких станиць в яких поручалося всім старшинам і козакам за справу Пресв. Богородиці і за правдиву віру повстати й навіть умерти, бо горе на нас видумують, палять і вязнять насильно, а злі бояри і німці вводять в нас **Еллинскую** віру і від правдивої християнської віри відступили...“ — Так московські на той час націоналісти, в виді старообрядців навіть самих греків по вірі і обряді узнавали єретиками, латинянами та відступниками.

І нині Москвичі, хоч би навіть католики, певно не схотять грецького обряду, але свій питомий національний.

Повістевий фейлєтон „Нової Зорі“ з дня 29. IV. 1928 26

ОСИП НАЗАРУК.

РОКСОЛЯНА

Українська історична повість з 16. століття.

Слези заперлилися їй в очах. Крізь них побачила якісь невисказано далекі простори і відчула надзвичайну силу молитви. Хвилинку мала враження, що всемогучий Бог вислухає її та сповнить її горяче бажання. Відчула роскіш, яка розлилася їй по очах і по обличчу та миттю висушила слези. Була задоволена вже тою хвилинкою щастя, хочби тепер прийшло хто знає що! Була певна, що се Божий дар-ласка на дальший шлях життя.

— „Да будет воля Твоя яко на небесіх так і на земли...“ прошепотіла з глибоким віданням себе в опіку Провидінню. І засоромилася в душі того, що хотіла вказувати Божій премудрости шлях, яким має її вести. Була вже зовсім спокійна і приготована на все, що присудить їй Всевишня Сила Божа. Чулася дитиною Бога й вірила, що Він не дасть їй зробити кривди. Мала розяснені як дитина очі й відсвіжене екстазою обличча як моленниця. Виглядала мов ранна квітка полева, свіжа і ясна.

На дворі теж розяснювалося.

Зачинався рух.

Невольниці повставали й почали митися й одягатися. Робили се нервово, як перед далекою дорогою, в невідмий світ. Снідання майже не їли. Не могли.

Коли одягнулися, їх власники оглянули докладно кожду зокрема й усі разом. На деяких поправляли одяг. Деяким казали замінити одяг. Знов закували їх у ланьцюшки і вивели їх на торговицю.

Там уже був рух.

Зі всіх усюдів надходили малими й більшими ґрупами невольниці призначені на продаж, під доглядом своїх власників і їх слуг. Деякі вже стояли на видних місцях. Були там жінки й дівчата з ріжних країв, усякого віку й вигляду — від найчорніщих муринок до найбіліщих дочок Кавказу. Були з грубими рисами, призначені до тяжких робіт, були й ніжні як квіти, виховані виключно для роскоші тих, що їх куплять. Усякий смак мужчин міг тут бути заспокоєний: від того, що хотів найтовстішої жінки, яка з трудом рухалася, до того, що хотів дівчини ніжної й легкої, як птиця.

Купці вже крутилися по базарі й оглядали призначений на продаж товар. Настя спокійно придивлялася ґрупам невольниць, біля яких станув купець. Скрізь невольниці миттю зміняли своє поведення, відповідно до віку й вигляду купця. Очевидно скрізь уживано тих самих або дуже подібних способів „виховання“ їх. По деяких ґрупах невольниць було видно, що були в особливо гострій школі. Бо надмірно виконували те. чого їх учили. Тільки призначені до тяжких робіт служниці сиділи нерухомо і лише час від часу, по наказу своїх власників підносили тягарі, які стояли біля них, щоб доказати свою силу. Товсті жінки переважно сиділи без руху. Деякі з них сильно заїдали, мабуть щоб доказати, що можна їх зробити ще більше товстими.

Продавці розкривали своїх невольниць і голосно захвалювіли їх красу або силу. Деяких миттю спускали з ланьцюшків і переводили за руки перед купцями, щоб доказати плавність їх ходу.

Деяким наказували танцювати на площі або співати.

Всі ті картини зразу цікавили Настуню своєю ріжноманітністю. Потому так обурювали, якби кождий наказ відносився безпосередно до неї. А потому знов збайдужніла. Втома робила своє. Сиділа як камяна подоба.

Але коли до її ґрупи наближалися покупці, довга тресура в школі робила своє: мимохіть викликувала й у неї вивчені рухи та погляди очей. Переходили цілі товпи купців. Першу продали Єврейку Кляру. Настуня зі сльозами в очах пращала її. І навіть не могла зміркувати, до якого краю по-

Чомуж ми, Українці, маємо „вертати“ до грецького обряду а не оставати при своїм національнім, тимбільше, що східна церква, як можна судити з наведеної відповіди патріярха Паісія не обстоювала обрядової одноманітности, як західна Церква, але навпаки признавала ріжнообразність, щоб тільки ця послідна не вводила згіршення або щоби не противилась вірі. Чому ми, Українці, маємо бути в церковнім обряді більше грецькими, як самі греки? З сумних історичних досвідів про „чистку“ нашого обряду, як згадує автор статті „Куди нам іти?“— можна напевно твердити, що теперішний гелєнізм духом признається до схизми а лише на зовні до католицизму.

о. А. Хлистун.

P. S. Замічую, що стаття ця була написана, заки до рук її автора дійшла „Нива“ ч. 2, в котрій о. редактор помістив передовицю „Де хаос?“, яка потребує вияснення й висвітлення. Здається мені, що о. редактор, — хоч я його дуже цінив і поважав особисто, — переступає границі свойого авторітету, бо всіх критикує і то безпощадно, хто не є одної думки з ним а все тільки на основі свого авторітету. Такого переконання набрався я з його критик: Про о. д-ра Сліпого, о. д-ра Руснака (спір про епіклезу, де о. редактор „Ниви“ друкує і передруковує свої думки, а нічого з них не виходить, хиба пуста балаканина, бо сам дуже часто не зважаючи на загальний зміст праць св. ОО., виривае поодинокі слова і примінює їх до своєї теми, що закидує о. Руснакови), а тепер проти „Кат. Проводу“ О. Костельник щось суппонує, а не має доказів і свої здогади, яко певні пускає в світ...

ЛІКАР-ДЕНТИСТ (стоматольог)

Д-р мед. БЕРТА ШНАППЕР

абс. дентист. клініки Університету

Львів, вул. Академічна 24.
Тел. 26-58.

ординує в недугах зубів та устної ями
— - Технічно-дентистична робітня. - —
102 Для незаможних полекші. 13-15

УКРАЇНСЬКА ДЕРЖАВА.

29. IV — 1918 — 14. XII.

(Огляд історичних фактів).

Нинішнього дня минає саме 10 літ, як у Київі мав місце історичний акт, що дав почин новій формі української державности над Дніпром. Тоді повстала Українська Держава під владою Гетьмана Павла Скоропадського. Держава ся не істнувала довго: поверх пів року. Та і в тім короткім часі, серед величезних труднощів від своїх і чужих, Гетьман і його Уряд розвинули незвичайно діяльну працю. Отсе короткий перегляд тої державно-творчої праці.

Передовсім: заходи коло обєднання України. Як відомо, Центральна Рада в своїх універсалах, в яких означувала українську територію, не згадувала ні про Холмщину, ні про Крим, не кажучи вже про Бесарабію, Донщину і Кубань. Україна Центр. Ради се тісна Наддніпрянщина. Впімнулися за згаданими землями щойно Гетьман і його Уряд. І всі вони майже завдяки зусильним заходам самого Гетьмана та гетьманського міністра зак. справ Д. Дорошенка були на найкращій дорозі до обєднання з Українською Державою.

І так: Холмщина. Вправді берестейський мир признав Холмщину Україні, одначе вже в несповна місяць опісля представник Уряду Центр. Ради, Ол. Севрюк, додатковим протоколом у Відні скориґував (!) берестейську умову дотично Холмщини на користь Польщі. Богато заходів коштувало гетманський Уряд, щоб Холмщину вратувати для Української Держави. В висліді сих заходів холмська справа була вирішена знов у користь України. Австрійські війська мали евакуувати Холмщину, Німці зобовязалися заняти своїми дивізіями кордон між Холмщиною і Польщею, Україна ж мала впровадити туди негайно свою адміністрацію й утворити українську міліцію. І австрійські війська почали були вже виходити з Холмщини. Та міжтим наступило повстання Петлюри-Винниченка й зруйнування Української Держави. Утрата Холмщини і Підляша була отже одним із перших наслідків упадку Української Держави.

Далі: Крим. Німці в Берестю хотіли спочатку Крим прилучити до України. Але спротивилася тому делеґація Центр. Ради, щоб не було „кривди“ Татарам — і Крим остався поза межами України. Щойно гетманський Уряд, незважаючи на протести Німців, які після того встановили були в Криміе окремий кримський уряд, економічною блєкадою, що загрозила Кримови голодом, примусив Крим скапітулювати. І кримський уряд вислав був уже до Київа делеґацію з 4 своїх міністрів, які виробили були прелімінарні умови приєднання Криму до України на основах автономії. Та тимчасом прийшло повстання укр. соціялістичних партій.

Що торкається Кубані, то Уряд Гетьмана вважав її за частину України. яка повинна бути злучена з нею або як автономний край, або хочаб на федеративних основах. Більше навіть! Йшли переговори про союз із цілим північним Кавказом, який ішов тоді разом з Кубанцями. В делеґації від Кубанської Ради, що прибула на початку червня 1918 р. до Київа, був і представник півн. Кавказу, Султан Ґірей.

В справі Бесарабії гетьманський Уряд став на становищі, що жадним чином не тільки не може зрікатися Бесарабії, але горячо протестував проти окупації її Румунами — дожидаючи кращих обставин, щоби протест підперти збройною силою.

Також були навязані тісні звязки між Українською Державою і Доном. Між ин. було умовлене, що господарське життя найбільш промислового району Донщини мусіло підпорядкуватися центральному промисловому орґанови у Харкові.

Одночасно і рівнорядно з працею коло обєднання українських Окраїн з Українською Державою йшла жива праця в ділянці національної культури.

Завдяки Гетьманови і його Урядови повстає отже цілий ряд дуже важних українських національно-культурних у-

---

їде її товаришка. У чвірці Настуні остали вже тільки три невольниці: вона, одна Грекиня й одна Грузинка.

Коло полудня Настунею зацікавилися аж два купці нараз, один молодий, другий поважний, з довгою сивою бородою. Але почувши високу ціну, відійшли. Молодий вертав іще два рази. Але власники Настуні очевидно не спішилися з продажею її. І навіть не дуже прихвалювали. Видно ждали на щось.

Настуня втомилася й сиділа, підібгавши ноги під себе, збайдужніла на крик торговиці й на все кругом.

Нараз побачила, як заметушилися її власники й усі разом почали їй давати знаки руками, щоби встала. Махінально встала й оглянулася. Серединою торговиці йшла більша ґрупа чорних евнухів під проводом якогось достойника, також чорного. Мусів се бути слуга якогось дуже високого дому, бо всі кругом вступалися з дороги і кланялися низенько. Між чорними евнухами йшли дві, очевидно щойно куплені, білі невольниці надзвичайної краси. З ними йшла також якась старша жінка в заслоні, поважна як пані.

Вірменин, що стояв біля Настуні, перекинувся поглядом з Генуенцем й Ібрагімом і почав кланятися та голосно кричати:

— „Нехай ясні ваші очі не минають і сих квітів в огороді Божім!“

Нервовим рухом Ібрагім шарпнув заслону на грудях Настуні і закричав:

— „Маю одну дівчину, білу як сніг на Ливані, свіжу як овоч із нестертим пухом, солодку як виноград з Кипру з грудьми твердими як ґранати з Базри, з очима синими як туркус, що приносить щастя, — вивчену в школах для роскоші вірним, добру до танцю, добру до розмови, послушну як дитину, — вміє крити тайну...“

Настуня запалеліла на обличчу.

Чорний достойник став, придивився їй уважно і сказав щось невиразно до жінки в заслоні. Вона приступила до Настуні й не кажучи ні слова, діткнула її обличча й узяла в пальці її золотисте волося — зовсім так, як пробується матерію. Пригадала собі, як її перший раз продали у Криму.

Зрозуміла, що була знов продана. Не знала тільки, кому. Кров ударила їй до очей і до голови. Мов крізь кривавий мряку бачила, як її дотеперішні власники кланялися чорному достойникови й жінці в заслоні. І чула ще, як чорний достойник відсапнув і сказав до Ібрагіма:

— „По гроші прийдеш вечером до мене.“

Склонила голову перед своїми ще непроданими товаришками, мовчки прощаючи їх.

Заходило сонце за Ґагію Софію, як бідну Настуню на Авретбазарі другий раз продали і з ланца спускали, кайдани з рук здіймали і чорним евнухам незнаного пана в руки віддавали.

Пішла в товпі чорних як уголь евнухів...

А за нею клекотіла й шуміла жіноча торговиця Стамбулу на Авретбазарі...

Рух улицями в поході оживив Настуню з її втоми. Думки зачали їй ходити по головці. Хотіла збагнути, кому її продали й куди її ведуть.

Від самого початку розуміла, що продали її до якогось дуже богатого дому. Може попаде в дім якогось аґи*) або дефтердара. Але якого?

Не довго тревало, як евнухи зачали йти в напрямі величезних будівель. Серце в ній захололо зі страху... Не було сумніву: її вели в напрямі сераю...**). Здовж попід мури ходила рівним кроком військова сторожа...

— „Ну, відси вже ніхто ніякими грішми не викупить мене,“ шибнуло їй в головці. „Навіть якби Стефан продав увесь свій маєток, то й сим тут не дібється нічого,“ подумала і зітхнула.

---

*) Аґа = ґенерал, або високий достойник на султанськім дворі. Ґенерали мали титул „зовнішних аґів,“ високі достойники сераю — „внутрішних аґів.“ З внутрішних аґів найвищі були: Капу-Аґа (майстер церемоній і завідатель двора) та Кізляр-Аґа (управитель гарему султана). Перший був білий евнух, другий начальник чорних евнухів.

**) Серай = комплєкс султанських палат.

(Далі буде.)

станов. Передовсім: Українська Академія Наук у Київі з цілим рядом спеціяльних наукових інститутів. А далі: два державні українські університети у Київі й Камянци, Національна Бібліотека України, Центральний Український Архів, Державний Театр, 150 українських середніх шкіл і т. д. і т. д.

Наладжено також фінансово-економічне життя. Україна дістала свою тверду валюту, забезпечену між ин. 400 міліонами валюти німецької й австрійської. Наладнався транспорт, морська й сухопутна комунікація. Почав знова працювати промисл.

Не забуто за головне населення України — селянство. Заповіджена аґрарна реформа мала дати безземельним і малоземельним відповідні земельні наділи на кошт держави.

Що торкається державної адміністрації, то її в цілому зукраїнізовано. Все діловодство в державних установах, починаючи від Ради Міністрів, велося в українській мові. Всі закони, накази, розпорядки, офіціяльні орґани міністрів друкувалися українською мовою.

Кипіла праця і в области законодавства. Коло 300 прийнятих законопроектів, серед яких такі важні, як закон про українське горожанство (2 липня, 1918), закон про мійське і земське самоврядування (5 і 23 вересня), закон про право продажі та купна землі (14 червня), про орґанізацію Державного Сенату, Земельного Банку, про орґанізацію української армії (11 жовтня), Академії Наук, Університетів і т. д. Взагалі за малий порівнуючи час переведено велитенську законодавчо-орґанізаційну роботу, що мала послужити підставою для дальшої праці над виробленням й удосконаленням українського державного апарату вже при співпраці Українського Соймy, близьке скликання якого заповідав лист Гетьмана на імя Голови Ради Міністрів 15 жовтня 1918 р.

Окремо справа української армії.

Гетьман, як військова людина, хотів узятися до сеї справи зараз з самого початку свого правління. Та на перешкоді стали Німці, які недовіряли, боялися... Коли пізнійше вони перестали противитися, Рада Міністрів негайно приняла плян орґанізації української армії. На основі згаданого пляну українська армія мала складатися з 8 корпусів усіх родів зброї. Перша бранка рекрутів мала відбутися в падолисті 1918 р. і дати 80.000 людей, друга в марті 1919 р. і дати 140.000, що разом із 60.000 людей, що були в істнуючих вже частинах, далоб було на весну 1919 р. континґент у 280.000 людей. Рада Міністрів приняла вже була видатки на сю армію. Приступлено до формування старшинських кадрів, до заготовки континґенту коней, запасів харчів і фуражу, до опорядження казарм. Та тут вибухло повстання українських соціялістичних партій...

Було орґанізоване Морське Міністерство, наладжена берегова охорона, портова служба, почалися роботи, щоб витягти з моря затоплені б. російські дреднаути і т. д. Завдяки особистим заходам Гетьмана у цісаря Вільгельма II. чорноморську фльоту і Севастополь Німці передавали вже Україні.

Як завершення державного будівництва були установлені дипльоматичні і конзульські звязки і зносини з цілим рядом держав: центральними і невтральними. Приступлено вкінці до підготовлення таких-же звязків і зносин з державами Антанти.

Так виглядала Українська Держава в 1918 р. під правлінням Гетьмана Павла Скоропадського та його Уряду за час півроку тільки. Як виглядалаб вона нині, після 10 літ, колиб уже в грудні 1918 р. укр. соціялісти не були підняли проти неї повстання?

Ів. Кревецький.

Візантійський обман обрядовости.

(Стаття надіслана з кругів духовенства).

I.

Східна Церква відтята від катол. Церкви поп ла в духовий розклад. Вона замість внутрішньої життєвої сили поставила зовнішну обрядовість, на котрій витиснула печать немов доґмату. І се другий принціп, на котрім спирається східна Церква. Сею зверхною обрядовістю вона засклепилася і стала подібна до забальсамованої мертвої мумії, чи радше стала гробом зверха вибіленим і украшеним. Може вона вправді мати величаві і богаті церкви, дорогі внутрішні окраси, але зате в тих святинях брак тепла і життя. Се поставлення зверхної обрядовости замість внутрішного життя з віри є виверненням порядку цілого релиґійного життя, бо обряд се тільки виплив внутрішного релиґійного життя, тільки середник релиґійного культу, а не ціль! Се просто противне волі І. Христа, котрий домагається головно внутрішнього усвячення душі. Христос виразно приказав шукати не зверхної обрядовости, але царства божого у **нутрі душі.**

Католицька Церква ведена світлом божим і дихаюча життям Христовим, розуміла і розуміє значіння і далекосяглість приказу свого Обручника. І тому вона звертає головну свою увагу й енерґію на вироблення **внутрішнього** життя в душах людських. Ціле аскетичне життя, цілий культ релиґійний зміряє тут головно до того, щоб людські серця ублагороднити і усвятити. Вона менше звертає на обряд, але зате пильно напоминає до життя з віри. І сим способом вона зискає се, що не тільки будить і витворює силу внутрішнього життя, але заховує також обряд, який мимохіть є випливом внутрішнього релиґійного життя. В кат. Церкві не можна спостерегти такого надмірно запопадливого дбання і журби за обряд як у Східній Церкві, а одначе власне в катол. Церкві обряд так гарно уложений, упорядкований і опреділений, і до того так точно завсігди і всюди виконуваний, шо чогось подібного не можна бачити в обрядовости східній. Там є вправді повно мрій і фантазій, однак зате є повно й самоволі та обрядового ліберализму аж до безобразности.

Сей обман обрядовости Східної Церкви не тільки спинює розвій внутрішного релиґійного життя, але є просто насильством обряду, бо домагається від обряду сего, чого він дати не може. Бо обряд се тільки зверхна форма, але не зміст релиґійного життя. Він має остільки значіння, оскільки являється висловом і товмачем релиґійного внутрішного життя. Він отже не може бути незмінений так, як доґма віри, але улягає еволюції після того, як сего домагається розвій і зріст релиґійного життя і культу. І тому в катол. Церкві з розвоєм і зростом релиґійного життя розвивався й обряд. Обряд у початках був однаковий в цілій катол. Церкві так на Сході як і на Заході. З часом коли на Заході релиґійне життя з віри зачало більше розвиватися, зачав також і обряд прибирати форму відмінну від тої, яка була на Сході, де з занепадом релиґійного життя задеревів також і обряд і станув на мертвій точці. Колиб на Сході не було занепаду духового життя, з певністю були би святі мужі сей обряд примінили до нових потреб і вимог духового життя. Але коли на Сході прийшло духове завмертя, не стало там також святих людей. І тому й обряд там не тільки не розвинувся, але став мертвою формою, яка мала заступити і заповнити зміст духового життя. Сеї обрядовости вчіпився Схід немов ратункової дошки серед розбиття свого духового корабля. З сего погляду про обряд вийшов Фотій, котрий закинув катол. Церкві майже єресь, хоч тут ходило лишень про ріжницю в обряді. І з сеї ріжниці обрядової прийшло аж до цілковитого розриву з католицькою Церквою.

І так на Сході форма обрядовости взяла верх і поставлена остала як зміст і виповнення цілого духового життя. **Ся східна обрядовість виродилася майже в забобонність,** більше перестерігану ніж правди віри. Прим. борода, то там перше і головне знамя покликання священичого. В бороді головна суть православя! Священик без бороди то майже еретик, але чи та борода часом не закриває багато гріхів, на се не звертається уваги. Сильний баритоновий голос рішає про діяконський степень, але не шкодить коли той діякон пяниця. Одна монахиня православна будучи у СС Василіянок у Львові не звертала уваги, який є монащий дух, але гіршилася, що монахині не носять габітів такого крою, як в Росії...

Соціялістичне „будівництво".

У фейлєтоні „За Свободу" п. н. „Строители" зібраний таки з большевицьких часописів жмуток цікавих фактів з ділянки т. зв. „соціялістичного будівництва".

В Сизрані будують нову ґрандіозну електрівню — Сизраньстрой. На неї видано вже величезні суми гроша. Сизрань має 50.000 мешканців, небруковані вулиці, понищені доми й невеличку електрівню, що вистарчає на місцеві потреби. Московська „Правда" пише, що на викінчення нової електрівні треба ще 2 міліони рублів. Після викінчення вона буде конкурувати зі старою електрівнею та приносити імовірно сто тисяч річного недобору... Таж сама „Правда" пише в іншім числі про „Дніпрельстан". В доставі ріжних матеріялів конкурують ріжні всесоюзні й республіканські трести і синдикати. Часопис описує кілька конкретних примірів і бачить у них: найочевиднійше здирство (рвачество) з боку доставців, старання поповнити свої власні недостачі і страти на рахунок Дніпрельстану (підчеркнення „Правди").

Якщо так працюють центральні орґанізації (пр. Укрсиликат, Югосталь) у відношенню до таких клієнтів як Дніпрельстан, то чого надіятися по місцевих промислових підприємствах, місцевих трестах і т. п., а також приватних доставцях у відношенню до менших будов. До того деякі підприємства тільки про око звуться „артілями" „кооперативами", а на ділі це приватна спекуляція.

„Трести, очевидне здирство, конкуренція, боротьба за монополь на ринку, тайні конвенції обєднаного капіталу для піднесення цін, великі бариші синдикатів, — де все те діється: в Америці чи в СРСР"? — питає „За Свободу".

Ось вам картинка „соціялістичного будівництва". Може пригодиться при читанню похвал тому будівництву в нашій не тільки червоній пресі. Яка ціль тих похвал, каже „Земля і Воля", орґан КПЗУ. в ч. 1: „На цькування буржуазії та її агентів проти Рад. Союзу мусимо відповісти по змозі як найширшим розповсюджуванням відомостей про здобутки та розвиток соціялістичного будівництва, вільного культурного та національного розвитку радянського Союзу і поодиноких Республік, що туди належать". Наша „національна" преса „рада стараться".

Д-р Г. Брухнальський

стоматольог-дентист,

ординує в хоробах ями устної і зубів.
179 Для незаможних пільги. 5—5

Львів, Галицька ч. 19., II. пов.

Процес 15-ки.

Діти перед судом.

У Львові розпочався процес проти 15 молоденьких Українців, ґімн. учеників зі Снятина і Коломиї. Між ними є й два сини нашого письменника Стефаника, Кирило і Юрій. Всіх обжаловують за членство в таємній „Зах. укр. револ. орґанізації“, ушкодження 7. стовпів і дротів держ. телефону і т. п. Обжаловані отсі молоді хлопці: Мих. Бажанський, літ 17; Яр. Балицький, л. 17; Евген Пік, л. 20; К. Стефаник, л. 19; Ю. Стефаник, л. 18; К. Мацілинський, л. 16; Мик. Стефаник, л. 20; Т. Дідух, л. 20; Е. Одинський, л. 16; Мих. Стефаник, л. 20; Р. Ґеник, л. 18; Ів. Ґорюк, л. 18; С. Бачинський, л. 20; В. Берлад, л. 19; М. Степаняк, л. 17.

Лава присяжних зложена з Поляків. Предсідатель трибуналу радник Анґельский. Обжаловує прок. з Коломиї Ояк. Оборонці адв.: д-р Ганкевич, д-р Старосольський, д-р Шухевич і д-р Шевчук. Зголосилися ще до оборони адв. д-р Західний і Макс Левицький, кажучи, що батьки двох обжалованих покликали їх. Але обжаловані спротивилися тому, а що ті два адвокати не могли предложити доказів, що їх просив хтось на оборонців, трибунал не допустив їх до оборони.

Перший день розправи заняло читання акту обжалования. Розправа потреває 8. днів.

Д О П И С И.

САМБІР. (Місія оо. Редемптористів). В днях 31. III. до 10. IV. 1928 р. відбулася в самбірській парохії за стараннем о. пароха з повним успіхом св. Місія О. О. Редемптористів зі Станиславова. Кождого дня виголошували О. О. Місіонарі прегарні проповіди, котрих з запертим віддихом слухали тисячі вірних так, що церква хоч і не мала, то ледви поміщувала слухачів. Повна посвяти праця О. О. Редемптористів причинилася до піднесення і скріплення релиґійного та морального уровеня не тільки серед самбірських громадян, але і серед вірних цілого повіту. До св. Сповіди і св. Причастія приступило 2100 самбірських парохіян, а кромі того 1600 вірних з околичних сіл. Місію закінчено величавою релиґійною маніфестацією. Дня 8. IV. відбувся при кількатисячнім здвизі вірних по вулицях міста похід з місійним хрестом і Розпяттям Христовим, якому з подивом і з мимовільною пошаною придивлялися наші сусіди. З проповідей О. О. Місіонарів довідались вірні, що Місія, яка відбулася, є вступом і приготованням до великого діла, а іменно до „Коронації Чудотворної Ікони Преч. Діви Марії Самбірської“ в дни 28. серпня 1928 р. т. є на Успеніе Преч. Д. М.

За гарне поведення, за щирі труди і повну посвяту для добра нашої Церкви і нашого народа належиться щира подяка і признання Всч. О. О. Редемптористам зі Станиславова.

ХМЕЛЕВА (п. Язловець). Недавно вислав я Вам зібрані передвиборчі відозви. Вислав тому так пізно, бо хотів як найбільше зібрати. (Прийшли і дякуємо. — Ред.). Що до о. О. Проскурницького в Новосілці Язловецькій, то дозвольте заняти ще трохи місця в „Новій Зорі“. З чистою совістю можу ствердити, цеж сусідне село, що о. Проскурницький, як міг лиш, параліжував діяльність У. П. П., і йому належить завдячити, що У. П. П. здобула там лиш 95 голосів. (УНДО поверх 300). Новосілка це була домена У. П. П., бо там мешкає „славний“ Семак, що був кандидатом У. П. П. до сойму і сенату а від Сельроба-лівиці також до Сойму... О. Проскурницький, видячи застрашаючу діяльність У. П. П., сам особисто, наражуючись на неприємности, ходив поміж людей і освідомляв їх. (Мабуть за те й пімстились на нім УПІІ-істи і написали в своїм орґані, що він їх чоловік). Член УХО.

НЮ-ЙОРК. (Наші жінки зачали робити порядок)... Доношу Вам новину, що довго воював тут проти нашої Церкви Мишуґа, аж поки наші жінки не зачали робити порядку. При людях на гали схопили його й так добре витріскали, що аж кров його залила і могли його в розлюченню по американськи злінчувати, якби хлопи з милосердя не оборонили, бо баба як бє, то ще гірше ніж хлоп, бо завзятійше. Оттаке робиться в нашім хаосі. Не помагало руїнникам слово, щоби не руйнували, то помогли жіночі пазурі і вже тепер притихли хаотики тай навіть у ґазеті на „Місіонаря“ покликаються, котрий Сестри Василіянки видають у Филаделфії. Така тут новина сталася недавно, тому пару день. Здається, що се щойно початок заплати за руїну...

ОГЛЯД ЧАСОПИСІВ.

„РАДА“ в ч. 44 принесла отсей лист до редакції: „Шановна Редакціе! Не відмовте видрукувати такого листа: До мене часто звертаються з краю в справі „Українських Вістей“. Отже цим повідомляю, що я більше не редаґую „Укр. Вістей“, фундатором яких я був і жадної участи в них не беру. Тому зайве звертатися до мене в справі вище зазначеної ґазети. — Прошу приняти і т. д. Ілько Борщак“.

„Укр. Вісти“ се большевицький орґан, що виходить в Парижі. Ілько Борщак, відомий дослідник української старини в французьких архівах, походить з ґенеральського роду. Кілька літ тому перейшов він до большевиків, між котрими він й досі знаходиться. „Укр. Вісти“ свого напряму не змінили. Його лист інтересний для нас тим, шо він не вислав його до жадного з явно большевицьких орґанів у Львові, тільки до „Ради“, котра виступає під національною маркою. Дивна, але доволі прозрачна містерія становища й опінії „Ради“ в большевицьких кругах.

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ.

Католицька світова політика. (К. А. П.). Протестантський „Менчестер Ґардієн“ в однім з останніх чисел пише про труднощі кат. Церкви в світі, в котрім політика зосереджена в боротьбі між страшно матеріялістичним інтернаціоналізмом і не менше диким, матеріялістично-пантеістичним націоналізмом. Ніщо дивне, що найлучші голови кат. Церкви нині працюють над віднайденням такої перспективи, в котрій політика часу моглаб знайти своє спокійне місце в політиці вічности. Церква Пія XI. виступає в обороні патріотизму, котрий відроджує рідний край та й для цілого світа є корисний, а „не в обороні ідеолопоклонства сили й престіжу“. До такого патріотизму прямують непохитно провідні уми кат. Церкви.

Католицька Польща і Мехіко. „Католицька Пресова Аґенція“ пише, що зогляду на переслідування католиків у Мехіку і протести не тільки католицького світа але вже й некатолицької преси, дивним видається, „що католицька Польща, котра доси немала в Мехіку ані дипльоматичного ані консулярного представництва, висилає тепер до Мехіку свого шарже дафер п. Мердінґера“.

Кожда хороба се тільки процес ліченя затроєної природи.

Політичний огляд.

(Pro domo nostra).

Львів, 25. квітня 1928.

Не богаті на політичні події настали дні. В Польщі, по розбурханих хвилях виборчого часу, політичне життя скоро почало плисти як лінива ріка з добре непрозорою водою, — так лінивo, що й нашим соціялістам-радикалам не спішно реалізувати свої максимальні і мінімальні програми. У світі, французькі вибори ще не покінчилися, німецькі ще не почалися, а на Балканах нечувані елементарні катастрофи наче виписують зловіще „мане-текел-фарес“ усьому розбавленому і розполітикованому людству... То-ж користаючи з сього антракту останніх днів, на місці полутижневої хроніки, позволимо собі сказати кілька слів таки про... себе. Се значить — про „Нову Зорю“.

Саме минає чотири місяці від дня, коли наш часопис обновив дещо своє обличче, свій обєм, ну, і дещо свій зміст. Чотири місяці, 31 число періодичного видавництва, серед нашої політичної і культурної мізерії — се не цілком дрібниця. Мимохіть насувається питання, чи і як „Нова Зоря“, у своїй новій формі, у згаданім часі сповнила своє громадянське завдання. Та не авторови сих рядків відповідати на се питання. Не тільки тому ні, що він не хоче бути судією у власній справі, а й тому, що його думки більше заняті тим, чого видавництво, його редакція і співробітництво не могли чи не вміли дати читачам, а менше тим, що вони вже дали. Та в однім напрямі, думаємо, можемо вільно і з чистою совістю висловитися про „Нову Зорю“: *вона в сих чотирьох місяцях не пройшла незамітно.* Се таки щось значить для часопису, коли його живовидячки читають.

Читають і... одні хвалять, другі лають... Будемо щирі: більше тих, що лають, ніж таких, що хвалять. Довід — що їдемо. Похвала і догана самі собою нічого не свідчать про вартість орґану; часом, буває, похвала дискредитує його, а догана є доказом цінности. І в нашім випадку мусимо признатися, що ми не цілком задоволені ні своїми прихильниками, ні своїми ворогами. Першим ми побажали-б більше активности і... прилюдної відваги. А другим? Про сих саме кілька слів.

Ті наші „приятелі“, що їх „Нова Зоря“ доводить до невгамованої люти, поділяються на дві категорії: одні явно і голосно дають упуст своїй ненависти, другі — неначе ті кертиці або терміти — „працюють“ сховані від Божого сонця, тихо та зате вдесятеро завзятіше від своїх многоглаголивих союзників. Та при всій окремішности у шляхах їхньої акції проти „Нової Зорі“ є між ними один спільний орґан, що вяже їх нерозділно неначе тих сіямських братів. Се засадна й орґанічна нехіть обох категорій послуговатися методами, виробленими наукою і культурою, в т. ск. лицарським поборюванню світопоглядового чи політичного суперника, натомість невлічиме замилування до зброї з арсеналу баби Параски, вічевого демаґоґа, заводового клеветника, налогового інтриґанта й иншого подібного товариства. І се однаково, чи вони реаґують на наші думки з церковного поля, чи з політичного, чи літературно-культурного.

За богато чести зроблено-б таким елементам, і за богато зужито-б дорогого паперу і друку, якби ми хотіли займатися кождим з них окремо. Та промовчуючи се і те і десяте, ми цілком не зреклися нашої відповіди. Збираємо тілько всі закиди, порядкуємо їх систематично, зводимо їх до певних основних питань, а в слід за сим почнемо обговорювати їх, про особи наших „приятелів“ не говорячи, по змозі, нічого.

За тиждень почнемо серію статтей під загальною назвою: „З проблемів нашого національного життя“.

ІППОЛИТ ТЕН.

З приводу 100-ліття уродин (1828—1928).

Минулого тижня, 21-го квітня, перейшло саме сто літ, як уродився один із найвизначніших письменників Франції XIX-го віку: фільософ, естетик, дослідник літератури, історик, автор описів подорожей, нарисів, фейлетонів і т. ин. — **Іпполит Тен (Hippolyte Taine, † 1893).** Не богато людей видала новіша Франція, що мали-б так само сильний, глибокий і тривкий вплив на сучасників, як він саме: не тілько у Франції, а й широко поза нею. Трудно в короткій часописній замітці подати докладнішу характеристику такого многобічного і впливового письменника, тому зазначуємо лише найважніше.

Головно трьома творами здобув Тен голосне ім'я і сильний вплив на читачів: „Історією англійської літератури“ (1864), „Фільософією мистецтва“ (1864—1880) та „Початками сучасної Франції“ (1876—1891). В них показується не тілько глибокий мислитель, а й блискучий письменник-стиліст та суґестивний, безмірно льоґічний творець нових думок. У своїх поглядах на фільософію, мистецтво, літературу, державу й політику, він не виходить ані з ораторського раціоналізму, як „освіченці“ XVIII-го в., як французькі революціонери кінця того століття, як усі ідолопоклонники „поступу“, „рівности“ і т. п. кличів; ані з матеріялізму, ні наукового позитивізму. Для пізнання людської творчости на якім небудь полі потрібні, на погляд Тена, не самі тілько факти і явища; їх треба звязати з самим творцем і його душею (з походженням і расою), з середовищем творення та з вартістю історичного моменту. Окрім того, у кождім індивідуальнім чи збірнім вчинку рішучу ролю грає та сила, яку він назвав верховною здібністю“ **(faculté maitresse)** а ми звичайно зовемо ґеніем.

Виходячи з сих принципів, він ставить до всіх творів людського ума вимоги орґанічности, естетичности, моральности і загального добра — все одно чи се буде твір пластичного або літературного мистецтва, чи політичної або воєнної вмілости. Сі принципи завели його до того, що він узяв на себе ґіґантичну задачу, при помочи великої історичної студії про початки сучасної Франції, розбити революційні ідолії ілюзії, якими французьке громадянство жило в його часах, та показати, що велика революція не була поступом, лише реакцією; вона завела Францію над беріг пропасти, а погром Франції в 1870/71 був льоґічним наслідком революції. Сим своїм твором викликав Тен з одного боку завзяту опозицію, з другого ентузіязм. І як що в останній війні Франція виявила стілько моральної і фізичної сили і якщо сьогодні вона знов займила історичне передове становище в европейській сімї, то в великій мірі дякуючи ідеям Тена і його учеників, як Баррес, Морас й ин., та перемозі їхніх ідей над старою революційною фразеольоґією.

Тен був протестантом, одначе вище згадані принципи його дослідів і цінування річей завели його до безоглядного признання вишости і правдивости католицької Церкви і католицької ідеї, як єдиній підоймі людської цивілізації і дійсного поступу. „Коли міська і сільська людність почне відчужуватися від християнської реліґії, то над долею того народу зависає далеко більша небезпека аніж над Церквою... Ослаблення християнства в історії ішло завсіди в парі з моральним упадком громадянства... Ні фільософічний розум, ні мистецька і літературна культура, ні жадний уряд не всилі заступити християнства; тілько воно одно удержить нас від загибелі; старе евангеліе і сьогодні найліпший союзник соціяльного інстинкту“.

І в сім напрямі Тен знайшов прихильників і наслідувачів. На жаль, деякі з них пішли задалеко, вони намагаються зробити з реліґії і Церкви тілько національно-політичний знаряд, а деякі (як прим. Морас) дійшли до еретичного протиставлення католицтва християнству: поборюючи в імя „націоналізму“ се останнє, вони признаються до католицтва, як мовляв до „усмирителя небезпечних ідей первісного християнства“. Очевидно, сі еліґони не мають уже нічого спільного з Теном, щирим християнином. Вони-то довели до знаного недавно конфлікту між Римом і французькими „католиками“ напряму **Action française.**

Українське письменство знає Тена хиба як фільософа мистецтва (перекл. О. Барвінського) або автора літературних нарисів, а правдивого і головного Тена не знає цілком. А велика шкода. І наша національна література, а ще більше наша національна політика повинна собі присвоїти найважніше з його творів на сім полі, зокрема його історії англійської літератури та початків сучасної Франції. А що, якби так деякі наші наукові установи, замість коштовно видавати безвартне лахміття, та присвоїли нашій громаді добрий вибір з творів таких велитів як Тен.

С. Томашівський.

Видавничий рух на Вел. Україні

в 1917—1927 рр.

Саме появилася у Київі накладом Українського Наукового Інституту Книгознавства праця директора згаданого Інституту Ю. Меженка п. з. Українська книжка часів великої революції (Київ, 1928). В праці сій автор подає огляд і характеристику видавничого руху на Вел. Україні за останніх 10 літ. Між ин. подана там цікава статистична таблиця книжкового видавничого руху на Вел. Україні за рр. 1917—1927, українською і російською мовою. Ось ся таблиця:

Рік	Книжок укр. мов	Книжок рос. мов.	Разом
1917	814	2127	2941
1918	**1184**	**1079**	2267
1919	665	726	1391
1920	457	869	1326
1921	214	448	662
1922	385	927	1312
1923/24	855	1448	2703
1924/25	1813	2535	4348
1925/26	2166	2601	4767
1926/27½	1049	1156	2205
1917/27½	9602	14316	23918

Пригляньмося наведеній таблиці близче.

Вже на перший погляд впадає в око оден факт: перевага, в 1917—1927 рр. на Вел. Україні російської книжки над українською. Перевагу сю бачимо: 1) в загальній сумі виданих книжок за цілих 10 літ; 2) в поодиноких роках зокрема. Виїмок становить тілько оденодинокий **1918** рік, коли українських книжок появилося на Вел. Україні більше ніж російських. Сей факт дуже вимовний. Він свідчить про виїмково сприятливі умови для української книжки за істнування гетьманської Української Держави в 1918 р. — умови, яких книжка ся не мала ні за УНР. (ні перед тим за Центр. Ради, ні по тім за Директорії) ані за УСРР. — по нинішній день. І ще про одно свідчить сей факт: шо засилля російської книжки на Вел. Україні над українською було зломане **тільки** в однім-одинокім 1918-тім році за істнування гетьманської Української Держави.

Те саме, що з українською книжкою, бачимо і з українською пресою. Найкращі умови розвою українська преса на Вел. Україні мала за гетьманської Української Держави. Свідчать про се статистичні цифри, подані в инщій публікації Українського Наукового Інституту Книгознавства в Київі — в праці В. Ігнатієнка п. з. Українська преса (1816—1922 рр.), що вийшла в Київі в 1926 р. накладом Державного Видавництва України. На жаль, цифри подані в згаданій праці, сягають тілько до 1922 р. вкл.

І так числовий розвиток української преси на Вел. Україні в рр. 1917—1922 представляється так:

1917	1918	1919	1920	1921	1922
106	**218**	173	79	77	43

Що торкається російської преси на Вел. Україні, то преса ся в 1918 р. зменшилася в порівнанню з 1917 р. більше ніж на половину (з 751 у 1917 р. на 321 у 1918 р.!). Ніколи вже опісля російська преса на В. Україні не падала так катастрофально...

І. К—й.

Нові видання.

ЗАПИСКИ ЧИНА СВ. ВАСИЛІЯ В. Т. I. В. 4. Зміст: I. Статті: Рукописи бібліотеки монастиря св. Онуфрія ЧСВВ. у Львові (д-р Я. Гординський). Слова Климента Костецького (д-р О. Макарушка). II. Матеріяли. Два життєписи св. Йосафата (под. о. Й. Скрутень ЧСВВ.). Акти трох монаших Соборів (под. о. Гл. Кинах ЧСВВ). „Синопсисъ“ пліснесько-підгорецького монастиря (под. Й. Скр.). III. Miscellanea. Історичний документ. Призабута українська жалібна маніфестація у Львові 1880 р. (д-р Б. Барвінський). Аґенор ґр. Ґолуховський в ролі „непризнаного попа“ (д-р Б. Барвінський). Рукописний збірник о. П. Шиманського про св. Йосафата (о. Й. Скрутень ЧСВВ.). IV. Бібліоґрафія і огляд надісланих книг та періодичних видань. — Сторін 256, вел. 8°. — Ціна: 18·— зл. — Адреса Редакції: Львів, ул. Жовківська ч. 36. Ч. телєф. 41—79. Адреса Адміністрації: Жовква.

ПОСТУП. Вістник літератури й життя. 8 річник. 1928. Чч. 3—4: березень-квітень. Ст. 73—144+(2). В. 8°. Зміст: Хам і Яфет (Вячеслав Липинський); Люблю Тебе... (В. Ліниченко); Хризантеми (М. Гнатишак); Кристалізація гетьманської ідеольоґії (В. Залозецький); Одзимки (Монтрезор); Навечіря (Св. Чесина); Гетьманський універсал з 16. жовтня 1918 р. (П. Шостаківський); Юрій Немирич (Д-р І. Лоський); Лисенко й українська пісня (Б. Монкевич); Українська фільософія (В. З.); Перші українські вибори в Галичині під владою в Польщі; З гетьманського руху; Бібліоґрафія; Літературні замітки й анекдоти. — Редакція й адміністрація: Львів, вул. Сапеги ч. 26/I.

Важне для Опікунчих Товариств.

(Про розпорядки обовязуючі від 1. квітня с. р.).

Розпорядок Президента з 22. IV. 1927 Дн. з. д. ч. 40 п. 354 про нагляд і контролю над діяльностю опікунчих установ піддає наглядови адміністраційних властей товариства, установи і заведення, які опікуються дітьми і молодіжю, інвалідами або старцями, — або ведуть охорону материнства, що до згідности їх діяльности з обовязуючими приписами. Блищі пояснення до сего розпорядку Президента містить розпорядок Міністра праці і суспільної опіки з 23. XI. 1927 Дн. з. д. ч. 2. поз. 13 з 1928. По приписам сего розпорядку обовязані згадані товариства, установи і заведення предкладати кождого року, найпізніше до 3. міс. по упливі звітового року Староству (у Львові Магістратови) звіт з діяльности та рахунки. Рахунковий звіт має бути справджений ревізійною Комісією.

Опікунчі товариства і заведення обовязані вести від 1-го квітня с. р. книги — касову, дневник америк. системи, магазинову й інвентарну по означеним в розпорядку взірцям. До касової книги мають бути вписані всі приходи і розходи в хронольоґічнім порядку. Американський денник має дати образ цілого грошевого обороту і має мати найменше 23 рахунків (конт), в розпорядку вичислених. Магазинова книжка повинна мати окремі позиції матеріялів і артикулів в приходах і розходах. Інвентарна книга має містити спис всіх движимостей з поданням дати, жерела і ціни набуття. З кінцем звітового року, який треває від 1-го квітня до 31-го марта, всі книги мають бути замкнені. Річний звіт має обіймати: рахунки доходів (12 позицій) і розходів (17 позицій), прелімінар доходів і видатків на слідуючий рік і білянс. Оскільки заведення не предкладає білянсу, має долучити до рахунку приходів і розходів 8 подрібних виказів, згаданих в розпорядку. Крім сего товариства і заведення обовязані предкладати властям на кожде жадання рахунково-касові докази (квіти) та давати всякі пояснення і грамоти відносно їх діяльности.

Опікунчі заведення є обовязані опрацювати правильник, в якім треба подати ціль заведення, скількість місць в заведенню, услівя приняття і видалення вихованків, висоту побираної евентуально оплати і розклад дня. Заведення мають вести виказ вихованків і удержувати сталого управителя. Від заряджень властий прислугує право відклику, який здержує виконання зарядження. Коли Т-во чи заведення не буде примінюватися до постанов виданих розпорядків або заряджень властий, то власти мають право 1) висилати упімнення на письмі, 2) жадати усунення управителя заведення і 3) введення примусового заряду на означений час. Розпорядок з 22. IV. 1927 постановляє також, що Міністер праці і сусп. опіки може в дорозі розпорядку признати згаданим вище т-вам, установам і заведенням **право жадати звороту видатків,** понесених на виконування опіки, **від самоврядних звязків,** обовязаних до ведення тревалої опіки та від инших правних і фізичних осіб, обовязаних до виконування опіки.

З огляду на незвичайно важні постанови згаданих розпорядків, які обовязують від 1. квітня с. р., всі інтересовані т-ва і заведення повинні точно з ними запізнатися. Ціна обох дневників законів виносить 1 зол. 15 ґр. без почт. оплати.

Українське Кр. Т-во Охорони Дітей і Опіки над Молодіжю (Львів, вул. Бляхарська, 11).

НОВИНКИ.

— **Аман-Уллаг, король Афґаністану сегодня приїзджає до Варшави.** Вся польська преса помістила з того приводу статті про його край. Для королівської пари призначив польський уряд цілий перший поверх палати президії ради міністрів і кількадесять кімнат в Европейськім Готелі для служби. Большевики в Москві, куди з Варшави має поїхати Аман-Уллаг, ладяться до ще більшого торжественного приняття того першого монарха, котрий висказав охоту відвідати їх. Московська большевицька преса вже від двох тижнів помішує привітні статті, в котрих пише про приязні взаємини і т. и. Не злакомились Афґани на благодати „совєтського раю“ у себе, отже тепер совєтська преса співає пеани на честь їх монарха а весь червоний уряд рахується з ним.

— **Підвишка цін цукру.** Союз цукроварників повідомив всіх своїх відборців про піднесення ціни цукру на 7·50 зол. на 100 кґ. Значить дотеперішня ціна цукру 138 зол. за 100 кґ. зросла на 145·50 зол.

— **Sensacyjna ucieczka alumna gr.-kat. z seminarjum.** Під таким заголовком приніс „Nowy Głos Przemyski“ в ч. 16. вістку, що з семинара в Перемишлі втік у ночи студ. теол. Весоловський і більше не вернув. Причиною втечі мав бути „форсований целібат“. Весоловський — пишеться там далі — залюбився „в кобєце і узискал єй взаємносць, вишедл в ноци і вєнцей нє вруціл“ — ще раз підчеркнено... Рівночасно від згаданого богослова п. Михайла Весоловського одержали ми листа, з котрого показується, що неправдою єсть, немовби він утікав в ночи з семинара, неправда, немовби він залюбився „в кобєце“, неправда, немовби „узискал взаємносць“ і неправда, що він проти целібату, — а правда, що причиною його виїзду була операція його брата і правдою єсть, що він уже повернув до семинара. Доволі легко додуматися, хто пускає такі бляґи до польських ґазет, бож прецінь польській ґазеті не залежить на поборюванню такими способами целібату у нас, коли не поборює його у себе.

Нові книжки.

МАРІЙСЬКІ БРАТЯ. Катехизм Пр. Діви Марії для народних і середних шкіл. Переклав о. Лев Вань. Видавництво Ч.С.В.В. у Жовкві, 16⁰, ст. 80.

Книжочка має такі розділи: Життя Пр. Д. Марії. Почитання Пр. Діви. Побожні практики почитання. Розділи поділені на лекції, уложені в формі питань і відповідий. На кінці додані деякі молитви. В тексті відповідні ілюстрації.

Катехизм Пр. Д. М., у нас новина. Оцей український його переклад з анґлійського ориґіналу нехай „причиниться до ліпшого пізнання Марії й Її любови“ — по бажанню Автора і Перекладчика.

А. Б.: БІЛЬШОВИКИ Й СЕЛЯНСТВО. Львів, 1928 р. Ст. 30, 16⁰. Накл. „Доброї Книжки“. 82-гий випуск.

Отся брошура писана з дотепом і життям, оперта на статистиці больш. й описах очевидців. Вона вповні надається до того, щоб отворити очи широким масам селянства на страшну руїну на сході, котру несовісні аґітатори хвалять як „гарну державу за Збручем“...

Жертви

Через Адм. „Н. Зорі“ на Рідну Школу.

О. Тимяк Володимир в Чижикові (збірка) 23 зол. 70 с.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає).

БІБЛІОТЕКИ ПАРОХІЯЛЬНІ зложені з книжок не противних вірі й моралі — в ціні від 24 зол. вгору. На бажання шлемо цінники **„ДОБРА КНИЖКА“. — Lwów, skr. poczt. ч.11.**

Дуже добра **ПАРОХІЯ** — (1 церква, 1 школа, 2.800 душ, зелізниця, почта, лікар і аптика в місци) з родинних причин **до заміни** за відповідну п. на Підгірю. — Зголошення до адміністрації „Нової Зорі“ під: **„Гірський воздух“.** 197 1—1

ТЕОДОР ҐЕЛЄТА, Львів, вул. Піярів ч. 46. виконує всякі роботи в обсяг **кімнатного малярства** входячі. 195 1—3

М. ХЛІБКЕВИЧ, у Львові, вул. Руська ч. 20. поручає свою **робітню і магазин обуви мужеської, дамської і дитячої.** 171 6—8

ВАЖНЕ для П. Т. Духовенства і Читалень! **ЄВАНГЕЛІЯ**, служебники, молитвослови, книжки до бібліотек, книги канцелярійні, оправляє дешево і начас переплетня **П. ПОДОЛЯКА, Львів, вул. Жовківська ч. 28.** І. поверх. 149 10-?

РЕСТОРАН С. РАЙХА

Львів, Ринок ч. 5.

поручає **ОБІДИ** по **1·40 зол.** — ПИВО пільзненське, живецьке і львівське — також **ВИНА і МЕДИ.** 175 5-5

Рами до портретів і образів.
ОБРАЗИ СВЯТИХ
М. Самосій
ЛЬВІВ, Руська 18. 182 5—5

СОНДИ

оригінальні швайцарські

до ратування худоби при здуттю для спільного ужитку членів кооператив,

Пашне фосфорове вапно,

ПЛЯНЕТИ

американські, комбіновані зі сівачкою,

ПІДГОРТАЧІ

до картофлі й буряків,

ЖНИВАРКИ, НАСІННЯ городовини та пашних ростин

доставляє на догідних умовах по фабричних цінах

Спілка Українських Агрономів

Львів, вул. Собіського ч. 28.

Жадайте цінників і спеціяльних оферт! 198 1—3

ФІРМА РОМАН ЗУБИК ЛЬВІВ, вул. Галицька ч. 16. поручає новости для Пань, сукна на мужеські одіння. Анґлійські крепи на реверенди і папістики для П. Т. Отців. 120 15—20

БІЛЛЯ, БЛЮЗКИ, ШЛЯФРОЧКИ, СПІДНИЧКИ, ПАНЧОХИ, :-: :-: ТРИКОТАЖІ і т. п. :-: :-:
найдешевше поручає фірма „ГОЛЬФ” ЛЬВІВ, Кілінського 1. напроти Віденської Кав арні.
167 11—24
Ціни для зареклямування нашого магазину **найнизші.**

ПЕРШОРЯДНА ФІРМА
СТАХЕВИЧ і АБРИСОВСЬКИЙ
У ЛЬВОВІ — РИНОК Ч. 32.
ПОРУЧАЄ
ДОБІРНІ ТОВАРІ ДЛЯ ПАНЬ.
МУЖЕСЬКІ СУКНА.
ПОЛОТНА.
ВЕЛИКИЙ ВИБІР!
153 ЦІНИ НИЗЬКІ! 9—15

ПОЗІР! ПОЗІР!
Найліпші стирійські
КОСИ з охоронною маркою **„ЦЕНТРОСОЮЗ” ЛЬВІВ**
доставляють
всі Госп. Спож. Кооперативи, Повітові Союзи Кооператив і
„ЦЕНТРОСОЮЗ“, Львів, вул. Зіморовича 20.
196 1—1

РІК ОСНОВАННЯ 1860.
Найстарше у Львові концесіоноване підприємство будовляне, теслярське і керничне (вертниче)
ФІРМА **АНТІН ФЕХТЕР**
уряд. уповн. майстер теслярський і керничний та рурмайстер
ЛЬВІВ, вул. Шумлянського 2.
Виконує всякі роботи в обсязі теслярства і студнярства. Поручається як одинокий спеціяліст для важнійших копаних керниць взагалі, то є мурованих, бетонованих, бельковання і цимрипованих разом з уставленням до них помп і моторів усіх системів. Фахові поради при загвожджених керницях даю при порученім мені керовництві роботами.
154 14 20

РІК ОСНОВАННЯ 1878.
На весняний і літний сезон
поручає наймодніші
КАПЕЛЮХИ і ШАПКИ
Фірма **АНТІН КАФКА**
Львів, вул. Галицька ч. 4.
Ціни знижені! Вибір великий!
138 12-?

НОВІСТЬ! НОВІСТЬ!
Вже вийшли з друку дуже цікаві спомини з 1918 р. Сотника Бориса Монкевича п. з. **„Слідами новітніх запорожців“.** Спомини написані цікаво і читаються легко.
Замовляти по адресі **„Добра книжка“**, Львів, Почт. скринка ч 11. — **Ціна книжки 3·60 зол.** 4—?

ЗУБИ виробляю по такім ЦІННИКУ
1 золот. корона . 18 зол.
1 золот. зуб . . 15 „
1 зуб на кавчуку 2 „
1 репаратура . 3 „
Все з найлучшого матеріялу
РАППАПОРТ, пл. Марійська ч. 7.
(де кавария de la aix).
127 Знижок не уділюю! 24—24

РОБІТНЯ ЖІНОЧИХ І ДІТОЧИХ СУКОНЬ
С. Монцібовичевої
приймає
до науки шиття і крою
Львів, Хмельовського 15.
178 5—5

Посезонова продажа трикотажів і виробів волічкових з опустом 10 прц. з виставових цін у фірми: „ОЛЬКА” ЛЬВІВ, РИНОК Ч. 35. біля „Народньої Торговлі“. 116 15—20

Виріб ВЗУТТЯ спортового й люксусового. — Спеціяльна робітня репаративна виконує швидко і дешево
І. Мушинський,
ЛЬВІВ, ЯГАЙЛОНСЬКА 11 в подвірю.
115 Тел. 25-31. 15—15

Дуже на часі книжка п. н.
Секти й сектанти.
(Ч. 5. Бібліотеки У. Х. О.)
вже вийшла з друку і продається по ціні 60 сот., з почт. пересилкою 1 зол.
Висилає Адміністрація „Нов і Зорі“.

ОБІДИ з 3-ох страв зол **1·50**
для абонентів знижка. ПИВО живецьке і львівське поручає РЕСТОРАН під „ЗОЛОТОЮ ГРУШКОЮ“ — (давний Людвіг) — тепер
142 20 24
І. Гайдінґер, ::: ЛЬВІВ, ::: ул. Краківська 7.

СПАЛЬНІ, ЇДАЛЬНІ, - Вироби - САЛЬОНИ, КАБІНЕТИ - солідні - МАТЕРІЇ на МЕБЛІ нетріскаючі
ТАПЕТУВАННЯ КІМНАТ також **КИЛИМИ**
першої якости, в найкращих орнаментах і красках, поручає і виконує найдешевше
Лев Матвійовський
Львів, Хорущина 8. Телефон 40-11.
132 13—20

СЛЮСАРСЬКА РОБІТНЯ
під фірмою
СЕМЕН КОЗАК
Львів, Бляхарська 14.
виконує всякі роботи слюсарські, як вікна, церковні хрести, зелізні огорожі і т. ин.
183 4—5

ЖЕРЕЛО РУКАВИЧОК і ПАНЧІХ
І. ЗІХЕРА
ЛЬВІВ, пл. Капітульна ч. 3.
169 (напроти КАТЕДРИ) 9—20
поручає **великий вибір рукавичок і панчіх**
Рукавички скіряні 6·90, 7·50, 8·50.
„ фільдекос і нитяні . . . від 2·50
Панчохи фільдекос . . . . . „ 2·90
„ „ I-a . . . . . „ 4·59
Реформи фільдекос . . . . . „ 4·—
„ шовкові . . . . . „ 9·—
Сорочки попелінові . . . . . „ 14·—
Пантофельки домові . . . . . „ 6·—
Капелюхи діточі . . . . . „ 2·50
Краватки шовкові . . . . . „ 1·90
також палички, парасолі, перфумерія і біжутерія.

На сплати до 10 місяців!
ОБУВ - СУКНО - ОДІЖ
174 поручає Українська фірма 5-5
ОДОГАН
Львів, Ринок 43. — Тел. 15-70

--„КАТОЛИЦЬКИЙ ПРОВІД“--
одинокий український катол. орган релігійного й суспільного змісту в Злучених Державах Півн. Америки виходить що тижня і коштує річно 20 зол.
Ті, що цікавляться відносинами в Америці, знайдуть у тім органі багато інформацій.
Адреса: „CATHOLIC LEADER
815 N. Franklin St,. Philadelphia Pa, U. S. A.
172 5—?

Видає й редагує Комітет У.Х.О. Відвічальний редактор **Роман Гайдук.** З друкарні Вид. Спілки „Діло”, Львів, Ринок ч. 10

Ч. 32 (134). Należytość pocztową uiszczono ryczałtem. Львів, четвер, 3 травня 1928 р. Рік III.

НОВА ЗОРЯ

ЧАСОПИС ДЛЯ ПОШИРЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ХРИСТИЯНСЬКОЇ ОРҐАНІЗАЦІЇ

Виходить два рази тижнево: в четвер на 4 ст., під неділю на 8 ст. Адреса: Нова Зоря, Львів, Сапіги 26, І. п. Конто П. Щ.: Краків 405.867. | Передплата в краю: ¼-річно 6 зол., місячно 2 зол. За кордоном ¼-річно 1 амер. доляр. — Ціна числа 25 сот. — Рукописів не вертається.

ПРАВНИЧІ СПРАВИ

(Важні для священиків).

Iura stolae. Компетенційний Трибунал у Варшаві вирішив присудом з 24/5 1927, що властивою властю до розсуджування справ про належитости за церковні оповіди, шлюби і похорони, *оскільки вони переступають найнищу форму* — є суди звичайні.

В даним випадку був спір між о. Т. С. в Селисках а родиною помершої коляторки Е. Т. за належитість і висоту заплати за похорон. Той похорон відбувся велично і тривав 6 годин. Спір був між судом, та адміністраційними властями, про те, хто мав би той спір судити.

Компетенційний Трибунал висловив погляд, що постанови §§ 23—26 австр. зак. з 7/5 1874 не були знесені конкордатом з 10/2 1925, а навпаки: конкордат щодо такого покликується на державні закони.

В дорозі політичної екзекуції стягається оплати наложені на приналежних до церкви за призволом правительства. Це відноситься до Jura stolae.

Як-що сторона жадає від парохіяльного уряду чинитьби в такій формі, яка не підпадає під найнищу таксу, то належить на жадання зложити вищу оплату згори і тої вищої заплати можна доходити судово.

Фонд конкуренційний, утворений на основі постанов краєвих зак. з 15/8 1866, 16/4 1896, 20/8 1905 і 26/7 1919, має правну особовість. Цей фонд покриває кошти будови й удержання церковних і парохіяльних будинків. — До заступства того фонду покликаний комітет парохіяльний — а не Прокураторія Ґенеральна, отже в суді може виступати яко позиваюча і позвана сторона лише фонд конкуренційний — а не парохія як така.

Такий погляд висловлений в юдикатурі так австрійській як і польській.

НОВА ОРҐАНІЗАЦІЯ СУДІВНИЦТВА.

Дня 7. лютого 1928. р. видано розпорядок про зміну устрою судів у Польщі з обовязуючою силою від 1/1 1929. р.

Розпорядок той уводить суди мирові, які будуть рішати спори вартости до 200 зол.

Суддів мирових вибирає населення даного округа на 5 літ, а право голосування мають ті особи, що управнені до голосування при виборах до сойму.

Мировими суддями можуть бути лише ті, що мають скінчених 6 кляс середньої школи. Їх уряд безплатний, однаковож можуть дістати винагороду оскільки через те понеслиби втрату в заробкованню.

Духовні особи не можуть бути суддями. Суди повітові будуть називатися городськими — як за історичної Польщі.

Л. Тж.

Галичина під вульканічним порохом.

Паніка у Львові. — Поголоски про „кінець світа“ і вибухи вульканів. — Відки прилетів порох?

Останні дні квітня були під знаком паніки так у Львові, як і в цілій Східній Галичині. Річ в тім, що коли в пятницю 27. квітня пробудилися зі сну мешканці Львова, побачили дивні і несамовиті явища, яких ще ніхто не бачив у нашім краю. Всі дахи домів, всі вулиці, плянти і парки міста покриті були темночервонавим порохом і сонце виглядало так, якби було затьміння: облаки мали краску рудаво-брудну, якби землі з кровю змішаної. З ріжних міст краю почали скоро надходити депеші, що скрізь діється те саме. Деякі депеші доносили, що там грубість несамовитого пороху доходить до цент. і більше. Звідусіль запитувано львівські редакції, що се має значити. Але ніхто не знав. Се викликало занепокоєння. Вмить рознеслися по місті найдивніші поголоски, що надходить кінець світа, що зараз буде землетрясення, що в Ромунії і в Бесарабії вже вибухли вулькани. Інші твердили, що вулькан вибухає таки в Галичині: одні казали, що в Тернополі, другі, що коло Жовкви, треті що в Бориславі. Подорожні, котрі приїхали в ночи знад Збруча до Тернополя, оповідали, що в Скалі чути було підземні гримоти. Депеші зі Станиславова доносили, що червоний пил суне хмарами від сторони Ромунії, а поїзди, котрі рано прибули до Львова, були дійсно обліплені грубою на палець верствою рудого, мілкого пороху. Депеші з Черновець доносили, що там уже в четвер 26. IV. при незвичайно затемненім небі три години лив невиданий болотнистий дощ червонавої краски і що вся Буковина і Ромунія покриті якимсь кривавим порохом.

Паніка у Львові росла. Зі всіх сторін зверталися по вияснення до університету, на політехніку, до Метереольоґічного Інституту, до професорів хемічної технольоґії й електрохемії, до Інституту Ґеофізичного і т. д. Скоро зібрано таємничий порох і почалися досліди над ним. Коло полудня надзвичайні видання повідомили населення, що таємничий порох, котрий покрив Галичину, се розпилена вульканічна лява, в склад котрої входять залізо, магнес, кремінь, потас, кварц, міка і ряд инших мінералів, але докладні висліди можуть бути подані до відома щойно за кілька днів. Той порох походить з вибуху вулькану, але відки, годі сказати — можливо, що з Балкану але може і з Америки або з островів Спокійного Океану, бо пил з вульканів підноситься нераз і до висоти 20 клм. та тижнями й місяцями летить по світі заки десь опаде. Ті відомости трохи заспокоїли населення, особливож додаток до них, що такий порох причиняється до більшої урожайности землі.

Удалися ще по інформації до Ґенерального консуля Ромунії у Львові, п. Ґалліна. Він заявив, що вправді отримав вістку, що вся Ромунія засипана пилом, але вулькану в Ромунії досі нема, можливо що в Болґарії або в Ґреції.

З Букарешту наспіли приватні депеші, що там зачав падати „чорний дощ“, що покрив значний простір краю і що населення зі страху перед землетрясенням опускає села і місточка.

З Кракова і з Варшави наспіли вісти, що туди вульканічний порох не долетів.

На другий день преса принесла докладніші описи наслідку вибухів вульканів, головно великого вулькану Кракатао. Вибух його дня 21. мая 1883 р. дав стовп пороху високий на 11 клм., котрий стояв цілий місяць на тлі неба. А гук його головного вибуху 28. VIII. 1883 чути було на 5.000 клм. довкруги. Осад попелу з нього покрив тоді простір 827.000 кв. клм. на 6 цм. грубо і довго уносився буквально над цілою земною кулею...

Французькі вибори.

Оцінка їх катол. часописом „La Croix“.

Не дивлячись на марні успіхи французьких лівих партій при теперішних виборах, деякі французькі часописи, між ними католицький „Ля Кроа“, остерігають перед оптимізмом. Наводять ось які цифри: В самім Парижі з лівих партій одержали при першім голосованню: рад.-соціялісти і соц. республиканці - 64.606 гол., соціялісти 78.831, **комуністи 115.151**. Значить з лівих в Парижі найсильніші комуністи і то не тільки чисельно. Що вибрали мало послів, це завдяки виборчим надужиттям, „але булоб це великою похибкою думати, що через знищення комунізму в парляменті тим самим можна буде знищити комунізм у краю. А в краю він зростає...“ З того слідує, що чисто виборчі інтереси не повинні нам заслонювати дійсного положення в краю... Щоб покласти кінець зростови комунізму, „треба скінчити раз з тим пересуванням на ліво. Це пересування завело колись давню правицю до лібералізму, лібералізм до опортунізму, цей знову до радикалізму, а багато радикалів до соціялізму. Не забуваймо, **що останньою метою пересування на ліво — є комунізм...**

Отже маймо відвагу енергічно противідлати сему рухови, що тягне нас у пропасть так, як пересунення громадянства XVIII ст. до ідей Монтескіє, відтак Вольтера й Русса завело його під ґільотину!“

Криве не буде простим, а чого нема, те ніщо й рахувати.

Що було колись те, буде знов і що діялось, те й діятиметься — і нема нічого нового під сонцем.

(З Книги Єкклезіяста).

Візантійський обман обрядовости.

Стаття надіслана з кругів Духовенства.

II.

Був час, коли у нас русофіли (а між ними головно священик Наумович, котрий відтак став апостатом) сильно старалися наш обряд „чистити“ від всяких „новшеств“, як „домішок латинських“. Була се акція не тільки церковно-обрядова, але **також політична** піддержувана Росією. І тоді у нас була борба проти тих затій русофільських, а Василіяни своєю діяльністю до решти перечеркнули русофільські пляни.

В найновійших часах візантійство зачало у нас знов видвигати голову і то вже ніби з ідейної точки. Декуди зачинає входити в моду у деяких священиків ношення заросту бороди і довгого волосся на голові і то без основної причини, а хіба лишень ніби тому, щоб наші вірні призвичаювалися до „східних“. Колись було у нас переслідування за ношення бороди, а нині стається модою. А це дуже небезпечне, бо й на Холмщині свого часу схизма зачалася від призвичаювання вірних до борід і східних ряс. Не хочу тут образити нікого, хто з важної причини носить заріст бороди, однак по совісти і пересвідченню зазначую. що загальний звичай ношення борід може у нас стати небезпекою для Церкви. Речником візантійського духа у нас є **„Нива“**, котра від якогось часу зачала звільна і незначно підсувати візантійські принципи. Ся акція дуже небезпечна і дуже не в пору, бо вона може спричинити грізну крізу для Церкви у нас.

Ми тепер дуже ослаблені вже політично, національно й економічно. Ще одна Церква нас підтримує. Як ослабимо ще Церкву, тоді приложимо печать до нашої руїни. Се є математичний певник, що оскільки Церква двигається, остільки двигається і нарід. А Церква наша остільки двигається, оскільки віджиє духом **католицької** Церкви і прийме в себе її життя.

Ми зєднавшися з катол. Церквою зачали приймати її життя, впроваджуючи у себе її реліґійні практики і набоженьства, убираючи їх в форму східного обряду. І се вийшло нам на добре. Ми приймаючи життя катол. Церкви, самі оживилися і багато поступили наперед. Вертати однак до давних обрядових форм на Сході, значить **цофатися** до часів Фотія і Керулярія, або іншими словами: станути на мертвій точці і відтак цілком завмерти й духово і перейти в схизму. Поусуваймо бічні престоли, знесім читані Служби Божі, знищмо сповідальниці і проповідниці, позносім всякі набоженства і практики реліґійні, а головно евхаристійного культу, і запровадьмо тільки співану Службу і то тільки одну в неділю і свято, тоді що останеться? Холодні стіни та мертві образи. Яка відтак колізія для вірних по містах і місточках, по фабриках, для молоді шкільної, для слуг і робітників, бо вони всі не можуть брати участи в одній тільки співаній Службі Божій. Тоді многі вірні або будуть без Служби Божої, або підуть до латинських костелів. І буде тоді чисто „східний“ обряд захований, а вірні або опустять церкви, або будуть жити в занепаді віри і моралі.

Процес 15-ки.

Діти перед судом.

Як перший обжалований зізнавав 17-літний Михась Бажанський. Він знав, що істнує ЗУНРО (Зах. Укр. Нац. Рев. Орґанізація), але до неї не належав, тільки діставав директиви в її імени від особи, котрої не виявить. Вербував гуртки і ширив „Укр. Рев.“ в студ. аматорському гуртку. На питання прокуратора, котрий питав по українськи, Бажанський зізнає, що в ночи з 17 на 18 IX. 1927 мали бути по наказу ЗУНРО. підрізані телєфонічні стовпи, а двори мали бути підпалювані в ночи 15 серпня. Його колеґи Пік і Балицький сказали йому, що стовпи підріжуть. Метою орґанізації уважали виборення незалежности Зах. України, але який звязок може мати підрізання стовпа з визволенням України, того йому ніхто не говорив і того не було в „Укр. Революціонері“.

Другий зізнавав обж. Славко Балицький, також літ 17. Признається, що як прийшов наказ підтяти телєф. стовпи, то він не надумуючись підтяв їх разом з колеґою Піком. Зробили се пилкою коло Будилова о год $7^1/_2$ вечером. Перерізали в двійку 7 стовпів. Тепертого жалує й дуже стидається. Якби мав матуру, то вступивби до укр. національної партії.

Евген Пік також признається, що підтяв 7 телєф. стовпів разом зі Славком Балицьким. Татови про це не казав, а пилку сховав. „Укр. Рев.“ йому сподобався, а того, що підтинав стовпи, тепер стидається і жалує. До рев. орґ. не належав, лиш до студ. амат. кружка, де були й дівчата, але вони тільки у виставах брали участь, а сходинами й відчитами не цікавилися.

Обв. Кирило Стефаник, літ 19, зізнає, що належав до студ. орґ., котра мала м. и. давати відчити для народа. На те замітив предсідатель: Шкода, що не для себе. Обж. зізнав у слідстві, що належав до військової орґанізації, бо думав, що його скорше увільнять. „Укр. Рев.“ не читав. Ноти в школі мав достаточні, а з релігії та співу добрі.

Його брат Юрій, літ 18, зізнає, шо на поліції зізнав неправдиво, шоби крити своїх товаришів. Оповідає про свого батька письменника Стефаника, котрий у своїй молодости жив у приязни з визначними тепер польськими письменниками і стрічався також з Пілсудським.

Обж. Кость Мацілінський, літ 16, до аматорського кружка належав, але „Укр. Рев.“ не читав.

Обж. Мик. Стефаник зізнав подібно. На запит, чому в слідстві зізнав, шо був членом рев. орґ. захитався й зімлів. Розправу перервано до слідуючого дня

Третього дня розправи переслухано вже всіх обжалуваних. Зізнавали того дня: Мик. Стефаник, Тим. Дідух, Евг. Одинський (літ 16), Мих. Стефаник зі Стянинців і Роман Геник (літ 18), Ів. Горук, Маріян Здзіслав Степаняк, Вол. Берлад і Сильвестер Бачинський з Коломийців. Зізнання їх переважно подібні і ріжняться тільки в детайлях, як пр. те, шо деякі замість перетинати стовпи, вибралися на перетинання дро-

---

Повістевий фейлєтон „Нової Зорі“ з дня 3. V. 1928 27

ОСИП НАЗАРУК.

РОКСОЛЯНА

Українська історична повість з 16. століття.

Дріжала як лист осики, коли впровадили її в якусь страшну велику браму, на котрій видніли застромлені на гаках свіжі людські голови з вивернеными від болю очима, отікаючі кровю. Зрозуміла, що входить у нутро дому сина і наслідника Селіма Грізного, десятого Султана Османів, найгрізнійшого ворога християн.

Мимохіть піднесла ручку і притиснула до грудей малий срібний хрестик від матери. Се успокоїло її, хоч страх мала такий, що тільки на хвильку відважилася піднести очи до неба.

І так увійшла на подвіря сераю, де зеленіли високі платани. А велика звізда дня якраз зайшла і сумерк ляг на величезні мури і сади сераю в столиці Сулеймана, султана Турків-Османів.

VIII. СЛУЖНИЦЯ В СУЛТАНСЬКІЙ ПАЛАТІ.

„Любов перша — чаша запахучих квітів,
Любов друга — чаша з червоним вином,
Любов третя — чаша чорної отруї“.....
З сербської народної пісні.

I.

Сходяче сонце щойно усміхнулося над вежами і мурами султанського сераю і над страшною брамою „Баб-і-Гумаюн“[1]) і над ще страшніщою „Джеляд-Одасі“[2]) і над великими плятанами в подвірях терему і над малими вікнами в підваллях челяді й над спальною кімнатою новокуплених невольниць.

Настуня прокинулася й відкрила очи. Инші невольниці ще спали.

Перше, що їй прийшло на думку, була челядь в домі її батьків. Одних слуг батьки її любили, других ні. Уважно пригадувала собі, котрих і за що любили.

Думки її перервала кяя-хатун[3]), що прийшла будити невольниць. Вони позривалися на рівні ноги й почали одягатися. Мовчки одягалася й Настуня й потайки перехрестилася та змовила „Отченаш“.

Новокуплених невольниць повела кяя-хатун на перший поверх гарему, щоб показати їм його розклад. Опісля мали їх оглянути і розібрати між себе султанські жінки й одаліски.

Весняне сонце грало світлом на ріжнобарвних венецьких шибах вікон султанського гарему й оживляло орґії красок на чудових килимах кімнат. Уважно придивлялася їм Настуня і всіми змислами відчувала радість на вид тої пишної краси. І здавалося їй, що вона купається в тій красі, мов у теплий день в ріці Рідного Краю. І здавалося їй, що стіни, покриті килимами — живі-живіські і що вони оповідають чудові казки, як оповідали бабуня в рідним домі. І здавалося їй, що вона вже не служниця, не невольниця, тільки богата пані, збогачена самим видом тих дивних красок і чудових картин. Цвитучі країни дивилися на неї зі стін, далеко кращі ніж в дійсности, квіти й овочі і виноградні грозна. Онде йшла Аґар з малим сином Ізмаілом. Ішла пустинею, вигнана мужем з дому, під надходячу ніч. Але навіть пустиня виглядала на килимі мягка, мов матірна пісня. І все так чудово відбивалося від матово золотистих стін гарму. Так. Тут чула біля себе теплоту і працю великих умів і рук артистів.

Місцями переходила на пів темними коридорами й неприкрашеними кімнатами, що виглядали як камяні ломи. Мимохіть скоро минали їх.

---

[1]) Висока брама, звана Царською (в напрямі Гаґії Софії); на ній застромлювано голови страчених достойників і злочинців.

[2]) „Кімната Катів“ коло т. зв. Середної Брами, біля Площі Яничарів, з двома воротами. Там схоплювали везирів і пашів що попали в неласку султана) в хвилі, коли перейшли перші ворота. Других уже відчинити не могли. В середині їх замучувала на смерть німа сторожа

[3]) Безпосередна керовниця гарему, яка одержувала се місце тільки після довгої служби.

(Далі буде.)

тів (але поти не могли ріщитися, аж їх зловила патруля). Особливий інтерес представляло зізнання Ґеника, котрий сказав, що якийсь Стефуранчин грозив йому, що як не підріже дротів, то відбудеться над ним суд і що він боявся Стефуранчина.

Іменем оборони адв. Шухевич відніссся до прокуратора, щоб він зрікся переслухання поліційних функціонарів як свідків, бо їх зізнання вже були відчитані. Прокуратор не згодився на те. На тім закінчено третий день розправи.

Як приймали Аман-Уллага у Варшаві.

Офіц. Аґенція доносить: На привитання достойних гостей прибрано святочно головний дворець столиці. На пероні й перед двірцем уставлено військо. Таксамо здовж улиць, котрими мала їхати королівська пара. На пів години перед приїздом корол. поїзду зібралися на двірци всі міністри і представники цивільних та військових властей. Прибув і марш. сойму Дашинський (соц. дем.). 15 хвиль опісля приїхав президент Р. П. з жінкою. Точно о 10 год. заїхав королівський поїзд. До нього підійшла почетна подвійна сторожа. Перший висів з поїзду сам король Аман-Уллаг, опісля особи його семї і королева Сурая. Королівську пару привитали афґанським гимном і сальвами з гармат, а президент держави з женою витали королівську пару зараз при висіданню з ваґону. Потому король з президентом і ґен. Конаржевським перейшли перед фронтом почесної компанії. Весь час орхестра грала афґанський гимн. Таксамо перед двірцем. В перший самохід сів король праворуч, президент ліворуч, перед ними ґен. Сосновский і полк. Заґурский. У другім самоході їхали королева з п. президентовою Мосціцкою, полк. Венява-Длуґошевский і шеф канц. Марковский. Ескортували шволєжери. Військо здовж усіх вулиць презентувало зброю. На палаті ради міністрів піднято прапор Афґаністану.

О год. 11·40 король і королева зложили візиту президентови на замку. Потому наступило зложення вінка на могилі незнаного жовніра. Опісля президент з женою ревізитували королівську пару. О год. 1·30 принято їх сніданням. О год. 3·30 представлено їм членів дипльоматичного корпусу з Апостольським Нунцієм на чолі. О год. 5 королівська пара взяла участь у гіпічнім конкурсі. О год. 8·30 веч. відбувся в королівськім замку парадний обід в честь королівської пари. (Польська преса принесла багато статтей про Афґаністан і про старий рід Аман Уллага, потомка Джінґіс-Хана).

Торжественність, з якою у Варшаві витали короля Афґаністану, не здивує нікого, хто знає про приготування до його приняття, які роблять большевики.. Дня 2. мая виїхала королівська пара до Москви.

Король Аман Уллаг їде до Москви.

З Москви депешують: Представники Народного Комісаріяту Заграничних Справ їдуть разом з афґанським послом аж до польської границі на зустріч королеви Афґаністану. Від границі король Афґаністану їхатиме спеціяльним поїздом до Москви, де відбуде ряд нарад з народними комісарами СССР. (Українські більшовики, котрі вилили таке море злости на свого монарха, стоятимуть перед азійським „руки па швам“ — оскільки їх московські товариші допустять перед очи потомка Джінґіс-Хана)...

Присилайте передплату!

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ.

— **Відгомін уніоністичної енцикліки.** (КАП). Офіціяльний орґан Катол. Акції в Італії подає, що темою XV. „соціяльного тижня“ італійських католиків обрана остання енцикліка папи Пія XI. „Морталіюм анімос“. Пражський архиепископ Кордач оповістив пастирський лист, присвячений у головній мірі тійже енцикліці. Чеський владика підчеркує особливе значіння засад, висловлених Св. Отцем в уніоністичній квестії, для Чехів.

— **Масове хрещення** (КАП). У місті Цінціннаті в Злучених Державах відбулося в Велику Суботу незвичайне торжество. Того дня охрещено в катол. церкві нараз 160 муринів.

— **Памятник Венедикта XV.** (КАП). В базиліці св. Петра докінчується уставлювання памятника папи Венедикта XV. Посвячення відбудеться правдоподібно з кінцем сего місяця.

Нові місійні архімандрії і т. д. (і. л.). Ап. Столиця утворила з префектури в Лінді (середна Африка) Місійну Архімандрію ОО. Бенедиктинів баварської Конгр. ім. св. Отинії. Архімандрит (abba) має власть Епископа (Abbatia „nullius“ — епархії). — З префектури в Бенадірі (сх. Африка — працюють там італійські місіонарі з Торіно) утворено Ап. Вікаріят. В Китаю утворено нову префектуру в Сініянґхов. Місійну працю ведуть там Вербісти.

Політичний огляд.

(Про актуальність українського питання в міжнародній політиці; про політичні обекти і субекти серед народів; про церковну отаманію на Наддніпрянщині і вздохи до неї в Галичині).

Львів, 29-го квітня 1928.

Наші уваги до італійсько-польських нарад у Римі („Нова Зоря“ ч. 29) про можливість, що там і nostra res agebatur, зробили незлий початок. Українська, польська, совітська, німецька і т. д. преса заговорила на сю саму тему: мовляв Італія і Польща вже рахуються з питанням спадщини по большевиках, в першу чергу на українських землях. Разом з сим відбулася замітна політична візита британського міністра лорда Біркенгеда в Берліні та дала привід до ріжних толків... Покищо одначе медвідь ще ходить по лісі і не думає давати кожуха, одначе такі погляди, в більшости очевидно основані на політично-льоґічних комбінаціях, симптоматичні. **Signum temporis.**

Чи нам радіти з сього? Під „нам“ розуміємо не ту частину нашого громадянства, якої пресові орґани морально й матеріяльно досмертно звязані з СССР, — вона має всі причини плакати або лаятися, — тілько т. зв. національний обоз українського громадянства. Отже у пресі сього відламу не можна не зауважити деякого радісного підйому: ади, мовляв, яка **актуальна наша справа** в міжнародній політиці, коли слово „Україна“, так і не перестає повторятися на всі лади у світі! Тимчасом се дуже дешева національна сатисфакція. Вже шістьсот літ. що найменше, не виходимо з неї; вже тількі віки українська земля і її цінности манять усіх близших і дальших сусідів та заставляє їх видумувати всякі політичні системи, щоб тілько прибрати до рук отсі предмети їх заінтересування.

Так воно й є! Ми лише **обєкт міжнародної політики,** а не субєкт її. І над сим фактом радше ломити нам руки, а не радіти. Літ тому десять, короткий момент, судилося нам здавати іспит на політично-історичного субєкта, одначе при нім ми основно провалилися. А десять літ, які від того часу уплили, не виявили абсолютно нічого такого, що свідчилоб про красше приготування в отсій хвилині: політичне, релігійне, культурне, соціяльне і т. д. Нехай станеться історичне диво, і нехай та сама сила, що продовж кількох годин покрила нашу країну загадковим вульканічним пилом, так само скоро виведе з усіх українських земель усі „римські леґіони“ (диви оповідання К. Дойла у великоднім числі), якої масти вони не булиб; то зараз же матимемо новий іспит! Чи хто може сумніватися, що його вислід міг би бути хиба ще більше відемний від того зперед десяти років?

Доводити сеї правди з обсягу політичних явищ не хочемо тут; боїмося вразливости наших „мужів стану“; тому нехай буде доволі отсього одного факту, що його беремо з останнього, 38-го числа варшавської „Української Ниви“: Отсе великий радянський орґан „Комуніст“ з 14-го ц. м. бідкається, що протирелігійна акція на Україні ведеться несистематично і слабо, та — щоб викресати більшу активність комсомолів у сім напрямі — лякає їх постійним зростом ворога, себто релігійного руху. Він пише дослівно: „З кадрами антирелігійників зовсім погано... А в сей самий час церква та инші релігійні орґанізації успішно підбирають, плекають та навіть збільшують свої кадри. Так 1914 року на Україні було 26 архієреїв, тепер їх — 95; панотців було 10.565, тепер — 10.700.“

Се написано не в жарт, а цілком поважно. Автор статті (якийсь Постоловський) щиро пуджає своїх товаришів-комуністів церковною небезпекою на Україні, навіть не підозріваючи, який страшний засуд над релігійним життям Наддніпрянщини міститься в отих його чотирьох статистичних датах. Подумайте, будь ласка: протягом 12 літ число звичайних душпастирів зросло на 1,28 проц. натомість число архиереїв аж 365,38 проц. А що сьогодні там нема ні одного католицького епископа, то се друге число означає „зріст“ самого тілько православя ріжної масти. Більшевики, як знаємо, при всій ворожнечі до релігії і церкви, не спиняють творення духовних урядів; кількість парохій обмежена жиґтевою необхідністю, натомість кождий може свобідно проголосити себе „архиереєм“, і як бачимо, наші земляки дуже живо користають з сеї свободи та завели таку саму **отаманію на церковнім полі,** як у 1919—1920 на державно-політичнім. Й очевидно такі самі взаємини панують між сучасними нам духовними отаманами, як між колишніми військовими.

На все те ми, Галичане-католики, моглиб дивитися з жалем, що правда, та без внутрішного неспокою про власну майбутність, якби не дві обставини: одна, що все те таке страшно характеристичне для нашої національної вдачі; друге, що й у нас є елементи, які не скривають того, що дуже добре почувалиб себе серед такої отаманії, — очевидно, якби публичні закони на неї позволяли... А так, з жалем мішається і трівога: камо грядемъ?

НІМЕЧЧИНА. Передвиборча відозва нім. народньої партії (до котрої належить міністер Штреземан) стверджує, що німецький нарід в більшости одобрює заграничну політику Штреземана. Партія домагається: негайної евакуації Надренщини, звороту Сарської области, ревізії німецьких зобовязань з титулу відшкодовань, поправки неможливих східних границь, віднови кольоніяльної діяльности. Партія заявляється також за вдержанням і скріпленням армії та за уніфікацією держави.

ФРАНЦІЯ. Вислід виборів. Аґенція Гаваса доносить: При доповняючих виборах вибрано 7 радикалів, 8 републ. соц., 12 рад. соц., 16 лівих республ., 18 соціялістів, 33 республиканців (все те мимо „страшних“, „револ.“ назв доволі спокійні „революціонери“) і 10 комуністів.

Допис з Канади.

Большевики відбули девятий Зїзд Турфдім (Товариства український фармерсько-робітничий Дім) у січні в Вінніпеґу. З цілої Канади зїхалось на Зїзд понад 100 делеґатів. Зїзд рішив богато на папері. А в дійсности перейшов він під знаком сварки і розколу наших комуністів на приклонників Сталіна і на приклонників Троцького. Побідила ґрупа Сталіна. Опозиція дуже сильна „вертить" з середини і аґітує: „Троцький тримає з комуністами, які хочуть всесвітньої революції, а Сталін ні. Нам в Канаді, які лише ждемо „червоних шиф", якраз революції треба. Се наш імпульс до всякої праці. Отож ми за Троцьким". Сталінівці поки що їх отверто не лають, бо сила опозиціоністів велика. Другий клопіт з 21. тисячами, які наші комуністи зібрали на галицьких поводян, а яких не вислали, де треба. Люде, що давали гроші, домагаються публично посвідок, а їх нема. Замішання і невдоволення в їх рядах велике. Надто і віра в „комунізм" і „всесвітню революцію" значно ослабла. Потішають себе ще старим Кирилом, що „навіть той став большевиком". (А він був ним вже тоді, як орґанізував „Січи" „без попа і пана").

Автокефальні відбули також Зїзд прихильників Бурси в Саскатуні і на ньому заснували т. зв. „Союз Українців Самостійників". Як звичайно, паном „президентом" союза того вибрано В. Свистуна. Союз має стреміти до сцентралізування всеї праці і майна тих Українців в Канаді, які реліґійно визнають автокефалію, а політично петлюрівщину. Центром того союза став т. зв. „селєр" (пивниця) під будучий Собор автокефальців у Вінніпеґу. Великим ударом для автокефальців є знова їх розкол з „Народним Домом" у Вінніпеґу. Минулого року виголосив в тім Домі М. Січинський кілька викладів і збунтував членів того Дому проти ґрупи Свистуна, з якою Народний Дім тримав одну руку. Тертя йшло через цілу зиму. З новим роком заїхав туди знова з „викладами" „фільозоф" від соціял-революції добродій Ґригорієв з Чех. Він так тут сколотив, що Нар. Дім отверто зірвав всякі зносини з автокефальними. Ґригорієв з Народним Домом бє „Український Голос", а „Укр. Голос" бє „Канадійського Фармера", в якім дістали приют Ґригорієв і Народний Дім (тимбільше, що теперішний „власник" КФ і „президент" Ґ. Курдидик Спілки „Нешонал Прес" у Вінніпеґу записався в члени „Народного Дому" і страшно одушевляється Ґригорієвим, що мовляв, „який то він мудрий і чесний!" Отверто мені заявив що він атеїст і большевик без диктатури „іно"...

Наші католики втратили знов важну свою позицію, якою була їх ґазета тижневик „Канадійський Українець". Злегковажили завязок нової орґанізації „Трійок" і в позацерковнім життю окрім „Січи" — все решта спить і не проявляє навіть охоти централізації думки, майна і праці, а висловитись нема покищо де, бо орґан „КУ" став бизнесовим орґаном „Нешонал Прес" і міститься в ньому лише те, що є в інтересі бизнесу. (Правда 6 сторінку реліґійну залишено для паравану, що „в нашій спілці всіляка преса: і католицька і сектантська і три чверти большевицька).

Всі ждемо нетерпеливо Господаря Епископа, бо плакати хочеться.

Смерть ґен. Врангля.

Був. головнокомандуючий південно-російської протибольшевицької армії помер у Брюселі на скоротечну чахотку. Військова карієра пок. ґенерала почалася в японську війну. З початком світової війни був ротмістром кавалєрії, а з кінцем її ґенералом і командантом кавалєрійського корпусу на ромунськім фронті. Після жовтневого перевороту, арештований большевиками й засуджений на смерть, спасся утечею. Літом 1918 р. був уже в армії ґен. Денікина. Через непорозуміння з Денікином покидає армію й виїздить у Туреччину. Та вже в березні 1920 року після невдач Денікина його кличуть на становище головнокомандуючого „всіми збройними силами на півдні Росії". Зразу мав деякі успіхи, але ідтак прийшли невдачі, особливо, коли большевикам удалося заключити перемиє з Польщею. По катастрофі Врангель з останками армії переїхав у Туреччину, відтак в Европу, де ділив долю многотисячної російської еміґрації. Неповодження його спричинило в значній мірі також те, що не хотів бачити змінених відносин на Україні. Був се останний ґенерал, котрого підперла антанта, як представника старої Росії.

НОВИНКИ.

— **Епідемічне запалення мозково-стриженевих опон.** В Раві Руській почала ширитися епідемія запалення мозково-стриженевих опон. Доси привезли відтіля 10 недужих. Помістили їх у Заведенні для пошістних недуг. Що й у Львові були чотири случаї цеї недуги, то воєвідський уряд здоровля скликав на 24 квітня конференцію для обміркування засобів, щоб не допустити поширитися недузі. Серед недужих є й один студент університету, з чого видно, що недуга загрожує теж і старшим.

— **Пожежа в соймовому будинку.** Дня 23. квітня коло півночі на старій соймовій а тепер сенатській салі вибухла пожежа. Огонь загасили, при чому вирубали кілька метрів помосту. Причиною пожежі залізний кіш із жаром, уставлений під вогкою стіною.

В с. Радчі коло Станиславова вибухла грізна пожежа в домі Анни Дідух і знищила десять господарств. Згоріла й худоба.

Перемишль відзначається тим, що там „гарцюють" безпритомно ріжні „борці". На днях авто Яна Дзівака вїхало в розгоні на хідник „на Брамі" (найлюдніща часть міста) і загналося до книгарні Білеса, вибивши 4 великі виставові шиби, зломивши футрини і здемолювавши всю виставу книжок.

Уважайте на дітей! В селі Тейсарові (Жидачівщина) семилітний синок Насті Б., Федько, бавився сірниками і запалив стодолу. Згоріло 9 господарств до тла і худоба. В огни попарилося і троє людей. Шкода виносить коло 70.000 золотих.

Т. зв. „студенти біблії" приїхали до с. Борткова (Золочівщина) в числі 15 осіб і замешкали у Петра Цимбали, де спільно „студіювали біблію", а в дійсности хотіли оснувати секту. Місцеві люде зажадали від війта, щоб вицалив їх з села. Коли народ збігся, „байбельники" самі побачили, що треба забиратися і почали йти. Коли переходили попри церкву і демонстративно не зняли шапок, народ побив їх як доносить преса — до крови. „Байбельники" розбіглися по сусідних селах.

ДОПИСИ.

СТАНИСЛАВІВ. Над утворенням археольоґічного музею в Станиславові — головно з памяток старого Галича, робить заходи п. Лев Чачковський, емер. радник скарбовий в Станиславові, який весь свій труд, гріш і знання віддає тому ділу. Епископство в Станиславові має на ту ціль відступити дві кімнати в духовній семинарії.

Жидівська віроісповідна громада (кагал) в Станиславові видержавила право побирання курячого піря з різниці за річним чинш0м 1900 долярів. — А кілько то піря марнується в нас?

Жертви

Зложені через Адм. „Н. Зорі":

о. Антін Онуферко в Скалаті — замісць великодніх желань 15 зол. на фонд вдів і сиріт в Архіепархії.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає).

БІБЛІОТЕКИ ПАРОХІЯЛЬНІ зложені з книжок не противних вірі й моралі — в ціні від 24 зол. вгору. На бажання шлемо цінники **„ДОБРА КНИЖКА" — Lwów, skr. poczt. ч.11.**

ОБІДИ з 3-ох страв зол **1·50**
для абонентів знижка. ПИВО живецьке і львівське поручає РЕСТОРАН під „ЗОЛОТОЮ ГРУШКОЮ" — (давний 142 Людвіґ) — тепер 21 24
І. Гайдінґер, ::: ЛЬВІВ, ::: **ул. Краківська 7.**

РІК ОСНОВАННЯ 1860.
Найстарше у Львові концесіоноване підприємство будовляне, теслярське і керничне (вертниче)
ФІРМА **АНТІН ФЕХТЕР**
уряд. уповн. майстер теслярський і керничний та рурмайстер
ЛЬВІВ, вул. Шумлянського 2.
Виконує всякі роботи в обсязі теслярства і студнярства. Поручається як одинокий спеціяліст для важнійших копаних керниць взагалі, то є мурованих, бетонованих, бельованих і цимрованих разом з уставленням до них помп і моторів усіх системів. Фахові поради при загвожджених керницях даю при порученім мені керовництві роботами.
154 15 20

ЖЕРЕЛО РУКАВИЧОК і ПАНЧІХ
І. ЗІХЕРА
ЛЬВІВ, пл. Капітульна ч. 3.
169 (напроти КАТЕДРИ) 10—20
поручає **великий вибір рукавичок і панчіх**

Рукавички скіряні 6·90, 7·50, 8·50.		
„ фільдекос і нитяні . . .	від	2·50
Панчохи фільдекос	„	2·90
„ „ І-а	„	4·59
Реформи фільдекос	„	4·—
„ шовкові	„	9·—
Сорочки попелінові	„	14·—
Пантофельки домові	„	6·—
Капелюхи діточі	„	2·50
Краватки шовкові	„	1·90

також палички, парасолі, перфумерія і біжутерія.

БІЛЛЯ, БЛЮЗКИ, ШЛЯФРОЧКИ, СПІДНИЧКИ, ПАНЧОХИ, :-: :-: ТРИКОТАЖІ і т. п. :-: :-: найдешевше поручає фірма „ГОЛЬФ" ЛЬВІВ, Кілінського 1. напроти Віденської Каварні.
167 12—24
Ціни для зареклямування нашого магазину **найнизші.**

Видає й редагує Комітет У.Х.О. Відвічальний редактор **Роман Гайдук.** З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів, Ринок ч. 10

Ч. 33 (135). Należytość pocztową uiszczono ryczałtem. Львів, неділя, 6 травня 1928 р. Рік III.

НОВА ЗОРЯ

ЧАСОПИС ДЛЯ ПОШИРЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ХРИСТІЯНСЬКОЇ ОРҐАНІЗАЦІЇ

Виходить два рази тижнево: в четвер на 4 ст., під неділю на 8 ст. Адреса: Нова Зоря, Львів, Сапіги 26, І. п. Конто П. Щ.: Краків 405.867. ||| Передплата в краю: ¼-річно 6 зол., місячно 2 зол. За кордоном ¼-річно 1 амер. доляр. — Ціна числа 25 сот. — Рукописів не звертається.

НА НОВІ ШЛЯХИ.

І. Від неґативізму до позитивізму.

Довга, бо більш ніж півтисячелітня, неволя витиснула на нашій психіці очевидні сліди: вона защіпила в ній глибоко **неґативізм.**

Вся наша історія, після упадку старих наших держав, Київської і Галицької, в рамках старої Польщі, опісля Росії та вкінці Австрії аж кишить від нашого неґативізму. Виявляється він у ріжних формах: у протестах, в опозиції, в бунтах, революціях і навіть формальних орґанізованих війнах. Вибухав він з ріжною силою: слабше й сильнійше, більш лагідно і більш жорстоко. І приносив він нам ріжні наслідки: бажані і небажані, більше і менше трівкі. Та всеж таки за весь час не приніс нам одного: визволення з залежности, в яку ми попали після зруйнування старих наших держав над Дніпром і над Дністром.

Правда, були хвилі, коли здавалося, що згаданий неґативізм відносив побіду — основно і трівко. Було се в пол. XVII-го ст. після повстання Б. Хмельницького, коли Україна визволилася була зпід Польщі й стала незалежною державою. Та здобута кривавим трудом і з величезною руїною воля не трівала довго. Скоро, дуже скоро прийшла нова неволя — московська. В друге Україна звалила неволю на поч. XX-го ст., в 1918 р. Та тепер воля трівала ще коротше, ніж у половині XVII-го ст.

Та не тільки в активних виступах супроти ворогів виявлявся наш неґативізм. Він просяк наскрізь нас самих — цілу нашу психіку. Зверніть увагу тільки на нашу літературу, гарну й наукову (історіоґрафія), на наше громадське життя, на сам спосіб нашого думання. Скрізь і завсіди майже переважає неґативізм: нахил і симпатії до всякого роду руїнництва.

Як згадано вище, неґативізм сей не приніс нам досі трівкого визволення, хоч два рази вдалося було нам повалити неволю.

Чому?

Перше, ніж дати відповідь на отсе питання, треба відповісти на питання: що таке визволення?

Всяке визволення складається з двох частин: 1) скинення залежности, 2) вдержання здобутої волі.

Та як у нас загально розуміють визволення?

Ми всю нашу увагу звертаємо тільки на одну частину — неґативну: на боротьбу з неволею, котра властиво є другою частиною праці над визволенням.

На першу частину визволення: підготовку сил для вдержання здобутої волі — ми в нашій національній праці досі не клали належної уваги.

А тимчасом отся перша частина визволення куди **важнійша,** ніж друга. Бо ми маємо у всесвітній історії цілий ряд прикладів, коли народам вдалося скинути зі себе неволю, та всеж таки вдержати за собою здобутої хвилево волі вони не зуміли. Зокрема дуже повчаюча під сим оглядом історія визвольних змагань якраз українського народу: згадані вище Хмельниччина і 1918 р. Скільки жертв приніс український народ в обох разах, щоб узискати незалежність! І всеж таки... Так завсіди на марне підуть всі наші зусилля і всі жертви (саботажі!) для—„повалення“ неволі, коли в нас не буде заздалегідь приготованих сил і умов вдержати здобуту волю. Підготовити ті сили й умови — се, як сказано вище, **перший** етап боротьби за визволення.

І на отсей етап — етап **позитивний**— пора нарешті звернути увагу українському громадянству, перепоеному неґативізмом.

В чім же суть позитивізму?

У заложенню серед нас кріпких, ґранітних фундаментів під **трівале** визволення: моральних і матеріяльних.

Про се у слідуючій статті.

Крівавий день 1 травня.

У Варшаві 4 трупи, 280 ранених, 500 арештованих. — У Львові тяжко й легко ранені, побиті й арештовані. — В Дрогобичи й иньших містах побиті й арештовані.

Свято 1-го мая, установлене інтернаціоналом в р. 1889, мало бути символом солідарности робітників, зорґанізованих під кличем соціялізму. Тимчасом воно стає символом крівавого розбиття між робітниками. Того розбиття доконують соціялістичні секти. І так варшавська преса описує, що цілий той день трівали в Варшаві поважні бої між соціялістами, бої такі хаотичні, що довго не можна було зміркувати, хто кого бє. Той „символ солідарности“ почався в Варшаві вже о 9. год. рано, коли на Театральну площу зачали прибувати отсі соціялістичні партії, одна одній ворожа: 1) ППС (Польська Партія Соц.), 2) Лівиця ППС., 3) Незалежна СПП. (Соц. Партія Праці), 4) Бунд, 5) Поалєй-Сіоністи, 6) Комуністи і ще якісь дрібніщі, але не меньше завзяті „спасителі бідного народу“. Бійки на пястуки і палиці розпочалися таки зараз, але стріляти до себе зачали аж перед год. 11., коли кинулися на себе ППС і комуністи. Хто зачав стріляти, годі ствердити. Зразу стріляли помалу, потому щораз лучше, аж поки не прибула поліція в більшій силі. Висліди тої стрілянини трудно ствердити, бо ранених з цілого дня щойно переслухують по шпиталях.

Зараз по год. 11. зірвалася ще краща стрілянина, коли нападено соціялістичний похід ззаду. Там почалася фактовна стрілянина з очевидним „скутком“, бо впали два трупи і кількадесять ранених.

Подібні бої були в ріжних пунктах міста. Стрілянина відбувалася також у формі револьверових сальв. До вечера було 4 убитих і 280 ранених. Здається, що більшість ранених не від куль, але від потоптання в утікаючім натовпі. З увязнених около 500 людей більшість зараз випущено.

Криваві бої відбувалися не тільки між польськими робітниками. Порядно побилися між собою також дві жидівські соціялістичні партії: „Бунд“ і „Поалєй-Сіон“.

Значно скромнійше виглядало „свято солідарности“ у Львові, хоч і тут ППС. побилася з комуністами. Особливо сильно побито ком. посла Сохацкого. Зате комуністи камінням поранили 11 поліцаїв, котрі їм відбирали таблиці з надписами. Між „Бундом“ і „Поалєй-сіоністами“ не прийшло до бійки мабуть тільки тому, що „Бунд“ вічував на Площі Збіжевій, а „Поалєй-Сіон“ в салі палати ґр. Скарбка. Цікаво, що наш „Сель-Роб“ ішов в поході під біло-зеленим прапором з надписом „Есперанто“. А ще так недавно в часі виборів співали: „Мово рідна, слово рідне, хто вас забуває і т. д.“ і говорили про українізацію „гарної держави“ за Збручем...“

У Дрогобичі побито кільканайцять осіб. Деяких увязнених заковано в кайдани. В иньших містах були також бійки й увязнення.

Колиб так запитати, з якої „властиво“ причини бються між собою криваво ріжні соціялістичні секти, хоч всі вони вийшли з одного жерела й до одної цілі змаґають, — то годі знайти інакшу відповідь, ніж ту, що їх ріжнить і бє тільки демаґоґія їх інтеліґентських провідників: кожда з тих партій каже, що вона „знає, чого нарід (або: соціялізм) хоче, а всі иньші не знають. І над тим криваво бються!... „Символ солідарности“ — першої кляси.

Німецькі ремісничі кат. стоваришення.

Орґанізатором нім. катол. ремісників був швець, а відтак дуже ревний священик Адольф Кольпінґ (1813—1865). Він заопікувався головно мандрівними челядниками, виховуючи їх на чесних горожан і добрих католиків. Його небуденна постать і подвиги заслугують на згадку. Нині числить те катол. стоваришення 110 тисяч звичайних і 150 тисяч надзв. членів (1700 стоваришень творять Ліґу). Ліґа має 550 приютів (нераз 300 кімнат) для мандрівних челядників і иньших гостей, головно священиків. Німецькі челядники чуються скрізь наче дома, а їх родина зовсім не має страху, що вони змарнуються... Горячо поручаємо книжку: „Dr. Johann Nattermann: Adolf Kolping als Sozialpädagoge (Meiner, Leipzig)“ де подрібно описане життя і твір цего великого німецького „батька челядників“. **(і. л.)**

КАТОЛИЦЬКА ЄРАРХІЯ В 1927/8 Р.

(і. л.) Папа Пій XI. є 261 наслідником св. Петра. Всіх кардиналів єсть тепер 66 (6 кард. еп., 43 кард. пресвітери, 9 кард. діяконів). 11 з них походить з ріжних монаших Чинів. Епархій в 1928 р. є 1124, вікаріятів 227, ап. префектур 98.

Візантійський обман обрядовости.

Стаття надіслана з кругів Духовенства.

II.

Покликуватися знов на те, що тут „ходить о навернення православних“ і тому треба з ними „асимілюватися обрядом“, щоб тим лекше їх потягнути до катол. Церкви — є нельоґічно, нестійно і небезпечно. Бо се така льоґіка, якби хто казав, що треба ослабити себе самих, щоб їх двигнути, подібно як щоб хорого уздоровити чи радше мертвого воскресити до життя, то треба буцімто перше самому бути хорим, чи завмерти... Рівнож навернення тільки обрядом се ніяке навернення. Впрочім можна хвилево, переходово залишити їх обрядові питомі їм форми, однак коли їх навернення має бути тревале, то й вони мусять з часом перенятися життям катол. Церкви і примінити свій обряд до зросту і розвою духового і реліґійного життя. Примічається при тім, що наше асимільованя з обрядовістю схизматиків буде означати в їх очах нашу нисшість, що не повинно бути, що дійсно так не є.

Закид знов лятинізації і винародовлення, який висунув о. Костельник в „Ділі“ (ч. 15. з 26. I. 1928) — зовсім безосновний. Бо щодо латинізації, то треба розріжнити, що щось інше є приймати католицького духа, а щось інше приймати латинський обряд, подібно як щось інше є заховати східний обряд, а щось інше приймати східного візантійського духа. Ми отже приймаючи життя, практики і набоженства католицької Церкви й убираючи їх у форму східного обряду, через се ще ніяк не приймаємо латинського обряду, тільки духа католицького, який оживляє, розбуджує й украшає цілий реліґійний культ. Рівнож принимання життя і духа катол. Церкви не грозить винародовленням, навпаки вливає освідомлення і силу в народ. Возьмім приміром церкви Василіянські, або інші церкви, де практикуються всі католицькі набоженьства; яке там духове оживлення вірних, яка там свідома участь вірних у Богослуженню і заразом яке там освідомлення національне! Се зауважують навіть світські інтеліґенти. Один з них висловився, що вірні освідомлені реліґійно, читаючі реліґійні видавництва Василіянські, є інтеліґентні, второпні і національно освідомлені. Так отже католицьке освідомлення, практики і набоженьства принимані з католицької Церкви не тільки не провадять до латинізації і винародовлення, але навпаки — тим більше затримують при східнім обряді і тим більше освідомлюють національно. Де однак нема розбудженого життя реліґійного, де взяла верх обрядовщина, там вірні духово темні, запущені, або опускають свої Церкви там власне латиньщаться.

III.

Найсильнійшу однак гармату, яка у нас ширить жах, висунув о. Костельник в формі целібату. (Гл. „Діло“ ч. 15. 26. I. 1928). Після його інсинуації „нашим западникам“ ходить головно о впровадження целібату. Та інсинуація се лише видумка о. Костельника. „Западники“ бажають лишень і то головно віджити життям і дисципліною католицькою. Коли з того має вийти целібат, як конечна послідовність, то ся послідовність не буде випливом бажань „западників“, але як конечність сама з себе. Тоді покажеться, що целібат се виплив духа католицизму і що він для нас конечний.

Відтак о. Костельник виходячи з заложення, що целібат се виплив не лиш дисципліни але „й самого обряду“ — твердить, що наш обряд ще „не зрілий“ до целібату, бо після його розумованя, як війт на селі з трома штернами тим самим ще не є сотником і потребує ще много змін перевести на собі, щоби стати сотником, так і наш обряд мусить перейти велику еволюцію, заки буде „зрілий“ до целібату. „Отже — так заключає о. Костельник — наш целібат буде тільки пляґіятом римського або треба буде переробляти обряд, як його вже Римляни переробили, або як галицькі вірмени... І от!...“

При читанню сего розумованя о. Костельника приходить на гадку латинська пословиця: „**Parturiunt montes et nascitur ridiculus mus...**“

Бо що до Вірмен то вони відразу зачали принимати не тільки католицького духа, але також латинський обряд і **тому** стали латинниками і **тим самим** засимілювалися з Поляками, від котрих приняли латинський обряд. Їх асиміляція відбулася тим лекше, що вони не становили компактної маси, але жили розсіяні як кольоністи. Тих однак небезпек зовсім нема що до нас. А що до мнимої незрілости нашого обряду до целібату, то се нонсенс, який понижає наш обряд. Впрочім целібат се виплив не обряду, але **виключно дисципліни.** О. Костельник однак на доказ свого твердження, именно, що целібат се виплив „і самого обряду“, наводить тільки одну „дрібницю“, именно: „В римській Літурґії нарід бере мінімальну участь. Священик ізольований від народу: що він молиться, це для народу тайна (бо тихо читає і мова незрозуміла). Тим то він виростає понад увесь нарід, наче монарх. Послідовно він і в житті ізольований (целібат). А в нас? Навіть у Літурґії священик займає співгорожанське становище, бо веде, правда, святі, але таки співрозговори з Грицьом, Іваном, Миколою...“

Отже з сего розумованя о. Костельника виходить, що наш обряд не спосібний до целібату, а вести святі співрозговори з Грицьом, Іваном, Миколою, може тільки — клир жонатий. Сей доказ о. Костельника вправді повний фраз, але тільки фраз, а в самій річи він безосновний і навіть смішний та обчислений хіба на наївність читачів. Бо у нас дійшло до того, що фрази мають значіння, а не сама справа. О. Костельник бажаючи страшити читачів целібатом як жидів свяченою водою, в своїй „дрібниці“ одно забув, чи нарочно промовчав, именно, що у нас обряд і тим самим св. Літурґію укладали не священики жонаті, але безженні, зглядно монахи, які ще висше виросли „понад увесь нарід наче монархи“, ніж латинський целебс. І вони хоч безженні, вели ті „святі співрозговори з Грицьом, Іваном, Миколою“. „І от“ — ясно виходить, що наш обряд таки зрілий і спосібний до целібату і зовсім не потребує перерібки або аж переміни на латинський на спосіб галицьких вірмен.

Повістевий фейлєтон „Нової Зорі“ з дня 6. V. 1928 28

ОСИП НАЗАРУК.

РОКСОЛЯНА

Українська історична повість з 16. століття.

Улюбленій жінці султана не сподобалася ні одна зі свіжо куплених невольниць. І їх повели в дальші, менше прикрашені крила гарему, де Настуню вибрала собі одна з султанських одалісок, гарна, але дуже розпещена Туркиня.

В її кімнатах зараз лишилася Настя. З нею було там ще кілька невольниць.

Уже на другий день почала Настуня пізнавати життя великого гарему, його звичаї, зависти, інтриґи й ненависти.

Думки й розмови султанських жінок, одалісок і служниць крутилися передовсім коло особи молодого султана. Всі були якнайдокладніше поінформовані про те, котрого дня і в якій порі був він у одної зі своїх жінок чи одалісок. як довго там сидів, чи вийшов задоволений, чи ні, на кого по дорозі подивився, що сказав, — до найменших подробиць. Одяги й повозки, служба й солодощі, оточення султана — все мов у зеркалі знаходило докладне відбиття в розмовах і мріях гарему. Настуня скоро пізнала все те і скоро воно навкучило їй.

В душі відчувала, що все те тільки тимчасове. І тішилася тим, хоч воно трохи й турбувало її. Відколи розсталася з рідним домом, все було у неї дивне й тимчасове. Все, все, все.

Було се в три тижні по прибуттю Настуні до її нової пані.

Весна світила в повнім розгарі.

Дерева цвили у садах султанських. А в парках Ільдіз-Кіоску мов води рік ніжно филювали довгі й округлі грядки червоних, синих і пурпурових квітів.

Пяні пахучим соком квітів і дерев жужжали пчоли у золотім сонци. На ясних саджавках між зеленю дерев і блиском квітів пливали ґірлянди біленьких лебедів.

На тлі аж темно-зелених кипарисів дивно відбивали сліпучо-білі корчі ясминів, біля котрих ставали і молоді і старі, що переходили чудними огородами сераю, вдихаючи запашну ласку неба. А часом над саджавками у парках султанських розпиналася семибарвна дуга. І було тоді так гарно, мов у раю.

Настуня привикла вже до своїх робіт, до ношення води, до миття камяних сходів, ди чищення кімнат, до тріпання килимів і диванів, опісля до обтирання дорогих мальовил, вкінці до скучного й довгого одягання своєї пані і навіть до тихого бездільного сидження в її передпокою. В думках старалася ще тільки привикнути до того, щоб не журитися на вид старих невольниць, котрі тут і там волочилися як тіни при ласкавіщих жінках султанських.

Так надійшов памятний для Настуні день і таємнича година її долі.

Вечеріло.

Меуззіни кінчили співати пятий азан[4]) на вежах струнких мінаретів. На сади лягала чудова тиша ночі в Дері-Сеадеті[5]). Пахли ґліциній.

Служниці, між ними і Настя кінчили одягати султанську одаліску в мягкі нічні шати й мали розходитися, як надійшов кіслярааґасі, начальник чорних слуг в ранзі Великого Везира. Він повідомив особисто паню, при котрій була Настуня, що сього вечера зволить її відвідати сам Падишах. Низько склонився і вийшов.

Султанська одаліска оживилася так, що важко було пізнати, чи се та сама жінка. Її великі чорні очі набрали блиску й живости. Наказала покропити себе найдорощими пахощами й одягти в найкращі шати і прикраси. Всі її слуги одержали гострий наказ, стояти біля дверей своїх кімнат і — не дивитися в очі великого султана, коли переходити-ме.

Тиша залягла в цілім крилі гарему. Тільки чорні евнухи ходили на пальцях і надслухували, чи не йде вже султан, володар трох частей світа.

---

[4]) Поклик до молитви.
[5]) Брама щастя (гарем).

(Далі буде.)

Над отсим високопарним аргументуванням о. Костельника я затримався довше — не тому, щоб боронити целібату, але тому, щоб виказати, як у нас візантійський обман силується на всякі фрази, щоб себе ратувати, подібно як комедіянти в Уневі підчас річного ярмарку пускають тумана товпі в очи, щоб її заманити. Лишень нерозумний упір може вязати жонатий стан священика — з обрядом.

IV.

Тут не ходить о целібат, але головно о се, щоб ми не далися зводити візантійському обманови обрядовости, а натомість, щоб ми віджили силою католицької Церкви, щоб ми відтак змогли ту силу влити в нарід. Під тим оглядом Церква у нас, чи радше наше духовенство багато провинилося. Ми звертали головну увагу на зверхну обрядовість, а занедбали внутрішне життя у себе самих й у вірних. І з цеї причини вірні з простого люду релігійно неосвідомлені якби належало і не утверджені, даються зводити всяким агітаторам і сектам. Рівнож світська інтеліґенція перенята релігійним лібералізмом та індеферентизмом, а здебільша таки просто атеїзмом. Загал інтеліґенції, який тримається Церкви, робить се тільки зверхно, тільки формально. Ходить на Службу Божу для звичаю, але жиє життям чужим для Церкви. Многі з них се аналфабети що до знання віри. Часом дехто з таких інтеліґентів назветься сином католицької Церкви, але тільки на це, щоб тим сильнійше ударити свого Епископа... Коли читається прим. брошуру Гамчикевича проти Перемиського Епископа, то треба раменами здвигати над його браком елементарного знання Церкви та правд релігії. А сему винно духовенство, яке не подбало о релігійне освідомлення і католицьке виховання світської інтеліґенції. Та інтеліґенція не має відповідної лектури, котраб освідомлювала її в справах релігії й віри, підчас коли масами друкується ворожих Церкві і вірі видань. І з того вийшло таке, що загал світської інтеліґенції пішов у розріз з Церквою і вірою. Щаслива та парохія, в котрій не осів ще такий світський інтеліґент, що хотяй нераз для ока до церкви ходить, але своїми агітаціями і радикальною роботою цілу парохію переверне і зворохобить проти Церкви.

А який з цего наслідок на полі національнім, політичнім, просвітнім і економічнім? Пустомельство, балачка без змісту, патріотизм губою, повно фраз, великих слів велика сила, як мовляв Др. Евген Петрушевич, а під тим всім криється нарікання, песимізм, взаїмне очернювання, партійна ненависть, роздроблення сил, шукання особистого інтересу й наживи, продажність, словом — безідейність і розкладовий занепад духового життя.

Процес 15-ки.

Діти перед судом.

Четвертого дня розправи були переслухані 4 свідки зі Снятина: комісар поліції Кароль Романьчик, поліц. звідун Генрик Екерт, старший поліц. Франц Шік і постерунковий Ян Зайонц. В часі їх зізнань інтересне було тільки одно: дійсно розумне питання радника Зґуральського: Чи ЗУНРО. робила враження поважної революційної орґанізації, чи може радше її члени кермувалися жаждою жартів студентських і т. п. На те відповів п. Романьчик, що обвинені дійсно не вміли підрізати порядно навіть телеґр. стовпів, але їх орґанізація мала ціль. У жадного з обвинуваченых не знайдено ніякої зброї.

Св. Екерт зізнав, що вони збиралися в якімсь опущенім, порожнім домку й мали на меті „відбити Малопольску від Польскі“.

Св. Зайонц зізнав, що коли у Кирила Стефаника знайшов рев. відозву, то Кирило зачав трястися і плачучи сказав: „Тепер чекає мене смерть або кримінал“. А на те відповів його молодший брат Юрко: „Не бійся, нічого тобі не буде! Таж ти ніде не був і нічого не знаєш!“

Опісля відчитано зізнання свідків і дві рев. відозви, видані ЗУНРО. до селян і до молоді. Справоздавець „Діла“ так ті відозви характеризує:

„Обі відозви писала якась божевільно-

ЛЬОСИ

І-ої кляси державної льотерії є до набуття в найбільшім і найщасливішім канторі в краю

„НАДІЯ“, Львів, Сикстуська 6.

Що другий льос мусить виграти!

Головна виграна 700.000 золотих.

КРІМ ЦЬОГО ВИГРАНІ:

	на	400.000 зол. —	400.000 зол.
1	„	300.000 зол. —	300.000 зол.
2	по	100.000 зол. —	200.000 зол.
2	„	80.000 зол. —	160.000 зол.
2	„	75.000 зол. —	150.000 зол.
2	„	70.000 зол. —	140.000 зол.
3	„	50.000 зол. —	150.000 зол.
2	„	40.000 зол. —	80.000 зол,
2	„	35.000 зол. —	70.000 зол.
6	„	25.000 зол. —	150.000 зол.
2	„	20.000 зол. —	40.000 зол.
20	„	15.000 зол. —	300.000 зол.
38		10.000 зол. —	380.000 зол.
68	„	5.000 зол. —	340.000 „ і т. д.

Загальна сума виграних коло 24 міліонів золотих.

Тягнення вже 19. і 21. травня ц. р.

Ціни льосів: ¼ льосу — зол. 10·00 — ½ льосу — зол. 20·00 — 1/1 льос зол. 40·00. — На замовлення висилаємо зараз льоси оригінальні, долучуючи плян гри й наш чек П. К. О. на безплатну пересилку належитости,

В тім місці витяти і виповнений прислати нам в листі

КАРТА ЗАМОВЛЕННЯ 101.

До „Надії“, Львів, Сикстуська ч. 6.

Отсим замовляю до 1 кляси Державної Клясової Льотерії

..... цілих льосів по зол. 40·00
..... пів „ „ „ 20·00
..... чверток „ „ 10·00

Належитість зол. ..... заплачу по одержанню льосів чеком П. К. О. через фірму до льосів долученим.

Імя й назвисько .....

Докладна адреса .....

203 1—2

Науковий фейлетон „Н. Зорі“ з 6. V. 1928. 14

С. ТОМАШІВСЬКИЙ.

Перший уніятський митрополит України-Руси.

Свято-Спаський монастир на Берестовім, недалеко Печерського монастиря, належав до найстарших і найповажніших установ давної Руси. Уважався він т. ск. родинним монастирем чернігівського княжого дому. Його ігумени засідали нераз на найважніших владичих столицях. Названий вище ігумен Петро двічи згадується в літописі 1230 і 1231-го. Перший раз як дипломатичний довірений князя Михайла Всеволодича в його зносинах із Суздальцями; другий раз як учасник торжества свячення одного єпископа в Києві і також у товаристві того-ж кн. Михайла, що одночасно брав участь у великім зїзді руських князів тамже. Сі два випадки, виїмкове імя ігумена, характер його монастиря, велика правдоподібність, що такий визначний ігумен мусів недовго потім стати єпископом (найскорше білгородським або юріївським) — все те позволяє нам догадуватися, що *гість на ліонськім Соборі 1245, руський архієпископ-митрополит Петро, й ігумен св. Спаса на Берестовім в р. 1230—1231 — то одна й та сама особа.*

Про рід Петра Акеровича жадної не маємо відомости. Той факт, що він, монах, названий по імени батька, свідчить, що він походив з боярського дому та що перед постриженем мусів займати визначне становище серед боярства, коли й потім уживав старого хрестного і родового імени. Мусів, очевидно, знати военне ремесло: участь у битві над Калкою з татарами, побіч князя Михайла, сама приходить на думку... Його дипломатична служба мусіла, річ природна, відповідати його окремим кваліфікаціям. Про його освіту знаємо, правда, що не володів — мабуть лише в достаточній мірі — старинними язиками, одначе годі сумніватися, щоб не знав живих — чужих мов. Його оповіданє про Татар, переховане нажаль тілько в латинській формі — то одинокий твір нашого старого письменства з образом політичного і культурного житя Монголів.

Як уже раніше згадувалося, між отсим Петровим оповіданєм і описом битви над Калкою в літописях є живовидні спільні подробиці. Се веде нас до нової догадки, що й на Руси мусів бути якийсь окремий твір про Татар, згодом запропащений, та що його автором міг бути саме наш Петро. Що-більше, маємо й одно чуже свідоцтво, що таку догадку дуже скріпляє. В однім листі угорського домініканина місіонаря Юліяна зперед 1240 говориться про Татар вчасти так само як в оповіданю архиєп. Петра, при сім зазначується, що такі інформації одержав Юліян від одного руського свущенника, та що сей священник зробив йому важну прислугу: переписав чи переклав йому книгу Судіїв... Чи не про нашого Петра се мова?

Якщо так, то в сьому був-би довід, що звязки о. Петра з католицькою Церквою почалися геть раніше ніж у 1244—1245 роках, по всьому судячи, через голосні свойого часу домініканські місії на Сході. Діяльність їх на Руси і серед сусідних поган була така успішна, що митрополит Грек приневолив київського князя Володимира Рюриковича заборонити її в Київщині (1233). Ся подія зійшлася — річ замітна — зі знаним уже нам розривом довгої приязни між сим князем і Михайлом Чернігівським. Вигнані з Києва домініканы знайшли захист у Галичі, що незабаром потім перейшов в руки Михайла...

Збираючи все вище сказане, доходило до висновку: постановивши, по смерти чи уступлению митрополита Йосифа Грека, визволити руську Церкву зпід досьогочасної византійської неволі і дати їй національний провід, князь Михайло подбав про поставлене митрополитом близького собі визначного єпископа, бувшого монаха й ігумена Свято-Спаського монастиря на Берестовім, боярина, дипломата і письменника, що вже знаний був з своєї прихильности до католицтва і мав з ним звязки.

На-жаль, і ся нова спроба усамостійнення Церкви так само не повелася як і дві попередні. По причині византійських інтриг? Вони, очевидно, можливі, одначе ми не маємо найменших вказівок у сім напрямі. В кождім разі, якби вони дійсно були, то рішала ситуація на самій Руси; цілком так само, як було сто і двіста літ раніше. І взагалі, „єдність Руси“, як у державно-політичнім, так у церковно-політичнім (і, додаймо, в національно-культурнім) розумінню, — то фікція, якої ніколи в історії не було. Досить, що й сим разом Русь дала образ розбитя: Мотиви сеї незгоди (полишаючи на боці справу патріярщого благословенства) могли бути двоякі: Петрів нахил до католицтва та його політична близькість до кн. Михайла й його сина Ростислава. Про перший мотив, хоч він сам собою можливий, не знаємо нічого певного, щоб він відограв ролю при упадку митрополита Петра; натомість щодо другого — політичного — не може бути сумніву, що він саме був рішаючим чинником у сій катастрофі. Колиб політичний твір Михайла — обєднанє всеї України-Руси від Чернигова по Перемишль — був удержався, то становище його митрополита Петра булоб обезпечене; та з моментом нової появи й осідку Монголів на степах і упадку могутности чернігівського дому не стало вже місця для т. ск. „чернігівського“ митрополита. В нових обставинах право політичної контролі над руською ми-

дітвацька рука без найменшого почуття дійсности, без тіни якоїсь відповідальности й розуму. В них аж роїться від всяких безглуздих вигуків на адресу Польщі й Поляків, настроєних—очевидно!—на найвищу ноту, від крепких слів і пустої фанфаронади-фразеольогії. Даремне шукавби хтось у тих безглуздих відозвах хочби примітивної льогіки й розуму. Фрази, пусті, крикливі фрази — і більш нічого. Чиж дивно, що такі безмежно наївні, штубацькі відозви якихсь безвідповідальників знайшли такий відгук і таких „виконавців?“

Пятого дня розправи переслухано сім останних свідків, покликаних прокураторією. Перший зізнавав комісар поліції з Коломиї Юліян Урбановський. Він зізнав, що обв. могли належати і до УВО і до ЗУНРО та що Стефуранчин утік за границю.

Комісар пол. Ян Дерень зізнав, що в серпні й вересні 1927 р. підпалено двори і стирти та пляновано ріжні замахи в кількох повітах. На його думку УВО се орґанізація фашистів, а ЗУНРО радянофільська, хоч також націоналістична. Її орґан „Український Революціонер“ доходив почтою і до людей, котрі його певно не замовляли.

Св. В. Левицький, у котрого мешкав обв. Балицький, висказався про нього якнайкраще. Цікаво, що таке саме свідоцтво виставили йому і всі професори польської ґімназії, до котрої він ходив, тай навіть її директор польський ксьондз Борови.

Иньші свідки не зізнали нічого нового.

Опісля предс. оповістив, що трибунал потребує день часу, щоб уложити питання для суддів присяглих і розправу відложено.

6-го дня розправи предсідатель трибуналу відчитав питання суддям присяглим. А єсть тих питань аж 42. Перші 15 питань відносяться до всіх обжалуваних. Зміст тих питань: Чи винен кождий з обвинуваченых у приналежности до ЗУНРО, котра хоче відірвати „Сх. Малопольську“ від звязку з польською державою.

Потому слідують питання, що відносяться до поодиноких обв.

Дальше на випадок заперечення перших головних 15 питань, поставлено суддям присяглим 16 евентуальних питань за саму приналежність до таємної орґанізації та ще 6 евент. питань в справі свавільного ушкодження 7 телеґр. стовпів і що до деяких обв. в справі намагання, свавільно перетяти тел. дроти.

Опісля промовляв прокуратор Ояк, котрий домагався покарання всіх обв. З оборони промовляв перший д-р Стефан Шухевич.

У хвилі коли читачі одержать це число „Нової Зорі“, вирок буде вже виданий.

Економічне положення Польщі.

(Промисл і торговля в освітленню проф. Заранського і мін. Квятковського. — Завваги польської преси.)

Саме тепер ведеться затяжна бюджетова дискусія у Варшаві. Для картини сучасного господарського положення в Польщі важні промови референта Заранського і міністра торг. і пром. Квятковського в бюдж. комісії. Проф. Заранський змалював несвітлий стан польського промислу, котрий не видержує конкуренції на світових ринках. Причини цеї слабости ріжні. Ще до війни світовий капіталізм здобув високий рівень розвитку і сьогодні почав шукати нових шляхів. Західно европейський капіталізм постепенно розбудовує нові суспільні уладження. Зате в Польщі зразу по війні панував страх перед революцією. Віщували недалекий упадок капіталізму. Щойно по кількох літах під натиском твердої дійсности капіталізм скріплюється, але у спізненій формі в порівнанню до західно-европейської системи. Через те на Заході вважають Польщу відсталою щодо суспільних уладжень. Ще важніша причина кепського стану промислу це некорисна конюнктура на світових ринках. Конкуренція у вуглянім промислі довела анґлійських продуцентів до створення синдикату для боротьби проти Німеччини і Польщі. Для залізного промислу труднощі випливають головно з неуправильненого відношення до міжнароднього сталевого картелю. В тяжкім положенню і цукрова промисловість. Велика недостача польського промислу се застарілі технічні методи виробництва, брак модерних машин, тощо.

Не краще стоїть справа з торговлею. Мін. Квятковський вказав у своїй промові на такі темні сторони польської торговельної господарки: зріст обігу довгоречинцевих торг. векслів при скруті на грошевім ринку, висока дисконтова стопа, надпродукція в деяких важних ділянках при обмеженню вивозу, спекулятивне укладання цін, безробіття... Та найбільше побоювань збуджує пасивний торговельний білянс. **Ще в 1926 р. торг. білянс був у рівновазі.** В 1927 р. недобір був на 43 міліони долярів, а в 1928 р. вже сягнув висоти 32 міліони долярів. Що правда перевага привозу над вивозом мала головну причину в неурожаю мин. літ. В 1927 р. треба було спровадити збіжжа й муки на 155 міліонів зол. франків. Але і на цей рік нема надії на кращі жнива.

До цеї картини додає крак. „Час“ такі свої завваги: „Дуже важний чинник господарського життя се вмістимість внутрішнього ринку... Чим обильніший хліборобський збір, тим більша покупна сила селянства, тим краще розвивається промисл.“ Тому господарська програма на найблизші літа повинна обнимати — побіч розумної трактатової і податкової політики та модернізації промислу — особливші старання за зріст **рільничої** продукції.

Дентист Б. ЛЬОКЕР

у СТАНИСЛАВОВІ,

вул. Собєського 14, партер.

Спеціяльність: Корони білі і штучні зуби американською системою. Ціни приступні. Услівя догідні.

43 19—?

трополією автоматично переходило на одного з двох могутних князів: галицько-володимирського або суздальсько-новгородського. На котрого саме? Не було тут завязку нового затяжного конфлікту між Русю південно-західною і північно-східною? На разі, мировим судею стали Татаре, і Батий — як із усього виходить — видав присуд достойний Соломона: прогнавши з Києва князя Михайла і митрополита Петра, віддав „матір руських городів“ суздальському Ярославови, що перший з сіх князів ударив чолом перед азійським деспотом; Данило-ж, що перемігши всю свою відразу до варварів таки пішов слідами свойого свата Ярослава, одержав право, принаймні на сей раз, поставити власного кандидата на митрополію. Так виступив на історичну сцену Петрів наслідник, знаний нам уже Кирило-Русин.

Якийсь час, ні Михайло з Ростиславом, ні Петро не кидали надії. Князі підіймили останні зусилля, щоб при угорській та малопольській допомозі відновити щастя в Галичині; митрополит подався, через Угорщину мабуть, до Італії приєднувати папу і цісаря. Що він там знайшов, знаємо вже: богато симпатії у Інокентія IV-го, його дипломатичну акцію у Монголії, платонічну ухвалу Собору, та з усім тим—фатальну пропасть у взаєминах між папою і цісарем... Ще якби кн. Ростиславови повелося було здобути назад Галичину, то може й Петрова місія на Заході булаб мала реальніші успіхи; та по остаточно програній битві під Ярославлем (17. VIII. 1245) митрополит став бездомним емігрантом. Мученицька смерть його протектора відобрала йому останок надії на поворот до рідної землі. Мабуть тілько у Ростислава, що з ласки угорського тестя володів славонським банатом, знайшов він притулок... Обставина, що новий митрополит Руси вибрався по патріярше благословене що тілько біля 1248, позволяє догадуватися, що до того часу Петро може ще жив. Берестівський монастир, де він колись був ігуменом, перемінився в руїну, мабуть іще 1240, і більше з неї не встав. Натомість церква частинно збереглася до сьогодні.

В письменних памятках старої Руси, як знаємо, не полишилося сліду по сім третім з ряду національнім митрополиті. Чому не осталося — знаємо вже; та якась глуха традиція таки вдержалася. Пізніші уніяти приписували звязок з Римом то Петровому суперникови і наслідникови Кирилови, то Петрови московському († 1327). Отсе інтересне **qui pro quo** має не менше цікаву рівнобіжність по противному боці: отсе кн. Михайло, без огляду на свій полукатолицький рід, без огляду на свою протисуздальську й ясно західну політику, без огляду на протекцію над першим уніятом між руськими митрополитами— при всім тім дочекався канонізації в православній Церкві, разом зі своїм політичним і церковним противником, Олександром Невським, що не пішов за голосом свого батька Ярослава. Михайлового ворога, висловленим перед смертю на диких степах Монголії, щоб шукати звязків з Римом, лише покорив руську Церкву Батиєви...

ЗАКІНЧЕНЄ.

Трагічна доля князя Михайла і митрополита Петра не вбила ідеї церковної єдности на Руси. Ще жили отсі прихильники її, як на той сам шлях увійшов їх побідний суперник — Данило. Він підоймив навязану вже нитку, одначе, як показалося, кермувався головно політичними мотивами, і то близькими, без уваги на дальшу будущину. А що політичні надії, звязані з новою Даниловою політикою не здійснилися, зівяла й молода квітка церковної Унії. Видко, що не прийшов був слушний час; наші тогдішні предки ще не випили були чаші горя до дна. Оцінюючи справу з історичного боку, бачимо, що почуване національної і церковної спільности всеї Руси, включаючи до неї і Суздаль з Новгородом, було тоді ще за сильне, щоб галицько-володимирська Русь могла здобутись на тривке релігійно-культурне відокремлене, тим паче, що новий митрополит Кирило-Русин, як дехто думає — родом Невського. Дотого, Татаре дуже рано зорієнтувалися, що для їх політичних інтересів корисніше: вони, подібно як пізніші Турки, свідомо піддержували дальше розєднане Церкви. Разом із сим відвічне суперництво між південною Русю (українською) і північною (московською) увійшло в нову фазу. Вже погром кн. Михайла при допомозі Данила зміцнив шанси Півночи, а хитка церковна політика галицько-володимирських князів ще більше ослабила Південь. Не тілько що не стало тут рішучої волі до злуки з Римом, а й сам протегований Данилом і Васильком митрополит Кирило-Русин, як дехто думає — родом Українець, майже постійно перебував на Півночи, цілком підпав під вплив кн. Олександра Невського і його монголофільської і протикатолицької політики, та сим способом, ще перед пізнішим митр. Петром московковським (сей напевно Галичанин з роду) поклав угольний камінь під будову московської національної Церкви. Натомість українська Русь щотілько по половині століття здобулася на половинний і мало певний крок у напрямі церковної емансипації — на заходи колоутворення окремої митрополії. І за слабо і за пізно. Московщина виграла велику історичну гру. І будезавсіди її вигравати, поки Україна не поверне до церковно-культурних взаємин з **Римом**, як себуло за Володимира В. і Ярослава М. та як потім мріли найсвітліші уми нашої історії, між ними і наш митрополит Петро.

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ.

Пій X і Пій XI. Католицький щоденник „Ля Кроа“ подає у звязку з непослухом „Аксіон Франсез“ таке порівнання теперішнього Св. Отця з Піем X.: Пій X. бажав усе відновити в Христі: він поборював „теольоґічний модернізм“. Пій XI. знову остерігає нас перед „правним і суспільним модернізмом“. Цей бо модернізм є тим для христіянської діяльности і практики, чим був „теольоґічний модернізм“ супроти теольоґічної думки. Пій XI. звертається проти всякої тиранії, що походить від насильства й домагається „мира Христового в Царстві Христовім“ та орґанізує його, а через те — створює також „інтелєктуальну участь католиків у всіх річах добрих та справедливих“.

Володарі на авдієнції у Папи Пія XI. (і. л.) У шістьох літах свого понтифікату приняв св. Отець слідуючих володарів: 30. 3. 1922 бельґійського короля Альберта і королеву Єлисавету; 11. 7. 1922 арґентинського президента М. Альвеара; 19. 9. 1923 еспанського короля Альфонса XIII. і кор. Вікторію; 21. 6. 1924 абісинського реґента Рас Тафарі Маконнен'а; 21. 2. 1927 шведського короля Ґустава V.; 7. 8. 1927 єгипетського кедива Фуада і 12. 1. 1928 афґаністанського еміра Аман-Уллага. Коряться ті володарі, оцінюючи велич Наслідників Христа. 1925 р. було наше паломництво в Римі (близько 60 осіб). Більшість вибралася на авдієнцію до св. Вітця. Але деякі „патріоти“ воліли підпирати колюмни довкруги площі св. Петра „на знак протесту“, тому що вичитали в якійсь укр. „пресі“, буцімто „Папа Поляк“... Про цей знак їх протесту очевидно ніхто не знав, хіба що вони самі і найблищі товариші їх „ювілейного паломництва“...

Ром. Король Фердинанд помер католиком. В париських „Etudes“ пише еп. Мих. Д'Ербіні, що ромунський король Фердинанд був і помер католиком тільки не мав відваги явно признатися до того перед своїми православними підданими. Державні уряди і румунський православний клир всіми способами старалися, щоб сей факт не дійшов до відома загалу і длятого не оголошено по смерти короля кондоленцій Св. Отця і катол. духовенству заборонено взати участь у похороннім обряді.

Інтердикт на посла Путка (з партії „Визволенє“) відчитано у всіх парох. костелах краківської архидієцезії. Інтердиктом тим польський митрополит Адам Сапіга заборонив послови Путкови вступ до костела, користання зі Св. Тайн, Служби Божої, участи в правних актах Церкви й відмовляє йому христіянського похорону, оскільки п. Путек передтим не покається.

Католицькі фільми. Західноевропейські католики звернули в останних роках увагу на потребу добрих фільм. В Італії, Еспанії, Франції, Бельґії, Голяндії і Німеччині повстали вже спеціяльні товариства та підприємства, що приготовляють та витворюють фільми в католицькім дусі. Відбуваються теж конґреси, присвячені тій справі. В Сальцбурґу висвітлено в марті образ з життя св. Францішка з Ассізі, що дає прекрасні дії з культурного життя середновіччя. Фільм сей витворено в Італії. У Франції розвиває успішну акцію католицьке фільмове товариство, що приготовляє ряд фільмів з области ріжних наук. Таким способом хочуть французькі католики запобігти ширенню індеферентизму й атеїзму, котре проводить масонський союз учителів Франції через кіна. Католицький еспанський часопис „Ель Дебате“ взиває з приводу скликання першого нац. еспанського фільмового конґресу до рішучої боротьби з повіню аморальних фільмів, котрими Америка заливає кат. Еспанію.

МАҐАЗИН ФУТЕР

ВІКТОРА ЗІХЛЄРА СИНИ

Львів, пл. Галицька 14. I. пов.

Поручають **футра** дамські, мужеські, футряна галянтерія. Приймають всякі кушнірські роботи. Переховування футер через літо. Ціни дуже низькі. 201 1—30

Політичний огляд.

(Вибори у Франції. — Зворот політичної думки на право. — Поенкаре найбільший сучасний державний муж. — Альзаські автономісти-„зрадники“. — Німеччина зрікається війни в супереч нашим політичним катехизмам. — Незвичайна „радянофільська“ птиця і читачі „Діла“.).

Львів, 3-го мая 1928.

Закінчені у минулу неділю *вибори до французької Палати Депутатів* насувають кілька думок, і для Українця не без деякого інтересу. Від доброго півроку було богато толків і вгадів про сі вибори, не тілько у Франції, а й широко поза нею.

„На ліво, на ліво!“ — чули ми безустанні і безсумнівні гороскопи, проповідувані всею ліберально-жидівсько-демократично-радикально-масонсько-соціялістичною пресою цілого світа. Від того „полівіння“ французького, а за ним німецького, парляменту обіцювано собі всі можливі блага, між ними основну переміну европейського політичного систему, натоміть від евентуального, згори признаного неможливим — цур та пек йому! — „поправіння“ світ мав ждати якоїсь космічної катастрофи. Очевидно, се були тілько побожні бажання тих міжнародних сил, що поки всі не знайдуться під покровом „че-ка“, поти їм ніколи не забогато „лівіння“ і не замало „правіння“, — бажання, що мали відповідно вплинути на виборців... Тимчасом прийшли вибори, і що показалося? Франція пішла сильно на право! Такої великої і певної правої більшости вона давно не мала в парляменті, а сам Париж — оте гніздо всякого радикалізму — зїйшов, як сказав-би Росіянин, на „чорну сотню...“ Звідси велике збентеження у всіх „лівих“, зокрема у Німеччині, де 20 с. м. мають бути також загальні вибори.

„Поправіннє“ французької політичної думки, в дійсности не виявилося що йно тепер. Пригадаймо собі, що передостанні вибори, 1924, дали були велику перевагу „лівим“, що з великим рейвахом взялися крутити Францією на ліво, почавши від димісії уряду Поенкаре і від ганебного просто прогнання Мільрана зі становища президента републики, — крутити так довго, аж у літі 1926 над головами Французів зависло повне валютове і фінансове банкротство, а під їх ногами кошмар большевицької революції... Та Французи дуже інтеліґентне й активне племя: протягом 24 годин усвідомили вони собі ситуацію, прогнали язикового героя Еріо з уряду, і той самий соціялістично-радикальний парлямент з 1924 р. покірно попросив свойого найбільшого ворога, щоб був ласкав ратувати країну... Поенкаре обняв наново уряд і вже другий рік добітає, як він виратував Францію від катастрофи по диктаторськи правлячи і держачи парлямент у повній покорі. Як? Про се довго розповідати-б; досить, цілком инакше, як се робив або робить Мусоліні, Пілсудський і т. п. Без війська, без цензури, без відрочування, без погроз, без усього того, лише при помочи двох слів: „питання довіря“. Досить йому сказати: якщо парлямент того або того не ухвалить, то він уступає... І не було випадку, щоб він сим способом не перевів свойого бажання. Отже нові вибори як могли не дати йому правдивої більшости? Одним словом, *Поенкаре без сумніву найбільший з усіх сучасних державних мужів світа.* Одначе треба признати, що не тілько французькі виборці змінилися; і сам Поенкаре став инакшим ніж був прим. тому літ пять: з окупанта німецького басену Рури став прихильником тіснішого порозуміння з Німеччиною.

Покищо його задоволення з великої перемоги мішає факт, що з виборів вийшли три *альзаські автономісти* — представники політичного руху, що у Франції, подібно як у галицьких Українців є синонімом національної зради. В такій типовій централістичній державі як Франція — се епоха, що може мати далекосяглі наслідки. Яку Поенкаре знайде розвязку в сім напрямі, побачимо. Покищо підкреслюємо сей важний факт тому, що в головах наших політиків якимсь чудом виросло дивовижне поняття, буцімто автономістична ідея належить до передісторії, що буцімто сьогодні вона тільки відбуває посмертну покуту в... „Новій Зорі“, і — додамо від себе — в більшій половині цивілізованих держав сучасного світа...

Ще один випадок у світі стався т. ск. без дозволу наших політичних ідеольоґів. Отсе *Німеччина,* де уряд „правий“, вислав 27. м. м. до Вашинґтону ноту з заявою, що *приймає* тамошній проєкт противоєнного пакту і готова викреслити з свойого політичного репертуару такі засоби як війна... Так заявила Німеччина, яка на погляд правовірного Українця, потайки узброїлася від голови до ніг та недалекого гарного ранку вхопить за горло кого треба... Як бачимо, на світі цілком инакше буває, ніж у наших політичних катехизмах написано.

В українській „радянофільській“ пресі, себто тій поза СССР, що виходить за московські червінці, сталася цікава новина. Ся преса досі согласно, прекрасно і концептовно „орієнтувала“ всіх Українців, поза червоними стовпами сущих, на Радянську Україну, як на ту, що мовляв їх скоро і певно „визволить“. Добродушні земляки „орієнтуються“, ждуть рік, другий, десятий... і цілком не завдають собі питання, чи та Радянська Україна хоче і може їх „визволяти“. Аж новопоставленому редакторови одного з таких „радянофільських“ орґанів самому стало тіяково і він сам себе поспитав: Яка ціль згори ‚орієнтуватися' визволяємим на визволяючих? Чи не слід наперед „зорієнтувати“ будучих визволителів на майбутні жертви їхнього визволення? Подумав, зробив. І в париських „Українських Вістях“ появилася передова стаття, яка т. ск. вмовлює в Радянську Україну її обовязки супроти підяремних земляків. Без сумніву, найльоґічніше і найчесніше з усього, що наша „радянофільська“ преса досі написала на сю тему. Тому й не диво, що „Діло“ зараз запримітило сю *незвичайну „радянофільську“ птицю* і репродукувало сутні части її, не даючи від себе ні коментарів, ні натяку, в чому лежить цікавість статті. Тому нехай буде нам вільно поставити отсю конкурсову задачу: *кілько читачів „Діла“,* (поза самою редакцією, очевидно), *зрозуміло виписки з „Укр. Вістей“ як слід,* себто як пропаґанду призначену за Збруч, а не як прим. авторитетний, т. ск. інспірований виклад вже істнуючих поглядів і намірів Харкова чи Москви супроти чающих „визволення“ Українців?

Автор сих рядків боїться, що 100% читачів зрозуміли ті виписки саме так, як ось тут при кінці сказано... А втім, він радо дасть себе переконати, що помилився.

Процес 22 альзаських автономістів розпочався в Кольмарі. З них 7 судять заочно, бо вони втікли до Німеччини. Всім їм закидає акт обв., що вони гасла автономії вживали тільки як покришки до протидержавної аґітації, яку ширили на користь Німеччини і в порозумінні з нею тай навіть з большевиками. Се покищо приватні донесення преси.

Присилайте передплату!

БОРИС ГРІНЧЕНКО.

„Людина обовязку“ — оден з наших позитивних письменників.

Сегодня минає 18 років з дня смерти Бориса Грінченка, відомого українського письменника і громадського діяча.

„Людина повинности“. — так назвав Грінченка Єфремов. І сам Грінченко в одній зі своїх поезій, каже про себе, що він у своїм життю „повинність над усе поставив“. Справді, вся літературна творчість Грінченка й вся його діяльність перейнята ідеєю повинности, виконуванням обовязків національно-громадянських, родинних, загальнолюдських і т. д. Свідомістю і признанням повинности, обовязків та моральним характером своїх творів, ясністю етичного світогляду Грінченко яскраво виріжнюється серед инших українських белетристів — його сучасників та ближчих наступників. Грінченко цілковито вільний від „етичних“ експериментів, які пророблювали у своїх творах такі письменники, як Мирний, Кобилянська, Кримський, Коцюбинський і ин., не кажучи вже про Винниченка, Яцкова і т. п. І тому Грінченко, без сумніву, оден з наших найпозитівніших письменників.

Життя Грінченка пройшло в невідрадних умовинах. Закінченої освіти він не дістав. Довгий час мусів заробляти на хліб при лихих обставинах. Потім тяжко захорував на сухоти... Великим талантом Грінченко не був. Але невсипущою працею й енергією він переборов несприятливі обставини свого життя і зробив великі прислуги для національного відродження України, для українського письменства й навіть для української науки.

Народився Грінченко в 1863 р. в Харківщині. Освіту побирав у Харківській реальній школі, але не скінчив її. Пізніше він склав іспити на вчителя народної школи і довгий час був ним у ріжних селах в Харківщині та Катеринославщині. Умови праці народного вчителя в російській державі були в ті часи незвичайно тяжкі. Працюючи в тих умовах, Грінченко й дістав сухоти, від яких передчасно й загинув. Деякий час Грінченко працював яко земський статистик. Нарешті, коли в 1905—6 рр. вибухла революція й почалося українське літературне життя на Вел. Україні, Грінченко переїхав до Київа й віддався літературно-громадській праці. Та хороба не дала можливости нормально працювати. Грінченко виїздив лічитися до Італії та лікування не помогло. 6. V. 1910. р. він помер у 47-ім році життя.

Писати поезії й оповідання Грінченко почав ще на шкільній лаві, а надрукував уперше кілька своїх поезій у львівськім „Світі“ в 1881 р. Від того часу він зробився постійним і найбільш енергійним співробітником ріжних галицьких часописів. Разом із тим докладав усіх сил, аби надрукувати яко мога більше книжок і на Вел. Україні, переборюючи незвичайно трудні перешкоди з боку російської цензури. Грінченко писав ліричні поезії, баляди, оповідання, повісти, історичні й побутові драми, комедії, перекладав поезії й драми зах.-европейських авторів (особливо Шілера), збирав етнографічні матеріяли (видав їх у 1895 — 1900 рр. у чотирох томах), складав словник української мови (українсько-російський, вид. у Київі в 1908—9 рр. в 4 томах), переробляв і складав багато популярних книжок для народу, написав силу публіцистичних статтей і т. д. При тім треба зазначити велику заслугу Грінченка у виробленні літературної української мови. Його мова завжди гарна, легка й чиста, хоч і бракує їй тої мальовничости й образности, якими відзначаються твори Лесі Українки та Коцюбинського.

Грінченко сам розумів і признавав, що не має великого поетичного хисту. „Моя пісня, — писав він у передмові до збірника його поезій вид. в 1903 р, — се мій робітницький відпочинок“. А проте серед його поезій оріґінальних і перекладних знайдеться чимало гарних, мистецьких віршів; деякі з них постійно друкуються майже в усіх шкільних читанках. У кількох своїх поезіях Грінченко пробував порушувати „світові“ мотиви і загалом своєю поетичною творчістю — йдучи слідами Мих. Старицького та Куліша — намагався вивести українську літературу зі становища провінціяльного письменства на шлях европейської літератури.

Побутові драми й комедії Грінченка виходили мало вдатні й дуже рідко виставляли їх на сцені. Щасливіші вийшли його спроби історичних драм з епохи козаччини (сюжети їх позичені з козацької думи про Марусю Богуславку, з Ол. Толстого).

Оповідання Грінченка не однакової вартости. Є серед них слабенькі й нудні. Але є також дуже гарні, нпр. „Хатка в балці“, писана для дітей. У свій час була вона премйована на конкурсі львівської „Зорі“. Се справжня перлина. Загалом, низка оповідань Грінченка може бути доброю лектурою для шкільної молоді.

Окремо треба згадати чотири повісти Грінченка: „Серед темної ночи“, „Під тихими вербами“, „Соняшний промінь“, і „На роспутті“. Перші дві з них з селянського життя. Дві другі з життя наддніпрянської „національно-свідомої“ інтеліґенції. В сих повістях (особл. в пов. „Під тихими вербами“), таксамо як і в оповіданнях, Грінченко виявив себе яко письменник сентиментально-реалістичного погляду (властивого багатьом письменникам Українцям, як тим, що писали по українськи, так і тим, що підпали зросійщенню). Своїм сентиментальним реалізмом, особливо в змалюванні селянської жінки, (порів. нпр. Гаінку в пов. „Під тихими вербами“), Грінченко нагадує свого земляка-слобожанина Квітку. Але повісти Грінченка се вже не етноґрафічно-побутові твори (якими є більшість українських оповідань і повістей, писаних його попередниками). В них ми знаходимо спроби соціяльної й психольоґічної повісти.

У своїх селянських повістях Грінченко вже зауважує початок розслоєння селянства на три ґрупи: 1) „кулаків“, 2) чесних хазяйновитих „середняків“ і 3) ледачий та схильний до злодійства, звихнений шар селянства (з котрого потім утворюється селянська голота, ідеалізована Винниченком, Коцюбинським та ин.). Всі симпатії Грінченка — на боці чесного, хазяйновитого середняка, ідеалізованого ним у пов. „Під тих. верб.“ в постаті Зінька. Грінченко знаходить слово співжалю і для звихнених та злодійських елементів селянства, вибитих з нормального життя тіркими обставинами. Але жаліючи злодія, пояснюючи, чому він став таким, Грінченко ні трохи не ідеалізує злодійства, не вносить ніякої плутанини в моральні розуміння, як то нераз буває в инш. україн. письменників, нпр. у Пан. Мирного, Винниченка та инш., у котрих часом злодій, убийник, розбишака стає трохи чи не героєм а то й „ідеалом“!

У „Соняшн. промені“ й „На роспутті“ Грінченко дав спробу психольоґічних повістей з життя української інтеліґенції. Передтим такі спроби робили І. Левицький-Нечуй („Хмари“) та Коніський. Але їх психол. повісти з життя інтеліґенції (особл. Коніського) вийшли слабенькі. Не дуже вдалися й Грінченкови його повісти з життя інтеліґенції (вони слабші від його селянських повістей). Але вони стоять значно вище від спроб І. Левицького й Коніського. По словам Драгоманова, в повістях „Сон. Промінь“ і „На роспутті“... „нема живих, типових фіґур російсько-українських людей університетської освіти, а есть тільки ляльки з етикетами. До того навіть у першому романі в діях нема консеквентности: а другий зовсім вложений з епізодів мозаїчно і з двома героями, з котрих один змальований богомазним золотом, а другий — капризний кислюн, на котрого автор накидав усякого злочинства, зовсім не типовий“... Сю характеристику повторюють і новіші історики літератури. нпр. проф. Дорошенко. Але ся критика надто сувора й не зовсім слушна. Зокрема, постать „капризного кислюна“ — неврастеніка Гордія („На роспутті“) зовсім не вигадана Грінченком, а змальована з натури, і навіть досить вдатно. Гордій, що втратив віру в Бога, загубив мету в житті, й кінець кінцем, розїджений „рефлексами“, кінчає самогубством. — сеж типова фіґура тогочасної наддніпр. української інтеліґенції! Заразом се літературний „батько“ героя Винниченківської „Дрібниці“ та инш. неврастеників і самогубців, змальованих Винниченком. Яцковим, Чернявським та инш. Гордієви протиставлений у пов. „На роспутті“ позитивний тип українського інтеліґента Василь. В його уста Грінченко вкладає свої думки. В сій постаті безперечно відбивається до певної міри особа самого автора. Заслуговує на увагу в пов. „На роспутті“ спір між обома героями про існування Бога. Се місце цікаве перш над усе тим, що свідчить про релігійність автора. По друге, вказує воно, що Грінченко розумів найтіснійший звязок між вірою в Бога, мораллю та ціллю життя: без віри в Бога життя стає безцільне, мораль безпідставна. Можливо, що особлива суворість оцінки „На роспутті“ Драгомановим почасти пояснюється зазначеним релігійним моментом у повісти.*)

Повісти Грінченка з мистецького погляду без сумніву слабші від повістей і романів Кобилянської, Коцюбинського, Винниченка. Але вони написані легко, гарною мовою, читаються без нудьги і навіть подобаються багатьом читачам, оскільки ті читачі не зіпсовані ще читанням „масних“ Винниченкових і т. под. творів.

Взагалі, творчість Грінченка, хоч і не відзначена великим літературним хистом, але свобідна від деморалізуючих елементів, була й залишається одним з найбільш додатних явищ у нашім письменстві, дуже бідним, на жаль, позитивними творами.

Орест Камянецький.

*) Критика атеїзму, дана Грінченком у повісти „На роспутті“, свідчить про його велику цивільну відвагу. Бо в ті часи (1870—1900 рр.) з огляду на панування „лібералізму“ й скрайного матеріялізму серед інтеліґенції в Росії та на Вел. Україні кожен письменник, що виступав із критикою атеїзму, міг наразитися на страшне тоді обвинувачення в „реакційности“, втратити всяку популярність і т. д. Про те негативні впливи тогочасного російського та вел.-українського „лібералізму“ всеж таки відбилися і на Грінченкови, але не в мистецьких його творах, а в инших його писаннях. Нпр. у популярній брошурі про Ж. Ж. **Масе** (французького педагога XIX в., котрий змагав до відокремлення школи від Церкви й усунення релігійного елементу з навчання) Грінченко вихваловав сього „педагога“ і висловив співчуття його ідеям.

Нові книжки.

Вячеслав Липинський. ХАМ І ЯФЕТ. З приводу десятих роковин 16/29 квітня 1918 р. Львів. Накладом „Поступу“. 1928. Ст. 30+(2). Ціна 0·90 зл.

Д О П И С И.

ПЕРЕМИШЛЬ. (Заг. збори „Рідної Школи“. — Брацтво св. О. Николая). — Надзвичайні заг. збори кружка „Рідної Школи“ відбулися дня 21. квітня ц. р. Вони дали провідникам нашого заховавчого табору взірцеву лекцію, як належить повести орґанізаційну працю, відки її зачинати, й на кого орієнтуватися.

Сейчас у дискусії над звітом виділу зазначились два ворожі табори. Ліві — не знаю, чи можна їх так прозвати, бо весь час не виступали зі своєю орієнтацією — піддали гострій критиці діяльність деяких старших громадян. Закидували їм нищення „Рідної Школи“, неробство, кириню, партійництво й т. п. А ці, хоч у инших справах виступають відважно й рішучо, тут боронили себе несміло й невдатно. Побільше мовчали та слухали спокійно гірких докорів і кпин. І щойно по часі заложили протести і вийшли остентаційно зі салі. Їм на прощанне сипалися слова: „Перемиська сметанка нічого не робить а сіє кириню, ганьба!“ і т. п. Ставши паном ситуації, приступили ліві до вибору нового виділу, бо попередний зрезиґнував. На превелике диво вибрано більшість „ундистів“ і навіть священика о. крил. Гриника. Вправді злі язики кажуть, що вибір бувби инакше випав, колиби входили в ґру однадві камениці — та всеж таки ліві показали себе льояльними й джентельменами.

На збори привели зі собою вправді „Залізну ґвардію“ людей, що в шкільних справах найменше заінтересовані та виступали зорґанізовано, але не накидувались на ідеольоґію противника радше бичували одиниць. Тому побідили. А „правиця“ прийшла до борби не підготована, хоч знала, що треба буде її звести й сама заініціювала збори.

Ці збори доказують наглядно, який слабий вплив мають провідники нашого заховавчого табору на маси, навіть інтеліґентні. По правді це наслідки кількалітнього підкопування авторитету Церкви і Єрархії. Скоріше вийшли на верх чим можна було надіятись. Коби лиш цей болючий досвід вийшов на добро. Невдовзі мають ліві повести наступ на „Дівочий Інститут“, „Віру“ й „Українську Щадницю“ — всі три міліонові інституції. Чейже бодай тут не застануть господарів непідготованих і розєднаних, бо инакше требаб їм причепити більш овицький епітет „дряхлої буржуазії“.

Зовсім инакше виглядали заг. збори Брацтва св. О. Николая сейчас слідуючого дня, в Томину неділю. Була й тут ріжниця гадок, були жалоби, домагання до виділу, але все розвязано в порядку а надівсе в любові. Не було ніяких нападів ні на уґруповання, ні на особи. На 92 голосуючих ліста запропонована виділом перейшла звиш сімдесятьма голосами, девять карток віддано чистих.

КРОПИВНИК СТАРИЙ. — (Чи святкувати річницю знесення панщини?) Доки ми жили під Австрією був звичай по селах, де люди робили панщину, що день 15. травня обходжено святочно Богослуженнями, вистрілами з моздірів, залишенням праці в полі тощо, як памятку свободи. Насувається питання, чи і дальше заховувати цей звичай, чи нині не є це часом „анахронізм“?... Може хто з істориків зволить цю справу освітлити?

о. Теофіль Татомир.

Від Редакції: На нашу думку ВП. Автор дописи зівсім слушно згадав тут про анахронізм. Святкування знесення панщини се дійсно анахронізм і то шкідливий для народа так матеряльно як — що ще важнійше — морально: бо постійне пригадування комусь, що його „били буками“, трудно рахувати добрим способом виховування народа. Буквально кожда земля переходила таку стадію густоти населення й економічного розвитку, в якій мала панщину. Наша земля й наш нарід не були ніяким виїмком. Але ніде ніякий нарід не святкує хвилі, в котрій його „перестали бити буками“ і навіть не хоче пригадувати собі того. Американські мурини ще грубо по 1848 р. були в повній неволі, але їм ані не сниться пригадувати собі те що року. Отсе наш погляд на ту справу. А якби хто з істориків хотів ту справу инакше освітлити, то дамо йому місце, нехай освітлює.

Вулканічний чи космічний?

Учені не можуть розвязати загадки, звідки походить таємничий пил.

Про таємничий пил, який недавно засипав Галичину, Ромунію, Волинь і т. д., появилось вже багато ґіпотез учених. Вони діляться на два головні табори: Одна ґрупа учених каже, що се був пил вулканічний з нашої земної кулі. Другу думку заступає покищо оден з професорів, котрий припускає, що той пил не походить з нашої земної кулі, але прилетів з „космосу“ (всесвіта), де він уноситься великими масами. Після думки того вченого на се вказувабби склад того пороху, подібний до складу метеоритів.

Тепер виступив з цікавою статею проф. Е. Ромер. Він пише в польській пресі, що по тих усіх ґіпотезах треба „відкликатися — до хлопського розуму“. І виводить таке: В Букарешті був той таємничий пил 20 годин скорше ніж у Львові. З того слід зробити два конечні висновки: 1) що пил той летів на Галичину з полудня (минаючи Угорщину — Ред.), 2) що летів зі скорістю 30 клм. на годину. Що жерело того пилу було на полудне від Львова, показує також факт, що в Станиславові впало розмірно більше того пилу, ніж у Львові, що на місци ствердив адюнкт Геоґр. Інст. Львівського Університету, д-р Чижевський. А знов доцент ґеоґрафії д-р Ціргофер ствердив у Карпатах, що той пил перелетівши край Карпат, ослаб сильно і недалеко зовсім перестав падати. Се знак, що він летів низько, приблизно 1000 до 1200 метрів над землею, бо інакше бувби в більшій скількости перелетів на Закарпаття.

У Львові й околици впало того пилу на 13 до 20 тон на оден квадр. кільометер. Коли приняти, що той пил походить нпр. з вулкану з Сундайських Островів, та й судячи по скількости його у Львові, мусівби там вулкан викинути таку масу того пилу, що вона перевисшалаб масу Татр бодай пятькратно. Але тоді булаб се катастрофа, про яку тут уже мусілаби прийти якась вістка. Значить — той пил не може походити з далеких вульканів. Жерело його знаходиться не далі як 1000 до 2000 клм. Але де? Може в вульканах Вірменії або на Еґейськім Морі. Але — чому досі нема вістки про вибух? Тої „конспірації“ не може вияснити і проф Ромер.

ЛІКАР-ДЕНТИСТ (стоматольоґ)

Д-р мед. БЕРТА ШНАППЕР

абс. дентист. клініки Університету

Львів, вул. Академічна 24.
Тел. 26-58.

ординує в недугах зубів та устної ямп.
— - Технічно-дентистична робітня. - —
102 Для незаможних полекші. 14-15.

Студентству до відома! Дня 6. мая в неділю о год. 4. пополудни відбудуться сходини УХСО в домівці Тов. Марійського Пань при вул. Бляхарській ч. 11. 1. Реферат о. Т. Галущинського ЧСВВ: Духове й реліґійно-історичне значіння Старого Завіту. 2. Дискусія.

Управа УХСО.

НОВИНКИ.

Соціяліст Дашинський — князем Афґаністану! Король Аман-Уллаг за врочисте приняття в Польщі надав 20 високих відзначень польським урядовцям і політикам. Між ними відзначення другої кляси „Ордеру Сонця“ одержав соціяліст маршалок сойму Дашинський — разом з пурпуровим плащем і титулом „князя Афґаністану“...

Статистика живого інвентара в Польщі виказує з кінцем минулого року: 1,917.000 овець, 4,128.000 коней, 6,597.000 безрог і 8,481.000 рогатої худоби. В порівнанню з 1921 р. число овець упало на 16%, число рогатої худоби зросло на 5%, безрог на 20% а коней навіть на 34%. Значить — одні вівці падуть числом і то постійно. Перед війною було овець на тій самій території 4 і пів міліона.

В селі Хороброві (Сокальщина) польовий Строичак стрілив до двох людей, підозріваючи їх, що крадуть бульбу. Стрілив, в часі коли вже втікали і положив трупом на місци 23-літного Гриця Хруща. Польового увязнено.

Треба уважати на церкви. На Волині у Великих Загірцях злодії закралися до церкви. Вправді забрали мало грошей, бо було всего 92 зл., але взяли скринку з важними церк. документами. Досі ні злодіїв, ні документів не відкрито. В Аршичині, пов. Дубно, злодії вибили діру в дверах і відкрутивши замок, украли церковну скарбонку.

З Волині й Закарпаття. Доносять, що над Волиню перетягнула буря, котра принесла дуже болотнистий дощ. З тим дощем падало з неба болото, чого ще ніхто не бачив і про таке не чув. Се дивне й несамовите видовище тревало кілька годин в околиці міста Рівного. Занепокоєння між народом велике. — З нашого Закарпаття доносять, що там також падав червоний пил, але дивним дивом не принесло його від сторони Ромунії, тільки з Галичини.

Нещасну Болгарію навістив ураґан і перейшов усю північну часть держави аж до Оріховіци. Шкоди значні. Чорне Море коло Варни піднеслося високо з невідомих досі причин (бо нового землетрусу нема) і заливає береги.

Великий ураган перейшов західну Німеччину, головно над середним Райном. В деяких містах трамваї стали, бо вода на вулицях стоїть високо. В Гесії обірвалася хмара. В Бадені й Віртемберґії сильні знищення.

Повінь в Америці. Бурі та зливи дійшли й до столиці Америки Вашінґтону. Самоходи між Вашінґтоном і містом Балтімор не ходять, бо вода стоїть на гостинцях на кілька стіп високо. Вода в ріці Потомак дійшла до 20 стіп понад нормальний стан.

Шпіонська централя большевиків, як повідомляє „Русспрес“ — перенесена з Відня до Данціґа.

ФІРМА **РОМАН ЗУБИК** ЛЬВІВ, вул. Галицька ч. 16. поручає новости для Пань, сукна на мужеські одіння. Англійські крепи на реверенди і папістики для 120 П. Т. Отців. 16—20

БІЛЛЯ, БЛЮЗКИ, ШЛЯФРОЧКИ, СПІДНИЧКИ, ПАНЧОХИ, :-: :-: ТРИКОТАЖІ і т. п. :-: :-:
найдешевше поручає фірма

„ГОЛЬФ“ ЛЬВІВ, Кілінського 1.

напроти Віденської Кав арні.

167 13—24

Ціни для зареклямування нашого магазину **найнижші.**

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає).

БІБЛІОТЕКИ ПАРОХІЯЛЬНІ зложені з книжок не противних вірі й моралі — в ціні від 24 зол. вгору. На бажання шлемо цінники **„ДОБРА КНИЖКА“. — Lwów, skr. poczt. ч.11.**

ІСПИТОВАНИЙ дяк, не жонатий, умію чий провадити хор і кооперативу пошукує посади. — Зголошування до Уряду парохіяльного Ляшки муровані п. Фельштин. 200 1—2

ПАРОХІЯ упорядкована, під великим містом, потяг шкільний, **до заміни** за парохію зі сталим сотрудником, евентуально в горах з вигідною комунікацією. Голоситися до 15/V. б. р. Чайковський, Бірки великі, **poste restante.**
199 1—1

ТЕОДОР ҐЕЛЄТА, Львів, вул. Піярів ч. 46. виконує всякі роботи в обсяг **кімнатнього малярства** входячі. 195 2—3

М. ХЛІБКЕВИЧ, у Львові, вул. Руська ч. 20. поручає свою робітню і магазин обуви мужеської, дамської і дитячої.
171 7—8

НОВІСТЬ! НОВІСТЬ!

Вже вийшли з друку дуже цікаві спомини з 1918 р. Сотника Бориса Монкевича п. з. **„Слідами новітніх запорожців“.** Спомини написані цікаво і читаються легко.

Замовляти по адресі **„Добра книжка“**, Львів, Почт. скринка ч. 11. — **Ціна книжки 3·60 зол.** 5—?

Дуже на часі книжка п. н.

Секти й сектанти.

(Ч. 5. Бібліотеки У. Х. О.)

вже вийшла з друку і продається по ціні 60 сот., з почт. пересилкою 1 зол.

Висилає Адміністрація „Нової Зорі“.

СОНДИ

оригінальні швайцарські

до ратування худоби при здуттю для спільного ужитку членів кооператив,

Пашне фосфорове вапно,

ПЛЯНЕТИ

американські, комбіновані зі сівачкою,

ПІДГОРТАЧІ

до картофлі й буряків,

ЖНИВАРКИ, НАСІННЯ городовини та пашних ростин

доставляє на догідних умовах по фабричних цінах

Спілка Українських Аґрономів

Львів, вул. Собіського ч. 28.

Жадайте цінників і спеціяльних оферт! 198 2—3

СЛЮСАРСЬКА РОБІТНЯ

під фірмою

СЕМЕН КОЗАК

Львів, Бляхарська 14.

виконує всякі роботи слюсарські, як вікна, церковні хрести, зелізні огорожі і т. ин. 183 5—5

ОБІДИ з 3-ох страв зол **1·50**

для абонентів знижка. ПИВО живецьке і львівське поручає РЕСТОРАН під „ЗОЛОТОЮ ГРУШКОЮ“ — (давний Людвіґ) — тепер 142 22 24

І. Гайдінґер, ::: ЛЬВІВ, ::: **ул. Краківська 7.**

РІК ОСНОВАННЯ **1878.**

На весняний і літний сезон

поручає наймодніші

КАПЕЛЮХИ і ШАПКИ

Фірма АНТІН КАФКА

Львів, вул. Галицька ч. 4.

Ціни знижені! Вибір великий! 138 13-?

ПОЗІР! ПОЗІР!

Батькам до відома!

Щоби допомогти батькам дати своїм дочкам відповідну вимогам теперішного часу освіту відчиняє монастир СС. Василіянок у Львові з днем 6. вересня 1928 р. на основі дозволу Міністерства Освіти, **приватну середну школу заводово-промислову.**

Окрім предметів загальної освіти обіймає програма науку: одної чужої мови, товарознавства, господарчої ґеографії, а вкінці фахову науку книговодства, кравецтва і білизняртва.

Вписи відбуваються кождого дня від 1-го мая 1928 р. в заряді СС. Василіянок при вул. Длуґоша ч. 17

Близші інформації уділяє заряд устно і письменно. 202 1—3

ПЕРШОРЯДНА ФІРМА

СТАХЕВИЧ і АБРИСОВСЬКИЙ

У ЛЬВОВІ — РИНОК Ч. 32.

ПОРУЧАЄ

ДОБІРНІ ТОВАРІ ДЛЯ ПАНЬ.
МУЖЕСЬКІ СУКНА.
ПОЛОТНА.

ВЕЛИКИЙ ВИБІР!

153 **ЦІНИ НИЗЬКІ!** 10—15

Посезонова продажа трикотажів і виробів волічкових з опустом 10 прц. з виставових цін у фірми:

„ОЛЬКА“ ЛЬВІВ, РИНОК Ч. 35.

біля „Народньої Торговлі“. 116 16—20

-- „КАТОЛИЦЬКИЙ ПРОВІД“ --

одинокий український катол. орґан релігійного й суспільного змісту в Злучених Державах Півн. Америки виходить що тиждня і коштує річно 20 зол.

Ті, що цікавляться відносинами в Америці, знайдуть у тім орґані багато інформацій.

Адреса: **„CATHOLIC LEADERSHIP“, 815 N. Franklin St,. Philadelphia Pa, U. S. A.**
172 6—?

СПАЛЬНІ, ЇДАЛЬНІ, САЛЬОНИ, КАБІНЕТИ - Вироби - солідні - **МАТЕРІЇ на МЕБЛІ** нетріскаючі

ТАПЕТУВАННЯ КІМНАТ також **КИЛИМИ**

першої якости, в найкращих орнаментах і красках, поручає і виконує найдешевше

Лев Матвійовський

Львів, Хорущина 8. Телєфон 40-11.
132 14—20

РІК ОСНОВАННЯ 1860.

Найстарше у Львові концесіоноване підприємство будовляне, теслярське і керничне (вертниче)

ФІРМА **АНТІН ФЕХТЕР**

уряд. уповн. майстер теслярський і керничний та рурмайстер

ЛЬВІВ, вул. Шумлянського 2.

Виконує всякі роботи в обсязі теслярства і студнярства. Поручається як одинокий спеціяліст для важніїших копаних керниць взагалі, то є мурованих, бетонованих, бельковаих і цимринованих разом з уставленням до них помп і моторів усіх системів. Фахові поради при загвождженых керницях даю при порученім мені керовництві роботами.
154 16 20

ВАЖНЕ для П.Т. Духовенства і Читалень!

ЄВАНҐЕЛІЯ, служебники, молитвослови, книжки до бібліотек, книги канцелярійні, оправляє дешево і начас переплетня **П. ПОДОЛЯКА, Львів, вул. Жовківська ч. 28.** І. поверх. 149 11-?

ЖЕРЕЛО РУКАВИЧОК і ПАНЧІХ

І. ЗІХЕРА

ЛЬВІВ, пл. Капітульна ч. 3.

169 (напроти КАТЕДРИ) 11—20

поручає **великий вибір рукавичок і панчіх**

Рукавички скіряні 6·90, 7·50, 8·50.		
„ фільдекос і нитяні . . .	від	2·50
Панчохи фільдекос	„	2·90
„ „ I-a	„	4·59
Реформи фільдекос	„	4·—
„ щовкові	„	9·—
Сорочки попелінові	„	14·—
Пантофельки домові	„	6·—
Капелюхи діточі	„	2·50
Краватки шовкові	„	1·90

також палички, парасолі, перфумерія і біжутерія.

Читайте „Нову Зорю“!

Видає й редаґує Комітет У.Х.О. Відвічальний редактор **Роман Гайдук.** З друкарні Вид. Спілки „Діло“, Львів, Ринок ч. 10

Ч. 34 (136). Należytość pocztową uiszczono ryczałtem. Львів, четвер, 10 травня 1928 р. Рік III.

НОВА ЗОРЯ

ЧАСОПИС ДЛЯ ПОШИРЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ХРИСТІЯНСЬКОЇ ОРҐАНІЗАЦІЇ

Виходить два рази тижнево: в четвер на 4 ст., під неділю на 8 ст. Адреса: Нова Зоря, Львів, Сапіги 26, І. п. Конто П. Щ.: Краків 405.867. | Передплата в краю: ¼-річно 6 зол., місячно 2 зол. За кордоном ¼-річно 1 амер. доляр. — Ціна числа 25 сот. — Рукописів не вертається.

Українська Папська Колеґія в Римі.

(Від власного кореспондента з Риму).

Не підлягає ніякому сумніву, що така інституція, як „Українська Папська Колеґія“ в Римі, се для реліґійного й культурного життя й будуччини української нації кріпость перворядної ваги і велике вікно в Европу. Коли подібними інституціями при Апостольській Столиці величаються і тішаться далеко культурніщі від нас нації, то для нас така інституція просто неоціненої вартости.

Тут подаємо коротеньку історію її й теперішний фактичний стан.

Вже Папа Ґригорій XIII. (1572 до 1585) старався стягнути українських питомців (кандидатів духовного стану) до гр. колеґії св. Атанасія в Римі. Литовський епископ Мельхіор Ґедройч 1578 року знайшов трьох охочих: „двох молодих Русинів і одного малороса“, як каже о. Королевський. Чи вислав їх, не знаємо; в році 1595 бачимо там Ілію Мороховського. Павло V (1605—1621) запевнив Українцям в гр. колеґії 4 постійні місця. Українці виховувалися в гр. колеґії до початків XX. ст. Цікаво було би знати бодай імена тих, що вийшли з цеї колеґії, та на разі ніхто ще з наших не занявся студіями тої справи.

Від 1639 року Василіяни литовської провінції мали в Римі церкву св. Сергія і Вакха (де есть чудотворний образ-копія М. Б. жировицької), і при ній гостинницю-приют для Українців. По скасованню Унії в Росії, Пропаґанда віддала 1868 року церкву і гостинницю лат. священикам. В 300-літну річницю берестейської Унії рішив Папа Лев XIII. (1878—1903) побудувати для Українців осібну колеґію. Цісар Франц Йосиф дав на ту ціль 100 тисяч франків в золоті. Триповерхова камяниця стануда на місци давної гостинниці. Великого старання при будові колеґії і відновленню церкви докладав теперішний Мітрат Всв. О. Д-р В. Левицький з Перемишля. Він видав у Жовкві 1904 р. коротеньку, але цінну історію церкви св. Сергія і Вакха в Римі.

Колеґію отворено 1902 року. Заряд поручено Ісусовцям (від 1902—1904), відтак галицьким ОО. Василіянам. З Василіян були її ректорами: о. Арсеній Лозинський (1904—1905, захорував і помер у Крехові); о. Давида (до 1908), о. Лазар Березовський (від 1908 до 1915 і від 1921—25), о. Діонизій Головецький (від 1925 до тепер). Духовники змінялися частіше. Колеґія має 16 місць (тепер мешкає тут 25 осіб). Перед війною удержувала колеґію Пропаґанда і частинно також Австрія. В році 1915 вибухла війна з Італією і питомці виїхали. Колеґія призначена в першій мірі для Галичини; в 1917 р. отворено осібну конґр. для Сх. Церкви (Пропаґанда перестала платити), в 1918 році Австрія розлетілася і Колеґія остала без засобів до дальшого істнування. Тоді Папа Бенедикт XV, котрий особливо сприяв Українцям (1914—1922), дав на колеґію міліон лір, які зложено в банку. З проценту удержують частину питомців (3), удержання прочих (з Галичини) перебрала на себе св. Конґр. для Східної Церкви. Василіяни удержуються коштом Чина. (Василіян есть тепер 6). По війні почали принимати питомців також з Підкарпаття, з Югославії і з Америки (за них платять Епископи).

Студії в Римі тревають 6 літ (2 роки фільософії, 4 богословія і можна складати докторат). Виклади рано і по пол. (крім четвергів і свят). На ферії питомці виїзджають поза Рим. В неділі і свята правляться богослуження (хор прегарний), на які численно сходяться Італійці. В місті і по церквах Українська Колеґія звертає на себе загальну увагу (відмінна ноша й особливо відмінний обряд).

В Колеґії перебувало через довший час близько 150 питомців (від 1902—28). Згадаємо імена деяких: Преосв. Йосафат Коциловський, о. д-р І. Бучко, о. д-р Трохимчук (Перемишль), о. Луцик (Надвірна) і т. д. Петро Карманський також був в Римі, але мусів з Колеґії виїхати (ще за Ісусовців). І. Л.

Процес 15-ки.

Діти перед судом.

Семого дня розправи промовляли оборонці д-р Старосольський і д-р Ґанкевич. Опісля предс. триб. дав резюме. Лава присяглих по нараді видала такий вердикт: Питання про державну зраду заперечено. Питання що до ушкодження стовпів і т. д. потверджено що до 5. обвинуваченых з опущенням слів „з особливою злосливістю“. Потверджено також питання про приналежність до тайних товариств і вербування до них членів, що до Бажанського і Ґеника.

Осьмого дня розправи видав трибунал отсей вирок:

Мих. Бажанський і Роман Ґеник одержали по 10 місяців, Я. Балицький, Е. Пік, І. Ґорюк і С. Бачинський по 5 місяців. Слідчу вязницю вчислено їм, отже майже всі вийшли на свободу.

Сей процес буде мабуть зворотом в опінії нашої суспільности в таких справах, що видно з ріжних познак і між иньшими з промов оборонців.

Большевицька нота до Польщі,

З приводу замаху у Варшаві.

Дня 6. с. м. посол СССР. у Польщі Боґомолов прислав поль. мін. загр. справ ноту. Зміст її такий: Замах був властиво орґанізований на посла, а Лазарева пострілив Войцеховский тільки через помилку. Войцеховский належить до терористичної рос. орґанізації, про котру вже повідомлялось польський уряд, але він нічого проти неї не підприняв.

Громадянська праця і духовенство.

Ріжні „спасители“ йдуть нині між „бідний нарід“. Кожний з них на свій лад старається цей нарід „вести з неволі“. І це власне стягає на нього щораз більші нещастя та веде його до цілковитої руїни. Всі ті спасители криються під заслоною ріжних партій. Ясно, що не всі ці партії для народу добрі. Колиб вони всі були добрі, то й легко між ними дійшлоби до згоди бодай у спільних справах та не булоби цеї страшної партійної боротьби, яка тепер зросла до застрашаючих розмірів. Цілу нашу суспільність точить рак партійних межиусобиць та веде її що раз близше до загибелі. Вже так далеко дійшло, що ніхто не в силі тепер помирити розярені серця людей з поодиноких ґруп та завести в народі лад, дисципліну, карність, згоду, єдність, пошанованя авторітету і т. п. І не диво. Бо всі ці партії оперують переважно людьми, які відкинули в своїх серцях авторітет Божий...

Сумно. А ще сумнійше, що ми священики не стараємося опанувати життя народу. Часто своєю інерцією, своєю „невтральністю“ і цілковитою байдужністю додаємо фактично ще оливи до вогню партійної боротьби, яка певно вийде на шкоду Церкви і Віри. В першій мірі ми, священики, двигатимемо послідовности нашої байдужности і гірко терпіти будемо за свою бездільність.

Очи всего народа а головно селян, котрим звичайно тяжко зміркувати, куди й з ким мають йти, звернені на священика. Куди він, туди хотілиби йти й вони. Але неодин священик або зовсім в громадськім життю не бере участи, або всяку громадську працю ще критикує та як „непотрібну“ осуджує. Все одно чи робить він це зі злоби чи з страху перед світськими властями, аби не викликати в них невдоволення, чи з внутрішнього свого переконання. Кромі того в багатьох священиків показується великий брак досвіду в громадянській праці. А він їм безуслівно потрібний, щоб не падати в екстреми, а йти по лінії згідній з законом Божим та вимогами Христової Церкви.

Дивитись нині байдужно, як ріжні сельроби, радикали, соціялісти, комуністи і инші загарбують в свої руки всі світські товариства, інституції й установи а самим в тих товариствах, інституціях і установах не мати впливу і навіть не старатися за вплив — се значилоб, що ми не розуміємо обовязків священичого стану та даємо ворогам проти себе самих меч в руки. Тому являється нині нашим імперативом взятися духовенству до орґанізованої громадської праці. Одинцем тої праці не зробиться. А хто не вміє,— вчитись! Вчитися, як вести цю працю, щоби з неї вийшло добро для Церкви і народа. На мою думку тільки такі повинні висвячуватися, що добре розу-

міють вагу громадської праці: бо вона може спараліжувати всіх ворогів Церкви і народу і безумовно духовеньству конечна! Тому вже в духовних семинаріях повинен бути введений осібний курс теорії громадянської праці, а по опущенню семінарів повинні священики дальше образуватися та на соборчиках радитися, якби цю працю найкраще вести. Від старих практиків учімся практики. Не допустім, щоб наші місця заняли вороги Церкви! Як не поведем народа ми, то він піде за ворогами, яких кадри в сей спосіб сильно збільшаться. Заведім лад і порядок в народі Зробім те, до чого серед такої страшної суматохи тільки ми покликані. Це нам вдасться. Тільки працюймо на всіх ділянках громадського життя та средства, що вже в самім званню священичім скриваються, використовуймо! Замкнім своєю ревною діяльністю дорогу всяким отвертим і скритим ворогам народу й Церкви. Бо справді бє дзвін на велику трівогу і годі його довше так байдужно слухати...

о. Ілія Братик.

Прим. Ред Нам видається, що висказ Шановного автора, що „тільки такі повинні висвячуватися, що (вже) добре розуміють вагу громадської праці...“, трохи пересадний. Священик, котрий точно і совістно сповняє всі свої душпастирські обовязки й ревно працює над релігійним освідомленням і етичним піднесенням поручених собі вірних, тим самим як найкраще сповняє також горожанську працю. І коли такий є парохом, то не може легковажити ні економічні ні культурні просвітні місцеві установи і певно буде мати великий вплив і значіння. Навпаки, якщо священик-душпастир занедбає релігійне освідомлення і моральне піднесення своїх вірних, а цілою душею віддасться т зв. горожанській праці на просвітнім та екомічнім або політичнім полі, так тоді він вправді буде мати славу „великого“ патріота, але його вплив і значіння будуть в дійсности мінімальні і поверховні. Він тоді працювати буде, але на чужий рахунок.

Длятого вистарчить, якщо в духовних семинарах береться основно суспільне питання і новочасні душпастирські проблеми. Знаємо, що німецьке духовенство є дуже активне, але ніде по семинарах духовних не вчаться ані молочарства, ані кооперації і т. п. Цего легко можна навчитися, коли того вимагають обставини його душпастирської праці. Зрештою порушені тут практичні проблеми уважаємо дискусійними і радо даємо місце на статті й замітки в тих справах

Візантійський обман обрядовости.

Стаття надіслана з кругів Духовенства.

V.

Коли зберемо разом всьо, що сказане було в сій і в попередних статтях, то головна суть візантійства міститься і спирається на неґації авторитету а вслід за тим провадить до анархії або рабства на зовні, до духового розкладу і безсилля в нутрі, а замість внутрішної життєвої сили кладе зовнішну обрядовість. І це лихо візантійства відбилося й у нас. Духовенство наше не зберегло як слід свого належного авторитету, не змогло як слід опертися розкладовим чинникам, бо не сповнило як слід свого обовязку совісти в народі і не вляло в той народ змісту внутрішного духового життя, котре становить головну силу, вартість і культуру кождого народу.

При цій нагоді я рішучо застерігаюся проти цего, немовби я хотів пропагувати якийсь клерикальний автократизм. Ні! Я далекий від цего. Якраз це дуже шкідливо і небезпечно для Церкви і духовенства, коли воно з занедбанням своїх священичих обовязків бере безпосередно провід у світській роботі. Духовенство аж надто сповнить свої обовязки для справ Церкви і народу, коли стане на становиску свого авторитету, коли буде сторожем найвисших правд віри і релігії та коли своєю священичою діяльністю витворить життєву силу наперед в собі самім, потому і в народі. Тоді знайдуться світські люди, які переняті життям з віри і віддані Церкві, сповнять як найкрасше і попровадять як найлучше всі справи в хосен і добро народу.

VI.

Хвальна Редакція зволить мені простити, якщо зверну їй на одно увагу. В першій моїй статті п. з.: „Католицька Церква а візантійство“ написав я при кінци, оскільки собі добре пригадую, що візантійство се „найтяжша до вилічення хороба“. Хвальна Редакція счеркнула слово „найтяжча“ і написала „тяжка“ до вилічення хороба. Я однак обстоюю таки при своїм і тверджу рішучо, що візантійство **найтяжше** до вилічення, а то тому, що ся хороба аж надто ослабила нашого духа, вона аж надто всалася в наш орґанізм, а при тім укрита і упозорована принадним видом. Кождий візантієць обманює себе і других, покликуючись на „східні традиції і обряд“. Це той обман, котрий поставивши зверхну обрядовість перед очи і покликуючись на те, що затрималося у Східній Церкві ще з того часу, коли вона була католицька, а **закриває** цілий духовий занепад, застій і **розклад мертвого трупа,** який витворився по зірванню з католицькою Церквою. Дійсно на Східній Церкві справджуються слова Апокаліпси, іменно, що має імя як жива, а є мертва. А пізнати і признати хоробу — це перший крок до улічення. Де однак цего нема, там навіть бесіди не може бути про улічення.

На довершення всього цей візантійський обман ще уперто гордий. Візантійство вийшло з бунту і в тім бунті затвердло. В тім бунті й упорі є щось демонічне. Найстарший упавший ангел хотів вивисшити свій трон на облаках і стати подібним Всевишньому. Стручений однак з неба і в сатану перемінений затверд у своїм гордім упорі і в нім треває. Щось подібне відбивається в упорі відпавшої Східної Церкви. І як сатана поставив своє царство проти божого царства, так Схід поставив свою Церкву проти католицької Церкви.

Ізза цеї причини навернення з православія майже неможливе — з виїмком поодиноких спорадичних случаїв. Скорше можна сподіватися навернення з протестантизму, з раціоналізму, ніж з православія. Бог упокорив лячно Росію. І це вже видять Росіяни знаходячіся на еміґріції, а однак нема познаків опамятання і наверненя. За гноблення людської совісти цілими століттями прийшов страшний пожар на Росію і вона горить вже довго і буде ще горіти, доки зовсім не спопеліє. І коли вона має навернутися, то навернеться хіба доперва з того дикого покоління, яке виросте зпід большевицького режіму і яке визбудеся **всякої** релігії, а в кождім разі візантійського духа, бо — як сказано — лекше єсть навернення з атеїзму, ніж з православія.

Чи Схід тоді повернеся до католи-

Повістевий фейлетон „Нової Зорі“ з дня 10. V. 1928. 29

ОСИП НАЗАРУК.

РОКСОЛЯНА

Українська історична повість з 16. століття.

ЖІНКА ХАЛІФА Й ПАДИШАХА СУЛЕЙМАНА ВЕЛИКОГО ЗАВОЙОВНИКА І ЗАКОНОДАВЦЯ.

Настуня після наказу своєї пані скромно стала біля дверей своєї кімнати й поклала руку на зелізній краті відчиненого вікна, в яке заглядали розцвилі квіти білого ясмину, пронизувані таємничим сяйвом місяця.

Серце в її грудях билося живіще: вона була цікава побачити великого султана, перед котрим дрожали міліони людей і навіть дикі татарські орди, які нищили її Рідний Край.

Лискавкою перебігли перед нею спомини подій від часу її вивезення з рідного дому. Їй здавалося, що на всі землі та шляхи, якими йдуть орди татарські, простягається рука сеї людини, що мала переходити отсю кімнату, що ся людина — жерело тої страшної сили, яка нищить усе кругом. Так, серце в грудях Настуні билося живіще. Перший раз у життю відчула якийсь небувалий у неї внутрішний неспокій. І вся перемінилася в слух. І здавалося їй, що вона очікує співу соловейка і що він ось-ось затьохкає в парку...

Довго чекала.

Нарешті здалека зашелестіли кроки по килимах кімнат. Настя відчинила двері й махінально оперла знов руку на зелізній краті вікна, в котре заглядали розцвилі цвіти білого ясмину.

Не дивилася на молодого султана. Ні...

Тільки раз, оден раз.

Султан став.

Так... Перед нею став і стояв у блиску місячного світла, у всій красі і молодости своїй, первородний син і правний наслідник Селіма Грізного, — Сулейман Величавий, — Пан Царгороду і Єрусалиму, Смирни і Дамаску і сім сот міст багатих Сходу і Заходу, Десятий і Найбільший Падишах Османів. Халіф всіх Мусулманів, володар трьох частей світа, цар пятьох морів і гір Балкану, Кавказу й Ливану і чудних рожевих долин здовж Маріци і страшних шляхів на степах України, Могутній Сторож святих міст в пустині Мекки і Медини і гробу Пророка, пострах всіх християнських народів Европи і Повелітель найбільших сил світа, що міцно стояли над тихим Дунаєм, над Дніпром широким, над Евфратом і Тигром, над синим і білим Нілем...

Ноги під нею задріжали.

Але свідомість мала майже ясну. Він був прекрасно одягнений, — струнький і високий. Мав чорні як терен, блискучі, трохи зачервонілі очі, сильне чоло, матово-бліде обличча лагідного виразу, тонкий, орлиний ніс, вузькі уста й завзяття біля них. Спокій і розум блистіли з карих очей його. На дорогій темній котарі біля дверей одаліски виразно відбивала висока постать його.

Стефан Дропан зі Львова був кращий. Бо не такий поважний. Та сей був молодший від Стефана. Така молодість била від нього, що не могла собі уявити, як він мігби стати старцем з білою бородою і зморщеним обличчам, якого їй описував у Каффі учитель Абдуллаг. Се видалось їй просто — неможливим.

Спустила очи вниз і ручку зняла з зелізної крати...

Чула як обкинув її поглядом згори до долу, мов жаром обсипав. Збентежилася так, аж кров їй підійшла до личка. Засоромилася того, що її невільницький одяг закривав красу її тіла. За хвилинку виринув у неї ще більший страх на думку, що скаже її пані на те, що султан так довго задержався тут...

Мимохіть підвела вії та благаючим поглядом показала Султанови двері своєї пані, немов прохаючи, щоби скорше йшов туди. І знов спустила свої сині очі.

(Далі буде.)

цизму в східнім обряді чи латинськім, того не можна предвидіти. Але одно можна сказати, що коли ми будемо стояти „по середині“, чи на „межи“, коли будемо в католицизмі злітнілі, — тоді Христос виплює нас з уст своїх, а пішле місіонарів з Заходу, які **за нас** сповнять велику місію на Сході... Нарід, котрий не сповнить своєї місії, се нарід обречений на смерть. **Обсерватор.**

З міжнародньої гумористики.

„Да здраствует Цар Аман-Уллаг!“

На тлі поважного суперництва між Анґлією й Росією повстав на днях ряд глибоко комічних, але в тій коміці символічних появ, з котрих наведемо дві:

Мабуть годі видумати більшого осмішення для большевиків, як торжественне принимання в Москві азійського царя Уман-Уллага. Він з жінкою (котру по дорозі порядно обікрали з ґардероби) прибув до червоної матушки Москви дня 3. мая спеціяльним поїздом. На двірци привітали його всі найвисші комісарі, між ними Калінін, Чічерін і Ворошілов, а товаришка Олеся Коллонтайка (знана загально з порядного життя і прогнана навіть з Мехіка!) вручила королеви китицю квітів — очевидно на знак „невинности“ чрезвичайки.

Потому наступило щось таке, чого російські салдати не бачили ще як за б. п. царя Николая: азійський монарх з роду Джінґіс-Хана перейшов перед фронтом почесного відділу рос. війська і відбирав гонори... „Да здравстует Ваше Царское Величество!...“

У Варшаві перед двірцем уставлено тільки пару компаній війська на привитання Аман-Уллага. А „народні“ комісарі уставили перед двірцем на привіт азійському цареви аж кілька полків війська. І знов цар Аман-Уллаг відбув ревію... Чи не символічне?

Опісля „сам“ товаріщ Калінін повіз автом Його Царське Величество до призначених апартаментів у Кремлю (а робітникам визначують помешкання на аршини й цалі).

О год. 2. цар відвідав мумію Леніна. Вечером урядили „народні“ комісарі величавий пир в честь азійського царя.

Словом — все булоб дуже гарно, якби не те, що бідна цариця Сурая весь час дуже мерзла, бо в Москві ще холодно, а їй украли всі футра, як тільки переїхала большевицький кордон. Правдоподібно товариші роздадуть ті футра між „бідний нарід“, а собі не возьмуть.

Та де большевики роблять паради чужоземному царю, там не може бракувати й українців. До Харкова Аман-Уллаг не їде. Отже чолобитню вислав йому „іменем українського народа“ не хто иньший як п. Андрій Лівицький, голова неістнуючої УНР. Зміст тої чолобитні дасться коротко переказати словами: „Волимо під царя восточного Аман-Уллага“. А польський офіціоз „Українська Нива“ в Варшаві з дня 6. мая в передовиці пише, що п. Лівицький написав до Аман-Уллага: „Кудиж Ви їдете, Ваша королівська Величність ?!“ І додає від себе, що сей „виступ п. президента УНР. дістає значіння акта великої ваги...“, бо „міць щирого слова потенціяльно сильніша за найгрубшу фізичну силу.“

Но, нарешті маємо заґварантовану сильніщу силу від найгрубшої. Мед вашими устами питиб, п. президенте Андрію!...

Вже вийшла з друку найновіща праця ВЯЧЕСЛАВА ЛИПИНСЬКОГО

ХАМІЯФЕТ

Ціна 90 сот.

Замовляти в Адм. „ПОСТУПУ“, Львів, вул. Сапіги ч. 26.

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ.

По осудженню „Action Française“ (і. л.) Всі франц. кардинали, архіеп. і епископи видали для духовенства спільну інструкцію, в якій поручають вимагати формальної письменної заяви і відклику від тих, що ще належать до осудженої секти, як що вони схочуть приступити до св. Тайн і мати христ. похорон.

Католики з імени. В „Поляку Католіку“ з 1. V. помішена знаменна стаття п. М. Стажиньского п. з. „Католики з імени“. Автор застановляється загально над питанням: Чи є в Польші католики? і стверджує, „що правдивих свідомих католиків-Поляків дуже мало“. Дуже велика натомість кількість неконсеквентних католиків будьто номінальних, будьто „патріотів“.

„Се безперечний факт“ — пише Ст. — „що більша частина наших нібито віруючих католиків, мимо свого світського образования, не посідає навіть елементарного знання підстав віри. Не знають вони катехізму і тому часто трапляється, що найфантастичніші та найбільш дикі власні помисли або прямо таки зачуті від недоуків і недовірків, вважаються правдивими наказами релиґії“. (Пор. у нас брошуру Гамчикевича: „В імя правди“. — Ред.).

„Багато також таких католиків, котрі розсівають зовсім мильні поняття про доґми, прим. про доґму о вічнім життю, нерозривність подружа, тощо. Треба зі стидом ствердити, що представники нашої інтеліґенції стоять багато нище щодо незнання засад св. Віри і взагалі науки катол. Церкви від народних мас. Що більше, інтеліґенція наша не виявляючи в тому напрямі найменшого зацікавлення, шораз то більше попадає в „тьму кромішну“.

„Ті самі чудацькі погляди й лібералізм у справах реліґійної віри, котрі завважив я серед нашої інтеліґенції кількадесять літ тому назад, все ще покутують серед неї і нині, немов підтверджуючи слова Ю. Словацького в „Марії Стюарт“: „Глупота вічна, глупота не може вмирати“...

Ще одна ревізія анґліканського молитовника. (КАП) Голосна історія з реформою анґліканського молитовника (преєрбук) ще не покінчена. Дня 27. м. м. церковний собор поновно ухвалив проєкт реформи цього молитовника. Ще цего місяця проєкт має бути предложений парляментови. Опозиція в протестантських кругах не змаліла, всеж таки поважні часописи, як строго-протестантська „Морнінґ Пост“, бачать одиноко доцільний вихід з тої ситуації в тім, щоб парлямент приняв цю нешасну книжку і положив край аґітації за розділом Церкви від держави.

Катол. преса. Св. Отець надіслав редакції католицького часопису „Wiener Kirchenblatt“, письмо з горячим признанням за його діяльність. Сей часопис мимо дуже трудних матеріяльних умовин осягнув в останних днях наклад 110,000 примірників. Дуже слабо розвивається катол. преса в Злуч. Державах. На 70 катол. тижневиків лиш дуже мале число печатається в накладі понад 1.000 примірників. На 4 міліони катол. родин в Злуч. Державах лиш 570.000 передплачує католицький часопис.

Магометани на Балкані. (і. л.) На 43,791.940 мешканців 6 балканських держав було м. р. 3,850.291 магометан.

Католики в Анґлії. (і. л.) Від 1911 р. навернулося в Анґлії 158.679 осіб (до 11. І. ц. р.). Католики становлять там около 5·6% населення. Найбільше католиків має Ліверпуль (373.885). Всіх католиків в Анґлії було в 1926 р. 2,143.305.

ОПОВІСТКА.

КОНФЕРЕНЦІЯ членів Т-ва „П. Єп. Помíч“ відбудеться в Перемишли в дух. Семинари дня 11. мая 1928 о год. 11-ій перед полуднем. О численну участь — просить **Управа V. Орг. Секції.**

Політичні вістки.

В бюджетовій комісії відбулося голосування над бюджетом трох міністерств: праці і сусп. охорони, справедливости і м-ства віроісповідань й освіти. Підвищено бюджет мін. праці. Референт мін. освіти Щипівський подав такі статистичні дані: В цілій Польщі є 3,630.000 дітей у шкільнім віці. З того ходить до школи в містах 99·5 проц., на селах 78·8 проц., на східних окраїнах 59·4 проц. Польський соціяліст Чапінський нападав у промові на духовенство і конкордат. Говорив також про інтердикт на посла Путка.

Кредити для рільництва має попирати Міністерство рільництва ц. р. в той спосіб, що процентова стопа від позичок в Рільничім Банку (евентуально і в Банку Краєвого господарства) буде обнижена до 5 проц. річно. На ту ціль мають вставити в бюджет відповідну суму.

Львівський воєвода П. Дунін Борковський іменований познанським воєводою на місце А. Енінського, котрий звільнений з цего становища на власну просьбу. („Монітор Польскі“).

АВСТРІЯ має свій клопіт з непрошеним гостем, Белею Куном, б. большевицьким комісарем на Угорщині. Його вже раз видалили з Австрії, а тепер він знову вернув з Большевії до Відня, щоб мабуть звідси кермувати комуністичним рухом на Угорщині.

Королівсько-угорська прокуратура звернулася через угорські судові власти до віденського суду з домаганням видачі Белі Куна. Його обвинувачують в убивстві двох угорських офіцерів і капітана артилерії Мільднера. В Відні арештували також д-ра Люкача, б. члена угорського больш. уряду під замітом творення тайних орґанізацій.

АНҐЛІЯ. Взаємини з Єгиптом були сими днями дуже напружені: Анґлійський уряд вислав єгипетському ультимативну ноту, а на єгипетські води два воєнні кораблі. В ноті домагалася Анґлія цофнення внесеного єгип. урядом до парляменту проєкту закона про збори. Цей закон улекшувавби єгипетським націоналістам уладжування демонстрацій проти Анґлії. Голова єгип. уряду Нагас Паша повідомив анґлійський уряд, що закон про збори відкладає до слідуючої сесії парляменту в надії, що за той час справу залагодиться компромісово.

РОМУНІЯ. Селянська партія проти уряду. Похід на Букарешт. Німецька преса повідомляє, що учасники селянського конґресу в Альба Юлія рушили зорґанізованими відділами на Букарешт, щоб змусити уряд до димісії. Є се по більшій части буковинські й бесарабські хлібороби, котрі творять скрайний відлам партії Манію. Провідниками їх є Попович і Дробеску. Ці відомости заперечує урядова ромунська аґенція.

ЯПОНІЯ. Невдача Японців в Китаю. Японське міністерство війни потверджує вістку, що китайські (південні) війська розоружили японські відділи біля Тсі Нан Фу. Японці піддалися через недостачу стрілива. Їх командант убився, поповнивши „гаракірі“. З причини цеї невдачі в Японії велике обурення. Японці зажадали від китайських властей негайного опущення міста Тсі Нан Фу, покарання старшин за приказ стріляння до прив. домів, замешкалих Японцями, відшкодування за грабіжи та віддати честь японському прапорови. Японський департамент фльоти рішив вислати до Янґ-Тсе 8 контрторпедовців, до Сватоу 7, до Шанґаю 4.

Новий український орґан.

З днем 15. квітня с. р. зачав виходити у Вінніпеґу в Канаді новий 2-тижневий український орґан „Канадійська Січ“. Сими днями наспіло до нас перше число на 8 ст. формату більшого від „Нової Зорі“, кожда сторона по 4 стовпці друку.

Сей орґан інтересний і цінний передовсім тим, що видає його своїми силами ґрупа наших світських інтеліґентів, котра стоїть на католицькім ґрунті — поява в Канаді до сеї пори невидана. Така поява тепер також для катол. Церкви в Канаді дуже важна. Політично стоїть новий орґан на ґрунті монархічнім, таксамо як „Січ“, котра виходить у Злуч. Державах Півн. Америки, в Шікаґу.

Перше число принесло поруч ряду виступів проти пп. Курдидика і В. Біберовича (котрі тепер мають у руках „Кан. Українця“) пару засадничих статтей і заяв та початок дуже цікавих споминів б. санітарного шефа Галицької Армії п. Д-ра Тита Бурачинського, як також ряд вістей про місцеві, канадійські відносини. Для тих, що мають свояків у Канаді або самі туди вибираються (бо еміґрація з Галичини до Канади дуже тепер скріпилася й виносить річно около 12.000 душ), новий орґан може бути потрібним жерелом інформацій про тамошні справи і події. Тому подаємо його адресу:

„Canadian Sitch“, 592½ Selkirk Ave, Winnipeg' Man. Canada.

Річна передплата виносить два доляри. — На нашу думку добре булоб, якби Хв. Ред. нового орґану не полемізувала з „Кан. Укр.“, доки ще формально не виясниться, в чиїх властиво руках опинився тепер той орґан, бож ні п. Курдидик, ні п. Біберович не мали 100.000 дол., щоб там законтрактувати чотири орґани, а між ними й „К. Укр.“ Все те прецінь виясниться з поворотом Владики.

Товариство охорони воєнних могил у Львові.

Комунікат 9.

Скарбова Палата у Львові своїм письмом з дня 20. II. 1928 ч. В. У. 2157/I/28 повідомила Головну Раду Нашого Тов., що Міністерство Скарбу рішенням з дня 26. I. 1928 Ч. Д. У. 7086 опираючись на статутах Товариства звільнило його від стемплевої оплати від прохань і грамот Тов. і його Філій. Зокрема Тов. звільнене:

1) Від процентової оплати, що припадалаб від писем Товариства стверджуючих обосторонно обовязуючу умову.

2) Від стемплевої оплати належної від виставлюваних Т-вом довжних скриптів, кавційних записів та інтабуляційних заяв.

3) Від стемплевої оплати: від повновластей, виставлених Т-вом, від посвідчень відбору грошей і вартісних паперів, від екстабуляційних заяв, від прохань і подань, що Гол. Т-во або його філії вносять до Державних Урядів, від урядових свідоцтв (посвідчень), що їх видають державні Уряди для Т-ва з виїмкою однак оплат стемплевих від дуплікатів урядови грамот, від урядових відписів і витягів, як також від урядових удостовірень тихже.

За переводжування ексгумацій і за перевіз тлінних останків Т-во обовязане платити оплати.

Повідомляючи про це наші Філії, звертаємо увагу, щоб на всяких проханнях до державних Урядів поміщували отсю клявзулю: „Вільне від стемпля по думці рішення Міністерства Скарбу з дня 26. січня 1928 ч, Д. У. 708б/6, відимованого резолюцією Скарбової Палати у Львові з дня 20. лютого 1928. Ч. В. У. 2157/I/28“.

Головна Рада Т ва Охорони Воєнних Могил.

ОГЛЯД ЧАСОПИСІВ.

„ГАЗЕТА ВАРШАВСКА“ твердить, шо 1. мая зачали стріляти не комуністи, тільки боївка ППС. (поль. партії соціялістичної). Вона била також палками по головах кождого, хто тільки навинувся... (Річ ясна, що в той спосіб пропаґувала „рівність“).

„ҐЛОС НАРОДУ“ пише з приводу першотравневої маніфестації: Соціялізм програв свою ідею, втратив. Ізза чогож маніфестує тепер?

Коли в соціялістичному таборі починалася критика марксизму й перші стріли пускав проти нього гурт ревізіоністів, сказав головний керманич гурта Бернштайн: „Мета (соціялістичний лад) для мене ніщо: рух усе!“ А хоча сьогоднішний соціялізм часто признається до Маркса й часом деклямує про „мету“ соціялізму, то в дійсности й він стоїть на Бернштайновому становищі. Пусте, що буде колись, щоб тільки тепер вдержати маси в таборі. І держить їх демаґоґією тай терором. І сьогодні виводить маси на вулиці. Та чи знає навіщо? Ні! Бо Марксова мета виявилася нереальною. Проба її реалізації скомпромітувала соціялістичну ідею. Та нічого нового не продумав соціялізм, а маси годує дешевими й легкодушними кличами дня. Такий отсе сенс соціялістичного „свята“. Це само собою не звільняє людей суспільної думки від журби вирвати робітництво зі соціялістичного табору. Навпаки — сьогоднішній безідейний соціялізм небезпечніший, як колишній марксівський.

НОВИНКИ

Атентат на совітського урядовця в Варшаві. 4. ц. м. молодий Росіянин Войтіховський два рази стрілив з револьвера на проїзджаючого автом члена радянського посольства Лизарева. Лизарев легко ранений в руку. Атентатчика негайно арештували. В слідстві подав він, що приїхав з Києва нелеґально. Стріляв до представника больш. торговельної місії на знак протесту проти большевицького режіму в Росії. Польський уряд через свого представника зложив послови Богомолову спожалїння з приводу інциденту. У звязку з атентатом польські власти перевели ревізію в домівках російських еміґраційних орґанізацій. Одну домівку опечатано. Також арештовано багато рос. еміґрантів, головно молодих, у Варшаві і на провінції.

Загадковий пил дійшов аж до балтійського Поморя. Цікава річ, що він був у Галичині й на Поморю, а поминув Варшаву й околицю.

Велика пожежа знищила в місточку Ратно (пов. Ковель на Волині) 77 домів. 280 родин без даху. Шкода виносить около міліона зл. В Ковлі орґанізують комітет помочі погорілцям.

В Синевідську вижнім прийшло до неспокоїв, бо гром. комісар віддав з громадського поля 50 морґів для лат. парохії. Селяне чинно спротивилися цему, коли прийшло до передачі. На місці зявилася поліція й перевела арештування, та це не причинилось до успокоєння. Передачу землі покищо відложено. Місцеві люде рішучо за мало інформують нашу пресу про цю справу.

Літні вакації для середних шкіл зачнуться 28. червня. (Розпор. Мін. Освіти).

Обікрали в Большевії королеву Афганістану. „Експрес Поранни“ повідомляє, що при переладованню пакунків афґанської королівської пари на рад. стації Неґорєлоє червоні товариші носії так маніпулювали пакунками, шо шезли два куфри з ґардеробою королеви. В куфрах м. ин. були дуже цінні футра. Крадіж замічено в Мінську, звідки вислано до Неґорєлого слідчу комісію для переведення ревізії у радянських стаційних робітників.

Землетрясення не устають. Рівночасно о тій самій годині відбулися недавно землетрясення на границі Баварії й Австрії, коло Пассав над Дунаєм і в полуд. Америці, в Чілє.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає).

БІБЛІОТЕКИ ПАРОХІЯЛЬНІ зложені з книжок не противних вірі й моралі — в ціні від 24 зол. вгору. На бажання шлемо цінники **„ДОБРА КНИЖКА“. — Lwów, skr. poczt. ч.11.**

ПОЗІР! ПОЗІР!

Батькам до відома!

Щоби допомогти батькам дати своїм дочкам відповідну вимогам теперішного часу освіту відчиняє монастир СС. Василіянок у Львові з днем 6. вересня 1928 р. на основі дозволу Міністерства Освіти, **приватну середну школу заводово-промислову.**

Окрім предметів загальної освіти обіймає програма науку: одної чужої мови, товарознавства, господарчої ґеоґрафії, а вкінці фахову науку книговодства, кравецтва і білизнярства.

Вписи відбуваються кождого дня від 1-го мая 1928 р. в заряді СС. Василіянок при вул. Длуґоша ч. 17

Близші інформації уділяє заряд устно і письменно. 202 2—3

РІК ОСНОВАННЯ 1860.

Найстарше у Львові концесіоноване підприємство будовляне, теслярське і керничне (вертниче)

ФІРМА **АНТІН ФЕХТЕР**

уряд. уповн. майстер теслярський і керничний та рурмайстер

ЛЬВІВ, вул. Шумлянського 2.

Виконує всякі роботи в обсязі теслярства і студнярства. Поручається як одинокий спеціяліст для важнійших копаних керниць взагалі, то є мурованих, бетонованих, бельковання і цимринованих разом з уставленням до них помп і моторів усіх системів. Фахові поради при загвождженых керницях даю при порученім мені керовництві роботами.

154 17 20

ЖЕРЕЛО РУКАВИЧОК і ПАНЧІХ

І. ЗІХЕРА

ЛЬВІВ, пл. Капітульна ч. 3.

169 (напроти КАТЕДРИ) 12—20

поручає **великий вибір рукавичок і панчіх**

Рукавички скіряні 6·90, 7·50, 8·50.
„ фільдекос і нитяні . . . від 2·50
Панчохи фільдекос . . . . . „ 2·90
„ „ I-a . . . . . „ 4·59
Реформи фільдекос . . . . . „ 4·—
„ шовкові . . . . . „ 9·—
Сорочки попелінові . . . . . „ 14·—
Пантофельки домові . . . . . „ 6·—
Капелюхи діточі . . . . . „ 2·50
Краватки шовкові . . . . . „ 1·90

також палички, парасолі, перфумерія і біжутерія.

БІЛЛЯ, БЛЮЗКИ, ШЛЯФРОЧКИ, СПІДНИЧКИ, ПАНЧОХИ, :-: :-: ТРИКОТАЖІ і т. п. :-: :-: найдешевше поручає фірма

„ГОЛЬФ” ЛЬВІВ, Кілінського 1.

напроти Віденської Кавярні.

167 14—24

Ціни для зареклямування нашого магазину **найнизші.**

Видає й редагує Комітет У.Х.О. Відвічальний редактор **Роман Гайдук.** З друкарні Вид. Спілки „Діло”, Львів, Ринок ч. 10

Ч. 35 (137). Należytość pocztową uiszczono ryczałtem. Львів, неділя, 13 травня 1928 р. Рік III.

НОВА ЗОРЯ

ЧАСОПИС ДЛЯ ПОШИРЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ХРИСТІЯНСЬКОЇ ОРҐАНІЗАЦІЇ

Виходить два рази тижнево: в четвер на 4 ст., під неділю на 8 ст. Адреса: Нова Зоря, Львів, Сапіги 26, І. п. Конто П. Щ.: Краків 405.867. ||| Передплата в краю: ¼-річно 6 зол., місячно 2 зол. За кордоном ¼-річно 1 амер. доляр. — Ціна числа 25 сот. — Рукописів не вертається.

У 80-ЛІТТЯ УКРАЇНСЬКОЇ ПРЕСИ.

15. V. 1848. — 15. V. 1928.

Перо — се найдоскональша зброя.
Edm. de Goncourt.

I. Преса то така всесторонна сила, що дефініції для неї нема. Є тільки ряд фактів. І так: Преса се твір публичної опінії і ще більше — творець її. Преса це витвір комунікації, промислу, законодавства й політики внутрішної й заграничної, але й творець усіх тих сил, їх слуга і їх пан, їх руїнник і опікун.

Вимогами преси уважають періодичність, актуальність, доступність і публичність. Але ні одна з тих вимог не являється для преси суттевою. Преса була перед можливістю всякої точности. Сучасна точність на години й мінути витворилася щойно з модерною зелізницею. Що до актуальности, то все була й тепер є знаменита преса, котра з „актуальністю“ не має нічого або мало спільного, нпр. дуже важна преса ідеольоґічна, реліґійна, строго фахова і т. и. Є також ціння преса недоступна для всіх, тільки для строго означених кругів. Є також преса чисто приватна, а не публична.

Словом — ізза ріжноманітности преси на широкім світі нема для неї дефініції. Одно тільки єсть імманентне всякій пресі, а саме те, що вона с и л а — неґативна, або позитивна, розкладаюча або будуюча, розбишацька або моральна, але сила. Навіть у приближенню неможливо представити світову пресу в однім образі, а треба її представляти в безкснечнім ряді образів.

II. Українську пресу можна представити з д е б і л ь ш а в однім образі. Се слаба і никла ростина. До тої міри никла, що навіть у столиці краю нема ні одної інституції, ні одної бібліотеки, котра моглаб виказатися комплєтами бодай головних пресових орґанів в українській мові. А про цілий край — шкода і згадувати. До сеї пори ніхто в краю преси не любить складати. Були орґани видавані на нашій землі літами, з котрих не заховалося буквально ні одно число. Ніколи не мала наша преса фінансового уфундования. Наслідок того був такий, що пальців одної руки за багато, щоб за 80 літ порахувати людей, котрі могли посвятити своє життя на службі нашій пресі, хоч було багато здібних людей, котрі пробували працювати на тій области. А знов наслідок сего факту було і ще єсть те, що марнувалися якраз вироблені, то значить найлучші сили. В послідовности того преса часто-густо ставала стовковищем недосвідчених молокососів і скрахованих одиниць, нездібних заробити собі на життя в ніякій иньшій области. А м а й ж е всі, що поважно дивилися на життя, що мали житєвий розум і досвід, утікали по якімсь часі від роботи в нашій пресі, бо слушно боялися сконати в нужді на старости літ своїх. Значить: брак розуміння й пошани для доброї преси і в наслідок того брак жертвенности для неї — се первородний наш ґріх супроти духа народу і землі своєї.

Чи дивно, що дух великої більшости нашої преси се не добрий дух, але злобний хованець і потирча демаґоґії... Чи дивно, що велика більшість наших орґанів се жерела неґативізму й руїни? Чи дивно, що значна часть тих орґанів живе з подаяній уряду антихриста в Москві і слуг його, засипаючи душу народа продажним плюгавством і ненавистю? Засипають і не перестануть сего робити, бо „знає осел ясла пана свого“... Чи дивно, що навіть між духовенством можна побачити такий сумний факт, як підпирання орґанів, котрі літами плюгавлять наших Владик і протести проти пришпилення імен напасників?... Все те наслідки занепаду публичної опінії, котру творить преса.

III. А хто відповідальний за такий стан нашої преси у 80-ліття її істнування? Чи ті „радикальні“ 20 і кілька літні хлопчики ріжного сорта, котрі і за гроші і з власної пильности без уговку „дарують народови забездурно“ все, чого не мають і ніколи не будуть мати, плюгавлять віру і Церкву та „вчать“ нарід, що вони „напевно-напевнісенько“ знають, що „Бога нема а чоловік від малпи походить“... Не дурім себе! Такі наївні молодики дійсно надають тон українській пресі й публичному життю. Доказує се безліч фактів, котрих хіба сліпий не бачить. Атже фактом є, що навіть поважні редактори й письменники не мають серед таких обставин ні цивільної відваги ні можности, писати, що думають про ріжні справи і тільки жалісно крутяться в кераті загальних фраз про демаґоґію. Атже фактом є, що й дуже поважні наші люде коли оповідають свої думки, то роблять під псевдонімами й отверто пишуть, що не хочуть непотрібно й безуспішно наражуватися на бездумну лайку царствуючих у нас демаґоґів. І т. д. і т. д.

Значить — ми очевидно дійшли до тої стадії, котру св. Письмо характеризує як найгіршу кару для народів. Пізнати ту стадію по тім, що „юноші князи твоя“... а „від підошви в нозі тай до тімя на голові нема в тобі здорового місця: синяки і рани гниючі не вичищені, не перевязані, оливою не змягчені. Тож буде земля в вас опустошена, міста ваші огнем будуть спалені, поля ваші на очах ваших чужі будуть пожирати і все опустіє...“ Чиж се не факт, що за Збручем все те вже довго діється, а тут по части також, а по части дозріває до того, що там? Але — хто відповідальний за такий стан? За пайдократію...

IV. Хорий орґанізм таксамо не може знести твердої правди як хора людина твердого удару. Отже послухаймо, як на те питання відповідає собі католицька преса поза нашим орґанізмом.

З приводу смерти редактора католицького консервативного орґану „Фатерлянд“, Каспара Інталя, котрий помер дня 15. квітня ц. р. у 83-ім році життя а працював при катол. пресі від 25-го року свого життя і 30 літ був шефом-редактором того орґану, пише католицька „Шенере Цукунфт“ з 6-го мая ц. р. ось що: ...„Була се юридично високо освічена голова з найвищим розуміням тонкостей церковного й державного життя. Орґан „Фатерлянд“ розпоряджав весь час не тільки блискучими редакторами (тут вичисляє їх), але й знаменитими співробітниками (згадує їх для доказу)... Редакцію „Фатерлянд-у“ треба уважати просто Батьківщиною („Гаймат“) усего християнсько-соціяльного руху... Якже пояснити, що той орґан немав успіху?..“ І відповідає: Покликані круги страшне не доцінювали сили преси... На основний капітал для такого орґану призначили всего 100.000 зл. і тих не виплатили... Річно давали йому всего 20.000 зл., то є тільки, кілько такі орґани, як „Н. Вінер Таґблят“, „Н. Вінер Журналь“ або „Н. Фр. Прессе“ (з котрими „Фатерлянд“ повинен був конкурувати) мали з анонсів о д н о г о (недільного) числа!... І се діялося тоді, коли один архиепископ в Оломунци мав річного доходу поверх міліона корон, а поодинокі члени капітули від 20.000 до 50.000... До того всего трохи не кождий зі співфундаторів орґану мав свою власну політику і програму тай без уговку не давали спокою редакції, котра між їх суперечними поглядами й цілями не могла поступати інакше як по „лінії“ очевидних зигзаків... А заслужений редактор Інталь, чоловік великої праці й освіти, помер як жебрак у буквальнім

ЗОРЯ ГАЛИЦКАЯ.

Число 1.

Дня 15 Мая 1848.

Письмо тое чтоси выходитъ що тыждень разъ во Второкъ. — Цѣна покрочна во Львовѣ 1 Рынск. 18 кр. Ср: въ краяхъ почтовыхъ 1 Рынск. 45 кр. срѣбромъ.

ОДОЗВА ДО РЄСКОГО НАРОДЪ.

БРАТА!

Вѣдомо вамъ, що Найласкавѣйшій Цѣсарь Австрійскій и Король нашъ надали ласкаво всѣмъ народамъ своей державы, и намъ Рѣвнянамъ зимли Галицкои, патентомъ зъ дня 25 Бѣзня 1848 Конституцію, то значитъ: такѣж фондаминтальнѣю уставъ, котра цѣлымъ народови нашомъ черезъ выбраныхъ и завѣрены мающихъ мѣжѣвъ оудѣлъ въ правадавствѣ своѣмъ дозвалы, и тымъ способомъ свободи и докрый бытъ намъ забезпечы.

Мѣжи тыми свободами надани намъ тои оголины и великои ваги право, що можемо сенратна на нарады надъ спѣльнымъ добромъ нашимъ, розпознакати потрѣбы народа и краю нашого и такоки Найласкѣйшомъ Пановы предкладати.

Въ такомъ напѣрню заказало ся тѣ въ столичномъ мѣстѣ Львовѣ товариство Рѣвнѣвъ подъ назвою „Рада народна рѣвска“, котра, порозумѣвшычыся съ народомъ, его застѣпати, надъ его потрѣбами промышляти и надъ его свободами чѣкати бѣди.

Конечна потрѣба такого для насъ Рѣвнѣвъ зборъ тымъ лѣпшѣй за о-

кажи, скоро за застановимо, чымъ нашъ народъ колысь былъ, къ такомъ станѣ доси зостакалъ, и такимъ при надавой тепръ конституціи быти можи и повинны.

Мы Рѣвнѣ Галицки належимо до великого рѣвского народа, котрый одынымъ говоритъ азыкомъ и 15 мілѣновъ выноситъ зъ котрого полътрета мілѣона зимлю Галицкѣ замышкы. Той народъ былъ колысь самодѣльный, ровнался въ славѣ найможнѣйшымъ народамъ Ѣвропы, малъ свой письминный азыкъ, свои власни уставы, своихъ клавыхъ князѣвъ: одынымъ словомъ: былъ въ добромъ бытью, заможнымъ и силнымъ. Черезъ нетрѣзвни сварки и розни политични нищота розпалыла поволи той великій народъ, стратилъ свою самодѣльность, своихъ князѣвъ и пріишолъ подъ чужи панованы.

Такѣ нищота склоныли съ часолъ много можныхъ пановъ одстопити одъ рѣвского обрадкѣ отцѣ своихъ, а съ нимъ вырычыя мовы рѣвскои и опвѣтити свой народъ; хоть тая завѣзна обрадкѣ народности примѣнити немогли, и кровь рѣвска въ жылахъ йдъ

Оувага. — Читайте завши о въ серединѣ слова яко і, на початкѣ слова яко ві; а завши яко ѣ; н. п. конь, одъ, йдъ читайте кінь, відъ, ѣдъ.

того слова значінню в убогім приюті Милосердних Братів. Він тішився як дитина, коли хто в останних літах його життя подарував йому шматок вудженини („Гезельхтес“). В такій нужді померла особистість великого духа й характеру, публіцист, що мав стиль і формат і котрий все своє життя працював для поширення католицької ідеї. За його домовиною йшло 8 людей а на домовині був оден віночок. „Похорон останного льокая відбувається з більшим коштом, останній кримінальник не має меншої паради“ — кінчить свої замітки католицький орґан і додає: „Як довго провідні представники преси зазнавати-муть такого трактування як Інталь, так довго не може бути побіди католицької преси в публичнім життю... І се діється в часі, коли спадкоємці великих родів шукають лаврів у спортах „польо“ (гра пилкою на конях) й автомобілевім та коли большовизм стоїть перед брамами Відня...

V. Отсей потрясаючий опис навели ми не на те, щоб робити якісь докори, бо фактом єсть, який тут з дійсною радістю стверджуємо, що наше духовенство у своїй бідности значно лучше ставиться до молодої католицької преси, ніж описане тут німецько-австрійське ставилося у своїм богацтві. Ту потрясаючу картину навели ми тому, бо вона клясично ясно доказує, що відповідальність за заливання суспільности червоними филями руїни поносять не ліві а праві круги. Франція вже заплатила внутрішною руїною за недоцінювання солідної преси. Австрія платить тепер страшною нуждою і жахом перед тим, що її ще жде. Маймо надію, що гарно започаткований розвиток нашої католицької, консервативної преси розмірно великою жертвенністю нашого катол. Духовенства — не перерветься, але знаходитиме щораз то більше моральне й матеріяльне підпертя. А коли мине других 80 літ від початку нашої преси, загальний образ її буде ясніщий ніж той, який ми тут начеркнули.

VI. Справедливість вимагає зазначити, що за тих 80 літ були не тільки чорні краски на образі нашої преси. І так вже перший наш орґан „Зоря Галицька“ (в перших річниках) представ явся доволі гарно. Потому ослаб. Солідно редаґовані були в деяких роках також „Слово“ і „Правда“. За близько пів століття свого істнування мало й „Діло“ таких визначних редакторів як Вол. Барвінський, Белей, Охримович, Панейко (теперішні часи ще завчасно оцінювати). „Зоря“ (за Лукича), була дуже цінна. „Наука“ Наумовича мала великий вплив. З реліґійних орґанів до дуже добре редаґованих орґанів треба зачислити „Місіонаря“. Та всі вони — з виїмком мабуть одного-одинокого „Місіонаря“ — не мали континуації в своїй лінії розвитку й виказують довгі темні полоси занепаду, не зі своєї вини, а з бараду вище згадуваного почуття відповідальности у ширших, особливож правих, кругів, що до забезпечення того, що йде правим шляхом. Наслідок того той, котрий тепер бачимо.

Нехай же роздумання над розвитком української преси буде товчком до лучшого під гаслом: Не уступати перед злом, не боятися навіть гіркої правди і не мішати доброго з лихим, бо з того виходить отруя, а не корм. — А. Ч.

Св. Письмо про гасла новочасного розбою.

Як скажуть: Ось ходім, засядемо, щоб убити, заляжемо на чесного-невинного... Награбимо добра всякого у нього, хижим лупом сповнимо доми свої. Разом з нами кидатимеш жереб на пайок твій і спільний склад буде в нас усіх, — Мій сину! не йди по одній з ними дорозі, зупини ногу твою на стежці їх! Бо ноги їх біжать до злого і квапляться на пролив крови... Вони чигають на власну кров й укладають зраду проти душам своїм. Такі дороги всіх, що ласі на добро чуже: воно відбирає життя тим, що загарбали його...

(З книги Приповісток Соломона).

Найбільший вибір
всяких товарів блаватних,
великий вибір
СУКНА
поручає фірма
АНТІН УВЄРА
Львів, вул. Галицька ч. 10.
Те саме дотичить філій:
у Стрию, Дрогобичі, Тернополі, Тарнові.
207 Ціни незвичайно низькі! 1-10

НА НОВІ ШЛЯХИ.

2. За християнські основи нашого світогляду.

Одною з цінностей, що їх Християнство дало людству, се розбудження в людині свідомости про її висшість над звіриною. Висшість ся заключається в тім, що людина, крім матерії, складається ще з душі, яка й підносить її до гори та робить істотою подібною до Бога. Вона уплагороднює людину. Свідомість істнування душі викликає в людині у наслідку ще иншу свідомість: свідомість висшости душі-духа над тілом-матерією. Одна й друга свідомість відріжняє людину від звірини.

Висшість духа й ідеї над матерією й матеріяльними справами се засадничий рис християнської етики й моралі — християнського світогляду. Вона родить у послідовности ряд моральних наказів, що звязані нерозлучно з гідністю-достоїнством людини. Один з таких наказів се підпорядкування матеріяльних справ ідеї. Висока ідея а не низький матеріялізм повинна стояти в центрі інтересів людини. Висока ідея а не низький інстинкт повинна бути імпульсом і мотором людських поступків і діл. Імпульсом і мотором поступків і діл — як у тіснійшім, приватнім, так і в ширшім, громадянськім, життю.

Коли з того становища кинемо оком на наше життя, приватне і громадське, то що побачимо в нім? Побачимо скрізь і завсіди майже **перевагу матеріялізму над ідеалізмом.** Однаково: серед широких мас як і серед інтеліґенції. Однаково: в буднях і в хвилях високо історичних.

Чи треба наводити докази?

Пригадаймо тільки становище українських народніх мас в недавних переломових для нас роках. Чи не ставили маси сі матеріяльних справ вище понад національне визволення? І чи не валили вони в імя сподіваних матеріяльних користей свою українську державність? Однаково: своїми активними виступами проти своєї держави, чи історичною „невтральністю“ супроти наїздників. Однаково: за Української Центральної Ради, за Гетьманату чи за Директорії.

Повістевий фейлєтон „Нової Зорі“ з дня 13. V. 1928. 30

ОСИП НАЗАРУК.

РОКСОЛЯНА

Українська історична повість з 16. століття.

Але чи султана Сулеймана задержав білий квіт ясмину, що заглядав у вікно, чи білолиций місяць, що пронизував пахучі листочки ясмину, чи біле як ясмин личенько Настуні, чи її переляк — досить, що султан не відходив; стояв, вдивляючись у неї, як в образ.

За хвилю запитав:

— „Я тебе ще ніколи не бачив?“

— „Ні“, відповіла тихо, ледви чутно, не підводячи очей.

— „Як довго ти тут?“

В тій хвилі відчинилися двері сусідної кімнати й виглянула султанська одаліска з розгніваним обличчам.

Султан рухом руки дав їй знак, щоб зачинила двері. Вона на одну мить спізнилася виконати наказ, на мить, якої треба, щоб кинути гнівним поглядом на свою служницю як — суперницю. В ту мить молодий Сулейман обхопив поглядом обидві жінки. І сказав до Насті, збираючись до відходу:

— „Ти підеш за мною!“

Зовсім збентежена глянула Настуня на свій одяг і на свою паню. А та стояла мов громом ражена. Настя махінально пішла за Сулейманом. Ідучи, чула на собі погляди своєї пані. А в дальших кімнатах і своїх товаришок, що кололи її завистю, мов затроєними стрілами.

III.

Не памятала. як і куди йшла і як опинилася в невеличкім наріжнім будуарі гарему, де в закратовані вікна заглядав синій, міцно пахучий боз.

Серце в її грудях билося так сильно, що сперла знов руку на крату вікна.

Молодий Сулейман підійшов до неї і взявши її за руку повторив своє питання:

— „Як довго ти тут?“

— „Три тижні“, відповіла майже нечутно. А груди її так хвилювали, що запримітив се султан і сказав:

— „Ти чого така перелякана?“

— „Я не перелякана, тільки не знаю, як тепер покажуся на очі своїй пані, якій я мимохіть перебила твій прихід“.

Забула з перестраху додати який небудь титул, належний володареви Османів. Говорила просто через „ти“ і „твій“. Він очевидно взяв се на рахунок незнання мови і звичаїв.

— „Ти зовсім не потребуєш показуватися їй на очі“, відповів усміхаючись.

— „Чиж не таксамо зле буде мені тепер у кождої з твоїх жінок?“ замітила дуже тихо.

Султан весело засміявся і сказав:

— „Ти, бачу, не знаєш, що котру жінку чи дівчину султан раз діткне, її відокремлюють і дають їй окремих невольниць і евнухів“.

Зрозуміла. Мов лискавиці осліпили її на мить нові, зовсім несподівані вигляди.

Хвилину билася з думками й відповіла вся спалена від сорому:

— „Мусулманам коран забороняє насилувати невольниць проти волі їх“...

Молодий Сулейман споважнів. Пустив її руку і здивований запитав з притиском на кожнім слові:

— „Ти знаєш коран?“

— „Знаю“, відповіла вже трошки сміліше. „І знаю, що коран у богатьох місцях поручає як богоугодне діло освоболжування невольниць, а передовсім лагідність і доброту супроти них. І знаю, що ти наймогутніщий сторож і викона-

А українська світська інтеліґенція? Соціял-демократи, соціялісти-революціонери, соціялісти-самостійники, соціялісти-федералісти, не згадуючи вже про большевиків — на Вел. Україні, соціял-демократи, соціялісти-радикали, сельроби (праві і ліві), комуністи — у Галичині — отсе не всі ще українські, переважно інтеліґентські, партії, що стали під прапором соціялізму, отже матеріялізму, і кличі матеріялізму несли і несуть в народні маси.

Правда. Матеріялістичні партії є і в инших народів. Та ніде (з виїмком Росії!) вони не мали і не мають такого нетативного впливу на громадське життя, як у нас — на Україні. Бо всюди инде (з виїмком Росії!) партії сі зустрічали й зустрічають більш чи менш активне протиділання здорової частини громадянства.

Протиділання такого матеріялізмови в нас майже нема. Навпаки. Саме ті партії й окремі одиниці, що з вухами поринули в найгрубшім і набруднійшім матеріялізмі (аж до служби чужим чинникам за гроші!), ходять у нас з гордими чолами, знаходять вирозумілість, і — тим осмілені — ведуть себе чим раз більш провокуючо та раз-у-раз переходять навіть у наступ.

Як протиділати матеріялізмови?

Протиділати треба двома способами.

Передовсім треба освідомити себе і народні маси про висшість християнського розуміння людини над розумінням матеріялістичним. Що для людини повинно бути висшим людське достоїнство, ніж людське черево. Що в обороні людського достоїнства слід — коли треба — принести в жертву не тільки інтереси людського черева, але й саме людське життя. Що ідея національного визволення се не справа поліпшення матеріяльного добробуту нації, але справа куди важнійша — стати незалежним від нікого господарем на власній землі!

А далі треба освідомити себе і народні маси про низьку мораль матеріялістичну. Бо коли альфою і омеґою всьому є матеріялізм, то чогож обурюватися на всякого роду зрадників, запроданців, хрунів і т. п., які для матеріяльних чейже користей поступають так, як поступають? Таж мотиви їх діл нічим не гірші від мотивів, що ними кермуються соціялістичні партії (нпр. клич: робітники не мають вітчини! — отже: ibi patria ubi bene...)

Словом: треба будити в людині свідомість людського достоїнства на високих основах науки Христа.

Георґ Фридрих Гендель.

Говорячи про Баха*), неможливо забути його ровесника, другого великого представника не лише німецької, але взагалі всесвітньої духовної музики 1-шої половини XVIII ст. — Георґа Фридриха Генделя. (Гендель уродився 23. II. 1685 в Галле над Салею [Саксонія], образувався в Італії, а від 1712 остав в Анґлії аж до смерти, 14. VI. 1759.). В ряді наших музично-історичних сілюетів найближче місце після Баха належиться йому з ріжних причин. По 1-ше, він ровесник Баха, відтак, що важніще його етос близький Бахівському, мимо ріжниць темпераментів та успосіблень. Він в подібному стилю як Бах, музичний ґльоріфікатор державної сили й ладу в чисто-християнському поняттю, і хоч з роду лютеранин, — то також не дав своєї крицевої душі викривити китайським черевиком „реформаційного“ світогляду, носячи в серці пламенну любов до всього, що піднесле, божественне. І коли сей непротестантський первень проявляється у Баха наївним молитвенним ліризмом — у Гендля натомість фанатичним культом надлюдсько-героїчної величі, вітхненої Божим духом. Глянь-мо на його спосіб змалювання біблійних постатей в ораторіях. Коли Лютер у перекладі Св. Письма своєю особлившою стилізацією поробив зі старо- і новозавітніх осіб прямо таких самих грубо- змислових саських простаків, яким сам був — Гендель виводить перед нас ті особи в усій їхній непорочній святости, та величі. Надто має він ще і те спільне з Бахом, що і в його світських творах, ба навіть у любовних сценах опер, чується симпатичний відгомін церковщини, що зраджує

*) Гл. „Н. З.“ ч. 13. ц. р.

ЛЬОСИ

І-ої кляси державної льотерії є до набуття в найбільшім і найщасливішім канторі в краю

„НАДІЯ“, Львів, Сикстуська 6.

Що другий льос мусить виграти!

Головна виграна 700.000 золотих.

КРІМ ЦЬОГО ВИГРАНІ:

	на	400.000 зол.	— 400.000 зол.
1	„	300.000 зол.	— 300.000 зол.
2	по	100.000 зол.	— 200.000 зол.
2	„	80.000 зол.	— 160.000 зол.
2	„	75.000 зол.	— 150.000 зол.
2	„	70 000 зол.	— 140.000 зол.
3	„	50 000 зол.	— 150.000 зол.
2	„	40.000 зол.	— 80.000 зол,
2	„	35.000 зол.	— 70.000 зол.
6	„	25.000 зол.	— 150.000 зол.
2	„	20.000 зол.	— 40.000 зол.
20	„	15.000 зол.	— 300.000 зол.
38	„	10.000 зол.	— 380.000 зол.
68	„	5.000 зол.	— 340.000 „ і т. д.

Загальна сума виграних коло 24 міліонів золотих.

Тягнення вже 19. і 21. травня ц. р.

Ціни льосів: 1/4 льосу — зол. 10·00 — 1/2 льосу — зол. 20·00 — 1/1 льос зол. 40·00. — На замовлення висилаємо зараз льоси оригінальні, долучуючи плян гри й наш чек П. К. О. на безплатну пересилку належитости,

В тім місці витяти і виповнений прислати нам в листі

КАРТА ЗАМОВЛЕННЯ 101.

До „Надії“, Львів, Сикстуська ч. 6.

Отсим замовляю до 1 кляси Державної Клясової Льотерії

..... цілих льосів по зол. 40·00
..... пів „ „ „ 20·00
..... чверток „ „ 10·00

Належитість зол. ..... заплачу по одержанню льосів чеком П. К. О. через фірму до льосів долученим.

Імя й назвисько .....

Докладна адреса .....

203 2—2

вець приписів Пророка“, — додала, незначно підводячи очі на молодого Султана Османів.

— „Хто вчив тебе корану?“ запитав.

— „Побожний учитель Абдуллаг, у Каффі, в школі невольниць. Нехай Аллаг Акбар дасть йому много добрих літ!“

— „Він добре вчив тебе.“

Обоє дивилися на себе, якби відкрили в сій палаті щось зовсім несподіване. Вона не сподівалася ніколи, що буде мати нагоду в чотири очі говорити з могутнім Падишахом і може — випросити у нього свобідний поворот до Рідного Краю. Чула всіми нервами, що ся молода людина здібна до благородних учинків. І вже ввижався їй у далекій мрії рідний Рогатин і церковця св. Духа і сад біля неї і луги над Липою і великі стави і білий шлях до Львова... Аж покрасніла від мрії, як сніжний квіт калини, сонцем закрашений.

А він не сподівався, що між невольницями одної зі своїх одалісок зустріне чужинку, яка кепською мовою, але зовсім влучно говорити-ме про коран і не схоче відразу кинутися йому до ніг — йому, наймогутнішому з Султанів! Здавалося йому, що в її так скромно спущених оченятах замигтів відблиск гніву. На одну мить.

На хвилинку забушував також у нім гнів. Особливо вразило його слово про „насилування“. Хотів їй сказати, що не має ще ніякої підстави, говорити ані навіть думати про се. Але вчас зміркував, що такий висказ може вразити безборонну невольницю та замурувати їй уста. І перемогла в нім цікавість молодої людини, як дальше розвинеться розмова з сею невольницею. І успокоювало його гнів її признання, що він наймогутніщий сторож святої читанки Пророка.

Взяв її знов за руку і сказав:

— „Чи ти віриш у Пророка?“

— „Я християнка,“ відповіла виминаючо, але доволі виразно.

Усміхнувся, думаючи, що вже має перевагу над нею.

— „І якже ти можеш покликуватися на читанку Пророка, коли не віриш у нього?“

— „Але ти віриш,“ відповіла так природно й весело, що розброїла його. „А ти тут рішаєш, не я“, додала.

— „Тай розумнаж ти!“ — сказав здивований Сулейман. „А відки ти родом, як називаєшся і як сюди попала?“

Скромно спустилася очі й відповіла тихо:

— „Я з Червоної Руси. Твої люде називають мене „Роксоляна Хуррем“*). Татари вивезли мене силою з дому батьків, в день вінчання мого. І продали мене як невольницю, раз у Криму, а раз тут, на Авретбазарі“.

— „Ти була вже жінкою другого?“ — запитав.

— „Ні,“ відповіла. „В сам день вінчання вивезли мене.“

Молодий Сулейман хвилину боровся зі собою. Потім взяв її за ручку, подивися в очі й запитав:

— „А чи ти по своїй волі лишиласяб тут, якби я прирік взяти тебе до свого гарему на правах одаліски?“

— „Ти не зробиш сього,“ відповіла.

— „Чому?“

— „По перше тому, що я християнка.“

— „А по друге?“

— „По друге тому, що я тільки яко служниця слухняня...“

Засміявся і сказав:

— „По перше ти і яко служниця не зовсім слухняна!“

— „А по друге?“ запитала.

— „По друге — говори ти по третє, бо не скінчила.“

— „Скінчу! Отож по третє я думаю, що тільки тоді можна віддаватися мужчині, коли його любиться...“

Молодий султан знав, що в цілій величезній державі його нема ні одного дому, ні одного роду мосьлемів, з котрого найкраща дівчина не впалаб йому до ніг, якби лиш проявив охоту, взяти її до свого гарему. Він дуже здивувався, що тут, одна з його служниць, — ба, невольниця! — може мати такі думки... — „Що за диво?“ подумав.

*) Радісна Русинка.

(Дальше буде).

психіку композитора, пересяклу духом Божого Слова.

Найважніща ділянка його творчости се ораторія і духовна кантата. З численних ораторій більше звісні: „Савл", „Ізраіль в Єгипті" (вже переложений на укр. мову), „Месія", „Самсон", „Юда Маккавей". В ораторії показує Гендель своє найправдивіше духове обличча. В протиставленню до лірика Баха він тут суворий епік, а сі його ораторії, наче Мікель-Анджелеві біблійні фрески-велитні, або ряд поодиноких книг величезної біблійно-музичної Іліяди. Завдяки музиці Гендля життя героїв Старого і Нового Завіта щойно стало звуком, мельодією — композитор вкладає в їхні уста неначе одну величезну марселєзу Божої хвали — о скільки такий сміліший вислів тут дозволений!

В одному ряді з ораторіями стоять його анґліканські „ендеми" (anthems) себто церковні кантати, дальше 2 „Te Deum", „Ода до св. Цецілії" та світські кантати, головно дві: „Александрове свято" і „Веселість, задумчивість та уміркованість".

В протиставленню до Баха, що не писав зівсім опер, Гендель се у великій мірі оперний композитор, і навіть в ораторіях зраджує часто драматичний талан. Важніщі з його опер (всі італ. мовою), прим. „Юлій Цезар", „Ксеркс", „Роделінда", — після вікової перерви віджили тепер наново і граються з великим успіхом майже по всіх німецьких сценах. Герої його опер, то Цезари, Ксеркси, Сціпіони — світські панданти до ораторійних героїв. І хоча того рода постаті в операх були в тій епосі загально-модні — то все таки Гендель, перенятий культом героя-надчоловіка (в правдивому, а не „модерному" поняттю) змалював ті постаті з особлившою любовю.

На кінець згадаємо його інструментальну творчість — це концерти на орхестру (Concerti grossi), на орґани, дальше скрипочні сонати і трія, обоєві сонати і концерти, вкінці твори на клявіцимбал (суіти і дрібні твори — загально звісні варіяції „Гармонічний коваль" зі суіти E-dur і пассакалія зі суіти G-moll). І в тих інструментальних ділянках — хоч і менш інтензивно — все таки відбилася та сама піднесла християнсько-державницька ідеольоґія композитора, що виразилася так могучо в його духовно-вокальних творах.

Борис Кудрик.

Соціялізм і комунізм.

Орґан ППС. „Дзєннік Людови" пише: Варшавські комуністи облили брук Варшави невинною кровю робітничою. Сталася річ страшна, жахлива... Робітники мордували робітників... Ніякий Юда не піднявсяб такої ролі. А прецінь грошні пливучі з Росії могли видати таке кривавe жниво. Якесь фатум висить над польським пролетаріятом. Колись на 1. мая падали у Варшаві трупи від куль козацьких і тепер від московських. Давнійше тяжіла на нас Москва диктатурою кнута, сегодня диктатурою орди. Властиво ніщо не змінилося... Москві замало крови, яку лле чрезвичайка там, у неї, Хоче ще бачити кров за кордоном. Вічно голодний московський молох шукає жертв і знаходить. А коли не може знайти, то провокує. Комуністи виручають буржуазію в боротьбі проти робітництва... Далі накликує той орґан до рішучої боротьби помальованої на червоно козацької нагайки в совєтськім виданню.

До змісту цеї цікавої статейки можна замітити тільки одно: Комунізм від соціялізму не ріжниться нічим отріч скорішого темпа поступовання — до руїни. Длятого боротьба соціялізму проти комунізму так само безвиглядна як боротьба сумерку проти наступаючої ночі, або насіння проти овочу, який з нього виростає.

Політичний огляд.

(Селянська революта в Румунії. — Польсько-совітські взаємини в черговім напруженню і наша безрадність).

Очи політичного світа Европи обернені сьогодні на сусідну нам *Румунію*. Що саме там в сю пору діється, ніхто добре не знає, тому що безоглядна урядова цензура не пропускає вісток за кордон. Уривкові відомости, що поширилися у світі, кажуть, що румунське *селянство*, зорґанізоване тамошнім політиком Маню, *підняло загальну революту* проти румунського уряду Братіяну, — революту, що виявляє певні ознаки революційного перевороту. На разі конфлікт обертається в межах боротьби двох політичних партій за владу: селянсько-консервативно-демократичної та міщансько-аристократичної. Вжиті тут назви трохи незвичайні, бо й ціле життя в Румунії своїми формами далеко відбігає від европейського. Воно комплікується ще острим династичним питанням: як відомо, теперішній король має всього сім літ віку і наступив безпосередно по дідови, з поминенням батька — кн. Кароля, що по неволі пробуває за кордоном.

Революта почалася з великого селянського конґресу у семигородськім Білгороді (рум. Альба Юлія, мад. Дюлафеєрвар, нім. Карльсбурґ), що оповістив свою переміну в національні збори (щось неначе третій стан у Франції 1789!) та по святочній присязі рішився на пряму акцію проти уряду — на похід на Букарешт... Поки пресові аґенції принесуть нам розвязку сього змагання за владу в державі, не зайва річ дати позір на деякі прояви.

В чиїх руках і не булиб сі зревольтовані румунські селяне, одно певне: що вони виступили проти такого корупційного, тиранського і беззаконного уряду, якому трудно підобрати пару. З сеї причини симпатії світа автоматично схиляються у бік збунтованих. Та що й сі селяне мабуть не якась лише товпа з розбурханими пристрастями, показує ся обставина, що осередки їхньої акції лежать у найкультурніших частинах держави: у бувшім угорськім Семигороді і був. австрійській Буковині. Резолюції, ухвалені на згаданім конґресі, також визначаються політичною поміркованостю і зрілостю (вірність Церкві, монархічний принцип, законність в адміністрації, виборча свобода і т. ин.). Між иншими особливо цікавий протест проти державного централізму і домагання автономії й окремішностей для поодиноких країв. Наші анти-автономісти, що вважають автономну ідею передісторичним пережитком, мають новий доказ її живучости. Та що їм мова історії, що їм мова сучасної дійсности!

У Варшаві дійшло минулої неділі до атентату на члена совітської місії в Польщі. На щастя, без траґічного висліду. До того замах був мабуть призначений проти важнішої особи: проти посла Богомолова, і тільки помилка чи припадок устеріг сього останнього від долі Войкова у минулім році. Як тоді, так і тепер атентат вийшов з молодих кол російської еміґрації. Не вважаючи на невдачу замаху, *польсько-совітські взаємини* перейшли знов *у стан напруження*. Дві совітські ноти до польського уряду обвинувачують не так дуже саму протибільшовицьку еміґрацію, як більше польський уряд, що мовляв все ще терпить на своїй території такі живла. І хоч тон сих нот сильно здержаний і хоч польський уряд не щадить висловів жалю з приводу випадку і переводить серед російських еміґрантів труси та арешти, то з усього таки почувається, яким обопільним недовірям наповнені політичні взаємини між Польщею і СССР. Сі взаємини не були гірші навіть тогді, коли що другий день читалося і чулося про диверсійні банди на окраїнах. І цілком природно. Тогді були се тілько тертя між двома сусідами, з котрих ні сей ні той не мав ні охоти ні змоги іти дальше поза такі дошкульні шпилькові колючки; сьогодні натомість — фронт широкий, принаймні по сім боці, де Польща; по тім боці, де Совіти, він не поширився, правда, зате поглибився - - у всіх державах протибольшевицького фронту.

Одним словом, міжнародна атмосфера по сім і по тім боці червоних стовпів насичена небезпечною електричністю. Не дай Боже чого, а ми, Українці, неприготовані і безрадні станемо перед новою епохою нашої історії.

МАҐАЗИН ФУТЕР

ВІКТОРА ЗІХЛЄРА СИНИ

Львів, пл. Галицька 14. І. пов.

Поручають **футра** дамські, мужеські, футряна ґалянтерія. Приймають всякі кушнірські роботи. Переховування футер через літо. Ціни дуже низькі. 201 2—30

Д О П И С И.

ЛОПУШАНКА ХОМИНА. (Чи святкувати річницю знесення паншини?) Не як історик, а як цей, що зацікавився справою святкування роковин знесення панцини, підданою вправді о. Татомиром тільки історикам до освітлення, хочу висказати свою думку, бо справа: „чи святкувати роковини знесення" — це справа, в якій можуть, по мойому, і неісторики занятися слово.

Святкування роковин знесення паншини—це не святкування роковин биття буками — це не пригадка неволі, а святкування роковин свободи: тіла й духа.

— Таж всяка (? — Ред.) неволя получена з терпіннями тіла! І більше навіть в ній терпить фізично й матеріяльно, як морально.

Та чи з цего приводу, що от прим. за царату бито нас — Українців — нагаями, вязнено, засилано на Сибір, визволення України з під російської влади й святкування роковин цеї хвилі малобути пригадкою биття нас нагаями? А хочаби і так! Таж пригадка волі тісно звязана з пригадкою невол — терпінь. Щоб хтось міг сказати, що це добро —мусить перш всего пізнати зло — зазнати його. Як добро і зло — так воля й неволя нерозлучні з собою поняття.

Остаточно й я можу згодитись: і з автором питання: „Чи святкувати річницю знесення паншини" і з Хвальною Редакцією, що святкування роковин знесення паншини — се застаріліть, але не можу згодитись з цим, щоби як Хв. Редакція твердить, святкування роковин знесення паншини мало бути шкідливим матеріяльно (А стрічені дні? — Ред.) й морально народові.

Власне при такому святі можна народові щось дати. Можна з мови про неволю тіла, бо справді паншина була головно неволею тіла, перейти до неволі духа—взагалі всякої неволі й заохотити народ до праці над визволенням з них. (Все те прекрасно можна виложити народови також в неділю й не треба марнувати робучих днів.—Ред.).

Оце мій погляд на справу святкування роковин знесення паншини.

о. М. Вовчик.

ЛІКАР-ДЕНТИСТ (стоматольог)

Д-р мед. БЕРТА ШНАППЕР

абс. дентист. клініки Університету

Львів, вул. Академічна 24.

Тел. 26-58.

ординує в недугах зубів та устної ями — - Технічно-дентистична робітня. - — 102 Для незаможних подекші. 15-15

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

З ІСТОРІЇ ПРЕСИ НА УКРАЇНІ.

Перший часопис на Україні появився у Львові в 1776 р. Був се тижневик у французькій мові п. н. „Gazette de Léopol". Виходив тільки 1 рік. Одинокий відомий досі, тай то неповний, примірник його зберігається в Бібліотеці Оссолінських у Львові[1]).

Через більш ніж чверть століття Львів був *одиноким містом на всій* соборній Україні, де раз-у-раз виходили часописи: французькі, німецькі, польські. Між ин. від 1794 р. став виходити тут щодня „Dziennik patryotycznych polityków" — перший щоденник у Львові і на Україні і перший часопис суто польський. Тим більш цікавий для нас факт, що видавцем його і першим редактором був о. Мих. Гарасевич, пізнійший автор відомих цінних „Annales Ecclesiae Ruthenae" і визначний *український* діяч та патріот. В 1811 р. появляється у Львові новий часопис у двох виданнях: „Gazeta Lwowska" згл. „Lemberger Zeitung", що від того року виходить у польськім виданню безперервно аж по нинішній день (118 літ!). Се нині найстарший часопис на всій Україні.

Друга з черги після Галичини українська земля, де появилася преса, се Холмщина. Там у Замостю в 1803 р. став виходити часопис „Dziennik Ekonomiczny Zamojski".

Щойно після Галичини й Холмщини появляється преса на Вел. Україні. Перший справжній часопис на В. Україні появляється в 1812 р. у Харкові, що був тоді одиноким університетським містом, а разом із тим і культурним центром цілої В. України. Се тижневик „Харьковскій Еженедѣльникъ". Другий часопис на В. Україні став виходити в 1816 р. також у Харкові п. н. „Украинскій Вѣстникъ". В нім друкували свої писання (і по українськи) П. Гулак-Артемовський та Гр. Квітка-Основяненко. В 1824 р. появляється тамже „Украинскій Журналъ". Після Харкова йде Одеса, де в рр. 1820—28 появляється ряд часописів у французькій і російській мові. Найпізнійше, бо аж у 1835 р., став появлятися часопис у Києві (отже 58 літ пізнійше, як у Львові).

Слідуюча з черги українська земля, де появилася преса, се Закарпаття. Перший часопис на Закарпаттю появився у найдальше на захід висуненім місті — в Пряшеві. Був се спільний часопис Кошиць і Пряшева „Kassa-Eperjesi Ertesito — Kaschau-Eperjeser Kundschaftsblatt", що став виходити в 1841 р. в мовах мадярській і німецькій та проіснував до 1914 р. В 1845 р. появляється перший часопис в Ужгороді в мадярській мові.

На самім кінці йде Буковина. Тут перший часопис появляється щойно в 1848 р. у Чернівцях. Була се румунсько-німецька „Bucovina".

До того часу всі часописи на Україні появлялися в ріжних мовах: французькій, німецькій, латинській, польській, російській, мадярській, румунській — тільки не в українській. Перелім під сим оглядом наступив щойно в 1848 р. Тоді вперше появляється українська національна преса в *українській* мові.

Думка видавати часопис українською мовою зародилась була одначе раньше.

Вже в 1830-тих рр. Маркіян Шашкевич підчас свого побуту у львівській духовній семинарії робив заходи видавати у Львові український часопис. Одначе не дістав на се дозволу. Проект видавати часопис українською мовою повстав знова в 1842 р. Тоді сам австрійський уряд, щоб відвернути галицьких Українців від Росії, мав намір видавати у Відні український літературний журнал в українській народній мові і латинкою. Редакцію його запропоновано Іванови Головацькому. Та проект сей не був зреалізований. Вкінці в рр. 1843—1847 було ще кілька заходів видавати український часопис (о. Йосиф Левицький, о. М. Кузем-ський й ин.). Але й сі заходи не мали успіху.

Нарешті з настанням політичної свободи в Австрії 15. мая 1848 р. появився у Львові український політичний двотижневик п. н. „Зоря Галицка" — *перший національний український часопис в українській мові на всій Україні.*

„Зоря Галицка" була орґаном „Головної Руської Ради". Тим самим вона була провідним українським часописом у тих часах для всіх українських земель Австрії (Галичина, Закарпаття, Буковина). В ній виступали майже всі визначніші наші політичні і культурні діячі в Австрії тих часів. Виходила зразу в народнім дусі і народньою мовою; пізнійше кілька разів зміняла свій напрям. Проіснувала 10 літ — до 1857 р. включно.

З появою „Зорі Галицкої" починається українська національна преса в українській мові. Зосереджується вона найперш у Львові. Та вже в 1849—50 рр. поширюється на Відень і Будапешт.

В 1862 р. появляється перший український часопис на галицькій провінції. Се „Голосъ Народный", що став виходити в Коломиї.

Перший український часопис на Закарпаттю появляється щойно в 1867 р. Був се „Учитель", що виходив в Ужгороді (не „Свѣтъ", як написано у „Споминах" закарпатського діяча о. Волошина). „Світ" появився тамже тогож року, одначе пізнійше.

Що торкається Буковини, то вже в 1850 р. появився у Чернівцях український урядовий „Вѣстник" законів для Буковини. Та перший український громадянський часопис появився там щойно в 1870 р. п. н. „Буковинская Зоря".

Головним осередком української преси в 2-гій половині XIX. ст. є Львів. Тут і появляється тоді цілий ряд українських часописів. Найважнійші з них: „Слово", „Правда", „Зоря" і „Діло".

„Слово" стало виходити в 1861 р. під ред. Б. Дідицького. Виходило до 1887 р. — отже 27 літ. Зразу як тижневик, відтак 2 рази, а від 1873 р. 3 рази на тиждень. Появилося воно завдяки тодішньому патріотови і меценатови Мих. Качковському, який не тільки що зложив вимагану тоді законом ґазетну кавцію в квоті 3000 гульд. а. в., але намовивши Дідицького обняти редакцію ґазети, підпомагав в початках редактора і співробітників постійною місячною платнею. Крім того обіцяв Дідицькому призначити для нього в своїм завіщанню *досмертну пенсію й додержав слова.* Крім Качковського піддержував „Слово" через перших 6 місяців щомісячними жертвами також галицький митрополит Григорій Яхимович.

„Слово" в перших роках було загально-національним часописом. Поруч представників москвофільського напрямку виступають у нім також визначні тогочасні українські діячі з Галичини і Вел. України (Куліш, Коніський й ин.). Та від 2-ої пол. 1860-тих рр., а головно від 1871 р., коли редакцію обняв В. Площанський, аж до кінця є воно москвофільсько-обединительним органом. Всеж таки аж до кінця свого істнування воно займало визначне місце серед преси не тільки у Львові, але взагалі в Галичині.

В 1867 р. появляється у Львові **„Правда"**, новий суто український часопис, що відразу займає визначне місце серед тогочасної української преси.

„Правда" виходила в рр. 1867—70, 1872—80 і 1888—98, отже 23 роки, з початку 3 рази на місяць, відтак що тижня, далі що місяця, 2 рази на місяць, вкінці знова що тижня. Редаґували її між ин. Ом. Партицький, д-р К. Сушкевич, Н. Вахнянин, д-р Ол. Огоновський, В. Барвінський, д-р Е. Олесницький й ин. Серед авторів, що їх писання надруковані в „Правді", зустрічаємо: 1) з Вел. України П. Куліша, М. Вовчка, М. Костомарова, Ол. Конїського, Ол. Стороженка, Ст. Руданського, Ів. Нечуя-Левицького, Ів. Рудченка, Ганну Барвінок, Ол. Чужбинського, П. Мирного, В. Лиманського, М. Драгоманова, В. Самійленка, Карпенка-Карого, М. Грушевського, А. Кримського, Б. Грінченка, М. Загірню, М. Школиченка, Тр. Зінківського, М. Коцюбинського, Л. Старицьку й ин.; 2) з Галичини: В. Шашкевича, Ф. Заревича, Н. Вахнянина, Е. Желехівського, д-р М. Бучинського, д-р Ю. Целевича, д-ра О. Терлецького, В. Навроцького, К. Устіяновича, д-ра Ом. Огоновського, о. Ст. Качару, В. Федоровича, Кс. Климковича, В. Барвінського, д-ра Ів. Пулюя, Гр. Цеглинського, Івана Франка, Ю. Романчука, Ол. Барвінського й ин.; 3) з Буковини: Д. Млаку, Ю. Федьковича, Наума Шрама і т. д. Як бачимо з наведеного вище списку імен, „Правда" згуртувала коло себе майже всіх найвизначнійших представників українства тих часів з цілої майже України. Вона була отже першим політичним **всеукраїнським** часописом взагалі.

Третім визначним українським часописом в 2-ій пол. XIX. ст. був літературно-науковий часопис **„Зоря"**, що появився у Львові в 1880 р. і виходив 18 літ, до 1897 р.

Першим видавцем і редактором „Зорі" був Ом. Партицький. В 1885 р. переняло часопис Тов. ім. Шевченка і видавало його аж до кінця. До 1890 р. „Зоря" нічим не вибивалася. Замітна зміна наступила щойно від 1891 р., коли редакцію її обняв п. В. Лукич-Левицький. Від тоді „Зоря" починає ґуртувати коло себе чим раз більше тогочасних укр. письменників з Галичини і Вел. України та стає побіч „Правди" другим часописом з всеукраїнським характером (а першим літературним). В останніх роках вибивається навіть на перший плян.

У 1880 р. став виходити у Львові ще один український часопис, політичного характеру, що з часом вибився на чоло всеї української преси і став провідним органом українського громадянства у Галичині. Се — **„Діло".** „Діло" оснував Вол. Барвінський, а надав імя брат його Ол. Барвінський. Назвав так для протиставлення москвофільському „Слову".

З початку, в 1880—82 рр., „Діло" появлялося тільки 2 рази на тиждень. В рр. 1883—87 виходило вже 3 рази. Від 1888 р. виходить **щодня.**

Першим редактором „Діла" був Вол. Барвінський. В 1884 р. редакцію обняв Ів. Белей і вів її, майже без перерви, аж до 1902 р. Після переходу Белея на спочинок редакторами „Діла" були: д-р Е. Левицький (1902—1905), д-р В. Охримович (1902, 1906—1907, 1924), д-р Л. Цегельський (1908), Ол. Борковський (1909-1910), д-р В. Бачинський (1911), д-р В. Кушнір (1912), д-р В. Панейко (1913—18, 1925) й ин.

Се перший український щоденник і **найстарший** нині український часопис взагалі.

З инших українських часописів 2-ої пол. XIX. ст. слід згадати такі: 1) у Галичині: „Вечерницѣ" (1862—63), „Мета" (1863—65), „Нива" (1865) і „Русалка" (1866) — **перші українофільські** часописи в Галичині, що відіграли чималу ролю в процесі „українізації" галицького гро-

---

[1]) Всі вістки, немовби часопис у Львові істнував вже в пол. XVII. ст., — невірні!

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

мадянства; далі **популярні** для народа: „Наука“ о. Ів. Наумовича, „Батьківщина“ і „Свобода“; для дітей: „Дзвінок“; **церковно-релігійні:** „Рускій Сіонъ“ (1871—80, 1883—85), „Душпастырь“ (1887-1898), „Посланникъ“ (1889—1911), „Книжочки Мисійнй“ (1890—1910), „Місіонар“ (1897-по нині), „Богословскій Вѣстник“ й ин.; **наукові:** „Историческій Сборникъ“ (1850-53), „Науковый Сборникъ“ (1865—68), „Часопись Правнича“ (1889—1899), „Етнографическій Сборникъ“ (1892), „Записки Наук. Т-ва ім. Шевченка“ (1892—по нині), „Часопись Правнича і Економічна“ й ин.; **літературні і літ.-наукові:** „Литературный Сборникъ“ (1869—73), „Житє і Слово“ (1893—96), „Літературно-Науковий Вістник“ (1898— по нині); 2) на Буковині: „Родимый Листокъ“ (1879-82), „Буковина“ (1885—1918); 3) на Закарпаттю: „Наука“ 1897—1921).

В останнім десятиліттю XIX. ст. появилося в Галичині поруч „Діла“ ще кілька щоденників, україн. і москвофільських, як: „Народна Часопись“ (урядова), „Руслан“, „Галицкая Русь“, „Галичанинъ“.

В 2-ій пол. XIX. ст. українська преса появляється також на еміграції: в зах. Европі — в Женеві („Громада“, 1878-82, М. Драгоманова), Льондоні („Приятель Дѣтей“ і „Звѣзда“ Гр. Купчанка), і також в Америці. За морем перший український часопис появляється в 1886 р. в Шенандоа п. н. „Америка“. Його оснував, редагував і рівночасно і складав о. Ів. Волянський з Галичини. Від 1893 р. стала виходити „Свобода“. Вона виходить від пару літ як щоденник по нині.

На **Вел. Україні** української національної преси на протязі цілого XIX. ст. **не було.** Тільки в 1861—62 рр. появлявся в Петербурзі періодичний журнал — місячник **„Основа“,** що його видавали по части українською мовою Білозерський і Куліш. Від 1880 р. став виходити у Київі науково-історичний місячник **„Кіевская Старина“,** що проістнував до 1905 р. і де під кінець XIX. ст. белетристику друковано в українській мові. Причина отсього ненормального стану: **заборони** української преси на В. Україні і в Росії у 1863 і 1876 рр., хоч перед 1863 р. спеціяльних обмежень у тім напрямі не було.

Нове XX-те століття в перших роках не принесло ніякої замітної зміни в укр. пресі. Як у 2-ій пол. XIX. ст., головною базою укр. преси були українські землі Австро-Угорщини, поруч українських кольоній в Америці.

Перелім наступив щойно в 1905 р. Тоді з вибухом 1-ої російської революції й упадком абсолютизму впали між ин. і всі заборони з українського друкованого слова в Росії.

Першим українським часописом на В. Україні був селянський тижневик **„Хлібороб“,** що його ч. 1-е вийшло „явочним порядком“ (самовільно) дн. 12. падолиста 1905 р. у Лубнях, коштом Лубенської Української Громади під ред. інж. Мик. Шемета. Але вже чч. 4 і 5 „Хлібороба“ були сконфісковані, після чого видання припинено.

Першим українським часописом, який появився на В. Україні легально, був тижневик „Рідний Край“, що став виходити в грудні 1905 р. у Полтаві під ред. Ол. Пчілки.

Одночасно пішли заходи, щоб видавати український часопис у Київі. Там гурток укр. діячів з п. Е. Чикаленком на чолі постановив видавати український щоденник п. н. „Громадське Слово“ і місячник „Нове Життя“. Та їх, в зародку ще, уряд заборонив. Тоді п. В. Леонтович добув дозвіл на новий щоденник і в останній день 1905 р. появилося у Київі ч. 1-е першого українського щоденника п. н. **„Громадська Думка“.** Та „Гр. Думка“ не виходила довго. Дн. 18. VIII. 1906 р. влада на ч. 21-ім її припинила.

Дня 15. IX. 1906 р. появився у Київі новий український щоденник **„Рада“,** що виходив до 1914 р. Характеристичне, що як перші газети взагалі, так і перші українські появилися в Київі найпізніще.

У Галичині розвій української преси йшов далі. З року на рік істнуючі часописи запускали чим раз глибше коріння і появлялися нові й нові українські часописи, що захоплювали чим раз ширші і чим раз спеціяльнійші ділянки місцевого укр. життя. Так ішов тут згаданий розвій безвпинно аж до вибуху великої війни в 1914 р.

Останнім роком нормального розвою української преси взагалі був 1913 р. В році сім укр. преса представлялася так: в б. Австро-Угорщині 70 часописів (Галичина — 57, Буковина — 7, Закарпаття — 1, Відень — 4, Будапешт 1); в б. Росії: 16 (В. Україна — 15, Петербург — 1); в Америці: 25 (Злучені Держави — 13, Канада — 10, Бразилія —2). Разом 111 часописів.

В 1914 р. впав на українську пресу важкий удар. З хвилею вибуху війни російський уряд зробив погром українству на В. Україні взагалі; в першу чергу тамошній українській пресі. **Всі** українські часописи на В. Україні **закрито.** Та сама доля зустрінула й українську пресу в Галичині і на Буковині, коли оба краї опинилися в 1914—15 рр під російською окупацією. Те саме зробив мадярський уряд на Закарпаттю. Таким чином усі етнографічні українські землі лишилися без ніякої національної преси. Українська преса істнувала тільки на чужині. В Европі — у Відні і Женеві та в Америці. А на українських землях залишилися були тільки часописи в неукраїнській мові: на В. Україні — російські і польські, в Галичині — польські і російські...

1918—19 рр. — роки відродження над Дніпром і над Дністром української державности — се одночасно роки небувалого досі розквіту української преси. Не зважаючи на воєнну руїну і на продовження на українських землях воєнних подій, на В. Україні і в Галичині появляється тоді велике число укр. часописів. Передовсім на В. Україні, зокрема у Київі; так у 1918 р. виходить у самім тільки Київі кілька великих українських щоденників поруч цілого ряду инших укр. часописів. А в Галичині 1919 рік зазначився знова особливо: появою укр. часописів на провінції в такім числі, якого до того часу галицька земля не бачила. В тім — 4 українські щоденники на провінції.

Упадок Української Держави в 1918 р. був катастрофою і для української преси. Катастрофою у буквальнім значінню сього слова. Бо з хвилею окупації майже вся укр. преса на укр. етнографічних землях знова перестала істнувати.

Щойно в останніх роках укр. преса починає приходити до себе. Передовсім на Зах. Україні: в Галичині і на Закарпаттю, а далі на Вел. Україні.

Та се — в кождого на очах.

На кінець ще одна замітка.

Ніде мабуть не цінили свободи преси і не тужили за нею так, як колись у передреволюційній Росії взагалі і на Україні окрема. Та ніде свобода преси не потоптана нині так, як саме у революційній Росії і на В. Україні. Бо там поза урядовою, урядово-партійною і суто фаховою инша преса абсолютно заборонена. Отсе виїмкове становище української преси на В. Україні, в якім вона знаходиться там іще нині, історія преси відмітить поруч ганебної памяти заборон з 1863 і 1876 та погрому з 1914/15 рр.

Ів. Кревецький.

Бібліографія.

Ів. Кревецький. ПЕРША ГАЗЕТА НА УКРАЇНІ. („Gazette de Léopol" із 1776 р.). Український Науковий Інститут Книгознавства. Київ, 1927. Стор. 15. В. 8⁰.

Се історично-бібліографічний нарис про часопис „Gazette de Léopol", що в 1776 р. виходив як тижневик у Львові французькою мовою. Був се перший часопис на Україні взагалі. Особливу увагу звернено в тім нарисі на „Ukrainica" в „Gazette de Léopol". Повні тексти їх подано в перекладі. Найцікавіші з них: Опис обходу львівськими й підльвівськими Українцями одного церковного свята, опис львівських контрактів (великих річних ярмарків) і записка про плавбу на Чорнім Морі, в якій м. ин. подано цікаві причини зруйнування Запорожської Січи (щоби зробити безпечним торговельний шлях по Дніпру). До нарису додана світлина „G. d. L" — О. Н.

Ів. Кревецький. ПОЧАТКИ ПРЕСИ НА УКРАЇНІ 1776—1850. Наукове Товариство ім. Шевченка. Львів, 1927. Стор 26. В. 8⁰.

Отсей нарис має такі розділи: I. Перша газета на Україні (776). II. Преса у Львові при кінці 18 і на початку 19 вв. III. Початки преси на Вел. Україні. IV. Преса на зах. укр. землях в І-й половині 19 го ст. (Галичина, Закарпаття, Буковина). V. Перша газета в укр. мові. — Початки укр. нац. преси.

Автор оглядає пресу на Україні територіяльно, отже у всіх мовах: французькій, німецькій, латинській (перший правничий журнал), польській, румунській, мадярській російській і українській. В тексті три світлини. — О. Н.

Матеріяли до історії друку та до бібліографії Поділля. Том I. ЧАСОПИСИ ПОДІЛЛЯ. Історично-бібліографічний збірник. Склали: М. Білинський, Н. Співачевська та І. Кревецький. За редакцією В. Отамановського. Вінницька Філія Всенародньої Бібліотеки України при Українській Академії Наук. Кабінет вивчування Поділля. У Вінниці, 1927/1928. Стор. VII + 9—31 + 146 + 21 + 4 + III + (2). В. 8⁰.

Зазначений вище збірник, що його видав вінницький Кабінет вивчування Поділля, присвячений пресі Поділля в межах УСРР. й галицького. Складається він з 3 частин: історичного огляду часописів Поділля в межах УСРР. М. Білінського, Бібліографії часописів Поділля також в межах УСРР. Н. Співачевської та історично-бібліографічного огляду часописів Галицького Поділля І. Кревецького. Збірник, як і всі дотеперішні публікації Кабінету, виданий старанно і з богатьома знимками. Се цінний вклад у наукову літературу про Поділля. На особливе признання заслугує подане при кінці в німецькій мові резюме всеї книги, зладжене змістовно. — О. Н.

Ів. Кревецький. ЧАСОПИСИ ГАЛИЦЬКОГО ПОДІЛЛЯ. Історично-бібліографічні матеріяли (1882—1927) Вінницька Філія Всеукраїнської Бібліотеки України при Українській Академії Наук. Кабінет вивчування Поділля. У Вінниці, 1928. Ст. 21. В. 8 .

Се окрема відбитка з зазначеного вище збірника „Часописи Поділля". В ній поданий історично-бібліографічний огляд усеї преси Галицького Поділля за весь час її істнування: польської, української, жидівської. В тексті багато світлин. — О. Н.

Ігнатієнко В. УКРАЇНСЬКА ПРЕСА (1816—1925 рр.) (Історично-бібліографічний етюд). Український Науковий Інститут Книгознавства. Держ. Вид. України. Київ, 1926. Ст. 16 + (4). 16⁰.

Се популярно-наукова розвідка про розвиток укр. преси на всіх укр. землях і за весь час її істнування. В ній відмічені головні етапи розвитку та схарактеризовані цікаві моменти. В тексті багато знимок і статистичних таблиць. На жаль, дати про укр. пресу не завсіди вірні: напр. у 1913 р. автор нараховує всіх укр. часописів 48, а їх було понад 110. Се перший того роду огляд історії української преси взагалі. — К.

Вже вийшла з друку найновіша праця
ВЯЧЕСЛАВА ЛИПИНСЬКОГО
ХАМ І ЯФЕТ
Ціна 90 сот.
Замовляти в Адм. „ПОСТУПУ", Львів, вул. Сапіги ч. 26.

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ.

100-ліття чеської катол преси. „Časopis katolickeho Duchovenstva“ обходить сего року столітну річницю свого оснування, виходячи з засади, що ювилеї дають найлучшу нагоду до перегляду й оцінки праці. Ізза 6-літної перерви в видаванню того орґану має він за собою фактично тільки 94 літ праці, але 100-літня річниця його основи припадає сего року. Желаємо катол. орґанови братного народу якнайкращих успіхів на будуче.

До 200-літного ювилею канонізації св. Йоана Непомука роблять чеські католики вже тепер великі приготування.

Зїзд кат. студентів Швайцарії. (і. л.) Від 11—13. квітня ц. р. відбувся в Люцерні зїзд кат. студентів вищих шкіл Швайцарії. На зїздї обговорено цілий ряд біжучих питань релїґійних, політичних і економічних. Програма конференцій була така: Дня 11./4.: „Сучасні рел. струї“ — проф. де Шастоне з Берна; „Христос і теперішні часи“ — Монс. Мейенберґ з Люцерни; „Церква правди і Церква любови“ — о. Манзер з Фрайбурґа; „Церква і політичні партії“ — проф. Шарріер з Фрайбурґа. Дня 12./4.: „Студенти і політика“ — д-р Дока з Ціріху; „Федералізм і централізація“ — д-р Ганс Абт з Базилеї; „Кріза соціялізму“ — проф. Бек з Фрайбурґа; „Націоналізм і інтернаціоналізм“ — федеральний судія Піллєр з Льозанни. Дня 13./4.: „Основи карного права“ — проф. фон Оверберґ, ректор унів. в Фрайбурґу; „Положення католиків в економічному життю“ — д-р Вік, редактор з Люцерни; „Студенти і пролєтаріят“ — д-р Льоренц, доцент федеральної політехніки; „Функція кат. молоді в Швайцарії“ — федер. радник д-р Мотта з Берна.

Політичні вістки.

Конференція в справі передвоєнних довгів сукцесійних держав Австро-Угорщини почалася у Відні. Голова конференції, представник репараційної комісії Сміт, заявив, що після безуспішних нарад у Відні, Празі і Парижі теперішня конференція мусить довести до успішного полагодження цеї справи. А з кінцем сего місяця розпічнеться в Римі нарада представників державних спадкоємців б. Увстро-Угоршини в справі сплати довгів, котрі остали по ній. Між першими точками програми бачимо справу коронових рент і амортизацію рент золотих. Преса доносить, що всі державні спадкоємці вже погодилися в тих справах, з виїмком малої Австрії, котра каже, що на неї звалюють за великі тягарі.

ФРАНЦІЯ. Вислід виборів по офіціяльним даним такий: Всіх послів 612 (в попереднім парляменті 584). З того числа є тільки 121 послів опозиційних. В попередній палаті мала опозиція одну третину голосів, в теперішнім менше ніж $^1/_5$. Це обчислення тільки теоретичне. На ділі Поанкаре не буде мати більшости $^4/_5$ то є всіх 491 голосів. Всеж таки має певну більшість (коло 380 гол.). Католицький „Лія Кроа“ дальше звертає увагу на небезпеку комунізму, мимо зменшення числа комун. мандатів. Діло в тім, що при теперішніх виборах число комуністичних голосів зросло. Невдачу комуністів приписують зміні виборчої ординації, котра для менших політичних ґруп дуже некорисна.

РАДЯНСЬКИЙ СОЮЗ. Большевицька преса на Радянщині воро-жить скору війну. В червні розпічнеться „економічна блькада“, а відтак може і війна проти СССР. Підчас тої блькади Анґлія, Франція й Німеччина утворять „синдикат відбудови“ під проводом (?) російського буржуазно-демократичного уряду, котрий має обняти владу по большевиках. Так пишуть большевики, а московська „Правда“ взиває з того приводу західно-европейський пролєтаріят до рішучого виступу проти всяких воєнних плянів своїх імперіялістів. Большевики лякають своїх підданих „буржуазією“, а европейський пролєтаріят війною.

Мобілізація в Японії.

Небезпека комплікацій між нею й Америкою.

Токіо. — Цісар затвердив висилку третої дивізії військ до Китаю. Сім торпедовців щойно відплило туди, чотири инші в дорозі. Число японських військ у Китаю зросте до 26.000.

Льондон. — Японський уряд змобілізував около 50.000 людей. В анґлійських політ. кругах не мають нічого проти заняття Японцями провінції Шантунґу, одначе думають, шо се викличе протест Америки.

Ню-Йорк. — Японський посол заявив у Вашінґтоні, що всі зарядження Японії в Китаю мають на ціли тільки охорону життя і майна Японців і инших чужинців...

Китайська провінція Шантунґ, оточена зі сходу Жовтим Морем, а з иньших сторін т. зв. Великою Рівниною. Се велика країна, переважно гориста. На її підгірю, що межує з Вел. Рівниною і на частинах тої рівнини удається гарно управа ріллі, овочів, ярин, годівля худоби й шовківниць. Населення там густе. Є і промисл (шовк, емалія, скло), в горах камяний уголь і залізо. Вся провінція має 147.800 кв. км. і 33 міліони населення, значить меньше-більше рівпяється населеню всеї України від часу війни. Столиця — Тсінан. Там резидує Апостольський Вікарій. Два иньші в иньших містах того краю. Японія вже раз заняла була Шантунґ в часі вел. війни й держала його до року 1922.

ОГЛЯД ЧАСОПИСІВ.

Про хадеків (христ. демократів) пише **„DZIEŃ POLSKI“**, що їх зусилля не дорівнують живій діяльности комуністів та соціялістів. Християнсько-суспільний рух зразу був живий і доходив до широких мас, тепер змалів і майже загинув. Провідники ґруп потонули в соймовій політиці, партійних комбінаціях і в питаннях тактичних. Ідейні вартости мусіли при такім поставленню справи зійти на другий плян та занидіти, а суперництво з клясовим радикалізмом набрало характеру більше демаґоґічної ліцитації ніж боротьби за програмові напрямні"...

„НОВА РЕФОРМА“ пише з приводу афґанської гостини: „Гостина афґанської королівської пари має без сумніву політичне значіння, а може мати й іще більше — економічне. Вже саме уложення маршрути й проведення її через Варшаву з кількаденним побутом у ній, доказує, що навіть у так далекій перспективі як кабульського кабінету Польща рисується як політичний чинник в Европі. Як відомо, подорож ішла Римом, Парижем, Берліном, Лондоном із поворотом Німеччиною, Варшавою та Москвою. Побіч Туреччини й Персії Афґаністан третя з ряду азійська магометанська держава, що вспіла зберегти повну політичну независимість і як і тамті виявляє сильне змагання та здатність до відродження. Ці три сусідні собі держави творять тепер культурний і політичний хребет всего магометанського світа.

НОВИНКИ.

— **Військова служба матуристів.** Міністерство військових справ розіслало обіжник до всіх кураторій наукових округів у справі відбування військової служби молодю, що має матуру. Міністерство в. с. поручає вказати молоді на це, що корисно відбути цю службу перед вступленням до високих шкіл завдяки скороченій службі добровольців, а також і тому, що відбуття військової служби перед студіями на високих школах, уможливлює потім безпереривну науку.

Буджет міністерства справедливости прелімінує 36·5 міл. зл. доходів і 105·5 міл. видатків. В часі будж. дебати стверджено, що панує такий фіскалізм, що деякі справи в судах коштують дорожше, ніж спірний предмет варт.

Страшний моральний розклад соціялізму. Ревеляції пані Белщіковської в пресі стають сензацією. Річ в тім, що та пані оповістила, що посол ППС. (поль. партії соціялістичної) Маріян Маліновські вже довго на шпіонській службі і що партія знала се, але три рази робила його послом. Авторка ревеляцій твердить прилюдно, що иньші соціялістичні посли стоять на шпіонській службі. Се кидає відповідне світло на страшний моральний розклад соціялізму...

Крівавий білянс 1. травня в Варшаві. Статистика крівавих першотравневих жертв цегорічних подає: 4 людей убитих (в тому 3 жидів і один сліпий християнин) 5 умираючих у шпиталях, важко ранених 17 (5 християн, 12 жидів). Крім цего легко ранених до 400 людей. Переважно це товчені рани голови, рук і грудей. Серед ранених велика більшість жидів у віці від 18 до 25 літ. Вияснюється це тим, що вони в трівозі тікали гурмою й падали на бруку, а другі, що тікали, топтали по них. Жінок побитих і ранених є 31, а крім цего 50 дістало нападу істерії.

Надужиття в залізничій дирекції у Львові. До надзвичайної комісії боротьби з надужиттями в Варшаві вплинули анонімові донесення, що в виділі засобів львівської залізничої дирекції роблять надужиття при затверджуванні оферт, а потім при відборі достарчуваних матеріялів. Таким ґенеральним залізничим доставником був Сімхе Ляйтер. Він доставляв нитки, шмати, папір, білля, мази, пороги й т. д. Він грішми підкуплював урядників і його оферти принимали, а товарів не контролювали. Відбулося слідство й арештували трьох урядників і Ляйтера.

Розторощений поїздом. На залізничім відтинку Тремешно-Могильно переходив залізничий урядник Возняк, що відбував інспекцію. Він ішов тором і очевидно не замітив особового поїзду, що йшов із Тремешна в Могильно. Нараз появилася льокомотива й поїзд із закруту з повним розгоном налетів на Возняка та роздавив його в страшний спосіб. Коли поїзд переїхав, показався страшний вид: Вознякова голова лежала відтята на одному місці, а на іншому місці теж відтяті руки та ноги.

Де найбільше телєфонів? Найбільше телєфонів має місто Шікаго. Стільки не має їх навіть ціла Франція! В Зл. Державах є 15 телєфонів на 100 осіб, а в Франції 1. Друге місце займає Канада. В Европі найбільше телєфонів має Данія, відтак іде Швеція і Норвеґія, Швайцарія, Німеччина, Голяндія, Анґлія, Бельґія, Люксембурґ і т. д.

ФІРМА **РОМАН ЗУБИК** ЛЬВІВ, вул. Галицька ч. 16. поручає новости для Пань, сукна на мужеські одіння. Англійські крепи на реверенди і папістики для 120 П. Т. Отців. 17—20

БІЛЛЯ, БЛЮЗКИ, ШЛЯФРОЧКИ, СПІДНИЧКИ, ПАНЧОХИ, :-: :-: ТРИКОТАЖІ і т. п. :-: :-: **найдешевше поручає фірма** **„ГОЛЬФ" ЛЬВІВ, Кілінського 1.** напроти Віденської Кавярні. Ціни для зареклямування нашого магазину **найнизші.** 167 15—24

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає).

ІСПИТОВАНИЙ дяк, не жонатий, уміючий провадити хор і кооперативу пошукує посади. — Зголошування до Уряду парохіяльного Ляшки мурована п. Фельштин. 200 2—2

ТЕОДОР ҐЕЛЄТА, Львів, вул. Піярів ч. 46. виконує всякі роботи в обсяг **кімнатного малярства** входячі. 195 3—3

М. ХЛІБКЕВИЧ, у Львові, вул. Руська ч. 20. поручає свою робітню і магазин обуви мужеської, дамської і дитячої. 171 8—8

СПЕЦІЯЛІСТ недуг скірн. і венер. та косметики

Д-р Генрих Шпунд-Фішер

б. лікар (асист.) дерм. клініки в Берліні, Празі й Відні вернув з загр. і ординує від 9—1, 3—7 **Марійська площа 10. II. п.** Другий вхід від **Собєського 2. тел. 51-68.** 204 Ждальні сепараткові. 1—5

СПАЛЬНІ, ЇДАЛЬНІ, КАБІНЕТИ - Вироби - **САЛЬОНИ,** - солідні - **МАТЕРІЇ на МЕБЛІ** нетріскаючі ТАПЕТУВАННЯ КІМНАТ також **КИЛИМИ** першої якости, в найкращих орнаментах і красках, поручає і виконує найдешевше

Лев Матвійовський

Львів, Хорущина 8. Телєфон 40-11. 132 15—20

ПЕРШОРЯДНА ФІРМА

СТАХЕВИЧ і АБРИСОВСЬКИЙ

У ЛЬВОВІ — РИНОК Ч. 32.

ПОРУЧАЄ

ДОБІРНІ ТОВАРІ ДЛЯ ПАНЬ.
МУЖЕСЬКІ СУКНА.
ПОЛОТНА.
ВЕЛИКИЙ ВИБІР!
ЦІНИ НИЗЬКІ!

153 11—15

ПОЗІР! ПОЗІР!

Батькам до відома!

Щоби допомогти батькам дати своїм дочкам відповідну вимогам теперішнього часу освіту відчиняє монастир СС. Василіянок у Львові з днем 6. вересня 1928 р. на основі дозволу Міністерства Освіти, **приватну середню школу заводово-промислову.**

Окрім предметів загальної освіти обіймає програма науку: одної чужої мови, товарознавства, господарчої географії, а вкінці фахову науку книговодства, кравецтва і білизнярства.

Вписи відбуваються кождого дня від 1-го мая 1928 р. в заряді СС. Василіянок при вул. Длуґоша ч. 17

Близші інформації уділяє заряд устно і письменно. 202 3—3

РІК ОСНОВАННЯ 1878.

На весняний і літний сезон

поручає наймодніші

КАПЕЛЮХИ і ШАПКИ

Фірма АНТІН КАФКА

Львів, вул. Галицька ч. 4.

Ціни знижені! Вибір великий! 138 14-?

РІК ОСНОВАННЯ 1860.

Найстарше у Львові концесіон ване підприємство будовляне, теслярське і керничне (вертниче)

ФІРМА **АНТІН ФЕХТЕР**

уряд. уповн. майстер теслярський і керничний та рурмайстер

ЛЬВІВ, вул. Шумлянського 2.

Виконує всякі роботи в обсязі теслярства і студнярства Поручається як одинокий спеціяліст для важнійших копаних керниць взагалі, то є мурованих, бетонованих, бельковаиних і цимринованих разом з уставленням до них помп і моторів усіх системів. Фахові поради при загвожджених керницях даю при порученім мені керовництві роботами. 154 18 20

Посезонова продажа трикотажів і виробів волічкових з опустом 10 прц. з виставових цін у фірми: „ОЛЬКА" ЛЬВІВ, РИНОК Ч. 35. біля „Народньої Торговлі". 116 17—20

ПАНСІОНАТИ

Власний виріб! Ціни фабричні!

КОВДРИ	1-сторонні	від зол.	25·—
	2-сторонні	„ „	32·—
	в цвіти	„ „	40·—
МАТЕРАЦИ	з морськ. трави	„	34·50
	з волосані	від „	76·—
СІННИКИ готові		„ „	4·80
ПОДУШКИ з пір'я		„ „	18·—
ГОТОВІ ПІШВИ		„ „	4·—
ГОТОВІ ПРОСТИРАЛА		„ „	5·50
„ під ковдри з дірками		„ „	11·50
КОЦИ ВОВНЯНІ		„ „	9·50

ПОЛОТНА РУЧНИКИ — ОБРУСИ ФІРАНКИ — КАПИ — КИЛИМИ і т. и.

206 **найдешевше продає** 1-15

ФАБРИКА ПОСТЕЛІ

ПЕТРУШЕВСЬКИЙ — МЛЄКО

ЛЬВІВ, КОРАЛЬНИЦЬКА 6.

Телєфон 37-72.

Цінники даром. — Для шпиталів, пансіонатів і т. п. — Ціни офертові.

СЛЮСАРСЬКА РОБІТНЯ

під фірмою

СЕМЕН КОЗАК

Львів, вул. Бляхарська ч. 14.

виконує всякі роботи слюсарські, як вікна, церковні хрести, зелізні огорожі і т. п. 208 а 1—5

Важне для ОО. Духовних.

ПОРТРЕТИ останнього зняття (у квітні цього року) Ексцеленції Митрополита Шептицького, гарно виконані (кредка-сепія), а також ґрупи минулорічного зїзду епископів у Львові, як рівнож і ґрупи ювилею о. Митрата Бачинського, — пропонує фотоґраф **Л. ЯНУШЕВИЧ, Львів. вул. Св. Антонія 3.** Також приймається замовлення на всі можливі фотографічні роботи. 205 1—3

ВАЖНЕ для П.Т. Духовенства і Читалень! **ЄВАНГЕЛІЯ**, служебники, молитвослови, книжки до бібліотек, книги канцелярійні, оправляє дешево і начас переплетня **П. ПОДОЛЯКА, Львів, вул. Жовківська ч. 28.** . поверх. 149 12-?

СОНДИ

оригінальні швайцарські

до ратування худоби при здуттю для спільного ужитку членів кооператив,

Пашне фосфорове вапно,

ПЛЯНЕТИ

американські, комбіновані зі сівачкою,

ПІДГОРТАЧІ

до картофлі й буряків,

ЖНИВАРКИ, НАСІННЯ городовини та пашних ростин

доставляє на догідних умовах по фабричних цінах

Спілка Українських Агрономів

Львів, вул. Собіського ч. 28.

Жадайте цінників і спеціяльних оферт! 198 3 - 3

„КАТОЛИЦЬКИЙ ПРОВІД"

одинокий український катол. орган релігійного й суспільного змісту в Злучених Державах Півн. Америки виходить що тижня і коштує річно 20 зол.

Ті, що цікавляться відносинами в Америці, знайдуть у тім органі багато інформацій.

Адреса: **„CATHOLIC LEADERSHIP", 815 N. Franklin St,. Philadelphia Pa, U. S. A.** 172 7—?

ЖЕРЕЛО РУКАВИЧОК і ПАНЧІХ

І. ЗІХЕРА

ЛЬВІВ, пл. Капітульна ч. 3.

169 (напроти КАТЕДРИ) 13—20

поручає **великий вибір рукавичок і панчіх**

Рукавички скіряні 6·90, 7·50, 8·50.		
„ фільдекос і нитяні	від	2·50
Панчохи фільдекос	„	2·90
„ „ І-а	„	4·59
Реформи фільдекос	„	4·—
„ шовкові	„	9·—
Сорочки попелінові	„	14·—
Пантофельки домові	„	6·—
Капелюхи діточі	„	2·50
Краватки шовкові	„	1·90

також палички, парасолі, перфумерія і біжутерія.

Видає й редагує Комітет У.Х.О. Відвічальний редактор **Роман Гайдук.** З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів, Ринок ч. 10

Ч. 36 (138). Należytość pocztową uiszczono ryczałtem. Львів, четвер, 17 травня 1928 р. Рік III.

НОВА ЗОРЯ

ЧАСОПИС ДЛЯ ПОШИРЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ХРИСТІЯНСЬКОЇ ОРҐАНІЗАЦІЇ

Виходить два рази тижнево: в четвер на 4 ст., під неділю на 8 ст. Адреса: Нова Зоря, Львів, Сапіги 26, І. п. Конто П. Щ.: Краків 405.867. || Передплата в краю: ¼-річно 6 зол., місячно 2 зол. За кордоном ¼-річно 1 амер. доляр.. — Ціна числа 25 сот. — Рукописів не звертається.

„Російська Унія" й Україна.

(Від власного кореспондента з Риму.)

Зміст: Як відносяться до Українців Росіяне на Заході? — Їх пропаганда. — Росіяне й Унія на українських землях. — Російські конвертити і наш обряд. — Мрії на Заході про навернення Росії. — Чому нічого не говориться про навертання України? — Кому на руку візантійщина? — Як відноситься Рим до цеї справи?)

Ми, як видно, з нашої преси, так заняті справою нашого істнування в межах Польщі тай троха тим, що діється за Збручем, що на рух між Росіянами на Заході майже не звертаємо уваги. Нам видається, що вони вже погодилися з фактом нашої національної окремішности і з гадкою про потребу нашого „бодай" культурного розвою як не державної самостійности. Але правда виглядає інакше. Росіяне, навіть найбільш розважні монархісти, відносяться до нас зі ще більшою ненавистю як колинебудь передтим і в один майже голос трублять перед світом: „Ніякої України не було, нема і не може бути. Єсть лише одна неподільна Росія від Карпат до Камчатки і від Білого до Чорного моря. Єсть лише один русскій народ, а Українців ніяких не має!"

Як щоб їм удалося повалити большевиків, то певно одним з їх перших завдань при відбудові Росії булоби стерти українське імя з лиця землі. Чи і оскільки їх мрії здійсняться, покаже майбутність.

Тимчасом вони не сплять і стараються потягнути Захід за собою. У всіх майже західних краях (головно в Франції, Німеччині, Бельґії, Чехословаччині, Італії і т. д.) зуміли вони розвинути широку діяльність і представити відносини на Сході так, як це їм найкраще на руку (Захід, як звісно, знає про нас як не з московських то з польських жерел, а яка вірність тих жерел про це хиба навіть не треба й писати).

Як відносяться Росіяне до нашого народа, таксамо, а може ще й гірше, відносяться до Унії з Римом на українських землях. З якою ненавистю, погордою і відразою вони ставилися до Зєдинення за всі часи — свідчить про це історія. Навіть ті Росіяне, що навертаються до кат. Церкви (більшість їх приймає лат. обряд), на Унію глядять таким оком як перед наверненням. Вочи приступають до єдности, але про „Унію" їм ані не згадуй. Російські конвертити східного обряду духово живуть переважно у сфері давних понять, їх навернення звичайно до глибини душі не сягає. (Не про всіх однак це можна сказати). До почитання св. Йосафата і Його особи відчувають таку нехіть, що не люблять про Нього і згадувати; богато дечого в нашій Церкві їм дуже не подобається (у нас ідуть за ними прихильники „геллєнізму"). Кінець кінців як стрінеться католик Українець католик Росіянин — головно священики (східного обряду), в церкві особливо, то тяжко їм мирно розійтися. Хоч віра та сама, та душа інша. До національного ворогування приходить ще спір про обряд. І Українці католики бажають навернення Сходу і Росіяне католики його бажають, та годі їм спільно працювати, як показує практика.

Росіянам приходить на поміч Захід, що дуже бажає навернення Сходу. Західні не знають відносин на Сході і тому пильно користають з інформацій Росіян. А як Росіяне інформують їх про наші справи! Для західного місіонара на схід від Збруча починається російський нарід (140 міліонів, як подає одна така інформація в „Civilta Catolica" з 3. III. ц. р.,стор. 449). „Щоб навертати словянський Схід, на те зовсім вистарчає вивчення російської мови і обрядів (російських!)". Західні місіонарі залюбки студіюють також психіку того „140 міл. народа" — з чисто російських жерел. А як котромусь з тих місіонарів удасться часом на місці пересвідчитися, що воно щось не теє..., він закриває очи і не хоче бачити дійсности без російських окулярів. — „Головна річ, щоб Москва навернулася, відтак справа піде вже легко".

„Як Москва навернеться, то й Київ навернеться, бо Київ це провінція. А народ один. Це вповні вистарчає, щоб України і не згадувати. Ще готові Росіяне тим обидитися... ну і не навернутися. Тому краще про Україну мовчати. І так не знати „напевно", чи вона єсть в дійсности — чи її нема, як кажуть Росіяне." Так думають західні місіонарі.

Але всеж таки є на світі якісь там „Ruteni" (по італійськи). Перед кількома літами можна було ще почути, що це Поляки східного обряду; або що це Росіяне католики, що „зіпсули обряд"...

„Якби так зрівнати обрядово „Русинів" з Росіянами, моглаб затертися поволи ріжниця. Накинути російську мову що правда досить трудно. Але й обряд накинути не так легко. Тому добре булоб якби вони самі до цього зі всіх сил стреміли... — „Геллєнізм, візантійство", це щось гарне і принадне для „Русинів", а дуже на руку — для матушки Росії". Такі, а не інакші задушевні бажання російських „геллєністів."

Рим бажає щирої, правдивої злуки Церков по заповіту Христа. І тому радо витає та підпомагає всякі стремління в цілі навернення Сходу. До вирішування національних справ Рим не береться, бо це до нього не належить. Обрядових справ також не береться вирішувати, бо відноситься до всіх східних з пошаною для їх традицій. Тому й не хоче спонукувати Росіян приймати наш обряд, ані тим більше нас — приняти російський.

Чи ми останемо при своїм обряді чи кинемося в обійми візантійщини, це від нас самих залежить, себто від рішення наших Епископів. Тоді вже й Рим скаже своє слово. А покищо маємо час до поважної застанови... І. Л.

Банк Краєвого Господарства.

Той банк повстав з фондів б. Краєвого Банку Галичини. Тепер повідомив він всі українські кооперативи і кредитові установи, що відмовляє їм усякого кредиту. Наші інституції не заняли ще становища до сего факту. Відбуваються в тій справі наради. Якби так за Збручем була дійсно „гарна українська держава", як сим в часі виборів дурили наш нарід червоні краснобаї, така гарна держава сипнулаб тепер кількадесять міліонів долярів на ратування наших інституцій і то на низенький процент. Та здається, що скорше Дніпро попливе через матушку Москву, ніж „гарна держава" пришле гроші на иньшу ціль, як на пропаґанду „райського бунту".

Земельна справа на Радянщині.

(Відчит про большевицькі аґрарні експерименти).

В Краківськім Економічнім товаристві виголосив проф. Гурський відчит про спроби большевиків накинути селу „соціялістичний лад" і світогляд. Маркс опер свою концепцію переходу до державної (колективної) господарки на т. зв. праві концентрації т. зн. постепеннім заниканню малих варстатів на користь більших. Це право справді панує в новітнім промислі, зате його не можна приминити до рільничої продукції. Навпаки менші (середні) рільничі господарства не тільки вдержуються побіч великої зем. власности, але навіть збільшуються її коштом. Коли большевики обняли в б. Росії владу, число рільничих господарств було за велике, щоб можна було перевести цілковите удержавлення землі. Видідичено тільки найбільші фільварки і пробувано творити з них спільні господарства (совхози). Коли большевицька влада трохи закріпилася, почався острійший курс в їх земельній політиці. Кинули клич боротьби з „куркулями", проти яких зорґанізовано т. зв. „Комітети незаможних". Ці безземельні й малоземельні селяне мали деякі привілеї при одержуванню державних підмог і виробів промислу. Зате були обовязані стягати для держави контиґент рільн. продуктів (развйорстка). Та політика не дала бажаних вислідав. „Куркулів" правда стало менше, але зате побільшилося число середно-заможних (середняків). Наступила третя доба, доба частинної капітуляції большевизму перед капіталістичною господаркою, або „Неп". Замість „развйорстки" в рільничих продуктах установлено податок від господарств. При тім признали приватну власність господаря, тільки з забороною вживати наємної праці. Соціялістичну ідею в рільничій продукції мають від тепер проводити в життя побіч „совхозів" також рильничі кооперативи. Чи надії большевиків на кооперацію слушні, покаже будуччина і то далека. Як на

тепер, то на думку прелєґента, рільничі відносини на Радянщині тепер дальше від соціялізму ніж були там перед війною. Бо кооперативного капіталу у передвоєнній Росії було на 500 міліонів рублів, а тепер є його ледви на 2 міліони. Є це дуже мізерна сила у відношенню до тої ролі, яку в плянах большевиків мають відіграти кооперативи. Отже тепер є клич: через кооперацію до соціялізму. (Такий клич голосять уже і в нас деякі „кооператори“).

„Самостійна — вплоть до отделенія...“

Преса доносить: На Україну прибула з Москви комісія чрезвичайки, котрої ціль — зліквідувати всякий український самостійницький рух. В Харкові, Полтаві, Одессі, Київі та в Донецькім Басейні увязнила та комісія поверх тисячу українців. Чрезвичайка з Москви твердить, що відкрила на Україні широко розгалужену організацію навіть у відділах Червоної Армії. Увязнено багато військових. Тюрми на Україні переповнені, отже увязнених українців вивозять до тюрем на московській території.

Таким чином маємо ще оден злишній уже доказ, що радянська Україна „самостійна — вплоть до отділенія“. Дійсно — аж відділювання українцям голов від туловищ у московських тюрмах. І так неволену кольонію реклямують тут агенти Москви як „гарну укр. державу...“

Нове землетрясення на Балкані.

Повінь заливає цілі околиці.

З Софії доносять, що в околицях Філіпополю знов наступили чотири сильні землетруси. Народ утікає з осель. Рівночасно зі землетрусами виступила з берегів ріка Маріца й залила потрясені околиці.

Рівночасно на грецькій території коло Солуня візбрала ріка Стрилон і залила села та зовсім відтяла їх від світа. Шкоди великі. Припускають, що і жертви в людях значні. На ратунок ви слано військо. В залитих околицях побоюються вибуху тифу.

Приватна власність.

„Змагання до посідання це наш обовязок“.

Під таким наголовком помістило „Życie“ цікаву статтю. Автор виказує на примірах, що скрізь у щоденному життю стрічаємося несвідомо з невидимою атмосферою законів. І воно добре, коли не мусимо думати про законний бік наших чинностей, коли все діється автоматично. Гірше, коли примінювання законів зустрічає сумніви та спори. Та вже найгірше, коли самі законні основи хитаються. А воно є так само тепер у ділянці права власности, яка є угольним камінем нашого ладу. Відомо, що приватна власність розвивається тоді, коли зріст потреб населення змушує до переходу від екстензивної господарки до інтензивної, що вимагає більше особистої праці та старання. Сталося це в Европі що йно з кінцем середньовіча. Тоді введено давнє римське право, що вже на 400 літ до Хр. оперлося на приватній власности. Та аж французька революція й „права громадянина“ увільнили приватну власність від ріжних ленних і наємних відносин. Приватна власність стала „святою й незайманою“. Антитезою цего становища є соціялістичні погляди, що власність може належати тільки до держави та перші декрети комуністичного правління в Радянщині (1917—19), що мали метою знищити зівсім приватну власність. Певного роду синтезою цих обох противенств є становище католицьких письменників, що все вважали справедливо приватну власність мандатом, обовязком і урядом. До цего змагає вже й повоєнне законодавство. У найновішій німецькій конституції читаємо: „Власність зобовязує. Користування нею, це заразом служба для загального добра“. Німецькі закони знають навіть кари за занедбування своєї власности, пр. необроблювання піль. Так є і в Польщі (хліборобська реформа, охорона льокаторів, торговельні обмеження). Та заразом сама ідея приватної власности скріплюється. Навіть Радянщина вкінці мусила бодай частинно привернути право приватної власности. Інакше не минулаб її економічна катастрофа. А це тому, бо поля, фабрики, варстати, домашні звірята — все це потребує особистої опіки, а не урядової. Тільки тоді вдержуються вони в доброму стані й дають людям користь, коли хтось дбає про них і привязаний до них.

Суспільний і економічний інтерес вимагають, щоб як найбільше людей мало власність та щоб усі ужиткові річи мали людей, що опікувалисяб ними й самі мали з цего користь. Тільки виїмково, в случаях монополю, державна, чи комунальна господарка може бути корисна. Але й вона не сміє надто віддалюватися від зразків приватноторговельної господарки. Бо тільки тісна духова звязь між людиною й річю дає власности моральний, економічний і суспільний змисл. Узасадненнє права власности тепер дуже пильне, бо сьогодні не вистане вже законодатнє: „так хочу й наказую“. Треба вже доказувати доцільність і пожиточність законного ладу. Зате пряме заперечування й легковаження правничих проблемів не числилося з цею великою правдою, що нема людини без суспільности й нема суспільности без законів.

Упадок продукції хліба на Україні.

ВУЦВК (Всеукр. Центр. Виконуючий Комітет) у Харкові відбув свою 3-ту сесію 10-го скликання. Голова того комітету Петровський заявив ось що: „Рік в рік наше селянство дрібнішає. Це ставить під велику загрозу розвиток продукційних сил. „Наш експорт хліба з України виносив до війни на 340-350 міл. карбованців, а нині виносить лише 70—80“.

Петровський скінчив свою промову дуже мінорним тоном, кажучи, що „єдиний поратунок в єдности і мирі“.

Таке говорив не ворог большевиків, але їх начальник. Ось до чого догосподарились в 11-тім році своєї влади. І самі в нужді і вивозити нема що. Так витлядає „гарна держава“ за Збручем. Усе її істнування залежне тепер від мира з Польщею. Час бодай тепер перестати дурити наш нарід тут, що ізза Збруча ось-ось щойно не видно „червоних товаришів“, бо як свідчить Петровський, вони там ледви дихають.

Повістевий фейлєтон „Нової Зорі“ з дня 17. V. 1928. 31

ОСИП НАЗАРУК.

РОКСОЛЯНА

Українська історична повість з 16. століття.

— „Значить — тобі треба сподобатися?“ — запитав на пів з глумом, який одначе щораз більше перемагала цікавість.

— „Так“, відповіла наівно.

— „І якже можна тобі сподобатися?“ — питав з іще виразніщим глумом. Одначе рівночасно чув у глубині душі, що ся дивно відважна дівчина зачинає його дуже інтересувати.

А вона спокійно відповіла:

— „Подобається мені тільки такий мужчина, який не думає, що має право й може зі мною робити, що хоче...“

— „А чи ти знаеш, що я мігби за такі слова взяти тебе силою до свого гарему як невольницю?“

— „І мавби тільки невольницю...“

— „Розумію. А як жінка ти хотілаб, щоби твоїй волі підлягали всі палати мої. Правда?“

— „Ні“, відповіла щиро як дитина. „Не тільки палати, але й уся твоя земля — від тихого Дунаю, до Базри і Багдаду і до камяних могил фараонів і по найдальші стійки твоїх військ у пустинях. І не тільки земля, але й води, по котрих бущують розбишацькі судна рудого Хайреддіна.“

Молодий Падишах підняв голову як лев, котрому на могутню гриву хоче сісти легка пташина. Так до нього не говорив ще ніхто!

Був у найвищій мірі здивований і — розброєний. Тінь твердости зовсім щезла довкруги його уст. Велике зацікавлення сею молодою дівчиною, що так основно ріжнилася від усіх жінок в його гаремі, перемогло в нім усі иньші почування. Пустив знов її руки і почав поводитися як супроти дівчини з найповажнішого дому.

— „Де тебе виховували?“ — запитав.

— „Вдома і два роки в Криму.“

— „Чи ти, о Хуррем, знаеш, чого домагаешся?“

Мовчала.

В тій хвилі чула, що звела першу боротьбу з могутним Падишахом, з десятим і найбільшим султаном Османів — і що тепер наступить кристалізування їх взаємин. Інстинктом відчула, що се кристалізування не сміє поступати скоро, коли має бути трівке. Глибоко відчувала, що се не остання розмова з султаном.

А молодий Сулейман почав якимсь мягким розмріяним тоном:

— „У старих книгах написано, що були могутні султанки, які по завзятих боях брали в підданство султанів. Але ти, о Хуррем, хотілаб мене взяти в підданство зовсім без бою!...“

— „Без бою неможливо нікого взяти в підданство,“ відповіла.

Довшу хвилю вдивлявся в її молоде, інтеліґентне личко. Потому сказав:

— „Так, маеш слушність. Чи ти може — не виграла вже бою?...“

Не відповіла.

Він приступив до вікна і схопив кілька разів запашного воздуху, як ранений.

Вона жіночим інстинктом відчула, що доволі глибоко загнала йому в нутро солодку, але затроєну стрілу першого враження симпатії і любови. І відчувала, що він зараз спробує виривати з серця ту стрілу.

Молодий Сулейман задумано вдивлявся в ясну ніч. Нараз став близько перед нею і запитав:

— „Чи можна більше разів любити в життю?“

— „Я молода й недосвідчена в тім“, відповіла. „Але я недавно чула, як співали про се невольники зі сербської землі, що працюють у твоїм парку.“

— „Якже вони співали?“

Далі буде

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ.

Душпастирська праця між студентами вищих шкіл в Баварії. (і. л.) Конференція нім. епископів в Фульді радила також про успішну душпастирську працю між студентами вищих шкіл. Монахійський кардинал Фавльгабер іменував ще 15./12. 1927 о. Фридриха Кронседера Т. І. осібним парохом для студентів монахійського університету і політехніки. О. д-р Е. Шлюнд Чина св. Фр. видав книжку: „Um die Seele des Akademikers, Religionspsychologisches u. Pastoral-Theologisches zur Hochschul-Seelsorge, 1927. Gebr. Parcus Buchdruckerei u. Verlaganstalt, München“. Там він доказує, що на студентів вищих шкіл належить звернути особлившу увагу і подає методу душпастирської праці між ними. Цю книжку горячо поручаємо нашим студентам, а ще більше священикам, які мають до діла з рел. вихованням нашої університетської молоді.

З життя катол. Голяндії. Всіх катол. парохій у Голяндії есть 1.220. З того 720 парохій власним коштом удержує на студіях по одному теольоґови. Минулого року відбулися в Алькмар, Німвеґен і Амстердамі місійні виставі. Амстердамську виставу оглянуло біля 50.000 осіб. — На 1928 р. приготовляють голяндські католики цілий ряд „місійних тижнів“. — Паризький „Ля Круа“ подає статистику катол. місіонарів. Виходить, що кождий 631 Голяндець-католик — є місіонарем в заморських поганських краях.

Фільмовий конґрес у Газі. (КАП). З ініціятиви Унії Ліг катол. жінок відбувся в Газі тридневний міжнародний конґрес фільмової штуки. Ся ділянка, так незвичайно важна в области культурних потреб XX. століття, не була ще використана для пропаґанди християнських ідеалів. Навпаки, фільм використовувано для цілей ворожих моралі декальоґу, що в послідовности вело до поганства, матеріялізму та ляіцизації совісти вірних. Катол. конґрес фільмової штуки заняв у тій справі позитивне становище, бажаючи через подання добрих фільмів направити те, що псує дотеперішний аморальний фільм.

Переслідування католиків і вільнодумці. Є в Европі одно товариство, здавалосяб з дуже гуманітарними цілями, що називається „Ліґа оборони прав чоловіка“. У виділі її засідають найвизначнійші мужі Европи. Не так давно були ми свідками, як це товариство заложило протест в обороні засуджених урядом Злуч. Держав анархістів Сакка й Ванцетті. Якби воно й не було, всеж таки треба було пошанувати святе обурення провідників „Ліґи оборони прав чоловіка“ з того приводу, що капіталістичний уряд Америки видає на смерть може й невинних ідеалістів-анархістів. Та минув рік. В Мехіку шаліє страшне переслідування мирного населення за те тільки, що воно не хоче відректися своєї віри. І знова вдячне поле для „Ліґи“ закласти перед світом протест в обороні прав людини. Але де там! Показується, що на 13 членів виділу — аж 7 є тої думки, що мехіканські католики це не люди і прав жадних не мають... І тому виділ „Ліґи“ порішив не інтервеніювати в справі переслідування католиків у Мехіку. Щож „вільнодумство“! — Рівночасно майже приносять часописи вістку, що в Цюріху в Швайцарії відбувся зїзд делеґатів „союзів вільнодумців“ у Швайцарії. Зїзд цей вислав на руки през. Мехіку Каллєса, головного виновника переслідувань, телеґраму з висловами — симпатії. Ото і докази правдивої „моральної вартости“ вільнодумців.

Присилайте передплату!

Політичний огляд.

(З приводу процесу школярських саботажників кілька невеселих думок).

Львів, 13-го травня 1928.

Вчора минув тиждень від закінчення одного „політичного“ процесу у Львові, званого також „процесом дітей“ — коломийських і снятинських школярів. Суть, хід і вислід його знаний нашим читачам. Ми вмисне здержалися з увагами після присуду; чекали голосів щоденної і сутополітичної преси. „Діло“ одначе збуло справу мовчанкою; видко, вважало достаточними ті дрібні замітки, які воно поробило було при нагоді звітів з процесу. Деякі з тих замісток (прим. у 95 ч. з 30. IV) не полишають, правда, найменшого сумніву, як наш щоденник оцінює сей процес; так само і поданий ним (ч. 100 з 7. V.) докладніший зміст промови адв. Старосольського говорить у тім самім дусі; одначе чи не добре було сказати ще слово окремо і цілком ясно? Натомість правдиву несподіванку зробив „Новий Час“ — орґан, що так часто говорить від імени і до молоді та славословить ідею активізму, „чину для чину“. Читаємо у ньому (Д. Паліїв: „Після процесу дітей“, 9. V.) між иншим таке: „Виявилося, що істнують (у нас) орґанізації, по назві революційні, по суті-ж безумні, безвідповідальні. Гурра-революціонери їм на імя, а жирують вони єдино між дітьми по психіці, знаючи, що де инде вони не мають чого шукати. Проти такої роботи таких орґанізацій.... треба виступити з цілою рішучостю“... А при згадці про те, що два підсудні виключили декого з оборонців, зазначує автор, що се була „маніфестація дітей проти духа руїни в народі“.

Богато ідейних ріжниць між нами і „Новим Часом“, та сим разом можемо щиро поґратулювати осуду і відваги. І дійсно, т. зв. національно-революційна ідея у нас зведена вже до абсурду. Се можна було передбачити. Бо поза Церквою нема ідей з абсолютною вартістю. Вартість кождої громадянської ідеї, нехай вона пристроїться в які патріотичні чи гуманні пера, залежить виключно від її апостолів і її виконавців. Навіть не від того, чи в них ліпша або гірша воля, а передусім від здатности, вміння, ну, і совісности їх.

Деґенерація деяких кличів, не вважаючи на те, що їхне жерело у святім пориві зперед десяти літ, стала вже очевидною. Гасла патріотизму і „боротьби за національні ідеали“ стали вже надуживати якісь темні духи, а в кождім разі люде без найменших кваліфікацій. Се що сталося на Покуттю, то ані не національна робота, ані не революційна; се дітевбивство, Kindermord; а його жах повинен потрясти до глибини нашим громадянством. Що з нами буде, якщо позволимо невідповідальним божевільним з далекого безпечного укриття таким безсовісним способом жирувати на нашім наймолодшім квіті, нашій шкільній молоді, ломати або скривлювати все її житте?

Вже попередній процес, т. зв. 17-ки, викликав у нашого громадянства дуже роздвоєні почування і толки, хоч той процес мав инший підклад, инших режисерів, инших виконавців — переважно старшу молодь (соромне було тілько вмішання наївних дівчат); та щодо останнього — діточого процесу, то хиба нема одного серіозного українського громадянина, що мавби про нього иншу думку, ніж „Новий Час“, і зазнав иншого почування, ніж обурення і жах за долю молодого покоління. Моральних винуватців, звідників і вбивців дітей, всі знають, одначе по імени не називають. І ми також не будемо сього робити. Віримо, що се останне сумне видовище, яке вони дали, що вони схаменуться поки час і заощадять громадянству явного порахунку з ними.

На конець ще дві уваги. Що покутські школярі за саботажні акти були увязнені, суджені і засуджені, за се трудно робити закид суддям; вони мусіли сповняти свій обовязок так довго, як довго державна прокураторія піддержувала обвинувачення; натомість прокураторія піддержувала його до кінця, бо... не мала иншої вказівки з боку політичної влади. Чому політична влада не поручила шкільній покарати зведених хлопців в межах шкільних приписів (з додатком батьківських 25 ременів кождому), тілько зробила з усього велику „державну акцію“? Над сим питанням повинні подумати наші політики. А також і ті наївні наші націоналісти і революціонери, які вірять, неначе всі демонстрації, замахи, процеси і т. п. страшенно компромітують Польщу в очах світу, а нам помагають. Отже нехай вони знають, що воно не так, дуже не так. Що ми багато робили і робимо такого, ніби-то проти Польщі, а що в дійсности приспорює польському урядови арґументів і документів проти нас...

Вкінці, хід процесу показав, що наші школярі під ідейним оглядом ходять цілком самопас і, річ природна, падають жертвою всяких руїнників... Сумне свідоцтво про батьків і учителів. Діти, як відомо, не вміють стєривати своїх настроїв, тож не добачувати їх — можуть хиба байдужні. Ми розуміємо всі трудноші сучасних обставин, одначе дальше так бути не може і лік на недугу мусить бути знайдений.

ЛИТВА. Східна Аґенція доносить, що з Ковна приїхала до Варшави ґрупа литовських дневникарів разом з польською делеґацією, котра вертає до дому. Рівночасно приготовлється з польської сторони ряд внесків у справі вивозу вугля й текстильних товарів на Литву.

Д О П И С И.

ЯТВЯГИ (пов. Бібрка). Громада Ятвяги береться до богоугодного діла, до будови Церкви. Хоч тепер тяжкі часи і видатків багато, одначе осьміляється звернути до всего Українського Громадянства о ласкаву поміч. Датки просить слати на руки начальника громади. Адрес: Іван Мелимука в Ятвягах, почта Стрілиска Нові.

ВІД РЕДАКЦІЇ: Такі відзиви, як у справі будови церков, не повинні ніколи остати без помочи суспільности. Особливож обовязані занятися збірками на таку ціль ті люде, котрі походять з даної громади а розбрелись по світі; сегодня нема громади, з котрої не булоб у широкім світі хоч пару одиниць. Кілька таких енерґійних одиниць можуть зорґанізувати велику поміч для рідного села, коли справи не занедбають, а потворять скрізь, де знаходяться, комітети для збирання помочи. До таких комітетів можна і треба просити і людей знакомих свого села, а де їх нема, то й посторонніх. Головна річ — не занедбувати справи, але рухатися і говорити людям про потребу своєї церкви, котра хоронить наш нарід перед занепадом моральним і національним.

СТРИЙ. (Ветеринарно-годівельний курс „Сільського Господаря“). Заходом філії Тов. „Сільський Господар“ в Стрию відбувся в днях 23—28. IV. в салі Задаткової Каси ветер.-годівельний курс при співучасти фахових учителів: д-ра вет. мед. Д. Миколаєвича, абс, вет. мед. Ів. Гутникевича та інж. аґр. Мосори — як керманича курсу — В. Созанського та М. Хроновята.

Попри виклади мали курсанти нагоду оглянути міську різницю та досвідне поле, засаджене житом по методі Бурместра.

На курс зголосилося понад 50 учеників.

Курс закінчено іспитом ветеринарного лічництва переведеним головою вет. секції „С. Г.“ вет. лікарем М. Стахурським.

Іспитованих обділено свідоцтвами. Горячу і глибоко-обдуману промову виголосив від Ради філії „С. Г.“ в Стрию о. А. Пеленський, що назвав курсантів апостолами, які мають обовязок ширити набуту освіту в кругах широких мас. Інж. Ол. Охрим звернувся до учасників курсу, щоб вони співробітничали над піднесенням освіти народа, бо ми примушені числити виключно на власні сили.

Учасник курсу Т. Мацелко господар з Добрян, сердечно подякував управі й учителям за влаштування курсу. Курс закінчила спільна фотографія всіх учасників.

Дальші зголошення на уладження ветеринарних курсів в краю приймає Краєве Тов. „Сільський Господар“ у Львові, вул. Зіморовича ч. 10.

НОВИНКИ.

Грізний стан засівів. Тими словами схарактеризував стан краю п. Чекановський, шеф департаменту в міністерстві рільництва. Змерзли зовсім: червона конюшина, ріпак і ячмінь. Зле заповідається пшениця, особливо в Сх. Галичині і Познанщині. Жито середне. Ярини не дуже зародять. Здається, що до хліба треба буде додавати 10% бараболяної муки.

Сніг у травні. У ночі з 11. на 12. ц. м. на кільканацятимилевому просторі між Золочевом і Тернополем упав обильний сніг. Падав він від півночі до семої год. рано. Верства снігу вкрила місцями землю високо на кілька центиметрів. Дуже обильно впав сніг біля Плугова. Наслідком цего будуть великі шкоди в полі та в городах, бо все вимерзло. Такого снігу в половині травня не тямлять люде вже давно.

Пересторога. В Галичині „оперує“ тепер спритний обманець, особливо в повітах бобрецькім, жовківськім і сокальськім. Пізнати його по сильній близні коло лівого вуха. Він удає „чудотворного лікаря“ з Росії й виманює від селян по кілька сот золотих, за що „кропить“ їм хати. Досі не вдалося його зловити.

За поєдинок — кримінал. Дир. міського театру в Познані Чапельський визвав на поєдинок С. Гужинського. Поєдинок на пістолєти відбувся 16. січня 1927. Тепер скінчився процес. Оба дістали по 3 місяці тюрми в кріпости, а їх свідок Станішевський 1 місяць.

Свято 1-го мая — як доносить „Шенере Цукунфт“ — відбуло анґлійське робітництво не 1-го мая, але в найблищу неділю, щоб не тратити робучого дня.

Вилюднення Норвеґії. В полудневій части Норвеґії молодь так масово виїхала до Америки, що в деяких околицях остали тільки старі. Поля нема кому управляти. Сотки господарств нпр. у Вест-Аґдері зовсім опустіли.

Катастрофа опустінна в большевії. „Берл. Таґблят“ містить у ч. 223 депешу з Москви такого змісту: Збірка збіжжа, яке уряд СССР. стягає від селян, випадає дуже марно. Селяне не дають хліба. До того ізза надмірно тяжких податків утікає багато селян, покидаючи на Божу волю свої господарства. Такий „рай“ у червоній „гарній державі“ за Збручем.

Повстання на Україні. Рос. щоденн. „За Свободу“ в ч. 110 з 13. мая приніс отсю депешу: „З Москви доносять, що на правобережній Україні знов значно оживився повстанчий рух. В повітах Сквирськім, Таращанськім і Уманськім значні відділи повстанців доконують нападів на большевицькі урядові установи“.

Славну картину A. Dürera „Rosenkranzfest“, яка є власністю страхівського монастиря в чеській Празі сими днями перевезли до Нірнберґу на виставу. Міська рада Нірнберґу зложила за це в однім банку 5 міліонів марок як застав.

Сім красавиць Европи, кожда признана „королевою краси“ в своїм краю Анґлії, Франції, Німеччині, Італії, Бельґії, Еспанії й Люксембурґу — сими днями вибралися до Техасу на конкурс краси. Кожна з них сподіється, що її признають там першою красавицею світа. Перед виїздом отся сімка відвідала Париж. Парижане принимали їх малощо не з королівськими почестями.

В Українськім Науковім Інституті в Берліні відбувся 9. ц. м. виклад (по німецьки) д-ра З. Кузелі на тему: „Україна в світлі цифр“. І. Статистика національностей.

Листи до Редакції.

Від двох громадян, а іменно п. Дмитра Вдовина з с. Протісної і п. Павла Яблонського, нач. гром. зі Ступосян дістали ми письма відносно поміщеного в ч. 29 „Н. З.“ допису п. н. „Проти очорнювання священика“. Перший з них заявляє, що допису того не підписував, ані нікого до того не уповажняв. Другий заявляє те саме і каже крім того, що не прибивав під дописом печатки. За обох заявляючих як неписьменних підписані також свідки. Отсе подаємо до відома інтересованим з тим, що оригінал допису з 7 печатками і численними підписами перехований в нашій Редакції.

Апелюємо до місцевих впливових людей як духовних так і світських, щоб причинилися до якнайскоршого мирного полагодження місцевих так звичайних терть і непорозумінь. Оборона чести свого душпастиря річ гідна похвали. Але треба се робити відповідними способами, шоб опісля не було таких непорозумінь, як тут зазначені.

Читайте „Нову Зорю“!

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає).

БІБЛІОТЕКИ ПАРОХІЯЛЬНІ зложені з книжок не противних вірі й моралі — в ціні від 24 зол. вгору. На бажання шлемо цінники **„ДОБРА КНИЖКА“, — Lwów, skr. poczt. ч.11.**

ОТСИМ уневажнюю свідоцтво зрілости з 15/6 1918 і всі свідоцтва ґімназіяльні за час від 1910 до 1918, видані державною ґімназією в Перемишлі на моє імя — котрі пропали.
214 1—1 **Степан Семчук.**

ВАЖНЕ для П.Т. Духовенства і Читалень! **ЄВАНГЕЛІЯ**, *служебники, молитвослови, книжки до бібліотек, книги канцелярійні,* оправляє дешево і начас переплетня **П. ПОДОЛЯКА, Львів, вул. Жовківська ч. 28. І. поверх.** 149 13-?

Замовляйте цікаву книжку
ПРО ПОЯВИ ДУХІВ п. н.
СПІРИТИЗМ
як 3. кн. „Бібліотеки У. Х. О.“
Ціна 2 зол., з почтовою перес. 2·50 зол. — Замовляти в Адміністрації „Нової Зорі“.

ЖЕРЕЛО РУКАВИЧОК і ПАНЧІХ
І. ЗІХЕРА
ЛЬВІВ, пл. Капітульна ч. 3.
169 (напроти КАТЕДРИ) 14—20
поручає **великий вибір рукавичок і панчіх**

Рукавички скіряні 6·90, 7·50, 8·50.		
„ фільдекос і нитяні . . .	від	2·50
Панчохи фільдекос	„	2·90
„ „ І-а	„	4·59
Реформи фільдекос	„	4·—
„ шовкові	„	9·—
Сорочки попелінові	„	14·—
Пантофельки домові	„	6·—
Капелюхи діточі	„	2·50
Краватки шовкові	„	1·90

також палички, парасолі, перфумерія і біжутерія.

ЛЕЖАКИ від 12 зол.
КОШИКАРСЬКІ ВИРОБИ
КИЛИМИ — ЗАБАВКИ
НАРОДНЄ МИСТЕЦТВО
ФІЛІЯ: **ГАЛИЦЬКА 5. тел. 30—32.** **Львів Коперника 11. тел. 26—09.**
215 1—10 **Людвик Геґедіс.**

РІК ОСНОВАННЯ 1860.
Найстарше у Львові концесіоноване підприємство будовляне, теслярське і керничне (вертниче)
ФІРМА **АНТІН ФЕХТЕР**
уряд. уповн. майстер теслярський і керничний та рурмайстер
ЛЬВІВ, вул. Шумлянського 2.
Виконує всякі роботи в обсязі теслярства і студнярства. Поручається як одинокий спеціяліст для важнійших копаних керниць взагалі, то є мурованих, бетонованих, бельованих і цимринованих разом з уставленням до них помп і моторів усіх системів. Фахові поради при загвожджених керницях даю при порученім мені керовництві роботами.
154 19 20

ПАНСІОНАТИ
Власний виріб! Ціни фабричні!

КОВДРИ	1-сторонні	від зол.	25·—
	2-сторонні	„ „	32·—
	в цвіти . . .	„ „	40·—
МАТЕРАЦИ	з морськ. трави	„	34·50
	з волосані	від „	76·—
СІННИКИ готові		„ „	4·80
ПОДУШКИ з пір'я		„ „	18·—
ГОТОВІ ПІШВИ		„ „	4·—
ГОТОВІ ПРОСТИРАЛА . .		„ „	5·50
„ „ під ковдри з дірками .		„ „	11·50
КОЦИ ВОВНЯНІ		„ „	9·50

ПОЛОТНА — РУЧНИКИ — ОБРУСИ
ФІРАНКИ — КАПИ — КИЛИМИ і т. и.
206 **найдешевше продає** 2-15
ФАБРИКА ПОСТЕЛІ
ПЕТРУШЕВСЬКИЙ — МЛЄКО
ЛЬВІВ, КОРАЛЬНИЦЬКА 6.
Телєфон 37-72.
Цінники даром. — Для шпиталів, пансіонатів і т. п. — Ціни офертові.

БІЛЛЯ, БЛЮЗКИ, ШЛЯФРОЧКИ, СПІДНИЧКИ, ПАНЧОХИ, :-: :-: ТРИКОТАЖІ і т. п. :-: :-: найдешевше поручає фірма
„ГОЛЬФ“ ЛЬВІВ, Кілінського 1.
напроти Віденської Каварні.
167 16—24
Ціни для зареклямування нашого магазину **найнизші.**

Видає й редагує Комітет У.Х.О. Відвічальний редактор **Роман Гайдук.** З друкарні Вид. Спілки „Діло“, Львів, Ринок ч. 10

Ч. 37 (139). Należytość pocztową uiszczono ryczałtem. Львів, неділя, 20 травня 1928 р. Рік III.

НОВА ЗОРЯ

ЧАСОПИС ДЛЯ ПОШИРЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ХРИСТІЯНСЬКОЇ ОРҐАНІЗАЦІЙ

Виходить два рази тижнево: в четвер на 4 ст., під неділю на 8 ст. Адреса: Нова Зоря, Львів, Сапіги 26, І. п. Конто П. Щ.: Краків 405.867. || Передплата в краю: ¼-річно 6 зол., місячно 2 зол. За кордоном ¼-річно 1 амер. доляр. — Ціна числа 25 сот. — Рукописів не звертається.

Кат. Церква і соціяльне питання.

Сего місяця минуло якраз 37 літ від дня появи епохальної енцикліки Папи Льва XIII. „Rerum novarum". Ця енцикліка, що появилася 1891, заініціювала велитенський християнський робітничий рух, що огорнув цілу кулю земську. Енцикліку сю названо популярно „робітничою", бо робітнича кляса і її права найшли в ній спеціяльне узглядненння.

Папа Лев XIII. уродився в р. 1810 і вже в 33 році життя був нунціем в Бельґії, в 35-им епископом в Перуґії, а в 43-м кардиналом. Вибраний папою в р. 1878 справував найвисший уряд Церкви до 1903 р. З природи хоровитий твердою волею довів до того, що оставив по собі память одного з найбільших працьовників Церкви за дві тисячі літ її істнування. Найбільшу увагу присвятив м. и. суспільним справам сучасности і тому перейщов до історії під іменем „Папи робітників". Його енцикліки про основні проблєми християнського й горожанського ладу сучасности визначаються глибиною думок і дійсно віщим духом. В згаданій енцикліці „Rerum novarum" візвав Лев XIII. християнський світ до присвячення особливої уваги суспільному питанню й до будови орґанізацій на основі католицького духа і взаїмної любови.

Католицькі народи Західної Европи скоро відгукнулися на той зазив Льва XIII. Численні католицькі учені присвятили свою велику працю суспільним питанням. На основі ідеольоґії, згідної з духом католицизму, цілі краї покрилися сіткою християнських робітничих і студентських орґанізацій, фахових і культурно-просвітних. Сегодня вже і протестантські учені признають отверто, що якби не той ідеольоґічний і орґанізаційний рух започаткований Папою Львом XIII., то Західна Европа не моглаб опертися тепер походови кривавого большевизму, котрого предтечею був суспільний радикалізм.

Таким чином Апостольська Столиця за Льва XIII. положила основи великої тами перед заливом сучасної культури східними варварами.

Підготовча праця над зрозумінням новочасних соціяльних рухів у католицькім дусі, котре проявилося з такою силою в енцикліках Льва XIII., відбувалася вже від довшого часу. Та праця розвивається й по сей день. Оден з найславніщих катол. працьовників на тій великій і важкій области се німецький учений Гайнріх Пеш, уроджений в місті Кольонії, де тепер відбувається перша світова вистава преси. Він дав основну теорію новій християнській науці суспільної економії. А. Ч.

Читайте „Нову Зорю"!

Як може бути вирішене візантійське питання?

Відповідь п. С. Томашівському зі становища реліґійного.

(Стаття надіслана з кругів духовенства).

З огляду, що стаття п. С. Томашівського поміщена в „Новій Зорі" ч. 27—28 з 15. квітня ц. р. під заголовком: „Звідки Україна приймила Христіянство", а призначена: „Восточно-Западним полемістам в альбом", — викликала дісоріентацію і ріжні толки, — тому зволить Хвальна Редакція помістити в своїм часописі мої вражіння по перечитанню повисшої статті, котрі най будуть і відповідю п. С. Томашівському. Згори зазначую, що сі мої вражіння відносяться тільки до вступу статті п. Томашівського.

I. Передовсім мене немило здивувала замітка, котрою шановний автор посуджує п. В. Панейка о злорадність як ініціятора боїв, які тепер ведуться між полемістами східними, як оборонцями візантійського, а західними як оборонцями католицького духа. — По моїй думці належиться радше вдячність п. В. Панейкови, що він як світський чоловік, на засоромлення деяких духовних, добачив у нутрі церковно-реліґійного життя нашого народу ту укриту хоробу зі всіми нещасними її послідовностями, котра передовсім є пригожим леговиском українського вибуялого хамства, як його схарактеризував п. Вячеслав Липинський (гл. „Поступ" ч. 3—4 ц. р.) так влучно, як ніхто досі. — Кромі цего належиться вдячність п. В. Панейкови за це, що він мав відвагу прилюдно й отверто вказати на цю хоробу. А що він мав оправдану основу, доказує полеміка, яка з цего приводу вивязалася і яка порушує актуальні проблєми нашого життя. А полеміку цю викликали тепер у нас якраз не „западні" але „східні". Бо не треба забувати, що п. В. Панейко подивився у своїй статті на візінтійство не з точки погляду реліґійної або доґматичної, тільки як суспільний діяч і політик. Він просто завдав собі питання, який суспільний тип виріс на ґрунті східнім, перепоєнім візантійством, а який на ґрунті західнім, котрий управляв і управляє катол. дух. А його противники відразу стали на становищі, немовби католицизм був жерелом — анархії... На се *годі було мовчати.* І *тоді розпочалася* полеміка, яку тепер бачимо, бо освітлення справи й тим самим відповідь була і є вказана й потрібна. І тут справдилася пословиця: „Вдар у стіл, а ножиці відізвуться..."

II. Перша стаття як відповідь п. В. Панейкови появилася в „Ділі" ч. 9 з 13. січня ц. р. під заголовком: „Страхіття візантійства". Вона дуже понижаюча, кривдяча і несправедлива для катол. Церкви. Автор цеї статті укрився під криптонімом Е. К. — Відтак появилася незабаром друга стаття в „Ділі" ч. 15 з 22. січня ц.р. під заголовком: „Наше самозаперечування", підписана О. Костельником, де посуджує вже не тільки Епископа, але також деяких мірян, які попалися „у цю кузню нашого заперечування в імени „спасіння нації..."

Значить, перші „візантійці" спровокували бій і то в спосіб неосновний і кривдячий для катол. Церкви та ображаючий почування католицькі кождого свідомого християнина-католика. І тому „западні" не могли і **не сміли** мовчати, не могли і не сміли бути тільки „безпристрастними видцями", як це учинив п. С. Томашівський, бо тут не ходило о справи в теорії й абстрактні, але актуальні, життєві, до живого обходячі Церкву, віру і реліґію та в послідовности також всякі инші справи культурного розвою *нашого народа, як це досі виказала* полеміка проваджена між „східними" й „западними". А як що вільно о. Костельникови на право і на ліво воювати, то чи не вільно положити стрим і боронити *та берегти доброї справи тим,* котрі з пересвідчення і совісти до цего обовязалися?! Чи вільно свідомому і з віри жиючому католикови заховати пасивне становище, зглядно становище „безпристрастного видця" — там, де ходить о справи катол. Церкви і віри?! Дух візантійства такий, яким він є сам в собі, зі своєю неґативною ґенезою, зі своїми шкідливими послідовностями і погубною метою, — се контраст, се антитеза до духа католицького. І тому пасивність „западних" булаб не тільки неумістна, але й провинна та каригідна.

III. П. С. Томашівський занявши формально хибне становище в тій справі, поповнив відтак дальший промах, а іменно, що запропонував перемиря бодай на короткий час „Великодня ради". Ні! Між напрямом католицького а візантійського духа ніколи не може бути перемиря, навіть „Великодня ради". Бо й на Великдень сонце бореться з пітьмою. Між світлом а тьмою ніколи не *може бути ані на хвильку згоди.* — А вже просто на іронію виходить, коли п. С. Томашівський до тих, що боряться за візантійство і до тих, що боряться за справу катол. Церкви, кличе: „Мужі хоробрі!..." З цего можна вносити, що справа одних і других оцінена на рівні, бо одні і другі заслугують на похвалу хоробрости, без огляду, чи заступають справу добру і правдиву, чи злу і неосновну. А це чейже пониження католицької справи, коли її ставиться на рівні з візантійством, як це учинив анонімний автор Е. К. в „Ділі". Рівнож пониженням є для „западних" полемістів, коли їх хоробрість на рівні ставиться і однаково оцінюється н. пр. з „хоробрістю" і способом воювання о. Костельника. Так отже п. С. Томашівський занявши становище одного „з безпристрастних видців", хоч-не-хоч уємно вразив

і справу католицьку і тих, що за неї постоюють.

IV. Відтак п. С. Томашівський твердить, що в тих боях не буде ані переможених ані переможців. Чи і оскілько це твердження умістне й основне, не хочу близше розводитися. Але це знаю, що побіда не лежить тільки в тім, щоби противника раз на завсіди перемогти і спонукати до зложення зброї, але також в тім, щоб витревати в боротьбі, спинити рухи противника, не допустити його до самовільного ділання і щоби з тої боротьби осягати позитивні успіхи.

Возьмім на увагу життя поодинокого чоловіка. Життя його то неустанна війна самого з собою т. є. зі своїми похотями і пристрастями, боротьба з упавшим світом, діяволом і зі всякими противностями і злиднями кождого дня аж до послідного віддиху життя. Чоловік на цій землі ніколи не дійде до такої совершенної побіди, щоб мав повний і на завсіди забезпечений спокій. А однак він відносить побіду, коли не устає в боротьбі. Він доки бореться, побіджує, а при тім сповняє чесноти, гартує волю, сталить характер і стає мужем великої сили та благородного впливу.

Це ще більше видно на життю найбільшої на світі збірної одиниці, якою є катол. Церква. Вона справді воїнствуюча і завсіди мала і буде мати ворогів аж до кінця світа. А одначе вона завсіди побіджує і відносить тріюмфи, хоч вороги її не щезають, а навпаки, що раз більше проти неї йдуть наступом. А чому? Бо катол. Церква ніколи не зложила і не зложить зброї в боротьбі зі своїми ворогами. А кромі цего, вона при тім провадить позитивну працю й осягає великанські успіхи.

V. В боях, які тепер зводяться проти візантійства, ніхто навіть не думає, щоб його борці далися переконати і побідити. Перший о. Костельник, як головний у нас командант візантійства, не дасться переконати. Це можна вносити по його дотеперішнім поведенню, бо що він скаже, то так мусить бути, навіть коли в „дрібници“ пальне кольосальну дурницю. Чейже найлучше свідчить о цім відома історія „духів“ у Бродах... В боях проти візантійства ходить головно о це, щоб упозороване й укрите зло здемаскувати, вказати на його круті і хитрі дороги, на його погубні наслідки і не допустити до його загального розпаношення. Відтак ходить о це, щоб хитаючихся зрефлектувати й освідомити, а свідомих і перенятих катол. життям ще більше утвердити. Вкінці щоб уформувати і сконсолідувати табор борців під прапором католицької Церкви. Завданням цего табору мусить бути боротьба **без огляду на це, чи** „сі наші імманентні й перманентні внутрішні **конфлікти“ будуть доведені** до остаточної розвязки. Велика буде побіда цего табору вже тоді, коли він не допустить, щоб візантійський дурман обхопив уми всего нашого народу та пхнув його у пропасть схизми, як це йому в минувшині удавалось. А ще більша буде його побіда, коли цей табор поширить у нас католицьке освідомлення, житя з віри і приеднає щораз більше активних борців, а не пасивних і „безпристрастних видців“.

VI. Твердження своє о нерішаючім висліді боїв основує п. С. Томашівський на цім, що в цих боях обі сторони послугуються „аргументами т. ск. авторитативними, методою т. ск. догматичною“, а не трактують справи як „історично-культурний проблем“. Не перечу, що історія може багато причинитися до висвітлення якоїсь справи, подаючи її історичну генезу, її розвій, вплив і наслідки з зовнішного боку. Однак історія не є ще універзальною розвязкою всіх проблемів. І тому коли історик сповнив своє завдання, мусить дальше полишити справу фаховим людям після того, якого рода є дана справа. — В нашій справі історія багато причиниться до висвітлення візантійства, коли викаже його початок і розвій, коли з зовнішного боку порівнає негативний вплив візантійства і позитивний вплив катол. Церкви в культурнім розвою нашого народу. Але остаточне розвязання цего проблему лежить поза межами завдання історика. Візантійство се проблем церковно-релігійний і тому можна його остаточно розвязати тільки і то виключно аргументами церковно-релігійними, методою якраз догматичною. Візантійство не тільки доторкає, але навіть квестіонує катол. Церкву, справи віри, релігії й етики, воно влазить в душу і совість. І тому цю справу можна розвязати остаточно, трактуючи її з точки догматичної й етичної без огляду на це, чи до трактування справи в тім світлі беруться священики чи люди світські. Навіть історик, котрий слідив цю справу з зовнішних і історичних проявів, коли хоче її остаточно розвязати, мусить її дальше трактувати не як історик, але як віруючий і свідомий католик. Бо хотяйби він як історик виказав ясно як на долони факти благодатного і культурного впливу катол. церкви на життя нашого народа, а погубні наслідки візантійства, то все таки гордий і упертий візантієць не склонить голови і не дасть справи за програну, бо в його душі нема Божого царства з віри і покори. І на цім справдяться слова І. Христа, що хотяйби навіть хто встав з мертвих, то однак не увірить, бо не слухає Мойсея і Пророків (Лук. 16,31), т. є. бо не має внутрішного життя з віри.

* * *

VII. Ці мої враження відносяться — як сказано — тільки до вступу статті п. С. Томашівського поміщеної в „Новій Зорі“. — Сама стаття се гарна історична розвідка, хотяй ніщо нового не приносить, як се стверджує і сам автор. Він констатує лишень генезу у нас візантійства з Візантії, без огляду на це, що це візантійство прийшло до нас спершу в уменшенім виданню з Болгарії, котре опісля остало витиснене й заступлене повним виданням з Візантії. Інтересне в цій статті головно, що всякі справи западної Церкви у нас за князівських часів остали перепинені спротивом вже тоді очевидно розгітованого громадянства. — Короткозорість і уперте поведення того „громадянства“ не перевелося, воно й дальше треває та перейшло у нас майже в пословицю: „Громада не приймається“...

Стаття сама в собі без того вступу заокруглена і становить цілість, розуміється, з опущенням послідного заключення, і тому вступ той є не тільки зайвий, але також шкідливий. Короткий той вступ, а однак містить в собі тілько

Повістевий фейлєтон „Нової Зорі“ з дня 20. V. 1928. 32

ОСИП НАЗАРУК.

РОКСОЛЯНА

Українська історична повість з 16. століття.

— „Вони співали так:

„Любов перша — чаша запахучих квітів,
Любов друга — чаша з червоним вином,
Любов третя — чаша чорної отруї...“

Сказала се напів співучим тоном, причім як могла так перекладала сербську пісню на турецьку мову.

По хвилі докинула:

— „Але я гадаю, що і перша і друга любов може стати отруєю, коли не поблагословить її Бог Всемогучий.“

Сулейман признавав їй у душі глибоку рацію, бо розчарувався був на своїй першій любови.

Став як вкопаний. Був переконаний, що вона думає, що він уже перебув і третю любов... Не хотів оставити її в тім переконанню. По хвилі промовив помалу не то до себе, не то до неї:

— „Першу чашу я вже випив. Тепер мабуть другу зачинаю пити, хоч вино заборонене Пророком. І вже чуюся пяний від нього. Тільки третьої чаші ніколи не хотівби я пити...“

Дивився допитливо в її очі. І був далеко кращий ніж недавно, коли побачила його, як ішов до її пані. Тепер здавалося їй, що вже не від сьогодня знає його. Мовчки слухала биття власного серця.

По хвилі Сулейман сказав:

— „Ти завдала за весь час тільки одно питання, а я завдав тобі багато питань. Запитай мене ще за що...“ — й усміхнувся. Був дуже цікавий, що її зацікавить.

Настуня подивилася на нього уважно, чи не глумиться. Зміркувавши, що ні, — спитала дуже поважно:

— „Чому ти маєш зачервонілі очі?“

Такого питання не сподівався від невольниці, з котрою вперве говорив. Бо привик його чути тільки від одної жінки — від своєї матери, коли вертав утомлений з нарад Високої Порти або з довгої їзди конем в часі вітру, або коли за довго читав книги або звіти намісників і дефтердарів.

Відповів з приємністю:

— „Сильніщий кінь повинен більше тягнути...“

Несподівано схопив її в рамена й почав цілувати з усею жагою молодости. Боронилася, чуючи, що між ним і нею стоїть на перешкоді передовсім ріжниця віри. Ізза тої ріжниці чулася ще невольницею мимо горячих поцілунків Падишаха. Ізза хрестика від матери, який чула на грудях, боронилася перед першим вибухом пристрасти молодого мужчини. В шамотанню з нею побачив молодий Сулейман срібний хрестик на грудях Настуні. І всупереч звичаєви — мовчки зняв свій золотий, султанський сиґнет, який мав ще його прадід Магомет у хвилі, як вїздив у здобутий Царгород.

На нім був чудовий, синій туркус, що хоронить від роздратування й божевілля, від отруї і повітря, що дає красу і розум і довге життя тай темніє, коли його власник хорий. Поклавши сиґнет на шовкову подушку, вдивився в оксамітні, великі, вже втомлені очі невольниці. Але вона — не зняла малого хрестика, хоч зрозуміла його і хоч він сподобався їй тепер. І се — рішило про її вартість в очах Великого Султана...

Шамотання з молодим і сильним мужчиною втомило її. Щоб мати змогу відпочати, сказала, ловлячи воздух:

— „Будь чемний, а завдам тобі ще одно цікаве питання!“

— „Завдавай!“ відповів Сулейман, також віддихаючи глибоко.

— „Як ти можеш так спроневірюватися своїй найлюбіщій жінці, залицяючись так до мене, хоч ти мене вперше побачив!...“

— „Якій найлюбіщій жінці?“

— „Казав мені побожний учитель Абдуллаг, що твоя найлюбіща жінка зоветься Місафір. Зійшла — казав — у серці Десятого Султана немов ясна зоря і зробила багато

і так разячих промахів! Не можу навіть припускати, щоб п. С. Томашівський мав свідомий намір допуститися цих промахів, котрі суть хіба лишень випливом хибно занятого формального становища, чи непорозуміння.

Вступ той добрий бувби для „Діла“ або „Ниви“, але ніколи для „Нової Зорі“, котра раз занявши рішуче становище католицьке, повинна на нім стояти тревало, ясно і послідовно. — **Альфа.**

Забезпечім кооперативи кат. орґанізацією.

В 30. ч. „Нової Зорі“ в статті: „Що тепер грозить нашій Церкві?“ радить автор оснувати *церковні* кооперативи для оборони перед комуністами, які опановують згл. стараються опанувати кооперативи так сільські як і Повітові Союзи.

Страшне для Церкви булоби, як що комуністи дійсно взялиб кооперативи під свій вплив. Мало що гірше, коли заряд кооператив перейде в руки людей неприхильних або й байдужих для Церкви. І і певно, що забезпекою перед злом є мати дійсно свої кооперативи. — Та проте годі погодитися з думкою, щоб ми нині зачали основувати церковні кооперативи, полишаючи теперішні як добичу комуністам. Нам треба забезпечити кооперативи, які вже є, щоби в них не було ані ворожого ані байдужого для Церкви духа.

Щоб се вдалося, мусимо йти зорґанізовано. А орґанізація всяка добра, коли добре ведена, чи се Апостольство Молитви, чи Марійський Союз чи У. Х. О. Недобре тільки, як є десь за багато орґанізацій. Найкраще йде робота і для священика і для людей в одній відповідно веденій орґанізації. А таку єдність можна осягнути злукою вибраних членів Ап. Мол. і Мар. Союзу з У. Х. О. в сей спосіб: З членів І. степеня Ап. Молитви і І. степеня Мар. Союзу вибирається тих, що хочуть і надаються до стислійшої орґанізації. З них твориться кружки (після станів). Кружки сі вважаються рівночасно кружками Ап. Молитви і Мар. Союзу і виконують поручення центральних орґанізацій Ап. Молитви (аще будуть) і Мар. Союзу. Кружкові члени вписані тільки до Ап. Молитви обовязково вписуються до Мар. Союзу, — і навпаки. Се завязок орґанізації. Зачинається правильне кружкове життя: духовне вироблювання членів, Апостолят на зовні. Приходить поділ праці, то значить — творяться секції: пресова, хорих, порядку й украшення церкви... Одною із секцій, найкраще з кружків мужів і молодців, стає У. Х. О. яке входить у лучність з повітовою орґанізацією. В сей спосіб члени У. Х. О. виходять із злучених кружків Ап. Молитви і Мар. Союзу, і се вливає корисно на їх якість. — Дуже важна річ, щоб у кружках була карність і совершенний послух для провідника. Лінивих і неслухняних, як такі покажуться, усунути, зглядно недопускати до кружка по перебутій пробі кандидатури. — При помочі такої орґанізації зможе священик оборонити парохію перед ворогами Церкви, зможе забезпечити вплив Церкви і католицького духа в кооперативі. А повітові Союзи і Центр. будуть такими, якими будуть сільські кооперативи.

Така орґанізація, як Бог поблагословить, вдасться. Треба тільки нашого співділання і людий привести до Евхаристійного І. Христа. А Христос розбудить у душах життя, яке природно мусить виявитися бажанням поширити Його Царство. Заохочування до частого св. Причастя, точне відправлювання в будних днях ранньої Сл. Божої в означених годинах, щоб дати можність людям і в будень приходити до св. Причастя, часта нагода для вірних до сповіди в означених днях тижня — се конечні передумови, щоби знайшовся матеріял до орґанізації. При сім молитва, жертвування намірення Сл. Божої не тільки в св. неділю а й у будень за успіх душпастирської праці запевнить боже благословення.

При помочі орґанізації можна й ворожу Церкві кооперативу позискати, а без доброї орґанізації навіть заложенням другої кооперативи далеко не зайдеться.

о. В. С.

Присилайте передплату!

Дентист Б. ЛЬОКЕР

у СТАНИСЛАВОВІ,

вул. Собєського 14, партер.

Спеціяльність: Корони білі і штучні зуби американською системою. Ціни приступні. Услівя догідні.

43 20—?

Наука демагогам.

У „Новій Реформі“ пише Константин Сроковський: „Небувала що до розмірів і форми протиправительственна демонстрація румунських Заранчістів скінчилася так, що це повинно дати нагоду призадуматися всім як теоретикам так і практикам політики мас у сьогоднішніх часах.

Крім цего вона дуже характеристична для відносин селянських мас до інтелігентів, що накидаються тим масам на провідників. Виявилося, що д-р Маню та його прибічники скликали великанський селянський зїзд до Альби Юлії, не передумавши основно його наслідків і не маючи ясного образу, що зробити, та як використати практично витворені зїздом політичні енергії. Вийшла відси конфузія вождів небувало гумористична.

У висліді вожди „відступили“, а селянські маси розійшлися по краю, та понесли в душах фермент тай огірчення, повне грізних хоч покищо принишклих наслідків.

В 1917 р. російські соціял-революціонери були цими, що найбільше пащекували по селах. Не маючи ні ясної програми діяльности, ні навіть не хотячи її мати направду, пустили тільки язик на питель і стали на силу навчати селянські маси, що вже палила та вбивала, що їй робити, які її права й яка її сила. І ця селянська маса пішла за ними. При виборах до російської конституанти, що радила всего один день і яку розігнав моряк Залізняк на Ленінів приказ, соціял-революціонери на 36 міліонів голосів відданих у 54 виборчих округах зібрали на свої листи понад 20 міліонів голосів.

добра у всіх землях Халіфа... Я сама бачила у святій каравані гарне дитя твоє від тої жінки,“ додала.

Повторяла слова учителя без ніякого заміру і з повною вірою, що султан уже має найлюбіщу жінку, котра називається Місафір. А слова учителя, що та жінка зробила і багато лиха, пропустила, щоб не вразити Падишаха.

Молодий Сулейман зачав слухати з великою увагою. Не тільки зміст її слів зацікавив його, але й свобідна форма і вже перший акорд її, перші два слова. Хоч люде се такі єства, що якби їх було тільки трьох на світі, то оден з них бувби їх головою, то все таки в кождім без виїмку є природне бажання бодай ілюзії рівности. Має се бажання і цар і жебрак, і велитень і дитина, бо се прояв вічної правди про рівність всіх перед обличчам Бога.

Султан не чув довкруги себе атмосфери рівности, хіба при одній своїй матери. І тому з великою приємністю вчув від служниці слова:

— „Будь чемний!“

Але коли вона скінчила, з тим більшим захопленням заатакував її, кажучи:

— „Не маю найлюбішої жінки! Хіба може буду мати...“

Не могла догадатися, чи знає він передання, які оповідали про нього. Але якийсь внутрішний стрим не радив їй питати про се.

Опиралася постійно дальше.

Опиралася — аж поки від укритої в мурах Брами Яничарів не залунали надзвичайні молитви улємів*). Бо в кругвороті часу наближався великий день османської держави, в котрій її військо вдерлося в столицю Греків.

І турецькі улєми молилися досвіта.

Султан, хоч збурений був до самого дна, переміг себе. Встав засоромлений і пішов сповнити обовязок молитви.

Настуня глибоко відітхнула, відпочала й упорядковала волосся та одяг на собі. А як виходила з наріжного будуару зі спущеними вниз очима, срібні звізди „Косарі“ на небі піднялися високо над струнками мінаретами Стамбулу — й низенько кланялись чорні евнухи молодій служниці в султанській палаті...

IX. І ЗАЧАЛАСЯ БОРОТЬБА НЕВОЛЬНИЦІ З ПАНОМ ТРЬОХ ЧАСТЕЙ СВІТА.

„Вислід кождої боротьби непевний...
Длятого в жаднім положенню не трать надії, що виграєш.“

I.

До краю збентежена несподіваним знакомством з найвищою особою на всім Сході, вертала Настя до своєї службової кімнатки. По дорозі мов крізь мряку запримічувала, як низенько кланялись їй ті самі слуги і навіть достойники гарему, які передтим не звертали на неї ніякої уваги, навіть наказуючи їй щось — так, якби говорили „вйо“ до коняки...

Відповідала на низенькі поклони, але майже незначно, бо ще в своїм почуванню ізза напрасної зміни свого становища не могла мати певности, чи ті поклони не — кпини, не глум і не шутка гаремової служби, — хоч розум говорив їй, що ні.

Весь час, як ішла коридорами гаремліку, мала вражіння, що весь гарем не спить — і не спав сеї ночи ні хвилинки. Разу-раз ніби припадково відхилялися котари й занавіси кімнат і будуарів по обох боках коридорів та виглядали з них сильно зацікавлені обличча то її товаришок-невольниць, то одалісок у дорогих шатах, то навіть жінок султанських. Останнім кланялася по припису як передтим. Чула на собі погляди їх здивованих очей — то повні цікавости й зависти і то навіть нетаєної ненависти... І чула, як горячка підходить їй до очей. І чула роздразнення в кождім нерві. А передовсім — збентеження. Не знала, як іти, що робити з власними руками, як держати голову. Так ішла мов між двома рядами огнів і різок. На силу здержувала слези в очах. (Далі буде.)

*) Учені в державних і церковних науках, котрі у мусулман були в тих часах нерозлучні. (В західній Европі т. зв. Відродження, котре в дійсности було скептичне й навіть атеістичне, розбило вже було ту лучність і доводило до крайного зіпсуття суспільности). Улєми могли не бути священиками, але часто священики бували улємами.

Отже знову було явище, що російське населення в великанській більшости пішло за демаґоґами, котрі не розбіра лися в цему, яка сила в коня, що на нього вискакують неозважно, котрі теж ні не знали куди їхати цим конем, ні загалом не дуже хотіли їхати. Лєнін, що стояв з боку на чолі своєї меньшости, приглядався цему видовищу, та ждав тільки хвилини, коли неправний їздець на апокаліптичному коні дасть перший доказ жаху й незнання правил їзди, щоб підігнати коня батогом і в цей певний спосіб струтити слабкого та невмілого їздця з його могутнього хребта. Російські соціял-революціонери від десяти лт тиняючися на еміґрації нарікають гіренько на Лєніна, що „вкрав їм аграрну програ му". Але Лєнін вкрав їм не програму, тільки просто коня. що на нього виско чили нерозважно, не маючи ні розум ння їзди, ні відваги до неї.

Такі є висліди — зазначує автор — кожної демаґоґії, що вживає й надуживає великих слів до малих цілей. Або така фальшива гра кінчиться гумористичним фіяском, як тепер у Румунії що навіть ці малі ціли робить остаточно недосяжними або й у якійсь точці цю гру переймає інший, рішений на все газардер і тоді приходить до такої катастрофи, як у Росії.

Не тільки в Румунії, але скрізь ра дикальні партії роблять цю похибку, що не здають собі ясно справи з сили цего огню, що ним так радо граються і забувають про це, що демаґоґія тільки на око легкий та певний засіб у дійсности вона вельми трудний і найбільш заводить у нащях Маса невдоволена живлом, що з ним як із усяким живлом не вільно ігратися легкодушно. Не розуміли цего румунські демаґоги й на щастя для Румунії осмішилися тільки самі. Та могло бути зовсім інакше. Коби з науки, що її дістали румунські демаґоґи, виснували дійсну науку також демаґоги інших країн!

МАҐАЗИН ФУТЕР
ВІКТОРА ЗІХЛЄРА СИНИ
Львів, пл. Галицька 14. І. пов.
Поручають **футра** дамські, мужеські, футряна ґалянтерія. Приймають всякі кушнірські роботи. Переховування футер через літо. Ціни дуже низькі. 201 3—30

За честь людини.

Від одного зі знакомих проф. Заїка а одержуємо отсей допис з просьбою о поміщення:

1-го травня с. р. в Варшавськім Окружнім Суді мали розглядати справу б. ред. „Експресу Поранне ґо" п. Стеф. Кваснев ського, заскарженого проф. Вяч. Заїкиним за клевету в дружу. Справа ся для української суспільности інтересна, бо від якогось часу одна ґрупка українських наддніпрянських еміґрантів веде заїлу боротьбу проти відомого ученого проф. Заїкина й безчестить його імя. У звязку з тим в згаданій ґазеті появилася була ще в 1927 р. нотатка у вигляді „телеґрами", надісланої ніби-то з Парижа від бюра україн. соціял.-револ., в котрій „ствердлувалося", буцім-то проф. Заїкин 1917 р. мав зносини з царською „охранкою" (п. Заїкин не мав тоді ще й 20 літ і вже се одно робить неймовірною згадану „звістку").

Проф. Заїкин тоді-ж таки запізвав редактора згаданої ґазети за клевету. У своїй скарзі доводив, що, як виявилося після стислого перевіреннн жадної телеґрами з Парижа від бюра соц.-рев. не було й що „телеґрама" та була сфалшована у Варшаві його особистими та політичними ворогами і що всі ті поголоски взагалі се клевета, поширювана його противниками з метою усунути його з Православн. Богослов. Відділу та Східного Інституту в Варшаві.

1-го травня ред. Кваснев ський на суд не явився і з огляду на „брак відомостей про доручення обвинуваченому Кваснев ському судового візвання", суд справу відложив. Увагу присутних звернуло те, що саме під той час в салі Окружного Суду знаходився адв. Ярош, котрий постійно виступає в суді яко оборонець редактора згаданої ґазети. Шкода, що не зявився ані обвинуваченнй ані його оборонець, бо розгляд сієї справи в суді очевидно мусів би покласти край поголоскам видумуваним про молодого і здібного українського ученого, — людьми які по більшій части не тільки були, але ще тепер є на службі ріжних чужих урядів. Во істину моглиб собі знайти інакшу „забаву" ніж тровлення людини без доказів.

Новий католицький орґан.

Від 15. мая ц. р. зачав виходити новий наш катол. орґан, двотижневик „Бескид". Він призначений головно для західних окраїн нашої землі, де з давного часу найбільш закорінене було москвофільство разом з його симпатіями до православія, що тепер визискує варшавська схизма. Вона кооперує просто з польськими націоналістами. Ціль їх однакова: розбити наш нарід, аби була тільки Польща і Москва. Се виразно пише новий православний двотижневик „Воскресеніе", котрий виходить у Львові. Досі вийшли два числа його. В ч. 2. з 1. мая на самім початку вірш Пушкіна, а вступна стаття кінчиться зазивом, щоб наші люди „помнили, что всѣ они дѣти одной церкви и одной отчизны"...

Отже сему ярко московському рухови, котрий тішиться явними симпатіями польських шовіністів, має протиділати наш новий орґан „Бескид".

Перше число „Бескида", видане на 4 сторінках маленького формату, меньшого ніж „Н. Зоря", представляється дуже добре. Статті коротенькі й популярно писані. Опріч статтей і віршика релігійного змісту є також цікава економічна стаття про значіння лісів на Лемківшині і як їх треба шанувати. Є також ради ґаздиням, влучно дібраний передрук з закарпатського „Благовістника" і дуже цікаві новинки та вістки про те, якими способами ширять польське „православіє" на Лемківщині. Не підлягає сумніву, що сей добре редаґований орґаник може відплати нашій Церкві гарні услуги також поза Лемківщиною, так на Волині як і за морем, на еміґрації, в Америці й Канаді, бо скрізь увихаються агітатори, котрі роблять особисті й політичні інтереси на „навертанню" а властиво на релігійнім розбиванню нашого народа. Передплата невеличка, бо всего 40 гр. на місяць, а 4 зол. 50 гр. (або пів доляра) на цілий рік. Так зміст органу як його маленька передплата повинні довести до того, щоб той орган знайшов згодом масове поширення. — Адреса: „Бескид", Львів, ул. Сапіги 26., І. пов.

Найбільший вибір
всяких товарів блаватних,
великий вибір
СУКНА
поручає фірма
АНТІН УВЄРА
Львів, вул. Галицька ч. 10.
Те саме дотичить філій:
У Стрию, Дрогобичі, Тернополі, Тарнові.
207 Ціни незвичайно низькі! 2-10

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ.

Нова Енцикліка. „Оссерваторе Романо з 11. V. опублікував нову Енцикліку Св. Отця „Miserentissimus Redemptor" про обовязок покути супроти Найсвятійшого Серця Ісусового. Енцикліка та звертається не тільки до глибоко релігійних людей, але до цілих родин і народів, та до урядів всіх держав, бо всі вони обтяжені співвиною за те, шо діється тепер, за упадок віри й обичаїв між християнами і навіть між людьми, що спеціяльно посвятилися Богу.

Церковний інтердикт. „Осс. Романо" подає, що архиєпископ Тулюзи наложив на громаду Монтаґю, де находиться старинний чудоткоруий образ Пречист. Діви з Алєту, церковний інтердит, бо громадська власть виступала ворожо проти католицького духовенства. Місцевість Монтаґю від XI. століття по нинішні дні була відвідувана численними прочанами з цілої Франції.

Апостольство доброї преси. (КАП). З рамени тов. Петра Скарги повстало у Варшаві „Апостольство Доброї Преси". Його головним завданням буде дбати про моральну і матеріяльну поміч катол. пресовій акції. На установчих зборах цего товариства, які відбулися дня 10. ц. м. вибрано головою „Апостольства" о. д-ра Козубського, заслуженого католицького публіциста і професора університету.

Апостолят молитви у Франції. „Ля Кроа" подає, що на конґресі апостольства молитви в Парижі виявився величавий розвиток гуртків „апостолятів молитви". Зі звіту делеґатів із 42 епархій виходить, що за останний рік повстало 387 нових гуртків а 130 відновило свою діяльність. Крім дорослих приступило до Апостоляту більш чим 40.000 дітий. В промисловім окрузі Рубе-Туркоен (епархія Руен) належить до Апостоляту приблизно 10.000 фабричних робітників і робітниць.

Боротьба з неморальними кінами. (і. л.) Для кат. життя неморальні кіна може ще більше ґрізні як неморальна преса. Французькі католики почали сильну боротьбу проти неморальних кінематоґрафічних представлень. Ріжні кат. товариства видали відозву до населення, вказуючи на значіння, яке має добре і лихе кіно. Щоб заступити лихі фільми добрими, утворився там осібний кінематоґрафічний кат. комітет, що видаватиме свій журнал „Les Dossiers du Cinema". Справу кат. кін піддержує також дуже франц. товариство „Bonne Presse". Кат. кіна по парохіях се важні орудники в руках духовенства в апостольській праці. О поширення кат. парохіяльних кін старається між іншими також кардинал Біне з Безансон. (З „Осс. Ром.").

Наконець заговорили. В однім з останніх чисел либерально-протестантського часопису „Франкфуртер Цайтунґ" поміщена стаття, що солідаризуючись зі становищем католиків, виступає проти переслідування католиків у Мехіку. Як відомо, до останніх майже днів вся акатолицька преса систематично промовчувала події в Мехіку. Остаточно протестаційна акція католиків поволи розбиває цей „заговір мовчанки" некатоликів, котрі з чисто вже гуманітарних зглядів домагаються припинення кровавого переслідування невинних католиків у Мехіку.

Кардинали з монаших Чинів. (і. л.) Домінікани: Фрювірт, Боджані, Рульо; Бенедиктини: Ґаскет і Шерейді. Інші Чини мають по одному: Лятеранські реґулярні каноніки (Піфль), Редемптористи (Ван Россум), Чин побожних шкіл (Scolopi, — архіеп. Фльоренції Містранджельо), Салезіяни (Гльонд), Сервіти (Лєпісіє), Ісусовці (Ерлє).

Політичний огляд.

Альзасія і Франція.

Львів, 17-го травня 1928.

В замітках про останні французькі вибори до палати депутатів (ч. 33 з 6-го с. м.) було зазначено, як особлива і на будуче многоважна проява, те що між нововибраними депутатами знайшлись і три альзаські автономісти. Значіння сього факту, очевидно, не в тім, щоб ся трійця (не цілих 0.5 прц. усеї палати!) мала й могла створити нову епоху в історії Франції чи самої тілько Альзасії, а в симптоматичности події: поява сих політиків в Бурбонській палаті є одинокою, ознакою, що за Реном почався важний і досі там незнаний процес диференціяції старих національно-політичних понять і кристалізація нових, — процес, що на схід від Рену вже доконався або доконується. Ото, старе розуміння нації і національности як держави і його горожанства, що досі на Заході виключно панувало, захиталося, розпадається й уступає місця новому, опертому на расових і язиково-культурних окремішностях поодиноких племен і країн, — типови, якого форм ще годі докладніше передбачити.

Проблема ся має велике історичне значіння і достойна уваги взагалі, з нашого боку ще більше. Вона наглядно показує безупинну змінність у найважніщих категоріях політичного думання і відчування, що живуть під назвою кличів, провідних ідей, ідеалів і т. п. Новочасна національна ідея, яка знає тілько один свій правдивий експонент — національну державу — почалася як знаємо саме у Франції, в часі великої революції з кінцем XVIII-го в. (наші читачі можуть відсвіжити собі сі відомости за Драгомановими „Чудацькими Думками“), коли витворилася нова, сцентралізована, одноцільна під кождим оглядом національна французька держава, на місци старої передреволюційної історичної мозаїки окремих племен, мов, культур, уладжень, традицій і т. ин. Та, як бачимо, сей новий революційний тип французької держави неподільно і безопірно панував тілько мало понад сотню літ. Вершок своєї моральної сили осягнула її ідея в часі між обома останніми французько-німецькими війнами 1870—1914, а найвимовнішим символом її були саме Альзасці...

Дивна країна отся Альзасія, і дивна її людність! Земля не більша від б. австрійської Буковини (тільки дуже густо заселена) була головним предметом двох великих воєн, що з них остання обіймила майже цілий світ. Та ще дивніше те, що Альзасці, німецьке племя, щотілько в XVIII. в. завойоване Францією, уважали відвойовання їх німецькими земляками в 1871 р. — своєю національною катастрофою, а поворот свій до Франції у 1918 — здійсненням свойого національного ідеалу... Річи — які ніяк не входять у голову звичайного Українця.

Та бо то й правда, що Українці ніколи ними поважно не цікавилися, хоч по всьому світу шукали зразків до наслідування для себе, і майже нічого не знають про життя, почування і змагання отсього історично найстаршого і може найкультурнішого німецького племени. В останніх роках була спроба у нас показати в них ідеальний зразок принципового націоналізму та непохитної боротьби за... „волю“, одначе що-як-що, а сього годі сподіватися, щоб Українці знайшли свій національний катехизм у Штрасбурзі, дарма, що в нім сам молодий Гете набирався розуму і знання. Та з другого боку було-б нерозумне таке переконання наших земляків, що мовляв цілком нічого їм учитися там, або що може навіть Альзасцям треба-б радше їздити до Львова на науку... Аж так воно не є, і тому, побажати-б, щоб хто з Українців у Франції обдарував нас поважнішою інформаційною розвідкою про цю дивну країну і її людність.

Альзасці показують наглядно, як навіть високо розвите громадянство може цілу половину століття ідейно... спати. Не буквально, не в тім розумінню, щоб за той час його мозок в сім напрямі цілком не функціонував; навпаки, Альзасці саме були глибоко переконані і весь світ вірив, що вони тілько й живуть національним ідеалом, і в день і в ночи. В дійсности вони жили тілько ілюзіями, снили старий сон вперед 1870 і майже не підозрівали, що поза ними у світі чимало змінюється. З цього сну пробудилися вони щотілько по здійсненню їхніх ідеалів, по „визволенню“ їх 1918 р., та переконалися, що безповоротно проспали майже пятьдесять літ... І не самі вони доконали такого відкриття; їх віднайдена „ненька“ — Франція починає приходити до такого самого висновку...

Зараз по останніх виборах у Франції почався в альзаському місті Кольмарі цікавий політичний процес. Півтретя десятка Альзасців, самих старших інтеліґентних і заможних людей, між ними й одна дама, засіли на лаві оскаржених за головну зраду, змову проти цілости і безпечности французької держави, службу в користь чужої і т. п. Се обвинуваченння побудоване на одним конкретнім факті: сі люде були основниками і провідниками окремого змагання до... національно-територіяльної автономії Альзасії (з сього руху і трийшло до згаданого на початку вибору трьох депутатів-автономістів); поза сим буквально нічого.

Велика шкода, що ні українська ні польська преса не подає систематичних звітів з сього процесу, навіть віденська і берлінська преса обмежуються тілько до реєстрування самих головних моментів його, так що лише з французьких щоденників — а вони трактують процес дуже подрібно — можна виробити собі ясний образ того, що сталося і в чому суть альзасько-французьких взаємин.

В сій короткій замітці годі й дуже поверховно схарактеризувати сю справу. По скінченню процесу — а він заповідається на довго — постараємося се зробити. Сим разом доволі зазначити, що ціла справа у своїх акцесоріях має богато аналоґії з нашими обставинами, одначе в основних своїх пунктах нераз дуже відбігає від них.

Так ось читаючи акт обвинуваченння і досьогочасні визнання оскаржених і свідків, неможливо нам сховати здивування, що за такі провини можна бути суджеиим за головну зраду. Навіть найбільше непереєднаний галицький упіпіст мусить признати, що подібний процес у Польщі проти Українців таки неможливий. Якби тут, у Польщі, на питання про політичний злочин дивилися крізь скла французького прокуратора, то у нас не булоб ні одної політичної партії, ні одного політика, ніодного часопису, що взагалі виходилиб із безупинних процесів. В дійсности воно не так ще погано; що-більше, ми можемо позволити на політичний люксус — щодня відбувати суд над „національною зрадою“ тих земляків, що сміють домагатися передусім „лише“ національно-територіяльної автономії своєї землі.

Стверджуємо се не тому, щоби ставити Польщу в кориснішім від Франції світлі (бо mutatis mutandis се требаб тоді сказати і про ріжні інші держави, ну, і народи живуть не самими тілько політичними кличами, але й... хлібом), хочемо тілько зазначити субєктивність, релятивність і т. ск. звичаєву ріжнородність у поняттях і оцінках таких політичних актів, як льояльність, сепаратизм, зрада і т. п. Отся ріжниця пояснюється в першій мірі новостю конфлікту як для Французів так для Альзасців: і сі і ті довгий час жили злудами, і в сих і в тих пробудження і зустріч з дійсністю викликали важку психічну кризу, що виявилася в острім субєктивнім конфлікті; натомість дальше на схід ті перші граничні камені давно пройдені і державними владами і недержавними громадянствами, що т. ск. привикли вже до себе обопільно і стали дещо вирозумілі в питаннях політичних прав, обовязків заслуг, провин, а передусім... фраз (прим. „вплоть до отделенія!“). Привикнуть до того самого і за Реном.

Вкінці, як особливий куріоз альзасько-французької юдикатури може послужити явище, що в кольмарськім процесі голова трибуналу не розуміє по німецьки, а присяжні судді не вміють по французьки.

ОПОВІСТКИ.

З ТОВАРИСТВА ОХОРОНИ ВОЄННИХ МОГИЛ.

Комунікат ч. 10.

Після наших недавніх визвольних змагань одержали ми в спадщині кілька тисяч воєнних стрілецьких могил, що нині представляють сумний образ великого занедбання. Поломані хрести, понищені написі, розриті могили, запушені і хабазям зарослі наші воєнні цвинтарі у Львові і в краю, на горах Ключ, Маківка, Лисоня і геть усюди, куди тільки йшов наш Стрілець і за краще майбутнє свого народу й Рідної Землі складав своє молоде життя, взивають нас до упорядкування тих наших дорогих національних пямяток.

Покликане до того „Товариство Охорони Воєнних Могил“ у Львові звертається до загалу нашого громадянства, щоб воно, сповняючи свій обовязок супроти Поляглих, зложило негайно фонди, потрібні для трівалої охорони могил українських Поляглих. Звертається воно в першу чергу до загалу всіх наших громадян і громадянок, щоб вони попри свою обовязкову членську вкладку в сумі 1 золотого на рік зложили негайно більшу жертву на охорону стрілецьких могил; в дальшому звертається воно до всіх заможніших громадян, всіх наших економічних установ і товариств, Кооператив і їх Союзів, „Українських Бесід“ і „Боянів“, Читалень і Філій „Просвіти“, Кружків, поодиноких шкіл і установ „Рідної Школи“, Церковних Брацтв і Парохіяльних Урядів, до поодиноких Громад і т. д., щоб вони перебрали на себе опікунство над одною чи більше воєнними могилами, складаючи на кошти такого опікунства над одною могилою суму 15 золотих.

Нехай не буде нікого, хто не зложив би на ту ціль своєї жертви, нехай не бракне ніякого товариства, що не перебралоб опікунства над що найменше одною стрілецькою могилою! Крайня пора направити нашу недбайливість супроти памяти Поляглих і цього року, по упливі 8-ох літ від закінчення нашої визвольної боротьби, приступити до трівалої охорони українських могил. Тому присилайте жертви на охорону й упорядкування українських стрілецьких могил! Посилайте негайно, щоб Товариство могло приступити до своєї відповідальної праці не тільки у Львові, але й у цілому краю. Адреса: „Дністер“, вкл. книж. ч. 14.000, Львів, Руська 20.

Головна Рада „Товариства Охорони Воєнних Могил“, Львів, ул. Руська 18/I.

ФІРМА **РОМАН ЗУБИК** ЛЬВІВ, вул. Галицька ч. 16. поручає новости для Пань, сукна на мужеські одіння. Англійські крепи на реверенди і папістики для 120 П. Т. Отців. 18—20

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

МИКОЛА КОСТОМАРІВ.

В 111-ту річницю уродин.

16. травня с. р. непомітно минула 111-та річниця уродин М. Костомарова, одної з найсвітліших постатей України XIX віку. К-в залишив великі сліди в сфері громадського життя, історичної науки, політично-фільософічної та історіософічної публіцистики і красного письменства. Він був творцем, ідеольоґом і провідником Кирило-Методіївського Братства, котре становить поворотний пункт в новій історії В. України й з котрого починається її національне відродження. Опріч того К-в був першим українським **ученим**-істориком, що взявся до розроблення історії з новими науковими методами і започаткував її правдиво-наукове дослідження. У своїх історичних працях К-в виявив не тільки видатний науковий талант, але й великий і рідкий літературно-мистецький талант. Яко історикови-мистцеви, К-ву серед европейських істориків по справедливости мусить бути признане одно з найпочесніших місць, поруч із Ог. Тьєрі, Гібоном, Маколеєм і В. Ключевським. Подібне місце належиться йому й на полі політично-фільософічної та фільософічно-історичної публіцистики, як авторови праць „Книги битія українського народу“, відозви „До Братів-Українців“, листа до редактора „Колокола“, статтей „О козачествѣ“, „Мысли о федеративномъ началѣ въ древней Руси“, „Правда полякамъ о Руси“, „Двѣ русскія народности“ й инш. Як публіцист-історіософ і політичний мислитель, К-в у XIX ст. займає таке почесне місце, як автор „Історії Русов“ Полетика у 2-ій пол. XVIII в. та Вяч. Липинський в наші дні. Нарешті має К-в значні заслуги і в історії красного письменства, хоч його поетичні здібности значно менші від його таланту історика й публіциста-історіософа. Своїми україн. романтичними поезіями — оригінальними й перекладними (пр. з Байрона!) — Костомарів виводив україн. письменство на шлях европейської літератури; а своїми історичними повістями дав зразки історичної белєтристики, опертої на наукових студіях, вільної від гріху всіх його попередників — українських і російських історичних повістярів, у котрих буйна фантазія бере гору а иноді й нищить історичні чинники їх творів.

В життю К-ва багато несподіваних, зворушливих, сумних і трагічних моментів. Він уродився 4 (16) травня 1817 р. в найдальшім північно-східнім кутку України — в Острогощині, в слободі Юрасовці. Батько його Іван був дідичем, замолоду служив офіциром у рос. війську, походив з козацького роду (Острогожського полку). Мати Миколи була селянка-кріпачка, якій проте чоловік її дав порівнюючи добру освіту. Ів. Костомарів обвінчався з нею тоді, як народився їх єдиний син — Микола. Іван К. захоплювався Вольтером та „енцикльопедистами“ й навіть ширив їх погляди й висміював релігію, Церкву, духовенство і то не тільки серед дідичів але й серед своїх селян-кріпаків. Бог тяжко покарав його за се. Спокушені його розмовами про те, що Бога нема, що Страшний Суд і позагробове життя — „вигадки попів“ й т. и., його кучер та двоє инш. слуг **убили його,** вкравши при тім кількадесять тисяч рублів. Микола був тоді ще малим хлопцем. Сестрінці Івана К., скористувавшись тим, що Микола народився ще **перед** шлюбом його батьків, повернули його в кріпака-льокая („козачка“) й почали знущатись над бідним хлопцем. Ледви пощастило його матері врятувати одинака. Але при тім родина тяжко скривдила Миколу та його матір матеріяльно, відібравши в них геть більшу частину їх маєтку. Мати Миколи приклала всіх старань, щоб дали йому добру освіту. Микола скінчив ґімназію в Вороніжі й потім Харківський Університет (у 1837 р.), де були тоді професорами, між инш. шелінґіянець Кронеберґ (автор дуже гарних розвідок з естетики) й геґеліянець Лунин (історик). Через них познайомився Костомарів з німецькою ідеалістичною фільософією, котра мала вплив на розвій його світогляду. Вже будучи студентом, почав він писати ліричні поезії, баляди й ин. 1838 р. надрукував свою істор. драму „Сава Чалий“, далі дві збірки поезій („Укр. баляди“ й „Вітку“), істор. траґедію „Переяславська ніч“ (у збірн. „Сніп“) й ин. У 1840—42 рр. написав дисертацію „Про причини й характер Унії в зах. Русі“, але не зміг її захищати на ступінь маґістра з огляду на протест харківськ. православн. архієпископа, що знайшов у ній образу Православія. Тоді Костомарів написав і захистив у 1844 р. иншу дисертацію: „Про історичне значіння руської народної поезії“. В тім році одержав посаду вчителя ґімназії в Рівнім, через рік перенесений був до Київа, до І-ої Київ. ґімн., а в 1846 обрано його професором історії Київськ. Університету. Проводячи далі свою наукову й літературну діяльність, Костомарів у 1845—46 рр. брав живу участь в укр. громадськім життю і з Мик. Артемовським-Гулаком, Білозерським, Савичем та ин. заснував Кирило-Методіївське Братство, котрого ціллю була праця над національним відродженням України, а остаточною метою — створення конфедерації словянських республік з суспільно-політичним устроєм, заснованим на **засадах релігії.** В березні 1847 р. Костомаров заручився з Аліною Крашельською, котру дуже любив. 30. III. 1847 р. мав бути шлюб. Але напередодні Костомарова та инших членів Кир.-Метод. Братства арештовано, як політичних „злочинців“. По довгім слідстві у вязниці Костомарова укарано ще однорічною тюрмою і потім заслано до Саратова, де він — хоч був на урядовій службі — знаходився до 1856 р. під доглядом поліції.

В 1858 р. переїхав до Петербурґа. Се був період ліберальної політики російського уряду й незвичайного піднесення та нуртування громадських сил у російській державі, особливож у Петербурзі. Петербурґ зробився головним центром і україн. національно-громадської та культурної діяльности, яку провадили колишні кирило-методіївці й нові працьовники. Костомарів відограв видатну ролю в тім україн. гурті в Петербурзі. При його участи виходила в 1861—2 рр. „Основа“, де він умістив низку статтей*) і поезій. В 1859 р. вибрано його професором історії Петербурзьк. Ун-ту. Зустрінутий студентством з ентузіязмом, Костомарів користувався як професор великим впливом і популярністю й серед студентськ. молоді й серед всього громадянства. Але хутко в 1861 р. через авантуру, вчинену студентством (цілковито спантеличеним у той час „нігілізмом“, анархізмом та соціялізмом), мусів покинути університетські виклади. Се не припинило його наукової праці. Протягом 1857—1884 рр., крім низки менших, иноді вельми цікавих і цінних історичних статтей, надрукував коло 10 великих і ґрунтовних праць з української та російської історії**).

В останніх роках життя К-в змінив свої погляди. В молодости був горячим демократом, республіканцем і ненависником рос. царського уряду. Але в 1880-х рр. він уже дбав про порозуміння Українців з царським урядом. На сю зміну в поглядах і політиці Костомарова вплинув не тільки життєвий досвід, але також скрайній розвій серед молоді „нігілізму“, анархізму, соціялізму та тероризму. Очевидно, Костомарів як і инші чутливіші й далекозорі тогочасні мислителі (нпр. Достоєвський, Лєсков, Страхов, Леонтьєв та ин.) передбачав, до яких диких і катастрофічних наслідків може привести дальший розвій „нігілізму“ в Росії й на Україні. Звідти й зміна відношення до царського уряду: який не видавався тяжкий сим мислителям режім царського уряду, але вони розуміли, що може бути ще щось далеко гірше, страшніше й огидніше, се повне зруйнування всякого права, традиції, законного порядку, що й дійсно наступило в Росії й на Вел. Україні в 1917 р. Але більшість сучасників Костомарова сього не розуміла. Драгоманів та ин. закидали Костомарову „опортунізм“ і трохи не зраду. Під кінець життя Костомарів уже не користувався тою популярністю, що раніше. Помер 19. IV. 1885 р.

Діяльність Костомарова досі не знайшла належного признання та оцінки. „Ліберали“ не можуть йому дарувати „опортунізму“ під кінець життя й косим оком поглядають на християнський характер його світогляду. Консерватисти підносять докір у скрайнім демократизмі. апольоґії руїнництва і т. д. В докорах тих є багато правди. В молодечих творах Костомарова дійсно надто багато **романтики** й **утопії** — в його фантастичних мріях про братське співжиття всіх словянських народів, в ідеалізації демократичних чинників україн. історії, в характеристиці україн. „національного духу“, взагалі в усім його **словянофільськім народництві.** Перевага романтично-народницького захоплення над державницькою ідеєю в багатьох його творах (особливо писаних у 1840—60 рр)) се безперечно найбільша їх хиба. Але при всім тім не повинні ми забувати й ріжноманітних високих вартостей у творах і в усій діяльности Костомарова. Особливо варт він пошани за глибокорелігійний характер його ідей. Християнська релігія для Костомарова се найвища мета й вартість в усім життю; словянофільство-„месіянський“ націоналізм і народництво в його світогляді підпорядковані релігійній ідеї. Сим різко відріжняється світогляд Костомарова від ідеольоґії польських месіяністів, у котрій скрайний націоналізм панує над релігією. Разом з тим релігійність Костомарова ублагороднює та зменшує народницькі складники в його світогляді й цілковито відрізняє їх від пізнішого українського та російського народництва, котре прийняло неґативні, руїнницькі форми.

Орест Камянецький.

---

*) „Думки про федеративний принціп у старій Руси“, „Дві руські народности“, „Риси народної південно-руської історії“, „Гетьманст о Виговського“, „Гетьманство Юр. Хмельницького“, „Правда полякам о Руси“, „Відповідь на виступи газ. „Час“ і жур. „**Revue Contemporaine** „Правда московцям о Руси“ та ин. Дуже цікава й гарна стаття Костомарова „О преподаваніи на южно-русск. языкѣ („Основа“, 1862, V), в якій він між инш. доводить, що **в першу чергу** треба дати україн. народови в рідній мові **найпотрібніші** йому книжки — Священну історію, Катехізм, витяги з творів Отців Церкви, житія святих і ин.

**) „Богдан Хмельницький“, „Руїна“, „Мазепа й мазепинці“, „Бунт Ст. Разіна“, „Північно-російські народоправства“, „Принціп однодержавства в старій Росії“, „Нарис домового життя великорус. народу в XVI вв.“, „Смутний час у Московській державі“ та ин. Тут же слід згадати монографію з історії Польщі: „Останні роки Річи Посполитої“. Нарешті, заслуговує на увагу й популярна „Руська історія в життєписах її найважніших діячів“.

ДОПИСИ.

З ПЕРЕМИШЛЯ. (Конференція членів Т-ва „Пер. Епарх. Поміч“). Заповіджена V-ою організ. секцією Товариства П. Е. П. (Перем. Епарх. Помічю) конференція стягнула на день 11. ц. м. більше сотки священиків навіть з найдальших закутин дієцезії. Після глибоко обдуманого організ. реферату провідника секції о. Мариновича розвинулася широка дискусія. Темою її були болячки нашого церковно народного організму між ними одна лемківська схизма. Приявні ствердили, що вона є вислідом русофільської агітації, бо лише там знаходить пригожу почву де гарцювали або гарцюють русофільські агенти та їх органи „Русскій Голос“, „Голос Народа“ і др. Ухвалено між иншими такі резолюції:

1) Зібрані священики Перемиської Епархії взивають весь загал духовенства до поборювання струй ворожих Церкві, головно комунізму, сектанства й православя.

2) До поширення католицької преси „Місіонора“, „Правди“, „Нової Зорі“ та висказують Редакціям згаданих часописів повне признання і подяку за успішне поборювання всіх ворожих струй і скріплення любови до католицької Церкви й наших Владик.

3) Тому, що православє є тут між иншим авангардою большевизму і сектанства і в своїх наслідках грозить збаламученням многих і деморалізацією — зібрані ухвалюють звернути на ту обставину увагу ширшого загалу і взивають видавничу Секцію Тов ва, щоб постаралася о відповідну освідомлюючу літературу та поширила її масово передусім у загрожених околицях.

БОРИСЛАВЩИНА. Села положені кругом Бориславя були все в часі виборів до австрійського парляменту під впливом бориславських робітників. Там від часу загального права голосування паном ситуації був широко звісний соц.-дем. Семен Вітик, який двічі був вибраний послом голосами наших селян (тепер він в Харкові, де про нього майже не чути). Як приходили бувало вибори, то ціла армія розагітованих соціялдемократами робітників розходилася по наших тихих гірських селах і несла з собою крім гарних обіцянок „землі і волі“, також бацилі невірства та боротьби з священством і Церквою. Рік 1908, відтак 1911 це були етапи нинішнього комунізму, котрий тепер дуже розрісся в деяких селах Дрогобиччини, а початок його це демагогічна, соціялістична агітація за кандидатурою Вітика.

З хвилею розписання виборів до теперішнього сойму можна було сподіватися, що повториться те саме, ба навіть ще в острійшій формі, а місце тов. Вітика займе який тов. з сель-робулівиці, чи „правиці“, чи який иньший комуніст. Всі дані до цего були. Треба признати, що не допустило до сего УНДО, яке в 52 виборчім окрузі поставило кандидатом бориславського громадянина п. А. Максимовича хоч — на жаль — на 5-му місці (це одна з помилок УНДО-ня!).

П. А. Максимович, котрий тішиться найкращою симпатією всіх верств укр. суспільности Бориславщини, зумів всіх притягнути до себе, головнож робітників — так, що ці самі робітники, яких ми бачили перед війною як крайних

ОКУЛЯРИ, ЦВІКЕРИ і ЛЬОРНЕТКИ
від найдешевших до найдорожчих
поручає фірма
ЛЕВ АППЕЛЬ і С-КА
ЛЬВІВ, ЛЕҐІОНІВ 1. і 3.
Репарації виконує скоро або відворотною
212 а почтою. 1—30

СПЕЦІЯЛІСТ недуг скірн. і венер. та косметики
Д-р Генрих Шпунд-Фішер
б. лікар (асист.) дерм. клініки **в Берліні, Празі й Відні** вернув з загр. і ординує від 9—1, 3—7 **Марійська площа 10. II. п.** Другий вхід від **Собєського 2. тел. 51-63.**
204 Ждальні сепараткові. 2—5

інтернаціоналістів, відданих Вітикові, бачили ми тепер, як горячих націоналістів і агітаторів 18-ки. Опанування ситуації п. Максимовичем в гірських селах Скільщини і Бориславшини мало чимале значіння, бо ці села не здеморалізувалися виборчою дурійкою ріжних партій, як це діялося в иньших сторонах.

Не мали доступу в наші села ні 22, ні 6, ні 8, ані 13 (на яку — хоч тут уневажнену — в деяких селах голосували демонстраційно наші комуністи). Так від „своїх“ не було в наших сторонах „усвідомляючої“ роботи нешасних збаламучених руїнників, які лиш в селі Залікті пописувалися з марним успіхом. Гірські села, крім кількох, масово голосували на національну лісту. Т. Т.

НОВИНКИ.

Шпіонську організацію в Кракові під командою урядовця дирекції руху Станіслава Турека відкрили польські власти. Відкриття те викликає велику сензацію. Організація шпіонів була на жолді одної з сусідних держав і в безпосереднім звязку з посольством тої держави у Варшаві. Ціль її — опановувати польські залізниці і доносити про рухи військ.

Урядник-волокита. Оноді мешканці одного дому побачили на стриху якогось волокиту. Прикликали поліцію, щоб забрала його відтам. Та волокита скочив у бочку і накрився денцем, що його придержував із нутра спеціяльно виготовленою ручкою. Поліції тільки з трудом удалося добути його відтам. На комісаріяті поліції зізнав волокита, що називається Зенон Сакович і що на цім стриху живе вже кілька місяців, а бочка була його ліжком. Поліційні доходження виявили вельми цікаві подробиці з життя волокита. Виявилося, що він був перед 5 роками здібним урядником в одній із центральних державних інституцій. По двох роках мусіли перенести його на провінцію, бо опанований манією волокитства став дуже занедбувати обовязки. Та не краще він поводився і на провінції. Мандрував пішки по околичних селах і лісах та по кількох днях волокитства зголошувався знов до служби. Перед двома роками звільнили його зівсім зі служби. Тепер віддався він виключно волокитству. Сакович укінчений правник і говорить кількома чужими мовами.

Вимираюче племя. (КАП). О. д-р Альберт де Аґостіні, знаний італійський учений, вибрався недавно з науковою виправою до індійського племени Еґан в Огнистій Землі, щоб довершити кінематоґрафічних знимок з життя і побуту цего вимираючого племени. Отець де Аґостіні одержав за попередні знимки з цього краю золотий медаль на X. ґеоґрафічнім зїзді в Міляно.

Собака ратівником. Собака одного подружа, що жило біля залізничого шляху коло Зацу в Чехії стала в ночі сильно гавкати й побудила своїх господарів. Обоє пішли туди, відки нісся гавкіт собаки й найшли на шинах залізний валець, котрий скотився з поїзду, що віз такі вальці з Праги. Небаром мав надійти туди поїзд. Обоє не могли рушити важкого валця і побігли напроти поїзду, що тимчасом надїхав і спинили його. Обслузі поїзду вдалося усунути валець із залізничого шляху. Так вирятувала собака гавкотом поїзд від катастрофи.

Нові книжки.

о. Д-р Йосиф Сліпий. ШЛЯХОМ ОБНОВИ. Львів, 1928. Накладом автора. З друкарні Ставропіґійського Інститута у Львові. 8⁰ 106 ст.

Метою цеї збірки має бути бажання обнови нашого народу, „вказати в тім підйомі з упадку на деякі середники і обяви обнови, а передусім підкреслити вагу реліґії і духового життя в обновленню одиниці і цілого народу...“

В збірку входять ось-такі розвідки: 1. Пізнай себе — буде з тебе; 2. Святе письмо; 3. Самота; 4. Самопошана; 5. Чи можемо еще бути христіянами; 6. Святі; 7. Свято обновинки ікони; 8. В надії на піднесення Католицького Союзу до давнього розквіту. (Енц. Папи Бенедикта XV); 9. Св. Тома з Аквіно; 10. Церква — творча сила народу. Деякі з тих розвідок ч. 6, 9, 10 вже були печатані в фейлєтонах „Діла“; а одна з них а саме: „Свято обновника ікони“ це промова автора виголошена 1927 р. в свято іменин Митрополита А. Шептицького при торжественнім благословенню іконостасу в каплиці Дух. Семинарії. Прочі по части аскетичного по части фільософійно-теольоґічного змісту подають деякі цікаві думки або спостереження.

Книжка загалом цікава і цінна. ОО. Катехити могуть з великим хісном поручити її дорастаючій молоді.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає).

Комунікат III. Головної Управи М. Т. М.

Як в минулому році, так і тепер святкуємо „Марійський тиждень“ в часі від 20. V. до 27. V. Цей тиждень духових дарів для нашої молоді й дітий, головнож тиждень молитви за молодіж. П. Т. Провідники, Особи довіря й Прихильники нашого Товариства зволять цей тиждень проголосити в середовинах своєї праці, — і як змога його відсвяткувати з повною програмою. — На випадок потреби можна перенести цей „тиждень“ на догіднішій час.

Львів, 20. квітня 1928.

Гол. Управа Мар. Тов-а М.

Приватна гімназія коедукаційна „Рідної Школи“ в Золочеві з правами державних шкіл.

Вступні іспити до кл. I. відбудуться дня 29. червня о годині 9-ій перед полуднем.

Перед тим треба зголоситися в дирекції гімназії, зложити метрику, шкільне свідоцтво і щіплення віспи. Вступні іспити до кл. II., III., IV., V, VI., VII. відбудуться дня 1. і 2. липня. Передтим треба внести поданнє до дирекції гімназії і долучити останнє шкільне свідоцтво, метрику і свідоцтво моральности. Іспит почнеться о год. 9-ій перед полуднем.

Іспит вступний до кл. VIII. можна здавати тільки за дозволом Кураторії Ш. Л. О.

Вписи відбуваються перед феріями до 3. липня включно до I—VIII.

свщ. Хмільовський М.
управитель.

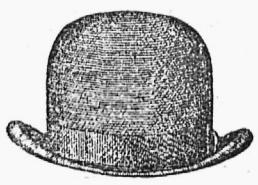
ВИЇЗД Епископа канадійського зі священниками місіонарями сподіваний коло 15-ого червня. Всі потрібні позволення канадійських і церковних властей є в порядку. Рефлектуючі мають до того часу вистаратися о правильну відпустку від свого Впреосвщ. Ординаріяту і о пашпорт. Блищих інформацій уділить щодо виїзду уряд „Канедієн Пасіфік“, Львів, Городецька 93. — Дефінітивний день виїзду оголоситься в часописях. 219 1—2

Евстахій Михалевич
лякерник,
222 **Львів, вул. Длугоша ч. 21.** 1—2

Слюсарська робітня **СЕМЕН КОЗАК**
у Львові, вул. Бляхарська ч. 14.
виконує вікна і хрести церковні, також зелізні огорожі і сіткові. — Приймає **каси огнетревалі** до направи і виконує нові.
208 б 1—5

НОВО ВІДКРИТИЙ МАҐАЗИН ТРИКОТІВ І ЖІНОЧОГО БІЛЛЯ
ТАДЕЯ ВІТЕКА, Львів, Рутовського 1, поручає по виїмково низьких цінах реклямових
Панчохи **Комбінації** **Ґарсонки** — **Жіноче білля** **Трикотові вироби** **Жемпери камізольки** — **Скарпитки** **Спортові панчохи** **Батистові хустки**
213 1—2

Першорядне заведення
фотоґрафічне і побільшень
„МАРІОН"
Львів, пл. Бернардинська 7.
217 (Краківський ґотель.) 1—3

РІК ОСНОВАННЯ 1878.
На весняний і літний сезон
поручає наймодніші
КАПЕЛЮХИ і ШАПКИ
Фірма **АНТІН КАФКА**
Львів, вул. Галицька ч. 4.
Ціни знижені! Вибір великий!
138 15-?

ПАНСІОНАТИ
Власний виріб! Ціни фабричні!
КОВДРИ 1-сторонні від зол. 25·—, 2-сторонні „ „ 32·—, в цвіти . . „ „ 40·—
МАТЕРАЦИ з морськ. трави „ 34·50, з волосані від „ 76·—
СІННИКИ готові . . . . „ „ 4·80
ПОДУШКИ з пір'я . . . . „ „ 18·—
ГОТОВІ ПІШВИ . . . . . „ „ 4·—
ГОТОВІ ПРОСТИРАЛА . „ „ 5·50
„ „ під ковдри з дірками . „ „ 11·50
КОЦИ ВОВНЯНІ . . . . „ „ 9·50
ПОЛОТНА РУЧНИКИ — ОБРУСИ
ФІРАНКИ — КАПИ — КИЛИМИ і т. п.
206 **найдешевше продає** 3-15
ФАБРИКА ПОСТЕЛІ
ПЕТРУШЕВСЬКИЙ — МЛЄКО
ЛЬВІВ, КОРАЛЬНИЦЬКА 6.
Телєфон 37-72.
Цінники даром. — Для шпиталів, пансіонатів і т. п. — Ціни офертові.

ВСЯКІ
машини і рільничі знаряди
також
КОСИ і СЕРПИ
оригінальні стирійські
по конкуренційних цінах
210 поручає 1—2
БАНК РІЛЬНИЧИЙ С. А.
Львів, ул. Городецька 56/58.
Для П. Т. Духовенства
догідні кредитові услівя.

ПЕРШОРЯДНА ФІРМА
СТАХЕВИЧ і АБРИСОВСЬКИЙ
У ЛЬВОВІ — РИНОК Ч. 32.
ПОРУЧАЄ
ДОБІРНІ ТОВАРІ ДЛЯ ПАНЬ.
МУЖЕСЬКІ СУКНА.
ПОЛОТНА.
ВЕЛИКИЙ ВИБІР!
153 ЦІНИ НИЗЬКІ! 12—15

СПАЛЬНІ, ЇДАЛЬНІ, САЛЬОНИ, КАБІНЕТИ - Вироби - солідні - **МАТЕРІЇ на МЕБЛІ** нетріскаючі
ТАПЕТУВАННЯ КІМНАТ також **КИЛИМИ**
першої якости, в найкращих орнаментах і красках, поручає і виконує найдешевше
Лев Матвійовський
Львів, Хорущина 8. Телєфон 40-11.
132 16—20

Артистичне заведення технічне
ЯКОВА ІҐБЕРА
Львів, Сикстуська 56 а.
216 1—10

Посезонова продажа трикотажів і виробів волічкових з опустом 10 прц. з виставових цін у фірми: **„ОЛЬКА"** ЛЬВІВ, РИНОК Ч. 35. біля „Народньої Торговлі". 116 18—20

Важне для ОО. Духовних.
ПОРТРЕТИ останнього зняття (у квітні цього року) Ексцелєнції Митрополита Шептицького, гарно виконані (кредка-сепія), а також ґрупи минулорічного зїзду епископів у Львові, як рівнож і ґрупи ювилею о. Митрата Бачинського, — пропонує фотоґраф **Л. ЯНУШЕВИЧ, Львів. вул. Св. Антонія 3.** Тамже приймається замовлення на всі можливі фотоґрафічні роботи.
205 2—3

„КАТОЛИЦЬКИЙ ПРОВІД"
одинокий український катол. орган релігійного й суспільного змісту в Злучених Державах Півн. Америки виходить що тижня і коштує річно 20 зол.
Ті, що цікавляться відносинами в Америці, знайдуть у тім орґані багато інформацій.
Адреса: „CATHOLIC LEADERSHIP, 815 N. Franklin St,. Philadelphia Pa, U. S. A.
172 8—?

ПЕРЕПЛЕТНЯ
ПАВЛА БАБЯКА
у Львові, вул. Бляхарська 12.
приймає всякі церковні роботи, як Євангелія, Служебники, старі книги, наклади, брошурування, канцелярійні книги і т. п., в круг переплетничої штуки.
209 1-10

ЖЕРЕЛО РУКАВИЧОК і ПАНЧІХ
І. ЗІХЕРА
ЛЬВІВ, пл. Капітульна ч. 3.
169 (напроти КАТЕДРИ) 15—20
поручає **великий вибір рукавичок і панчіх**
Рукавички скіряні 6·90, 7·50, 8·50.
„ фільдекос і нитяні . . . від 2·50
Панчохи фільдекос . . . . . „ 2·90
„ „ I-a . . . . . „ 4·59
Реформи фільдекос . . . . . „ 4·—
„ щовкові . . . . . „ 9·—
Сорочки попелінові . . . . . „ 14·—
Пантофельки домові . . . . . „ 6·—
Капелюхи діточі . . . . . „ 2·50
Краватки шовкові . . . . . „ 1·90
також палички, парасолі, перфумерія і біжутерія.

ЛЕЖАКИ від 12 зол.
КОШИКАРСЬКІ ВИРОБИ
КИЛИМИ — ЗАБАВКИ
НАРОДНЄ МИСТЕЦТВО
ФІЛІЯ: ГАЛИЦЬКА 5. тел. 30—32. Львів **Коперника 11.** тел. 26—09.
215 2—10 **Людвик Ґеґедіс.**

РІК ОСНОВАННЯ 1860.
Найстарше у Львові концесіоноване підприємство будовляне, теслярське і керничне (вертниче)
ФІРМА **АНТІН ФЕХТЕР**
уряд. уповн. майстер теслярський і керничний та рурмайстер
ЛЬВІВ, вул. Шумлянського 2.
Виконує всякі роботи в обсязі теслярства і студнярства. Поручається як одинокий спеціяліст для важнійших копаних керниць взагалі, то є мурованих, бетонованих, бельованих і цимринованих разом з уставленням до них помп і моторів усіх системів. Фахові поради при загвожджених керницях даю при порученім мені керовництві роботами.
154 20 20

БІЛЛЯ, БЛЮЗКИ, ШЛЯФРОЧКИ, СПІДНИЧКИ, ПАНЧОХИ, ТРИКОТАЖІ і т. п.
найдешевше поручає фірма „ГОЛЬФ" ЛЬВІВ, Кілінського 1. напроти Віденської Каварні.
167 17—24
Ціни для зареклямування нашого магазину **найнизші.**

Видає й редаґує Комітет У.Х.О. Відвічальний редактор **Роман Гайдук.** З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів, Ринок ч. 10

Ч. 38 (140). Należytość pocztową uiszczono ryczałtem. Львів, четвер, 24 травня 1928 р. Рік III.

НОВА ЗОРЯ

ЧАСОПИС ДЛЯ ПОШИРЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ХРИСТІЯНСЬКОЇ ОРҐАНІЗАЦІЇ

Виходить два рази тижнево: в четвер на 4 ст., під неділю на 8 ст. Адреса: Нова Зоря, Львів, Сапіги 26, І. п. Конто П. Щ.: Краків 405.867. || Передплата в краю: ¼-річно 6 зол., місячно 2 зол. За кордоном ¼-річно 1 амер. доляр. — Ціна числа 25 сот. — Рукописів не звертається.

Католицька акція і політика.

Офіціяльний орґан Катол. Акції в Італії замічує, що все ще проявляється нерозуміння згаданого проблему і то в такій мірі, що все потрібні ще вияснення. Св. Отець у промові до провідників катол. студентських стоваришень в Італії очеркнув виразно відношення між катол. акцією і політикою. Відношення се *всюди* і завсіди те саме: впливаючи на загальні засади життя катол. акція впливає з природи річей *і на політику*. Вона причиняється до розвитку добра суспільства, що повинно бути найвищою ціллю політики. Катол. акція виповнює таким чином оден з найбільших християнських обовязків, хоч не анґажується до політично-*партійної* діяльности.

„Бо Церква і її представники на всіх ступнях ієрархії, не можуть творити партії, ні не сміють вести партійної політики. Така політика по своїй природі має инші ціли і навіть коли змагає до загального добра, то й так усе глядить на то зі своєї точки погляду", — сказав св. Отець.

Католицька акція є аполітична в розумінні *партійної* політики, але вона є *рівночасно політичною* діяльністю вищого рода. І длятого обовязок католика — брати в ній участь! Те завдання назвав св. Отець „політичним милосердієм" і тільки реліґія одинока його перевищає. Одначе католик се одночасно горожанин держави, особисто перед нею відвічальний. Природно отже, що зберігаючи обовязки своєї християнської совісти, може він вести й політику даної партії. Одначе партійна політика се щось инше ніж Катол. Акція, котра є інституцією безпосередно залежною від Церкви. (До вияснення тут важних питань повертатимем ще нераз).

Честертон про конвертитів.

Славний анґлійський письменник і публіцист Ґ. К. Честертон в статті „Се, що стале, й се, що змінчиве" так висказується про навернення на католицизм мущин у дозрілім віці: „Се неправдиве твердження, що навернення, то ніщо инше як тільки обяв жалю в обличчу смерти. Мущина в віці 50 літ нормально ще зовсім не близький смерти. Ті конверсії се не ціха старости й зовсім не доказ потреби спокою і зречення дальших пошукувань і дослідів. Якраз навпаки — вони лучаються переважно в тім віці, в якім звичайно люди науки й духа найяснійше і найстисліше оформлюють свій світогляд. А приходять вони до католицизму длятого, *що в католицизмі єднається найяснійший систем з найбільш суворою* формою. Являються вони власне в тім дозрілім віці, бо доперва тоді приходить чоловік до зрозуміння, що кожна трівкість може лучитися тільки з суворою формою.

Причини побіди демаґоґії.

Замітки до статті „Громадська праця і духовеньство".

Надто важні справи порушив о. І. Братик у статі на повищу тему, щоб поминути її мовчанкою. Піднесені в ній нарікання слушні і відомі. Всіх нас вони до живого досягають.

Але в причинах о. Дописувач загоряча „пересадив". Слабість годі таки нею самою лічити, бо се вийде — „idem per idem" — чи то „wkółko Macieju". Дійсно деякі священики більш чи менше „інертно" беруться до громадських справ, та писати про цілковиту байдужність, якщо власне ходить о тіїж справи, а не станові, се вже за „дуже". А подавати яко причину неучасти у деяких священиків „злобу", чи у інших „страх перед власть імущими", — то також велике забуття, якого мабуть жаден справедливий „мірянин" дотепер не оказував. Жаден мабуть стан у нас так гідно і достойно не удержався перед „власть імущими", держачися одиноко розумної засади „aurea mediocritas", а нелеґальщини прецінь не будуть священики управляти. Очі многих звернені на священиків, уха до священиків, але як часто на жаль і язики. Дивляться, що ми робимо, слухають, що ми говоримо, але якже часто л и ш е на се, щоби „more phariseorum" зловити нас на чімсь. Се причина, що деякі священики зразилися, чи уступили, перед невидимою рукою, котра досить здорово нам докучає, а котрої рамя через Львів-Варшаву і Харків — сягає Москви.

Не бере священик живійшої участи в гром. житю — „піп нічого не робить". Бере і являється все на зборах, по читальнях і т. д., чи не чує часто тих слів, що почув один о. декан: „Всюди нечистий попа принесе!"... Та, щоби хто не підсунув мені думки, що я раджу дати спокій всякій громадянській роботі священика. Борони Боже уступати з фронту! Але і спосіб і зміст нащої праці мусить бути інший як дотепер. Але і не такий, як його о. Братик радить. Правда, „випихають" священиків з ріжних товариств та інституцій, у великій части їх трудом і коштом здвигнених, та — слушну причину сего подає примітка редактора до повищої статті. Священики були всім — і всім служили: були просвітителями, економістами, політиками і т. д. Але дещо замало дущпастирями і якраз тому львина часть їх довголітної праці пішла і дальше йде „на рахунок чужих". Випихають нас голосами тих, „котрих очі нібито звернені лише на нас", щоби „точніско робити те, що ми робимо чи вчимо". На жаль — нарід, що звик видіти в священику лише громадянського діяча, як кождого іншого діяча, міняє і його досить похопно на „більш обіцюючого діяча", — себто на демаґоґа, бо, думаючи матеріяльними наскрізь катеґоріями, не вміє часто відріжнити священика-діяча від прочих, що дискретно ховають свої властиві ціли за широку і брудну заслону демаґоґії.

Тому кінцеві поради про курси гром. праці, наради на соборчиках, то що, виглядають дещо на поетичний романтизм в нинішніх часах чимраз більшої спеціялізації, фаховости та разячого браку заняття для інтеліґентних сил. Не збереже нас перед заливом неґації та геростратизму хочби й муравлина громадянська праця, коли дальше будемо працювати старою методою під „спільним дахом", по толстоївській засаді „непротивитися злу" та „Адамового спокою". Наше завдання під теперішню невідрадну пору зазначене на мою думку зовсім влучно в статті „Візантійський обман" V. у „Новій Зорі" з 10./V. ц. р. Духа треба обновити в собі й будити в народі, учити відріжнити Боже від людського, цінити священиків передовсім як отців духовних, сторожів моралі й етики народу, конечних в кождій громадській праці для надання їй душі. Інакше все мусить сповнятися на нас та правда, що „інії трудишася, інії в труд їх внидоша"...

Тарновиця пільна, в маю, 1928.

о. Николай Корбутяк.

Процес німецьких інжинірів в СССР.

(Акт обвинувачення. — Обурення в Німеччині).

В справі арештованих німецьких інжинірів німецька преса займала досі обережне становище. Німці мабуть гадали, що большевицькі правники не стануть повторяти всі видумки ДПУ що до обвинувачення. Тимчасом виходить, що прокуратор перевищив самих донбасівських чекістів. Він оскаржує вже не тільки німецьких інжинірів і техніків, але також берлінське „А. Е. Ґ." (Заг. Електричне Товариство), котре вислало тих інжинірів. Товариству тому закидується, що воно змовилося з б. власниками копалень щодо ведення саботажу в совітському вугляному промислі. По вказівкам Т-ва мали техніки нищити машини, котрі самі монтували. Ціль того мала бути подвійна: змушувати рад. владу спроваджувати нові машини і підривати саму рад. владу.

Цей акт обвинувачення викликав у Німеччині зрозуміле обурення. Московський кореспондент „Берлінер Таґблят-у", Шеффер вказує на можливість міжнародних ускладнень як наслідок акту обвинувачення. Під вражінням того акту оден з членів управи т-ва „А. Е. Ґ." поділився з представниками нім. преси своїми поміченнями над совітськими порядками. Між іншими подав такий факт: В Донецькім районі що три місяці змінюють усіх інжинірів і службовців. Очевидно, совіти бояться, щоби службовці не забрали з часом копалень цілком у свої руки. Але через те виходить путанина. Нові люде часто не знають, що робилося до них, часто не знають призначення прибуваючих із заграниці машин. Що до німецьких технічних сил, то їх висилано за порозумінням і згодою совітського

представництва. Деякі з арештованих — члени нім. ком. партії. Отже німецьке Т-во ради торговельних інтересів поступало поправно і льояльно. Що більше це тво було одним з тих німецьких підприємств, котрі піддержували большевиків, доставляючи їм дорогі машини на довгоречинцевий кредит... І як тут Німцям не обурюватися!

„В перших окопах“.

(Допис з наших західних окраїн).

Приїздимо поїздом до Будника над Сяном. За годину їзди возом на Улянів — через Сян мостом, через Танву поромом і ми вже в Дубрівці. — В Улянові бачимо старенький костел „св. Трійци“ — побудований у виді ковчега — з візантійськими банями. Чи позичили в нас сусіди тільки стилю, чи таки цілу церкву св. Трійці? Тут ніде записок не маємо.

Дубрівка — наша перша парохія — перша церква — перша твердиня на наших західних окраїнах. Церковця деревляна, маленька та чиста, причепурена, така сама в Борках і каплиця в Шеперках. Села вже мішані. Тільки в Борках наша більшість — наш війт Беняк (суспендований за легалізацію підписів на шкільних деклараціях). Всі говорять по польськи. Старі хати білені — новіщі в „мазурськім“ смаку — білені на сторонніх пленицъ. Школи всюди польські. Нашої мови не вчать. В Борках нічого не помогли заяви родичів. На теж сидить в Ніску шкільний інспектор Пиж гр. кат. „поляк“.

Майське богослуженння в дубрівській церковці. Сотня вірних, дітей і старших. Клячать і співають „едиными усти й єдиним сердцем“: О, Мати Божа, молися за нами... — Чистий, поправний, дивний їх спів — і дивні наші почування. Чуємо діточі голоси й підносимо очи в гору до Найлучщої Царици небес з проханням.. ..о Райський Цвіте, Тебе благають українські діти...“ Наші роздумування перериває на борзі зібраний хор, що прекрасно співає кілька пісень і кінчає богослуженння життєрадісним „Христос воскресе“...

Заглядаємо до дітей і молоді. В руках держать молитвенники... українські! — Старші моляться ще з польських книжок. Українську мову з трудом розуміють але радо слухають, а молодші вже дещо відповідять по українськи. Читати навчили їх о. Дз. і о. Д.

По богослуженні в суботу вечером і в неділю рано проби хору — на чотири голоси. Всі хористи вміють читати по нашому і співають з нот. Вимова гарна.

По пробі церковних пісень заспівали нам „Зажурились галичанки...“, „Верховино“ й ще кілька инших, і закінчили „Червоною калиною“.

На Службі Божій співав мішаний хор так гарно, що й не одна наша богата, многотисячна церква моглаб почванитися таким хором. Закінчив він свій спів молитвою „Боже Великий...“

В наших душах родились на ті контрасти всякі гадки й питання. Всюди чули ми чужу мову, бачили чужий світ, а в церковці ми почували себе як в рідній хаті, на рідній земли! Велика сила Божого слова в рідній мові!.

Жаль нам тільки стискав серце, що сюди так мало заглядають наші люди. Одинокий священик двигає на своїх плечах весь тягар сильного напору від заходу. Чи не забагато це на одну — хоча й ідейну, повну посвяти людину? Подумайте над тим — патріоти, політики, заїдьте туди, вишліть делеґатів і певно побачите та відчуєте, де починається „великий патріотизм і велика політика“...

В Дубрівці є чит. „Просвіти“ — залежена лежайською філією, що дала три представлення. Придалибся конче кооператива, молочарня, Луг і захоронка. Нарід горнеться до свойого, тільки треба помочи священикові, треба праці а праці, і в Дубрівці і Борках і в Шеперках, а все можна добути.

Ми полагодили наші діла — і вертали до Рудника на поїзд. Віз туркотів по шосі, срібнолентий Сян котив свої живі хвилі на північ і думав про ті часи, коли тут чути було ще всюди нашу мову й видно було нашу силу. А нам в ухах звеніли могучим дзвоном слова пісні дубрівського хору: „А ми тую червону калину підіймемо, а ми нашу славну Україну розвеселимо“...

Дякуємо за гарні хвилі! *О. Й.*

Редакція щиро дякує за отсей прегарний і повний надій допис з околиць, відки не часто можна зустріти дописи в нашій пресі.

Священики! Поведіть народ на могили борців. Згадайте про недавню славу, загрійте громадян до бортьби за волю. Дайте приклад самі й других спонукайте до жертви. Добрий приклад чуда творить.

Нова секта між Українцями.

(Допис з Америки.)

Від одного з найповажнійших священиків в Америці Вспр. о. Сов. Н. Сіменовича одержали ми слідуючий допис: Прошу прислати мені „Н. Зорю“ від початку сего року як також „Поступ“, на що залучаю гроші. Тими видавництвами треба скріпити Церкву Божу й релігійного духа і тут за морем, бо з краю ще в р. 1890 і скорше прибули сюди до Пів. Америки з засадами катол. Церкви зовсім неосвідомлені люде. Длятого многі з них піддаються єресям і відступствам, що викликає в народі страшний розвал і замішання, які граничать з повним хаосом. Тут є багато людей, що вже давно приїхали з сяніцкого повіту, з нещасного села Добра Шляхоцька. Вони приняли єресь й усунули з церкви нашого катол. священика о. Иосифа Дженджеру, а приняли якогось В. Драпаку, б. дяка, котрий іменує себе „старокатолицьким духовним“. Залучаю Вам тут дві печатані розкидки, з котрих довідаєтеся більше.

(З залучених розкидок одна се деклярація в мовах англійській і українській друга відозва в українській мові з підписом о. Совітника Николая Сіменовича. В деклярації є просьба до Преосв. Еп. Константина в Филядельфії, щоб судовою дорогою боронив катол. Церкву св Петра і Павла в Борнсайді, котру захопили сектанти і призначив туди катол. священика. А у відозві, зверненій також до місцевої молодіжи, пише о. Н. Сіменович, що особливо через церковну хрію поширену редакторами задля чисто приватних обрахунків на-

ОСИП НАЗАРУК.

РОКСОЛЯНА

Українська історична повість з 16. століття.

А як знайшлася перед входом до своєї службової кімнатки, побачила самого Кізляр-аґу в ранзі Великого Везира з трьома ґрупами гаремових слуг: в одній стояло окремо кілька евнухів з лектикою, в другій кілька білих а в третій чорних невольниць з зовсім иньшого крила гарему, бо не знала нікого з них.

Мимохіть склонилася перед Кізляр-аґою. Але він поклонився їй ще нище і сказав до неї: — „О, Хатун!“*). А разом з ним глибоко вклонилися перед нею всі три ґрупи гаремових слуг.

Знала, що титул „Хатун“ не належався їй, бо була невольницею і що до увільнення треба було формального акту. Знов мала легке враження глуму. Але Кізляр-аґа, чоловік серіозний, промовив до неї поважно:

— „Благословенне хай буде імя Твоє, Хатун, і нехай Аллаг внесе через Тебе добро і ласку свою в ясний Дім Падищаха! Отсе слуги Твої! А зараз запровадимо Тебе до Твого будуару, бо не годиться, щоб Ти оставала в малій кімнатці хочби хвилю довше від часу, коли взяв Тебе за руку Великий Султан Османів.“

Рухом руки показав закриту лектику на знак, що може всідати. Збентежена в найвищій мірі звернулася Настя мовчки по свої убогі річи. Але Кізляр-аґа вмить додумався того і сказав:

— „Всі Твої річи, Хатун, вже в лектиці...“

Рада була всісти в неї, щоб укритися перед очима здовж коридорів. Але якийсь дивний сором вчерашної невольниці відпихав її від шовкових занавіс лектики. Воліла вже йти, ніж датися нести.

Пішла в товпі евнухів довгими коридорами гаремліку в товаристві Кізляр-аґи, вся запаленіла на обличчу. Не памятала опісля нічого, що бачила по дорозі. Пригадувала собі тільки, що перед відходом хотіла ще попращатися зі своєю панею, котра не була для неї зла. Але досвідчений Кізляр-аґа і сего доміркувався тай шепнув їй:

— „Найлучше иньшим разом...“

Коли знайшлася в призначенім для себе будуарі, глибоко відітхнула і кинула оком на ряд своїх кімнат. Були ще краще уряджені, ніж у її дотеперішної пані. Чудовий запах ладану нісся злегка по них. Подумала, що завдячує все те тільки довгій розмові з Падишахом, а може його збуреному по відході виглядови, котрий мусіла запримітити служба.

— „Коли сі кімнати не сподобаються Тобі, о Хатун, можеш одержати иньші,“ сказав поважно Кізляр-аґа.

— „О, се прекрасно дібрані кімнати,“ відповіла і глянула у вікно. Там уже сіріло і зачиналося лящіння ранних птиць у садах сераю.

— „Спасибіг за перше добре слово, Хатун!“ сказав задоволений достойник. „Маю добру волю старатися, щоб задоволені були завше уподобання Твої.“

Дав знак евнухам і слугам — і всі вийшли з виїмком двох невольниць, призначених до розбирання нової пані. Опісля сам серед уклонів і бажань вийшов з будуару.

Одна біла й одна чорна невольниці заметушились і принесли своїй пані нічний одяг. Але Настя була така втомлена переживаннями сеї ночи, що не хотіла зміняти одягу. Сказавши їм, щоб вийшли, сама скинула з себе свій верхній одяг і в невольницькій сорочці поклалася на чудовий перський диван і затягнула над собою прекрасну котару з Кашміру.

Щойно тепер почулася лучше.

Відітхнула кілька разів глибоко і примкнула повіки. Але заснути не могла Кров мов молотками стучкала їй у висках а перед очима повторялися картини подій, які пережила від вчера, — від хвилі, коли муезіни скінчили співати пятий азан на вежах стрункіх мінаретів.

Д. б.

*) Хатун = Пані.

ступає плянове розбивання катол. Церкви на сектантські божниці. В тій самій громаді був вже раз роздор і процес в рр. 1919—20, що коштувало невелику громаду 5.000 дол., а сего року 1. квітня знов зачалося нещастя й боротьба нової секти за ту саму церкву, хоч правний стан тої церкви так забезпечений, що секта мусить програти, хочби знов судовий спір коштував 5.000 дол. о. Сіменович оповістив ту відозву як парох сусідної громади і як б. парох Борнсайду, з чого видно, що теперішний парох мусів виїхати.

Що таке „старокатолицька“ секта? Се розмірно нова секта, якої ше не було між Українцями. Як відомо та секта повстала по 20-тім Вселенськім Соборі, скликаним до Ватикану (отворенім 8. грудня 1869 р.) і тому званім „Ватиканським“. Той Собор був перерваний і відложений дня 20. жовтня 1870 р. ізза німецько-французької війни й заняття Риму піємонтанцями.

Т. зв. Старокатолицька секта, котра повстала по Ватиканськім Соборі, опирається головно на трьох негаціях: заперечує непомильність св. Отця як Найвищого Учителя Церкви у справах віри й обичаїв ствердженої на тім Соборі, — заперечує Непорочне Зачаття Пресвятої Діви Марії, — заперечує науку Христову про відпущення гріхів.

Оперта виключно на руїнництві нова секта не вспіла придбати собі більшого числа людей в жаднім народі і в жаднім краю.

Защіплення тої секти дня 1. квітня 1928 р. в одній невеликій громаді українських еміґрантів у місцевости Борнсайд (у стейті Ілинойс. в Півн. Америці), в котрій є 265 укр. родин, наступило на тлі ворожої Церкві пропаганди, яку ширить там преса, тепер головно „Свобода“. основана колись катол. священиками серед дуже важких обставин. Згодом при витревалій агітації нашого духовенства й його фінансовій допомозі розвинулася „Свобода“ як орган асекур. тов-а „Укр. Народний Союз“ так, що стала дневником. Але що та організація не була правно забезпечена як католицька, звернулася вона проти Церкви під впливом агітації світських „поступових“ інтелігентів усунула протекторат Епископа ще за покійного Преосв. Стефана Сотера Ортинського; не уважаючи на Його горячий укр. патріотизм, зроблено йому публичний афронт на салі й усунено. Від того часу аж по нинішний день — з перервами — веде „Свобода“ плюгаву боротьбу проти Церкви, атакуючи особисто одного Владику по другім буцім то „в імя патріотизму“.

Щойно в осени 1927 головно коштом Преосв. Константина Богачевського повстав у Филядельфії тижневик „Католицький Провід“ (на 4 ст.), котрий по своїй можности параліжує дуже шкідливий вплив дневника „Свободи“, одначе уникає навіть згадки про „Свободу“.

Річ ясна, що якби в Америці відразу справа наших організацій і преси була поставлена подібно як у катол. Німців, Поляків, Чехів, Словаків, Литовців і т. д. на ґрунт католицький, а не т. зв. „народний“, то сегодня наш нарід мавби там велику моральну, культурну й економічну силу, подібно як мають буквально всі, навіть найменьші племена. А так не має ні одної повної школи, ні одного шпиталю, словом нічого, — тільки повно сект, з котрих кожда називає себе „народною“ і плюгавить без уговку всі інші, а коштовні процеси за церкви не вгавають. Дійсно каїнову роботу роблять при тім українські інтелігенти і то не соціялістичного толку (ті просто „вирекшися“ Церкви), але т. зв. „національні“ й „поступові патріоти. Се ті руїнники, на сумлінню котрих остане вся нищета нашого народу в Америці. А т. зв. старокатолицька секта відзначається тим, що вона ні стара, ні католицька. — Ред.

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ.

О беатифікацію еп. Прохаски. (КАП). Покійний угорський епископ Оттокар Прохаска був одним з найвизначнійших письменників і громадянських діячів Угорщини. В річницю його смерти відбуваються в цілім краю маніфестації й академії, а духовенство мадярське відправляє в означені дні Служби Божі на інтенцію швидкої беатифікації покійного князя Церкви.

Зріст сили католицизму в Берліні. Колись майже виключно протестантський Берлін має 400.000 католиків, а тільки оден їх орґан „Katholisches Kirchenblatt“ печатається в 60.000 прим. Тепер розпочали там німецькі католики видавати спеціяльний орґан про всякі „мовні апарати“ і пригожі для них звукові плити п. з. „Dominante“. Адреса: Berlin, SO, 26, Elisabethufer, 53) До якої спеціялізації у видавництвах доходять німецькі католики!

Польська пропаганда при помочи наших мучеників... „Lud Katolicki“ пише: За ініціятивою кат. епископа на Підляшу одержить Св. Отець дар на спомин Його першого приїзду до Польщі. Дар той буде уфундований зі складок, а представлятиме білого орла з золотим сердцем, в котрім будуть умішені кусочки мученичої землі з парохій Дрелів і Пратулин, де Москалі кулями й баґнетами надармо старалися змусити парохіян-уніятів до переходу на православіє. Та земля, зрошена українською („Люд“ пише: „польською“) кровю буде вручена Св. Отцю 28. мая ц. р. Тогож дня у всіх святинях підляшської дієцезії відспіваний буде гимн: Te Deum“.. (Нема що казати, прекрасно вміють Поляки використати для себе навіть кров мучеників нашої св. Церкви. А за це ми до сеї пори не спромоглися навіть на написання докладнійшої історії того нашого мучеництва...).

Політичний огляд.

З міжнародної політики Польщі.

У Львові, 20-го травня 1928.

Минулої пятниці, в комісії закордонних справ польського сойму, мав міністер Залєский виклад про сучасну міжнародну політику Річипосполитої. Такі exposés, призначені однаково як для власного громадянства так і для заграниці, традиційно вбираються в дуже обережну „дипльоматичну“ форму, що не відразу відкриває дійсний зміст, радше вимагає окремої рутини, щоб відділити конвенціональну фразу від основної думки, слово від факту, бачити не тілько сказане, а й те що замовчане — буває, важніше від того що висловлене. Часом навіть зустрічаються в таких викладах місця для загалу цілком неясні; вони призначені, очевидно, тілько для втаємничених у деякі закулісові справи.

Польський міністер закордонних справ буде ще раз говорити на ту саму тему, на повнім соймі, Тоді се і те буде мабуть освітлене дещо докладніше, одно більше висунене наперед, инше поставлене в тіни, а то й нові справи знайдуть своє місце в експозе. Можливо й те, що ще в комісії, коли за два дні прийде до дискусії над ним, накиданий уже образ буде в дечому доповнений. Та поки це станеться або ні, позволимо собі на свобідну інтерпретацію того, що шеф польської закордонної політики сказав за першим разом.

Вся промова міністра густо перетикана запевненнями про мирність, миролюбність і мирові цілі польської політики. Сумніватися в щирости тих запевнень не можна, не тілько тому, що так заявляють усі уряди світа без виїмку, а й з огляду на внутрішній стан Польщі, фінансовий, господарський, ну і політичний. А в тім жадна державна могутність не хапає за зброю доти, доки мирними засобами може осягнути свою політичну ціль. Тому не диво, що Польща заявляє готовість приступити до противоєнного союза, запропонованого Північно-американською Унією, одначе при сім робить деякі застереження по лінії знаної вже нам французької тези. З цих застережень найцікавіше те: колиб мало прийти до докладнішого означення мирних способів, якими мають бути полагоджувані спори між державами, то щоб жадні розємчі суди не мали права зміняти істнуючих вже трактатів. Це застереження звернене, очевидно, проти Німеччини, яка все ще не кидає надії, що можна буде мирними засобами спонукати Польщу до ревізії обопільних границь (поморський коридор!).

Неспокій ізза тої самої тенденції німецької політики слідний і в уступі промови, присвяченім Франції. Міністер упевняє нас, що Польща „не лякається нормалізації французько-німецьких взаємин“, себто політичного зближення між Францією і Німеччиною, про яке від якогось часу загально говориться, одначе бажає собі („має певність“), що Франція „буде посуватися на сім шляху з належною осторожністю і стоятиме на сторожі непорушности трактатів“. Значить, таки є якийсь оправданий ляк, щоб Франція не підперла німецьких бажань у напрямі ревізії границі з Польшею... В парі з сим non possumus іде і рішуче застереження у виленській справі в бік Литви.

Отже чи абсолютна непримирність із німецькими змаганнями? Хоч і як недвозначні ті застереження й остороги польського уряду, то таки вільно сумніватися, чи нема ціни, за яку Польща мимо всього не могла-б піти хоч частинно на зустріч німецьким бажанням. Може лише треба, щоб Німеччина відповідну ціну жертвувала, а инші держави щоб дали поруку. Як сьогодні обставини уложилися, такою ціною може бути хиба carte blanche для польської політики на Сході... Першою передумовою в сім напрямі бувби розрив німецько-совітського союза. Про все те міністер, очевидно, не говорив, не міг говорити і не буде говорити поти, поки справа не дозріє. Сьогодні вона ще дуже зелена. А згадуємо її тілько тому, що в наших політичних сферах останніми часами кольпортується фантастичні, нереальні і в своїм результаті шкідні твердження про недалекі великі переміни в долі нашої Наддніпрянщини, — доконані буцімто понад польськими головами...

Рівнобіжно зі зазначеними висше прозорими аллюзіями до німецької політики, підкресленими ще в окремім уступі про трудноші на дорозі до заключення торговельного трактату з Німеччиною, ударяє нас оптимістичний і майже приязний тон уступу присвяченого СССР., що не дуже-то гармонізує з реальною дійсностю, раз-у-раз відслонюваною процесами, арештами й иншими проявами „сердечних“ взаємин зі східним сусідом... Вдаряє теж скупість слів присвячених В. Британії. Очевидно, міністерський виклад умисно і доцільно розмістив так а не инакше свої світла і тіни.

Цілком загадково висловився мін. Залєський і про відносини до Італії, куди недавно він їздив: знані нам толки з сього приводу назвав він „фантастичними сплетнями“, одначе зараз-же поспішив зазначити, що він з Муссоліні „передискутував богато питань з обсягу заграничної політики“ і ствердив, що „погляди обох урядів на сю справу дуже зближені“. І нехай хто буде розумний з тих висловів!

Одно безсумнівне можна т. ск. вичути з експозе: Польща хоче вести міжнародну політику цілком самостійно, має свої цілі і не виявляє охоти позволити вести себе кому иншому. Шлях привабний для кожної держави, хоч не вільний від небезпек явних і скритих.

З церковно-політичних питань, міністер зазначив два: „Праці над виконанням конкордату (з Апостольським Престолом) є в ході і є надія, що вони будуть переведені на задоволення обох сторін“. Чи не значить се, що міністер сподівається в практиці обмежити умовлені права католицької Церкви? Одночасно він повідомив, що самостійність православної Церкви в Польщі визнана вже всіма иншими автокефаліями, окрім російської церковної влади, що є в стані розбиття. Значить, найважнійший чинник ще не визнав польського православного новотвору.

РАД. СОЮЗ. Донецький процес проти інжинірів у большевії вже в повнім ході. На лаві обжалованих сидить 53 людей. 20 з них — як доносять большевицькі аґенції — вже призналися до вини (певно їх порядно вимучили в тюрмі!), сімох „призналося частинно“, а 26 не признаються до ніякої вини, між ними всі німецькі інжиніри та монтери. В великій салі розправ прислухується комедії больш. „справедливости“ 100 чужих кореспондентів і дипльоматів, та 1500 осіб з публики.

Ті обжаловані, що „призналися“ до вини, оповідають фантастичні річи про ціни, якими їх нібито „перекупила“ — Франція. На те французький уряд коротко оповіщує, що ні безпосередно, ні посередно нікого з них не „перекупив“, а хто говорить інакше, той бреше...

Троцький проти Сталіна. Німецька преса повідомляє, що Троцький розіслав між своїх прихильників відозви, в котрих протестує проти свого заслання і взиває робітників до боротьби зі Сталіним. Троцький сподіється, що небаром верне в Москву.

Арештування на Україні. ДПУ арештувало в Харкові 29 людей, в тім цілу управу тресту „Коксобензоль“. Їм закидують звязки з українськими контрреволюційними орґанізаціями. Метою змови мало бути знищення хемічного промислу на Україні.

НІМЕЧЧИНА. Вибори. До хвилі замкнення числа не були ще оповіщені певні висліди виборів. Мимо зливного дощу і студені участь голосуючих була велика й доходила декуди до 90%. Тут і там прийшло до бійок між соціялістами й комуністами. В Берліні численні патролі вдержували спокій. Голосували й міністри. Перші обчислення (з деяких тільки місць) дали такі висліди: Гітлєрівці 56.000 голосів, господарська партія 497.473, союз Лєніна 3.300, баварська народна партія 136.024, демократи 550.933 комуністи 1,930.733, німецька нар. партія 1,370.673, Центр 688.770, нім. націонал. 1,119.224, соц.-дем. 3,120.535 (себто 50 манд. обчислених голосів). Менші ґрупи разом 73.000.

КИТАЙ домагається від Японії вицофання військ з Шантунґа. В ноті переданій японському правительству протестує китайське правительство проти нарушення суверенности Китаю і заключених взаїмно договорів.

Рада Союза Народів збереться на 50-у сесію в Женеві 4. червня. В програмі нарад є коло 30 справ, (спір між Угорщиною й Румунією про угорських оптантів, справа зброї задержаної на Угорщині, та инші справи меншостеві, правничі й конституційні).

НОВИНКИ

Землетруси в Болгарії спричинили великі матеріяльні втрати також катол. Церкві. Найбільш діткнене катастрофою місто Філіпополіс, се якраз осередок катол. життя в тім нещаснім краю. Загальна сума шкоди з приводу знищених церков, монастирів та инших катол. інституцій виносить понад 100 міліонів левів. Катол. світ орґанізує матеріяльну допомогу потерпівшим.

Арештовано слідчий уряд в Смоленську за надужиття. Арештованих перевезено до вязниці в Москві.

Часом і слушно арештують наших земляків. З Москви депешують, що після ревізії сталевих трестів на Україні увязнено шістьох директорів, бо стверджено дефравдацію двох міліонів рублів.

Депутацію магометан з Росії приняв цар Аман-Уллаг. Депутацію провадили мослємські духовні під проводом Великого Муфті Шаґр-дін-ева. В дарі дали цареви дорогий коран (св. Письмо мусулман). Аман-Уллаг заявив депутації, що настав час, коли й іслям мусить приноровитися до одноженства і просив духовних, щоб вияснювали народови шкідливість многоженства.

Конґрес ґеольоґів відбудеться в Данії слідуючого місяца. У звязку з тим оповіщують студії ґеольоґічні, в котрих заповідають, що Европа стоїть перед поворотом до ледової доби, але що те нещастя не наступить за нашої памяти.

Помер у Відні ґен. Авфенберґ, звісний у світовій війні австрійський полководець.

Замах на ката Сакка і Ванцеті. Повідомляють з Ню-Йорку, що на дім ката Еліота, котрий виконав присуд на анархістів Сакка і Ванцетія, кинено бомби. Еліот вийшов цілий.

Турки супроти чужинців. Турецьке правительство розглядає тепер проект закона проти подружжа Турків з чужинцями. Турок, що ожениться з чужинкою тратить посаду і право на емеритуру. Цей закон малиб також примінювати до Турків, котрі вже поженені з чужинками,

37.500 франків за капелюх Наполеона І. заплатив на ліцитації оден французький офіцир! Ще коби так голову Наполеона І. міг купити, а бувби напевно добрим ґенералом.

Зелені Свята — це дні допомоги інвалідам і охорони стрілецьких могил. В ті дні кожний чесний Українець зложить жертву на ті ціли.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає).

МАРІЙСЬКЕ ТОВ. ПАНЬ З ПЕРЕМИШЛЯ уряджує велику ПРОЩУ до чудесної ікони Пречистої Діви в Крехові. — Пані і з инших місцевостий, котрі хочуть брати участь у прощі, мають зголоситися лично або письменно у п. Ол. Несторовичевої в Перемишлі, ул, Шашкевича 15. Виїзд з Перемишля дня 6. червня ц. р. о 2-ій год. пополудні. Вертаємо на другий день в четвер дня 7. червня також в полудне. 224 1—1

ДО ВСЕЧ. ОО. ПАРОХІВ, які уладжують у своїх парохіях місії, звертаються з просьбою два інваліди У. Г. А., котрі занимаються продажю девоціоналіїв о повідомлення їх про речинець місії хоч оден тиждень наперед, та в цей спосіб помочи своїм людям заробити на прожиток. — Ласкаві повідомлення слати: **Л. Яків. Запитів, п. Підліски малі.** 223 1-2

МОНОГРАМИ, всілякі ГАФТИ і ШИТТЯ БІЛЛЯ приймає **Е. СТЕФАНІВСЬКА, Львів, вул. Куркова ч. 14.** (в подвірю). 220 1-10

ПОТРІБНИЙ ДЯК з добрим голосом, уміючий грати на орґанах і вести хор. — Зголошення подати до Уряду парох. в Турильчу, Скала/Збруч. 226 1—2

БІБЛІОТЕКИ ПАРОХІЯЛЬНІ зложені з книжок не противних вірі й моралі — в ціні від 24 зол. вгору. На бажання шлемо цінники „ДОБРА КНИЖКА“, — Lwów, skr. poczt. ч.11.

Столярська робітня приймає антики, меблі до відновлення, і всілякі роботи столярські — **І. Стефанівський, Львів, Куркова 14.** (в подвірю). 221 1-10

ВАЖНЕ для П.Т. Духовенства і Читалень! **ЄВАНГЕЛІЯ**, служебники, молитвослови, книжки до бібліотек, книги канцелярійні, оправляє дешево і начас переплетня **П. ПОДОЛЯКА, Львів, вул. Жовківська ч. 28.** І. поверх. 149 14-?

ПАНСІОНАТИ

Власний виріб! Ціни фабричні!

КОВДРИ	1-сторонні	від зол.	25·—
	2-сторонні	„ „	32·—
	в цвіти	„ „	40·—
МАТЕРАЦИ	з морськ. трави	„	34·50
	з волосані	від „	76·—
СІННИКИ готові		„ „	4·80
ПОДУШКИ з пір'я		„ „	18·—
ГОТОВІ ПІШВИ		„ „	4·—
ГОТОВІ ПРОСТИРАЛА		„ „	5·50
„ під ковдри з дірками		„ „	11·50
КОЦИ ВОВНЯНІ		„ „	9·50

ПОЛОТНА РУЧНИКИ — ОБРУСИ
ФІРАНКИ — КАПИ — КИЛИМИ і т. и.

206 **найдешевше продає** 4-15

ФАБРИКА ПОСТЕЛІ
ПЕТРУШЕВСЬКИЙ — МЛЄКО
ЛЬВІВ, КОРАЛЬНИЦЬКА 6.
Телєфон 37-72.
Цінники даром. — Для шпиталів, пансіонатів і т. п. — Ціни офертові.

ЛЕЖАКИ від 12 зол.
КОШИКАРСЬКІ ВИРОБИ
КИЛИМИ — ЗАБАВКИ
НАРОДНЄ МИСТЕЦТВО
ФІЛІЯ: ГАЛИЦЬКА 5. тел. 30—32. **Львів** **Коперника 11.** тел. 26—09.
215 3—10 **Людвик Ґеґедіс.**

ЖЕРЕЛО РУКАВИЧОК і ПАНЧІХ
І. ЗІХЕРА
ЛЬВІВ, пл. Капітульна ч. 3.
169 (напроти КАТЕДРИ) 16—20
поручає **великий вибір рукавичок і панчіх**

Рукавички скіряні 6·90, 7·50, 8·50.		
„ фільдекос і нитяні	від	2·50
Панчохи фільдекос	„	2·90
„ „ І-а	„	4·59
Реформи фільдекос	„	4·—
„ шовкові	„	9·—
Сорочки попелінові	„	14·—
Пантофельки домові	„	6·—
Капелюхи діточі	„	2·50
Краватки шовкові	„	1·90

також палички, парасолі, перфумерія і біжутерія.

БІЛЛЯ, БЛЮЗКИ, ШЛЯФРОЧКИ, СПІДНИЧКИ, ПАНЧОХИ, :-: :-: ТРИКОТАЖІ і т. п. :-: :-: **найдешевше поручає фірма** **„ГОЛЬФ” ЛЬВІВ, Кілінського 1.** напроти Віденської Кавярні. 167 18—24
Ціни для зареклямування нашого магазину **найнизші.**

Видає й редагує Комітет У.Х.О. Відвічальний редактор **Роман Гайдук.** З друкарні Вид. Спілки „Діло”, Львів, Ринок ч. 10

Ч. 39 (141). Należytość pocztową uiszczono ryczałtem. Львів, неділя, 27 травня 1928 р. Рік III.

НОВА ЗОРЯ

ЧАСОПИС ДЛЯ ПОШИРЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ХРИСТІЯНСЬКОЇ ОРҐАНІЗАЦІЇ

Виходить два рази тижнево: в четвер на 4 ст., під неділю на 8 ст. Адреса: Нова Зоря, Львів, Сапіги 26, І. п. Конто П. Щ.: Краків 405.867. | Передплата в краю: ¼-річно 6 зол., місячно 2 зол. За кордоном ¼-річно 1 амер. доляр. — Ціна числа 25 сот. — Рукописів не звертається.

Небезпека вивласнення
ГАЛИЦЬКОГО ПІДКАРПАТТЯ.

Міністерство Промислу і Торговлі розіслало в 1927 р. нафтовим орґанізаціям до розгляду свій проєкт нового нафтового закона.

На основі нового закона право пошукування і добування земного олію і ґазу має прислугувати власти ґірничій, а не власникови терену, котрий має як відплату одержати 5% уділу брутто в продукції.

Набуті вже досі нафтові права можуть бути виконувані аж до часу їх погаснення, одначе не довше як через 25 літ. Але на випадок невиконування ґірничих робіт через 5 літ управненою особою ґірнича власть може дати дозвіл на експльоатацію терену третим особам.

Отже по постановам проєкту нафтового закона власники теренів: приватні особи, громади і церкви замість дотеперішних відплат (метрівки, щорічного чиншу, шибового і т. д.) і брутта, яке собі могли в умовах застеречи у відповідній висоті, булиб вивласнені державою, а в разі пошукування ропи малиби право тільки до проценту брутта і то найвище у висоті 5%...

Австрійське правительство не послухало підшептів чужих фірм і не хотіло признати державі права до підземної ропи. Польське правительство мабуть йде на руку заграничним капіталістам, які домагаються такого закона за уділену позичку, та не хотять майже нічого дати власникам ґрунту за право добування земних оліїв....

Держава не питає зовсім про думку інтересованих власників прадідної землі, але хоче сама надавати концесії довільним особам і фірмам.

Краєве Товариство нафтове у Львові, яке є виразником нафтового промислу — ще на засіданню Виділу дня 15. XI. 1927 р. одобрило проєкт нового експропріяційного закона і заходить небезпека видання закона у новомодній формі декрету.

Т-во „Підойма“ в Дрогобичі запротестувало проти задуманої конфіскати приватного майна, яка противиться конституції. Але в тій справі повинні інтересовані громади, церковні установи і вся суспільність також на вічах піднести свій протест і відповідні резолюції висилати на руки цілого Міністерства й Українського Представництва в соймі та сенаті.

Належить домагатися, щоб на випадок видання такого закона застережене було відшкодування бодай так, як при вивласненню для залізниць, а висоту відшкодування мавби в разі спору означувати лише суд.

Памятаймо про засаду: **Vigilantibus iura scripta sunt.** **Л. Тк.**

Українська жінко! Ти найкраще відчуваєш біль знеможеного в боях стрільця. У тебе добре серце. Як синові поможи в дні Зелених Свят інвалідові своєї армії.

З правничих справ важних для священиків.

Ґромадська рада ухвалила будову церкви для своїх мешканців і вибрала до будови комітет. З поручення того комітету доставив позивальник до будови потрібні матеріяли, та запізвав відтак за заплату громаду. Пізвана громада боронилася, що справа належить до адміністраційного поступовання, однакож Найв. Суд у Варшаві рішенням із 4/10 1927 осудив, що за матеріяли має заплатити громада, а сама може в адміністраційній дорозі заплачену кількість стягати від членів громади, обовязаних до конкуренції. Найв. Суд оперся на припису § 36 зак. з 7/5 1874 ч. 50 і розпорядку мін. віроісповідань і просвіти з 31/12 1877 ч. 5/76, які постановляють, що потреби парохіяльної громади має громада сама покрити зі свого маєтку, або в дорозі конкуренційних оплат і старатися за їх стягнення. Л. Тк.

Страшна катастрофа в Німеччині.

Тріс збірник отруйного ґазу-фосґену. — Сотки людей конають у муках.

На маленькім острівци Пойте коло Гамбурґа з невідомої причини тріс оден танк з отруйним ґазом „фосґеном“, уживаним в часі війни до наповнювання ґазових ґранатів, знаних під назвою „ґранати з жовтим хрестиком.“ Наслідки були страшні. Ґаз зачав скоро посуватися хмарою по земли на місто і через канал дістався на вул. Гінденбурґа. Затроєні ґазом люде і звірята падали на землю й вилися в страшних болях, дерева повяли й виглядають, якби їх обгризли гусениці. Числа жертв досі ще не стверджено. У шпиталях мучиться 230 затроєних людей. Вони мабуть переважно згинуть у муках. В поспіху евакуовано багато вулиць Гамбурґа й сусідні оселі.

З Берліна наспіла спеціяльна ратункова місія. Але і деякі їх члени, хоч заосмотрені були в ґазові маски, улягли затроєнню. Катастрофа булаб дуже страшна, якби не зливний дощ, котрий упав на переняте жахом місто і вдусив у землю ґазову хмару, бючи згори.

Остров Пойте належить до фірми Мікенбурґ (перше „Д-р Ґуґо Штольценберґ“). Та фірма орґанізувала хемічно-воєнний промисл у большевії.

З Берліна депешують, що „8 Uhr-Abendblatt“ домагається заосмотрення в ґазові маски населення в цілій Німеччині, особливо в Берліні й у середній та полукнево-західній Німеччині, бо — на думку того дневника — те, що сталося в Гамбурґу, може статися в кождій иншій німецькій місцевости.

Та страшна катастрофа викликає велику сензацію й може мати далеко сягаючі наслідки політичні.

Академія Наук
І СУЧАСНІ ЛИСТИ.

Мадярська Академія Наук приступила до видання політичних листів б. премієра міністрів ґр. Стефана Тіси за роки 1914—1918 і видала вже 1-й том. Німці сейчас переклали ті дуже цікаві й поучаючі листи та видали їх в Берліні (272 ст. вел. 8°).

Мадяре під державно-політичним оглядом належать до найбільш вироблених народів. Їх парляментаризм повстав незалежно від анґлійського і також на початку 13 століття. Не даром сучасний анґл. письменник **Stacy Ammonier** у виданім недавно творі ставить Мадярів під цивілізаційним оглядом вище ніж навіть Бельґійців і Французів.

Факт, що мадярська **Академія Наук** не уважала „ненауковим“ ділом видати листи **сучасного** нам діяча для науки своєму народови, видає як найлучше свідоцтво політичному розумови мадярських учених. Сей факт мігби бути наукою для нас, бо вкоренився у нас дивний й особливо для нас шкідливий погляд, що жадна річ, котра порядно не припаде порохами „не надається“ до наукового трактування науковими інституціями.

Якуж велику прислугу для уздоровлення нашої нації зробилиб наші учені, якби так видали **й належно освітили** нпр. листи корифеїв нашого радикалізму й соціялізму. З них показалосяб, що їх духова структура побудована була переважно на скоро поникших у забуттю, на хвилево модних на заході писаннях публіцистів і анархізуючих письменників, котрими вже в 10—20 літ після їх смерти буквально ніхто з серіозних людей не цікавився і не займався. А у нас хорі й утопічні фантазії тих колись модних чужих публіцистів лягли в основу руху, котрий до самого дна безцільно й безумно зруйнував душу загалу нашої інтеліґенції й через неї до сеї пори затроює народні маси нездійснимими міражами фантастів, на котрих як на найлучших штучних навозах буйно виростає страшна і невлічимо глупа демаґоґія.

Годі не бачити факту, що у нас поза дуже нечисленними виїмками нема поважної **оцінки** сучасних пекучих справ на ніякій публичній области. Люде не мають цивільної відваги братися до таких справ, особливо потрібних в таких часах скоротечного життя як теперішні. А як відомо — „історія тільки тому нічого не вчить, що дуже запізно дають її людям“.

І так есть з історією кождої справи.

Та є розумніщі від нас суспільности, від котрих і вчитися треба, все одно чи вони нам симпатичні чи ні.

Се, що Мадярська Академія видала листи Тіси пояснюється передусім першорядною історично-документальною вартістю листів Тіси, збільшеною тим, що він був визначним членом Академії і містив у її виданнях наукові твори. Одначе не самими тілько тими оглядами руководилися видавці. У них відозвався вродже-

ний Мадярам сильний історичний змисл та глибокий політичний інстинкт. Тіса — то оден з граничних каменів їх національної історії, — знак, де велика світліть заломилася в тяжку недолю. Отже національна совість найвисшої наукової інституції вимагала безпроволочного і повного розяснення катастрофи 1914—1918. Листи великого трагічного героя того моменту, що власною смертю заплатив за безліч провин, яких він **не** поповнив, надаються до такого розяснення хиба не менше ніж фоліянти дипльоматичних нот і воєнних документів, що ними держави, учасники світової війни, безнастанно закидають світ.

Тут мимоволі пригадуються наші обставини: як у нас нерадо говориться про вчорашній день, про ролю людей й ідей, про заслуги і вину. Noli tangere! Якби то так з пієтизму для минулих одиниць і поколінь! Ні, ми не хочемо видіти себе в сім непомильнім історичнім зеркалі; ми боїмося відкриття, що ми не тільки не поступили від їх часу, а то ще низше впали. „Література“, часто не варта й ужитого чорнила, ще знаходить дослідників, бувало „глибоких“ до мікроскопійного розсліду ґузиків даного письменника; натомість корифеї політичного і суспільного життя, творці ріжних „поступових“ ідей нерозчовлані переходять у пантеон національних мумій, а їх ідеї безкритично повторяються од рода в род.

Отже чи не добре було-б подумати в нас про створення якоїсь установи для дослідів над нашою найновішою історією?

Та вернім до Мадярів і Тіси.

Про листи згаданого мадярського діяча й державного мужа пише німецька католицька критика ось що:

„Просто подиву достойне було поведення Стефана Тіси в часі війни. Людська велич визирає незбито з листів його. Він був свідомий того, що повинен давати добрий приклад свому народови і своїм урядникам. Листи його доказують, що він ніколи не зробив ужитку зі своїх могутних засобів, щоби протеґувати близькі собі особи нпр. увільнюванням їх від служби при війську або т. п. І також сам як офіцир в полі не хотів бути ніяким виїмком та до останньої хвилі ділив долю своїх підчинених...“

Якаж велика наука для тих народів, котрі мали „поступову провідну верству“, яка в небезпечну хвилю отарами виїздила за кордон буцімто в ріжних „місіях“ і там займалася пиянством і розпустою на державний кошт і видаванням найогидніщих паскфілів в цілі оплюгавлення того, що ще світило в народі. І таке тревало довгі літа тай ще тепер не перевелося. І те все робили й роблять людці, котрі вийшли з народа тай уважають себе великими демократами. Який же гарний приклад знайшлиб вони в твердім життю ґрафа й великого пана-маґната!

Член УХО.

Проказу (лєпру) зачинають лічити.

Преса доносить, що д-р А. Пальдрок виказує значні успіхи в леченню тої, досі невилічимої хороби, а саме при помочи вуглевого квасу, доведеного до високої студени. Накроплені ним місця на тілі зачинають зразу пухнути, а потім сам орґанізм скоро втягає їх у себе. Притім орґанізм, подразнений надзвичайним зимном, витворює вже сам із себе якісь сили, для лепри убийчі.

Ніякими отруями не мож було досі дібратися до бацила лепри длятого, бо той мікроорґанізм оточений такою псволокою, яка опирається діланню отруй. Одначе діланню великого зимна опертися не може: під його впливом ослабає на стільки, що по якімсь часі вже сам орґанізм добиває того бацила своїми соками.

Одначе лічення студеним угляним квасом помагає тільки тоді, коли проказа ще не вкорінилася основно. Ділання того средства мають вплив на орґанізм людини не довше як два роки. Потому людський орґанізм уже не витворює антитоксин, шкідливих для прокази. В такій стадії як ліку вживають золота, котре знов викликає оживлене ділання орґанізму проти прокази.

Лучше сказати добре слово про злого чоловіка, ніж зле слово про доброго чоловіка.

Вирок у білоруськім процесі.

Польський трибунал у Вильні оповістив отсей вирок у великім процесі „Білоруської Громади“:

З 56 обвинуваченых 19 увільнено, а 37 засуджено за те, що взяли участь у заговорі (.,спісек“), завязаним в цілі відірвання повстанням північно-східних земель від Польщі та прилученням їх до сов. Росії, причім для тої цілі розпоряжали складами зброї (арт. 102, І. і ІІ. карного кодексу). Б. посли Тарашкевич, Рак-Михайловський, Волошин і Мйотла засуджені по 12 літ тяжкої тюрми, два инші обв. по 8 літ, 8 обв. по 6 літ. 9 обв. по 5 літ, 10 по 4 роки, 4 по 3 роки. Оден з тих, що одержали по 6 літ, Ст. Кулина-Кулиновський засуджений ще за злочин шпіонажі. Всім засудженим враховано в кару по 1 рокови слідчої тюрми.

Бунти мусять бути...

Французький орґан „Ліберте“ пише, що в місті Кассель відбулася таємна конференція комуністів, у котрій взяли участь представники 15 народів. Президіював свояк Рикова. Він заявив делеґатам комуністів, що з кінцем сего 1928 р. або найдалі з початком слідуючого бунти мусять вибухнути в ріжних державах Европи, бо як не вибухнуть, то обмежить або й зовсім застановить видавання субвенцій ріжним большевицьким орґанізаціям. Таким чином Москва домагається від своїх платних аґентів скріпленої підпольної бунтівницької акції.

Вістку сю за орґаном „Ліберте“ принесла також катол. преса, між нею й дневник .,Райхспост“ у ч. 139.

МАҐАЗИН ФУТЕР
ВІКТОРА ЗІХЛЄРА СИНИ
Львів, пл. Галицька 14. І. пов.
Поручають **футра** дамські, мужеські, футряна ґаляптерія. Приймають всякі кушнірські роботи. Переховування футер через літо. Ціни дуже низькі. 201 4—30

Повістевий фейлєтон „Нової Зорі“ з дня 27. V. 1928. 34

ОСИП НАЗАРУК.

РОКСОЛЯНА

Українська історична повість з 16. століття.

Десь тепер може дзвонять на утренню в Рогатині, подумала і клякла на мягкім дивані. Схилилася так, що головою діткнула його, закрила обличча обома руками і розплакалася в молитві до Бога свого. Мала певність, що Бог вислухав її молитви в ніч перед проданням її на Авретбазарі і що дасть їй через знакомство з султаном можність повернути до дому. Горячо дякувала Богу.

Потому втома зробила своє і сон зморив її.

А в часі, коли вона плачучи молилася, до найдальших крил і кімнат гарему дійшла вже дивна вістка, що напевно справдиться старе переданнн народу і при Десятім Падишаху Османів царствувати буде могутна султанка-Місафір...

II.

Настуня пробудилася по короткім сні і скоро зірвалася з дивану. Хвилинку стояла перед ложем, протираючи очи, бо думала, що снить...

Над її ложем висіли прекресні, дорогі котари... Відхилила їх... Вона була в величавій кімнаті, а не в спальні невольниць... І ніхто не взивав її, щоб одягалася...

Ще раз кліпнула очима по міцнім сні і пригадала собі, з ким вчера говорила і як опісля сам Кізляр-аґа запровадив її в отсі кімнати та призначив їй окрему прислугу. Чи все те дійсно сталося?...

Але якраз ізза котари сусідної кімнати виглянула одна з призначених їй білих невольниць і низько кланяючись, запитала, чи Хатун хоче одягатися.

Кивнула несміло головою на знак згоди і не знала, що з собою почати. Миттю вступили в її спальню дві иньші невольниці і глибоко склонилися. Одна з них запитала, чи Хатун хоче скупатися. Знов притакнула несміло, бо по тім як іще вчера сама послугувала, було їй прикро вживати послуги иньших. Її нові невольниці одягнули її тимчасом і завели в гарну купальню.

Настя мовчки купалася, а серце її билося майже так, як учера, коли вперве побачила Сулеймана. По купелі завели її слуги в її одягальню, де побачила прекрасні посудини з дорогими перфумами, ще красшими, ніж були у її попередної пані.

Чого там не було!

На малих столичках з чорного гебану стояли пахощі з Гіндостану і прегарні красила: вохкий, чудовий сандал і темна аняна і блідо-рожева паталя і ясно-червона бімба і міцно пахучі перфуми пріянґу та чорний альоес і чудна масть з червоної живиці з лякки... Оподалік у кутку незначно горіло пахуче коріння нарду.

А під вікнами цвили прегарні льотоси і пахуча бакуля і білі „квіти сміху“ кетакі і ще біліщі кандалі і дивний манґо з квітом як кров червоним і гарна карнікара.

Деякі з тих перфум і квітів бачила у своєї бувшої пані, але не всі. Не знала, як забиратися до того всего, хоч недавно сама помагала при тім своїй пані. Слуги робили з нею, що хотіли. На всі їх питання тільки потакувала.

Тільки при одяганню вже показувала, які одяги і яких красок хоче.

Відітхнула, коли скінчили її одягати і завели до їдальні, де вже був накритий столик для неї з ріжними присмаками й овочами. Сказала їм, щоб оставили її саму.

Оглянулася, впала на коліна й довго молилася. Щира молитва успокоїла її. Сіла до стола і несміло зачала куштувати присмаки з султанської кухні, думаючи про Сулеймана...

III.

А молодий Сулейман встав з думкою про чужинку-невольницю. Чогось подібного ще не переживав. Був мов пяний. У нім дріжали всі нерви.

„Спасайте „східну“ душу“!

(Стаття надіслана з кругів духовенства.)

„Православний похід на Лемківщині зачався від того, що вірні жадали повернення їм виразу „православний“. Се ясно вказує на властиву причину релігійної революції між Лемками. Хоч як се парадоксально звучить, всеж таки воно правдиве, що властивою причиною православної революції на Лемківщині є напір **латинських елєментів** на „східну“ душу, яка зі страху, щоб не затратити себе самої відкидає „все західне“, навіть єдність у вірі з Заходом“.

(Нива ч. 3. 1928).

Очевидно, мусить се бути страх не аби який, коли перепуджена ним східна душа Лемка втікає аж до відкинення єдности у вірі. Він з категорії того страху, яким на сінедріоні перепудив жидівську душу архієрей: *„Ви нічого не знаєте“*, казав він, *„прийдуть Римляни і заберуть і наше місто і народ“*. Щоб отже не затратити себе самих, мусить Назарей умерти...

„Ви нічого не знаєте“, говорив у Вітебську Смотрицький до душі благочестивих, *прийдуть латиняни, і пропаде благочестіє“*. Щоб отже не затратити себе самих, мусить „душохват Йосафат“ умерти...

„Ви нічого не знаєте“, говорило православіє від Катарини до знищення унії на Литві, Білій Руси, Волині, — *„прийдуть Поляки і заберуть „русску“ душу“*.

Має отже на кого покликатися „Нива“, коли каже, що в поході православія на Лемківщині властивою причиною є революція східної душі, яка *зі страху, щоб не затратити себе самої, відкидає все західне, навіть єдність у вірі!...*

Така-то бачите, натура „східної“ душі, чи її назвете східною взагалі, чи візантійською, телєністичною, московською, або й лемківською, чи — й українською, — все одно, коли тільки найде на неї страх, що може затратити себе саму, як не відкине все „західне“...

Та чи не дивне отсе саме, що всі ті перепуджені східні душі скачуть якраз у православє?! Але чи ще не дивніше, що й там, де вже до страху перед латинством чи польськістю нема найменшої притоки, як в Канаді, Зед. Державах, Бразилії й Арґентині, мимо сього та східна душа таки і там лізе в православє. А чи знов не дивне се, що та-ж східна душа з православя валить у сотки сект, там, де знов ні латинства, ні польськости нема ніякої рації боятися, як було пр. в Росії. А вже таки чи не найдивніше, що та сама східна душа, така жахлива перед латинськими та польськими елєментами, мимохіть тисячами залягає відпустові площі на Кальваріях, Кохавинах, Милятинах, Підкамінях, Ковнах, Бердичевах і т. д. і т. д.?!

Чи не дивна та „східна“ душа?

Ні, зовсім не дивна! Скорше дивними назвати б ті мірила, які дехто прикладає до тої душі, щоб сяк чи так натягнути її до своєї „ідеольоґії“.

Не перечимо, що в нашім народі є і мусить бути якась міра боязни і перед облатинщенням і перед польськістю, таксамо як є і мусить бути боязнь і перед московщенням, і мадярщенням і замериканізуванням, і боязнь перед православєм і сектярством і автокефаліями, та що міра такої боязни буває і мусить бути в відношенню до одного ворога більша як до другого, відповідно до більшого напору з його сторони і більшої небезпеки переходу. Се речі всім знані і зрозумілі. Є вони у кожного народу і кожної конфесії вплившом самозаховавчого інстинкту. — Але хотіти пояснити *властиву* причину православної траґедії на Лемківщині страхом перед напором латинських елєментів на східну душу Лемків, як робить „Нива“, се справді нагадує нам архієрейве пояснення, чому Христос мусить доконче умерти, щоб не прийшли Римляни і не загинула „душа жидівська“!

Се був обман хитрого дипльомата Каяфи. І Христос умер і східна душа жидів не спаслася але ще гірше знищилась. І таким самим обманом воює від тисячки літ схизма проти католицької церкви чи в Греції, чи на Орієнті, чи на Руси. Гине віра, а східна душа не спасається, але ще гірше погибає. Бо чинниками тої подвійної загибелі, то не страх перед напором латинських елєментів, але далеко могутніші причини; з одної сторони безмежне релїґійне запустіння східної душі, а з другої сторони обман старої невмираючої схизми і вічно нових її аґентів. Страх перед латинством, як що входивби деколи і декуди в гру, буде хіба дуже малозначним помічним чинником в руках схизми, котра вправді і ним не погорджує, але має для обманення „східної душі“ далеко успішнійші засоби: брехню, клевету, підкупство і навіть фізичний терор, ба цілий арсенал прямо діявольських злочинів. Лемківська траґедія се лиш потвердження тої старої і знаної системи.

Кажуть люде: „Не тоді Парася звелася, коли вже для її безбатченка метрика писалася, але ще давно перед тим“. Се, що на Лемках сталося нині, себ-то перепис кількох чи кільканайцятьох громад з католицької конфесії на православну, се тільки зовнішня — формальність „метрикальна“ того породу, який на Лемківщині вигрівався вже давно-давно передтим, так давно, що хіба сам Господь знає, коли він засіявся.

Засів був і його бачили всі, що мали очи — і свої і чужі і міряне, і духовні і ті, котрим серце краялося дивитися на релїґійне запустіння церковної ниви і ті, котрі злобно підсміхалися, чекаючи догідної хвилі, коли поріз довершиться... А що він довершився аж за наших днів, се таке зрозуміле, як поява „хамства“ скрізь по наших селах, де недавно „здавалося“, що весь нарід „національно певний“! — „Здавалося“, але так не було і длятого так нині не є і не може бути. Тим, що їм так здавалося, це й нині може не прояснилося, чому ті, що вчера були „ундисти“, нині вже „радикали“, а завтра будуть „соціяли“; а позавтра „комуністи“, а за кілька днів готові знов бу-

Найбільший вибір
всяких товарів блаватних,
великий вибір
СУКНА
поручає фірма
АНТІН УВЄРА
Львів, вул. Галицька ч. 10.
Те саме дотичить філій:
у Стрию, Дрогобичі, Тернополі, Тарнові.
207 Ціни незвичайно низькі! 3-10

Йому, панови трьох частей світа о п е р л а с я його власна невольниця... І ще до того покликуючись на свою віру!... Щось нечуване в його роді!...

Думки його бігали безладно. І всі кружляли коло тої невольниці, яку вчера перший раз побачив. Пробував відвернути від неї свої думки. Не міг. Раз-у-раз вертали.

Образ молодої чужинки таки стояв перед ним. Ось-ось стоїть мов жива: Волосся золотисте, очи легко сині. Личко біле як сніг з таким відтинком як у першого пупінка рози, а таке лагідне як у-йоґо матері, що все боїться за нього. І притім таксамо енерґійне!... Очи Сулеймана почервоніли ще більше ніж вчера.

Здрігнувся. Так — він ще не зустрічав у своїм життю жінки, котра більше пригадувалаб йому його матір, ніж ся невольниця з далекого Лехістану. Вже був певний, що вона й тільки вона потрафить виступити супроти нього таксамо лагідно й таксамо твердо як його мати, котра одинока говорила йому отверто правду в очи, коли стрілив якогось бика без пороху.

А серед вічних підхлібств і подиву остре слово матери було йому таке приємне, як разовий хліб голодному. Був зовсім певний, що і ся невольниця скаже йому те саме, як тільки — возьме її за жінку...

Встав і підійшов до вікна.

Парк цвив. І в душі його розцвитала друга — міцна любов. Відчував се глибоко і ще раз пробував зясувати собі, чим його властиво взяла за серце та чужинка з далекої країни, якої передтим не бачив. Ще раз і ще раз уявляв собі її. Мала біле як квіт ясмину личко і великий спокій у нім і великі очи. А говорила так спокійно і розумно, якби належала до найвище освічених улемів ісляму. Так бодай здавалося йому...

Нараз заворушилася в нім думка, від якої засоромився. Вона була вже в нім вчера, але якась півсвідома. Щойно тепер остро проявилася в нім і нагло заволоділа всім його єством і чувством, перейшла як тепло-горяча филя по його чолі, обличу, грудях, руках і ногах. Йому зробилося від неї так горячо, що аж отворив уста.

Зрозумів, що його опановує — пристрасть. До чужинки. До невольниці. До христіянки! До неї одної!...

І пригадалися йому її слова про чашу з червоним вином. О, він ще не пив з кришталевої чаші того червоного напитку, забороненого пророком! Але знав, як він ділає. Таксамо, як любов. Тільки любов міцнійша...

Думка, якої соромився, щораз виразніще видиралася на поверхню його свідомости й тягнула за собою другу, якої ще більше соромився. Перша була така, як у кождого молодого мужчини.

А друга думка була така, чи не ужити ріжних способів примусу? Та від сеї думки молодий Сулейман аж покраснів — з сорому. Він може мігби був зробити се з кождою иншою, тільки не з нею, котра так спокійно вміє дивитися і покликається на важні для нього, а не для неї, постанови Корану!... Так хотів її любити...

За сими думками прийшла третя ще більше напрасна. А що буде як та невольниця таки упреться при своїм і не віддасться йому ніколи, хоч евнухи вже мусіли її зачислити до жінок, яких діткнув...

Нервозно плеснув у долоні.

До кімнати вступив німий невольник.

— „Покликати Кізляр-Аґу!“

Безмежно довгим видався йому час, заки прийшов найвисший достойник гарему. Він уважно подивився на змінене обличча Падишаха і низько склонився, майже дотикаючи чолом долівки.

— „Де єсть невольниця, з котрою я вчера вечером говорив?“ запитав султан пробуючи надати собі байдужний вигляд, хоч чув, що не стає йому віддиху.

— „Благословенна Роксоляна Хуррем, як велить старий звичай, відокремлена була зараз по виході з наріжного будуару й одержала окремих невольниць і евнухів. Тепер одягається в новий одяг і виглядає як сонце у квітах ясмину“, — відповів достойник, котрий зміркував, що молодий султан опанований вже пристрастю до нової женщини.

(Дальше буде.)

ти з них „ундисти“, чи мара знає що! По правдіж вони ні сякі, ні такі, а попросту ніякі; ніякі нині, бо ніякими були вчера і позавчера, — се сіра маса, котрої не виховалося ніяким здоровим світоглядом, се та східна душа, не переорана і не засіяна здоровим національним посівом, *і длятого податна на всякий обман.* Точно така і Лемківщина під оглядом католицького освідомлення. Хтож його уроблював і виховував? Хіба деякі одиниці з нашого новійшого духовенства і то щойно в послідних часах. А посів схизми і її обману йшов тимчасом вже здавна і з Росії і з Америки і від нашого руссофільства і від світського і від духовного...

Та не в тім лежить головне ядро Лемківської траґедії, що тих кілька чи кільканайцять громад вкінци змінили свою метрику (католицької віри вони чейже не змінили, бо її не мали). Але ядро траґедії лежить в двох инших сумних і небезпечних моментах. Перший той, що таких східних душ має наша церковна нива пребогато не лиш на самій Лемківщині, але *скрізь* по нашій землиці.

З національним „хамством“, яке так влучно зясував В. Липинський в „Поступі“ ч. 3—4 за сей рік, йде в парі ще гірше „хамство“ реліґійного запустіння. А в слід за ним деградація і податність для найріжнороднійшого обману, і послідовно зміна конфесійної метрики на иншу, якої лиш обман захоче...

Се дуже грізний момент, і то не лиш для одної Лемківщини. Реліґійно, скажім яснійше, католицько освідомлених людей нині в кождім народі є розмірно небагато. А в нашім народі? Чи католицький загал нашої інтеліґенції з вишою освітою? А на скільки католицька наша підходяча інтеліґенція, студентська молодіж? Знаємо, що є вже між нею гарний гурток молодих католиків. Але чи багато їх? Може півінтеліґенція, робітництво, міщанство? На когож числити, на кім опертися в злободневній хвилі?

Сумнійший однак і далеко небезпечнійший другий момент. Маємо на думці ті методи і засоби, якими дехто в останніх часах надіється і хоче „спасати“ ту безталанну „східну душу“, примираючу від реліґійного запустіння і готову будь при якім зимнійшім вітрі провалитися в гріб — тут православія, там штунди, баптизму, протестантства, автокефалії, свистунства, большевизму і т. д... Засоби які? Їх є леґіон... пуджання перед „Римлянами“, перед „латинськими елементами“, „спольщеними вірменами“, жаль за скасованим словом (!) „православний“, симпатії для восточних, „гелєнізм“, „чистка обряду“, викидання „всего, що західне“, недовіря до Апост. Столиці, дискредитування епископів і самого Папи, іронізування з христіянської орґанізаційної акції, ницьовання декретів Львівського Собору, пособлювання в краю „оборонцям віри“, а за морем мишуґістам...

А щож то всьо значить? Куди то всьо веде, світлі отцове? З чийогож то маґазину всі ті прийоми і способи для „спасєння“ східної душі?

Не обманюймо себе зовнішним польором ані приманчивими фразами, ані навіть тим, що в нас особисто є чисті, благородні наміри і ніким не квестіонована добра воля. Ні доброї віри, ні благородних намірів зовсім не перечимо у воскресителів тих засобів, так як наші батьки не перечили доброї віри і благородних намірів у покійного епископа Кузємського. Але саме для того ні на хвилю не вагаємося вказати на суттєве і практичне їх значіння, на се, якого батька вони діти і яку вони нам долю готують. Ні, не до спасення „східної душі“ веде та дорога, але як і „Нива“ висловилася, — до реліґійної революції східної душі, а ми додамо: і до гіршої її погибелі.

І тут лежить *властиве ядро* нашої церковної траґедії. Не бачити її і не зжахнутися перед нею в нашім дійснім реліґійнім життю, се вже не стоїцизм, але розбивання церковної єдности і церковного спокою. До недавна мала наша церква до діла головно з гуртками явних руссофілів і скритих схизмофілів. Нині маємо ще до того гуртки сектярів і большевиків. Все те бушує і жирує на запустілій „східній душі“ нашого люду. Але все те не лякалоб нас, як-би весь клир стояв непохитно при Епископах і йшов вірно і сміло за їх проводом. Та щож — замість єдности маємо і на церковнім полі всіляких Федевих, Сташинських, Карманських, Мищуґів, Свистунів і інших кандидатів на церковних отаманів в імя: „спасайте східну душу“! — Грізний час вимагає, щоби прозріти і завернути з похилої площі.

Свобода без пошани Авторитету се пустий рев без ніякої вартости.

Не так тягар як думання про нього робить тебе умученим.

ОГЛЯД ЧАСОПИСІВ.

СЕЛЬ-РОБ пише п. з.: „Наші славні радикали“. Дуже собі наші славні радикали розібрали. Як згадати, такі були маленькі та повзаючі при ундівських (слідує: „крепке слово...“ Ред.). А тепер геть їм до чиста закрутилося в головах. А все через оті вибори. Бувало, небораки, клигаючи, щось зойкають на сторінках „Громадського Голосу“ але їх не чути. А тепер — де-де! Так вам тонко та високо співають, що аж нудить під серцем...

Радикали мають поруч „Громадського Голосу“ ще один, новий орґан „Проти Хвиль“.

Зараз у першій, вступній статті вони споівдаються:

„живемо в тяжких часах... до переважаючого голосу знову приходять теоретики крутійства...“

А все, що написано дальше в цьому „теоретичному“ орґані наших славних радикалів, це вже докази і приміри для підтвердження наведеного першого і вихідного твердження.

Але послухайте тільки, який у них стиль і фасон, який страшний революційний розмах (а все через оті вибори):

„маємо сміливість підняти боротьбу одночасно на всі фронти, проти всіх ворожих хвиль...“

Тримайте їх добре, бо ще кого забють!

„Тільки яркі прапори побіджають... Часи заліза вимагають залізних людей... Віримо в потенціяльну силу орґанізованої маси...“

Так таки сказано „орґанізованої маси“, нічого більше! Невідомо якої маси: може міґдалової? Кінчиться ця вступна стаття словами:

„ми, соціялістична громада, обзиваємося до незіпсованих ще громадян тим закликом: чуйно!“

Як бачите, заклик повний глибокого політичного і програмового змісту. Є в цьому журналі багато инших, високо інтеліґентних мудрощів.

Вони — борються за „еманціпацію“ народу, вони — гордовиті „ірляндські сінфайнери“, вони — „одинока орґанізація, яка від 1921 не пережила ні одної внутрішньої кризи“.

Свята правда! Вони такі дуби (писане через „б“), що не пережили кризи навіть тоді, коли їх провідник підписував з польськими ендеками відозви проти „вивротових елєментув“, не пережили також кризи, коли того самого голову їх партії, як мужа довіря польського уряду, назначили „байрадцом“ воєводи, не пережили кризи, коли ставили на свої виборчі листи явних фашистів, як кандидатів, коли їх посли разом з Ундом, Пястом і знова тими самими ендеками творили президію сойму та коли ундівці свідомо підняли їх на глум та сміх, делеґуючи до соймової комісії соціяльної опіки радикалів разом з пралатом Леонтієм Куницьким і т. д.

Так пишуть ліві про себе. Треба признати, що вони знають себе знаменито. Мабуть незабаром „Громадський Голос“ від себе схарактеризує рівно правдиво „Сель-роба“.

БОРИС КУДРИК.

Йосиф Гайдн.

В нашій добі, котра ще продовжує собою добу розгуканого індівідуалізму Ваґнера і Ніцшого, тяжко о більш погордженого старого композитора, як саме Гайдн.

В умах багатьох і то навіть поважних музиків уходить він (подібно як Мендельзон) за символ якогось хуторянського квієтизму, живленого обскурантизмом і сервілізмом — за апотеозу зненавидженого ідеалу тихого, безжурного життя під крилами „доброго пана“. Робиться з нього по просту якогось музичного Квітку-Основяненка*), що солодкаво-побожними фразами боронить абсолютизму і поділу на „хлопа“ і „пана“.

Одначе, коли приступимо до розумної оцінки творів Гайдна, опертої на чисто-мистецьких крітеріях, не мішаючи музичних справ із суспільними чи політичними — а з другого боку, коли тверезо зважимо, на якій саме почві витворилися всі ті некорисні поняття й суди про нього — він покажеться нам зівсім инакшим. Покірливий, вірний цісареві словацький селянин зникне зівсім — перед натхненим співцем природи — тої первісної, сільської природи, де в майстерне діло Творця ще не вмішалася зарозуміла партацька рука сотворіння, збунтованого проти нього.

Йосиф Гайдн уродився 31. III. 1732 р. в селі Рорав на австрійсько-угорській (чи вірніще словацькій) границі, помер 31. VI. 1809 р. у Відні, бувши попеременно капельмайстром по дворах ріжних австрійських вельмож (пр. кн. Ештергазі в півн. Угорщині). В інструментальній музиці він надає зрілу форму сімфонії та камеральній музиці. Сімфонія, смичковий квартет, серенада на кілька мішаних інстументів — се „гро“ його інструментальної творчости. Церковна музика заступлена у нього кількнайцятьома мессами та оферторіями. Одначе на чолі його вокальної музики стоять 3 великі ораторії з останньої періоди творчости: „7 слів Спасителя на хресті“ (первісно смичк. квартет; хори додані пізніще) та головно „Сотворення світа“ і „Пори року“. В останній з них бачимо вже зарід німецького романтизму XIX ст.

„Сотворіння“ і „Пори“, се немов сума всіх творчих змагань Гайднового ґенія — досі висловлюваних здебільша мовою мертвих інструментів. Аж тут нараз велике життєве „вірую“ мистця прибирає словесну стать, обявляється звуками людського голосу. Сі 2 великотвори, се наче 2 части одної поеми — в першій з них повставання всесвіта, в другій його життя у зрілій, совершенній формі. На кінці „Пір року“ реліґійний висновок: після зими туземного життя прийде вічна весна другого життя — „dann bricht der grosse Morgen an!“

Питомий усім правдиво-великим людям культ ідеї ладу, удержуваного Творцем Всесвіта, прибирає у Гайдна особливу форму. Глибоко реліґійна душа композитора шукала все хвали Божої (він звик був ставляти на наголовку твору клич: „In Nomine Domini“). Його побожність носить на собі черти селянської наївности, закрашеної словацьким темпераментом. Як з е м н и й образ Бога-Вседержителя бачить його поетично-проста селянська душа — цісаря, зглядно князя. Звідсіль саме його монархізм — а гимн „Gott erhalte“ (первісно ададжіо смичк. квартета ор. 76, № 3). є не лише політичним гимном, але щирою молитвою до Бога.

Численні славянські налети Гайднівської мельодики роблять її нам, українцям, близькою. І можна вже з радістю зазначити, що наші молоді камерально-музичні дружини радо вправляють його квартети і трія — не кажучи вже про популярність його фортепіянних сонат і в нас.

*) Квітка мав далеко здоровіщий розум ніж ті хаотики, котрі на нього кричали. Оцінці творчости Квітки присвятимо згодом окрему студію. Р е д.

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ.

Кардинал східного обряду. (КАП). Ходять поголоски, що Св. Отець має відзначити одного зі східних пралатів кардинальською пурпурою. Кандидатом вважається грецького монс. Попадопульоса, асесора Конґреґації східнього обряду. Номінація малаб наступити на липневім консисторі.

Дальші переслідування католиків у Мехіку. „Оссерваторе Романо“ повідомляє про нові розстріли і арешти католиків у Мехіку. І так мимо офіціяльних запевнень представників уряду Каллеса, що давали підстави надіятись, що переслідувань вже не буде — розстріляно при кінці цвітня о. Альбіна Кардераса і дві світські особи. У Веракруз арештовано одного священика за „сповнювання реліґійних функцій“ і девять еспанських монахинь за навчання дітей. — Союз священиків „Унітас“ у Познаню переслав на руки міністра закордонних справ у Варшаві рішучий протест проти переслідувань у Мехіку та домагання, щоби польський уряд інтервеніював у справі гноблених мехіканських католиків. — З Гаґи повідомляють, що конґрес католицьких жінок рішив, щоби всі жіночі товариства, котрі належать до Унії катол. жінок, в дни 6. червня ґреміяльно приступили до св. Причастія на інтенцію переслідуваного Мехіка. Так отже дня 6. червня запричащається 25 міліонів жінок 26 народностей, що є членами сеї катол. жіночої орґанізації.

„Ex occidente lux“. „Поляк-Католік“ з 21. V. пише з приводу ревізити кард. Каковського в Парижі слідуюче: „Ми найблищі сусіди Сходу. Нераз висказувалося переконання, що Польща з природи свого ґеоґрафічного положення і господарських умовин — покликана до лучення в собі впливів Сходу і Заходу і що це якраз повинно бути її історичною місією. Одначе в цій ідеї лежить для нас велика небезпека. Польща не може бути мішаниною двох культур, але мусить висказатись по одній стороні, по західній. Ціла наша минувшина уформлювалась якраз в тому напрямі, а впливи Сходу не можуть вийти на здоровля ні одній західній державі і народови... Наказ історичної хвилі для нас, щоби використати добу ослаблення впливів Сходу для збільшення і скріплення нашої лучности зі Заходом. Роля Церкви в тім змаганню величезна, а хто сего не розуміє, сей взагалі не розуміє сути західної культури і тайни її розцвіту. Для нас і до нас пливе світло тільки зі Заходу“.

За зєдинення Церков. (КАП). Під проводом французького каноніка Батіфоль відбулася недавно в Парижі конференція присвячена справі унії церков. В конференції взяли участь визначні католицькі діячі, світські і духовні. О. Мерклєн, редактор паризької „Ля Кроа“ звернув у своїй бесіді увагу на великий духовий переворот серед православних головно в Росії. На думку о. Мерклєна рішається в нинішних часах надприродна будучина всіх народів і тому обовязком католиків є розбудити та розвинути місійного духа, до чого так горячо взиває Св. Отець.

ВСЕЧЕСНІЙШІ ОТЦІ
можуть самі скласти собі
РАДІО-АПАРАТИ
купуючи частини і поучення
у фірми
ЛЕВ АППЕЛЬ і С-КА
Львів, Леґіонів 1 і 3.
212 б Полекші в сплатах. 2—30

Присилайте передплату!

Політичний огляд.

По виборах у Німеччині*).

Львів, 23-го травня 1928.

Минула неділя буде мабуть памятна в історії внутрішнього розвитку Німеччини. Того дня відбулися загальні вибори до центрального парлямєнту (райхстаґу), до богато соймів краєвих („вільних держав“), між ними до найбільшого і найважнішого — пруського, та до ріжних провінціональних і громадських соймиків (в Німеччині є звичай доконувати одного й того самого дня, за одним заходом, при тій самій комісії, тілько при помочі карток ріжної краски, два або й три виборчі акти). Значить, основна обнова парляментарного заступництва ріжних катеґорій і степенів, яка на найблизші роки (нормально до 1932) повинна витиснути свою печать на ході зверхньої і внутрішньої політики Німеччини. Тим пояснюється та велика увага, з якою політичний світ слідив за результатами недільних виборів, маючи на оці головно дві рішаючі німецькі законодатні установи: центрального райхстаґу і пруського сойму.

Вислід виборів виглядає на чималу несподіванку.

Один погляд на провізоричні числа відданих голосів на поодинокі партії і здобутих ними мандатів показує, що політичні настрої в Німеччині пересунулися на ліво. З т. зв. „буржуазних партій“ (бірґерліхе Партаєн) попереднього райхстаґу одна-однісінька господарська зросла (релятивно навіть сильно 35 проц.); всі инші більше або менше упали, а найсильніша з них має навіть 30 проц. убутку. Кілька нових селянських ґруп, що входять до парляменту, за дрібні, щоб зрівноважити сей убуток (до того фізіоґномія деяких із них — близше нам не знана).

В сумі всі несоціялістичні партії чисслитимуть 287 мандатів, натомість соціялістичний обоз (соціяльні демократи і комуністи) виявляє тілько зріст: замість досьогочасних 176 мандатів мають тепер 206 — на всіх 492.

З сього бачимо, що соціялістичні партії зібрали 42 проц. всіх голосів і мандатів. Чи з сього випливає, що Німеччина стоїть на передодні чистого соціялістичного режіму? Хоч по самих цифрах можнаб сього сподіватися, то в дійсности до сього далеко: не вважаючи на спільний марксівський коран для соціялістів і комуністів, спільне правління їх є утопією, а обопільна непереєднана ненависть реальною дійсністю.

На жаль, таке саме треба сказати і про не-соціялістичний табор. Він, щоправда, формально в більшости, одначе спільного між ними геть менше ніж поміж соц.-демократами і комуністами, а суперництво таке саме. З евентуального спільного уряду треба згори виключити крайних націоналістів на правім боці (Ґітлєрівців), і демократів на лівім. Перші ставляться засадничо вороже до післявоєнної Німеччини (в парляментарній практиці вони майже постійно голосують з комуністами!), натомість демократи зійшли вже на ступайок соціяльних демократів і без сих останніх, а принаймні проти них, участи в уряді вони не візьмуть. Виходить отже, що евентуальний „буржуазний“ бльок міґ-би обняти лише партії від національно-народньої до селянських, в силі біля 250 (50 проц.) послів. Щоправда, се половина усього парляменту, одначе така ріжношерстна, що трівкого уряду з неї сподіватися годі.

В таких обставинах полишається, як найправдоподібніша, та комбінація, що центральне правління Німеччини перейде в руки коаліції, зложеної з партій від народної (Штреземанівців) до соц.-демократичної включно, яка розпоряджалаб біля 350 голосами, одначе малаб ту недостачу, що задля великої кількости соціялістів у ній не булоб у неї внутрішньої рівноваги і постійна небезпека конфліктів і розпаду..

Така коаліція ще й тому трудна, що католицькі партії (центрова і баварсько-народна) схотять поновити провалений у попереднім райхстаґу (лівицею при допомозі Штреземанівців) законопроект про віроісповідні школи, а він при новім складі палати має ще менше виглядів на успіх. Поширені сьогодні реклямові вістки про новий центро-демократично-соціялістичний уряд (240 гол.) мало правдоподібні. Такий уряд був би дуже слабий.

Сяк чи так, а сильне полівіння райхстаґу не ворожить нічого доброго для внутрішнього розвитку Німеччини: партійні конфлікти, і так уже незвичайно сильні, ще збільшаться; трівкий уряд імперії, в останній каденції сяк-так можливий, буде виключений. Отже по всій імовірности новий райхстаґ нормального кінця не дочекає і буде передчасно розвязаний. А ген далеко на політичнім небозводі підіймається тінь... диктатора. Тілько не вгадати з якого він вийде табору. Про поворот історичного монархізму натомість не може вже бути мови. Останні вибори головно велися проти таких тенденцій і скінчилися рішучою перемогою над ними.

На разі отсе полівіння, яке виявили вибори, зазначиться деякими змінами не тілько в обсягу внутрішньої, а й заграничної політики Німеччини. Сподівані зміни на сім останнім полі мають загально-европейський інтерес, тому кілька думок у сім напрямі самі собою насуваються.

Вислід виборів до райхстаґу понятo загально як перемогу політики теперішнього міністра закордонних справ Штреземана. Дивна перемога, в котрій його партія стратила 14 проц. мандатів, а сам провідник в окрузі перепав і взяв мандат тілько з державної листи! Проте, згадана вище опінія не без оправдання. Велике задоволення, з яким Франція зустріла вислід німецьких виборів, показує, що їх значіння лежить головно на міжнароднім терені. Є се перемога т. зв. духа Льокарна і зближення до Франції, а символом її — погром націоналістів типу гр. Вестарпа, які ще досі не хотіли чи не вміли погодитися з програною війною і її наслідками. В парі зі зближенням до Франції прийде очевидно і до поліпшення взаємин з Польщею, принаймні на торговельній ділянці. А союз з СССР? Він не був залежний від партійного характеру урядів Німеччини, і в найблизшім часі трудно сподіватися його ліквідації, хоч і се певно, що він в нових обставинах не затіснився, не стане сердечніший, мимо зросту марксизму в Німеччині, скорше навпаки...

*

Під перо тиснеться питання: чого нас учать останні вибори в Німеччині? Ми раді поговорити на сю тему, та мусимо почекати вже цілком певного матеріялу.

Тимчасовий вислід виборів до німецького райхстаґу.

Партія:	тис. голосів:	мандатів:
расово-нац. (Ґітлєр)	807	12
нац.-народна (Вестарп.)	4.360	73
народня (Штреземан)	2.670	44
баварська	9.306	16
ганноверська	195	3
центрова	3.705	62
господарська	1.391	23
христ.-селян.	575	13
хліборобська	200	3
саксон.-сел.	128	2
хлопська	481	8
нар.-правна	481	2
демократ.	1.493	25
соц.-дем.	9.111	152
комуніст.	3.233	54

*) До хвилі віддання до друку отсього огляду щоденна преса не принесла дефінітивного висліду виборів; досьогочасні відомости не лише уривкові, а й очевидно тенденційні в ліберально-соціялістичнім напрямі.

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

OSSOLINEUM.

1828 - 1928.

Дня 27. с. м. Національний Інститут ім. Оссолінських у Львові — коротко: Ossolineum — святкує 100-ті роковини свого відкриття. Свято се слід відмітити і нам. Бо: 1) Ossolineum лежить на нашій землі; 2) в нім зберігаються цінні скарби з обсягу Ukrainica; 3) з ним звязана праця цілого ряду наших визначних культурних діячів.

Щож таке Ossolineum?

Ossolineum складається з 2-х головних окремих інституцій: 1) з Бібліотеки гр. Оссолінських; 2) з Музею кн. Любомірських.

Своїми початками Бібліотека Оссолінських сягає кінця XVIII-го ст. Тоді, у хвилі політичного упадку Польщі, Йосиф Максиміліян гр. Оссолінський (*1748 †1826), що переселився до Відня, поставив собі за ціль зібрати і зберігти для наступних поколінь письменні памятки, які нагадувалиби Полякам їх минувшину та загрівали до праці для будуччини. І від 1793 р. аж по кінець свого життя Оссолінський збирав книжки і рукописи, які й стали першою основою Бібліотеки Оссолінських. Бібліотеку сю він перевіз згодом до Львова і примістив у б. монастирі Кармелітанок, який власним коштом набув від війська і перебудував. В поміщенню тім Ossolineum знаходиться по нині. Дальше істнування інституції він забезпечив відповідним фондаційним актом і маєтком. В хвилі смерти фундатора Ossolineum мало 19.055 томів, 552 рукописи, 133 мапи та 1445 ґравюр.

Ossolineum відіграло на протязі 100-літнього свого істнування замітну ролю. Передовсім у життю польського громадянства нашого краю. Тут у 1-ій пол. XIX-го ст., в часах австрійських заборон і переслідувань, знаходила захист і кріпилася польська національна думка. Тут зароджувалися пляни польських культурних і навіть політичних чинів. А в 2-ій пол. XIX-го і на поч. XX-го вв. Ossolineum стає огнищем, біля котрого гуртується польська наукова праця у Львові. Та найбуйнійше розвинуло воно культурну працю за наших часів. Не тільки через свою бібліотеку, найбільшу і найбогатшу у Львові і на цілій Зах. Україні, але й своїми численними науковими та ин. видавництвами, також з обсягу українознавства.

Польське громадянство зрозуміло велике значіння Ossolineum. Доказом того цілий ряд більших і менших дарів, що з його боку посипалися в 2-ій пол. XIX-го і на поч. XX-го вв. Та найбільше зросло Ossolineum в останнім десятиліттю. У висліді, книжкові богацтва Ossolineum мали в 1927 р. кругло 500.000 друків скатальоґованих й ок. 100.000 нескатальоґованих, ок. 10.000 рукописів, 7.000 автоґрафів, 1740 грамот, ок. 2.500 мап й атлясів, поверх 30.000 ґравюр і т. д. Се 4-та що до величини бібліотека на Україні взагалі (1-ша: Всенародня Бібліотека України у Київі з ок. 2,000.000 тт.; 2-га: Одеська Центральна Наукова Бібліотека з поверх 1,000.000 тт.; 3-тя: Державна Публична Бібліотека також в Одесі з 750.000 тт.).

Великі скарби зберігає в своїх мурах Ossolineum. Передовсім у відділі рукописів. Найстарші рукописи сягають XII ст. Далі є ряд цінних рукописів з XIV, XV, XVI, XVII і дальших віків. У відділі друків Ossolineum має передовсім 208 т. зв. інкунабулів (перводруків, що вийшли в XV ст., коли щойно винайдено друк). А далі: стародруки взагалі. Яке богацтво стародруків посідає Ossolineum, свідчить хочаб то, що самих друків XVI ст. є там 4516. Про пізнійші віки вже навіть і не згадувати. Серед друків, що їх має Ossolineum, є богато бібліоґрафічних рідкостей, навіть унікатів (нпр. річник першої ґазети на Україні: „Gazette de Léopol“ із 1776 р. й ин.).

Зокрема слід згадати Ukrainica. Їх в Ossolineum дуже богато як у відділі рукописів так і серед друків. Тут є передовсім богаті рукописні матеріяли до історії України XVII-XVIII вв., спеціяльно до історії Хмельниччини і Козаччини. А далі — до історії м. Львова, нпр.: кс. Т. Піравського „Opis archidiecezji lwowskiej“ з 1616 р. з нотатками Зіморовича — неоцінене жерело до пізнання польсько-німецької кольонізації Галицької Землі, Annales urbis Leopoliensis 1614—1700, архів львівської вірменської громади й ин. Серед друків згадаю нпр. „Przypowieści polskie“ С. Рисінського (Краків, 1 34) — примірник, що його колись Щербак дарував був Тарасови Шевченкови.

Скарби свої і розвій Ossolineum по части завдячує й Українцям. Так уже перші основи під Ossolineum дали монастирські, між ин. і василіянські збірки. Їх по знесенню монастирів за Йосифа II. австрійський уряд, вибравши з них що найціннійше, виставив був на публичну ліцитацію, на якій ще богато цінних річий купив за безцін Оссолінський, що тоді був директором цісарської Надвірної Бібліотеки у Відні. Тим уратував їх; бо решта пішла до фабрик паперу. Також першу свою орґанізацію у Львові бібліотека Оссолінських завдячує Українцеви Миколі Михалевичу— першому професорови польської літератури на львівськім університеті й першому кустосови Ossolineum (1827—1828). Працював в Ossolineum як заступник кустоса також Іван Вагилевич (1851 р.).

Крім згаданих вище з Ossolineum звязаний іще цілий ряд инших наших визначних наукових діячів. Так дуже близько ще до самого фундатора Ossolineum Й. М. ґр. Оссолінського стояв львівський гр.-кат. канонік о. Михайло Гарасевич, відомий автор цінних „Annales Ecclesiae Ruthenae“. Він на його бажання і висповідав його перед смертю, відтак відправив похорон у церкві св. Варвари та відпровадив по гр.-кат. обрядови на віденський цвинтар на вічний спочинок. Близько до Оссолінського стояв також учений василіянин о. Модест Гриневецький. Коли Ossolineum в 1820—40 рр. стало видавати свій науковий орґан, то до найперших співробітників його належали: гр.-кат. канонік о. Іван Могильницький з Перемишля, проф. о. Венедикт Левицький й учений василіянин о. Варлаам Компаневич зі Львова і т. д.

Зокрема слід згадати про ролю Ossolineum в працях з обсягу українознавства. Отже з бібліотеки Оссолінського ще у Відні користав уже при кінці XVIII-го ст. Й. Хр. Енґель при писанню своєї відомої „Geschichte der Ukraine und der ukrainischen Kosaken wie auch von Galizien und Lodomerien“, що вийшла в 1796 р. в Галлє. Він, зазначуючи се, дякує навіть Оссолінському в передмові до згаданої книжки. Зокрема важну ролю відограло Ossolineum в галицько-українськім відродженню, особливо в 1833—1834 рр. З ним вяжеться тісно літературно-наукова праця нашої „Руської Трійці“ — Маркіяна Шашкевича, Якова Головацького та Івана Вагилевича. Користало зі скарбів Ossolineum, рукописних і друкованих, також богато Українців і пізнійше. Згадаю тільки П. Куліша, В. Антоновича, М. Грушевського, Ів. Франка, В. Щурата, Ст. Томашівського, Ів. Крипякевича, М. Возняка, не кажучи про цілий ряд инших, також замітних в науці, Галичан і Наддніпрянців. Всі вони знаходили в Ossolineum не тільки цінні наукові матеріяли для своїх праць, але й не менш цінне прихильне відношення занятого там персоналу. Словом: українська наука завдячує Ossolineum дуже богато.

Тому свято його й викликує в кождого Українця, що цінить науку, симпатичний відгук і щирі бажання як найкращого дальшого розвою сеї високозаслуженої інституції.

Ів. Кревецький.

Бібліографія.

Edward Chwalewik: ZBIORY POLSKIE. Archiwa, bibljoteki, gabinety, galerje, muzea i inne zbiory pamiątek przeszłości w ojczyźnie i na obczyźnie w porządku alfabetycznym według miejscowości ułożone. Warszawa—Kraków. T. I. A—M. MCMXXVI. Ст. IX. + 490; T. II. N—Ż. MCMXXVII. Ст. 600, 8⁰.

Antoni Urbański: Z CZARNEGO SZLAKU I TAMTYCH RUBIEŻY. Zabytki polskie przepadłe na Podolu, Wołyniu i Ukrainie. Z 82 ilustracjami w tekscie. Wydanie drugie. Warszawa, 1928.

Кождий, хто працював чи працює на полі українського минулого, або хоч цікавився чи цікавиться памятками культури на Україні, знає, скільки цікавого і цінного з тої ділянки зберіглося по польських публичних і приватних збірках: у Польщі і на Україні.

Перегляд усіх тих збірок, більш чи менш докладні інформації про скарби, що в них зберіглися, дає перша з вазначених вище книжок — Е. Хвалевіка. Автор знайомить нас у ній з архівами, бібліотеками, ґалеріями, кабінетами, музеями і т. п. передовсім у Польщі та збірками, що торкаються Польщі, деб вони не знаходилися. Зокрема — з польськими збірками на Україні: в Галичині, на Волині, на Поділлю, в Київщині, а навіть на Лівобережжу. І не тільки зі збірками польськими. Він втягнув до своєї книжки також важнійші збірки українські Західної і Великої України.

Щоби мати поняття про богацтво відомостей, що їх дає автор, вистарчить заглянути тільки нпр. під *Львів*, де подані інформації про такі польські й українські культурні збірки: Архіви: рим.-кат. і гр.-кат. капітули, рим.-кат. гр.-кат. і вірм. консисторій, м. Львова, державний, земський (бернардинський) й ин.; бібліотеки: Оссолінських, Баворовських, Дідушицьких, жидівської громади, м. Львова, „Народного Дому“, ОО. Василіян, оо. Бернардинів, оо. Домініканів, Павликовських, Наук. Т-ва ім. Шевченка, Університетську й ин.; ґалерії і музеї: м. Львова, Баворовських, Дідушицьких, Любомірських, Потурицький, Собіського, Промисловий, Ставроп. Інституту, Наук. Т-ва ім. Шевченка, Національний Музей ім. А. ґр. Шептицького; вкінці про цілий ряд приватних збірок.

При кождій із вичислених щойно збірок автор інформує, чим вона цінна взагалі та що в ній найважнійше.

На жаль, інформації Е. Хвалевіка про польські культурні збірки на Вел. Україні мають нині вже тільки історичне значіння. Бо збірки сі нині вже *не істнують*. Їх знищила там революція. Перегляд найважнійших знищених приватних збірок на Правобережжу й дає друга з зазначених вище книжок — А. Урбанського. Перед читачем пересувається цілий ряд місцевостей на Волині, Поділлю і Київщині, де ще так недавно істнували пишні і цінні культурні збірки: архіви, бібліотеки, ґалерії, музеї й ин. памятки культури і старовини, по яких нині остали тільки — згадки у книжці Урбанського...

К.

ДОПИСИ.

СТУДІНКА. (Ще про святкування річниці знесення панщини). В послідних числах „Нової Зої"два священики порушили справу святкування річниці знесення панщини і Хв. Редакція висказала також свою думку, а саме заявилася проти святкування, уважаючи його шкідливим анахронізмом. Хв. Редакція позволить, що я докину до цеї справи кілька уваг. Передовсім річниця знесення панщини припадає у нас не 15. (як написали деякі українські орґани) а 16. мая нового стилю, а нас покищо обовязує в церкві старий стиль і його повинні ми консеквентно придержуватися у всіх богослуженнях (також маєвих!).

Святкування цеї річниці — на мою думку — не повиннося понехати, а обходити його богослуженням в церкві і під памятниковим хрестом, бо память на ту подію жива ще в народі і загально це свято ще обходиться, хоч уже не так величаво, як давнійше. Само скасування панщини було актом великої історичної ваги, бо дотичило 90 проц. нашого народу т. зн. селянської верстви, тому відбилося великим відгомоном в літературі й устній словесности. Майже кожде село має до нині памятники, побудовані на спомин тої події, а де вони ізза старости знищені, селянство радо заступає їх новими. Селянство любить це свято й уважає його своїм, щось так, як робітництво 1. мая. І тому дуже слушно Товариство „Сільський Господар" у Львові назначило день 16. мая днем „Сільського Господаря"—днем селянських мас. Тимбільше належало устроїти величавий обхід цего року — в 80-літну річницю. З цеї нагоди Національний Музей у Львові отворив 16. мая с. р. виставу памяток, получених з панщиною.

Тимбільше Церква, що до тепер одинока своїми богослуженнями звеличувала той день, не має причини цего понехати, бо-ж сама ідея свята згідна з християнськими ідеями: свободи, рівности (перед Богом) і людського достоїнства. Нема обави, що через святкування тратиться робучі дни, бо під святкуванням розуміємо ранішне богослуження, по котрім кождий іде до свого звичайного заняття. Так приміром є в моїй парохії що року в день 16. мая.

Правду кажучи, у нас, особливо по селах, за мало обходиться релиґійно-національних свят і маніфестацій, а тому не касувати то свято, котре нікому не шкодить, а впроваджувати ще нові належалоб, щоб витворювати в народі здоровий патріотизм, опертий на релиґійности. Гляньмо лише на Поляків, кілько в них тих релиґійно-народних свят: всякі конституції і повстання, всякі поети і герої величаються по костелах. Тимчасом у нас інакше: Шевченка не поминаємо в церкві, бо православний, Франка ні, бо атеїст, державних свят не маємо, бо не маємо своєї держави. Тому окрім знесення панщини треба ще ввести памятку української державности 1. листопада, а може і ще яких історичних подій. Такими церковно-народними святами чи маніфестаціями нарід приєднується до Церкви, витворюється здоровий патріотизм, опертий на релиґійности, Церква спріпляє свій престіж, а релиґійність не плине тихим шабльоновим руслом, але находить собі ширші шляхи.

о. Михайло Чорнеґа.

Ігуменат Монастиря С. С. Василіянок в Яворові, розписує отсим **КОНКУРС** на дві учительські посади, а то: а) учителя мови української і німецької і б) учителя фізики і біольоґії. Зголошення з долученням відповідних документів проситься надсилати під адресою: Ігуменат С. С. Василіянок в Яворові.

Рогатинський деканальний комітет допомоги вдовам і сиротам по священиках уладжує дня 4. VI. 1928 р., в салі Української Каси (ґімназія) в Рогатині

КОНЦЕРТ

при ласкавій співучасти оперової артистки-співачки Вп. П. Ірини Туркевичівної і проф. музичної консерваторії Вп. П. Бориса Кудрика. — Початок о год. 8. вечером.

НОВИНКИ

— Японці заняли столицю Китаю Пекін. Війська їх обсадили касарні, де колись таборували російські війська (в часі війни боксерів?). Дипльоматичний корпус не був про те заздалегідь повідомлений. (Таке доносить Аґенція Гаваса, як подає „За Свободу", ч. 116).

— Аман-Улаг уже в Туреччині. Він приїхав з жінкою кораблем до Царгороду (Стамбулу), де його привитали Турки пальбою з армат всіх фортів і воєнних кораблів. Королівська пара зараз поїхала до Анґори, де весь уряд вийшов їй на стрічу. З тої вістки видно, що большевики випустили живим Аман-Уллага, хоч він не тільки не хотів підписати дружби з ними, але навіть не хотів взяти участи в огляданню їх воєнних літаків, на котрих були ворожі Англії надписи. Річей, які вкрали королевій на стації Поґорелое, досі не відшукали.

Мандрівна земля в Валії. Невподалік місцевости Кувентрі (в Анґлії, в південній Валії) ствердили дивне пересування шарів землі. Копальні, що є недалеко, пересуваються постепенно в південному напрямі. Сусідні озера щезли сливе зовсім із поверхні землі. Мешканці чують ночами тріскоти, що добуваються зі землі, мов биття громів. Кілька домів зарисувалось. Явище подібне до землетрусу, тільки темпо руху значно слабіше.

Стрілянина в часі свят із моздірів спричинює рікрічно жертви в людях. Послідних Великодних Свят помер в Довголуці стрийського повіта 18-літний Петро Бойко, поцілений відломками моздіра, наладованого надто великою кількістю пороху. Священики повинні заздалегідь перед святами заборонити стрілянину коло церкви, бо вона непотрібна, а все як учить досвід, небезпечна для життя.

Стан засівів. З причини некорисних атмосферичних умовин, стан озимини не дуже вдатний. Є деякі втрати в житі, ячмені та ріпаку. Відносно менше потерпіла пшениця. Деяку поправу виказують західні воєвідства: познанське, поморське, лодзьке, головно в пшениці, Зате погіршилося на сході, передовсім у Сх. Галичині. Багато озимини треба було переорати під новий засів. Холод, що панував доволі довго, припізнив скрізь весняні роботи. На всякий випадок міністер рільництва заявляє, що про катастрофу з хлібом не може бути й мови.

— Виїзд Епископа канадійського зі священиками місіонарями сподіваний коло 15-го червня. Всі потрібні позволення канадійських і церковних властей є в порядку. Рефлектуючі мають до того часу вистаратися о правильну відпустку від свого Впреосвщ. Ординаріяту та пашпорт. Блищих інформацій уділить щодо виїзду уряд „Канедіян Пасіфік", Львів, Городецька 93. — Дефінітивний день виїзду оголоситься в часописях.

— В Укр. Науковім Інституті в Берліні, 18 ц. м. відбувся відчит В. Левинського (по німецьки) на тему: „Нарід, нація й національність."

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає).

УРЯДОВЦЯ — здібного до ведення канцелярії читалень і кооператив потребує філія „Просвіти" в Добромилі від 15. червня. Початкова платня 100 зол. Зголошення слати до о. Горасцького Т. Добромиль. 228 1 1

МОНОҐРАМИ, всілякі ҐАФТИ і ШИТТЯ БІЛЛЯ приймає **Е. СТЕФАНІВСЬКА, Львів, вул. Куркова ч. 14.** (в подвірю). 220 2-10

ПОТРІБНИЙ ДЯК з добрим голосом, уміючий грати на орґанах і вести хор. — Зголошення подати до Уряду парох. в Турильчу, Скала/Збруч. 226 2—2

Столярська робітня приймає антики, меблі до відновлення, і всілякі роботи столярські — **І. Стефанівський, Львів, Куркова 14.** (в подвірю). 221 2-10

СПЕЦІЯЛІСТ недуг скірн. і венер. та косметики

Д-р Генрих Шпунд-Фішер

б. лікар (асист.) дерм. клініки в Берліні, Празі й Відні вернув з загр. і ординує від 9—1, 3—7 **Марійська площа 10. II. п.** Другий вхід від **Собєського 2. тел. 51-68.**
204 Ждальні сепараткові. 2—5

Евстахій Михалевич

лякерник,

222 Львів, вул. Длугоша ч. 21. 2—2

Робітня годинникарсько-ювілерська

КАРОЛЯ ҐАЄВСЬКОГО

у Львові, ул. Сикстуська ч. 31.

(в подвірю на ліво)

виконує всякі роботи о 40% дешевше
225 як всюди під ґарантією. 1—10

ЛЮСАРСЬКА РОБІТНЯ —

СЕМЕН КОЗАК

Львів, вул. Бляхарська ч. 14.

виконує вікна і хрести церковні, також зелізні огорожі і сіткові — рівнож спеціяльний виріб **ВАҐ.** 208в 1-5

РІК ОСНОВАННЯ 1878.

На весняний і літний сезон

поручає наймодніші

КАПЕЛЮХИ і ШАПКИ

Фірма **АНТІН КАФКА**

Львів, вул. Галицька ч. 4.

Ціни знижені! Вибір великий
138 16-?

ПЕРШОРЯДНА ФІРМА

СТАХЕВИЧ і АБРИСОВСЬКИЙ

У ЛЬВОВІ — РИНОК Ч. 32.

ПОРУЧАЄ

ДОБІРНІ ТОВАРИ ДЛЯ ПАНЬ.

МУЖЕСЬКІ СУКНА.

ПОЛОТНА.

ВЕЛИКИЙ ВИБІР!

153 **ЦІНИ НИЗЬКІ!** 13—15

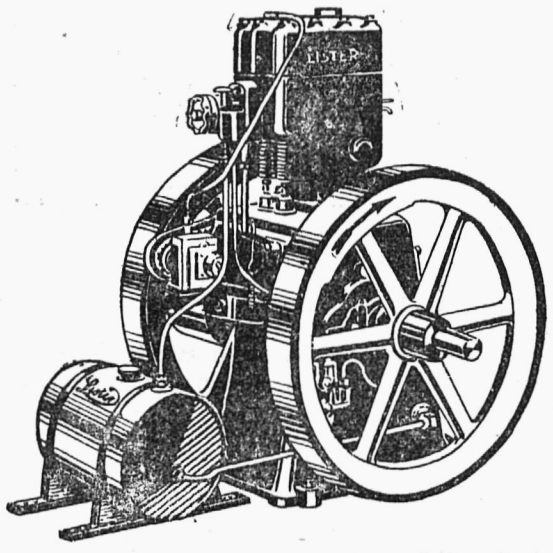
Фірма **РОМАН ЗУБИК** **ЛЬВІВ, вул. Галицька ч. 16.** поручає новости для Пань, сукна на мужеські одіння. Англійські крепи на реверенди і папістики для
120 П. Т. Отців. 19—20

НОВО ВІДКРИТИЙ МАҐАЗИН ТРИКОТІВ І ЖІНОЧОГО БІЛЛЯ
ТАДЕЯ ВІТЕКА, Львв, Рутовського 1, поручає по виїмково низьких цінах реклямових
Панчохи, Комбінації, Ґарсонки — Жіноче білля, Трикотові вироби, Жемпери камізольки — Скарпитки, Спортові панчохи, Батистові хустки
213 2—2

ВСЯКІ
машини і рільничі знаряди
також
КОСИ і СЕРПИ
оригінальні стирійські
по конкуренційних цінах
210 поручає 2—2
БАНК РІЛЬНИЧИЙ С. А.
Львів, ул. Городецька 56/58.
Для П. Т. Духовенства
догідні кредитові условія.

ПЕРЕПЛЕТНЯ
ПАВЛА БАБЯКА
у Львові, вул. Бляхарська 12.
приймає всякі церковні роботи, як Євангелія, Служебники, старі книги, наклади, брошурування, канцелярійні книги і т. п., в круг переплетничої штуки.
209 2-10

ЛЕЖАКИ від 12 зол.
КОШИКАРСЬКІ ВИРОБИ
КИЛИМИ — ЗАБАВКИ
НАРОДНЄ МИСТЕЦТВО
ФІЛІЯ: ГАЛИЦЬКА 5. тел. 30—32. Львів **Коперника 11.** тел. 26—09.
215 4—10 Людвик Гегедіс.

МОТОРИ
бензинові, нафтові і т. п.
фабрикати фірми
R. A. LISTER, Co Ltd. DURSLEY
(Англія)
поручає
Клянґсбальд і С-ка
Львів, вул. Вірменська ч. 8. Тел. 6-29.
Виключна продажа фабрикатів фірми
R. A. LISTER, Co Ltd. DURSLEY,
229 на цілу Польщу. 1—4

СПАЛЬНІ, ЇДАЛЬНІ, САЛЬОНИ, КАБІНЕТИ - Вироби - солідні - **МАТЕРІЇ на МЕБЛІ** нетріскаючі
ТАПЕТУВАННЯ КІМНАТ також **КИЛИМИ**
першої якости, в найкращих орнаментах і красках, поручає і виконує найдешевше
Лев Матвійовський
Львів, Хорущина 8. Телєфон 40-11.
132 17—20

Посезонова продажа трикотажів і виробів волічкових з опустом 10 прц. з виставових цін у фірми: **„ОЛЬКА”** ЛЬВІВ, РИНОК Ч. 35. біля „Народньої Торговлі“.
116 19—20

Артистичне заведення технічне
ЯКОВА ІНҐБЕРА
Львів, Сикстуська 56 а.
216 2—10

Першорядне заведення
фотоґрафічне і побільшень
„МАРІОН“
Львів, пл. Бернардинська 7.
217 (Краківський готель.) 2—3

ГРОБІВЦІ і ПАМЯТНИКИ
виконує найдешевше і найсолідніше
Александер Круль
у Львові, вул. Янівська ч. 85.
Філія:
Перемишль, вул. Словацького.
211 1—3

Важне для ОО. Духовних.
ПОРТРЕТИ останнього зняття (у квітні цього року) Ексцеленції Митрополита Шептицького, гарно виконані (кредка-сепія), а також ґрупи минулорічного зїзду епископів у Львові, як рівнож і ґрупи ювилею о. Митрата Бачинського, — пропонує фотоґраф **Л. ЯНУШЕВИЧ, Львів. вул. Св. Антонія 3.** Тамже приймається замовлення на всі можливі фотоґрафічні роботи.
205 3—3

ПАНСІОНАТИ
Власний виріб! Ціни фабричні!
КОВДРИ 1-сторонні від зол. 25·—, 2-сторонні „ „ 32·—, в цвіти „ „ 40·—
МАТЕРАЦИ з морськ. трави „ 34·50, з волосані від „ 76·—
СІННИКИ готові „ „ 4·80
ПОДУШКИ з пір'я „ „ 18·—
ГОТОВІ ПІЩВИ „ „ 4·—
ГОТОВІ ПРОСТИРАЛА „ „ 5·50
„ під ковдри з дірками „ „ 11·50
КОЦИ ВОВНЯНІ „ „ 9·50
ПОЛОТНА — РУЧНИКИ — ОБРУСИ
ФІРАНКИ — КАПИ — КИЛИМИ і т. и.
206 **найдешевше продає** 5-15
ФАБРИКА ПОСТЕЛІ
ПЄТРУШЕВСЬКИЙ — МЛЄКО
ЛЬВІВ, КОРАЛЬНИЦЬКА 6.
Телєфон 37-72.
Цінники даром. — Для шпиталів, пансіонатів і т. п. — Ціни офертові.

ЖЕРЕЛО РУКАВИЧОК і ПАНЧІХ
І. ЗІХЕРА
ЛЬВІВ, пл. Капітульна ч. 3.
169 (напроти КАТЕДРИ) 17—20
поручає **великий вибір рукавичок і панчіх**

Рукавички скіряні 6·90, 7·50, 8·50.		
„ фільдекос і нитяні	від	2·50
Панчохи фільдекос	„	2·90
„ „ I-а	„	4·59
Реформи фільдекос	„	4·—
„ шовкові	„	9·—
Сорочки попелінові	„	14·—
Пантофельки домові	„	6·—
Капелюхи діточі	„	2·50
Краватки шовкові	„	1·90

також палички, парасолі, перфумерія і біжутерія.

„КАТОЛИЦЬКИЙ ПРОВІД“
одинокий український катол. орґан реліґійного й суспільного змісту в Злучених Державах Півн. Америки виходить що тижня і коштує річно 20 зол.
Ті, що цікавляться відносинами в Америці, знайдуть у тім орґані багато інформацій.
Адреса: „CATHOLIC LEADERSHIP, 815 N. Franklin St,. Philadelphia Pa, U. S. A.
172 9—?

БІЛЛЯ, БЛЮЗКИ, ШЛЯФРОЧКИ, СПІДНИЧКИ, ПАНЧОХИ, :-: :-: ТРИКОТАЖІ і т. п. :-: :-: **найдешевше поручає фірма** **„ҐОЛЬФ”** ЛЬВІВ, Кілінського 1. напроти Віденської Каварні.
167 19—24
Ціни для зареклямування нашого магазину **найнизші.**

Видає й редагує Комітет У.Х.О. Відвічальний редактор **Роман Гайдук.** З друкарні Вид. Спілки „Діло”, Львів, Ринок ч. 10

Ч. 40 (142). Należytość pocztową uiszczono ryczałtem. Львів, четвер, 31 травня 1928 р. Рік III.

НОВА ЗОРЯ

ЧАСОПИС ДЛЯ ПОШИРЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ХРИСТІЯНСЬКОЇ ОРҐАНІЗАЦІЇ

Виходить два рази тижнево: в четвер на 4 ст., під неділю на 8 ст. Адреса: Нова Зоря, Львів, Сапіги 26, І. п. Конто П. Щ.: Краків 405.867. || Передплата в краю: ¼-річно 6 зол., місячно 2 зол. За кордоном ¼-річно 1 амер. доляр. — Ціна числа 25 сот. — Рукописів не звертається.

Яка праця найбільше народня?

Дуже багато говориться нині про потребу громадянської праці священика. Дійсно, се справа дуже важна і так сказатиб найголовніша. Однак ми священики робимо часом ту велику помилку їзза того, що не здаємо собі справи, що се таке „народна праця“. І задля сего дуже часто беремося до того, що до нас зовсім не належить. Наслідком сего виходить, що з нашої праці часто страта замість пожитку.

Щож се таке народна праця? Народна праця се праця, яка приносить хосен народови. Нарід се зорґанізована одиниця, се орґанізм о численних орґанах. Подібно як чоловік взгл. орґанізм чоловіка має много орґанів: уха, очи, ноги, руки і т. д., котрі всі працюють для добра орґанізму, так подібно нарід має ріжні стани. Є кравці, шевці, столярі, адвокати, лікарі, учителі, священики і т. д., котрі всі мають працювати для добра народу. Як здоровий той орґанізм, в котрім кождий орґан сповняє *свої, питомі* собі функції, так здоровий і той нарід, в котрім всі стани виповняють стисло обовязки *свого* стану. Уломний той орґанізм, в котрім дотик служить замість очий, ноги замість рук. Так уломний і той нарід, в котрім один стан береться працювати замість другого. З сего виходить, що всякий стан, сповняючи совісно і стисло свої обовязки, робить „народну роботу“. Розвязка ясна: нехай адвокати не мішаються в справи теольоґії, лікарі в справи просвітні, учителі в справи медицини, священики в справи економії. Кождий нехай пильнує свого і тоді буде гаразд.

А тепер подивімся, як є в нас. Прийде молодий священик на село, повний сили й енерґії. До роботи рветься, а довкруги всьо лежить облогом. З жаром забирається до роботи, відновляє читальню, закладає кооперативу, засновує брацтва. Та піддержка орґанізації коштує більше, як її заложення. Щоб не допустити нічого до упадку, працює понад сили, а потім уриває всюди по троха, щоб якось всюди „уділитися“. В той спосіб коштом церковно-парохіяльної праці зуживає сили на працю, для котрої призначені другі. Може бути, що в даний момент нема нікого, хто занявсяб чи кооперативою, читальнею чи касою. Але з того не виходить, що ся задача має спадати доконче на священика. Коли нема нікого иншого з підготовкою, то видно, що нарід ще не доріс до такої орґанізації, бо в противнім случаю і робітники знайшлибся. Коли знова священик не хоче чекати, щоб нарід був приготований до даної орґанізації і забирається сам до роботи, то його стріне все завід, розчарування, підозріння: бо нарід неприготований не зрозуміє його, не оцінить його праці, труду і посвяти. А коли до того священик зробить ще який мильний крок чи то із забуття чи незнання — а в справах економічних чи фінансових се дуже легко — тоді всьо попередне забувається і сиплються громи! Мішають горох з капустою! І паде авторитет священика не лиш яко керманича кооперативи чи читальні, але і яко настоятеля парохії, яко пароха! В той спосіб робиться кривду ділу спасення повірених собі душ, робиться кривду Церкві — а до сего ніхто не управнений.

Ще гірше стоїть справа, коли священик вмішається в партійну політику. Сим кроком засуджує себе *відразу* на критику і ворожнечу одної — хотьби на разі і малої — частини парохіян. Ми маємо голосити правди вічні, незмінні, а чогось більше хиткого, більше зміннього як партійна політика — взагалі нема. Тим то і священик, що вмішується в політику, знижується до звичайного риночного життя. А священик повинен бути понад партійну політику, повинен бути безпартійний, т. з. повинен бути з боку, а нев середині. Про справи політичні повинен говорити так, як історик про факти історичні.

Скаже один: Добре: а як священикови лишається вільний час, то чи має його змарнувати? Чи посвятити якійсь культурно-економічній праці? На се відповідаю: Такого случаю якраз нема. Кождий священик, хотьби був дуже жвавий і на дуже маленькій парохії, має тілько заняття коло усовершення власного й парохії, в церкві і школі, що вільного часу йому рішучо ніколи не лишається. Згадаймо лиш: розважання, Служба Божа, часослов, іспит совісти, наука реліґії в школі, праця в реліґійних товариствах, приготування до проповіди, праця в канцелярії і хоть кілька мінут відпочинку, — то рішучо час заповниться, ще й не стане! З сего виходить, що коли священик працює на якімсь культурно-економічнім поли, то рішучо з ущербком усовершення власного або парохії.

Скаже другий: То недобре! Бо як ми, священики, не возьмемо проводу в просв.-економ. інституціях, то возьмуть провід ворожі нам елементи! Питаю: А звідки взялися ті „ворожі елементи“, як не з браку реліґійного освідомлення? Освідомім нарід реліґійно і зорґанізуймо його в реліґійнім дусі, — а тоді не буде і страху перед „нереліґійними елементами“. Правда, лучаються одиниці, що їх сира могила не направить, але се лиш виїмки. А виїмок не зміняє ще правила. Розуміється, така дорога до опанування наших інституцій довша і тяжша, але зате певнійша. Добре як трафиться енерґічний і розумний священик, що потрафить опанувати інституцію. Але біда, як по нім прийде другий, котрий того не потрафить. Тоді чи скорше чи пізнійше ворожий нам елемент возьме верх. А те, що колись працював там енерґічний, розумний священик, забулося і пропало. Інакше булаб справа, колиб енерґічний і розумний священик був опанував не провід інституції, а переконання *членів* сеї інституції, їх реліґійно освідомив і зорґанізував, — тоді, хотьби його не стало, то його праця не пропалаб і не пішла на марне.

Отже з того всего виходить, що наша праця в церкві, праця над реліґійним освідомлюванням народа, се передовсім „праця народна“, і навіть більше народна, як праця в читальни чи кооперативі, чи якім иншім товаристві, бо вічне спасення народа важнійше, ніж усе инше. Тим то закид, що священик, котрий працює на стисло реліґійнім поли, не працює над народом, — безпідставний і обчислений крикунами лише на те, щоб запрячи священика замість себе до праці. А коли священик поставить уже справу на ноги, тоді крикуни з криком усувають його з того місця, горлаючи: „Руки проч від „народної“ справи! Ваше право в церкві, піп до престола!“ Се факт.

Яблінка в маю, 1928 р. *о. Лазорів, Вас.*

Комунікат.

Головна Управа Української Христіянської Орґанізації, скріплена делеґатами з краю, в дні 28 мая 1928 р. на засіданню у Львові вислухавши трьох рефератів у справах: церковних, політичних і пресових та перевівши над ними дискусію, — постановила затвердити дотеперішні ідеольоґічні напрямні „Нової Зорі“ та поручила редакції дальше стояти на тім становищі у всіх згаданих справах.

Остаточне вистилізування принятих резолюцій припоручено Президії Головної Управи. Для приняття їх буде скликане окреме засідання.

У Львові, 28 мая, 1928.

Головна Управа УХО.

З білоруського процесу.

Що говорили головні обвинувачені?

Зі всіх виголошених промов засуджених у тім процесі найцікавіша промова б. посла Тарашкевича.

Головні його твердження такі:

„Вже по рижськім договорі, котрим розірвано Білорусь, я зрозумів, що в інтересі білоруського народа лежить шукати порозуміння з польським урядом і польською суспільністю. Длятого ми — каже — піддержували польський уряд у соймі. Але ні оден польський уряд не дав Білорусинам нічого, а польська інтеліґенція дала до пізнання, що вся польська суспільність ворожа Білоруси.

Що до большевії, то все, що там діється, не есть моїм ідеалом. Мій ідеал — союз білоруського народа з иншими народами. Але під одним оглядом, національним, як мене інформував не „діявол зі сходу“, тільки високий польський урядовець, таки робиться в большевії щось. А щож робиться в Польщі?

Прокуратор каже, що ми посли продавали Польщу — Росії. Припустім, що се правда. Алеж я, потомок панщизняного хлопа білоруського, і я тільки „продавав“ ту Польщу, в котрій мій дід працював на те, щоб у маєтку виростав такий ґеній Польщі як Словацький. А польські маґнати не тільки „продавали“, але таки продали Польщу Росії. А тому вони ще самі провалили два польські повстання, 1831 і 1863 рр., бо не хотіли освобо-

дити селян. Зробило се російське, царське правительство і ще до того наділило польських селян землею. Сеж факт!...

Тарашкевич одержав 12 літ тяжкої тюрми. Він говорив по білоруськи. Волошин промовляв по польськи.

В промові п. Мйотли звертає увагу такий вислів: „До вини не почуваюся і ласкавости у вас не прошу, а то власне з почуття справедливости“.

Небувалий процес.

В ґімназії в Інсбруку в часі продишки (павзи) о. катехит, котрий мав тоді інспекцію, наказав ученикови VII. кл., Вальтерови Кофлєрови, щоб ішов до салі. Той не послухав й одержав за непослух 6. годин карцеру. Одначе він не прийшов відсидіти кари, тільки ще заявив, що волів собі піти до кіна. За те одержав 12 годин карцеру. Але він — сим разом уже за дозволом свого батька, д-ра Альфонса Кофлєра — знов не послухав і не відсидів кари. Тоді учительський збір виключив його з місцевої ґімназії, подаючи за причину нарушення ним авторитету школи.

Батько Вальтера зробив рекурс і проти карцеру і виключення сина зі школи до Шкільної Ради. Одначе Шкільна Рада затвердила рішення учительського збору ґімназії. Тоді д-р Кофлєр зробив відклик до міністерства освіти у Відні. Одначе й воно затвердило попередні рішення, а в мотивах подало, що мериторично ученика слушно зустріла така кара, бо він грубо нарушив авторитет школи, а формально вносити рекурси вільно аж тоді, коли відбудеться таку кару, як карцер, чого він не зробив.

Тоді завзятий батько зробив ще один, останній відклик — до найвисшої інстанції, Адміністраційного Трибуналу. Справу трактували Німці у всіх попередніх інстанціях так докладно, що наросла ціла купа актів і треба було визначити аж окремий день для тої афери ґімназиста. Кінець кінців Адміністраційний Трибунал під проводом радника д-ра Лєкера відкинув на днях відклик батька як безпідставний.

Чого нас вчать німецькі вибори?

Два мотиви утілітарного характеру велять нам цікавитися політичним життям инших народів: один, що шукає впливу чужої політичної еволюції на нашу долю; другий, що в чужій політичній практиці — успіхах і невдачах — шукає науки для нас. Оскільки мати на увазі останні німецькі вибори, то про першу з рацій зацікавлення і була вже і буде ще у нас мова; про другу — саме хочемо сьогодні сказати кілька слів.

Національне життя Німеччини завсіди заслугує на те, щоб ми його студіювали і на ньому вчилися. Від давних віків Німеччина була тою фабрикою матеріяльних і духових вартостей, якими жило й жиє наше громадянство: від залізного плуга і „швабського“ полотна до марксизму і націоналізму — все виходило з німецької кузні. Звісно, Німеччина не у всім оригінальна; вона здебільшого присвоює собі і перетворює чужі ідеї і здобутки: англо-саксонські і романські; одначе до нас доходять вони майже завсіди як німецькі фабрикати: одні на те, щоб нам послужити, инші — щоб здеморалізувати.

Отже, чи можемо мати яку науку з останніх виборів у Німеччині?

Передусім, „полівінне“ політичних настроїв не таке знов велике, як се зразу розтрубіла ліберально-соціялістична преса (остаточні цифри диви на иншім місці сього числа). Зміни в політичнім партійнім укладі німецького громадянства виявляють, окрім „полівіння“ ще инші симптоми. Такі факти, як страта ліберальними народовцями марки Штреземана аж 12.5 проц. голосів, така сама страта людового центра і такихже Баварців, а демократичні партії аж 23,3 прц. (значить мало що менше ніж націоналістів з 25,4 прц.) не гармонізують з понятям „полівіння“. Одночасно крайна права ґрупа (Гітлєрівці) збільшають свої голоси 7,5 прц., друга права хлопська 73 проц., а третя господарська аж 88 проц.! Тимчасом соціял-демократи і комуністи виявляють приріст лише 15,5 і 15,9 проц. Виходить, що крім зросту обох останніх партій вибори показують ще й инший процес в нутрі націоналістичних партій.

Наперед абстиненція. Се певне, що при сих виборах, яких 30 проц. управнених до голосування не подало своїх голосів, очевидно понайбільше з несоціялістичного обозу. Видко, незадоволення виборців партіями, їх програмами і тактикою. Відрахувавши крайних правих і крайних лівих — партій суто емоціональних і революційних — побачимо, що виборці всюди відверталися від партій з універсальними програмами, натомість прихилялися до ґруп зі спеціяльними, головно суспільно-господарськими програмами: сі без виїмка зросли всі, а соціяльно-демократична між ними найменше. Значить, **криза і занепад партій з універсальними ідеольоґіями, натомість зріст уґруповань на суспільно-господарських основах — отсе перший висновок із німецьких виборів.** Наші політики нехай се мають на увазі.

Жертвою такої кризи в політичній ідеольоґії Німеччини впала передусім партія нім.-національних народовців типу Вестарпа. В повоєннім часі вона була втіленням німецького національного почування в його елєментарній опозиції проти „версайської ганьби“ і в її боротьбі проти соціялістичного галапасництва на національній катастрофі. Очи всіх Німців були звернені на сю партію і вона сама почула себе покликаною до великої історичної ролі: до привернення великодержавного становища назверх (реванш) і до перемоги над републиканською формою правління у внутрі — скомпоромітованою головно фатальною інфляцією. А сьогодні? Сьогодні ясно, що ся партія не лише не сповнила надій і завдань, звязаних із нею, а ще стала політичною емериткою; власні члени її відвертаються від неї: одні шукають ратунку під економічними стягами, инші переходять у противний табор. Які сьому спеціяльні причини?

Перша і найважніша — ся, що вже богато надійних партій довела і богато ще доведе до загину — то недостача добрих голов серед провідників. Коли брак талановитого індивідуального проводу з широким горизонтом і глибоким знан-

---

Повістевий фейлєтон „Нової Зорі“ з дня 31. V. 1928. 35

ОСИП НАЗАРУК.

РОКСОЛЯНА

Українська історична повість з 16. століття.

Молодий Сулейман так змішався, що не знав, що відповісти. Відвернувся до вікна, щоб не дати слузі запримітити свого змішання. Вістка про те, що вона одягається в новий одяг, влила в нього надію, що вона повинується йому. Але боявся того вражіння, яке викличе вона в новім вигляді. А враз з тим боявся упокорення, що може не дістати її, хоч уже всі знають, що він відчуває до неї... Він — пан трьох частей світа...

Нараз прийшла йому до голови щаслива думка. І він сказав:

— „Нехай прийде до мене Мугієддін мудерріс!“*)

Кізляр-Ага низько склонився й опустив кімнату. Заки дійшов до будинку улємів, знали вже всі в палаті, що першою в цілім гаремі стає бліда чижинка, невольниця Хуррем, „християнська собака“. І зашипіла ненависть по коридорах, кімнатах і парках гарему, як їдовита гадина, що сунеться по чудових квітах.

IV.

Султанови здавалося, що час задержався, хоч клепсидра на його столі пересипала без упину золотий пісок як завше.

Нетерпеливо ходив по своїх кімнатах і ще двічі висилав службу по старого улема. А в цілій палаті горячо молилися правовірні мослєми за побожного Султана, який мимо пристрасти до християнської невольниці не зближається до неї, поки не осінить її віра Пророка.

Нарешті вступив до кімнати султана старий улєм Мугієддін-Сірек і привитав його словами:

— „Сторожеви Корану, десятому Султанови Османів благословенство і поклін від Колегії улємів, імамів**) і хатібів***).

Молодий Сулейман рухом руки подякував за привіт, сів на шовкову подушку й дав знак старому священикови, що може також сісти. Тричі склонився старий Мугієддін перед заступником Пророка, дякуючи за велику честь, і сів на нище місце обличчам до халіфа.

Сулейман почав відразу, без ніякого вступу:

— „Маю до тебе довіря і хочу ради твоєї в такій справі: Моє серце полонила християнська невольниця великої краси і розуму. Як найвисший сторож Корану не хочу переступати святих постанов його і силою брати невольницю. А вона добровільно не віддасться мені, кажучи, що ріжнить нас віра.... Освіти її серце правдивою вірою Пророка!“

Старий Мугієддін, що любив Сулеймана більше ніж рідного сина, задумався і так глибоко опустив голову, що аж біла борода його оперлася на долівку. По хвилі сказав:

— „Ти найбільша надія Османів і сонця твого щастя ніщо не повинно затемнити! Але якраз тому я не можу зробити тобі того, що спробувавби зробити кождому иншому правовірному...“

— „Чому?“ запитав здивований Сулейман.

— „Мій приятель і великий учений, Муфті Кемаль Пашасаде, з яким усі науки зійдуть колись до гробу, каже: „Навіть найбільший лікар не береться простувати звихнену руку своїй власній дитині. А чужим навіть зломані ребра складає“. Вибач мені, надіє Османів! Я не для ласки говорю, що ціню Тебе більше, ніж рідного сина. І тому не можу лічити твого серця...“

---

*) Учений (улєм), що по скінченню 10 наук вчився ще найменше 7 літ.

) Імами = духовні, що **завідували мечетами (святинями мусулман), виконували треби й читали спільні молитви. Вони мусіли мати богословську освіту і затвердження влади. Відзнаки їх в одіжи: білий турбан і білі рукави.

***) Хатіби = духовні, що мали обовязок проводити (целєбрувати) богослуження у пятниці, читати молитви й виголошувати передтим мови („хутба“ або „хатба“). Хатіби мали обовязок „хутби“ не тільки в пятниці, але і в иньші свята.

пп Д. б.

ням, то найліпша універсальна програма ні-на-що не здалася; вона радше стає гальмою ніж життєвим мотором. Німецькі націоналісти не мали відповідного проводу; одинокий непересічний талант їх Гельферих згинув трагічною смертю в залізничій катастрофі на поч. 1924; спадщину по нім обняли мірноти, які вірили, що гучна фраза і погрози на всі боки заступлять знання і талант.

Сі провідники і їхня преса не здавали собі справи, до якого степеня, коли і в якім темпі можна відвернути історичне колесо, доки сягає сила і вплив людського хотіння, а де починається історична необхідність. Вони не розуміли, що безнастанні нетерплячі наступи на найсильніше місце противного фронту лише провокують ворога та розтрачують власні сили і доводять до зневіри. Вони — монархісти — замість підготовляти ґрунт під **нову** монархію, стояли бездушними герольдами скомпромітованої давної; замість зосередкування думок і змагань на сутні і вітальні справи, вони (ніби-то історична партія!) підняли дон-кішотську війну проти прапору 1848 р. за прапором 1870! Настирливо добиваючись до правління і здобуваючи його двічи, вони не подумали, що в даних обставинах не тілько збільшили своїх ворогів, внутрішних і зверхних, але опинилися у смішній ситуації того ловця. що вибрався на медведя, а вернув до дому з... кріликом, на торзі купленим. Смішність у політиці, як відомо, частенько смертельна.

Коротко, німецький націоналізм, той що скристалізувався по війні і революції і під безпосередним впливом війни і революції показався політичним недоноском і зійшов неславно зі сцени. На його місце стане, очевидно, инший, виляглий в инших головах, ведений иншими руками й иншими шляхами, ніж його невдачний попередник. Таке буде й у нас.

Відношення політичних партій в новім німецькім райхстаґу, від крайної правиці до крайної лівиці (у скобках цифри давнішого стану):

Гітлерівці . . .	12	(15)		
націоналісти і споріднені селяне	89	(111)		
народовці . . .	44	(51)		
господарська і хлопські партії	33	(17)		
Разом правиця .			178	(194)
Центр (з Баварцями)	78	(87)	78	(87)
демократи і дрібні	27	(32)	27	(32)
Разом міщ. партії				283 (313)
Соц.-демократи .	152	(131)		
комуністи . . .	54	(45)		
Разом марксисти			206	(176) 206 (176)

Політичні вістки.

ФРАНЦІЯ. Вирок на альзаських автономістів виглядає так: 11 обжал. увільнили, а 4 одержали по 1. рокови тюрми і по відсидженню кари 5-літного прогнання з Альзасії. Німецька публика урядила засудженим і їх адвокатам овацію.

ЛИТВА одержала нову октройовану конституцію. Сойм вибирається на літ 5, президент на літ 7. Вильно має бути столицею. Сею постановою сильно обурена польська преса.

У ГРЕЦІЇ вернув до влади Венізельос. З тим очікують великих перемін на Балкані.

„Мадярорсаґ“ пише, що незабаром настануть великі зміни на некористь Чехословаччини. Мораву після нього має дістати Австрія, чеський Шлеск Польща а Чехії не остане ніщо иньше як увійти в склад Німеччини на основі федерації. Розуміється на Закарпаття острять собі зуби Мадяре. Все те має підпирати Італія й льорд Ротемер.

Габсбурґи можуть вертати на Угорщину як правлячий рід. Таку думку висловила значна часть англійської преси у відповідь на статтю французького публіциста Жака Бенвіля.

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ.

Католицька акція на Литві. (КАП). Розвиток католицької акції за останні два роки прямо величавий. Се в великій мірі заслуга доцільного сцентралізування поодиноких катол. орґанізацій в т. зв. „Централі Катол. Акції“. Найбільш рухлива орґанізація це катол. стоваришення молоді „Атеітіс“ (Будучина), що охопила орґанізаційною сіттю всі вищі й середні шкільні заведення. Якраз тепер докінчується величезна будова чотироповерхової каменици сеї орґанізації в Ковні, де має зосередкуватися все катол. життя литовської молоді. (Та католицька орґанізація більше здержує Литву перед большевицькою пропастю, ніж навіть армія).

Кард. Каковскі в Анґлії. Після кількадневного побуту в Парижі кард. Каковскі в товаристві підляського епископа Пшездецкого виїхав до Анґлії.

1930 — святий рік Угорщини. „Райхпост“ у ч. 142 доносить, що примас Угорщини кард. Шереді відчитав на святочних зборах студентського катол. союза „Емерікана“ відручне письмо до католиків цілого світа з зазивом прибути на світовий евхаристичний конґрес, що в 1930 відбудеться на Угорщині. Сей конґрес відбудеться спільно з торжеством 900-літної річниці смерти св. Емерика, сина першого угорського короля св. Стефана. 1930 рік має бути по інтенції сего письма святим роком Угорщини. Апостольська Столиця дала свою згоду на скликання евхаристичного конґресу до Будапешту. Угорські часописи подають вже тепер подробиці приготування до святого року. Головне торжество відбудеться 22. серпня, себто в день св. Стефана. З Риму прибуде на конґрес 10 кардиналів, а з ріжних сторін світа очікують прибуття 300 до 400 епископів.

Д О П И С И

ШИДЛІВЦІ. (Повіт Гусятин). На днях основано в тутешній громаді кружок читальні парохіяльної „Єдність“ за почином місцевого пароха о. Николая Бутковського.—В члени сего товариства вступила переважно молодь, з метою скріплення між собою духа віри католицької і ширення в тутешній парохії доброї книжки, яку заряд сего кружка радо кождого часу уділяє. — Яків Шевчук і Емануіл Ґереґа, бібліотекарі.

З ПЕРЕМИШЛЯ. (Насильство православних і комуністів в часі похорону на Вовчу).

В неділю дня 20. ц. м. на годину 2. зполудня був назначений похорон абітурієнта тут. ґімназії Мирослава Бенька, який після невдатного іспиту зрілости сейчас під дверми іспитової салі позбавив себе життя вистрілом з револьвера. Зрозуміла річ, що в цім випадку Церква не могла дати самовбийникови торжественного похорону, а перемиський парох уділив катехитови померщого о. Голинському повновласть урядити похоронний обряд так, як це буде вважати за вказане по своїй совісти. В назначений час о. катехит розпочав похорон у міській кістниці, покропив тіло померщого й відспівав з хором учеників вічну память — Христос воскрес. Відтак казав накрити домовину, а сам удався прямо на кладовище на Вовчу, куди мало бути перевезене тіло без процесії і священика. Тут над могилою мала відбутись остання часть похоронного обряду. Після двогодинного вичікування показалося, що похід уже близько та що провадить його у торжественній процесії православний, військовий священик з Перемишля. О. катехит зібрався в епитрахиль і з хрестом в руках станув у воріт кладовища зараз перед церквою. Щоб не було глоти при могилі, пропускав на кладовище лише частину людий, прочі стояли перед огорожею на вулиці. Хоч народу всякого насходилося дуже багато — була неділя і погідний день — порядок був всеж таки збережений, бо всі повинувалися зарядженням священика. Врешті надійшла процесія, хрест і дві хоругви православних. О. катехит зборонив їм вступу на кладовище й люди віднесли їх в бік улиці під дерево. Таксамо зборонив вступу на кладовище православному священикови і його асисті. Але тут счинилася буча. Якісь молодці в числі коло десятка зайняли місце тутже побіч о. катехита й стали його переконувати, „że to taki sam krzyż jak we waszej cerkwi“, а далі кричати: „Прислужник буржуазії“ й погрожувати палицями. Коли це не помогло, вони серед пекольного вереску насильно викинули катехита на вулицю враз з учнями та впровадили на кладовище православного з процесією. Щоби недопустити до проливу крови, до якого мало що не дійшло, о. катихит відїхав до міста. На кладовищі тріюмфував православний батюшка й комуністи, які виголосили кілька „протибуржуазних“ бесід та відспівали покійникови на вічний спочинок „інтернаціонал“...

Ходять слухи, що військовому православному дало дозвіл на похорон староство. Знова православно-комуністи переконують людий, що гр.-кат. священик зажадав за похорон 900 золотих... Така глупа „рекляма“ добра ще на Лемківщині, але в Перемишлі не поплачує.

В справі допису

проти очорнювання священика в 29 ч. „Н. З.“

До Хвальної Редакції ґазети „Нова Зоря“. — В 36. числі „Нової Зорі“ було напечатано, що я і Павло Яблонський малисьмо писати письма до тамошної Редакції, в яких то письмах мали заявити, що ми не підписували і нікого не уповажнили до підписування нас на дописи п. т. „Проти очорнювання священика“, поміщеної в ч. 29. „Н. З., з чого догадуюсь, що якась злобна рука підшилася під моє назвиско; тому для виявлення правди і висвітлення справи сим заявляю під словом чести, що я не писав ніякого письма до Редакції, ані нікого не уповажнив, щоб в моїм імени писав подібні письма, як рівнож заявляю, що на дописи в ч. 29. „Н. З.“ п. н. „Проти очорнювання священика“ я яко неграмотний, уповажнив до підписання мене. Припускаю натомість, що письма вище згадані зредаґував п... (тут слідує назвиско, котре пропускаємо з відомих причин — Ред.), котрий недавно злапав мене в Лютовисках і підступом питав мене, чи я на него не писав що до ґазети, на що дав я йому відповідь неґативну. Рівнож в тій самій справі шукав по Лютовисках Яблонського, но той не хотячи з ним стрінутися, уникав його. Се подаю в імя правди до публичної відомости, а пана (слідує назвиско—Ред.) прошу, щоби він в моїм імени без мойого дозволу і мойого уповажнення на будуче ніяких письм до Редакції не посилав, що впрочім він, яко правник повинен знати, що того рода надужиття підходять в судівництві під кодекс карний.

(знак) † Дмитро Вдовин,
Степан Маґуряк.

Посвідчаємо, що п. Дмитро Вдовин повисшу заяву підписав добровільно без нічийої інтервенції в нашій присутности.

(Слідують три підписи і печать Гром. Зверхности в Смільнику коло Лютовиск повіт Ліско).

Від Редакції:—З огляду на багато осіб, заанґажованих у сій справі, просимо тих, котрі ще дальше хотіли б нею займатися, леґалізувати свої підписи.

НОВИНКИ.

Білоруська митрополія. Виленська преса принесла вісти, що білоруські посли і сенатори у Варшаві роблять заходи в справі креування окремої православної митрополії для Білоросів.

Конференція вірменських кат. епископів відбулася в Римі. Всі вони були на авдієнції у св. Отця.

Конґрес словянських ботаніків (другий з черги) відбувається в Празі. Він скінчиться 1. червня.

В чеській Празі відбудеться в жовтні ц. р. міжнародній конґрес у справах народної штуки. Всі польські університети висилають делеґації на той конґрес.

В справі вибуху ґазу коло Гамбурґа була вже інтерпеляція в лондонськім парляменті. Занялася тою справою також Ліґа Народів.

Згорів літак ураз із пасажирами. Під містом Бармен-Еберфельд у Вестфалії впав пасажирський літак на лінії Дортмунд-Франкфурт н/М. Літак згорів. 23-літній пільот та двох пасажирів згинуло. Третього пасажира важко поранило. Пасажирка Бенкова з Дюсельдорф успіла видістатися з літака й вирятувалася. Тіла вбитих згоріли на вугіль. Причина катастрофи, вже третьої в тижні, доси не стверджена.

Землетрус у Німеччині. 25. травня з полудня навістив землетрус м. Ґельзенкірхен. Трівав дві хвилині. В першій хвилині коли образи спадали зі стін і двері самі отвиралися, населення стало покидати мешкання. Жертв не було.

Проба ракетового літака. 25. травня перевели в Відні пробний лет моделю літака порушуваного ракетами. Модель збудувало віденських трьох техніків. Літак порушався у прямій лінії на просторі 1000 м. зі скорістю 150 кл. на годину. Дальші проби відбудуться з початком червня. Той літак мавби згодом довести до того, щоб за 60 годин облетіти земну кулю.

Рос. письменник Вячеслав Польонський видав два нові великі твори больш. напрямку: „Нарис літературних рухів революційного часу 1917—1927“ (ст. 334) і „Мих. Бакунін в І. Інтернаціоналі“ (ст. 600).

Найстарший чоловік світа має літ 132 і ще працює як огородник на острові Кипр. Ходить без палиці.

ПОЗІР!

Дня 6. червня ц. р. відбудуться в Перемишлі о год. 10 в дух. семинари Загальні Збори Т-ва „Пер. Еп. Поміч“.

Проситься Всч. ОО. Членів о численну участь.

В приватній Семинарії учительській Сестер Василіянок з повними правами прилюдности „а“ в Яворові іспити вступні на II., III. і IV. курс будуть відбуватись у днях 28. і 29. червня ц. р., а іспити вступні на I. курс способом клясовим на днях 1., 2. і 3. липня ц. р. До іспиту належить предложити а) метрику крещення, б) свідоцтво лікарське від фізика, і в) послідне свідоцтво шкільне. — Зголошення до Інтернату приймають С. С. Василіянки. — Дирекція.

ПОДЯКА і виказ жертв, зложених на дім для вдів і сиріт по священиках стани славівської епархії. Зложили в золотих: Марія Лабійова, Отинія 5; Евгенія Бахталовська, Яблонів 5; Олена Мотюкова, Маріямполь 20; Ева Фльорчукова, Городок 25; Кисілевська з Радча 10; Величковська 10; Воробкевич 5; Ткачукова 5; Марія Лабій 10; Бахталовська Евгенія, Стопчатів 5; Скобельська, Старі Кути 15; Волянська, Соколівка 10; Вергунова, Красноіля 5; Григорчукова, Рибно 10; Гнатківська, Смодне 10; Гнатова, Розтоки 5; Стефанович, Кути 10; о. Березюк, Ясенів гор. 10; о. Лагола, Жабє 10; о. Микитюк, Кути 10; Мелимука, Кобаки 10; о. Іван Шлемкевич 50; Сидонія Мандруськ, Синків 20; Самотулкова, Блюдники 10; Теодозія Казновська 50; о. Вячеслав Збудовський 10; о. Гіль 10; о. Козловський 100; о. Барнич 88·50; о. Любомир Білінський, Монастириска 10 дол., Чеховська 1 доляр. Окрему подяку складає комітет Впр. о. декану Денисови Нестайкови з Бучача, котрий мимо своїх трудів щиро занявся збиранням жертв для тих бідних сиріт. Рівнож подяку складає комітет косівському деканатови і їх Впр. Пані організаторці Стефановичевій з Кут, що серед великих трудів і мізерних посад не відказалися від своїх жертв. — За Комітет Тимкова.

БІЛЛЯ, БЛЮЗКИ, ШЛЯФРОЧКИ, СПІДНИЧКИ, ПАНЧОХИ, :-: :-: ТРИКОТАЖІ і т. п. :-: :-:
найдешевше поручає фірма „ГОЛЬФ“ ЛЬВІВ, Кілінського 1. напроти Віденської Каварні.
167 20—24
Ціни для зареклямування нашого магазину **найнизші.**

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає)

БІБЛІОТЕКИ ПАРОХІЯЛЬНІ зложені з книжок не противних вірі й моралі — в ціні від 24 зол. вгору. На бажання шлемо цінники „ДОБРА КНИЖКА“. — Lwów, skr. poczt. ч.11.

ДО ВСЕЧ. ОО. ПАРОХІВ, які уладжують у своїх парохіях місії, звертаються з просьбою два інваліди У. Г. А., котрі занимаються продажю девоціоналіїв о повідомлення їх про речинець місії хоч оден тиждень наперед, та в цей спосіб помочи своїм людям заробити на прожиток. — Ласкаві повідомлення слати: **Л. Яків, Запитів, п. Підліски малі.** 223 2-2

Старший асист. універс. Зав. гігієни і бактеріольогії
Д-р РОМАН ЕПЛЄР
Старший асистент універс. Зав. лікарської хемії
Д-р ЙОСИФ ГЕЛЛЄР
Львів, ул. Трибунальська 4.
Аналізи лікарські мочі, крови, флєґми, мозговострижневого плину, дослід змісту жолудка, васерман і т. д. Години орд. 8—12, 4—7.
231 1—4

ЛЕЖАКИ від 12 зол.
КОШИКАРСЬКІ ВИРОБИ
КИЛИМИ — ЗАБАВКИ
НАРОДНЄ МИСТЕЦТВО
ФІЛІЯ: ГАЛИЦЬКА 5. тел. 30—32. Львів **Коперника 11.** тел. 26—09.
215 5—10 **Людвик Гегедіс.**

ПАНСІОНАТИ
Власний виріб! Ціни фабричні!
КОВДРИ 1-сторонні від зол. 25·— 2-сторонні „ „ 32·— в цвіти . . „ „ 40·—
МАТЕРАЦИ з морськ. трави „ 34·50 з волосані від „ 76·—
СІННИКИ готові . . . . „ „ 4·80
ПОДУШКИ з пір'я . . . . „ „ 18·—
ГОТОВІ ПІШВИ . . . . „ „ 4·—
ГОТОВІ ПРОСТИРАЛА . „ „ 5·50
„ „ під ковдри з дірками . „ „ 11·50
КОЦИ ВОВНЯНІ . . . . „ „ 9·50
ПОЛОТНА — РУЧНИКИ — ОБРУСИ
ФІРАНКИ — КАПИ — КИЛИМИ і т. п.
206 **найдешевше продає** 6-15
ФАБРИКА ПОСТЕЛІ
ПЄТРУШЕВСЬКИЙ — МЛЄКО
ЛЬВІВ, КОРАЛЬНИЦЬКА 6.
Телєфон 37-72.
Цінники даром. — Для шпиталів, пансіонатів і т. п. — Ціни офертові.

ГРОБІВЦІ і ПАМЯТНИКИ
виконує найдешевше і найсолідніще
Александер Круль
у Львові, вул. Янівська ч. 85.
Філія:
Перемишль, вул. Словацького.
211 2—3

Замовляйте цікаву книжку
ПРО ПОЯВИ ДУХІВ п. н.
СПІРИТИЗМ
як 3. кн. „Бібліотеки У. Х. О.“
Ціна 2 зол, з почтовою перес. 2·50 зол. — Замовляти в Адміністрації „Нової Зорі“.

ЖЕРЕЛО РУКАВИЧОК і ПАНЧІХ
І. ЗІХЕРА
ЛЬВІВ, пл. Капітульна ч. 3.
169 (напроти КАТЕДРИ) 18—20
поручає **великий вибір рукавичок і панчіх**

Рукавички скіряні 6·90, 7·50, 8·50.		
„ фільдекос і нитяні . . .	від	2·50
Панчохи фільдекос	„	2·90
„ „ I-а	„	4·50
Реформи фільдекос	„	4·—
„ шовкові	„	9·—
Сорочки попелінові	„	14·—
Пантофельки домові	„	6·—
Капелюхи діточі	„	2·50
Краватки шовкові	„	1·90

також палички, парасолі, перфумерія і біжутерія.

Присилайте передплату!

„FOSFOR“
ФАБРИКА ШТУЧНИХ ПОГНОЇВ
232 **ЛЬВІВ,** 1—16
вул. Баторого 32, II. п., телєфон 50-69.
(ul. Batorego 32, II. p., telefon 50-69.)

СУПЕРФОСФАТИ: кістки й фосфорово-азотові, МІНЕРАЛЬНІ й амонякові,
РЕФОРМАТФОСФИ: кістні й мінеральні від 18 до 26% „P_2O_5!!!“
ТОМАСИНИ: „Kolumeta“, „Gwiazda“, й инші як краєві так і заграничні.
СОЛИ потасові й КАІНІТ, АЗОТНЯК, САЛІТРА (CHORZOWSKA) амонова
САЛІТРА чілійська — СІРЧАН амоновий вапно навозове палене й мелене (97% Ca O) — Вапно будівельне.
ФОСФОРИТИ палені й мелені (CaO розп. P_2O_5).
Достава вагоново й детайлічно по цінах фабр. й на найдогідніших услівях кред.

Видає й редагує Комітет У.Х.О. Відвічальний редактор **Роман Гайдук.** З друкарні Вид. Спілки „Діло“, Львів, Ринок ч. 10

Ч. 41 (143). Należytość pocztową uiszczono ryczałtem. Львів, неділя, 3 червня 1928 р. Рік III.

НОВА ЗОРЯ

ЧАСОПИС ДЛЯ ПОШИРЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ХРИСТІЯНСЬКОЇ ОРҐАНІЗАЦІЇ

Виходить два рази тижнево: в четвер на 4 ст., під неділю на 8 ст. Адреса: Нова Зоря, Львів, Сапіги 26, І. п. Конто П. Щ.: Краків 405.867. ||| Передплата в краю: ¼-річно 6 зол., місячно 2 зол. За кордоном ¼-річно 1 амер. доляр. — Ціна числа 25 сот. — Рукописів не звертається.

CODEX IURIS CANONICI.

В 10-ліття його впровадження в життя.

На лат. Зелені Свята минуло 10 літ від часу, коли Папа Венедикт XV (* 1854 † 1922) впровадив у життя новий канонічний кодекс. На Зелені Свята 19 мая 1917 підписав буллю „Providentissima Mater Ecclesia", котрою заповів оповіщення нового кодексу й назначив день 19 мая 1918, від котрого той кодекс за рік буде обовязувати („Orientales non obligat"). Взагалі в місяці маю припадали в життю того Папи важні події. М. и. в тім місяці 1914 був він іменований кардиналом (перед самими Зеленими Святами) і ще в тім самім році став папою.

Більшу часть свого довгого віку перевів той папа в дипльоматичній службі Церкви, отже знаменито надавався на найвисшу інстанцію в такій дуже трудній справі, як сотворення нового кодексу, котрий обовязувавби на всій земній кулі, у всіх підсонях і краях. І дійсно! Той кодекс уложений так, що ні зі сторони р. — католиків у жаднім краю світа, ні зі сторони жадної держави не піднесено проти нього ніяких замітів. Тільки деякі протестантські секти в одній Німеччині протестували проти уневажнювання тих мішаних подруж, котрі заключаються без канонічних приписів. Але сі протести, розуміється, не могли мати ніяких наслідків. Одна держава по другій приймала в конкордатах той модерний кодекс.

Новий кодекс се великий твір з 2414 канонів. Головний його редактор був старий і дуже досвідчений кардинал Ґаспарі. 15 вересня 1917 був іменований і предсідателем окремої кардинальської комісії для автентичної інтерпретації того кодексу, ще заки кодекс увійшов у життя. За 10 літ оповістила та комісія багато цікавих і добрих праць у звязку з новим кодексом.

Як по кождій новій кодифікації, так і по сій наступило високе піднесення літературно-наукової продукції в звязку з новим кодексом у всіх католицьких краях. Як звичайно, найбільше творів з того приводу написали німецькі учені. Зачалися вже появляти й цінні моноґрафії. Перші з них оповістив швайцарський учений J. Meile п. з. „Канонічна ціль кари" і „Наука про докази в канонічнім процесі". Найбільші спеціяльні праці написані досі про подруже право, котре в практиці найбільше потрібне священикам. Автори тих праць: Corn, Knecht, Leitner, Linne, Triebs. Загальні учебники того права оповістили: Pöschl і Haring (в Ґрацу), Perathoner (Ґріс коло Боцену), Leitner (Пассав), Eichman (Мюнхен), Prümer (Фрайбурґ), Hilling (Фрайбурґ у Б.), Köniğer (Бон), Schönsteiner (Кльостернайбурґ) і багато инших. Цікаво, що навіть протестантський учений Stutz у Берліні видав працю п. з. „Der Geist des Codex Juris Canonici", так написану, що й католики цінять ту працю й покликуються на неї.

Наслідком появи нового кодексу являється також оснування трьох нових канонічних факультетів: у Вашінґтоні, Штрасбурґу й Люблині. А оснування ще двох, у Фрайбурґу швайцарськім та в Кольонії якраз приготовляється.

Також у нашій Церкві, хоч яке тяжке тепер її становище, викликав новий кодекс живе змагання пристосування нашого церковного законодавства до сучасного життя, як про се свідчить зїзд наших Владик, що відбувся сего року.

КАТОЛИЦЬКА ПРЕСА.

ЗМІСТ: Про силу преси взагалі і про слабість католицької преси зокрема. — Від катол. преси залежить, чи католики як політична сила щезнуть з публичної арени чи ні. — Причини, ізза яких катол. преса не може видержати конкуренції. — Головна з тих причин. — Про українську катол. пресу. — Про катол. акцію й політику. — Про основні лінії „Нової Зорі". — Відношення до большевизму й націоналізму. — Дещо про автономію й угоду з Польщею. — Вимоги до католиків. — Без дневника нема мови про дійсну пресу.

I.

Про силу преси взагалі не треба тепер багато говорити: на наших очах большевики завоювали нею наперед опінію в революційних гуртках, потому при її помочи поширили невеличку орґанізацію, потому здискредитувавши всі позитивні сили, загорнули шесту часть світа. Тоді заборонили всяку иншу пресу, оцінюючи слушно її вагу. З хвилею якби вони дозволили якунебудь иншу пресу, їх кінець наступив би незабаром.

Без преси неможлива сегодня ніяка орґанізація на більшу міру — ні політична, ні економічна.

II.

Якже представляється справа католицької преси?

Відповідь на те коротка: Трагічно. І то не тільки у нас. Ні в однім краю на світі не мають католики такої преси, яка моглаб видержувати хоч сяк-так конкуренцію з пресою ворожою католицизмови або невтральною, котра в послідовности ще основніще поборює католицизм і Церкву, ніж преса явно ворожа. Чому? Бо невтральна преса знаходить лекший доступ до католицьких домів, ніж явно ворожа і призвичаює уми католиків до байдужности для своєї Церкви. А від людей перенятих байдужністю тяжше діждатися чогось доброго для Церкви, ніж навіть від явних її ворогів, котрі доволі часто зневірюються у своїй ворожнечі й вертають у ряди Церкви.

III.

Якщо трагічний стан католицької Церкви, виразно представляє „Katholische Zeitung", котра виходить у тім місті, де тепер відбувається перша світова виставa преси. Той орґан пише:

Ворожа й байдужна преса забирає католикам найлучших редакторів і співробітників. З року на рік що раз то більше грозить нам такий стан, що будемо замкнені в захристіях і наші навіть найлучші думки будуть засуджені на безплідність, бо ворожа паперова стіна відгородить Церкву від народних мас... Преса се не оден з католицьких проблемів сучасности, тільки се — той проблем*). Тут не ходить о пресу, тільки о будучність і долю Церкви. Чи католики примусово й остаточно зійдуть з арени публичного життя се залежить від становища, яке займе їх преса — від її впливу. Є тільки оден спосіб, оден шлях розвязати той проблем і закінчити ту траґіку, а саме: весь загал католиків мусить наперед основно зрозуміти трудности своєї преси й опісля солідарно як оден чоловік помочи, переломати кліщі, котрі вже замикаються над нами. Критика католицької преси потрібна. Вона може бути навіть невмолима! Але в міжчасі не вільно залишати передплачувати її ні аґітувати за нею!... Бо ніхто не лічить хорої дитини в той „спосіб", що викидає її на вулицю або відмовляє їй харчу.

Так думають і пишуть німецькі католики про свою пресу, хоч посідають сотки знаменито редаґованих і доволі поширених орґанів. Але і з ними чують, що не видержують конкуренції.

Розуміється, справа конкуренції не належить до безвиглядних, на що є багато доказів у ріжних краях. Все можна зробити, тільки треба дійсно хотіти зробити!

IV.

Чому катол. преса досі не може видержати конкуренції з пресою ліберальною, соціялістичною й невтральною?

На перший погляд є дуже багато причин того факту.

Всяка инша преса може займатися сензаціями і скандалами, що притягає маси публики. Католицька преса того робити не може.

Всяка инша преса може собі позволяти на політичну демаґоґію, на дурення народу, на обіцювання йому несотворених річей. Католицька преса того всего робити не може.

Кождий некатолицький орґан се рідний брат по духу, і союзник по тактиці кождому иншому некатолицькому орґанови. Навіть коли вони між собою часово полемізують, то всі вони переняті внутрі неприхильністю до катол. преси, бо вона обстоює Авторитет Церкви у всій суспільности. А того Авторитету Церкви в глибині душі не признають некатолицькі видавці, редактори, читачі й фундатори.

*) Дослівно: „Die Presse ist nicht ein Tei unserer katholischen Gegenwartsfragen, sondern ist das Problem, denn in ihr und mit ihr müssen die meisten anderen durchgefochten werden".

Таких причин того, що католицька преса ніде не в силі видержати конкуренції, можнаб нарахувати багато. Всі вони в меншій або більшій мірі полягають на т. зв. „обставинах“.

Одначе що таке „обставини“? Се такі факти, які можуть бути незалежні від людей, але можуть бути й залежні тай навіть зовсім витворювані людьми. І тут власне треба шукати вини, так: вини католиків, котрі занедбали вчас взятися до поборювання тих недобрих обставин. А се вимагає тепер напруження!

Згадані вище обставини у львиній части могли витворитися тільки тому, що католики допустили до того, що вони в такій силі витворилися, бо не виступили вчас і з відповідною енергією до боротьби з ними.

Хоч у загалу кождої маси є і все буде нахил пр. до бажання сензації, але той нахил як усякий инший нахил можна скріпляти або поборювати. Таксамо мається річ з проблемами скандалів, політичної демагогії, авторитету і т. д. Отож в тім річ, що католики спізнилися стати до боротьби на пресовій области зі всяким злом. І через їх опізнення загал газетних читачів виховали вороги католицизму, вороги всякого Авторитету.

Таким чином маси в усіх краях світа опинилися під фасинуючим впливом сензаційної, ліберальної й руїнницької преси. Та преса захопила скрізь поле бою й витворила свої могутні кріпости, заки взагалі появилося у католиків розуміння, яку вагу представляє преса. Поливаний довго вітріолем злої преси дух цілих народів зачав кошлявіти і робитися щораз тяжше доступним для здорового духовного корму. Так дійшло до того, що сегодня стан католицької преси трагічний у всіх краях світа. Бо не треба дурити себе абсолютними цифрами католицьких органів; вони тільки тоді дають сякий-такий образ дійсности, коли їх порівняти з цифрами некатолицької преси і ще до того взяти під увагу, до котрої преси маси більше липнуть. А тоді доперва покажеться, як ми стоїмо.

V.

Стан української католицької преси дуже наглядно представлений у брошурі, виданій недавно нашою організацією. Длятого відсилаю до тої праці.

В ній стверджено, що зараховуючи до нашої катол. преси вже й Епархіяльні Вістники та й розуміється всі чисто релігійні органи, маємо всего на всего 14 органів, коли ще в році 1925 було тут 49 ліберальних органів, в тім 16 явно ворожих Церкві*).

Українська преса з виразним катол. обличчям, котра поставила собі за ціль впливати на все публичне життя нашого народу, — се дуже молода, се наймолодша дитинка нашого духовного стану. Кілько літ має та дитинка, се написано на кождім числі кождого католицького часопису. Нпр. на „Новій Зорі“ написано: „Рік III-ий,“ на „Правді“ написано „Рік II-ий“, на „Бескиді“ написано: „Рік I-ий“.

Отже — се діти на великій арені боротьби**). Такі молоденькі пресові органи з природи річи ще не можуть мати ні виробленого в усіх зарисах обличча, ні підхованих для свого завдання співробітників у всіх околицях краю. А завдання їх дуже важке і дуже велике: рівноваження впливу преси руїнницької, конкуренція з пресою невтральною і творення суспільного світогляду не тільки католицького, але й суспільно-політичного, перенятого католицьким духом.

Все те мусить викликати ворожнечу до нашої преси. І не треба себе дурити, що се можлива річ, уникнути боротьби, полеміки й ворожнечі. Навіть якби ті органи обмежилися до питань чисто релігійних і церковних, то й тоді мусілиб попасти в боротьбу й полеміку з ріжними сектами, котрі щораз то більше кишать на організмі нашої Церкви, беручи свій початок то зі сходу, то з заходу.

Але католицька преса, котра хоче впливати на всі думки одиниці й суспільности, мусить занятись всіми справами, які ворушать думки одиниць і народу. То значить — також справами суспільними й політичними зі становища катол. світогляду. Є у нас люде щирі й мирно настроєні, котрі радять так:

— „Не мішайтеся до політики! Лише як прийдуть вибори, тоді давайте раду, як голосувати.“

Такі щирі люде очевидно не бачать, яке противорічча криється в їх радах і домаганнях: бо щоб дати народови раду, як має голосувати, треба йому розяснити кличі і програми тих, за котрими він не повинен іти як також кличі і програми тих, за котрими повинен іти, показати, що демагогія, що утопія, що реальна й можлива річ у публичнім життю. А се власне і є політика.

Католицька Акція се ніщо инше як пронимання католицьким духом усего публичного життя, значить — також життя політичного. Як саме робити се, над сим полемізують далеко старші від нас католицькі організації і се питання не знайшло ще буквально ніде остаточної розвязки. Отже не дивниця, що й у нас щойно твориться дискусія на ту тему.

До якої міри в усім католицькім світі спірне питання навіть що до самого поняття, що таке Католицька Акція, свідчить найлучше факт, що Апостольська Столиця раз-у-раз дає пояснення, розуміється тільки що до головних напрямових ліній. Докладного означення діяльности сподіватися з центра неможливо, бо в кождій країні інакші відносини і католики в кождім краю мусять на основні загальних засад зовсім самостійно шукати способів, як переводити ту акцію в життя у себе. Тут кожда узасаднена й уаргументована думка пожадана й цінна, так у справах програмових, як організаційно-католицьких, як кооперативних, так політичних і т. д.

Наша католицька преса (— говорю тут головно про „Н. Зорю“, бо „Правда“ й „Бескид“ як популярні органи мають

*) Гл. В. Мельник і Ів. Гладилович: „Наші пресові завдання“. Львів, 1928. Ст. 38. Ціна 1 зол.

**) Не говорю тут про чисто релігійні католицькі орани як пр. „Місіонар“, ні про спеціяльно для молодіжи й головно її силами редаґований „Поступ“, бо їх завдання спеціяльне.

Повістевий фейлєтон „Нової Зорі“ з дня 3. VI. 1928. 36

ОСИП НАЗАРУК.

РОКСОЛЯНА

Українська історична повість з 16. століття.

Молодий Сулейман з вдячністю але з нетаєною прикрістю залюбленого подивився на старого фільософа й запитав:

— „А в когож ти радиш мені просити сеї прислуги?“

— „Віддай сю справу Колегії Улємів.“

— „Ні. Се мені за довго тревалоб,“ відповів нетерпеливо.

Старий Мугіеддін знов помовчав. Потому зачав непевним голосом:

— „То може уповажниш мене, говорити в тій справі з християнським патріярхом...“

— „З християнським патріярхом? Чейже він не навертатиме християнки на ісілям!“ сказав молодий султан з найвиссшим здивуванням.

— „Сам не буде. А може знайти такого, що може се лучше зробити ніж наші улєми. Не забувай, Падишаху, що Аллаг віддав Тобі владу над ними і що вони може посвятять одну душу для ласкавости серця Твого...“

Молодий султан подумав і сказав:

— „Муфті Кемаль Пашасаде не даром уважає тебе своїм приятелем. Нехай буде, як кажеш! Тільки скоро роби се діло. Вступ маєш кождої хвилі.“

Авдієнція була скінчена.

Ще тогож дня вернув до султана Мугіеддін-Мудерріс.

— „Що сказав християнський патріярх?“ — запитав султан.

— „Відмовив,“ відповів спокійно Мугіеддін.

Султан скипів. Обличча мав спокійне, але під очима дріжали мязи. Запримітив се старими очима Мугіеддін-Мудерріс і сказав помалу, слово за словом важучи мов на вазі.

— „То моя рада була зла, не його рішення. Нехай-же Твоє рішення не буде меньше справедливе, ніж його. Не забудь, о Могутний, що боротьба з жінкою не виграється насильством. Я передумав дорогою відповідь патріярха і всі наслідки її. Тай кажу Тобі по щирости серця свого: Ніколи не прихилиться до Тебе серце тої невірної, ні не змінить вона щиро віри своєї, колиб ти ізза неї покарав християнського патріярха. Силою з жінкою не виграєш справи.“

Султан помалу охолонув. По хвилі запитав:

— „Отож що тепер радиш робити?

— „Заки я був у патріярха, улєми знайшли вже бувшого їх монаха і то з землі Роксоляни, що втік з монастиря і приняв віру Магомета. Я ніколи не дивився добрим оком на таких людей, але тут він може зробити прислугу Тобі. Иншого способу не бачу. Коли дозволиш, він іще сьогодня може говорити з тою невольницею.“

— „Роби, що уважаєш!“ відповів коротко Сулейман. І додав:

— „Освоєними соколами ловлять соколів диких.“

— „А сей бувший монах хоч не сокіл, то дуже бистрий ястріб. Його знають наші улєми і кажуть, що він дуже спритний. Вже нераз уживали його.“

— „Побачимо!“ сказав Сулейман.

Мугіеддін-Мудерріс низько склонився і вийшов у задумі.

V.

Ще тогож дня сталася в султанській палаті подія, якої не було, відколи в ній засіли предки Сулеймана: до гарему Падишаха впровадив за його дозволом сам Кізляр-Ага бувшого монаха й завів його до кімнат молодої Хуррем. І оставив її сам на сам з нею, тльки поставив сторожу з чорних евнухів під дверми.

Настуня, хоч знала строгі закони гарему, майже не здивувалася тим, що до неї допустили чужого мужчину.

Відчула, що він приходить у звязку з султаном. Але в якім? Сего не могла додуматися, хоч з найбільшою увагою вдивлялася в обличчя гостя.

Була се людина літ понад 50, з хитрим виразом, який мають звичайно всі відступники.

Хоч мав уже постанову, признатися, що він відступник,

тільки популяризувати те, що устійнить-ся в головнім орґані —) мала й має такі головні напрямні:

1) В справах церковних напрям католицький або як у нас кажуть „західний“ з захованням нашого обряду та перениманням всего життя католицьким духом.

2. В справах програмових і орґанізаційних рішаючою інстанцією уважаємо католицьку Ґієрархію нашої Церкви, бо без такого становища був би хаос.

3. У відношенню до двох головних струй, котрі тепер розсаджують кожду суспільність, а саме большевизму й нездорового націоналізму — знайдемо становище критичне. Стоячи на становищі католицької Церкви, котра все була і тепер є інституцією універсалістичною а не інтернаціональною, поборюємо большевизм за його інтернаціоналізм і за руїницьку засаду безоглядної боротьби кляс, причім обстоюємо інтереси працюючих, але на засаді співпраці кляс, без котрої неможлива ніяка суспільність. Нездоровий націоналістичний рух уважаємо в ріжних справах рівно а може ще більше небезпечним для здорового розвитку нації ніж рух большевицький а то з слідуючих причин(Большевизм перегорить розмірно скоро. Він уже перегорів і тепер дотлівае. Зате націоналізм з його прастарим ґаслом „моя нація понад все“ („Deutsc land über alles“) з чого скопіовані ґасла всіх націоналізмів на схід від Німеччини) се ніщо инше, як старе язичество, з котрим Церква боролася від перших початків свого оснуванння. Всі її мученики погибли в боротьбі з тим націоналізмом: язичеством, котре в ріжних епохах ріжно проявлялося, але все себе уважало першим і головним. „Україна понад все“ (чи Deutschland über alles“, чи „Polska przedewszystkiem“), то є, що Церква і релігія під нею а не над нею. Се значить, що матеріялізм і зненависть ізза посідання головні ціли нації. В Німеччині той націоналізм доводить уже до повороту до т. зв. національних богів, себто до поганства в повнім того слова значінню. У нас той сам націоналізм доводить до т. зв. національних церков і всяких автокефалій, котрі з бігом часу також мусять все „лівіти“, поки не дійдуть до національних богів*), як до сього дійшов консеквентний німецький ум вже за наших днів: в Чорнім Лісі над Дунаєм сегодня складають німецькі націоналісти жертви „богам своїх батьків“, Одінови, Торови, Фреї і т. д. До сего мусілоб дійти й у нас, колиб не побідив і не укріпився католицький світогляд, одиноке можливе забороло проти звироднення народу й оконечного упадку культури.

*) Що се не є ніякі „фантаст чні страхи“, свідчить факт, що вже перед війною тут у Галичині відомий наддніпрянський (навіть зовсім добрий) артист Гаврилко оперував між молоддю агітацією за привернення „найстаршої національної віри батьків“. Він аргументував тим, що син св. Ольги Святослав не хотів приняти христіянства, бо був „консеквентний націоналіст“. Чи — мовляв — дійсно наша національна віра в Перуна і давних чудових богів гірша від жидівської, котра називає себе християнською і т п... Помиляється кождий, хто думає, що се не прийметься“. Нема такої думки, котра не приняласяб.

(Кінець буде).

ЛЕВ ОППЕР

Склад сукна і блаватних товарів

в Золочеві,

поручає: **СУКНА, ВОВНИ, ПОЛОТНА, ШОВКИ, також найновіщі сезонові креації**

по найнизших цінах.

Замовлення з провінції полагоджується відворотною почтою. 1—8

230

МАҐАЗИН ФУТЕР

ВІКТОРА ЗІХЛЕРА СИНИ

Львів, пл. Галицька 14. І. пов.

Поручають **футра** дамські, мужеські, футряна галянтерія. Приймають всякі кушнірські роботи. Переховування футер через літо. Ціни дуже низькі. 201 5—30

„В перших окопах“.

(До історії Улянова, ниського пов.).

В дописі під заг. „В перших окопах“ в 38 ч. „Н. Зорі“ автор згадує про старий костел св. Трійці в містечку Улянові — „побудований в виді ковчега з візантійськими банями“, і робить запит: „Чи позичили в нас сусіди тільки стилю, чи таки цілу церкву св. Трійці?“ Бажаємо дати тут у відповіді кілька інформацій.

З нової праці д-ра М. Кордуби „Західне погранича Галицької Держави“ (Записки Наук. Тов. ім. Шевченка т. 138—140, 1925 р.) довідуємося, що границя між Галичиною та Польщею за княжих часів в цій околиці ішла між Крешовом та Білинами, більш-менш так, як в новійші часи ішов кордон між Австрією і Росією. Ціла закутина між Сяном і Танвою належала вже не до Галичини, а до Судомирського князівства. Зрештою сі сторони були мало заселені, — протягалися туди величезні пущі, що творили тоді границю між обома державами. — З инших жерел („*Словнік географічни*“ т. 12) знаємо, що в тій стороні головною оселею були Білини над Сяном, в яких населення займалося головно будовою човнів. Біля перевозу на Сяні повстала торговиця, на ґрунтах Білин, і 1616 р. власник села Станислав Улинський заснував тут містечко „Уліни“, що пізнійше стало зватися Улянів. Про святині Улянова знаємо се, що 1646 р. Іван Улінський заснував тут рим.-кат. парохію і побудував костел, котрий 1730 р. посвячено під іменем св. Івана Хрестителя. Що до другого костела *св. Трійці*, то в рим.-кат. перемиськім Шематизмі 1914 р. знаходимо вістку, що се був костел шпитальний, заснований 1690 р., посвячений 1742 р. краківським суфраґаном Михайлом Куницьким. В Білинах мав бути родинний архів родини Мнішків, — може там можнаб знайти щось більше про заснування сього костела і його „візантійський стиль“. В нашихних шематизмах з 1830—40 рр. Улянів згадується як філія Дубрівки, але грекo-католиків є тут лиш 3.

Дубрівка, якій присвячений допис, заснована мабуть ще пізнійше як Улянів;

але тут ще раз передумав, чи сказати се, чи ні. І рішив — сказати. Бо якби опісля довідалася правди, то не малаб уже ніякого довіря до нього. А він сподівався ще нераз зустрічи з нею.

Поблагословив її знаком хреста і завагавшися ще хвильку, заговорив рідною мовою Настуні:

— „Дитино! Я бувший монах, приходжу до тебе в справі дуже важній для всіх христіян і для тебе...“

Се так поразило Настуню, що вона стала як непритомна. Хоч розуміла кожде слово, але не знала, що сказав їй гість. Булаби краще його зрозуміла, якби заговорив був по турецьки або по татарськи.

Він запримітив се і ще раз, помалу, повторив свої слова, що як міцний мід впливали на Настуню.

— „Ви з мого рідного краю?!“ запитала Настя, а слези як горох пустилися їй з очей.

— „Так, дитинко, так“, відповів гість.

— „Ви давно з дому?“

— „Моїм домом, дитино, була монастирська келія“, відповів поважно. „А там, де ми родилися, був я давнодавно.“

Настуня посумніла. А він сказав до неї лагідним тоном:

— „Але я приходжу до тебе, дитино, в справі, близькій також нашій рідній землі, дуже близькій, хоч виглядає далекою.“

Молода дівчина вся перемінилася в слух. Правда, від хвилі розмови з Падишахом почувалася могутніща, ніж була передтим. Одначе все таки не розуміла, як вона, бідна невольниця, замкнена в клітці птичка, може помогти Рідному Краєви, з котрого вийшла й народови, котрий мучився там. Атже не могли на се порадити ні її батько, ні стрий, ні инші розумні люде. А щож могла порадити чи помогти вона? Була дуже цікава. Вже добре розуміла, що вяжеться се з залицянням султана. Але яким способом можна з того залицяння дати щось доброго людям під Рогатином і Львовом — сего не бачила.

Те, що говорила султану про Базру й Баґдад, було чисто особистим бажанням поширення своєї сили, чимсь таким, що має й повій, який притулиться до дуба. А тут закроювалася перед нею в невиразній імлі справа якогось ділання з означеним напрямом. Яким — не знала. Але відчувала можливість і важність його істнування.

Витягнула свою білу ручку й заслонюючись від очей гостя, вдивилася в себ. Раз, другий і третій кинула оком на крати гарему й дерева в парку — і знов думала. Гість зміркував, що в ній кільчиться якась нова думка і ні словечком, ні рухом не переривав таємниці уродин думки.

Учені й фільософи людства не знають іще тої таємниці. Не знають, як повстає життя орґанізму ні життя людської думки і що саме викликає його. Не знають, хоч у їх власнім нутрі діються ті таємниці.

Не знала й бліда невольниця з далекої країни, що викликало в ній заграву нової думки — таку міцну, що аж рукою прислонила очи. Чи викликав її старий султанський палац, загарбаний царям византійським, у котрім кожда кімната була кровю злита? Чи далекі дзвони в галицькій землі? Чи стан невольниці, перед якою стояла доля й давала їй владу від синього Дунаю до Базри і Баґдаду і до Камяних могил Фараонів? Чи молодість запліднена стрілою думки? Чи далекі дрожання відродженого заходу?

— „Знаю, знаю,“ — крикнула несподівано і вискочила, як людина, що нагло наткнеться на блискучий скарб, оточений ґаддем. Вона в тій хвилі відчувала, що провадить не тільки дуже тяжку боротьбу з паном трьох частей світа, але ще тяжшу боротьбу з собою. Відчувала, що боротьба з могутнім Падишахом зарисовується на тлі ще більшої боротьби — в її власнім нутрі так, як зарисовується велика битва військ на полях, де в земли бореться за своє істнування страшним, невблагальним боєм кождий корінець і кожда стебелинка. Ой, а може Річчі мав рацію, коли вчив, що тільки безоглядність се страшне право землі і цілого світа? І дивно усміхався, коли говорив про Церкву! Де він може бути тепер?

Пригадала собі, що чула ще в Каффі: Що бувші власники невольниць, коли продадуть їх до високих домів, ждуть на місци місяць або і два. І потому через евнухів бачаться зі своїми бувшими невольницями, вивідуються в них про відносини в тих домах і роблять їм ріжні предложення. Д. б.

парохія має ерекцію з 1769 р. (Перемиський Шематизм 1879 р. с. 182).

Бажано булоб, щоби хто з істориків займався цікавою історією наших західних окраїн; можеб дала до сього ініціятиву рухлива філія „Просвіти" в Лежайську? —*І. К-ч.*

З орґанізаційного життя.

ЯРОСЛАВ. (Основання місц. кружка УХО в Ярославі. — Повітова довірочна нарада). Дня 13. травня відбулися в м. Ярославі заходом о. кан. Хотинецького Кипріяна, місцевого пароха — установчі збори кружка УХО. Зібраним у поважному числі міщанам і представникам інтеліґенції і молоді пояснив о. декан програму і цілі Християнської Орґанізації та візвав до заложення місцевого кружка. Збори приняли предложення і вибрали Управу кружка. В склад кружка ввійшли: о. Хотинецький Кипріян як голова, п-ні Ґіліцінська Олена, жена адвоката, як заст. голови, п-ні Бродович Мелянія, як касієрка, п-на Куцівна Осипа як відпоручниця Братства М. Б., п. Маслякевич Лев від Апостольства Молитви, п. Бакала Микола від Братства св Онуфрія і п. Медвідь Микола як представник молоді.

Дня 18. травня заходом місцевого кружка УХО була скликана довірочна нарада представників поодиноких парохій з цілого повіту в цілі дальшого поширення орґанізації. На нараду прибуло біля 40 осіб священиків, селян і міщан. Нараду отворив о. кан. Хотинецький. Проводив зборам о. декан Дигдалевич М., парох з Розбора. Цілі і завдання УХО пояснив о. канон. Хотинецький, а присутний на нараді делеґат Центр. Комітету УХО п. Ів. Гладилович подав інформації, як переводити орґанізацію. По дискусії, в котрій забирали м. и. голос о. Лішинський, о. Черкавський, п. Дуб Дмитро і о. Мельничук, ухвалено вступити до орґанізації, а для швидшого переведення орґанізації назначити орґанізаторів на поодинокі округи ярославського повіту. Орґанізатором на Ярославщину вибрано о. кан. Хотинецького, на Сінявщину о. дек. Прокопа, на порохницький деканат о. Кобрина, на Радимнянщину о. Черкавського і на Лежайщину о. Хоманя. Довірочна нарада висловила своє переконання, що переведення УХО на наших західних окраїнах зміцнить відпорну силу нашого віруючого громадянства перед наступом польонізації, котру тут переводять польські урядові чинники і латинський клер при помочі насильного навертання на латиньство. Обсерватор.

П. Т. ІНЖИНІРИ!
ІНСТРУМЕНТИ ҐЕОДЕЗІЙНІ
світової фірми **Starke et Kammerer, A. G. Wien,** також **інструменти всяких інших фірм стало на складі.**
Рівнож поручаємо: **лати, тасьми, пляніметри, пантоґрафи, транспортери, поділки, приборники, тички, парасолі і т. д. по цінах фабричних**
ЛЕВ АППЕЛЬ і С-КА
ЛЬВІВ, вул. Леґіонів ч. 1. і 3.
212 в 3—30

Д О П И С И

КРЕХІВ (*біля Жовкви*) Знаний на цілу околицю величавий крехівський відпуст на храм перенесення мощей св. О. Николая. Десятки тисяч народа приходять до монастирської церкви, жадні Божого слова й духовної помочі. Завдяки ОО. Василіянам, цей відпуст можна назвати взірцевим. Через три дни визначнійші проповідники з Чина ОО. Василіян голосять по кілька наук денно. Дуже торжественно відправляються богослуження і процесії а около 30 священиків слухає сповіди вірних від досвітку до пізної ночі. Всюди взірцевий лад і порядок а світські священики, котрі так радо приїзджають з духовною помічю, находять щиру гостинність в монастирських мурах. Не диво, що кождого року збільшається число відпустовців, котрі приходять з Сокальщини, Равщини, зі Львова, Жовківщини, Янова, Яворова, Городка аж по Перемишль.

Оживлення і піднесення цего святониколаївського крехівського відпусту треба у великій мірі завдячити також Преосв. Епископови Коциловському.

Перемиський Владика відразу зорентувався, яке значіння має Крехів і цей відпуст для релиґійного освідомлення дай частини вірних Його Епархії. Тому кождого року, не зважаючи на великі труди й захитане своє здоровля, приїзджає сам до Крехова не тільки відслужити торжественно Архиерейську Сл. Б. і уділити відпустовцям Апостольське благословення, але щоби голосити своїм вірним Боже слово.

Знаменною була й сьогорічна майже цілогодинна проповідь Перемиського Владики. Головну увагу звернув він на теперішню схизматицьку аґітацію, на її жерела й причини. Перед війною був справді мир в нашій церковній провінції, але це був ложний мир. Колиж тепер зачалася ревна католицька акція, тож не диво, що вороги католицької Церкви зачали завзяту боротьбу й ведуть її безоглядно. Під таку пору треба нам мужних та свідомих українців католиків, але не одиницем а зорґанізованих. На конець підніс Владика значіння католицької преси у теперішній боротьбі. Горячими і палкими словами заохочував вірних морально і матеріяльно підтримати наші католицькі часописи а саме: „Місіонаря", „Правду", „Нову Зорю" і „Бескид".

Покріплений на дусі вертав нарід з крехівського відпусту, благословячи свого Владику за горячі слова заохоти й пастирську ревність. *Учасник.*

РАДЕХІВЩИНА. Тут почав крутитись жид, аґент одної львівської фірми вин та намагається продавати священикам богослужебні вина. Тому, що не має посвідки від Митроп. Ординаріяту і леґітимується тільки письмом Управи столових дібр Митр. Ордин. такого змісту, що на купно фільварку не рефлектує (!), далі виказується „замовленням" священика з Городка ягайлонського, якого там в дійсности нема, а є він в станиславівській епархії — священики повинні бути обережні і у таких аґентів, непоручених Ординаріятами, ніяких замовлень не робити. Чейжеж є „Народня Торговля", аґенція Свища і много заприсяжених фірм з церковними натуральними винами. Там і тільки там належить потрібні вина купувати. Найлучше зробить священик, що має парохію в догіднім осередочнім положенню, коли закупить до церкви, за церковні гроші середну скількість вина — та з церкви зі зиском для церкви по потрученню коштів для вигоди сусідів буде відступати вино до богослужебного вжитку.

БОРИС КУДРИК.

Концерт Модеста Менцінського у Львові.

Дня 24 ц. м. по перерві довгих літ загостив знова в наш город довго ожиданий і з давніх часів мило згадуваний наш великий артист- співак, Модест Менцінський. На його майже виключно українську програму склалися: 4 пісні з „Муз. до Кобзаря" Лисенка („По діброві", „Огні горять", „Гетьмани!", „Минають дні"), дальше: Барвінського „Ой поля", Людкевича „Піду втечу", — дві старі точки його репертуару: „Черемоше" і Січинського „Як почуєш в ночи", — опісля новости, як ось Лисенка: Дума з оп. „Тарас Бульба", Ярославенка: „Гей закуй мені зазуле!", Мусорґського: „Гопак" (слова Шевченка), побіч уже старої, звісної Січинського „Думи про Ничая" — вкінці 7 народніх пісень зі збірки Лисенка („Ой зійшла зоря", „Ой не світи місяченьку", „Джигун". „Ой важу я важу", „Їдуж бо я їду", „Ой ненько" та „Ой ходила дівчинонька беріжком"), а як наддатки: Ґречанінова: „Краю мій" та „Смерть". Всі напружені ожидання, викликані вже першими звістками про сей концерт, не завели. Вже сама поява нашого дорогого артиста на естраді викликала ґураґан оплесків у публики, що виповнила вщерть Лисенківську салю. І що лише забреніли перші акорди ріторнеля і зазвенів могучий голос нашого мистця — усіх в одну мить вирвало зі сірих злиднів нашої доби в ті гарні минулі часи, коли-то наш артист здобув собі таки тут межи нами свої перші, а історично так важливі тріюмфи! І ось тепер став знова перед нами у своїй давній славі! В його голосі виражується з незменшеною (мимо тільки літ) силою вся його особистість, повна правдиво мужеського достоїнства та шляхотности у повному значінню слова. Видно се також із добору програму — ні сліду там навіть найменшого схилу в бік розпаношеного серед теперішніх співаків пуччінізму та взагалі ефектярства — тут царить скрізь е т о с, с е р ц е — а кромі все ще незужитого шляхотного тембра, широкої скалі та стихійно-пориваючої інтерпретації вдаряє тут ще й та п р о с т о т а, те вміння обійтися без усяких патетичних прикрас — а простота, се саме прикмета усіх правдивих мистців! Ся прикмета виявилася тут спеціяльно у відданню народніх пісень (тут підчеркну в пісні „Ой не світи" пяніссімо до слів: „тай зайшов за тіни", по чім знова поворотне крещендо!). Народня пісня і Лисенко — се, по моїй думці, найпитоменніша його ділянка (його славних Ваґнерівських ролі, на жаль, не мав я ще ні разу нагоду чути), а можна сміло сказати, що для музикально зблязованих наші народні пісні в його ґеніяльній інтерпретації, се справжня цілюча купіль! В Лисенківських точках (підчеркну спеціяльно два місця: з „Гетьмани" до слів „Лихо мліє!", а з „Минають дні" до слів „А дай жити, серцем жити!") сила огнистої, натхненої інтерпретації казала дослівно забути про ті прямо пословичні уломности Лисенківської техніки; так було і в думі з „Тараса Бульби", де подібно, як у „Гетьмани" прямо воскресла наша горда козацька бувальщина, пробуджена з могили віків... могучим голосом нашого мистця!

Знані вже з инших концертів обі пісні Барвінського і Людкевича вийшли сим разом у новій, повнійшій закрасці, а в пісні „Ой поля" визначилося головно кінцеве парляндо: „То з народніх, із сліз...!" „Гопак" Мусорґського, фактурою досить близький стилеві Лисенка, так і вийшов в того рода виконанню.

Скажу під кінець — Менцінський, се з усіх наших співучих сил рішучо н а й б і л ь ш у к р а ї н с ь к а д у ш е ю, мимо його слави, як одного з найкращих ваґнеристів! Мабуть не що инше, як саме його щиро-українська, глибока вдача ввела його в світ ґерманської задушевности, як гостру антітезу італійської змисловости!...

Дострій спочивав у руках дир. Барвінського — і оттак найзнаменитшій нашій с п і в о ч і й силі послужила сим своїм достроєм — найзнаменитша наша т в о р ч а сила!

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ.

Протести проти переслідування в Мехіку. „Römische Weltkorrespondenz" пише, що лондонські члени незалежної соціялістичної партії в Анґлії оголосили протест проти „нелюдської поведінки уряду Каллеса". Факт цей заслугує особливої уваги тому, що ніодин з членів партії в цім окрузі не є католиком. — Під протестом письменників цілого світа проти звірств мехіканського уряду підписалися теж і жидівські письменники Е. Флеґ і А. Моруа.

Реліґійне відродження світа. „Морнінґ Пост" подаючи справоздання з останнього засідання анґліканського Біблійного Товариства в Лондоні, наводить бесіду премера міністрів Болдуіна, котрий м. и. висловив своє переконання, що вже нині бачить „одно з тих великих реліґійних відроджень, котре на протязі віків що якийсь час потрясають світом і стають для людства стімулом до нової праці". Справоздавець згаданого часопису погоджується з премером та стверджує, що реліґія знова проникає помалу в людство. Замітне передовсім те, що в останних часах наука і реліґія помітно сходяться разом. З окрема фізикою займаються великі уми, що вглядаючи в досконалу гармонію сотворіння і виказуючи волю Провидіння, ведуть людство до віри в Бога.

Конґрес катол. есперантистів відбудеться в часі від 12—15 серпня ц. р. в місточку Тільбурґ у Голляндії. Темою нарад буде катол. шкільництво в ріжних краях. На Богослуженню перед конґресом будуть співи і проповіди в мові есперанто. (Апостольська Столиця обстоює першенство латинської мови перед есперанто, а то ізза традиції й тому, що латинська мова виростала природно, а а есперанто, се штучне **т**зориво).

Політичний огляд.

(Процес альзаських автономістів. — Московський суд над донецькими саботажниками).

Львів 30-го травня 1928.

Кольмарський **процес проти альзаських автономістів** добіг — після умови між прокуратором й обороною, що позрікалися переслухання безчисленних свідків — 24-го м. м. до кінця. З 15-и присутних обвинувачених тілько 4 засуджено на найнизшу законом передбачену кару: рік вязниці і 5 літ заборони побуту в Альзасі; між ними є два нововибрані посли; инших увільнено. Як уже у нас писалося (ч. 37), сей процес не тілько що має першорядне політично-історичне значіння в альзасько-французьких взаєминах; актуальність його проблеми й інтерес до неї сягає далеко поза Францію. Се й причина, чому ще раз повертаємо до сеї справи — особливо цікавої для Українців. Та-ж між історичною долею і політичним становищем Альзасу-Льорену та долею і становищем Галичини і Володимирії так і бє в очи, хоч у проявах політичного життя стілько ріжниць!

В обговорюванню політичних процесів загалом, а чужих зокрема, треба бути осторожним і здержливим. Одно, що саме поняття політичної провини дуже субєктивне і хитке; друге, що мотиви і форми „злочинів" можуть бути дуже неоднакові, як під політичним так і моральним оглядом. Тому-то оцінка таких процесів повинна обмежитися виключно до того фактичного матеріялу, який виявила прилюдна розправа. І тому-то годі не напятнувати одного „незалежного" українського органу, що не пізнавши того матеріялу, у своїм прокураторськім запалі перейшов французького прокуратора і згори осудив підсудних зрадниками, а їхній чин скандалом. Тимчасом, що фактичного виявив процес?

„Злочин" обвинувачених Альзасців був означений як змова (компльот) проти безпечности держави, доконана мовляв сим, що підсудні брали участь в автономістичнім руху, якого остання консеквенція мусілаб бути сепарація Альзасу від Франції; що вони вели антифранцузьку аґітацію словом і письмом, заснували „союз рідного краю" (Гайматбунд), творили військове поготівля — все те при допомозі німецького уряду, для котрого один із оскаржених мав навіть виконувати й шпигунські завдання... Закиду змови акт обвинувачення не мотивував (він був дуже короткий); мала се виявити сама розправа. В дійсности показалося, що під сей закид підтягнено ріжних людей, що в части себе обопільно не знали, належали до ріжних організацій, а їх ніби-то каригідні вчинки сягали ще й передвоєнних і воєнних часів, коли вони були німецькими підданими!

В такій ситуації оборона (з 7 адвокатів було 2 французи, 1 бретонець, останні альзасці) мала можливість визначитися, і зправді весь час панувала над процесом. Засуд був юридичною несподіванкою і стався очевидно під натиском уряду для ратування його поваги. З 17 питань поставлених присяжним затверджене було тілько одно: змова мовляв була, одначе до виконання її не дійшло... Обурення підсудних і оборонців було загальне (бретонець плакав); кінець процесу був вельми драматичний і повний демонстрацій в честь підсудних. Навіть національна французька преса не скрила свойого невдоволення з цілого процесу.

Він не дав навіть тіни доказу, щоб підсудні були на службі німецького уряду або діставали від нього грошеві підмоги на свою автономістичну акцію. Навіть звязки декого з підсудних із альзаськими автономістами на еміґрації (прим. з голосним Леєм, що проповідує потребу перетворення Альзасу в невтральну республику на зразок Швайцарії) показалися дуже слабими, а в кождім разі неважними. Того знов, щоб хто-небудь з Альзасців, навіть на еміґрації, змагав до нової злуки з Німеччиною, не стверджено найменшого сліду, дарма що прокуратор спирався головно на листах і визнаннях одного провокатора, що вкравшися між автономістів проголошував найрадикальніші кличі і виразно тягнув у німецький бік. Натомість показалося, що змагання до самоуправи й автономії в межах Франції дуже сильне і поширене: Альзасці незадоволені адміністраційним шлендріяном французького централізму, протицерковною політикою, упослідженням а то й нагінкою на німецьку мову, якою вони дорожать як матірною і хотять плекати на рівні з французькою; одиноким ліком на сі болі богато з них уважає тілько широку автономію країни, і, як показується, не щотілько в останніх часах, але від першої хвилини повороту до Франції, від 1918 р. Се продовження того самого автономістичного руху, що панував в Альзасі за часів німецьких.

Якже в таких обставинах можливо, щоб Французи сього не добачали, трактували такий природний рух як національну зраду і сим способом перед цілим світом компромітували себе й альзаську справу, ту, що за неї так ще недавно світ кровавився? Хто слідив уважніше кольмарський процес, той починає розуміти обі загадки: національну психіку Альзасців і політичну психіку Французів — так відмінні прим. від обставин на сході Польщі. Річ у сьому, що в Альзасі і Льорені є значна і впливова частина людности, яка мимо свойого німецького походження т. сказати вилазить зі шкіри, щоб показатися істинно-французькими патріотами. Ось прим. на самім процесі прокуратор відчитав письмо одного з таких Альзасців (він був на списку присяжних, та був виключений обороною) з згірдливою лайкою на альзаський діялект (залюбки уживаний й інтеліґенцією), що мовляв треба його негайно покинути для „чудової французької мови". Такі ультра-Французи складаються наперед з передвоєнних альзаських еміґрантів у Франції, з воєнних втікачів та всякого роду повоєнних карєровичів, на яких головний із суджених тепер автономістів, д-р Ріклін, тілько нарікав. Хто з нас знав прим. те, що ті патріоти у хвилі повороту Альзасії до Франції зрадили приготовану заздалегідь ідею автономії за... викуп французьким урядом обезцінених німецьких марок по номінальному курсі? Або ганебні сцени оббльовування і всякого иншого зневажування земляків, що вертали з німецької армії до дому? Отже поки дійсні Французи і французький уряд усюди видить таких Альзасців, то ніхто не стане дивуватися, що в патріотах-автономістах добачується зрадників. Одним словом, душа Альзасців ще роздерта і хора, і поки їхня порода більше французьких патріотів ніж самі Французи не зникне в сей або той бік, дотя альзасько-французьке питання не здобуде автономії.

А вкінці про найдивніше явище в Альзасії, що виявилося при сім процесі. Отсе Совіти, знаючи глибоку реліґійність і любов рідної землі у Альзасців, видали приказ французьким комуністам підпирати альзаські домагання щодо конкордату, публичних прав Церкви, віроісповідних шкіл, весь автономістичний рух і т. п. річи немилі французькому урядови... Оба французькі адвокати в Кольмарі то визначні париські комуністи і вони виявили все те прилюдно. Як бачимо, большевицька тактика діяметрально противна тій, яку СССР веде в Галичині і на Волині. Ціль їх зате однакова: світова революція.

Та покищо Совіти мають сензаційний процес у себе, в Москві. З приводу **саботажної акції в донецьких копальнях вугля.** Тяжко слідити за ходом сього чудацького театрального процесу. Европейські часописи подають тілько уривкові звідомлення (цензура?), а московська і взагалі совітська преса нам неприступна. Щодо трьох обвинувачених Німців, то по всьому судячи їх справа зводиться до того, що вони мали давати хабарі на те, щоб маловартні машини були приняті за добрі. Річ, виходить, цілком прозаічна і неполітична... Щодо инших обвинувачених, Росіян чи Українців, то не можливо виробити собі обєктивного погляду на суть річи. Оскарження всеціло побудоване на широких подрібних признаннях декого з підсудних, — признаннях у систематичній саботажній акції від 8—9 літ! Всі инші обвинувачені дуже енергійно протестують проти сього. І так полишається непевним, чи ті признання то ознака провокаторської акції, чи якої психічної недуги, що обхопила тамошніх людей. На остаточний висновок ще прийде час.

Найбільший вибір
всяких товарів блаватних,
великий вибір
СУКНА
поручає фірма
АНТІН УВЄРА
Львів, вул. Галицька ч. 10.
Те саме дотичить філій:
у Стрию, Дрогобичі, Тернополі, Тарнові.
207 Ціни незвичайно низькі! 4-10

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

СУЧАСНА РОСІЙСЬКА БОГОСЛОВСЬКА НАУКА.

У православних Українців богословська наука знаходиться нині в цілковитім занепаді. Вона, можна сказати, навіть зовсім не істнує, коли не рахувати праць кількох православних богословів та реліґійних мислителів, Українців з походження, що працюють на російськім ґрунті, яко російські богослови та фільософи.[1]) Зате російська православна богословія і звязана з нею православна фільософія досягли в останних роках найширшого розвитку. Як тільки Росія відтхнула по перших ударах большевизму, серед вищої російської інтеліґенції розпочався зворот до реліґії й Церкви та почалося реліґійне відродження. Одним із його проявів є блискучий розвій богословсько-фільософічних шукань. Вже в 1920—21 рр. в Петербурзі та в Москві згуртувалися ґрупи російських учених, зацікавлених передовсім релігійно-фільософічними проблемами. Найвидатнійшою постаттю серед них був о. П. Флоренский. Він ще перед війною вславився своєю працею „Столп и утвержденіе истины" Се мабуть найзнаменитший твір у сучасній православній реліґійній метафізиці. Флоренский є між иншим творцем науки про „Св. Софію (Божественну Премудрість) яко четвертий божественний елемент", перейнятої й деякими иншими російськими богословами. Поруч із Флоренским розвинули свою працю инші російські православні богослови й мислителі, що розпочали діяльність у тім напрямі ще в передреволюційні часи, як о. Сергій Булгаков, Мик. Бєрдяєв, Л. Карсавін, Є. Трубєцкой, С. Ільїн і багато иных. В 1920—21 рр. видали вони, не зважаючи на труднощі технічні і ставлені большевицькою цензурою, низку цікавих творів, як нпр. „Свѣт невечерній" Булґакова, „Соллигія" (про сім смертних ґріхів) Карсавіна, „Смысл жизни" Трубєцкого ітд. Прочитали вони теж багато цікавих докладів, лекцій ітд. Що до напряму їх творів, то серед них переважає або платонівський ідеалізм з певною домішкою елементів післякантівського німецького ідеалізму (Шелінґа, Баадера, Геґеля) — особливо у Бєрдяєва) або чистий реліґійний містицизм (як нпр. у Трубецкого). До сих реліґійних мислителів прилучилися в 1920—21 рр. деякі передтим цілковито свіцькі фільософи, що трималися давнійше на боці від реліґії й Церкви, м. н. найвидатнійші сучасні російські фільософи Мик. Лоський, С. Франк та ин. Вони не тільки проймалися у своїй фільософічній творчости реліґійними засадами, але — принаймні декотрі з них — звернулися навіть безпосередно до богословської церковної праці. Такий характер мали нпр. деякі в дчити Лоського в Петербурзі в 1920—22 р., пр. його відчит: „Бог у системі орґанічного світогляду". Але діяльність сих фільософів і богословів звернула на себе увагу большевицької влади, й більшість видатнійших діячів нового російського богословсько-фільософічного руху, між ними Бєрдяєв, о. Булґаков, Карсавін, Трубецкой, Ільїн, Франк, Лоский і багато инш., вислані були большевиками з Росії за кордон, без права повороту до Росії. Та опинившись на еміґрації, вони не припинили праці й нині, разом із низкою инш. російських богословів та фільософів, що вимігрували давнійше, продовжують інтенсивно православну богословську науку й фільософію. Головним осередком їх діяльности зробився Російський Православний Богословський Інститут у Парижі; на чолі цього Інституту стоїть о. Булґаков. Деякі инші російські богослови дістали катедри на православних богословських факультетах у Білгороді, Софії і т. д. і зробилися найвидатнійшими діячами сербської та болгарсько-богословської науки і т. д. Найзначнійшим орґаном російських православних богословів за кордоном являється „Путь", заснований у Парижі й редаґований М. Бєрдаєвим. Працюють ще на еміґрації у ріжних краях Европи отсі визначні сили: Мик. Арсенєв, Мик. Бєрдяєв, о С. Вишеславцев, Мик. Глубоковський, Вас. Зіньковський (українець з походження), В. Ільїн, Л. Карсавін, Мик. Лоський, о. Г. Тітов, Троїцький, Г. Трубєцкой, М. Трубєцкой, С. Франк, Г. Флоровський, митрополит Антоній Храповицький, о. С. Четвєріков та ин.

Але, не зважаючи на надзвичайно широкий і ніби-блискучий розвій в останніх роках, спостерігаємо в сучасній російській православній богословії глибоку внутрішну кризу. Бачимо в ній кілька напрямів, що взаїмно поборюють себе, бо розходяться в основних богословських питаннях. Прихильники тих ріжних напрямів готові уважати одні других за справжніх єретиків, що — на їх думку — зовсім змінюють основи християнської віри. Так пр. митроп. Антоній Храповицький з більшістю російських епископів-еміґрантів уважає діячів Російськ. Православн. Богослов. Інституту в Парижі, м. ін. о. Булґакова, Бєрдяєва, Карсавіна, за справжних єретиків, журнал „Путь" єретицьким і гостро осуджує яко єресь розвинуту о. Флоренським та инш. науку „про Св. Софію яко четвертий божественний елемент". Не менш остро осуджує реліґійну фільософію історії Бєрдяєва (у якій Бєрдяєв дійсно де-що ухилився від християнської науки про походження зла і ґріха під впливом німецького єретичного містика Як. Беме[2]) та багато инших поглядів, висловлених згаданими богословами і мислителями[3]). Але й митрополита Храповицького обвинувачують у єресі инші російські православні богослови, особливо проф. Тітов, а саме його науку, що хрестні страждання Ісуса Христа були не матеріяльної, а моральної природи. Проф. Тітов та ин. уважають сю науку як просякнуту монофізитською єрессю[4]).

Коли до того додамо ще ті богословські та реліґійно-фільософічні течії, що нуртують у так зв. „Обновленческій Церкві" в Росії (визнаній Царгородським Патріярхом за Православну!), то побачимо, що внутрішня кріза й боротьба ріжних течій у російській православній богословії набирає досить грізних і сумних для неї форм. Властиво ся розбіжність богословських та фільософічних поглядів і боротьба між ними самі по собі ще не булиб надзвичайно неґативним явищем; вони могли причинитися навіть до виборення глибшої й вірнійшої думки: „nam oportet et hereses esse, — каже апост. Павел, — ut et qui probati sunt, manifesti fiant in vobis" (I. ad Korynthos XI, 19); бо підчас реліґійної полеміки, підчас теольоґічних дискусій — як знаємо з історії богословії — нераз тим яскравійше виявлялася богословська думка. Але лихо полягає в тім, що нема в них вищого церковного авторитету, який би міг надати нормальний напрям тим дискусіям, усунути з них явно-помилкові чи близькі до єресей (колиб такі були) складники і врешті вирішити, котра з висловлених думок дійсно правдива[5]). І тому наслідки можуть бути для російської богословії й православної Церкви неґативні.

Окремо слід згадати стремління деяких російських богословів до „очищення православної богословії „від католицьких впливів, яким вона майже постійно підлягала (найбільше в XVII стол. через посередництво України й зокрема Київо-Могилянської Колеґії-Академії). Стремління сі не є властиві всій російській богословії, але їх виявляють досить видатні російські богослови, м. и. митр. А. Храповицький. Прихильники сього напряму відкидають, м. и. католицьку науку про сім Святих Тайн, уважаючи, ніби-то нема підстав спеціяльно виріжняти Тайни зпоміж инших священодійств. Таким чином відкидають одну з тих богословських істин, що були досі основними у православній богословії й, наближуючи Православіє до Католицтва, рішучо відокремлювали Православіє від ріжних протестантських сект, не виключаючи анґліканства й новітного українського модерністичного пресвітеріянства — так зв. „липківщини"). Тепер ті російські богослови, шо хочуть зреформувати науку про Св. Тайни, підпирають тим самим протестантсько-пресвітеріянські тенденції й зокрема „самосвятство" липківців. Властиво, самі „ревізіоністи" не мають на ціли змінити православну науку про священство (досить близьку до католицької). Але своїми твердженнями про „неправильність" відокремлювання Св. Тайн, яко найважній ших реліґійних дійств, вони безсумніву захитують і науку про три ступні священства й дають підставу для можливого дальшого ухилення в бік пресвітеріянізму.

О. Максимович.

---

[1]) Найвидатнійший з посеред тих богословів-українців з походження безперечно — Вас. Зіньківський, міністер ісповідань на Україні в 1918 р. підчас гетьманства. — Що до писань „липківців" („самосвятів") — то їх очевидно треба вважати не православними а пресвітеріянськими. Липківці не мають властивої богословської літератури; їх писання се „церковно"-політичні памфлети, перекручені і тенденційні нариси з історії Церкви та церковного права, розправи про права україн. мови бути мовою Богослужень і т. ин.; сливе єдина ніби справді богословська розвідка липківців се видане др. Річинським анонімове(!) „Походження епіскопату", чисто пресвітеріянського напряму. — Більше є підстав уважати за православну літературу „піменівців" (живоцерковників" або „обновленців"). Їх орґан харківський „Украін. Правосл. Благовісник"; великих богословських праць піменівці не видали, але в згаданім „Благовіснику" можна часом стрінути досить цікаві богословські статті, все російською мовою й писані росіянам. Виходить, що нині української православної богословської літератури властиво нема зовсім. Тому православні українці користуватимуться богословською літературою російською, зі станом котрої через те особливо варто познайомитися.

[2]) Се вельми цікава і цінна спроба християнського зясування фільософії історії, зроблена Мик. Бєрдяєвим, яка в основних своїх засадах відновлює традиції св. Августина, але в дальшім викладі, на жаль, ухиляється від правдивого християнського світогляду.

[3]) Різкий осуд дістали від митр. А. Храповицького паризькі російські православні богослови, м. ин. за признання святою Геневьєви, Патронки Парижу, канонізованої давно Католицькою Церквою.

[4]) Справедливість вимагає признати, що трактування науки митр А. Храповицького про моральний характер хресних страждань Ісуса Христа, яко монофізитства, є очевидним перебільшенням. Инше питання, чи ся наука митр. А. Храповицького — з погляду католицької й дотеперішної православної (в сій точці цілковито згідної досі) богословії — є правдивою, чи єретичною, чи тільки помилковою (бо помилка і єресь се одно й те саме). Цікаво булоб почути в сій справі голос фахових католицьких богословів.

[5]) Потребу найвищої церковної влади, яка малаб і найвищий авторитет у питаннях богословії, відчувають багато сучасних православних діячів і богословів (висловлює думку про необхідність такого орґану о. С. Булгаков); але покищо сі думки й бажання се лише pia desideria.

Нові книжки.

Dr. A. Schmidt, Dr. O. Doering, Dr. L. Bauer: DER CHRISTLICHE ALTAR, SEIN SCHMUCK UND SEINE AUSSTATTUNG. Ст. 352, вел. 8⁰ з 30 ілюстраціями. Ціна 25 шілінґів і 20 с.

A. P Kuhn: DIE KIRCHE, IHR BAU, IHRE AUSSTATTUNG, IHRE RENOVATION. Ст. 142. В оправі ціна 5 шілінґів.

A. P. Kuhn: ALLGEMEINE KUNSTGESCHICHTE. 3 томи з 5572 ілюстраціями, з чого 982 кольорових. Ціна 360 шілінків.

Політичні вістки.

ПОЛЬЩА на основі нового буджету мати-ме за границею 31 посольств і 62 консулятів. Чехословаччина має 25 посольств і 69 консулятів, Німеччина 49 посольств, 116 консулятів.

В соймі заявив маршалок Дашинський, що міністер внутрішних справ прислав письмо, котрим повідомляє, що за неправне увязнення радикального посла Льва Бачинського перенесено в формі кари комісаря Фаренгольца а підкомісаря Погожельського укарано 7 днями арешту.

З БАЛКАНУ. Замість помаранч — бомби. Аґенція Гаваса доносить: Білгородські „Новости" принесли вістку, що на двірци в Білгороді жандарми відкрили два ваґони, що їхали з Італії до Болгарії буцім то з помаранчами, а в дійсности везли бомби й амуніцію. Се кидає доволі характеристичне світло на те, що приготовляється на Балкані, вічнім жерелі неспокоїв.

ІТАЛІЯ й ЮГОСЛАВІЯ попали в острий конфлікт. Італійські фашисти напали 27. травня а югослав. консулят в Зарі, зневажили членів консуляту, а самого консуля сильно поранили. На вість о тім відбулися бурхливі протиіталійські демонстрації по містах Югославії: в Загребі, Дубровнику, Білгороді, Любляні і ин. Скрізь поліція порозганяла демонстрантів. Всеж таки в деяких містах італійським консулям побито шиби. З того приводу прийшло між обома правительствами до виміни нот. У відповіді на вербальну ноту італійського посольства в Білгороді югословянське правительство виразило спожалїння за інцидент в обох державах і обіцяло вислати Італії письменну відповідь на її ноту. З Білгороду депешують, що Італія прислала нову остру ноту.

В КИТАЮ наступила несподівана зміна: ґен. Чан-Тсо-Лін, диктатор Манджурії ненадійно перейшов до офензиви і відкинув армію полудневих на 70 миль від Пекіну. Рівночасно Америка зачала рівнож несподівано вицофувати всі свої війська з Китаю.

До Вп. П. ФРАЙЛІХА

спеціяліста хоріб пропуклинових

ЛЬВІВ,

вул. Городецька 35.

Хоріючи від кільканайцяти літ на пропуклину, носив я ріжні бандажі, одначе безуспішно, а навіть шкідливо, бо через невміле примінення погіршили вони тільки хоробу,

Щойно на поручення о. Голинського, який по перебутій операції мусів удатися до п. Фрайліха, удався і я рівнож до Його. **Бандаж п. М Фрайліха,** з повною вмілістю та старанністю примінений, **усунув мої терпіння так, що тепер чуюся здоровим.**

Поручаю його всім, що хоріють на пропуклину як спеціяліста.

о. ІВАН ВЛОДЗІНСЬКИЙ, канонік,
ректор костела повчитського
235 1—1 **в Люблині.**

Економічні вісти. Пошукування в землі за матеріялом до штучних навозів дали добрий вислід у районі громад Кропивник і Голинь. Також у Стебнику стверджено нові поклади сильвінітові в глибині 906 метрів. Цегла скрізь таніє з виїмком округа Станиславівського, де тепер найбільше будують.

Рух кораблів у Данціґу (Ґданську): Від 1. січня до 30. квітня с. р. прибуло до пристані 1968 кораблів (1,248.590 тон нетто). В тім часі опустило пристань 1910 кораблів (1,212.976 тон нетто-.

В ЗЕЛЕНІ СВЯТА

(Нехай кождий перечитає і щось жертвує!)

Важкі й великі завдання лежать на нашому поколінні. Власними силами мусимо піднімати наш край з небувалої руїни. Ніхто нам не поможе, коли самі собі не поможемо. Тому мусимо бути приготовані на жертви й нести з гідністю тяжкі народні обовязки. Без особистих жертв не осягнемо нічого.

Але хто свідомо приймає на себе жертви, для того вони перестають бути тягарем, а навпаки — підбадьорюють і наповняють свідомістю власної гідности. Оттак ми нашою жертвенністю, через обмеження своїх особистих потреб, будуємо наше рідне шкільництво, свою культуру. Так ми поширенням кооператив стали будівничими свого економічного життя.

До тої жертвенности відкликаємося що року в Зелені Свята та нагадуємо про **інвалідів дорогої нашому серцю Української Галицької Армії,** що в ті дні чекають всенароднього датку для себе — марного відшкодування за їх безповоротні втрати. Чекають, щоб весь український нарід засвідчив, що болїє разом з ними, шанує їх рани криваві, їх страждання великі, хилить голову через їх посвятою й любовю до Рідної Землі.

Українське Краєве Товариство Опіки над Інвалідами у Львові виплачує тепер **понад 6.000 зол. місячно** на самі ренти для тяжких інвалідів. Крім того удержує Дім Українських Інвалідів у Львові, захист для інвалідів-сухітників у Винниках коло Львова, дає протези (штучні ноги), лікування і ін. **Потребуємо 150.000 зол. на цей рік** Тому використаймо Зелені Свята для збірної всенародньої помочи інвалідам УГА! Зложім цю справді священну жертву для тих, що постраждали за нас!

В сьогорічні Зелені Свята, як і минулого року, **Українське Краєве Товариство Опіки над Інвалідами** переводить збірку спільно з **Товариством Охорони Воєнних Могил.**

Минулорічна збірка не дала Товариству Охорони Воєнних Могил змоги виконати задумані цїляни. Тимчасом наш національний обовязок велить, а й зовнішня конечність вимагає, щоби ми в найкоротшому часі привели до порядку наші стрілецькі могили. **Коли в найближчих місяцях цього не зробимо, то стрілецькі могили з тлінними останками наших героїв, на сором і ганьбу нашого покоління, будуть зрівнані з землею!** В самім Львові є поверх 1.000 стрілецьких могил. Чимало їх розкинено по цілому краю. Вони здебільша в гіркім занедбанні — болючий доказ нашої непошани до традиції, нашого нерозуміння культу полеглих. Двигнім їх отже з упадку, поставмо памятники на гробах найкращих синів народу! На охорону могил потребуємо цього року в самому Львові **що найменше 25.000 зол.** Потрібну квоту мусимо зібрати в ці Зелені Свята, бо потім буде запізно.

Нехай не буде нікого, хто не давби бодай дрібного датку на впорядкування могил та побудування памятників! Нехай ніхто не відмовить своєї жертви для інвалідів УГА, на гоїння їх ран, на місячні ренти!

Збірка повинна бути переведена в кождій церкві, читальні „Просвіти", кооперативі товаристві. В залежности від дозволу влади буде переводитися збірка від хати до хати на протязі цілого місяця червня. Крім того Українське Краєве Товариство Опіки над Інвалідами розішле свої чеки при помочи часописів, якими ВП. Жертводавці матимуть змогу надіслати жертви.

Жертвуйте всі! Творіть фонд, гідний нашої нації та наших недавніх великих діл! Покажіть тверду волю народу до життя!

Всі жертви слати на адресу: Українське Краєве Товариство Опіки над Інвалідами, Львів, вул. Руська ч. 3/II.

КОМІТЕТ БУДОВИ мур. церкви в Потеличі пошукує квал. будівничого. — Зголошення слати до Уряду приходського в Потеличі 236 1—2

МОНОҐРАМИ, всілякі ҐАФТИ і ШИТТЯ БІЛЛЯ приймає **Е. СТЕФАНІВСЬКА, Львів, вул. Куркова ч. 14.** (в подвірю). 220 3-10

НОВО ОТВОРЕНА **робітня одягів мужеських** під фірмою **ТЕОДОР АНДРУСЬ, у Львові, площа Бенедиктинок ч. 2.** (в подвірю монастиря) виконує всякі роботи по дуже приступних цінах. 233 1—5

Столярська робітня приймає антики, меблі до відновлення, і всілякі роботи столярські — **І. Стефанівський, Львів, Куркова 14.** (в подвірю). 221 3-10

Старший асист. універс. Зав. гігієни і бактеріольогії

Д-р РОМАН ЕПЛЄР

Старший асистент універс. Зав. лікарської хемії

Д-р ЙОСИФ ГЕЛЛЄР

Львів, ул. Трибунальська 4.

Аналізи лікарські мочі, крови, флеґми, мозґовострижневого плину, дослід змісту жолудка, васерман і т. д. Години орд. 8—12, 4—7.
231 2—4

СПЕЦІЯЛІСТ недуг скірн. і венер. та косметики

Д-р Генрих Шпунд-Фішер

б. лікар (асист.) дерм. клініки в **Берліні, Празі й Відні** вернув з загр. і ординує від 9—1, 3—7 **Марійська площа 10. II. п.** Другий вхід від **Собєського 2. тел. 51-63.**
204 Ждальні сепараткові. 3—5

СПАЛЬНІ, ЇДАЛЬНІ, САЛЬОНИ, КАБІНЕТИ - Вироби - солідні - **МАТЕРІЇ на МЕБЛІ** нетріскаючі ТАПЕТУВАННЯ КІМНАТ також **КИЛИМИ** першої якости, в найкращих орнаментах і красках, поручає і виконує найдешевше

Лев Матвійовський

Львів, Хорущина 8. Телєфон 40-11.
132 18—20

Античні, курантові й новітні **ГОДИННИКИ** прецизійні ГОДИННИКИ направляє годинникар

ЙОСИФ СМЄТАНА

Львів, Коперника ч. 18. (напроти палати гр. Потоцького). 234 1—10

ЛЕЖАКИ від 12 зол.
КОШИКАРСЬКІ ВИРОБИ
КИЛИМИ — ЗАБАВКИ
НАРОДНЄ МИСТЕЦТВО

ФІЛІЯ: **ГАЛИЦЬКА 5. тел. 30—32.** **Львів** **Коперника 11. тел. 26—09.**
215 6—10 **Людвик Гегедіс.**

ПЕРЕПЛЕТНЯ
ПАВЛА БАБЯКА
у Львові, вул. Бляхарська 12.

приймає всякі церковні роботи, як Євангелія, Служебники, старі книги, наклади, брошурованпя, канцелярійні книги і т. п., в круг переплетничої штуки. 209 3-10

Фарби, лякери, покости, кадило, олива до свічення, домашно-господарські артикули поручає 1-3 у великім виборі найдешевше **Альойз Гибнер** **Ринок 38.** Телєфон 25-13.

БІЛЛЯ, БЛЮЗКИ, ШЛЯФРОЧКИ, СПІДНИЧКИ, ПАНЧОХИ, :-: :-: ТРИКОТАЖІ і т. п. :-: :-:
найдешевше поручає фірма

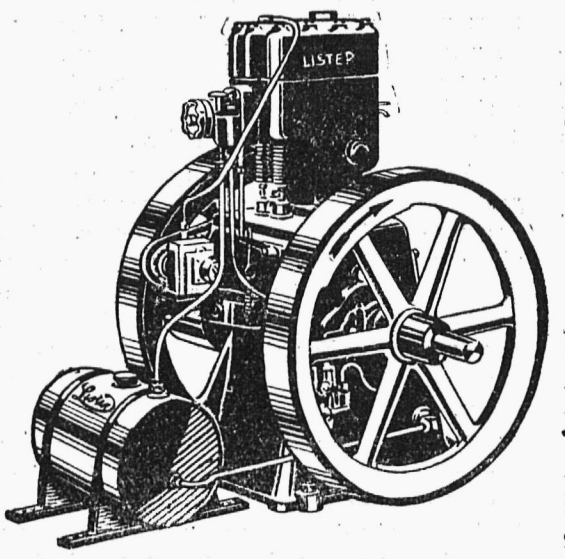
„ГОЛЬФ" ЛЬВІВ, Кілінського 1. напроти Віденської Кавярні.

167 21—24

Ціни для зареклямовання нашого магазину **найнижші.**

ПЕРШОРЯДНА ФІРМА
СТАХЕВИЧ і АБРИСОВСЬКИЙ
У ЛЬВОВІ — РИНОК Ч. 32.

ПОРУЧАЄ
ДОБІРНІ ТОВАРІ ДЛЯ ПАНЬ.
МУЖЕСЬКІ СУКНА.
ПОЛОТНА.
ВЕЛИКИЙ ВИБІР!
153 ЦІНИ НИЗЬКІ! 14—15

МОТОРИ
бензинові, нафтові і т. п.
фабрикати фірми
R. A. LISTER, Co Ltd. DURSLEY
(Англія)
поручає
Клягсбальд і С-ка
Львів, вул. Вірменська ч. 8. Тел. 6-29.
Виключна продажа фабрикатів фірми
R. A. LISTER, Co Ltd. DURSLEY,
229 на цілу Польщу. 2—4

РІК ОСНОВАННЯ 1878.

На весняний і літний сезон
поручає наймодніші
КАПЕЛЮХИ і ШАПКИ
Фірма АНТІН КАФКА
Львів, вул. Галицька ч. 4.
Ціни знижені! Вибір великий
138 17-?

Першорядне заведення
фотографічне і побільшень
„МАРІОН"
Львів, пл. Бернардинська 7.
217 (Краківський готель.) 3—3

Артистичне заведення технічне
ЯКОВА ІНҐБЕРА
Львів, Сикстуська 56 а.
216 3—10

СЛЮСАРСЬКА РОБІТНЯ
під фірмою
СЕМЕН КОЗАК
Львів, вул. Бляхарська ч. 14.
виконує всякі роботи слюсарські, як вікна, церковні хрести, зелізні огорожі і т. п.
208 а 2—5

Робітня годинникарсько-ювілєрська
КАРОЛЯ ҐАЄВСЬКОГО
у Львові, ул. Сикстуська ч. 31.
(в подвірю на ліво)
виконує всякі роботи о 40% дешевше
225 як всюди під ґарантією. 2—10

Посезонова продажа трикотажів і виробів волічкових з опустом 10 прц. з виставових цін у фірми: **„ОЛЬКА"** ЛЬВІВ, РИНОК Ч. 35. біля „Народньої Торговлі". 116 20—20

ГРОБІВЦІ і ПАМЯТНИКИ
виконує найдешевше і найсолідніще
Александер Круль
у Львові, вул. Янівська ч. 85.
Філія:
Перемишль, вул. Словацького.
211 3—3

„КАТОЛИЦЬКИЙ ПРОВІД"

одинокий український катол. орган релігійного й суспільного змісту в Злучених Державах Півн. Америки виходить що тижня і коштує річно 20 зол.

Ті, що цікавляться відносинами в Америці, знайдуть у тім органі багато інформацій.

Адреса: „CATHOLIC LEADERSHIP,
815 N. Franklin St,. Philadelphia Pa, U. S. A.
172 10—?

ПАНСІОНАТИ
Власний виріб! Ціни фабричні!

КОВДРИ	1-сторонні	від зол.	25·—
	2-сторонні	„ „	32·—
	в цвіти . .	„ „	40·—
МАТЕРАЦИ	з морськ. трави	„	34·50
	з волосані	від „	76·—
СІННИКИ готові		„ „	4·80
ПОДУШКИ з пір'я		„ „	18·—
ГОТОВІ ПІШВИ		„ „	4·—
ГОТОВІ ПРОСТИРАЛА .		„ „	5·50
„ під ковдри з дірками .		„ „	11·50
КОЦИ ВОВНЯНІ		„ „	9·50

ПОЛОТНА - РУЧНИКИ — ОБРУСИ
ФІРАНКИ — КАПИ — КИЛИМИ і т. и.
206 **найдешевше продає** 7-15
ФАБРИКА ПОСТЕЛІ
ПЄТРУШЕВСЬКИЙ — МЛЄКО
ЛЬВІВ, КОРАЛЬНИЦЬКА 6.
Телєфон 37-72.
Цінники даром. — Для шпиталів, пансіонатів і т. п. — Ціни офертові.

ЖЕРЕЛО РУКАВИЧОК і ПАНЧІХ
І. ЗІХЕРА
ЛЬВІВ, пл. Капітульна ч. 3.
169 (напроти КАТЕДРИ) 19—20
поручає **великий вибір рукавичок і панчіх**

Рукавички скіряні 6·90, 7·50, 8·50.		
„ фільдекос і нитяні . . .	від	2·50
Панчохи фільдекос	„	2·90
„ „ I-а	„	4·59
Реформи фільдекос	„	4·—
„ шовкові	„	9·—
Сорочки попелінові	„	14·—
Пантофельки домові	„	6·—
Капелюхи діточі	„	2·50
Краватки шовкові	„	1·90

також палички, парасолі, перфумерія і біжутерія.

„FOSFOR"
ФАБРИКА ШТУЧНИХ ПОГНОЇВ
232 **ЛЬВІВ,** 2—16
вул. Баторого 32, II. п., телєфон 50-69.
(ul. Batorego 32, II. p., telefon 50-69.)

СУПЕРФОСФАТИ: кістки й фосфорово-азотові, **МІНЕРАЛЬНІ** й амонякові,
РЕФОРМАТФОСФИ: кістні й мінеральні від 18 до 26% **„P_2O_5!!!"**
ТОМАСИНИ: „Kolumeta", „Gwiazda", й инші як краєві так і заграничні.
СОЛИ потасові й **КАІНІТ, АЗОТНЯК, САЛІТРА** (CHORZOWSKA) амонова
САЛІТРА чілійська — **СІРЧАН** амоновий вапно навозове палене й мелене (97% Ca O) — Вапно будівельне.
ФОСФОРИТИ палені й мелені (CaO розп. P_2O_5).
Достава вагоново й детайлічно по цінах фабр. й на найдогідніших услівях кред.

Видає й редагує Комітет У.Х.О. Відвічальний редактор **Роман Гайдук.** З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів, Ринок ч. 10

Ч. 42 (144). Należytość pocztową uiszczono ryczałtem. Львів, четвер, 7 червня 1928 р. Рік III.

НОВА ЗОРЯ

ЧАСОПИС ДЛЯ ПОШИРЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ХРИСТІЯНСЬКОЇ ОРҐАНІЗАЦІЇ

Виходить два рази тижнево: в четвер на 4 ст., під неділю на 8 ст. Адреса: Нова Зоря, Львів, Сапіги 26, І. п. Konto P. H.: Kraków 405.867. ||| Передплата в краю: ¼-річно 6 зол., місячно 2 зол. За кордоном ¼-річно 1 амер. доляр. — Ціна числа 25 сот. — Рукописів не вертається.

НА НОВІ ШЛЯХИ.

Націоналізм чи патріотизм?

Націоналізм чи патріотизм?

Не одного здивує таке протиставлення. Бо в нас звикли оба згадані поняття ідентифікувати.

Та всеж таки поняття сі не зовсім покриваються.

Націоналізм се плід великої французької революції кінця XVIII ст. Революція та у своїх наслідках розбудила в поодиноких народів їх племінну свідомість. Свідомість ся виявилася найперш у своєрідним історично-етноґрафічнім романтизмі (рідна старовина, народня словесність), відтак у фільольоґії (народня мова). В народів державних чи з державною психікою (Анґлійці, Французи, Німці, Італійці, Чехи, Поляки, Мадяри) та нова свідомість злилася з поняттям їх держав зґл. земель й у висліді скристалізувалася в націоналізм у нинішнім *західнім* його розумінню: в свідомість *державно-територіяльну*. В нас націоналізм є свідомістю тільки *племінною*.

Приглянемося нашому націоналізмови близче.

Складається він з чотирох головних елементів: 1) етноґрафії, 2) фільольоґії, 3) історичних ремінісценцій і 4) ксенофобії, себто ненависти до „чужих“.

Велика роля етноґрафії й фільольоґії в нашім національнім світогляді загально відома. Через ціле XIX-е століття аж по нині ми ідентифікували й ідентифікуємо поняття України передовсім з українською етноґрафією і з українською фільольоґією. Тому нпр. Москва знищивши Українську Державу й обернувши Україну політично й економічно знова в свою кольонію, всеж таки так легко бере нас — на етноґрафію і фільольоґію. Що до історичних ремінісценцій, то вони односторонні. Бо наша історіоґрафія, представляючи минуле України, всю вину за траґічність того минулого складала й складає виключно на чинники посторонні. Нашої власної вини, що була й є *головною* причиною нашої траґедії, вона аж до останніх часів не добачувала. Такі односторонні історичні ремінісценції побіч закривання власних хиб, викликують у висліді серед некритичної частини нашого громадянства ще т. зв. ксенофобію — ненависть до инших племен, що живуть на Україні. Ксенофобія й є найзамітнішою ціхою сучасного українського націоналізму.

На велику шкідливість для України культу ксенофобного українського націоналізму вказав В. Липинський. Він звернув увагу українського громадянства, що *такий* український націоналізм мусить викликати і викликає серед частини самого населення України, Поляків і Москалів, як реакцію *такіж* націоналізми польський і московський, які у боротьбі з націоналізмом українським шукатимуть — і завсіди знайдуть! — поміч у Варшаві і Москві. Правдивість сього ми мали нагоду аж надто ствердити в останнім десятиліттю.

Як бачимо, ні оден із вичислених вище складових елементів українського націоналізму не є елементом державнотворчим. Навпаки. Половина з них є навіть протидержавна. У висліді: український націоналізм се чинник з державницького становища *негативний*, руїнницький.

Не те на Заході. Там націоналізм, як сказали ми на початку статті, ідентичний зі свідомістю державно-територіяльною. Держава і територія, а не етноґрафія, фільольоґія чи що инше, се головні складові елементи національної свідомости Анґлійця, Француза, Німця, Італійця, Американця і т. д. Держава і територія є тими чинниками, що обєднали і стопили на протязі історії в одну націю ріжні племена, раси, віроісповідання і т. п. Анґлії, Франції, Німеччини, Італії і т.д. Західний націоналізм є отже чинником з державницького становища позитивним, будуючим.

Колись і в нас Українська Держава, зґл. Українська Земля були складниками нашої національної свідомости. Мало се місце в найстаршім, *державнім* періоді нашої історії. Тоді вони панують всевладно. Чи треба наводити докази? Згадаймо тільки „Слово о Полку Ігоря“ й високопатріотичні апострофи в нім до „Руської Землі“ („О Русская земле! Уже за шеломянемъ еси!“ й ин.). Згадаймо далі „Слово о погибели Русьскыя земли“. Згадаймо вкінці Данила Паломника, що ставив своє „кандило“ на Гробі Господнім „отъ всея Русьскыя земля“. І т. д. і т. д. Тоді також Українська Земля обєднувала в одну громаду всіх своїх мешканців без огляду на племінні, віроісповідні й ин. ріжниці. Обєднувала — й робила патріотами своєї землі. Клясичний зразок такого патріотизму дали нам у 1340 р. *ріжноплемінні і ріжновірні* мешканці Львова, що дуже завзято боронили столицю своєї Держави і Землі перед польським королем Казимиром Вел.

І не тільки в княжих часах Українська Земля робить Українцями всіх її мешканців. Також пізнійше, вже після упадку старих Українських Держав над Дніпром і над Дністром, вона викликує високий український патріотизм в цілого ряду навіть римокатоликів, що жили на ній. Возьмім нпр. „Roxolani-ю“ Севастіяна Кльоновича з 1584 р. Нема в тогочаснім етноґрафічно-українськім письменстві твору, в якім Україна булаб описана з такою любовю і патріотизмом, як саме у згаданім творі Кльоновича, римо-католика. Навіть у XIX-тім столітю Українська Земля викликує своєрідний український патріотизм в українських Поляків. Доказом того ціла т. зв. „українська школа“ в польській літературі на Україні, що мала вплив навіть на етноґрафічних Українців.

Зате з упадком старої Української Держави ідея Української Землі серед етноґрафічних Українців чим раз слабне. Її місце займає зразу віроісповідання а далі мова. Та ні віроісповідання, ні мова не могли обєднати не тільки всіх мешканців України взагалі, як се мало місце з Землею, але — навіть самих етноґрафічних Українців. Через ототожнення віроісповідання з нацією ми втратили на Сході на річ Москви легко православієм засимільовану вищу верству а на Заході українських римокатоликів. А як розбивають на ці нарід ріжні секти, се тепер бачимо дуже наглядно. Націоналізм і віра то дві зовсім ріжні річи.

Словом: Україна — се не тільки населення, що говорить українською мовою, або належить до якогось віроісповідання, але передовсім *земля*, що на ній згадане населення живе і *все*, що на тій землі находиться.

Тому Українська Земля — наша Батьківщина повинна стати головним складовим елементом української національної свідомости і тепер.

А перша й необхідна передумова того, щоб так могло статися, се: позбутися ксенофобії до всіх, що вродилися й виросли на нашій землі. Бо вони не чужинці.

Батьківщина — „patria“ — патріотизм нехай обєднує й обовязує всіх.

КАТОЛИЦЬКА ПРЕСА.

(Докінчення.)

На кінци порушу ще одну справу публичної натури, котру видвигнула наша катол. преса й котра наробила найбільшого шуму в цілій суспільности. Се справа чисто політична, справа автономії. Свідомі вороги наші та незорієнтовані, а навіть прихильні нам, люде — перехрестили ту справу на „угоду“. Якже ми дивимося на ту справу?

Передовсім стверджую, що про яку небудь „угоду“ можуть думати тільки політичні немовлята. Чому? Бо на якусь „угоду“ нема найменших ні виглядів ні умов — поминаючи вже всі можливі арґументи тому, що до угоди треба двох сил, а ми не представляємо ніякої. Бездонно наївні ті наші люде, котрі думають, що Поляки тільки чекають, аби якась українська ґрупа чи партія сказала, що „хоче годитися.“ Бо правдою є, що в цілій польській суспільности нема ні одної ґрупи, навіть найменьшої, котра вже не хотілаб, але хоч говорилаб про якусь „угоду“. Хто сього не бачить, з тим так само шкода говорити про політику, як зі сліпонародженим про помаранчеву або якусь иншу краску.

„Угода“ з Польщею й боротьба за автономію в межах Польщі — щоб говорити зовсім популярно — мають з собою не більше спільного, як солодка мармеляда і твердий діямент. Від 1848 р., коли наше племя в Галичині вперве зачало думати модерними політичними думками, ще не було в історії нашої політичної думки гіршого свідоцтва її занепаду, як отсе помішання понять „угоди“ й боротьби за автономію.

Хто присвоїв собі хочби початки політичної азбуки, той мусить бачити, що боротьба за автономію, яку зачала тут видвигати наша катол. преса, се о-

диноко можлива платформа політичного дихання й існування нашого племени в межах польської держави. Фактом є, що всі наші партії боряться за автономію громадську і повітову та беруть участь у тих автономіях. І деж є хочби тінь льогіки відкидати боротьбу за автономію краєву, територіяльну? Такої тупости ума, як ті що кричать проти територіяльної автономії, не проявили досі ніякі політики ніякого народу в жадній части світа.

Мнимий „аргумент“, що — мовляв — видвигаючи клич автономії, „резиґнуємо“ з висших цілей, має в собі тілько саморозуму, якби хто не хотів подбати за средства до набуття 10 моргів поля, бо думав би, що тим він „резиґнує“ зі здобуття засобів для набуття 100 моргів поля. Як ріка в літі, коли має менше води, не резиґнує з того, що весною та в осени мати-ме більше води, так і жаден нарід на світі з нічого на віки не резиґнує. Се знають досконало не тільки Поляки, котрих політичного розуму ми так само не доцінюємо, як розуму всіх наших сусідів до Румунів включно — але се знають навіть африканські негри. І длятого за заяву про „резиґнацію“ з чогонебуть не подарують нам Поляки в межах Польщі взагалі нічого, крім усміху, який вони слушно зовуть „усьмєхем політования“.

Клич боротьба за автономію, який видвигнув наш орґан, буде колись нашою гордістю. Клич сей означає не щось инше, як те, що ми як горожане сеї держави (все одно, як ми тими горожанами стали, чи з польської чи може таки з нашої вини) домагаємось того, що горожанам належиться, розуміється, коли вони того хочуть. Зате даємо польській державі податки й рекрута, а не якусь „заяву“ про „угоду“ чи „резиґнацію“ з чогось, бо до таких „заяв“ Польща не дурна привязувати яку небудь вагу.

Кінчу. Всякі уваги про нашу пресу приймаємо з вдячністю. А наші бажання такі: Щоб розвинути катол. пресу та зробити її силою в нашій суспільности, на те треба трьох річей:

1. Солідарности духовенства й катол. світської інтеліґенції зі своєю католицькою пресою та її ідеями так релігійно-церковними, як і політичними. Без укріплення такої солідарности неможливе підпирання тої преси в народі.

2. Підпирання молодої катол. преси самими дописами й передплатою одиниць се невистарчаюче підпирання. Для солідної піддержки нашої преси, котра заважилаб на будуччині Церкви і нації, треба ще:

а) Уряджувати в пресовій справі зїзди по цілім краю, так своїми, льокальними силами, як і запрошеними з центра, при чім тому центрови треба фінансово уможливити висилання референтів;

б)Творення на місцях кружків і комітетів, котрі малиб спеціяльний обовязок боронити нашу пресу, ширити її, зеднувати нових передплатників і пригідних жертводавців;

в) згодом оподаткувати наших членів на катол. пресу. Се справа дуже важна, бо самою т. зв. „моральною допомогою“ ще не повстало ніяке велике діло, не повстане й наше. Взагалі по жертвенности, а не по критиці пізнається вартість суспільности і поодиноких її ґруп. Ніде правди діти: протестантські ґрупи жертвують 10 проц. щомісячних доходів на свої ціли й на орґанізування атаків на катол. Церкву. А у нас булоб добре, якби жертвенність дійшла до 1 проц. доходу. Вже при 1 проц. малиб ми можність поставити на ноги дуже поважну пресу катол. в нашім краю. Оподаткуванням наших священиків ми й тепер стоїмо, але той тягар непомірно важкий для тих, що досі оподатковують себе. Треба се оподаткування поширити. Без того ми не вспіємо з „Н. Зорі“ зробити дневника. А поки не мати-мемо дневника, поти про укр.-католицьку пресу у властивім того слова значінню нема що говорити.

А. Ч.

ЛЕВ ОППЕР

Склад сукна і блаватних товарів в Золочеві,

поручає: **СУКНА, ВОВНИ, ПОЛОТНА, ШОВКИ, також найновіщі сезонові креації по найнизших цінах.**

Замовлення з провінції полагоджується відворотною почтою. 230 2—8

ОГЛЯД ЧАСОПИСІВ.

„ГРОМАДСЬКИЙ ГОЛОС“ у ч. 39 п. з. „Львівська каша“ приніс дуже характеристичну статтю, яку подаємо тут з інформаційно-публіцистичного обовязку (з пропусками):

У Львові заварилась каша неабияка. Повний розгардіяш серед провідних людей УНДА, особливож серед тих, що держать в своїх руках центральні економічні і культурні установи. Довго таєні недомагання роботи і нездорові випари традиційної фамілійної господарки так затроїли вже львівську атмосферу, що жити трудно, слухаючи день за днем нових ревеляцій. Безліч особистих інтриг і амбіцій переплелася з безлічю амбіцій окремих інституцій, як таких і з цілим рядом невирішених дійсно поважних питань будівництва економічного і культурного життя. З того виникає безліч фронтів боротьби, які поспліталися в такий чудернацький клубок, що нині ніхто вже у Львові не знає—хто з ким, за що і проти кого є днесь, а проти кого і за що та з ким буде він завтра.

Прошу тільки розважити:

В области политики. „Офіційний“ орґан Унда „Свобода“ — не є ніякий орґан і ніякої лінії не заступає. „Діло“ — не офіційний орґан взяло теж тактику „не говорити ані так, ані ні“. Гетьманське крило з „Укр. Голосом“ на чолі поре гетьманско-угодовську єрунду, львівські святоюрці пруть усією форсою до створення самостійної клерикальної партії: „фашистуюче“ крило застигло у вижиданні, поки вільний „добір“ дасть йому генія — Муссоліні; інша фронда хоче ще якоїсь нової „націоналістичної“ — чи „нац.-радикально-державницької“ партії; ну а керманичі Сільського Господаря рішили, що при загальному безголовлю найкраще буде, коли з УНДА створиться аґрарницько-куркульська партія.

В области экономіки: Народня Торговля проти Центросоюза і Повітових Союзів. Центро-Союз з повітовими Союзами проти Нар. Торговлі і Маслосоюза, Маслосоюз з Сільським Господарем проти Повітових Союзів; Центро-Банк проти кооперації і наоборот Народна Торговля, Резізійний Союз, Центробанк в союзі з усіми кооп. і некооперативними централями (Дністер, Зем. Банк) проти домагань своїх службовиків; Дністер (кооперативна установа!) проти самої ідеї кооперації і всіх кооперативних установ; Земельний Банк—проти всього, що не пахне інтересом; Луцький проти Павликовського і наоборот; Павликовський з Луцьким (Сільський Господар!) проти Герасимовича; всі в деклярациях проти субвенцій і кредитів, і всі свої пляни діяльности калькулюють з розрахунком на субвенції і кредити...

В области культурній ще найменше гамору, але це тільки тому, що тут вже стадія передсмертної аґонії (Рідна Школа, Просвіта). Славити Бога, власть імущі добре подбали за те, щоб не було ніякої „опозиції“...

Повістевий фейлетон „Нової Зорі“ з дня 7. VI. 1928. 37

ОСИП НАЗАРУК.

РОКСОЛЯНА

Українська історична повість з 16. століття.

— Певно і до мене прийдуть, подумала. Отже висшого дому, як сей, нема тут ніде. Була цікава, чого від неї схочуть.

— „А може сего відступника прислали „ґенуенці“? подумала. „Чого він хоче? А тут нікого порадитися! Коби хоч Турок Абдуллаг був тут!...“

Гість не запитав її, що саме вона знає. Сидів неповорушно і ждав. Молода невольниця важко віддихала. Грудь її хвилювала, мов у любовнім палі, а ясні очи заходили імлою. Прийшовши до себе, підійшла до вікна, відітхнула свобідніще й сіла на шовковій подушці дивану, показавши гостеви місце оподалік.

Він розумів, що тепер пічнеться його найтяжше завдання: зломити в душі людини святу форму її. Бо не суть думки а форма наймі цніще опановує душу чоловіка.

Се завдання було для бувшого о. Івана тим важче, що й він сам не пірвав зовсім у нутрі з формою, яку мав у ній пірвати. Його весь час мучив гріх відступства.

Ясно розумів, що тут найслабше місце, на якім може заломитися все діло. Відітхнув, перехрестився й почав:

— „В ясну, спокійну, ніч, як вітри не віють від Гелеспонту і від Пропонтиди, як Єлинське Море, гладке мов зеркало, посріблене сяйвом місячного блиску, вдихає в себе запах синеньких бозів і білих ясминів і червоних роз, — тоді Мати Божа Воротарниця в Іверській іконі на святім Афоні сходить зпонад брами на стежки колючі, на шляхи розстайні, на камяні дороги... Йде босими ногами по гострім камінню, по твердім коріню й шукає при стежинках зломаних ростинок, шукає в болю ранених звірят, шукає горя в людській душі... І як іде розбійник з ножем у холяві і як іде убийник з крівавими руками і як іде зрадник правдивої справи, — вдається з ним в розмову і прощає йому, як тільки в нім відчує жаль за гріхи...“

Молода невольниця, спочатку дуже заслухана в бесіду бувшого монаха, перервала:

— „Чи всі гріхи людські прощає Мати Божа Воротарниця?“

— „Ні, не всі, дитино. Є оден гріх, якого не прощає навіть Мати Божа, Воротарниця в Іверській іконі, на святім Афоні.“

— „А який це гріх?“

— „Се гріх супроти мужа.“

— „Хтож його прощає?“

— „Прощає Церква Божа по словам Христовим.“

Думка молодої невольниці випрямилася як струна й інстинктом дійшла таємниці вивисшення церкви над земськими справами.

— „Значить — хтось хоче мене так привязати до Сулеймана, щоб опісля тільки він мав владу наді мною“ сказала собі. Сама не знала, відки та сміла думка взялася у неї. Чула тільки, що її хтось у якійсь цілі хоче обмотати і що відбудеться завзята боротьба між нею і кимсь иньшим, хоч сильним, але укритим. Якийсь острий глум вибухав з глибини її душі й вона відповіла:

— „А я знаю оден гріх, якого не сміє простити навіть церква Божа.“

— „Ні моя дитино! Церква має владу прощати всі гріхи.“

— „А чи ти, мій отче, простивби в Рідним Краю, де вороги так нищать правовірний люд, зраду нашій Церкві так тяжко гоненій. Коли Мати Божа Воротарниця в Іверській іконі на святім Афоні не прощає зради лишень супроти одної людини, то якже моглаби простити зраду супроти костей цілих поколінь і Церкви Сина свого?...“

(Дальше буде.)

Читач запитає нас певно про наш погляд, як то все скінчиться, що з цього вариться? Безумовно, певного щось сказати трудно. На разі ще йде мутний фермент, ще ніщо не клярується. Щось з того вийде, може не так богато нового, як де-хто думає, бо ми на загал народ страшно консервативний. У львівських ферментах низи досі не забирали голосу, бо їх ніхто з „верхів" і не думав питати о їхню думку. А самі панове на верху, як видно зі всього, так заїлися, що по доброму воно не скінчиться в ніякім разі. Правдиву дорогу до вирішення основних питань, особливо політичного і економічного будівництва покаже закукуріченим верхам аж низ, стихія села. Отже нехай вона скаже своє слово про те, чи треба творити ще якісь нові партії і про Народню Торговлю і про Повітові Союзи і про Дністер і Земельний Банк та про Центро-Банк, про Просвіту і Рідну Школу...

До того слід замітити: „Si non e vero, e bon trovato". А висновок „Гром. Гол.", що „стихія села" скаже і покаже, що робити Союзам, Нар. Торговлі, Банкам і т. д. — розуміється утопійний. Бо ще досі не було ніде народу мудрійшого ніж його провідники, не буде й у нас. Видно, що „Гром. Голосови" не помогла наука, яку давав на зїзді радик. партії оден думаючий селянин. Коли якийсь інтеліґент демаґоґічно кричав: „Нехай нарід скаже, чи приймати лінію Бертельмі!" — тоді мужик відповів приблизно так: „Панове! Таж майте якийсь стид і не звертайтесь зі всім до хлопа! До того хлопа зі всім: податок хлопе дай, рекрута дай, поле оброби, болото на гостинци згорни, дітей до школи пішли, — а потому, як діти всі школи скінчать, тоді такий пан приходить до батька-хлопа тай каже: „Ще мене, тату, й високої політики навчи!" „А яж тебе, сину, на що до шкіл посилав тай останнього вола на тебе продав?"...

Таке й тут! Коли молоді радикали так красно знають представити відносини в наших інституціях, яких очевидно „стихія села" не знає, то чому самі не скажуть, як усе те поправити, але на хлопа спихають бухгальтерію? А вас, панове, хлоп на що до школи посилав?

Чия вина?

До нашої Редакції прийшло отсе письмо:

Наша преса обходить цего року 80-літні роковини свойого істнування Вісімдесять років... часу чимало... Та чи далеко ми поступили за цей час в перід?...

Мимо волі насуваються мені на гадку мої враження, які я виніс з недавного мого побуту в Перемишлі. А іменно будучи по ділам з найдальшої закутини нашої Лемківщини в Перемишлі, я зайшов до одної гостинниці, яку численно відвиджує наша інтеліґенція, а головно наші священики. Між иншим, кажу собі подати українські часописи. Сам властитель шукає, шукає і не може якось їх знайти. Хочу йому допомочи і питаю: може є „Нова Зоря"? — Шукає, шукає... „Нема, каже, такої ґазети". А може є „Діло"? — Шукає, шукає... і „Діла" нема" — відповідає. А може, питаюся, є „Новий Час" або „Свобода"? Знова перекидає цілу купу часописів і відповідає: „Нема". То значиться ви іґноруєте, кажу йому своїх гостей-українців, коли ви не передплачуєте для них ані одного часопису?" Тоді цей замнявся і відійшов.

Прикре але правдиве! В ресторані повно часописів; почавши від „Ілюстрованого Куріера„ а скінчивши на всяких „Щутках" і „Боцянах", — нема ані одного укр. часопису. І наша інтеліґенція, а головно духовенство туди заходить, читає... читає... і політикує... Чи може тепер „не достоїт" вести політики в хлопській мові, як колись не годилось нею голосити слова Божого?... Не знаю чи і у Львові так є?

Милик 28. мая 1928.

о. Іван Буґера.

Від Ред.: — Дуже часто буває так, що рідко хто з українців домагається в публ. льокалях своєї ґазети і длятого укр. преси не держать.

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ.

Навернення. „Осс. Романо" подає, що недавно принято до катол. Церкви Еноха Теодора Болдуіна, кузина анґлійського премієра міністрів. Навернений був анґліканським пастором. Крім него вступають також до калол. Церкви його мати і два брати. Се навернення викликало в Анґлії велике враження.

Жива віра. Серед повени модерного поганства, що апанувало чи не на всіх ділянках людського життя, приємно відмітити прояви глибокої і живої віри серед здобувців воздушних просторів. Як колись в давнині в імя Христа вибиралися визначні мужі відкривати нові світи, так і нині читаємо, що дослідник північного бігуна, італ. ґенерал Нобіле перебрав від Св. Отця на дорогу хрест, який він відтак скинув на самому бігуні. — Доказ живої віри дають німецькі трансантлянтійські летуни, капітан Кель і Фіцморіс, що перед своїм небезпечним відлетом до Америки приступають до св. Причастія. Їх ірляндські товариші-летуни жертвують їм на дорогу чорний мармуровий хрест, який відважні німецькі старшини прикріплюють до свого літака „Бремен". — Еспанські летуни Хіменез і Ігльезіяс, перед відлетом до полудневої Америки відвідують кардинала-примаса та просять о благословення для своєї виправи.

Політичні вістки.

ПОЛЬЩА. Нота до уряду СССР. Польський посол в Москві Патек передав ком. Чічерінови ноту свого правительства в справі атентату на Лизарева. Поль. уряд ще раз виражає спожалїння за замах та обіцяє змагати до вдержання добрих сусідських взаємин з СССР. Ще в серпні 1927 видано відповідне зарядження в наслідок чого декого з рос. еміґрантів видалено з Польщі. Ніхто з видалених не вернув до Польщі, як говориться в ноті рад. правительства. Дальше протестує поль. правительство проти замітів рад. преси, котра посуджує польські офіціяльні чинники о співучасть в атентаті. Вкінці подає свої дотеперішні заходи щодо висвітлення справи останнього атентату.

Нота до Литви. Міністер заграничних справ Залєский вислав до Вальдемараса протестаційну ноту проти проголошення литовською конституцією Вильна столицею Литви.

З політичного життя в НІМЕЧЧИНІ. Ще тілько два тижні минуло від загальних виборів у Німеччині, де несоціялістичні партії взагалі, а праві зокрема потерпіли велику невдачу; ще не покінчено всіх формальностей з обчисленням голосів, ще старий імперський уряд не уступив місця новому, і ще склад сього нового навіть приблизно не означений; — а вже прокинулася в німецькім громадянстві глибока реакція проти соціялістично-комуністичної небезпеки. Наймаркантнішою проявою сього звороту є недільний (3. VI.) зїзд, чи як у Галичині назвалиб, здвиг національної орґанізації военних учасників п. н. „Сталевий шолом" (Стальгелм). До Гамбурґа, де марксисти мали два тижні тому назад найбільші виборчі успіхи, зїхалося біля півторастатисяч членів сеї надпартійної національної орґанізації на велику демонстрацію сил, що цілком сконстернувала „переможців" з 20 м. м. При сім цікаво, що зїзд не тілько дуже ярко заманіфестував свою опозицію до марксизму в обох виданнях, а й візвав невдачні політичні партії, що потерпіли виборчий погром, у першу чергу нїнецько-національних народовців під проводом Вестарпа, витягнути консеквенції з фактів і ліквідуватися, чи там уступити місця иншим провідникам. І без найменшого сумніву воно так буде. А у нас? У нас навіть по найбільших катастрофах, що впали за останніх 10 літ на громадянство, виновники сих катастроф дальше позують на непомильних національних провідників і пророків, і нема кому післати їх на політичну емеритуру. Не диво: там жива нація, а тут...

КИТАЙ. Націоналісти в Пекіні. Відділи південної армії заняли передмістя Пекіну. Монґольські відділи ґен. Фенґа рабують місто. Консулятів бережуть японські й американські війська. Начальний вождь північних військ Чан-Тсо-Лін зрікся командування і покинув Пекін 1. ц. м. та поручив оповістити, що воєнні ділання слід припинити. Є чутки, що Чан-Тсо-Лін легко ранений бомбою, котру кинули на нього його противники.

ДОПИСИ.

СТАРИЙ САМБІР. (Концерт на честь Т. Шевченка. — Сецесія священиків і світської інтеліґенції). Дня 18. V. ц. р. о год. 6. вечером відбувся в нашому місті, заходом Тов. „Просвіта" в салі тогож Т-ва, концерт в честь Т. Шевченка. Всіх точок програми було 10. Девять з них відповідали святу й були виконані безоганно, а віддеклямування „До живих і мертвих" Т. Шевч. правником п. Волосянським і відспівання в двійку: „Вечер на Україні" п. Гумецьким (барітон) і п. Т. Волосянським (тенор) навіть захопило публику.

Тільки вступне слово, виголошене сельробом п. Іл. Тисовським, виглядало радше на комуністично-мітінґове слово, як на слово на святі в честь Шевченка. В своїй протирелігійній і протинац. заїлості — представив референт публиці Шевченка чи не більшим комуністом, як: Маркс, Лєнін і Троцький. Представляючи Шевченка таким — накинувся на найсвятіщі почування реліґ. і нац. публики. А коли характеризуючи твр Шевченка: „Гус", назвав Папу „земським ідолом", — священики, що сиділи в перших рядах крісел: о. дек. Бенцін, о. Мих. Вовчик на знак протесту опустили салю. За ними вийшли деякі світські інтеліґенти: Вп. пп.: д-р І. Хома, місц. лікар М. Мацевка, емерит. директор виділ. школи і директор кооп. „Торговля" й інші. Теж на знак протесту майже вся публика, що сиділа на кріслах, референта, коли скінчив, не оплескувала, тільки оплескувало його пару тупоумних сельробів, хоча реферату не розуміли, бо не розумів його (може се був з централі сельроба присланий реферат) певно й сам референт.

Такі нині часи! Ідемо на свято Шевченка, що бвіддати Йому, як національн. поборникові честь, а на концерті чуєш, що Шевченко був комуністичним поборником, що був атеїстом і т. п.

Відповідь референтові вступного слова — дав правник п. Волосянський деклямацією твору Шевченка: „До живих і мертвих". З певністю бувби прекрасно віддеклямував цей твір п. Волосянський і без діткнення його нац. і реліґ. почувань вступним словом. Тай по цім віддеклямував „До живих і мертвих", як не може краще й з переняттям й з виразною дікцією слів й з апострофами — словом з всіми деклямаційними вимаганнями. — Так, що та деклямація була зенітом краси концерту.

Свято закінчилося відспіванням нац. гимну „Ще не вмерла Україна".

При кінці моєї дописи смію запитати хв. Виділ Читальні „Просвіта" в Ст. Самборі: Чи не було вже кому іншому дати вступного слова? А коли вже далося п. Іл. Тисовському, то чи не було вже кому з виділових (думаю, що всі в Виділі грамотні) переглянути реферат його? Таж розперезаність була до передбачеання.

Ґість.

НОВИНКИ.

Сніг в Татрах. З Закопаного повідомляють, що всі дооколичні гірські хребти покриті були в неділю снігом. В загалі в цілій Галичині температура значно обнизилася. У Львові стрічалося на наші Зелені Свята на вулицях людей в зимових плащах і футрах.

Затроєний ліс? Варшавський „Наш Пшеґльонд" доносить із Лодзі, що велике занепокоєння викликали там чутки про це, що ліс в недалекому літнищі Вішньова Ґура — затроєний! Оповідають, що там на деревах ростуть якісь „гриби", що заражують людей недугою рака. Лікарі заявляют. що ці чутки зовсім недорічні. Та паніка не перестає й літники масово покидають літнище.

Видалення Сємйонова з Польщі. Предсідник російського комітету в Польщі Віктор Сємйонов, увязнений по замаху Войцеховського на торговельного радника посольства СССР Лизарева, виїздить на домагання польської влади з Польщі.

Стан засівів у світі. По даним хліборобського Інституту в Римі представляється стан засівів в поодиноких частях світа ненадзвичайно. Найсумнійше представляються засіви в середній і південно-східній Европі. На загал в Европі на 35 міл. гектарів землі обсіяної озимою пшеницею. 11 міл. гект. представляються ліпше як середно, 5 міл. середно, 3 міл. гірше як середно, а що до решти 16 міл. у Франції і СРСР. брак взагалі справоздань. Щодо жита то на 42 міл. гект. обсіяних житом, 10 міл. представляється гірше середно, 3 міл. середно, щодо решти нема ніяких урядових даних. В Злучених Державах стан засівів представляється ліпше як середно і відсотково дасться очеркнути цифрою 68.8 проц.

Протест проти конкурсу краси. В еспанськім місті Сан Себастіян мав відбутися минулого місяця заходами місцевого туристичного клюбу конкурс краси. До конкурсу одначе не дійшло, бо союз жінок катол. акції вніс до властей протест проти такого уладження, що суперечить християнським традиціям католицької Еспанії.

Доля „Італії". Воздухоплав „Італія", на котрім ґен. Нобіле осягнув в перелеті північний бігун, в поворотній дорозі впав мабуть жертвою нагальної бурі. Цілий минулий тиждень не було вісток про „Італію". Уряди Італії і Норвеґії зорґанізували ратункові експедиції, які одначе шукають без результатів за пропавшим воздухоплавом, бо не знають в якій місцевости його шукати. Якраз сьогодні розіслала аґенція „Тасс" телеґрами з Москви, що якийсь радіоаматор з Вознесенська переловив на филі 33—35 м, (що якраз відповідає довжині филь висиланих через надавчу стацію „Італії) радіотелеґраму того змісту: „Італія-Нобіле. Франц-Йосиф. СОС.-СОС. Тіррі... Тено... Ін... Комітет ратункової акції для ґен. Нобіле думає на тій основі, що „Італія" осіла на землю Франца Йосифа.

ОПОВІСТКА.

В днях від 22.—24. червня включно відбудеться перший великий **відпуст** в нашій парохіяльній церкві Залужу Військім, сяніцького деканату і повіту. Дальших і близших вірних, що хочуть користати тут в горах з обильних ласк божих і заспокоїти потреби душі в сам празник Христового Серця, горячо запрошує на це свято уряд парохіяльний.

Війське, дня 5. грудня 1928.

о. Петро Андрейчик, парох.

БІЛЛЯ, БЛЮЗКИ, ШЛЯФРОЧКИ, СПІДНИЧКИ, ПАНЧОХИ, :-: :-: ТРИКОТАЖІ і т. п. :-: :-: **найдешевше поручає фірма** **„ГОЛЬФ" ЛЬВІВ, Кілінського 1.** напроти Віденської Каварні.

167 22—24

Ціни для зареклямования нашого магазину **найнизші.**

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

УПРАВА ІНСТИТУТУ ОО. Редемптористів в Збоїсках п. Знесіння (Zniesienie) подає до відома, що приймає кандидатів на рік шкільний 1928/29. О ближчі інформації прошу звертатись до Управи Інституту. 238 1—3

ДО ЗАМІНИ парохія на доброму Підгірю. Околиця Косівщини, церква одна і під кождим оглядом упорядкована; дім мешк. і господ. будинки добрі, нові; поле добре і вироблене, близьке — за рівнорядну близько міста, де є школи, в околиці Коломийщини.
240 1—3

КОМІТЕТ БУДОВИ мур. церкви **в Потеличі** пошукує квал. будівничого. — Зголошення слати **до Уряду приходського в Потеличі**
236 2—2

Старший асист. універс. Зав. гігієни і бактеріольоґії

Д-р РОМАН ЕПЛЄР

Старший асистент універс. Зав. лікарської хемії

Д-р ЙОСИФ ГЕЛЛЄР

Львів, ул. Трибунальська 4.

Аналізи лікарські мочі, крови, флеґми, мозґовостриженевого плину, дослід змісту жолудка, васерман і т. д. Години орд. 8—12, 4—7.
231 3—4

ВАЖНЕ для П. Т. Духовенства і Читалень! **ЄВАНГЕЛІЯ,** служебники, молитвослови, книжки до бібліотек, книги канцелярійні, оправляє дешево і на час переплетня **П. ПОДОЛЯКА, Львів, вул. Жовківська ч. 28. І. пов.** 149 15-?

ШАПКИ і КАПЕЛЮХИ

у великім виборі
227 1-12
по низьких цінах

І. Віттман, :-: ЛЬВІВ, :-: Трибунальська 1.

ЖЕРЕЛО РУКАВИЧОК і ПАНЧІХ

І. ЗІХЕРА

ЛЬВІВ, пл. Капітульна ч. 3.

169 (напроти КАТЕДРИ) 20—20

поручає **великий вибір рукавичок і панчіх**

Рукавички скіряні 6·90, 7·50, 8·50.		
„ фільдекос і нитяні . . .	від	2·50
Панчохи фільдекос	„	2·90
„ „ І-а	„	4·59
Реформи фільдекос	„	4·—
„ шовкові	„	9·—
Сорочки попелінові	„	14·—
Пантофельки домові	„	6·—
Капелюхи діточі	„	2·50
Краватки шовкові	„	1·90

також палички, парасолі, перфумерія і біжутерія.

ЛЕЖАКИ від 12 зол.
КОШИКАРСЬКІ ВИРОБИ
КИЛИМИ ═══ ЗАБАВКИ
НАРОДНЄ МИСТЕЦТВО

ФІЛІЯ: ГАЛИЦЬКА 5. тел. 30—32. Львів **Коперника 11.** тел. 26—09.

215 7—10 **Людвик Ґеґедіс.**

ПАНСІОНАТИ

Власний виріб! Ціни фабричні!

КОВДРИ	1-сторонні	від зол.	25·—
	2-сторонні	„ „	32·—
	в цвіти . . .	„ „	40·—
МАТЕРАЦИ	з морськ. трави	„	34·50
	з волосані	від „	76·—
СІННИКИ готові		„ „	4·80
ПОДУШКИ з пір'я		„ „	18·—
ГОТОВІ ПІШВИ		„ „	4·—
ГОТОВІ ПРОСТИРАЛА . .		„ „	5·50
„ „ під ковдри з дірками .		„ „	11·50
КОЦИ ВОВНЯНІ		„ „	9·50

ПОЛОТНА - РУЧНИКИ — ОБРУСИ
ФІРАНКИ — КАПИ — КИЛИМИ і т. и.

206 **найдешевше продає** 8-15

ФАБРИКА ПОСТЕЛІ
ПЄТРУШЕВСЬКИЙ — МЛЄКО
ЛЬВІВ, КОРАЛЬНИЦЬКА 6.
Телєфон 37-72.

Цінники даром. — Для шпиталів, пансіонатів і т. п. — Ціни офертові.

„FOSFOR"
ФАБРИКА ШТУЧНИХ ПОГНОЇВ
232 **ЛЬВІВ,** 3—16
вул. Баторого 32, II. п., телєфон 50-69.
(ul. Batorego 32, II. p., telefon 50-69.)

СУПЕРФОСФАТИ: кістки й фосфорово-азотові, **МІНЕРАЛЬНІ** й амонякові,
РЕФОРМАТФОСФИ: кістні й мінеральні від 18 до 26% „P_2O_5!!!"
ТОМАСИНИ: „Kolumeta", „Gwiazda", й инші як краєві так і заграничні.
СОЛИ потасові **й КАІНІТ, АЗОТНЯК, САЛІТРА** (CHORZOWSKA) амонова
САЛІТРА чілійська — **СІРЧАН** амоновий вапно навозове палене й мелене (97% Ca O) — Вапно будівельне.
ФОСФОРИТИ палені й мелені (CaO розп. P_2O_5).

Достава вагоново й детайлічно по цінах фабр. й на найдогідніших услівях кред.

Видає й редагує Комітет У.Х.О. Відвічальний редактор **Роман Гайдук.** З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів, Ринок ч. 10

Ч. 43 (145). Należytość pocztową uiszczono ryczałtem. Львів, неділя, 10 червня 1928 р. Рік III.

НОВА ЗОРЯ

ЧАСОПИС ДЛЯ ПОШИРЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ХРИСТІЯНСЬКОЇ ОРҐАНІЗАЦІЇ

Виходить два рази тижнево: в четвер на 4 ст., під неділю на 8 ст. Адреса: Нова Зоря, Львів, Сапіги 26, І. п. Конто П. Щ.: Краків 405.867. || Передплата в краю: ¼-річно 6 зол., місячно 2 зол. За кордоном ¼-річно 1 амер. доляр. — Ціна числа 25 сот. — Рукописів не звертається.

Про політичні і соціяльні завдання української католицької акції.

І. В історичнім моменті, що саме переживаємо, душа українського громадянства роздерта і тяжко хора. Щобільше, вона навіть небезпечно хора. Глибока психична криза заволоділа нами, і ми бємося в ній неначе ті риби в сітях, шукаючи виходу; шукаємо і не знаходимо...

Криза ся не одна і не проста; вона трояка, і взагалі дуже складна: одна, то реліґійно-культурна, — криза основного нашого світогляду і духової дисципліни; друга, то політична криза, зроджена з безуспішних національних зусиль, з незрілости до самопізнання і самоорудування як нас самих так наших провідників; третя кріза — господарсько-суспільна, коріння якої в загальних повоєнних наслідках і в суперечности між примітивною слабиною нашої економічної сили й обманом соціяльно-революційних теорій. На кождій із сих трьох ділянок національного життя недуга виявляється в боротьбі супротивних ідей, розбіжних цілей і суперечних метод; вони безупинно перехрещуються і витворюють розпучливий хаос у думках, почуваннях і змаганнях.

Про реліґійно-культурне поле не станемо тут ширше розводитися; про нього в нашім орґані вже богато писалося і ще буде писатися більше компетентними перами ніж отсе. На сім місці обмежимося до одного, в данім моменті наймаркантнішого рису отсеї кризи. Біля пятьдесять літ ведеться серед нашого громадянства війна між реліґійностю і безвірностю; освічена частина громадянства, т. зв. інтеліґенція, по сім боці червоного кордону стала щоправда відпорніша на спокуси безвіря і вона виявляє замітну реакцію, одначе протиреліґійний рух зійшов у низи і спрягаючися з соціялістичними й комуністичними гаслами чинить дальше великі спустошення в душах. Та найфатальнійше те, що поширюванню сеї гнилі безвіря богато помагає розлам у так сказатиб реліґійнім таборі. Не лише те, що на нашу національну греко-католицьку Церкву піднявся концентричний наступ з боку православя, протестантського сектанства і латинського прозелітизму — систематично піддержуваних політичною адміністрацією; розєднання і боротьба проявилися і в самому нутрі атакованої твердині. Замість одним фронтом дружно стати проти згаданої висше коаліції ворожих сил, частина покликаних до оборони підняла під гаслом первісного Орієнту револьту проти національно-традиційних обрядових форм нашої Церкви, як пронизаних („занечищених“) впливами Заходу, та сим способом параліжує успішну оборонну акцію.

Правда, не новина се в нашій католицькій Церкві, одначе тим сумніше, що знаходяться у нас люде, які, всупереч усьому історичному досвідови і болючій науці з нього, попадають у помилки батьків ще сьогодні, у такій драматичній ситуації для всього християнства на сході Европи. За дурійку обрядового „чищення“ в 50—70-их роках минулого століття заплатила наша Церква і наша народність дуже тяжко. На Холмщині і Підляшу, як знаємо, „очищено“ уніятський обряд так основно, що дуже скоро не стало ні унії, ні православя, ні Русинів... В тогдішній Галичині натомість, греко-католицька (руська) більшість усеї людности коронного краю, протягом двох десятків літ „чищення“, зробилася безнадійною меншостю. Коли ся нещасна акція не скінчилася ще сумніше, так прим. як на Забужю, то дякувати треба двом обставинам: одній тій, що тодішній обрядовий рух виходив із таких кол нашого громадянства, які мали на оці більше національно-політичні цілі — москвофільство, і які тим самим зустрічали сильний відпір з боку українсько-національних елєментів; а друга, ще важніша обставина хоронила нас тверда і шира оборона Унії з боку австрійського уряду. Сьогодні знов ні одна ні друга обставина не має місця, і тому нова дурійка тим небезпечніша.

З чисто-реліґійного пункту погляду вона є каригідним заломанням спільного фронту в обороні реліґії і Церкви проти затій антихриста; з історичного становища, се революція проти своєрідного віками усвяченого характеру нашої Церкви, — революція, що не маючи і не можучи мати жадних позитивних цілей (бо „гелєнізм“ то історична фікція, вимисл, фантом, а не дійсність) мусілаб довести Церкву до повної руїни; вкінці з національного пункту погляду сей відновлений обрядовий рух, коли він строїться у піря національної ідеї, то що-найменше фарисейство: бо ні народна маса, ні навіть загал інтеліґенції не відчуває ані тої мнимої небезпеки „латинщення“, ані потреби боротися з її хоробливими привидами.

Та на жаль, сей рух, беручи його з національного становища, то щось більше як фарисейство. Се дійсна національна небезпека, яка загрожує не лише істнуванню нашої обєднаної Церкви, а й самої народности. Колиб т. зв. „византійська“, „гелєністична“ чи „східна“ течія дійсно перемогла у нас і завернула наш обряд і церковну орґанізацію на сотки літ у зад, як сього вона голосно домагається, то протягом кількох десятків літ у Галичині пропавби й обряд і само українське плємя, а вся остання, не-католицька, маса українського народу безповоротно стратилаб не тільки свій найважніший історичний бастіон, а й єдину свою галузь, що звязує орґанічно її з західно-европейською цивілізацією.

Таким способом доходимо до ствердження факту, що „восточний“ напрям у нашім церковнім життю то не лише обрядове питання („попівське та дяківське“, як дехто з наших світських людей уявляє собі), що він є першорядною національно культурною і високо-політичною проблємою. Наші „восточники“ нехай не дурять себе й инших тим, що мовляв по упадку царської Росії нема старої православної небезпеки. Ні, на стілько воно сильне, щоб бути оруддям або аванґардою кождої иншої ворожої нам сили, не лише царської, а й прим. большевицької; дотого, за нашу попередню обрядову дурійку ми заплатили гекатомби не лише в користь православя і московства: ні, жертви в той бік були розмірно незначні, натомість далеко болючіші жертви потерпіли ми за се, і з того самого приводу, по другім боці — за нашими плечима. Одним словом, наші „византійці“ мусять зріло подумати над історичною відповідальностю за свої затії і над тою можливостю (для нас — певностю), що вони є тілько сліпим знарядом „невидимої руки“...

КАВА ГАҐ

Ощаджує серце й нерви.

В пятницю 8. червня відбудеться в **„Народній Торговлі“ — Ринок 36** пробне варення найздоровішої, зернистої **„КАВИ ГАГ“** без кофеїни.

В суботу — 9. червня у фірмі **Й. Озьмінський — Галицька 7.**

Попробуйте раз, а стало будете пити! 242

Марійське Товариство Молоді.

(З приводу десятиліття основин.)

25. травня минуло якраз десять літ від хвилі, коли у Львові під проводом о. д-р Йосафата Маркевича ЧСВВ оснувалася перша студентська Марійська Дружина. Оснувалася ця нова католицька орґанізація в найтяжчих умовинах життя, котрі витворила тоді вже чотири роки треваюча світова війна. Під ясним прапором Пречистої Марії згуртувалося невелике число української молоді якраз у той час, коли деморалізуючі і руїнницькі впливи збольшевиченого Сходу, почали нуртувати серед нашого громадянства а головно серед молоді.

Визвольна українська війна в 1918 р. спинює на довший час розвиток товариства. Молоді члени Марійської Дружини вступають у ряди Української Армії і повертають доперва з кінцем 1920 р. В той час основується перша академічна Мар. Дружина, що з лют. 1921 при видатній допомозі старшого громадянства починає видавати катол. студентський журнал „Поступ“. Тимчасом орґанізація укр. катол. молоді в Марійських Дружинах поширюється на цілий край, обхоплюючи не лише міста, але й села. Душею орґанізації є о. Маркевич, що весь свій труд

і хист посвячує справі катол. орґанізації молоді.

Сьогодні, по 10 роках, існує вже поверх 100 „Марійських Дружин Молоді“, які мають свою централю у Львові т. зв. Головну Управу Марійського Т-ва Молоді (МТМ). Філії товариства повстали теж за океаном серед еміґрантів в Канаді, Злуч. Державах і Бразилії. Великі заслуги поклало Марійське Т-во на полі видавництва і поширення доброї катол. літератури. Протягом 10 літ свойого істнування поширило воно близько 2,000.000 примірників своїх і чужих укр. катол. видань.

10 початкових літ в життю орґанізації це дуже коротенький період. Багато вложеної праці ще не могло видати овочу, бо ще не прийшов свій час. Але судячи по тим, що Марійське Т-во вже осягнуло за цих перших 10 літ свого істнування, мы певні, що дальший ще кращий його розвиток залежний та що роля МТМ, як найвизначнійшого двигуна в українськім католицькім відродженні буде зазначена в історії нашої Церкви.

МАҐАЗИН ФУТЕР
ВІКТОРА ЗІХЛЄРА СИНИ
Львів, пл. Галицька 14. І. пов.
Поручають **футра** дамські, мужеські, футряна галянтерія. Приймають всякі кушнірські роботи. Переховування футер через літо. Ціни дуже низькі. 201 6—30

Найбільший вибір
всяких товарів блаватних,
великий вибір
СУКНА
поручає фірма
АНТІН УВЄРА
Львів, вул. Галицька ч. 10.
Те саме дотичить філій:
у Стрию, Дрогобичі, Тернополі, Тарнові.
207 Ціни незвичайно низькі! 5-10

КНЯЗЬ ЯРОПОЛК І-ий.

В 950-ті роковини мученицької смерти катол. володаря України 11. VI. 978 — 11. VI. 1928.

Князь Ярополк І се один із найвидатніших діячів старої Руси-України, Його князювання (969—978) се незвичайно інтересна доба нашої історії. За часів Ярополка І — і в значній мірі завдяки його діяльности — Україна перейшла від поганства й народоправно-вічового ладу до християнства та монархічно-аристократичного устрою — вступила отже в круг християнських цивілізованих країв. Особливо варте уваги те, що за Ярополка Україна переймала християнську культуру не від Візантії, а від західно-християнського світу.

На жаль, історична наука дуже мало займалася особою й добою Ярополка. Щойно в останніх роках появилися спеціяльні праці, присвячені Ярополкови, в котрих показана видатна роля сього князя в початковій історії пашої Церкви, державности й культури.*)

Ярополк був сином славнозвісного князя Святослава, „мандрівного лицаря-витязя“, котрий все життя провів у далеких воєнних походах — у надволзьких та надкамських краях, на Кавказі й у дунайській Болгарії. Під кінець життя надумався Святослав остаточно оселитися в дунайській Болгарії, прийняв титул „царя Болгарів“ і зробив своєю резиденцією болгарську столицю Переславу, а київський престіл передав у 969 р. синови Ярополкови (инші східно-словянські землі Святослав роздав синам: Деревлянську - Олегови, Новгородську —Володимирови і т. д.). Та вкінці Святославови в Болгарії не повелося. Візантійський імператор Іоан Цімісхій змусив Святослава опустити Болгарію й підписати мирову умову, котрою Святослав зрікся Болгарії. Але Греки боялися, що Святослав, повернувшись на Україну, збере нове військо й спробує шукати реваншу. Тому вони підмовили Печенігів (котрі в серед. X в. розселилися в українських степах) напасти на Святославове військо підчас його повороту на Україну з богатою добичею з Болгарії. Печеніги з великими силами оточили військо Святослава. В битві з Печенігами полягла більша частина Святославового війська. Згинув у ній і сам Святослав (972 р.). Сей огидний підступ візантійців викликав страшне обурення на Україні. Візантійський імператор поспішився тоді прислати до Ярополка послів з даниною, боячися його пімсти й шукаючи порозуміння з ним. Одначе відносини між Україною і Візантією ввесь час правління Ярополка були вельми неприязні. Ся ворожнеча з Візантією мала великий вплив на політику Ярополка.

Своїм характером Ярополк цілком відріжнявся від свого батька. Він не зробився „мандрівним лицарем“ і славним войовником, як Святослав. Не ганявся за воєнною славою та воєнними пригодами. І хоч був — по словам літопису — хоробрий і відважний та мусів — в інтересах своєї держави — провадити війни, про те відзначався лагідністю та людяністю, чув відразу до безпотрібного проливу крови і волів мир ніж війну. Се був не тільки воєнний провідник та оборонець свого краю, як більшість його попередників-князів, (як його батько Святослав або прославлений „билінами“ — „віщий“ Олег), але п р а в д и в и й м о н а р х, що дбає про добробут своєї держави та змагає до її зміцнення та всебічного розвитку. Знаємо з літопису, що Ярополк користувався пошаною й любовю культурнішої частини своїх підданих — київських „гражан“, тобто вищих і середніх верств київського суспільства.

Не зважаючи одначе на миролюбні нахили, Ярополк мусів провадити кілька воєн. Того вимагали політичні й господарські інтереси України. Україна під той час була поділена на кілька окремих невеличких „земель“-держав, майже самостійних і мало звязаних між собою. Вправді, деякі з попередників Ярополкових старалися підпорядкувати Київу инші українські й сх.-словянські землі.

*) Найважніші з тих праць: В. П а р х о м е н к о: „Христіанство Руси до Владиміра Святого“ (в журн. „Вѣра и Разумъ“, 1912, ч. 9 і 10); йогож: „Начало христіянства Руси“ (1913); Н. Т.—Б.: „Князь Ярополкъ Святославовичъ—к а т о л и ч е с к і й г о с у д а р ь Р у с и (По случаю 950-лѣтія его мученической смерти: 978—11 VI.—1928)“; В. З а ї к и н: „Христіянство на Україні за часів князя Ярополка І“, та ин.

Повістевий фейлєтон „Нової Зорі“ з дня 10. VI. 1928. 38

ОСИП НАЗАРУК.

РОКСОЛЯНА

Українська історична повість з 16. століття.

Бувший монах зблід. Одиноке слабе місце мав у своїй душі, коли йшов до сеї дівчини. І якраз те місце вичула вона невинною душею. Зразу хотів пояснити їй, що Церква все прощає, коли бачить покаяння і щирий жаль людини. Але не міг отворити уст, такий став пригноблений при тій молодій чистій дівчині. І сидів мовчки.

Мовчанку перервала вона:

— „Я сама поїду молитися Божій Матери в Іверській іконі на святім Афоні!„..

Не пробував їй пояснити, що се недопустима річ, бо ще прапрадід теперішнього султана Магомет прирік на просьбу святоафонських монахів не допускати жінок на святий Афон. І від того часу се султанське приречення не було ніколи зломане таксамо, як придержувалися його передтим і християнські царі від часів Константина.

Думав над тим, чи не захиталося щось у тій молодій дівчині? Чого вона захотіла їхати на прощу до все прощаючої Матери Божої Воротарниці в Іверській іконі на святім Афоні?

Розумів, що на перший раз досить сказав і досить зробив. Чув, що сам був зранений у найчуткіще і найбільш болюче місце своєї скаліченої душі. Але очевидно якимсь чином зранив тепер душу також сеї дитини, хоч не знав ще, чим і як. Бо дивна є душа людини: Вона більше таємна від середини пущі і від морської глибини і від небесної безвісти. Бо незбагнутий Сотворитель тих див дав душі людини свобідну волю вибору між добром і злом, між вірністю і ломанням її. І тим зробив ту душу подібною до себе.

А в душі Настуні виростало як горючий корч ясне бажання, піти на прощу до Богоматері в Іверській іконі на святім Афоні. Піти і висповідатися зі своїх покус і просити поради. Бо й когож мала просити в сих мурах палати, де на чорній брамі Бабі-Гумаюн сторчали окрівавлені голови людські...

X. ЯК РОСЛА ЛЮБОВ ПАДИШАХА.

Дивний єсть звязок мужчини з жінкою, а імя йому таємниця. Глибінь тої таємниці пізнала тільки Церква. І тому — не розвязує її, тай називає тайною.

I.

Молодий Сулейман спробував ще раз освободити свої почування й думки від чару блідої дівчини. Перейшовся по иньшім крилі і відвідав свою першу жінку. Успокоївся.

Але як тільки зголосився Мугіеддін-Сірек зі своїм звітом у дорученій йому справі, Сулейман знов занепокоївся... Який вислід? Що приносить йому старий приятель?...

Мугіеддін докладно переповів султанови все, що довідався від бувшого монаха.

Цікавість султана росла. Він запитав старого Мугіедділа, що думає про вислід.

— „Нічого не можна ще думати,“ сказав старий. — „Се дивна дівчина.“

— „А що робити, як упреться їхати на Афон?“

— „Гадаю, що коли попередні володарі опиралися дивним забаганкам жіночим і додержували приречень своїх батьків, то опреться і Султан Сулейман. І ще радивби я вислухати, що скаже Муфті Кемаль Пашасаде.“

Султан вже був непевний, чи опреться, хоч не міг собі уявити того, як можна зломити батьківське приречення. Але та непевність так його подразнила, що зараз наказав заповісти свої відвідини молодій Хуррем. Постановив зимно поводитися супроти неї й не уступити перед її афонською забаганкою.

Вже на коридорах, якими йшов до кімнат Ель Хуррем,

Але їх старання давали досить слабі наслідки. Навіть зовсім близька до Києва Деревлянщина не хотіла узнавати київської зверхности й попередники Ярополкові на київськім престолі мали багато клопоту з нею. Святослав зовсім не дбав за те, щоб звязати міцніше сх.-словянські землі. Навпаки, Ярополк, здається, цілком свідомо змагав до того, аби всі сх.-словянські краї злучити в єдину державу, щоб усунути цілком місцевих сх.-словянських князів та створити сх.-словянську імперію, подібну своїм політичним устроєм до Візантійської. Особливу увагу Ярополк звернув на прилучення до Київської Української Держави тих сх.-европейських країв, через котрі йшли найважніші торговельні шляхи Сх. Европи. Се були землі: 1) Деревлянська та ин. зах.-українські (через них ішов шлях у Зах. Европу, з котрою Київська Держава розвинула в той час постійні та живі зносини), 2) Кривицька та Новгородська (через них ішли шляхи до Балтійського моря) і 3) південно-українські степи, зайняті в значній части Печенігами (туди йшли шляхи до південного Дунаю, до Чорного моря, Криму, Кавказу і т. д.). За опанування сих земель Ярополк і провадив головні війни. Передовсім він завоював Деревлянщину й остаточно прилучив її до Київської землі. Деревлянський князь Олег, брат Ярополка, підчас війни згинув. Від того часу окремі деревлянські князівства перестали істнувати, а неспокійне деревлянське племя злилося з київськими Полянами. Щасливі були також війни Ярополка з Печенігами. Ярополк їх тяжко погромив і змусив до послуху та вплачування данини. Своєю вмілою політикою супроти Печенігів Ярополк відновив утрачене перед тим панування Київської Руси-України над українськими степами, забезпечив південні торговельні шляхи й усунув небезпеку печенізьких нападів на Україну. Удатною була якийсь час і боротьба Ярополка з новгородськимкнязем Володимиром (другим братом) за панування над просторими північними (Кривицькою та Новгородською) землями. Ярополк змусив Володимира покинути сі краї й втекти у Скандинавію, а Новгородську та Кривецьку землі прилучив до Київської Держави. Маємо вказівки з літопису, що Ярополк завоював ше й инші сх.-европейські землі, знищивши місцевих князів. Але подробиць тої боротьби літопис не переказує.

Рівночасно з тими завоюваннями, що змагали створити єдину сх.-европейську державу з центром у Київі та забезпечити господарчі інтереси України, відбувалося, відповідно до нових обставин, перебудування внутрішнього ладу на Україні, зміни в управлінню, суді і т. д. Дуже імовірно, що коло тогож часу появився й перший збірник права в старій Руси-Україні—перша половина короткої редакції „Руської Правди“.*) Змінявся характер князівської влади, повставали нові уряди. Виростало значіння старшої дружини й місцевого київського боярства, що зливалися в одну вищу суспільну верству, збогачену війнами та розвитком торгівлі й всього господарства. Разом із тим виявлялася й ріжниця поміж вищою верствою—„луччими людьми“, „гражанами“, боярами й старшою дружиною з одного боку, і „чорними людьми“, „смердами“ або просто „людьми“ — з другого. Занепадало значіння віча. А натомісць набувала державної ваги князівська рада, до котрої входили старші дружинники князя та київські (полянські) бояре. З невеликого „державоподібного“ київсько-полянського краю, з вічевим народоправним устроєм(краю, котрого кордони йшли на кількадесять верст від Київа), Київська Русь-Україна перетворювалася в велику сх.-европейську державу з аристократично-монархічним правлінням, котра перейймала від сусідних народів їх культуру й намагалася вступити в круг цивілізованих держав. Ся еволюція Київської Української Держави виразно виявилася під кінець князювання Ігоря (діда Ярополкового), тобто в 940-их рр. і продовжувалася за часів правління св. Ольги (б. 948—962). Вона по части припинилася при кн. Святославі, котрий був прихильником старинного укладу життя і старих поганско-лицарських традицій. Але за Ярополка суспільно-політичний і культурний розвій України відновився з більшою силою. Бо сам Ярополк, вихованець св. Ольги, змагав до перебудови своєї держави на нових основах.

Щоб уможливити дальший культурний і політичний розвій України, Ярополк мусів перевести реліґійну реформу. Тогочасна культура була основана і найстисліше звязана з реліґією. Засвоїти тогочасну християнську (згл. східну: магометанську або жидівську) культуру Україна могла тільки прийнявши християнську (згл. магометанську чи юдейську) реліґію. Неменше значіння мала реліґія й для політичної еволюції Київської Держави. Щоби дійсно обєднати сх.-европейські землі в одну державу і злучити ріжноманітні племена й народи Сх. Европи в один державний нарід, в одну націю, необхідно було передовсім зєднити їх одною вірою і єдиною реліґійною орґанізацією. Щоби зміцнити владу князя (досить слабу в сх.-словянських землях в поганську добу), треба було освятити її ідеєю монарха, що править з ласки Божої і т. д. З трьох монотеістичних реліґій, котрі становили разом з тим основу трьох ріжних тогочасних цівілізацій, Ярополк безперечно мусів схилитися на бік християнства. Вихований св. Ольгою і жонатий з хри-

*) Видатний найновіший дослідник „Руської Правди“ проф. К. Л. Гетц доказує, що перша частина короткої редакції „Руської Правди“ була складена ще перед Володимиром Вел., отже очевидно десь в часі між князюванням Ігоря († коло 948 р.) та князюванням Ярополка (969—978). Але більш правдоподібно, що вона була складена таки вже за Ярополка, коли українська культура почала помітніше розвиватися.

Ново відкритий Магазин трикотів і жіночого білля

Тадея Вітека, Львів, Рутовського 1, поручає по виїмково низьких цінах реклямових

Панчохи — Жіноче білля — Скарпитки
Комбінації — Трикотові вироби — Спортові панчохи
Ґарсонки — 218 — Жемпери камізольки — 1—5 — Батистові хустки

зауважив, що служниці й евнухи дивляться на нього зовсім інакше, ніж дивилися досі: з якоюсь більше напруженою увагою й надзвичайною цікавістю. Та їх цікавість була така велика, що навіть важилися не схиляти належно голов, щоб тільки докладніще придивлятися йому. Се його дратувало. Але рівночасно та їх цікавість уділилася й йому.

Евнухи, що стояли біля кімнат Ель Хуррем, отворили йому двері так якось дивно, якби вже не він тут був головна особа, а та бліда невольниця, до якої йшов!... Усміхнувся, як усміхається в думці лев, що переходить попри нору мишки.

Вступив напрасним, молодечим кроком.

І — тихо став майже біля самих дверей ясно освітленої кімнати Ель Хуррем.

Його любка очевидно ждала на нього стоячи. Але була се рішучо вже не та сама дівчина, з котрою недавно говорив. Так основно змінилася... Хвилю не здавав собі молодий султан справи з того, що саме сталося з нею. Щойно помалу освідомлював собі свої враження.

Першим, дуже сильним його вражінням, був її поклін — рівний, спокійний і поважний. Так здоровила тільки одна особа, яку досі знав: його молода ще мати, яку султан дуже шанував. Мимохіть порівняв їх знов у душі. І знов здавалося йому, що вона має в собі щось подібне до його матері.

Другим сильним вражінням був одяг Ель Хуррем. Се вже не був сірий одяг невольниці, який заслонює красу тіла. Через тонкі і як сніг білі муслини перебивало її рожеве молоде тіло, дискретно заслонене і гарне, як весняна земля, що родить пахучі квіти. Накинений на рамена плащ з темних фарарів, підшитий дорогим адамашком, спадав аж до маленьких стіп, обутих у мешти з біленького шовку. На грудях мала чудовий нашийник з біломатових перлів, а на золотистім волоссю білошовковий турбан на турецький лад. На нім пишався горючий камінь. Виглядала в тім одязі як правдива султанка...

Але найбільше враження робила вона сама: її великі спокійні очи й маестатично-спокійне обличча і ціла постава. Щось тепле й дуже живе било з її на око спокійного обличча. З очей видніла якась думка, що так оживляла її личко, як горючий камінь оживляв її турецький турбан. Молодий султан відчув інстинктом любови, що то нова думка відродила її та що довкруги тої думки збирається у неї все: кожда частинка її одягу і прикрас, кождий її рух і кождий напрям, всі її почування й гадки.

— „Чи се може початок любови, любови до мене?“ подумав на хвильку. І дрож перейшла його тілом як електрична струя. Почувся більшим і сильнійшим, мовби щось доповнило його силу. Подібне враження мав тільки в кімнаті своєї матери. Але се було сильнійше, приємнійше й мало в собі щось, що непокоїло його душу — можністю утрати.

Все те разом заворушило змисли й ум Падишаха та скристалізувалося в нім в одно одиноке, міцне не то почування не то думку: „Вона повинна бути моя жінка!...“

Пригадалися йому слова досвідченого Кізляр-Аґи, що благословенна Хуррем виглядає в новім одязі як рожеве сонце у квітах ясмину. Був йому вдячний за таку оцінку своєї любки. Так, вона дійсно виглядала як ніжно-рожеве сонце, ранним ранком оточене білою імлою небесних муслинів. І в душі молодого Сулеймана почався новий ранок життя.

Вона весь час мала скромно спущені очи. Не оглядала його, бо не потребувала: інстинктом жінки чула, що діється в нім. Спокійно ждала, що скаже.

Молодий Сулейман, опанувавши перші враження, промовив:

— „Ти зібрана на вихід?“

— „Так. Може підемо в парк?“

Як би була сказала: Ходім до парку! — бувби напевно відповів: Ні, останьмо тут. Але вона тільки питала, чи може піде в парк. Відповів:

— „Підемо, дуже прошу. Там дійсно дуже гарно.“

(Дальше буде.)

стіянкою, Ярополк без сумніву був добре знайомий з християн. релігією, підлягав християнському впливови. Його особиста вдача, як малює її літопис, гармоніювала з етичними вимогами християнської релігії. Християнство мусіло робити на Ярополка враження не тільки зовнішною красою та могутньою християнською цивілізацією, але і своїм величним релігійно-етичним змістом. До тогож центри ідейства й магометанства у Сх. Европі — Хазарія та камська Болгарія — під той час уже занепадали, звязки України з арабсько-магометанським світом слабшали. Натомість розвивалися зносини України з християнським Заходом.

Нема сумніву, що Ярополк розумів велику могутність, вартість і значіння християнської релігії й культури, дуже прихильно ставився до християн і християнства, підтримував зносини зі Св. Римським Престолом*) і сприяв християнській місії у Сх. Европі. Далі на підставі цілої низки прямих і посередних вказівок західних хронік (св. Петра Даміані й продовжателя Адемара), східних жерел (Магомета-аль-Ауфі) й нашого літопису, мусимо зробити висновок, що Ярополк був християнином. Як бачимо з хроніки П. Даміані, християнство прийняв Ярополк від зах.-християнського католицького епископа св. Боніфатія і разом з ним щиро працював над поширенням християнської віри на Україні та в инших сх.-европейських землях. При тім, здається, Ярополк безпосередно боровся з поганством, нищив ідоли і т. и. З огляду на ворожнечу України з Візантією, християнство за часів Ярополка ширилося з Заходу, а разом із тим і в старо-українській культурі лучилися складники західної цивілізації з візантійськими, що проникли були на Україну ще перед тим.

Християнська й взагалі реформаційна діяльність Ярополка зустрічала співчуття з боку вищих та середних верств українського суспільства, котрі любили свого видатного й енергійного монарха. Але в нижчих верствах і серед окремих осіб у дружині, привязаних до старинних традицій, старого ладу й поганської віри, реформи Ярополка, а особливо християнська місія та боротьба з поганством, викликали сильне незадоволення. Міцну фортецю мало поганство в новоприлученій до Київської Держави північній Новгородській землі. Се все використав Володимир, прогнаний Ярополком з Новгорода. Пробувши в Скандинавії біля двох років, він зібрав там варязьку дружину й за її помічю повернув собі Новгородську землю, а потім рушив на Київ. Боячись повстання прихильних до поганства нижчих верств київської людности, Ярополк покинув Київ і втік на півд. схід до м. Родні. Але тут його оточили варяги Володимира і, через зраду його боярина Блуда, убили 11 червня 978 (чи — по инш. відомостях 979 чи навіть 981) року.

Князем київським і майже всієї Сх. Словяншини став Володимир. Спершу він намагався відродити поганство й старі традиції та старий лад на Україні. Але, як мудрий монарх, скоро зрозумів дух й інтереси Руси-України. Він приняв й остаточно утвердив на українських, а по части й инших сх.-словян. землях, християнську віру й культуру та з великою енергією й талантом старався перевести в життя ідеї єдиної великої сх.-словянської монархії та перебудови внутрішнього життя Сх. Словяншини на основах християнської культури. В усій тій діяльности св. Володимир Великий був у великій мірі продовжателем діла, що його розпочав був Ярополк. В. З.

*) Про зносини Ярополка з Апостольською Столицею заховалися відомости навіть в нашім старо-українськім літописі.

ЛЕВ ОППЕР

Склад сукна і блаватних товарів

в Золочеві,

поручає: **СУКНА, ВОВНИ, ПОЛОТНА, ШОВКИ, також найновіші сезонові креації**

по найнизших цінах.

Замовлення з провінції полагоджується відворотною почтою. 230 3—8

Між „пролетарськими письменниками".

Великі дневники живо коментують отсю нову аферу большевицьких, сим разом літературних головачів.

Сими днями закінчився в московськім ґубернськім суді процес проти трох совітських письменників Альтшулера, Анохина і Аврущенка. Їх судили за те, що на „літературнім вечері" всі три — знасилували „комсомолку" Ісламову, внаслідок чого Ісламова поповнила самогубство. Суд засудив Альтшулера на 6 літ, Аврущенка на 4, а Анохина на 3 літа тюрми (лишения свободи) — всіх без строгої ізоляції і без позбавлення прав.

Всі три обжаловані „пролетарські письменники" старалися скинути з себе вину, очорнюючи свою нещасну жертву. Що більше, в їх обороні, в обороні „молодих талантів" виступив гурток молодих поетів. Одним словом „скандал в благороднім семействі". Тут навіть большевицьким часописам випадало обуритися. З того приводу „Красная Газета" пише: „Всі ті „симпатичні" молодці — цеж живі обвинувачення проти нас. Ми самі спішимось годувати нетяг. Ми самі, не спитавши розуму, нашептуємо їм до вуха, які то вони страх мудрі і знатні, а потім дивуємося й хитаємо головами, коли одні покажуться негідниками й допускаються злочинів, а другі — дурнями і пишуть зажалення до прокуратора". А знову „Рабочая Газета" так описує сторонників і симпатиків трох „прол. письменників" на процесі: „... Продираюсь крізь гущу неозначеного типу молодців з паличками в яскравих краватках, з сильно напудрованими щоками, котрі досить недвозначно виражають спочуття обвинуваченим і насолоджуються „пікантними моментами" процесу..." Та доволі і цих виписок! Тхне від них гнилю морального розкладу нещасного народу. Цей розклад „старого міра" роблять большевики цілком свідомо вже десять літ, а нарікання всяких „Красних" і „Рабочих" це звичайне фарисейство.

Присилайте передплату!

о. ЛЕВ ВАНЬ.

„Розмова з могилами".

Проповідь виголошена на могилах полеглих героїв в Самборі в день Зелених Свят ц. р.

„Кости ваші процвитуть як молода зелень". (Ісая 66, 14).

Свята Мати Церков, розуміючи потребу нашого серця, скликала нас, своїх дітей, нині тут на це місце вічного відпочинку, щоби з її молитвами злучили ми свої горячі мольби за „вічное упокоєніе" померших.

Наші молитви скріплює глибока віра, що Найвищий Суддя буде милосерний для тих душ, що їх тіла спочивають вічним сном у тих темних могилах, у тих, так дорогих нашому серці гробах. Ми напевно надіємося, що їх душі, увінчані невянучим вінцем вічної слави, утішатимуться весіллям небесної щасливости тому, що за життя виявили вони найбільшу любов, бо немає більшої любови, сказав Ісус Христос, як хто життя своє віддає за своїх другів.

Чийж то тіла тут зложені?!.. Які це могили?!...

Спочивають тут українські жовніри, наші дорогі товариші, наші сердешні приятелі, наші від крови браття!... наша гордість!... наша слава!!!

Це могили тих, що як Макавейські браття стали до боротьби за нарід, за його святощі.

Що бажали стрясти з нього тяжкі кайдани неволі і цілий світ почув їх брязкіт.

Що через них пізнали народи світа, як тужно зітхає український нарід до свободи, як високо цінить волю, як дорого платить за неї.

Що бажали вільної й незалежної України і для здійснення цього ідеалу поклали свої буйні голови, своє молоде життя на кровавім жертвеннику Вітчини.

Що терпіли і вмирали за весь український нарід, за всю Україну!!!

Співатимемо „Вічная память" не лиш тим борцям, що їх тіла ось у тих гробах спочивають, а всім українським героям, яких кістки біліють по всіх сторонах українських земель, яких могили самітно плачуть по лісах, під зеленими гаями, при пільних межах, в придорожніх ровах, під червоною калиною.

Тим, що згинули в таборах і тюрмах, що повисли на шибеницях, бо й на шибеницях умирали найкращі сини України!.

Українські борці!

Зібралися ми тут нині так численно, не лиш тому, щоб молитися за Вас, але також щоб із вами говорити:

Щоб як на сповіди виявити Вам наш гіркий біль, нашу жалісну скаргу і сердешню тугу!...

І сказати Вам, що тяжкий камінь гнете нашу трудь, як нам щось віддих запирає, як наше серце трівожно б'ється — хоч воно не в розпуці, бо це діло слабих духів.

Заявляємо перед Богом і перед усіми, що Ваші труди і жертвенна смерть не підуть на марне, бо хоч побіджена Україна, та не побіджене в нас бажання волі.

Тут на тих могилах освячених Вашою кров'ю, свято приріка́ємо ніколи не хилити в низ прапора Нації, а нести його щораз вище і вище доки не заясніє в золотих сонячних лучах Волі, на сніжнобілих верхах Слави!..

Ви знов там з неба благословіть нас!... Говоріть нам про славу невмірущу ваших визвольних змагань!... Учіть нас, як любити Батьківщину, як за неї терпіти.. Учіть нас карности, єдности, характерности!

Вашої науки, вашого приміру так дуже нам тепер потрібно!

Бо з Вашого приміру ростимуть великі духи, бо Ваш дух зродить сильну волю й великі діла! Хай тому з Утішителем Святим, Духом Правди зійдуть на нас і Ваші духи і ведуть нас визвольним шляхом Українських Січових Стрільців на ясні зорі, на тихі води до Свободи.

Дорогі Браття і Сестри! Шануйте ті могили наших героїв, як шануєте могили своєї рідні! Ведіть сюди ваших дітей та розказуйте їм, як славно боролися ті козацькі сини до смерти загину, як по геройськи вмирали за волю рідного краю!... Приходіть тут усі й розмавляйте з їх чистими сільними духами і самі ставайте в Божому законі духово вільними! Бо лиш тоді добудете волю, коли будете її мати перше у ваших душах і тоді щойно сповняться на нас слова Господнього Духа, що говорив устами пророка Захарії:

„Ось я визволю люд мій із земель восточних і з земель від заходу Сонця — і будуть вони моїм людом, а я — їх Богом у правді і справедливости". — Амінь.

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ.

Евхаристичний конґрес в Лодзі. Катол. пресова аґенція подає програму Евхаристичного конґресу в Лодзі, що відбудеться між 29. VI—1.VII. Участь у конґресі візьме Апостольський Нунцій архиеп. Мармаджі. Для німецьких католиків відбудеться окреме Богослуженнн підчас якого еп. Кубіна виголосить проповідь по німецьки.

„Тиждень вишколу“. (КАП.) Епископи Чехословаччини взялися дуже енерґічно до перепровадження „католицької акції“ серед вірних. Щоби познакомити загал духовенства з сим новим способом душпастирської праці, уряджено в празькій архидіецезії спеціяльний „тиждень вишколу“, на котрім орґанізатори католицької акції уділять священикам нових і відповідаючих обставинам хвилі порад.

Твір про св. Отця Пія XI. (КАП.) Французьке катол. видавництво **„Bonne Presse“** (Добра Преса) видало перший том твору „Акти Його Святости Пія XI.“ Є це збірка понтифікальних документів теперішнього Христового намісника, що містить енцикліки, бреве і аллокуції з перших двох літ його понтифікату (1922—23). Крім латинського тексту поданий теж французький переклад.

Незвичайна будова церкви. В італійськім містечку Тортоні зачато будову церкви на честь поляглих. Одначе з браку фондів будова лиш дуже поволи поступала наперід. Тоді зголосилося до помічничих праць при будові близько 100 священиків і богословів з околиці. Мешканці Тортони оглядають тепер щоденно робітничий відділ священиків, що зі співом і молитвою на устах йде рано до праці.

Зріст релиґийности на Рад. Україні. (КАП). Берлінський „Руль“ доносить, що в Харкові відбувся недавно церковний православний собор при численнім здвизі учасників. Совітський уряд бажав протиставити йому зїзд безбожників, котрий одначе зовсім не вдався тоді, коли собор звернув на себе загальну увагу. Собор порішив звернутися до большевицької влади з домаганням дозволити навчати в школах релиґії. Тепер виходить на радянській Україні 11 релиґійних часописів.

Сама „настояща“ правда.

(До характеристики ворогів нашої Церкви).

Аґенція „Русспресс“, а за нею й инша преса (рос. „За Свободу“) принесли на днях таку „інформацію“, котру подаємо тут в дослівному перекладі.

В Перемишлі покінчив життя через самогубство питомець уніятської семинарії (!) Ярослав Бенько. Його смерть була результатом (?) трагедії, котру переживають многі представники sic) уніятської галицької Церкви в звязку з переводженою її епископами латинізацією(?). Уніятське духовенство відмовилося похоронити Бенька. Тоді населення Перемишля звернулося до православного священика, котрий відправив похорон по православному обрядови. Католицьке духовенство старалося перешкодити похоронови, але товпа заняла до нього різко вороже становище, внаслідок чого похорон відбувся“.

Просимо тільки порівняти ще ласкаво з дописом з Перемишля в 41. ч. „Н. Зорі“, де описана ця сама подія. З ґімназіяста зроблено питомця „уніятської семинарії“, жертву „латинізації“ епископів і т. д. — все те очевидно з „вдячности“ до „многих представителей уніятской галіційской церкви“ за їх нескривані симпатії до православя. Значиться, прислужилися як могли і вміли, навіть всупереч рідній сентенції „Ври, да меру знай!..“

Справді адською зброєю воюють вороги нашої Церкви, тою самою впрочім, що й її „оборонці“.

Політичні вістки.

З СОЙМУ. Склад земельної комісії. Соймова рільнича комісія під проводом посла Луцького устійнила такий склад земельної комісії: З. Лещинський (заст. Ванькович) і Гиля з 1-ки, Липацевич (заст. Малиновський) (Визв.), Ю. Павликовський (укр.), Ніскі (ППС.) (як заступник А. Цішак з 1-ки).

ЛІҐА НАРОДІВ. Відкриття 50 засідання Ради Ліґи Народів відбулося дня 4. VI. під головуванням представника Куби п. Аґуеро і Бетанкур. Ся сесія тревatиме тільки один тиждень. Раді Ліґи предложено вирішити в тім часі 40 ріжних справ. Штреземан і Бріян не беруть участи в нарадах. З важнійших справ слід відмітити польсько-литовський спір, про який референував на засіданню в середу представник Голяндії ван Бльоклянд. По дискусії, в якій забирали голос представники заінтересованих держав, Німеччини і Франції, Рада Ліґи згодилася на внесення Чемберлена виготовити відповідні рішення в тій справі. Становище Ради Ліґи Народів у польсько-литовськім спорі буде вирішене доперва на найблизшім засіданню.

КИТАЙ. До Пекіну прибув уже дипльоматичний представник Чанґ-Кай-Шека і запевнив представників держав, що начальна команда національної армії подбає про безпеку життя і майна чужинців, що мешкають у Пекіні. „Дейлі Телеґреф“ повідомляє з Шанґаю, що провідники нанкінського уряду відбули конференцію, на котрій опрацьовано плян орґанізації цілого Китаю з Манджурією включно. Плян предвиджує поділ Китаю на 6 округів, якими мають управляти ґубернатори під контролею Національної Ради в Нанкіні.

Степ широкий край веселий...

ЗМІСТ: Як то добре, що блискає серед ночи! — Про „Раду“ і Крестінскаво. — Як Поляки прослъ наших послів аби брали автономію. — Про веселу спілку між „Укр. Голосом“, петлюрівською „Нивою“ і больш. „Укр. Вістями“ проти „Новой Зорі.“

І. Вся політика, особливож східна, се річ закрита і тому темна. Але як навіть у найтемнішу ніч часом блискає, так і в політиці буває. На щастя для нашого „бідного народу“ і його ще біднійших політиків блискає у нас такий орґан як „Рада“. І так, хто хоче знати, що в даним часі думає і чим іритується робоче-крестянський посол СССР. в Берліні, товаріщ Крестінскій, йому вистарчить отворити „Раду“, котрої редактори — розуміється, що не за „вжитки“ — тільки з любови до „бідного народу“, так виразно виконують інструкції Крестінскаво, що аж пальці видко. Иньші подібно ідейні орґани як зачинають виконувати інструкції посла з далекої матушки Москви, то зачинають здалека і багато пишуть про „ідеали Карла Маркса“, про „всесвітний“ пролетаріят, про „зраду буржуазії“. А „Рада“ через ідеали Карла Маркса простісько йде як через овес — до самої справи. Ось для прикладу така заковика:

Хоч як трудно припустити, щоб такий пан, як тов. Крестінский цікавився тим, що робить такий маленький орґан, як наша „Н. Зоря“, але восточно-радянські мудрці з „Ради“ написали в 58 ч. таку статтю проти нас, що таки приходиться повірити в неймовірне! Вдарили в автономію, — бо в щожби иньше? Будь тут дійсна самоуправа, то чимже можнаб під сю пору сіяти ненависть у народі й показувати на СССР. як на спасенну і „гарну державу“ за Збручем тай зате одержувати — ласкавий усміх Крестінскаво... Отже „Рада“, розуміється, в інтересах „бідного народу“, рушила проти нас, кажучи, що ми „робимо“ содову (!) воду і гірчицю (щось як огірки з квасним молоком), а „в середині“ самогон (чудові наукові означення наших Мек-Доналдів, нехай живуть сто літ!). І то робимо те все „на польських вжитках“, стоячи на тім, що всяка власть свише і — **Roma locuta causa finita...**

Ясно кажучи, беремо аж дві „пенсії“, одну в польських злотих, другу в лірах, що особливо ну й зрозуміло злостить наших приятелів з партії праці, бо вони за свою, розуміється, ідейну працю для „бідного народу“, побирають тільки одну-однісіньку чорноробочу платню — (від своєї редакції...). І як їм не злоститися — подумайт, люде добрі!

Отже — до роботи! І „Рада“ представляє справу так, щоб „бідний нарід“ мав ясний образ того, що „властиво“ діється. Тай не можна сказати, щоб партія праці працювала без успіху: майже всі її, що правда, ще не дуже численні оподатковані члени уявляють собі ситуацію приблизно так:

В соймі у Варшаві польські князі і ґрафи *а навіть соціялісти в червоних киреях від Аман Уллага* — як вюни і пискорі вються перед нашими послами, а все просять одного з них, дуже визначного своїм носом:

— **„Ta bierzcie autonomię! I Rzym za tem i „Nowa Zorja“ to samo mówi i już trzy razy księżyc odmienił się złoty, jak my Was prosimy... Ta bierzcie!“..**

А наш посол їм коротко відрубає: — „Відчепіться — каже, не хочу!“

— **„Ta czemu mówicie: ne choczu...? My Wam i uniwersytecik w Czerniowcach damy (Rumunów cygańskich nabijemy dla was tak abyście mieli uniwersytet blisko granicy swojej, ot jak my w Krakowie. A potem w Knihininie, a potem może zechcecie we Lwowie, a potem w Chełmie, gdzie wasz król Daniel przecież był. I tak aż do Lublina, z uniwersytetami posuniecie się. I źle Wam będzie? Co?“**

— „Не хочу!“

— **„Ta czemu mówicie ciągle ne choczu...?** І кланяються далі в пояс.

А чотири українські клюби (бо тільки їх має наш „бідний нарід“ у Варшаві) кричать з чотирох боків:

— „Не беріть! Най Вас Бог боронить!...“ А наші дикі посли (бо опріч чотирох клюбів маємо й диких послів, хоч між ними є оден більше цивілізований, ніж половина тих, що є в двох клюбах) догукують:

— *„Не беріть! Бо як не возьмете, то ми ще* в Варшаві й Познаню будемо мати укр. університети!... А так пропадуть, як пси на ярмарку“, докидає ще оден науковий аргумент оден з найдикших послів. Тут поляки зачинають іти на уступки і кажуть:

— **„A może Wy nie chcecie takich żmudny h rzeczy jak Uniwersytety. Kto wie, co lepsze? To my Wam wojsko z Kozaków waszych, galicyjsko-małopolskich zorganizujemy. Ot adjutant nieboszczyka Głównego Atamana p. Docenko, człek uczony, tylko czeka. Czy on gorszy od Budennego? Będziecie mieli swoją siłę. Nawet na szlyki po kolana godzimy się. Na co Wam dłuższych?“**

— „Не беріть!“ гукають чотири клюби і всі дикі укр. посли. А поляки просять далі і все нище кланяються. Князь Любомірский аж чоло собі стовк до підлоги, так низько кланяється перед нашими послами. А вони таки з патріотизму, ну й під впливом розумних статтей „Ради“ — ні на крок не уступають. Хоч деякі вже збаламучені статтями „Нової Зорі“, але загал иньших ще патріотичних послів уважає — ne quid наш „бідний нарід“ **„detrimenti capiat** Тай тому до нещастя не прийшло. Аякже. Поляки ходять як потроєні. Спати не можуть. Що виднійші між ними навіть хорують, бо розуміють, яке то тяжке горе для всеї Польщі, що ми ані руш не хочемо автономії!...

Тожто наші доїхали тим полякам! Аж веселіще стає в нашім і так веселім краю.

II. Ну, або чи не весело стає на душі, коли розважити, як то „Укр. Голос“ за „щиру пошану“ Церковного Авторітету всі три наші Владики, очевидно не збагнувши українського пошанівку — згідно і публично напятнували як ворожий Церкві!... На те власне й скаржиться в 22 ч. того орґану якийсь любитель Авторітету, підписаний скромно чорними літерами „о. С.“ Але хоч літери чорні, то душа його мусить бути біла, як лілея, коли його статтю передрукувала поспішно така з польськими ґрішми нічого спільного не маюча ґазета як „Українська Нива“, котрої редактор був прокуратором у процесі *Болбочана. Весела то річ дивитися, як наші* петлюрівці у самій Варшаві заложили „Українську (а не польську!) Ниву“, зложивши передтим прекрасні докази, як будується державу. А тепер ще веселіще дивитися, як вони поширюють на тій „Ниві“ статті з „Укр. Голосу“, котрий спеціяльно плекає пошану для всякого Авторітету. І хто міг сподіватися, що автори з „У. Г.“ навіть петлюрівців позискають для доброї справи а для поборювання злих справ, які пропаґує „Н. Зоря“?... А тим свіжим союзникам поспішили в останнім числі на підмогу — ніхто не вгадавби, хто! — а саме: „Українські Вісти“ з Парижа, видавані большевиками, само собою що для добра „бідного народу“. Ті нам найбільше сподобалися, бо ясно пишуть правду. Обурюються на наш закид, що їх видається за московські рублі. І слушно обурюються: бо одеч відділ московської менниці є у Харкові, значить на Україні. А далі пишуть, що „абсолютно правдиво“ знають, що „Н. Зоря“ виходить за польські злоті. І також мають рацію, бо директори друкарні, *в котрій печатаємо „Н. Зорю“*, до недавна п. Буняк, а тепер п. Сидорак можуть прецінь посвідчити, що ми що суботи виплачуємо за друк польськими злотими. Так є. Нема що крутити, як приперли до муру. Властиво — все те веселі річи. Бо лиш подумайте! Вже нема в нашім „біднім народі“ бідних редакторів: всі що до одного мають порядне державне утримання і то або від Москви або від Польщі. І войну ми програли на оба фронти і з обох боків ґроші сунуть тай ще просять, аби за Збручем не вирікатися „самостійної держави“, а тут аби автономію брати. І чи не веселий то край „соборна“ Україна? А редактори які! Як золото! Тож то спритні хлопці, що так уміють „натягати“ і Польщу і Москву тай ще Італію!... Так як на долоні видко, до якої то ще могутности доведе наш нарід така спритна інтеліґенція. А плюньте поза себе, Братя і Сестри, аби вроків не дістала... Аякже...

НОВІ АРХЕОЛЬОҐІЧНІ ЗНАХІДКИ В ГАЛИЧИНІ.

ПАМЯТКИ КАМЯННОГО, БРОНЗОВОГО, ЗАЛІЗНОГО ТА ВЧАСНО-ІСТОРИЧНОГО ВІКУ.

Найдавнійші сліди людського життя на нашій землі сягають т. зв. передісторичних часів. Се часи, про які не маємо ніяких писаних вісток, тільки останки передовсім самої людини, а далі всілякі рештки людської культури, як: знаряддя, посудину, прикраси, поживу і т. д. Памятки сі зберіглися до нині тільки під землею. Дослідом їх займається окрема наука т. зв. археольоґія.

Передісторичний період ділиться на кілька менших періодів або віків: камянний, бронзовий, залізний та вчасно-історичний.

Камянний вік се доба, коли людина ще зовсім не знала металів і користувалася, як матеріялом для своїх знарядів, тільки камінням, костею, рогом і деревом. До нашого часу зберіглися тільки камянні вироби. Тому й добу сю називаємо камянною добою. Вона ділиться знова на два періоди: старий і новий або палєоліт і неоліт. В палєоліті людина ще зовсім первісна. Вона живе з полювання на звірів, її вироби — грубі. Людина неолітична стоїть уже на вищім степені культури. Вона починає освоювати ріжні тварини, береться до хліборобства, вміє вже вертіти, шліфувати і полірувати каміння, виробляє глиняну посудину, тканини. Камянний вік обіймає найдавнійші часи і кінчиться в нас 2.000 літ перед Хр.

З черги людина зазнайомлюється з металями. Найперш з легкотопними: мідю, циною, золотом. Стоплюючи мідь з циною, вона дістала міцний стоп — бронз, від якого й ціла доба називається бронзовою добою. Бронзова доба триває на наших землях від 2000 до 500 літ пер. Хр.

Далі людина зазнайомлюється з залізом. Се т. зв. залізний вік. Перші сліди заліза на наших землях подибуємо вже 1000 літ пер. Хр.

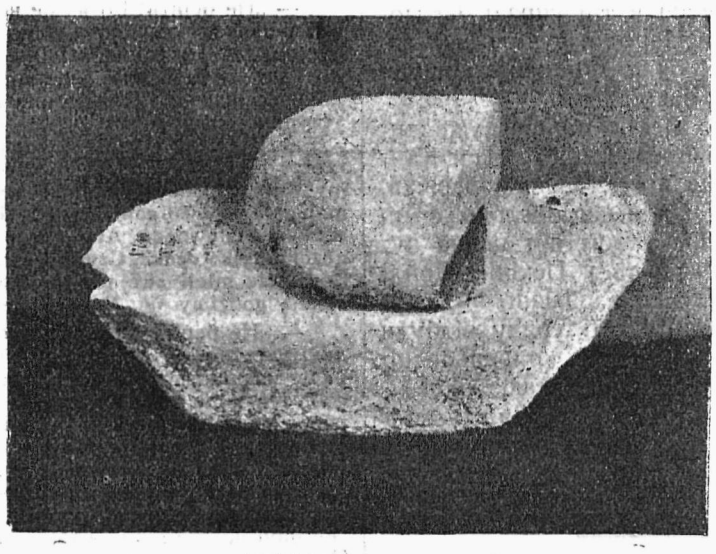
Вкінці — вчасно-історичний вік, що є переходом уже до історичних часів. Се вік мандрівок ріжних народів через наші землі—аж по початки княжих часів.

Передісторичні часи на наших землях досліджені дуже мало. Зокрема мало досліджений ще передісторичний період у Галичині. Тут, не зважаючи на досліди в тім напрямі цілого ряду учених археольоґів, як І. Шараневич, Ґ. Осовський, В. Деметрикевич, К. Гадачек, В. Антонєвіч, М. Грушевський, а в останніх часах Б. Януш і Л. Козловський, значна частина дотичних матеріялів спочиває ще в землі або лежить незамічувана таки на її поверхні. Доказом того нові археольоґічні знахідки в нашім краю, що їх огляд дає проф. Юрій Полянський в т. 149-ім „Записок Наук. Т-ва ім. Шевченка“, який саме появився.

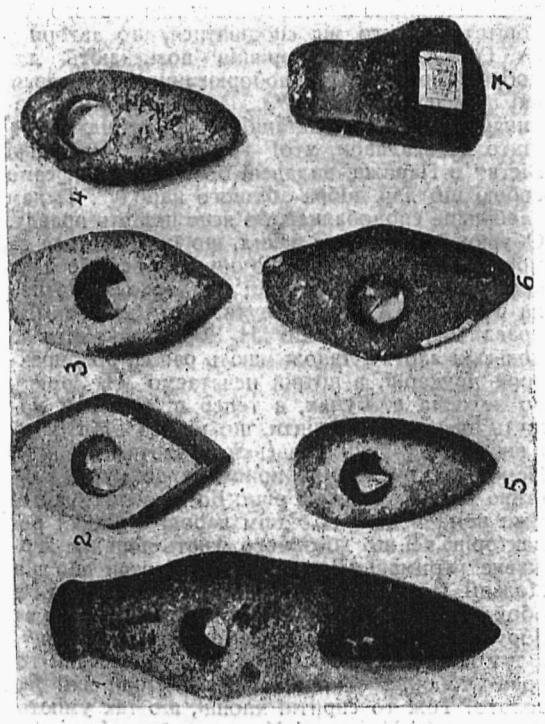
Матеріяли, що послужили проф. Ю. Полянському для його огляду, зберігаються в цілости в Музею Наук. Т-ва ім. Шевченка у Львові. Головну частину їх зібрав сам автор підчас своїх численних ґеольоґічних прогульок по галицькім Поділлю. Друга частина се принагідні знахідки його учеників, які збирали матеріяли на поверхні землі по його вказівкам. Вкінці третю ґрупу матеріялів творять принагідні знахідки священиків, учителів та инших інтеліґентів і селян, які, розуміючи вагу збереження археольоґічних памяток, присилали до Музея поодинокі знайдені предмети.

У висліді в Музею Наук. Т-ва ім. Шевченка у Львові призбиралося біля 1000 предметів — памяток камянного (палєоліт і неоліт), бронзового, залізного та вчасно-історичного віку в Галичині. Се камянні ножі, сокири, серпи, пилки, скробачі, топірці, згребла, стрілки, списи, глиняна посуда (глечики, мисочки), орнаментоване черепя, бронзові і срібні скарби, римські срібні і мідяні монети, памятки з найстаршої княжої доби й ин. Памятки сі походять із 65 місцевостей таких 28 повітів: Бережани, Бібрка, Борщів, Броди, Городок, Гусятин, Долина, Дрогобич, Жидачів, Жовква, Заліщики, Золочів, Камінка Струм., Львів, Мостиска, Перемишль, Перемишляни, Підгайці, Рава Руська, Радехів, Рогатин, Скалат, Сокаль, Станиславів, Теребовля, Тернопіль, Товмач і Яворів. Більшість із вичислених місцевостей досі археольоґічних знахідок ще не виказувала.

На жаль, в декількох місцевостях цінні археольоґічні памятки через несвідомість місцевого населення зовсім пропали або пропадають. Так у Борщовичах (пов. Львів) знищено недавно відкритий гріб з богатими памятками доби металів; нічого із знищеної знахідки не вдалося вратувати. Так у Ланівцях (пов. Борщів) місцеві селяни ломлять камінь на горі т. зв. „Замчиску“ та нищать чорнозем, що вкриває її і переповнений черепками доби мальованої кераміки. „Усіх каменярських закопів, каже автор, нарахував я до ста і можу ствердити, що майже кождий з них відкрив або знищив якусь частину селища доби неоліта. Скільки цінного археольоґічного матеріялу знищено тут безповоротно!“ Так у Целіїві (пов. Гусятин) у 1925 р. розрито могилу з тілопокладенням. На гріб наткнено при копанню глини. Викопані памятки робітники в більшій части понищили, а то, що зберіглося і попало до Музея, вратував в останній хвилі місцевий учитель п. Бондарук. Вратована збірка складається з глиняних посудин, кістяного гребеня та поторощених людських кісток. Кераміка на посудинах є питома вчаснориmському обрядови тілопокладення на наших землях. В знахідці були між ин. ще бронзові чи срібні бранзолєти — спіралі, які знищено. Так у Звенигороді (пов. Бібрка) на полі т. зв. „Глинки“ щорічно копають ями на бараболі і нищать гроби княжої доби з великої вартости археольоґічними матеріялами. „На власні очи, пише проф. Полянський, бачив я множество порозкиданих костей і свіжо потовчених глиняних і скляних посудин“. Один із тамошних господарів викопав золоті філіґранові ковтки і... перетопив їх на обручки...

Зернотерка (жорна) неолітичної доби. — Виорана в Голіградах над Серетом (п. Заліщики).

Камянні топірці неолітичної доби.

1. Чернилява (п. Яворів); 2. Протеси (п. Жидачів); 3. Доброгостів (п. Дрогобич); 4 і 6. Голубиця (п. Броди); 5. Биків (п. Мостиска); 7. Ціпки (п. Золочів).

Кремінні серпи неолітичної доби.

1, 3, 4. Рожиска (пов. Скалат); 2. Борщовичі (п. Львів); 6, 8. Звенигород (п. Бібрка); 7. Підярків (п. Бібрка); 5. Рудники (пов. Жидачів).

Нові книжки.

„НОВЕ ПОЛЕ“, канадійський альманах. Ст. 128, вел. 8.

„ПРЕРІЯ“, канадійський альманах. Ст. 124, вел. 8.

Обидва альманахи видані у Вінніпегу заходом Тов. опіки над українськими переселенцями ім. св. Рафаіла в Канаді. Зміст їх ріжнородний, інформацій про Канаду і наш нарід у ній багато. Світлини знаменито дібрані й добре виконані. Ідейна і практична лучність зі старим краєм збережена.

ФІРМА **РОМАН ЗУБИК** ЛЬВІВ, вул. Галицька ч. 16. поручає новости для Пань, сукна на мужеські одіння. Англійські крепи на реверенди і папістики для П. Т. Отців. 120 20—20

НОВИНКИ

Львівським воєводою іменований посол Войтіх Ґолуховський, син пок. Аґенора Ґолуховського, б. австро-угорського міністра.

Протиалькогольна акція у Сх. Галичині. Монопольний виділ львівської скарбової Палати начислює у Сх. Галичині 74 громади, котрі шляхом плебісциту ухвалили заборону продажі у себе алькогольних напитків. Сих громад є: в повіті зборівськім 6, радехівськім 23, товмацькім 1, косівськім 3, снятинськім 1, перемиськім 1, жовківськім 4, сокальськім 2, калуськім 29, ряшівськім 3, стрижівськім 1.

Перехід на Унію. Виленські часописи з 6. VI. пишуть, що б. ректор православної семинарії у Вильні епископ Антоній постановив перейти на унію. В звязку з сим, еп. Антоній переслав уже до Апостольського Нунція у Варшаві подання з просьбою приняти його до складу уніятської церкви.

Арештування посла. Як доносять із Новгородка, з поручення прокураторської влади арештовано посла Саґановича, члена білоруської „Громади“. Саґанович у часі виборів був у тюрмі, відкіля звільнили його по устійненні його посольського мандату. Та внесення на припинення проти цьої карної процедури не дістало в соймі більшости й тому тепер арештували його.

Викопаний скарб. У Янові Люблинському при копанні фундаменту під дім викопали великий горнець, повний старих монет із 16, 17 і 18 століття. Були там монети польські і австрійські.

Знесення двох варшавських залізничих двірців. У звязи з перебудовою варшавського залізничого вузла будуть знесені виленський і данціґський двірці. На місці, де був виленський дворець стануть будинки варшавської залізничої дирекції.

Арештування священиків в СССР. Російська еміґрантська преса повідомляє, що большевики арештували в Курську кількох священиків.

РАДІО-АПАРАТИ
найновіших зразків краєвих і заграничних
поручає по приступних цінах і на добрих услівях
ЛЕВ АППЕЛЬ і С-КА
ЛЬВІВ, вул. Леґіонів ч. 1. і 3.
212 г Кошториси на жадання безплатно. 4—30

Замикають церкви. Ті самі часописи доносять, що в Вороніжській ґубернії сов. власти замкнули на днях над 40 церков, покликуючись на „недостачу релігійного почування в місцевого населення.“

Що діється в Росії? „Курєр Варшавскі“ доносить: У Кремлі відбулася нарада совєтських достойників. Реферував Бухарін. Він заявив, що в робітничих масах видно перелом настроїв, некорисний для комунізму. Нужда більшає з кождим днем. Серед комун. молоді байдужність. Свій реферат закінчив Бухарін словами: „Ситуація дуже поважна“.

Діймаюча кара впала на о. Беляєва, православного протоєрея на Полісю. За незаплачення в своїм часі епархіяльного податку, православна церковна влада, як пише „За Свободу“, відібрала йому парохію і наложила суспензу.

Велика повінь в Німеччині. На німецькім Шлеську страшна повінь. Візбрали напрасно ріки Вістріц і Кацбах. Між містами Райхенбах і Швайдніц утворилося озеро 15 клм. довге і кілька клм. широке. З нього як острови сторчать села, зовсім відрізані від світа. Також в долині ріки Кацбах всі села комунікуються лодками. Є жертви в людях. Шкоди величезні.

Справа експльозії ґазів в Гамбурґу була предметом засідання ради міністрів в Берліні. Спеціяльна міністерська комісія предложила в тій справі Раді своє звідомлення. Комісія ця ствердила, що запаси „фосґену“ походять від старої армії. Полишено їх з огляду на можливість використання в промислі. По думці Комісії тут нема нарушення закона про воєнні матеріяли з 27. VII. 1927. Звідомлення ствердже, що фірма Штольценберґ не фабрикувала „фосґену“.

Справа Белі-Куна. Окружний суд у Відні висловився проти видання Белі-Куна Угорщині, бо на думку суду Беля-Кун се лише політичний злочинець.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає).

ДО ЗАМІНИ парохія на доброму Підгірю. Околиця Косівщини, церква одна і під кождим оглядом упорядкована; дім мешк. і господ. будинки добрі, нові; поле добре і вироблене, близьке — за рівнорядну близько міста, де є школи, в околиці Коломийщини. 240 2—3

УПРАВА ІНСТИТУТУ ОО. Редемптористів в Збоїсках п. Знесіння (Zniesienie) подає до відома, що приймає кандидатів на рік шкільний 1928/29. О ближчі інформації прошу звертатись до Управи Інституту. 238 2—3

МОНОҐРАМИ, всілякі ҐАФТИ і ШИТТЯ БІЛЛЯ приймає **Е. СТЕФАНІВСЬКА, Львів, вул. Куркова ч. 14.** (в подвірю). 220 4-10

НОВО ОТВОРЕНА робітня одягів мужеських під фірмою **ТЕОДОР АНДРУСЬ, у Львові, площа Бенедиктинок ч. 2.** (в подвірю монастиря) виконує всякі роботи по дуже приступних цінах. 233 2—5

Столярська робітня приймає антики, меблі до відновлення, і всілякі роботи столярські — **І. Стефанівський, Львів, Куркова 14.** (в подвірю). 221 4-10

СПЕЦІЯЛІСТ недуг скірн. і венер. та косметики
Д-р Генрих Шпунд-Фішер
б. лікар (асист.) дерм. клініки в **Берліні, Празі й Відні** вернув з загр. і ординує від 9—1, 3—7 **Марійська площа 10. II. п.** Другий вхід від **Собеського 2. тел. 51-68.**
204 Ждальні сепараткові. 4—5

Старший асист. універс. Зав. ґіґієни і бактеріольоґії
Д-р РОМАН ЕПЛЄР
Старший асистент універс. Зав. лікарської хемії
Д-р ЙОСИФ ГЕЛЛЄР
Львів, ул. Трибунальська 4.
Аналізи лікарські мочі, крови, флеґми, мозґовострижневого плину, дослід змісту жолудка, васерман і т. д. Години орд. 8—12, 4—7.
231 4—4

Артистичне заведення технічне
ЯКОВА ІНҐБЕРА
Львів, Сикстуська 56 а.
216 4—10

Античні, курантові й новітні
ҐОДИННИКИ
прецизійні ҐОДИННИКИ
направляє годинникар
ЙОСИФ СМЄТАНА
Львів, Коперника ч. 18.
(напроти палати гр. Потоцького). 234 2—10

ГРОБІВЦІ і ПАМЯТНИКИ
виконує найдешевше і найсолідніще
Александер Круль
у Львові, вул. Янівська ч. 85.
Філія:
Перемишль, вул. Словацького.
211 4—4

Замовляйте цікаву книжку
ПРО ПОЯВИ ДУХІВ п. н.
СПІРИТИЗМ
як 3. кн. „Бібліотеки У. Х. О.“
Ціна 2 зол, з почтовою перес. 2·50 зол. — Замовляти в Адміністрації „Нової Зорі“.

Слюсарська робітня **СЕМЕН КОЗАК**
у Львові, вул. Бляхарська ч. 14.
виконує вікна і хрести церковні, також зелізні огорожі і сіткові. — Приймає **каси огнетревалі** до направи і виконує нові.
208 б 2—5

ПЕРШОРЯДНА ФІРМА
СТАХЕВИЧ і АБРИСОВСЬКИЙ
У ЛЬВОВІ — РИНОК Ч. 32.
ПОРУЧАЄ
ДОБІРНІ ТОВАРІ ДЛЯ ПАНЬ.
МУЖЕСЬКІ СУКНА.
ПОЛОТНА.
ВЕЛИКИЙ ВИБІР!
153 ЦІНИ НИЗЬКІ! 15—15

ПАНСІОНАТИ
Власний виріб! Ціни фабричні!

КОВДРИ	1-сторонні	від зол.	25·—
	2-сторонні	„ „	32·—
	в цвіти	„ „	40·—
МАТЕРАЦИ	з морськ. трави	„	34·50
	з волосані	від „	76·—
СІННИКИ готові		„ „	4·80
ПОДУШКИ з пір'я		„ „	18·—
ГОТОВІ ПІШВИ		„ „	4·—
ГОТОВІ ПРОСТИРАЛА		„ „	5·50
„ під ковдри „ з дірками		„ „	11·50
КОЦИ ВОВНЯНІ		„ „	9·50

ПОЛОТНА — РУЧНИКИ — ОБРУСИ
ФІРАНКИ — КАПИ — КИЛИМИ і т. п.
206 **найдешевше продає** 9-15
ФАБРИКА ПОСТЕЛІ
ПЄТРУШЕВСЬКИЙ — МЛЄКО
ЛЬВІВ, КОРАЛЬНИЦЬКА 6.
Телєфон 37-72.
Цінники даром. — Для шпиталів, пансіонатів і т. п. — Ціни офертові.

Поширюйте „Нову Зорю“!

Фарби, лякери, покости, кадило, олива до свічення, домашно-господ. артикули поручає у великім виборі найдешевше

Альойз Гибнер 23

Ринок 38. Телєфон 25-13.

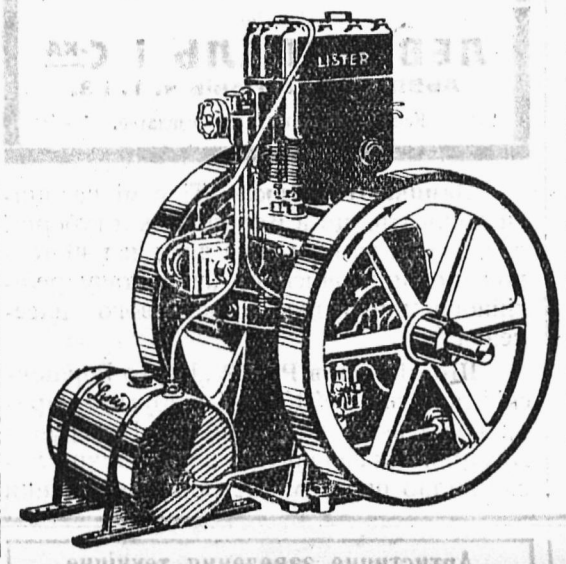
ЛЕЖАКИ від 12 зол.
КОШИКАРСЬКІ ВИРОБИ
КИЛИМИ ═══ ЗАБАВКИ
НАРОДНЄ МИСТЕЦТВО
ФІЛІЯ: ГАЛИЦЬКА 5. тел. 30—32. Львів **Коперника 11.** тел. 26—09.
Людвик Геґедіс.
215 8—10

--„КАТОЛИЦЬКИЙ ПРОВІД"--
одинокий український катол. орґан релігійного й суспільного змісту в Злучених Державах Півн. Америки виходить що тижня і коштує річно 20 зол.
Ті, що цікавляться відносинами в Америці, знайдуть у тім орґані багато інформацій.
Адреса: „CATHOLIC LEADERSHIP,
815 N. Franklin St,. Philadelphia Pa, U. S. A.
172 11—?

СПАЛЬНІ, ЇДАЛЬНІ, САЛЬОНИ, КАБІНЕТИ - Вироби - солідні - **МАТЕРІЇ на МЕБЛІ** нетріскаючі
ТАПЕТУВАННЯ КІМНАТ також **КИЛИМИ**
першої якости, в найкращих орнаментах і красках, поручає і виконує найдешевше
Лев Матвійовський
Льв.в, Хорущина 8. Телєфон 40-11.
132 19—20

БІЛЛЯ, БЛЮЗКИ, ШЛЯФРОЧКИ, СПІДНИЧКИ, ПАНЧОХИ, :-: :-: ТРИКОТАЖІ і т. п. :-: :-:
найдешевше поручає фірма
„ГОЛЬФ" ЛЬВІВ, Кілінського 1. напроти Віденської Кавярні.
167 23—24
Ціни для зареклямування нашого маґазину **найнизші.**

РІК ОСНОВАННЯ 1878.
На весняний і літний сезон
поручає наймодніші
КАПЕЛЮХИ і ШАПКИ
Фірма АНТІН КАФКА
Львів, вул. Галицька ч. 4.
Ціни знижені! Вибір великий
138 18-?

МОТОРИ
бензинові, нафтові і т. п.
фабрикати фірми
R. A. LISTER, Co Ltd. DURSLEY
(Анґлія)
═══ поручає ═══
Клянґсбальд і С-ка
Львів, вул. Вірменська ч. 8. Тел. 6-29.
Виключна продажа фабрикатів фірми
R. A. LISTER, Co Ltd. DURSLEY,
229 на цілу Польщу. 3—4

З причини реконструкції льокалю **„ОЛЬКА" РИНОК 35.** уділяє **10%** рабату 219 1-10
з виставових цін при закупі **панчіх, рукавичок, скарпеток, дитячих скарпеточок, всяких трикотових виробів та жіночого білля.** Велика оказія при 72-процентовій цловій підвищці. **Великий вибір — лише тревалі сорти!**

ВСЧ. ОТЦІ ПАРОХИ!
ЧИТАЙТЕ І ПАМЯТАЙТЕ!
ОРИҐІНАЛЬНА ШВЕДСЬКА КРУЖЛІВКА „DIABOLO"
Запевнює кожному, хто її купить, найкращі успіхи!
Докази свідчать, що:

DIABOLO є машиною, за солідність якої і її доцільну та правильну працю через повних 15 літ дає фабрика повну поруку.
DIABOLO є до набуття на дуже догідних умовах, бо на місячні сплати у всіх місцевостях в уповажнених представників фірми:
DIABOLO-СЕПАРАТОР
Спілка з обмеженою порукою
ЛЬВІВ, вул. Баторого ч. 34., Тел. 44-94.
ВАРШАВА, вул. Королівська ч. 23.
ПОЗНАНЬ, вул. Водна ч. 14. 1—6

Робітня годинникарсько-ювілєрська
КАРОЛЯ ҐАЄВСЬКОГО
у Львові, ул. Сикстуська ч. 31.
(в подвірю на ліво)
виконує всякі роботи о 40% дешевше як всюди під ґарантією. 225 3—10

ПЕРЕПЛЕТНЯ
ПАВЛА БАБЯКА
у Львові, вул. Бляхарська 12.
приймає всякі церковні роботи, як Євангелія, Служебники, старі книги, наклади, брошурування, канцелярійні книги і т. п., в круг переплетничої штуки. 209 4-10

„FOSFOR"
ФАБРИКА ШТУЧНИХ ПОГНОЇВ
232 **ЛЬВІВ,** 4—16
вул. Баторого 32, II. п., телєфон 50-69.
(ul. Batorego 32, II. p., telefon 50-69.)

СУПЕРФОСФАТИ: кістки й фосфорово-азотові, **МІНЕРАЛЬНІ** й амонякові,
РЕФОРМАТФОСФИ: кістні й мінеральні від 18 до 26% „P_2O_5!!!"
ТОМАСИНИ: „Kolumeta", „Gwiazda", й инші як краєві так і заграничні.
СОЛИ потасові **й КАІНІТ, АЗОТНЯК, САЛІТРА** (CHORZOWSKA) амонова
САЛІТРА чілійська — **СІРЧАН** амоновий вапно навозове палене й мелене (97% Ca O) — Вапно будівельне.
ФОСФОРИТИ палені й мелені (CaO розп. P_2O_5).
Достава вагоново й детайлічно по цінах фабр. й на найдогідніших услівях кред.

Видає й редагує Комітет У.Х.О. Відвічальний редактор **Роман Гайдук.** З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів, Ринок ч. 10

Ч. 44 (146). Należytość pocztową uiszczono ryczałtem. Львів, четвер, 14 червня 1928 р. Рік III.

НОВА ЗОРЯ

ЧАСОПИС ДЛЯ ПОШИРЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ХРИСТИЯНСЬКОЇ ОРҐАНІЗАЦІЇ

Виходить два рази тяжнево: в четвер на 4 ст., під неділю на 8 ст. Адреса: Нова Зоря, Львів, Сапіги 26, І. п. Конто П. ЩК.: Краків 405.867. | Передплата в краю: ¼-річно 6 зол., місячно 2 зол. За кордоном ¼-річно 1 амер. доляр. — Ціна числа 25 сот. — Рукописів не звертається.

„Аксіон Франсез“ у боротьбі з Церквою.

Історія показує, що Французи у відношенню до Церкви звичайно не знають середини. Між католицькими народами вони саме видали з поміж себе чи не найбільше святих (крім Іспанців, Італійців і Ірляндців), але також може чи і не найбільше одиниць, що поборювали кат. Церкву з фанатичною завзятістю. Згадаймо з новіших часів хочби Вольтера і Енциклопедистів, Лямне, Ренана, керманичів третьої роспублики, а тепер прихильників „монархістично-релігійної“ партії чи радше секти, якої орґаном є „L' Action Française“ Церква осудила „Action Francaise“ і почалася завзята боротьба, яка знайшла широкий відгук не лише серед французької суспільности, але і в цілім християнськім світі. Вороги Церкви радіють з того, для католиків ця боротьба стає причиною смутку (чиж не досить їм кривавого Мехіка і кровожадної Большевії?).

У Франції монархістичні кличі ще від 1871 р. завсіди були досить актуальні. Невдоволення з республиканського державного устрою змагалося в міру того, як збільшалися парляментарні митарства, хибна зовнішна і внутрішна політика, марнування народного добра, моральний а що часто і культурний занепад. Католики були огірчені тим, що правительство гнобить Церкву, переслідує релігійне життя, підпомагає атеїзм. Це все було на руку монархістам і вони зуміли за кількадесять літ створити навіть опозицію. На чолі монархістів станули Шарль Морас і Лев Доде (оба недовірки-позитивісти), які представили себе перед французьким народом оборонцями прав Церкви, провідниками „здорової політичної думки“, що має принести Франції моральне й соціяльне відродження, щастя і свободу. До монархістичної партії могли належати позитивісти і католики. Католицькими переконаннями своїх прихильників провідники як будьто не цікавилися. Однак в дійсности, уважаючи Церкву засобом до виконання своїх політичних планів, допустилися в своїй пресі цілого ряду догматичних і моральних блудів. Але, що боронили Церкву перед державою і боролися за катол. школи, потягнули за собою значну частину французької суспільности, головно молодіжи, інтелігенції і навіть священиків. Це вплило їм тим лекше, що завсіди представляли себе як „дуже вірних католиків“, хоч з другої сторони не крилися з тим, що вони невдоволені дипльоматичними зносинами Ап. Столиці з республиканським правительством.

Як довго монархісти не мішалися на свій лад в церковні й релігійні справи, Церква того руху ані не підпомагала ані його не поборювала. На догматичні і моральні блуди монархістів не могла однак ніяк мовчати і мусіла сказати своє слово. Заки до цього дійшло вона поступала дуже обережно, поміркувано і розважно. Ще перед війною Пій X. осудив блуди, які поширював у Франції Морас, Доде і „L' Action Française“. Вибухла війна і оголошувати осудження уважала церква не на часі. (Тепер ще кричать „Аксіоністи“, що „політика Ватикану була в часі війни германофільська“, щож доперва булиби робили в хвилі вибуху війни?). По війні Морас взяв на себе виразну ролю провідника французької катол. молодіжи*). А звісно, що дух провідника мусить зазначитися в серцях тих, що вірно повинуються його приказам. Безбожник духовним провідником катол. молодіжи!... Чиж мала Церква довше мовчати? Кардинал Андріє з Бордо осудив перший публично цілу ту зловіщу акцію, а Ап. Столиця той акт, що так скажемо підписала і зі своєї сторони її осудила. „Аксіоністи“ не покорилися і почалася боротьба і то завзята, що зовсім не принесе слави осудженій секті.

Чому „Аксіоністи“ не піддалися? Таж вони дуже вірні католики!... „Бо Папа, кажуть вони, виступив проти нас не з релігійних спонук як неґомильний Пастир і Голова Церкви, але зі спонук чисто політичних, бо ми йому не на руку“.— І тим баламутять нарід. „Папа надужив своєї власти, допустився кривди, нарушив природний закон“, кричать вони, що сили. „Ми маємо право боронити свого істнування (себто істнування Франції); як уступимо, то ми зрадниками вітчини“. Св. Отець, Кардинали (головно Ґаспарі і Черретті), фр. єпископи, „Єзуїти“, це особи, на які можна вилляти всю свою злість, очорнювати їх аж до неімовірности. Рішати хто непомильний, вони, чи Папа, також до них належить. Так поступають „дуже вірні католики“... Їх поступування свідчить як найкраще, що вони дійсно заслуговували на осудження.

Щож на це Церква? Вона сказала своє останнє в тій справі слово і від нього не відступить: Ідеї провідників „Action Fr.“ противляться катол. вірі. Такі провідники не можуть кермувати католиками. Церква торжественно заявляє, що спонуки осудження були чисто релігійні і зовсім не політичні. — Ворожі Церкві публікації ставить на індекс (католикам під тяжким ґріхом не вільно їх читати), а опірних приклонників осудженої секти взиває до належного собі послуху і то під загрозою ще більших церковних кар.

На разі трудніще о то, щоби вони піддалися, бо не дозволяють їм на це питомі всім еретикам ненависть, упертість і гордість.

І. Л.

*) Навіть написав для неї щось в роді „духовного провідника“, повного зовсім схиблених і ложних понять догматичних і моральних.

Початок премудрости — страх Господень. Безумні нехтують і розум і науку...

Сину мій! Коли приймеш слова мої й заповіди мої заховувати-меш у себе;

Коли слух твій вчиниш уважним на мудрість і наклониш серце своє до розважань;

Коли знання звати-меш до себе і кликати за розумом;

Коли так шукати-меш його як срібла і докопуватись його як скарбу;

Тоді зрозумієш страх Господень і знайдеш пізнання Бога.

(З книги приповісток Соломона.)

Стан німецької преси.

(Від власного кореспондента з Німеччини).

„Союз Німецької Преси“, що обіймає всі краї Німеччини, оповістив цікавий звіт про освітний і фінансовий стан німецьких редакторів.

Відповідь на запити прислало 2.500 редакторів. З них 11% має всего народну школу, 26% середні школи, а 63% академічну (університетську) освіту.

Тільки 37% редакторів має писемні умови з видавцями. Тільки 14% видавців сповнили протягом літ всі свої зобовязання, які редакторам прирекли сповнити.

До найвиших платень доходять німецькі редактори пересічно по 25 році життя. В 60-их роках життя платня їх звичайно меньшає, а видавці не додержують їм зобовязань ні що до платні, ні що до забезпеки їх на старість. Длятого доля їх на старість стає розпучлива.

Пересічна платня шефа-редактора виносить 770 марок (около 1450 зл.) місячно, а инших 525 марок місячно (ок. 1050 зл.). В минулім (1927) році полагодила „Правнича Поміч“ тим 2500 редакторам аж 400 справ, в тім перевела судово 36 процесів: майже всі процеси редактори вповні виграли. Вже ті цифри доказують, як визискують їх капіталістичні підприємства, обчислені на зиск.

В справі дальшого образування редакторів і їх належного наукового інформування „Союз Нім. Преси“ звертає увагу на два „Zeitungsinstitut-и“ в Берліні й Гайдельберґу (останній недавно оснований). Найбільше зусиль присвячує „Союз Нім. Преси“ забезпеченню редакторів на старість, бо певність такої забезпеки се перша передумова того, щоби пресовий робітник перестав зїдати себе журбою й міг дійсно присвятити себе пресовій справі.

Любов марксістів м'ж собою.

В часі виборів у Німеччині занотовано отсі звичайні прояви „любови“ марксістів між собою: У Вроцлаві (Бресляв) комуністи патиком від прапора вибили одно око молодому соціялістови (с. д.). В місті Глявхав (у Саксонії) комуніст пробив штилетом соціяліста члена міської ради, котрий погиб на місци. В місті Бармен комуністи обстрілювали соціялістичне бюро виборче, але замість у своїх братів по ідеї—трафили в двоє дітей, одно літ 9, друге 14 й обоє тяжко ранені в живіт. Соціялістам (с. д.) сим разом мало пошастило; вони тільки денеде побили комуністів і то не дуже „визначно“.

Опріч того були численні бійки з иншими партіями, але взагалі Німці при сих виборах чомусь не мали великої охоти до живійших проявів „любови“ між собою.

Жнуть...

Спитаєте: хто?

Це наші „оборонці“ Церкви і „бідного народу“. Ці з чорної і жовтої Ради — з львівського облогу і перемиського побережа. Ризи роздирають. Вопіють під небеса — що їм кривда.

„В „Рідній Школі“ в Перемишлі від кількох літ діються аномалії“ — так пишуть, заводять, дослівно. Панове! Яка у вас коротка память і... зір. Подивіться кругом себе. У своє власне око. І витягніть звідтам поліно, котре вже гнити стало.

Бо не лише в „Рідній Школі“ — але всюди у Вас аномалії. На кождій царині суспільного життя. А передовсім на реліґійній. І звідси почався цей вітер, що Ви його посіяли. Жнете бурю.

Ви перші почали плюгавити свою правну Духовну власть. Руйнувати і киринити. Тому нема і не буде для Вашої праці благословення батьків.

Кажете: Ми державники!

Ви державники?....

Не маєте права, морального права, так називатися.

Це про Вас пише Вячеслав Липинський в своїм найновійшім „Хам і Яфет“, Поступ, стор. 83:

— „Вороги народу“, „зрадники нації“, „не Українці“, „поставити поза законом“ — так скидали Гетьмана (а Ви свою Духовну Владу) і нас, гетьманців, десять літ тому ці, що потім в Східній і Західній Україні захопили владу. А сьогодня? — Дословнож цими самими кличами поскидали і скидають їх. Повстанчі отамани одержали те, що дали нації, з рук таких, як і вони нових повстанчих отаманів. Як гірко, як щиросердно вони сьогодня плачуть. І „брат на брата“, і „моральний бандитизм“, і „розбивання нації“, і „безсовісна демаґоґія“, „кретини“, „герострати“ — так сьогодня скаржаться вони на тих, що роблять проти них те саме, що вони робили. Не плачте! Завтра так само поскидають тих, що нині вас скидають. На кожного українського Хама, завжди знайдеться ще більший український Хам.

Панове! Затямте собі, бодай останне речення! Ви перші стали сунутися і сунути інших на ліво.

Вислід?

Щораз то нова демаґоґія. І гірша.

По Вас радикали, що обстоюють „відділення Церкви від держави“ (Гром. Голос, ч. 34 стор. 2). Ви вже це перевели на практиці. Ви себе відділили від серця католицької Церкви! — своїм поведенням.

А забули слова св, Амврозія, що „не може мати Бога за батька цей, що Церкви святої католицької за Матір не має“...

По радикалах прийдуть сельроби...

По сельробах КПЗУ — інтернаціонал і чека...

Такий був шлях: Ви — чека.

Ви зачали — скінчили чекісти.

Панове, чи товариші, чи громадяне (як бажаєте, так Вас назвеш!)

На кожного українського Хама найдеться ше більший український Хам! (це сказав Вячеслав Липинський). С.

Зразок пустомельства.

П. з. „Більше таких сіл“ помістив „Гром. Голос“ такий допис: „Є ще в нас на Волині доволі закутків, в котрі треба негайно нести світло і працю, але є і такі місця, в котрих кипить нове життя, якому можуть позаздрити села найкультурніших народів...“

Читач, котрого увага напружена таким вступом (Дежто! „позаздрити можуть волинській деревні нпр. швайцарські або анґлійські оселі!) — з жадобою читає далі, шукаючи основ до тої заздрости. А далі єсть таке:

„Є в кремянецькому повіті одно невеличке село — Мала Андруга. Від його розходиться світло на добрий кусень краю і освічує... немов маяк у глуху ніч морські скелі...“

Тут слідує „доказ“ того „маякового освічування“, то є згадка про виборчу аґітацію на лісту ч. 22. А далі слідують такі „звороти“: „...Гарно працює аматорський кружок: час до часу ставить чудові вистави...“

Які се вистави? На чім полягає їх „чудовість“? Який се „час до часу“? — Ні чичирк. А на кінці найлучше, бо довідуємося, хто єсть душею тих чудових річей і світилом у тім маяку, якого Волині „можуть позавидувати“ навіть найкультурніші край, такі як пр. Анґлія або Данія. Отже — все те двигнула своїм умом на велику зависть Анґлії т. Віра Тимофієва, „що скінчила укр. ґімназію в Кремянці...!“ Значить — має своїх битих 18 літ і так вам просвітила часть Волині, що найкультурніщі народи світа, якби лише знали про її успіхи, то з зависти вискочилиб зі шкури!... На щастя, ті народи ще не довідалися про те.

Допис кінчиться таким „кличем“: „Мало-Андрузівці! Вперід, вперід і вперід!“ Змилосердіться! Кудиж ті Мало-Андрузівці мають ще йти „вперід“, коли вже сегодня можуть їм завидувати найкультурніщі народи світа?! Таж попросіть панну Вірочку Тимофієву, котра „скінчила ґімназію“, аби той нечуваний „поступ“ перенесла на инші волинські села, бо Мала Андруга готова ще прорватися від дальшого нагального „поступу“. Дайтеж тому селу відітхнути, коли вже дійшло до такого шаленого поступу, що й Норвежцям очи з зависти вилазять.

Той інтересний допис підписав п. Серґій Даушков. Можна мати навіть дуже гарний погляд на глибину його прихильности до п. Вірочки Тимофієвої, котра скінчила укр. ґімназію, але — шануюча себе редакція чейже моглаб мати якесь „поміркування“ в оцінці таких дописів, бо інакше і Мала Андруга з таких похвал не скористає і панна Вірочка напевно буде звихнена вже в початках своєї „чудової“ діяльности в „чудових“ аматорських представленнях...

ЗАЯВА.

В 7 (442) ч. „Українського Голосу“ з 12/2 1928. появилася заява з моїм підписом. Освідчаю, що повисшу заяву дав я до поміщення у львівських часописах п. В. Подубинському, кандидатови на посла Сяніччини в часі його побуту у мене. П. В. Подубинський будучи по дорозі до Львова в Перемишлі помістив в „Укр. Голосі“ своє отверте письмо і долучив також мою заяву, яка з отвертим письмом стоїть в лучности. Зробив се в добрій вірі в розгарі політичної борби без мого відома.

Військо, дня 2 червня 1928.

о. Йосиф Маринович, парох.

Повістевий фейлєтон „Нової Зорі“ з дня 14. VI. 1928. 39

ОСИП НАЗАРУК.

РОКСОЛЯНА

Українська історична повість з 16. століття.

Відчинила йому двері — таксамо, як тоді, коли була служницею одної з його одалісок... Ся скромність аж заболіла його і збентежила.. Йшов біля неї коридорами палати так, якби не він був тут головна особа, а вона. Ішов так зразу мимоволі, потому свідомо. І мав якусь дивну роскіш з того, що запримітили се і чорні евнухи і стрічні невольниці й молоді одаліски, які нароком виходили з кімнат... Запримітили, бо кланялися низше їй, ніж йому, панови трьох частей світа! Уважав се окупом своїй любови до неї. І мав утіху з того, що молода Хуррем приязніще відповідала на поклони слуг і невольниць, ніж на привіти його жінок.

В цілім величезнім палацу Падишаха не було вже нікого, хто не знавби, що буде нова султанка Місафір, наймогутніща зі всіх.

II.

„Silberblüten im dunklen Zelt —
Sternenfunkelnder Garten.
Deine Augen lauschen erhellt:
Wollen Wunder erwarten.
Hinter Bäumen glänzt ein Gold,
Ist ein Kämmerfensterlein:
Mögen dort die Wunder sein,
Die zu Dir gewollt?...“

Опустивши палату, почулася молода невольниця свобідніща у великім парку, що доходив аж до моря Мармара. Розуміла, що тепер розіграється гра, яка вирішить те, чи вона лишиться невольницею, чи стане наймогутніщою царицею світа.

Тиша панувала у величавім парку Падишаха. Чудова тиша ночі в Дері-Сеадеті. Понад верхами столітних дерев сунув тихо місяць по синьому небі у безмежну даль. І ясно світила молочна дорога, що виглядала мов срібний шаль, тканий з міліонів розсипаних перлів і святоіванських мушок-світляників.

Молода Ель Хуррем зітхнула до неба, до Матінки Бога, Воротарниці. Іще раз, останній, згадала свободу. Згадала 14 великих брам Стамбулу й вибирала в душі, якою хотілаб виїхати в Рідний Край. Сімома виходять війська Падишаха: вони для звичайних людей зачинені. А для неї — замикалося в уяві і сім останніх брам Царгороду... Глянула на квіти і на кращий від квітів одяг, який мала на собі. Тай відчула, перший раз відчула — порив вдячности для молодого Сулеймана.

Зірвала пук ясминів з куща, котрий минали і дала його молодому товаришеви прогульки. Та промовила тихо:

— „Мушу подякувати тобі за новий одяг. Він такий гарний!... А се так приємно хоч на короткий час — мати гарний одяг...“

— „Чому на короткий час?“ запитав, подякувавши поглядом за квіти

— „Бо я невольниця. Невольницю вдягають і роздягають по волі її пана...“

Засміялася так природно й весело, якби хотіла сказати: „Але я приготована на се! Мені властиво все одно, як це скінчиться...“ Та не було се все одно молодому Сулейману. Він відхилив її плащ і взяв за руку. По хвилі запитав:

— „Скажи мені Ель Хуррем, що ти робилаб, якби сповнилося твоє бажання і твоїй волі підлягалаби вся моя земля від тихого Дунаю до Базри і Багдаду, до камяних могил фараонів і до найдальших стійок моїх військ у пустинях...“

Втягав запах зачарованих ясминів як найсолодший нектар і памятав кожде слово її бажання з першої розмови.

— „Я передтим просилаб о зломання одного приречення...“

(Дальше буде.)

ДОПИСИ

СТАНИСЛАВІВ. (Новий удар). Прикра справа замкнення 5 кляс укр. ґімн. ще не полагоджена.

В другій половині мая 1928 р. прислала Кураторія до управи семинара СС. Василіянок розпорядок, що по переведенні іспиту зрілости мають бути видані ученицям свідоцтва з заввагою, що іспит зложено лише з викладовою мовою українською, хотяй половина предметів викладається в школі обовязково в польській мові.

Істнування семинаря поставлено відразу під знак запиту, бо з такими посвідками не дістануть ученици семинаря СС. Василіянок нігде посади, та ніхто не схоче вчитися в школі, яка не зможе дати на будуче патенту на вчительську посаду.

Дня 29 мая 1928 р. мав зачатися іспит зрілости під проводом директора держ. семин. п. Драбіка, але професорський збір ухвалив не переводити іспиту до часу вирішення сеї справи в користь учениць і тому відложено іспит зрілости на неозначений час.

Дотеперішні заходи в Кураторії над приверненням заведенню СС. Василіянок у Станиславові належних прав не дали ніякого позитивного висліду. Арешти: Дня 19 мая 1928 арештовано в Станиславові по переведенім трусі п. Івана Чепигу, власника „Народної Книгарні“ в Станиславові, під замітом злочину головної зради і шпигунства. З поліційних арештів переведено його по кількох днях закованого в кайдани до суду окр. в Станиславові. Арештований спроваджував і продавав цензуровані книжки з Харкова, а закидувані злочини мабуть основані на самих підозріннях. Книгарня опечатана. Іван Чепига був нещасним кандидатом на посла з партії Праці в станиславівськім виборчім окрузі.

ЯТВЯГИ, ПОВІТ БІБРКА. Соромом покривається лице, коли згадати вислід виборів до варшавського Сойму й Сенату. Серце крається на згадку тих роздорів, які вкралися в наш нарід. Нема тами амбіціям безсовісних демаґоґів, що провадять нарід на загибель і копають гріб для нещасної Батьківщини. Безвірні, підкуплені демаґоґи не зважають на добро народу і не вагалибся встромити ніж в серце тим, котрі заслугують бути правдивими провідниками народу, не боялибся підсунути чашу чорної отруї тим, що заслугують бути заступниками народу, як се робили від давна наші крамольники, що підсунули чашу чорної отруї на Високім Замку у Львові молодому князеви Юрієви, останньому з роду Данила. (Гл. опис того в „Роксоляні“). Всюда нарід нарікав, що не знають, за якою партією йти, всюди говорив, що інтеліґенція повинна була порозумітися і всі повинні були йти до виборів одним фронтом. Так не сталося. Ми все падали, а другі з наших роздорів тішилися. Тож у тім хаосі дійсно заслугують на згадку громади, котрі не дали себе розбити демаґоґам і одним фронтом пішли до виборів. Дуже радо читалосяб такі відрадні вісти. До громад, що славно списалися при виборах, належить наше село Ятвяги, повіту Бобрецького. Має всего около 500 душ. Управнених до виборів до сойму було 244. І коли при виборах до Сойму були малі дезерції від фронту, бо на лісту ч. 1 впали 2 голоси, на 22 упав 1 голос, на 26 упало сім голосів, жидів 5, на 18 упало поверх 200, то при голосуванню до Сенату на 165 голосуючих було жидів 5 голосів, 2 уневажнено, а решта 158 голосів упало на 18. Коли додасться, що майже ціле село заприсяжене на тверезість і майже всі мущини стримуються також від уживання тютюну, то певно, що колиб так всі громади поступали, то не довго требаб було чекати на Воскресення України.

З ПІДГАЄЧЧИНИ і окол. пишуть: Другий день Зелених Сьвят лишиться на довго в споминах мешканців Підгаєччини, Бережанщини і Тернопільщини. Стараннєм повітового комітету УНДО в Підгайцях уряджено в той день Богослуженє на могилі У. С. С. в Увсю. Погода сприяла і коло могили зібралися величезні маси народу, кінної бандерії, соколів та луговиків. Соборну Службу Божу відправив на могилі о. декан Сендецький з оо. Добровольським і Дмитриком. По Євангелію промовив о. Яремак, взиваючи до єдности, бо ті, що розчвертували нашу українську землю, зібралися розчвертувати і душу українського народу. Видно, що о. Яремак трафив у болячку, скоро єго слово нагородили товпи грімким „славно“, забуваючи очевидно, що нема звичаю оплескувати проповідника. По панахиді промовили від серця посол Целевич, адв. Бемко, та луговик Польний, а опісля передефілювали перед могилою луговики, соколи та кінні бандерії. Піднести належить, що сим разом поліція заховувалася коректно і не провокувала людий як се мало місце минулого року — що скінчилося побитєм зтягненого з коня поліцая — тож і порядок був взірцевий а настрій святочний. Зате якже болючо відчулося подібне свято на Лисоні коло Бережан, де п. Західний намагався спасати Україну по рецепті з Москви.

ОГЛЯД ЧАСОПИСІВ.

„REICHSPOST“ ч. 152 містить статтю п. н. „Середньоевропейська“ програма. Автор статті каже, що держави середньої Европи (головнож держави, що повстали на землях б. Австро-Угорщини, мусять зединитися на економічному полі. При цьому не можна воювати кличами про „наддунайську федерацію“, митний союз, право самоозначення, бо це тільки замотує справу. Найкориснійший бувби тут „Інститут для середньої Европи“. Завданням його булоб досліджувати середньоевропейські країни на культурному та економічному полі. До цего мусівби він протягнути найзамітніші сили всіх цих країн. Їх праця промостить шлях духовим, культурним, торговельним та економічним взаєминам між цими державами. Поодинокі цивілізації нових держав, колиб замкнулися в собі, мусілиб скорш чи пізніш занидіти, бо їх культурні й економічні підстави за вузкі. Висока вартість національних культур, навіть найменьших, не дасться заперечити, та треба зробити з роздроблених енергій будуюче знаряддя солідарних культурних інтересів середньої Европи. Однак вся велика політика мусить бути далеко від інституту. Звертати мусить інститут увагу більше на це, що лучить, як на це що розєднює.

Паризький „ФІҐАРО“ в ряді статтей займається орґанізацією німецького комунізму. В Німеччині, як і в инших краях, видно завмирання лібералізму і зріст значіння економічних питань. У вислідах майських виборів в Німеччині видко пересунення на ліво від міщанського лібералізму до соціялізму, й від соціялізму до комунізму. „Праві партії на ділі багато менше втратили, як дехто думає. Вони поділилися на фракції, але ті фракції, що в конечности знову злучаться, моглиб ще створити в парляменті бльок з яких 135 послів. В Німеччині, як і скрізь зростають скрайні партії на кошт центра, відбувається аґонія лібералізму. Одначе — й цього ніколи не треба забувати, — політичні вивіски в Німеччині прикривають економічні інтереси. Успіх комуністичної партії пояснюється, хоч не цілковито, але в значній частині, браком гроша, нуждою й скрутою робітництва, нижчого урядництва й дрібної буржуазії. Всі змагання до відбудови йшли доси в добро великого промислу, фінансів і торговлі. Вони ще не сягнули до мас, і ті маси стають нетерпеливі...“

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ.

Проти проклонів. В Італії ведеться тепер завзята аґітаційна боротьба проти вкоріненого місцевого звичаю проклинати. В місті Брешчія відбувся саме третий національний конґрес проти проклонів, на котрім велися наради над способами і орудниками в боротьбі з цим поганим налогом. Почесним президентом конґресу обрано ґенерального секретаря фашистівської партії п. Тураті.

Як розбудовують катол. пресу? Французька Катол, Друкарня „Croix du Nord“ розписала позичку на пів міліона франків. До 6 днів франц. католики і то головно люде, що мають дрібненькі ощадности, покрили всю ту півміліонову позичку так, що треба було скорше закінчити збирання позички (Гл. „Дас Нає Райх“ з 19. мая 1928 р.). Коли то у нас буде можна зібрати пів міліона позички на поширення катол. преси до шістьох днів?

Секта адвентистів і Совіти. Місійний вістник адвентистів, котрі проповідують другий прихід Христа, подає деякі подробиці про аґітаційну діяльність тої протестантської секти. Довідуємося м. и., що в останнім році продали адвентисти своїх видань за 22 міл. золотих франків. Видання свої, головно біблійні тексти, друкують вони в 128 ріжних мовах. Совітський уряд не поборює у себе цеї секти, а навпаки дозволив навіть адвентистам друкувати в Ленінґраді і Київі російські і українські переклади Св. Письма в 5.000 примірників.

В Чехословаччині, як подає „Schönere Zukunft“ всіх богословів є 695. З цього числа є 238 чехів, 112 словаків, 214 німців, 75 українців, 50 мадярів і 6 поляків.

Політичні вістки.

НІМЕЧЧИНА. Про політику німецького католицького „Центра“ по останніх виборах у Німеччині мав розмову був. пруський президент міністрів А. Штеґервальд із редактором „Christlichsociale Nachrichtenzentrale“. Він заявив, що втрати, які потерпів „Центр“, вийшли з чотирох причин: слабшої участи виборців як давніш, головно в сільських округах, діяльність нової християнсько-соціяльної державної партії, що хоч зібрала тільки 123.000 голосів, та своєю пропаґандою в католицьких орґанізаціях, відтяглула чимало виборців від виборів, дуже мало молоді голосувало за „Центром“ тай дрібні партії наробили Центрові“ чимало шкоди, головно виборці зі середного стану та хлібороби підпали аґітації цих партій. Невдача при останніх виборах, так думає богато, прийшла ще в пору. Центрівці чулися надто самопевними й як у взаїмних виясненнях, так і в орґанізаційних справах, позволяли собі на таке, що безкарно не може знести навіть так сконсолідована партія, як „Центр“. Тепер партія усуне всі ці недомагання й при найблизчих виборах направить втрати. Щодо теперішнього політичного положення, то центрівці стоять при тому, що соціялдемократи мусять узяти участь у правлінні з повною відповідальністю. Чи „Центр“ візьме участь у коаліції, це зависить від того, яку програму праці предложать соціял-демократи іншим партіям тай і від загального складу кабінету.

Конфлікт ІТАЛІЇ З ЮГОСЛАВІЄЮ наразі злаґіднений завдяки уступчивости югославянського правительства, котре обіцяло винагородити шкоди італійським підданим, а винних у демонстраціях своїх горожан покарати.

За прилучення остр. КИПРУ до Греції. Грецькі часописи повідомляють, що населення Кипру не взяло участи в

святкуванню уродин анґлійського короля, котрі сего року припали саме в 50-ліття анґлійського володіння на Кипрі. Національне зібрання в Лімісссолю ухвалило того дня резолюцію з домаганням прилучення Кипру до Греції. Архієпископ Кипру в побажаннях до анґл. короля долучив від себе просьбу прихилитися до бажання населення Кипру.

Положення в КИТАЮ. Націоналістичні китайські війська обезброїли 47 бриґаду армії Чанґ-Тсо-Ліна і зліквідували таким чином рештки реґулярної північної армії. Між націоналістичними побідними ґенералами нема порозуміння. Дотеперішний командарм Чанґ-Кай-Шек уступив. Населення Пекіну поспішно втікає зі столиці, бо боїться дальших боїв між південними ґенералами „християнським" Фенґом і Єн-Сі-Шен-ом. Бої за Тієн-Тсін, котрий боронять Японці, трівають далі.

Обманство в крематорії. В Японії викрили незвичайне обманство. Одна японська семя віддала тіло свояка до крематорії й так скоро дістала попіл із мерця, що се викликало в ній підозріння. Дали попіл до розсліду й виявилося, що се виключно деревний попіл. Переведена в крематорії ревізія виявила, що це підприємство не було в силі заспокоїти всі замовлення й кидало тіла мерців у став, а семям видавало попіл із дерева. У ставі найшли тіла нібито спалених мерців.

Японський епископ (і. л.) Еп. Гаясака подорожував по західній Европі, а тепер обїздить Сп. Держави, де витають його скрізь з великою радістю.

НОВИНКИ

Залізнича катастрофа в Німеччині. Мин. неділі в год 2·30 над раном на шляху Мюнхен—Франкфурт н/М. воскочив з шин поспішний поїзд, їдучий зі скоростю 80 км. на годину. З незнаної доси причини на однім із закрутів льокомотива нагло вискочила з шин і покотилась в долину. Вбитих є 26 осіб, ранених 120, з того 11 осіб тяжко ранених.

Паломництво до Риму в 1925 р. Офіціяльний звіт „Політьота Ватікана", в котрім подано виказ всесвітної літератури з приводу ювілейного року (1925) подає м. и. число паломників з ріжних сторін світа, що прибули на „святий рік" до Риму. З самої Італії прибуло 594 поїздів з 402.000 паломників, з инших европейських країв 162 поїздів з 149.000 осіб, з позаевропейських країв 105 поїздів з 8.300 паломниками.

Приріст населення у Франції. В 1700 р. було у Франції 19½ міліона населення, в 1784 25 міл., в 1801 274 міл. За часів цісарства число населення дійшло до 29·1 міл і зростало поволи до 1871 року, доходячи до цифри 40 міл., що відповідає приблизно і нинішному станови. Процентово кількість Французів до решти мешканців Европи і Півн. Америки представлялася в 1770 р. як 1:4, в половині XIX століття як 1:10, а з початком світової війни ще лиш як 1:25.

Ліґа конвертитів. За почином стоваришення „Католицькі доньки Америки", найбільшої жіночої катол. орґанізації в Злуч. Державах оснувалася ліґа конвертитів. Завданням сеї ліґи є поширювання катол. літератури та скріплення товариського життя між уродженими католиками а конвертитами.

Католицька преса. Швайцарський катол. пресовий синдикат замкнув рахунки за 1927 рік слідуючими позиціями: в приходах 28.221 франків, в розходах 24.134, чисте майно (пресовий фонд) 58.921 франків. На пресову пропаґанду, на брошури і летючки для народу з поясненнями катол. пресових питань видано майже 10.000 франків, на уладження „днів преси" і відчитів про пресу 1.746 фр. На слідуючий рік приступає синдикат до видавання у величезнім накладі популярного письма, що вповні буде присвячене справі католицької преси.

Залізничі злодії булиб недавно спричинили велику катастрофу на шляху між Ярославом і Журавицею. Злодії вкралися до ваґону товарового і коли поїзд виїхав з Ярослава почали скидати з ваґону великі звої сукна, котрі поспадали на другий тор. Тимчасом надїхав з Журавиці другий товаровий поїзд. Злодії не мали вже часу позабирати сукна з торів. Льокомотива вїхала на сукняну перешкоду і виколіїлася. На щастя жертв в людях не було, бо товаровий поїзд їхав поволи. Злодії повтікали і слід по них загинув. Колиб так був надїхав поспішний або особовий поїзд, булоб очевидно счинилось велике нешастя.

Варшавська менниця почала вибивати нові срібні 5-золотові і ніклеві однозолотові монети. З початком липня будуть вони вже в обізі.

БІЛЛЯ, БЛЮЗКИ, ШЛЯФРОЧКИ, СПІДНИЧКИ, ПАНЧОХИ, :-: :-: ТРИКОТАЖІ і т. п. :-: :-: найдешевше поручає фірма „ГОЛЬФ" ЛЬВІВ, Кілінського 1. напротив Віденської Кавярні.
167 24—24
Ціни для зареклямування нашого магазину найнизші.

Цегольня „ЕНКА"
Львів, вулиця Снопківська ч. 1.
ново зареєстрована фірма поручає
ЦЕГЛУ
першої якости з нового випалу.
Негайна достава тягаровими автами.
245 1—10

ЛЕВ ОППЕР
Склад сукна і блаватних товарів
в Золочеві,
поручає: СУКНА, ВОВНИ, ПОЛОТНА, ШОВКИ, також найновіщі сезонові креації
по найнизших цінах.
Замовлення з провінції полагоджується відворотною почтою.
230 4—8

ПАНСІОНАТИ
Власний виріб! Ціни фабричні!
КОВДРИ 1-стороннї від зол. 25·—, 2-стороннї „ „ 32·—, в цвіти „ „ 40·—
МАТЕРАЦИ з морськ. трави „ 34·50, з волосані від „ 76·—
СІННИКИ готові „ „ 4·80
ПОДУШКИ з пера „ „ 18·—
ГОТОВІ ПІШВИ „ „ 4·—
ГОТОВІ ПРОСТИРАЛА „ „ 5·50
„ під ковдри з дірками „ „ 11·50
КОЦИ ВОВНЯНІ „ „ 9·50
ПОЛОТНА - РУЧНИКИ — ОБРУСИ
ФІРАНКИ — КАПИ — КИЛИМИ і т. п.
206 найдешевше продає 10-15
ФАБРИКА ПОСТЕЛІ
ПЄТРУШЕВСЬКИЙ — МЛЄКО
ЛЬВІВ, КОРАЛЬНИЦЬКА 6.
Телєфон 37-72.
Цінники даром. — Для шпиталів, пансіонатів і т. п. — Ціни офертові.

ЛЕЖАКИ від 12 зол.
КОШИКАРСЬКІ ВИРОБИ
КИЛИМИ — ЗАБАВКИ
НАРОДНЄ МИСТЕЦТВО
ФІЛІЯ: ГАЛИЦЬКА 5. тел. 30—32. Львів Коперника 11. тел. 26—09.
215 9—10 Людвик Ґеґедіс.

ШАПКИ і КАПЕЛЮХИ
у великім виборі
227 2-12
по низьких цінах
І. Віттман, :-: ЛЬВІВ, :-: Трибунальська 1.

З причини реконструкції льокалю „ОЛЬКА" :-: РИНОК 35. :-: біля Народної Торговлі удяє 10% рабату з виставових цін при закупі панчіх, рукавичок, скарпеток, дитячих скарпеточок, всяких трикотових виробів та жіночого білля. Велика оказія при 72-процентовій цловій підвищці. Великий вибір — лише тревалі сорти!
239 2-10

„FOSFOR"
ФАБРИКА ШТУЧНИХ ПОГНОЇВ
232 ЛЬВІВ, 5—16
вул. Баторого 32, II. п., телєфон 50-69.
(ul. Batorego 32, II. p., telefon 50-69.)
СУПЕРФОСФАТИ: кістки й фосфорово-азотові, МІНЕРАЛЬНІ й амонякові,
РЕФОРМАТФОСФИ: кістні й мінеральні від 18 до 26% „P_2O_5!!!"
ТОМАСИНИ: „Kolumeta", „Gwiazda", й инші як краєві так і заграничні.
СОЛИ потасові й КАЇНІТ, АЗОТНЯК, САЛІТРА (CHORZOWSKA) амонова
САЛІТРА чілійська — СІРЧАН амоновий вапно навозове палене й мелене (97% Ca O) — Вапно будівельне.
ФОСФОРИТИ палені й мелені (CaO розп. P_2O_5).
Достава вагоново й детайлічно по цінах фабр. й на найдогідніших услівях кред.

Видає й редагує Комітет У.Х.О. Відвічальний редактор **Роман Гайдук.** З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів, Ринок ч. 10

Ч. 45 (147). Należytość pocztowa uiszczono ryczałtem. Львів, неділя, 17 червня 1928 р. Рік III.

НОВА ЗОРЯ

ЧАСОПИС ДЛЯ ПОШИРЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ХРИСТІЯНСЬКОЇ ОРҐАНІЗАЦІЇ

Виходить два рази тижнево: в четвер на 4 ст., під неділю на 8 ст. Адреса: Нова Зоря, Львів, Сапіги 26, І. п. Конто П. Щ.: Краків 405.867. || Передплата в краю: ¼-річно 6 зол., місячно 2 зол. За кордоном ¼-річно 1 амер. доляр. — Ціна числа 25 сот. — Рукописів не вертається.

РУЇННИКИ

I.

Виходить на західній окраїні Галичини тижнева ґазета, що формально признається до всеукраїнського державного монархізму, а в дійсности, від ряду літ, систематично плекає анархістичні течії в одинокій національній ділянці публично-правного характеру, яка нам полишилася, себто в Церкві. Значить, якраз у ділянці вже з своєї природи — державній і монархічній... В сім парадоксі скривається стара прикмета душі наших земляків — прикмета анархізму і руїнництва.

Ми не беремося відгадувати, хто є злим духом „Українського Голосу“ і де його місце осідку; в видавництві, в редакції, серед світських чи духовних співробітників, явних чи тайних покровителів... За все те, що появляється на сторінках сього тижневика відповідає в першу чергу він сам, його фірма, а не таємні криптоніми і „сільські священики“. Коротко отже, в „Український Голос“ вселився дух анархізму і коромоли, і через нього якась „невидима рука“ поширює затроєні гази на нещасне громадянство.

Завзявся він, як сказано, на нашу Церкву, щоб убити її повагу і значіння в очах українського громадянства. Робить се методично, по античній рецепті: стинати найвисші ростини. „Український Голос“, сей псевдо-монархістичний орган, що в кожде свято бере повну губу фраз із „Листів до братів-хліборобів“, перемінився в невичерпаний резервуар болотяних помий, та їх систематично, з невсипущою послідовностю виливає на найвисший Авторитет католицької Церкви взагалі („польський папа“, „ватиканська камариля“ і т. ин.), а на законних представників нашої національної Церкви — українських Владик — зокрема. Все те очевидно, по волі й аражменті „невидимої руки.“

Ні один визначний духовник нашої української католицької Церкви не втік від тих брудних помий. А вже „Нова Зоря“, що все і всюди твердо стоїть в обороні нашої Церкви і її законного Авторитету, як одинокого ще бастіону, морального, культурного і національно-політичного, галицьких Українців в їх боротьбі проти сконцентрованого наступу всіх ворожих сил — зверхних і внутрішних, східних і західних, безконфесійних і конфесійних — тішиться особливою „симпатією“ „Українського Голосу“ і тої „невидимої руки“, що ним кермує.

А за що ся ненависть? За те едино, що „Нова Зоря“ перестерігає перед революційними затіями невідповідальних умів на полі церковної організації; за те, що вона такі замахи на віками і життєвими необхідностями витворені форми нашої зєдиненої Церкви а посередно на її католицьку основу, називає по імени, тим чим вони є: себто релігійним і національним злочином, за який тяжка історична відповідальність колись може впасти на сліпі знаряди „невидимої руки“.

Та ще якби-то „Український Голос“ виливав свої помиї на „Нову Зорю“ як на пресовий орган, то ми йому богато моглиб вибачити, хоч методи його боротьби такі, які певно не водяться в журналістичному житю культурного світа*). Між иншим, він засвоїв собі азіятський звичай підглядати і винюхувати за рядками наших статей немилі собі особи, називати їх — всупереч усім правилам журналістичної етики і товариської приличности — по імени, і то з правила фальшиво. У своїому бракови культурного виховання доходить він прим. до того, що не лише брехливо інформує своїх читачів, начеб-то редактором „Нової Зорі“ був о. ігумен Галущинський ЧСВВ, а ще на нього, як мнимого побратима (по перу) редакторів „У. Голосу“, виливає діжку помий цілком особистого характеру. Річ поза Перемишлем абсолютно неможлива, навіть у відношенню до найкрайнішого комуністичного, анархістичного чи якого иншого ворожого органу. Або знов у звязку з сим нахабні інвективи й инсинуації в бік гордощів нашої Церкви, піонірів національної свідомости і заслужених будівничих нашої культури — чина св. Василія В.! Одним словом, „Український Голос“ дуже вірно й успішно виконує завдання, приписані йому „невидимою рукою“, на руйнування нашої Церкви і народности.

У своїй руїнницькій ревности „Український Голос“ не спиняється одначе ні на „Новій Зорі“, ні на оо. Василіянах і їхнім львівським ігумені, а сягає висше і найвисше. — Ще у свіжій памяти його скандальна акція проти перемиського Владики. Чи стало йому соромно за створену ним соблазнь, чи може тілько освідомив собі безуспішність своєї коромоли, чи що, досить що з якогось недавного часу „Український Голос“ припинив свої анархістичні атаки в тім напрямі. Та як се можливе, щоб із шпальт перемиського органу не летіло болото і не лилися помиї ні-на-кого з українських католицьких Владик? Отже **tired of nothing doing** („от нічево делать“) почав підїздову роботу проти станиславівського владики, 25-літного Ювилята, якого діяльність творитиме безсумніву одну з найгарніших глав в історії нашої Церкви і країни, — главу, що вічно гризтиме совість наших синів і внуків за колоди, кидані батьками і дідами під ноги тій виїмковій индивідуальности.

Недоцінений сей Владика і його прихильники можуть на сі нові напасти сказати словами автора „Божественної Комедії“: **Guarda e passa!** Глянь і йди дальше! Та перемиським анархістам мало стало і того. Отсе по кількох вистрілах в напрямі Станиславова, „Український Голос“ почав, чи радше відновив, діявольсько-рафінованим і підступним способом, наступ на Сеніора наших Владик: на Митрополита кир Андрея. Тут руїнники перебрали вже всяку, навіть найнеімовірнішу міру, загубили всякий сором і респект супроти Патріярха нашої Церкви, втягнувши перфідно його достойну особу у свою ґазетярську калюжу.

*) Зокрема як щось нечуване в культурній журналістиці треба означити рефрен його полємічних статей проти нас: Не читайте, не передплачуйте „Нової Зорі“! Не дай отже Господи, дістатися під владу перемиських псевдо-монархістів.

СТРАШНЕ ОБЖАЛУВАННЯ

Слово професора до студентів у большевії.

Росіянин, професор університету А. Карташев оповістив у „Борбі за Росію“ отсе письмо до студентів у большевії (зміст):

Русскі студенти! Ваше положеня особливо трагічне, бо ви найгірше обманені. Всіх обманює большевицький уряд, але вас найстрашнійше. Він просто знущається над вашою долею. Діло не в вашій песячій бідности і навіть не в підірванню вашого здоровля на все життя. Діло в тім, що ви обманені в самім вашім званню, в науці. З вас роблять уже навіть не недоуків, але неуків. Свідоцтва, які вам дають після укінченя большевицьких шкіл — се свідоцтва „деревляні“ й „маргаринові“. Виходить провокація.

Неуками вас затягають до большевицьких ВУЗ-ів. Там для вас обнижають уровень науки й висмоктують з вас сили ідіотичним перекручуванням дійсної науки під марксістичний талмуд. Кінець кінців ніякої науки ви з большевицьких шкіл не винесете, хіба особливо здібні між вами виїмки, котрі мають спеціяльну, наслідственну інтеліґенцію, але таких дуже мало. Тай ті щось знати-муть хіба тоді, коли їм удасться попасти в особливо добрі відносини. Зрештою, всі ви засуджені на неуків. Знав уже Ленін, що так буде. Той отвертий цинік казав виразно, щоб до хорого тоді Горького закликали не большевицьких лікарів, але правдиво буржуазних, бо ті щось знають і вміють. Ленін знав, що разом з Росією буде й наука принесена в жертву комуністичному обманови. Він знав також, що коли винищить російську інтеліґенцію, тоді треба буде спровадити чужих „спеців“. Тепер се й роблять підленінці. Вони приклик**ють чужих „Варягів“, то одинцем, то** пачками, а тепер готовляться спровадити їх масово, бо инакше весь промисл упаде до решти.

І докиж ви будете терпіти таке особисте й національне приниженя? Гоніть до чорта ніч червону псевдо науку і червоних псевдо-професорів! Проч з убийчим обманом! Домагайтеся дійсної, свобідної науки! Зрозумійте, що інтернаціональна комуністична шантрапа, котра править Росією, погорджує всім російським і приготовляє вас тільки на льокаїв рабів чужого панування...

Присилайте передплату!

З Великої України

(Найновіщі вісти).

Сими днями був у нашій редакції оден чоловік, котрий щойно вернув з правобережної України. Подаємо тут дослівно те що він оповів:

„На приватну торговлю наложили такі податки, що вона гине. Все передано кооперативам. А в них страшні зловживання, такі, що чесні люде бояться туди йти на службу, бо обмотують їх злодії — і потому чесні йдуть до тюрми. Розуміється, кооперативи не оплачуються. На полі національнім: Українці під вічним надзором. Закид, що хтось „хоче самостійности України“ — страшний. Урядова українізація дуже неприємна для дійсних українців. Українізація переведена, але все те урядування се панщина для великого числа урядовців а саме москвичів і жидів. На одвічальних становисках скрізь Жиди. На підрядних русскі або українці. Школи є ріжні, є й українські. Учительство має досить високу платню, але дорожнеча велика, отже життя тяжке. Черевики коштують пр. 15 рублів, себто $7^1/_2$ доляра найдешевше. Одяги дуже дорогі. Приватне життя дуже важке в большевії і брак усякої певности так під оглядом економічним як і моральним: кождої хвилі може кожда людина опинитися без хліба і помандрувати в тюрму. Навіть батько з сином в семії боїться говорити шось про уряд і взагалі про політику. За необережне слово тюрма. Провокатори зачинають самі говорити і нарікати на уряд, а потому доносять. — Театри й кіна істнують. Артисти добрі. Але пропаґанда все переповняє, особливо в російськім репертуарі. Нпр. така пєса: Жінка убиває чоловіка, бо переконується, що він лиш удавав комуніста. Таких штук безліч — нехтують усякими семейними звязками. Публіку зовсім здеморалізовано. Бють браво за найгірші злочини, які їм представляють на сцені. Цікаво, що на правобережжу польська католицька суспільність не піддається зовсім безбожній пропаґанді. Костели повні народа і большевики вже дали спокій полякам, переконавшись, що до них доступу з атеїзмом нема.

Зате між некатоликами така страшна деморалізація, що батьки живуть з дочками а брати з сестрами як з жінками і мають дітей... Розводи без кінця. Ще дуже молоді жінки мали вже по кількох чоловіків. Скрізь повно безприютних дітей: вони жебрають і крадуть, навіть нападають. Ніхто тих дітей не виховує до праці. З них найбільше безбожників-піонірів. Є кілька степенів, заки допустять до числа партії.

Часописи є й люде читають. Пишуть навіть про зловжива ня. Але про перечитане люде не говорять: бояться. Публика сподівається кождої хвилі якоїсь зміни, хоч не знати, хто мігби ту владу повалити. З нутра зміна неможлива, хіба зовні. Народ так уже прибитий, що терором можна там правити доки схочуть.

Військо гарно одягають і досить добре кормлять. Що те військо думає, ніхто не знає, бо на місто його не пускають. Офіцири майже всі комуністи. Скрізь на становищах молоді люде, а старі хіба на підрядних. В суспільности ніяких орґанізацій не видно, опріч тих, на які уряд дає дозвіл.

Загальне враження таке, що людей і до найгіршого можна призвичаїти, навіть до такого страшного рабства, яке завели большевики. Картина з України дуже сумна, можна сказати — безнадійна. Невдоволення з большевизму велике, але здеморалізований і розложений нарід не має в собі ніякої сили, щоб протиставитись гнетови. Чека всемогуча. Чека найвисша над усім. А в ній жиди — з малими виїмками“.

До сего страшного образу неволі, в якій животіє наш нещасний нарід за Збручем, нема що сказати. Найцікавійше в отсім описі се свідоцтво про силу католицизму, яке в тім оповіданню дав нам православний. Оповідання се може посвідчити оден чоловік з поза редакції, котрий припадком був присутний.

Перша в краю вирібня
ЦЕРКОВНИХ СТАТУЙ (фігур)
і артистична
різьбярсько-орнаментаційна робітня
ФРАНЦ ІВ. МАКС
249 Львів, Личаківська 15. 1—10

Орґанізація „Ротари“

(КАП). На цілім світі ширіться нині орґанізація „Ротари“. Що се за орґанізація? Спираючися на моральній засаді: „Сей має найбільший хосен, хто найліпше служить громадянству“—хоче ся орґанізація лучити службу одиниць для суспільности.

Членами „Ротари“ бувають звичайно купці, промисловці, а головно журналісти, що мають незаплямлену опінію в громадянстві. Сходини поодиноких ґруп орґанізації відбуваються по черзі у всіх членів і звідти пішла назва орґанізації („rotary“ значить по анґлійськи „черга“ — в данім випадку „сходин“).

Основником „Ротари“ є адвокат Павло Гарріс із Шікаґа. Гарріса болів брак духа любови в суспільнім життю. 28. лютого 1910 р. було в Америці вже 16 таких клюбів. Нині „Ротари“ має 150.000 членів 40 національностей, згуртованих в 2500 клюбах по ріжних містах світа. Три четверти всіх клюбів є в Злуч. Державах Америки. В конґресі „Ротари“ в червні 1927 р. в Остенді взяло участь 12.000 делеґатів, з найбільше впливових кругів економічного світа поодиноких країв. Ціліть орґанізації представляється як щось ґіґантичного.

Метою „Ротари“ є приготовлювати своїх членів до служби для громадянства на полі господарського і культурного життя. Вона бажає показати людству ідеал суспільної служби, а сповнювання обовязків свойого стану оперти на вищих моральних прінціпах. Ціль гарна, хоч тісна і неясна. Ротаристи кидаючи клич: „Спасіння світа в загальнім уморальненню“ вірять, що вони в особливший спосіб служать ідеї світового мира.

Не можна ще сьогодні нічого певного сказати про „Ротари“. Є в цій орґанізації і чесні практикуючі католики, але фактом є, що велике число провідників „Ратари“ належить до масонських льож. Один анґлійський часопис назвав інституцію „Ротари“—„релігією бізнесменів“, бо моральність їх випливає в великій мірі з засади: „Даю, щоб і ти дав“. (Do, ut des).

Хоч „Ротари“ не виступала ще дотепер ані разу проти релігії, то однак

Повістевий фейлєтон „Нової Зорі“ з дня 17. VI. 1928. 40

ОСИП НАЗАРУК.

РОКСОЛЯНА

Українська історична повість з 16. століття.

Знав, про що говорить. Але не хотів навіть допустити до розмови про се і сказав:

— „Якіж дивні ті жінки! Приречення мужчини не ломлять!

Подумала хвилю і сказала:

— „Я будувалаб, багато будувалаб!“

— „Щож ти будувалаб!“ запитав з тим більшим зацікавленням, що досі ні одна з його жінок не висказала подібного бажання.

Відповіла поважно, але так приязно, якби вже просила його, дати фонди на ті будови:

— „Наперед збудувалаб я велику і м а р е т[1]). Бо не можу думати про те, як убогі ходять голодні й не мають ні чим, ні де заспокоїти голоду свого.“

Став здивований. Вона виростала в його очах на дійсну султанку.

— „А потому?“ запитав.

— „Потому казалаб я збудувати велику д а р е ш щ і ф у[2]).“

— „Дуже гарно, Ель Хуррем! А потому?“

— „А потому к а р а в а н с е р а й для подорожних і чужинців...“

Останне слово виповіла майже нечутно. Але тим краще увійшло воно в душу великого султана. Був захоплений.

— „Ти маєш не тільки великий розум, але й дуже добре серце, що не забуваєш людей з країни, з котрої походиш. І щож ти будувалаб далі? Султанська скарбниця ще тим не дуже булаб нарушена,“ додав з веселістю в очах.

— „Дальше збудувалаб я великий г а м а м[3]), бо не можу дивитися на бруд людей.“

— „Ти маєш всесторонно гарну душу, моя дорога“, сказав Сулейман. „Будуй дальше! Тобі варта віддати скарбницю, бо думаєш про обовязки султана.“

— „І ще збудувалаб я багато м е к б е т і в[4])...“

— „Гарно! Що ще?“

— „І ще дуже велику к і т а б х а н е[5])...“

— „Чудово! Того я сподівався по тобі... А скажи, на котру з тих річей ужилаб ти найбільше грошей?“

Подумала і відповіла:

— „Про се я ще не говорила.“

— „Так?“ запитав зацікавлений. „Отож на що?“

Думав, що вона заговорить тепер про новий, величавий мечет. Але по хвилі зміркував, що вона як христіянка, не скаже сього.

Вона мовчала. Подивилася в його палкі очі і сказала повагом, помалу:

— „Найбільше грошей ужилаб я для найбільш нещасливих людей.“

— „Слушно. Але хто вони?“

— „Се ті, що повинні жити в т і м а р х а н е[6])...“

Молодий Сулейман притиснув її ніжно до себе і йшов мов осліплений, бо пожар мав в очах. Осліплений був не білим квітом у ясминовій алеї і не срібним світлом місяця, що заливав увесь парк, а мріями молодої Місафір...

Так. Се були султанські мрії.

Такої любовної розмови він ще не мав. Перебіг у спогадах усі свої розмови з жінками. Якіж вони були пусті в порівнанню з сею!...

---

[1]) Кухня для убогих.

[2]) Лічниця.

[3]) Купелевий дім.

[4]) Школи для хлопців.

[5]) Бібліотека.

[6]) Дім для божевільних.

певним є, що зі свого морального кодексу усунули вони зовсім релігійні ідеї. „Ротари“ хоче ушляхотнити чоловіка без Бога і релігії і голосить „загальну мораль“, що має відповідати всім фільософічним і релігійним системам. Символом сього була в Остенді спільна тиха молитва, в котрій кожний на початку нарад конґресу звертався „до свого Бога“. Протестанти, католики, жиди і буддисти — всі можуть бути ротаристами. Ясно, що для такої етики християнська мораль має лиш другорядне значіння і тому віруючий католик не може бути ротаристом.

Конґрес ротаристів в Остенді постановив закинути свої орґанізаційні сіти на поодинокі краї Европи.

З орґанізаційного життя

ВЕЛИКОПОЛЕ, янівського повіта. (Основання місцевого кружка УХО.) Дня 10. VI. 1928 зібралися виднійші громадяне села Великополе на довірочну нараду, щоби положити початок християнському орґанізаційному життю в громаді. Місцевий парох о. Н. Вояковський в довшій бесіді пояснив завдання і ціли Укр. Християнської Орґанізації під теперішну пору та завізвав приявних до вступлення в члени та основання місцевого кружка УХО. Всі зібрані виповнили негайно заяви вступлення в члени та постановили основати в Великополи Християнський Кружок. До Управи кружка вибрано о. Н. Вояковського, місц. пароха як голову, п. Павла Федика як заступника голови, п. Панька Лопушанського як секретаря, пп. Івана Чернявського і Івана Рибака як скарбників, п. Андрія Тесляка, як пресового кореспондента, пп. Михаїла Ярему і Івана Когутайла як членів управи. До контрольної комісії ввійшли пп. Павло і Василь Гулики. Управі доручено подбати в якнайкоротшім часі про власну домівку та про оснування крамниці кружка. Річну вкладку встановлено в висоті 1 золотого. Збори замкнув о. предсідник пізно вечером та шераз завізвав всіх присутних до тісної лучности і праці в єдности під прапором Христа з кличем: „Все відновити в Христі! Учасник.

Траґічний білянс Франції

З приводу нової книжки сенатора Жоса.

Від 80-их рр. мин. століття та з малими перервами по нинішний день правлять французькою республикою ліві партії: радикали, відтак радикальні соціялісти. Вони своїм звичаєм і при останних виборах возвеличували свої заслуги, та ще більше обіцювали своїм виборцям на будуче.

Проти них станули французькі католики, котрі чимраз голоснійше домагаються привернення католицькій Церкві належних їй прав. Обмеження католицької Церкви і католицького релігійного життя у Франції це „заслуга“ масонів і лівих радикальних партій. А може ті партії зате в чому иншому прислужилися своїй державі? Може причинилися до зросту її добробуту, до матеріяльного поступу?

Появилася недавно у Франції книжка визначного французького політика й економіста, сенатора Жоса (Josse). Її наголовок: „Економічний і суспільний занепад Франції під радикально-соціялістичною владою а розцвіт заграниці. Траґічний білянс“.

Який це білянс? Передовсім грізне марево вимирання: мале число уродин, зростаюча смертність населення — два явища безперечно звязані з лихим моральним і матеріяльним станом держави. Оден японський учений вичислив, що коло 2000-року населення у Франції щезне з лиця землі... Тимчасом—за минулих 40 літ населення Німеччини подвоїлося, в Анґлії зросло на одну третину, в Італії на половину. У Франції майже нема приросту населення. За той сам час в инших державах, Анґлії, Голяндії, Австрії, царській Росії виконано велитенські публичні роботи — прорито канали, побудовано греблі, проведено залізничі шляхи. Нічого подібного у Франції. Так прим. понехано важний плян будови каналу Атлянтик—Середземне море. Зате багато говориться тепер у Франції про „єдину школу“. І щож з того? Німеччина, Данія потрафили подвоїти і потроїти видатність хліборобства — завдяки школі. Що зробили в тому напрямі французькі соціялісти? Чи є у Франції хоч стільки учнів хліборобства, скільки є в Німеччині рільничих шкіл?!

А справа мешкань? Для поборювання мешканевої нужди Німеччина видала в 1927 р. 7 міліярдів франків. Того року вибудовано там 250.000 домів для бідніших горожан і робітників. І в тім напрямі не зробили французькі ліві майже нічого. Як хто дбає про родину, родинне життя горожан, так і має. Порівнайте отсі цифри: в 1872—75 рр. було у Франції річно 290.000 рекрутів, у Німеччині 345.000. А 1928 р. у Франції є 227.000 рекрутів, зате в Німеччині є їх 594.000. Значить, в 1872 р. на 100 французьких рекрутів було 119 німецьких, а в 1928 р. є їх вже 215. Це завдячує Франція радикалам-соціялістам. І так скрізь, у промислі, фльоті і т. д., всюди той сам поганий, розкладаючий вплив. Менше релігійности, менше чистоти і гіґієни, менше народин, зате більше смерти. Справді траґічний білянс. Радикалізм при владі—це загибіль нації.

Найбільший вибір
всяких товарів блаватних,
великий вибір
СУКНА
поручає фірма
АНТІН УВЄРА
Львів, вул. Ґалицька ч. 10.
Те саме дотичить філій:
у Стрию, Дрогобичі, Тернополі, Тарнові.
207 Ціни незвичайно низькі! 6-10

Замовляйте цікаву книжку
СПІРИТИЗМ
як 3. кн. „Бібліотеки У. Х. О.“
Ціна 2 зол, з почтовою перес. 2·50 зол. —

Мав якусь велику, безмежну ясність у душі. На небі гинули поодинокі звізди. А його щось підносило до звізд. Високо, високо.

Вона запримітила се і сказала:

— „Бог розсіяв звізди по небі, як хлібороб насіння по ріллі.“

— „І одну з них мабуть через забуття кинув до мого парку,“ сказав молодий султан.

Вона покрасніла з задоволення, але навіть очей не підняла на нього. Так їй було добре з ним, що не хотіла сеї хвилі псувати просьбою о дозвіл, виїхати на Афон, хоч весь час думала про се.

Але й він думав про се. Думав вже не так, як хотів старий учений Мугіеддін-Сірек.

Думкою, яку заострила любов, почав порівнювати вартість обох поглядів: пустити її на Афон, чи не пустити її на Афон? Почав порівнювати так, що його думка мов магнетична голка схилялася до бажання Роксоляни. Він міркував уже тільки в тім напрямі і з тим заміром, щоб оправдати себе.

І як не оправдати? Що значить одна їзда одної жінки до якогось там монастиря „джаврів“ супроти здобуття такої жінки! Атже на неї можна здатися в усім! „Такої перли Аллаг не кидає двічи на шлях життя людини!“ подумав.

Став, немов отрясаючи з себе приречення предків і традиційну заборону старих царів Царгороду, котрих спадщину переняв його Рід. А вона розмріяна йшла дальше в місячнім сяйві, що заливало ясминову алею.

Дивився, як ішла. Все його життя було в очах. Вдивлявся в її легке, гармонійне колисання, що було для нього музикою без тонів, розкішю без дотику, краскою без світла, життям без воздуха. Віддих запирало йому в грудях, але так приємно, як приємно заливає вода потапаючого.

Нараз видалося йому, що десь уже бачив такий хід. Думка його пошукала в споминах і — знайшла. Так... Подібний хід бачив він у самиці королівського тигра, що ходила по великій клітці в Арслянхане. Ходила, як благородна королева, хоч була в неволі.

Рішився. Тільки не знав, як почати.

Приспішив кроку. Але так тихо, якби лякався перервати її думки.

А вона також думала. І також лякалася. Тільки чогось зовсім иньшого... Лякалася, щоб він не пригадав собі докладно першої їх розмови.

В дівочій гордости не залежало їй на тім, чи він возьме її за жінку, чи ні. Боялася лишень того, чи не занадто нахабно домагалася від нього... Не могла скінчити думки. Так їй зробилося соромно. Прийшла їй на думку мати. Якже вона видивиласяб на кожду дівчину, котра від мужчини домагаласяб майна! І то в першій розмові!... Господи!...

За ніякі скарби світа не булаби сказала своїх думок!

Запаленіла. І була як червона квітка між білим ясмином.

—„Що з тобою Хуррем?“ запитав Сулейман.

По його тоні відчула сильніще, ніж передтим, що він любить її, що старається о неї. В ту мить пригадався їй ще оден небезпечний висказ її з першої розмови та його відповідь. Кров ударила їй до голови так, що оглянулася, де сісти.

Занепокоєний Сулейман запровадив її до найблищої альтанки.

— „Що з тобою, Хуррем?“ — запитав у друге. Але сього вже таки ніколи не сказалаб ні йому, ні нікому.

Ледви сама собі могла повторити те, що тоді сказала:

— „Чиж не так само зле буде мені тепер у кождої з твоїх жінок?“

Якже я могла щось подібного сказати! — думала, схиливши головку і спустивши очі в низ. Атже він міг зрозуміти, що я освідчилася йому! І навіть так зрозумів, бо дав таку відповідь. Не розуміла, як могла щось подібного сказати, хоч добре знала звичай мослемів у справах заручин і подруж.

Від сорому хотілаб під землю сховатися.

— „Що з тобою, Хуррем?“ запитав у трете султан.

Несподівано рішилася — сказати, заперечити! Бо за важко було їй з тим спомином. Помалу немов шукаючи слів, і тонів, таких ніжних, як сліди малої пташки на снігу, почала:

— „Я — думаю — над тим, — чи— (тут вложила личко в обі долоні) не напихалася — я — тобі ——...“

— „Ти?! Мені?!“

Д. б.

Д О П И С И

ЛЬВІВ. *(Сокіл-Батько в 1927 р.)* Передімною звіт „Сокола-Батька" за 1927 р. Якто? Вони ще працюють? Так! Працюють в часі занепаду ідейности серед 90% суспільности, в часі, коли старше покоління приучує молоде навіть на „Рідну Школу" колядувати за процент!

Вони не тільки працюють але й розвиваються. Так каже звіт за 1927 р. Старшина відбула в році 30 засідань (без презенційної марки!).

Ведено правильно сокільські вправи а вправляло 537 осіб. Разом відбуто 598 годин сокільської руханки. Крім цього вправляли в рухівні Товариства дві державні школи до яких учащає українська молодь. Се філія Академічної гімназії і III. державний жіночий семінар. Відбулося 4 відчити на тему фізичного виховання. За рік видано одну брошуру про пожарництво і 8 вязанок вправ.

Яку ролю грає площа „Сокола-Батька", так званий „Український Город" хай свідчить це, що протягом року вживало її 18 львівських товариств, які мали там 6421 вправляючих. Виступам тих товариств приглядалося 25465 осіб. Тому то збіркова Секція положила великий натиск на збирання гроша, щоби площу дальшим викупом поширити. І ніхто не повірить, що протягом минулого, так тяжкого року (повінь), завдяки енергії одиниці призбирано без великого галасу 1796 долярів. — Живу діяльність виказує орґанізаційна Секція (після статуту має товариство право закладати філії). В її працях брали участь також члени руханкової секції. Членів С.-Б.-студентів(ок) вищих шкіл працювало 26 осіб. Опікувалася секція 421 гніздами і підготовила 96 місцевих до основання Товариств. Відбулося протягом року 28 сокільських зїздів, 28 пожарно-руханкових курсів, 26 поїздок інструкторів, 34 орґанізаційні поїздки і 14 люстрацій Товариств. Вислідом праці були сокільські здвиги, прилюдні вправи в краю. Відбувалися далі свята десятиліття народнього визволення в 1917 році на Великій Україні. Тих Свят відбуто 39 повітових і місцевих в тім І. областне у Львові 19. VI. 1927. На неграмотних звернено в орґанізації також увагу і в 6-ох гніздах відбулися курси неграмотних, які покінчило 250 осіб. Тому, що орґанізація розрослася в цьому році з початком 1928 р. почато видавати місячник „Сокільські вісти" з метою надати орґанізації одноцільний напрям, плекати сокільського духа і надати змісту праці в товариствах.

От тілько сухих дат з діяльности Товариства. Дехто скаже мало як на 6. міліонів Українців в Польщі, а я скажу: дуже богато! Бо у нас по словам Боберського „Треба просити, щоб ми взяли участь у спільній роботі, тай не йшли на власну загибель". Нас треба просити, щоб ми памятали про власне життя і не лежали бездільно при дорозі народів!"

ЕДМОНТОН В АЛЬБЕРТІ, КАНАДА. **(Незвичайне торжество).** Дня 29. квітня ц. р. заходами 2-гої січової сотні IV. Округа в столичнім місті провінції Альберти в Едмонтоні, відбулося незвичайне свято—а то відсвяткування десятьлітної річниці повстання гетьманської держави на Україні, та посвячення першого січового прапора в Альберті.

Вже в суботу дня 28. квітня о год. 7. рано приїхав до нашого міста Головний Обозний канадийських Січей Вп. п. Володимир Босий. На головнім двірци повитали шановного гостя Впр. о. В. Ладика ЧСВВ. ігумен тутейшого монастиря, сотник 2-гої січової сотні Вп. Григорій Байрак та обозний писар Вп. Іван Ісаїв. Ще того самого дня відвідав Головний Обозний деякі чільнійші одиниці як між місцевими українцями так і анґлійцями. Відвідав також укр. педаґоґічний Інститут ім. Т. Шевченка, де виголосив укр. студентам прекрасну поучаючу лекцію, в якій заохочував учнів до любови української історії та літератури, подаючи за примір таких людий, яких сміло можна поставити на рівні з англійськими діячами. В тім же самім Інституті в суботу вечером січовики та деякі визначнійші інтелїґенти гетьманці зробили Головному Обозному гостинне приняття.

Надійшла неділя, день 29. квітня. Вже від рана можна було зауважати серед наших гетьманців, що для них се не якась звичайна неділя, а торжественне свято. Січовики завчасу зійшлися громадно до укр.катол. церкви і тут горячо молилися за скоре привернене нам української держави. Церква переповнена вірними мов на Великдень. По Службі Божій Впр о. Ігумен посвятив січовий прапор 2-гої сотні. По посвяченню виголосив палку зворушуючу проповідь так, що многим навіть досить рівнодушним мущинам закрутилися в очах слези.

Вечером о год. 8. веч. концерт. Саля Народнього Дому, хоч як велика, заповнена по береги. Багато вернуло домів, бо не могли поміститися. Програма концерту була добірна. Вишколений хор під умілою рукою дириґента й учителя Р. Ш. Вп. п. Юрія Цукорника вивязався знаменито. Слідували вправи молодечої хлопячої сотні. Виступило поважне число малих хлопців січовиків у січових одностроях. Це зробило на публику таке вражіння, що многі не могли повстримати сліз. На концерті мав слово Головний Обозний. Бесідник змалював дуже гарно розвій нашої держави за княжих і гетьманських часів, переповів історію обняття влади на Україні Гетьманом Павлом, представив її упадок спричинений таки своїми в порозумінню з большевицькою татарвою. Опрокинув соціялізм і большевизм та вказав на підставі ідеольоґії В. Липинського дорогу до здвигнення на сильних характерах власної держави. Сама бесіда така була річева і льоґічна, що навіть провідники ворожих таборів, яких досить значне число було на концерті, мусіли принайменше в серцю признати слушність виводів бесідника.

Зворушаючою була також точка передання сотні прапора Головним Обозним. Обясниви його значіння, завізвав сотню до вірности гетьманській ідеї до послідного віддиху. „Йдіть", продовжав Гол. Обозний, „йдіть у похід — до боротьби, та не на зовнішнього ворога, а на внутрішнього. Йдіть відважно і сміло з повною в серцю вірою на цілковиту побіду. Памятайте, що не маєте її вести при помочи куль і ґранатів, але чесним, примірним, орґанізованим, християнським життям". Січовики всі враз з хлопячою сотнею сейчас прирекли при прапорі свою вірність і готовість на всьо.

Ціле Громадянство зложить поклін Жертвам Ідеї.

Неділя, 24. червня 1928 р. — Площа „Сокола-Батька".

Без огляду на погоду! Без огляду на погоду!

Руханкове Т-во „СОКІЛ-БАТЬКО" у Львові

уладжує

„СОКІЛЬСЬКЕ СВЯТО"

в честь Соколів-Героїв упавших у війні.

ПРОГРАМА:

Рано година 8. Полева Служба Божа з панахидою за Соколів-Героїв.
Пополудні година 4. 248 1-1

1. Привитання.
2. Вправи хоругвицями Сокілок.
3. Спортові ігрища Соколів.
4. Чвіркові вежі Соколів.
5. Вправи вільноруч Сокілок.
6. Вправи вільноруч Соколів.
7. Руханка на селі (взорець).
8. Забави і гри.
9. Вправи списами.
10. Прощання відділів.

Музика до вправ і походу укладу Я. Ярославенка. Кінець год. 7·30 вечером

За „галицько-український Байрайт"

(Замітки на часі).

Свій надпочатий ряд музично-історичних сілюетів перерву сим разом обговоренням одного питання, що є, а бодай повинно бути в нас, а передівсім у музичних кругах, одним з найбільш актуальних. Воно торкається піднесення культу нашої старої галицько-української музики, так забутої, ба, знехтованої в наших часах. Актуальність сего питання як що коли, то саме сего року є такою великою, коли саме дві майже одночасні події: відсвяткування 20-их роковин смерти Анатоля Вахнянина та віче в справі ревіндикації „Народнього Дому" (будинку важного також для історії нашої музики) стали неначе сильним, пророчистим „мементо" для нашої суспільности в тому напрямку.

Звісно, що в усіх культурних народів з культом великих поетів та мистців лучиться і культ місць, тісно звязаних з їхньою творчістю. Часто ті місця перетворюються згодом на спеціяльні, взірцеві плекальні їхніх творів. До найбільше звісних примірів такого — скажім — мистецького реґіоналізму належить Ваґнерівський Байрайт.

Золота доба нашої старо-галицької музики, се доба т. зв. перемиської школи, якої представниками є: **Михайло Вербицький** (1815—1870),, **Іван Лаврівський** (1822—1873), відтак ідуть їхні більш чи менш до них наближені епіґони: **Анатоль Вахнянин** (1841—1908) та **Віктор Матюк** (1852—1912). І як наша історія така вбога на світлі моменти, так і наша культура, а зокрема музика виказує мало таких, що давали щось позитивного, збудованого на кріпких основах. Вище згадані Перемишляки належать саме до типу здорових музичних позитивістів. І хоча їхні твори, се не якісь монументальні величини в роді хочби нашого Бортнянського (не кажучи вже про всесвітніх кляси́ків) — а все таки вони є гарними свідоцтвами впливу европейської музичної культури в нас (хочби лише Россінія, Обера, Конр. Кройцера, Монюшка і т. п.) і заразом є вони характеристичними творами **краї́ни, околиці** (пр. льокальний кольорит Підгіря в хорах Вербицького та Лаврівського). Тут маємо саме проблему **музичного реґіоналізму.**

Як дуже виставлені твори сих наших авторів на затоптання та знівечення, нема що багато говорити. Заходить більш чим пекуча потреба зберегти на дальше цінні памятки сеї нашої творчости і дати почин інтензивнішому їх плеканню, чим досі водилося. Зробимо се найкраще, коли утворимо спеціяльну взірцеву плекальню сеї музичної твор-

чости, а виберемо на ту плекальню місце, звязане тісно з історією сеї творчости. За таке місце вважаю саме **наш львівський „Народній Дім".** Очевидно перше услівя до того є, щоби він вже раз найшовся **в українських руках!** (тема вище згаданого недавнього віча!). Та сама саля, в якій колись сам Вербицький виводив свої „мельодрами" (співогри, Singspiele), нехай має взірцеву сцену до виконування сих творів (бодай вибравши з них що чільніщі, бо є і чимало слабих!), — або й инших, пр. опера „Купало" Вахнянина (твір зівсім европейського закрою!) Та сама сцена може служити і як концертна естрада, навіть для інструментальних виконань.

Та вже коли ми раз посвятили салю плеканню нашої старої музики — не сміють більше в ній мати місця всякі ультрадикі фокстроти та чарльстони (проти вечерниць у народньому стилю і проти вальсів Штравса й Лянґнера нічого не маємо — навпаки, ми дуже раді їхньому відродженню — нехай і в танцях не затрачується краса лінії та форми!)

Не спротивиться ідеї „галицько-українського Байрайта" також ужиття тієї салі на концерти всесвітньої музики виконуваної своїми чи приїзжими силами — тим більше, що в тій салі кромі Вербицького виступали ще й такі світочі, як **Ліст, Рубінштайн, Кляра Шуман,** виконуючи твори то свої, то всесвітних клясиків.

Борис Кудрик.

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

На Евхаристичний Конґрес у Львові, що відбудеться в днях від 16—17 червня, приїде кардинал примас Польщі Гльонд і більше число польських епископів. Дітвора львівських шкіл і академіки лат. обряду візьмуть участь у недільнім поході. Число сподіваних позальвівських учасників у конґресі оцінюють на кількадесять тисяч осіб

Катол. організація дітий на Литві (КАП.) Катол. соціяльна акція на Литві захопила в круг своїх впливів не тільки батьків, матері і молодь, але й діти. В більшости литовських парафій основані кружки св. Ангела Хоронителя, в яких ґуртуються діти даної парохії. Буває, що в одній парохій таких кружків є кілька. Ся суспільна праця серед дітий ведеться відповідною методою. Займаються нею головно члени третих чинів. Всі кружки св. Ангела Хоронителя на Литві зорґанізовані в оден союз з головною управою в Ковні.

Неправдиві вісти про згоду мехіканської влади з католицькою Церквою. Відомости американських щоденників, котрі повторила віденьська „Н. Фр. Прессе", про згоду між католицькою Церквою й мехіканською владою, як доносять із Риму, неправдиві. Ці чутки повстали в звязи з побутом у Римі архіепископа Мехіка. Правда, що мехіканське правительство подало деякі пропозиції, та сумнівне, щоб Апостольська столиця взяла їх під увагу. Домагання мехіканського духовенства обнимають отсі чотири точки: 1) зворот загарбаного церковного майна, 2 зворот шкіл і свобода навчання, 3) рівноправність духовенства з іншими громадянами, 4) дозвіл на візд духовників чужинців до деяких провінцій.

В Централі **ПАНЧІХ**

ПФАВ, Львів, Ринок 19.

найдешевше, бо вхід через сіни.

246 а 1—50

Ново відкритий Магазин трикотів і жіночого білля

Тадея Вітека, Львів, Рутовського 1, поручає по виїмково низьких цінах реклямових

Панчохи — Жіноче білля — Скарпитки
Комбінації — Трикотові вироби — Спортові панчохи
Ґарсонки 218 Жемпери камізольки 2—5 Батистові хустки

Католики в Югославії думають вибудувати у Білгороді свою катедру. До комітету будови належить цілий ряд визначних осіб. Посадник міста, хоч не католик, теж обіцяв свою поміч. Лиш одна частина білгородської преси ставиться ворожо до заміреної будови, бо на їх думку вежа катедри побудована в ґотицькому стилю моглаб опанувати загальний образ Білгороду та надати столиці небажаний вигляд.

Політичний огляд

Зворот ситуації у Китаю і потреба обережности в оцінці його. — Рада Союза Народів і литовська справа. — Головні завдання французького уряду. — Полусоціялістичний уряд у Німеччині. — Тривкість польського режиму й успіхи української соймової політики.

Львів, 14-го червня 1928.

Від останнього нашого політичного огляду сталося дещо нового і важного у світі — у дальшім і близшім — що вимагає деякої уваги на сім місці. Почнемо з найдальших.

В Китаю може здаватися, прийшло до радикальної зміни політичної ситуації. Після довшої перерви т. зв. націоналістичний уряд Нанкіну (полудневого Китаю) почав нову акцію проти північної столиці Пекіну та його дійсного володаря, манджурського диктатора ґен. Чан-Цо-Ліна. Акція мала повний успіх. Не вважаючи на протекторат Японії, манджурська армія потерпіла повну невдачу, сам Чан-Цо-Лін упав жертвою атентату і тяжко, мабуть безнадійно хорий, а Пекін так якби вже в руках переможців.

Деякі наші часописи, на які слово „націоналізм" має магічний вплив, повиписували цілі дитирамби на честь переможців і їхнього успіху в акції обєднання всього Китаю. Та наші читачі зроблять добре, коли будуть **обережні в оцінці** китайських відносин та не міряти їх европейськими поняттями і зразками. Передусім невдачу потерпіла одинока частина Китаю, де досі панував лад і загальний поступ; перемогли-ж гнізда безупинної анархії. Чи переможці вмітимуть успокоїти, зорґанізувати і піднести нещасну країну, що від 17 літ (від коли забаглося їй „републиканських свобід") виявляє образ повного хаосу і братовбивчої боротьби, веденої амбітними, хапчивими і розбишацькими ґенералами, що в ліпшім разі мають на цілі створення власних держав-провінцій (таким є й побитий Чан-Цо-Лін), в ґіршім разі скаже зібрання шляхом контрибуцій і конфіскацій міліонових маєтків та перевезення їх в Америку. Отсе й тепер перемогла не якась особлива „національна ідея", а під гаслом сього з Европи і Совдепії імпортованого мікстум композитум спілка трьох чи чотирьох таких китайських отаманів, що завтра-позавтра певно вхоплять одні одних за горла... Чужі держави чекають дальшого результату; Японія рада-б інтервенювати, та стоїть також осторонь з огляду на Америку, якій здається, що піддержуючи морально переможців (по зірванню їх з більшовиками) приспішить успокоєння й упорядкування Китаю на вдоволення своїх капіталістів... Побачимо.

Найважніша европейська подія останніх тижнів — то чергові збори Ради **Союза Народів.** З визначних політиків великих держав був тілько британський держ. секретар закордонних справ Чемберлейн; французький і німецький колеґи задля недуги не явилися. Головною справою нарад були польсько-литовські взаємини, чи радше справа обструкції Литви проти нормалізації їх. Рада С. Н. недвозначно виявила своє незадоволення тактикою литовського премієра Вальдемараса і визначила новий три-місячний термін до полагодження сусідських відносин. Що буде, як і до того часу дожадного порозуміння не дійде? Годі вгадати. Правдоподібно Польща вийде з досьогочасної тактики незвичайної терпеливости, холоднокровности і позірного оптимізму (все те виявилося найкраще при нагоді недавного паперового „перенесення" столиці Литви з Ковна до Вильна) і формально зажадає від С. Н. відповідних репресій супроти Литви. Та ледве чи Вальдемар схоче натягати струну до того, щоб вона урвалася. — Поза сим Рада С. Н. полагодила низку справ відносно національних меншин.

У Франції, по нових виборах, старий уряд Поенкаре остав при стерні. Перед ним покищо два важкі завдання: стабілізація франка і розвязка альзаського питання. Перша, при всій своїй фінансово-технічній і господарсько-політичній скомплікованости безмірно легча ніж остання. Опозиція Поенкаре проти амнестії засуджених альзаських автономістів або хоч випущення тих, що є послами з вязниці, певно не причинилася до успокоєння умів в Альзасі.

Німеччина має від учора новий імперський уряд під проводом канцлера-соціяліста. Се не перший випадок. Той самий Мюллер був уже в перших часах нім. республики канцлером. І потім соц.-демократи були в урядах, одначе від кінця 1923 вони постійно були в опозиції. Вони виявили тепер богато поміркованости, ділячися владою не лише з демократами і центром, а й із народовцями (представниками великого промислу). Роблять се, очевидно, не з лібералізму, а просто зі страху, щоб їхнє правління не скінчилося так соромно як раніші, як недавно ще спроби їх англійських і французьких товаришів. Хто зна, як воно і в Берліні тепер буде, де міністром фінансів став тов. Гільфердінґ, сумної памяти фінансіст із 1923. З ходу біржі можна буде скоро читати як з барометру...

В Польщі дві справи заслуґують уваги. Наперед поліпшення здоровля марш. Пілсудського, якого недуга автоматично давала причину побоюватися сильних внутрішних конфліктів; тепер переважає погляд, що до змін у напрямі політичного життя покищо не прийде. Друга справа то се, що з ухваленням державного бюджету закінчиться перший відтинок у діяльности нових законодатних установ, сойму і сенату, та разом із сим перша частина політичної діяльности нових заступників українського громадянства на варшавському ґрунті. Цікаво, чи наше громадянство відчує потребу прилюдної дискусії над характером, ходом і вислідами тої політики?

МАҐАЗИН ФУТЕР

ВІКТОРА ЗІХЛЕРА СИНИ

Львів, пл. Галицька 14. І. пов.

Поручають **футра** дамські, мужеські, футряна ґалянтерія. Приймають всякі кушнірські роботи. Переховування футер через літо. Ціни дуже низькі. 201 7—30

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

НАШІ ПАМЯТКИ

„...Ні оден нарід на світі не забув так свого минулого, не порвав з минулим так рішуче усі звязки, не виявляв до памяток своєї рідної старовини такої повної байдужности, як *ми* — усі з низу до гори.“

Проф. *Ф. І. Шміт:* Мистецтво старої Руси-України. Харків, 1919. Ст. 71.

Памятки на Україні мають свою історію. Вона така трагічна, як й історія України.

Вже найдавніші наші і чужі літописи нотують кілька більших погромів наших памяток, що їх вчинили ріжні наїздники на наші землі. Так у 1169 р. нападає на Київ з півночи суздальський князь Андрій Боголюбський, грабить його і все цінніше (навіть з церков) вивозить у свій Суздаль. Так у 1240 р. нападає на Київ зі сходу татарський ватажок Батий і руйнує його до основ, між ин. св. Софію, Десятинну церкву, Печерський монастир й ин. Так у 1340 р. наїздить на Львів зі заходу польський король Казимир, палить його і забирає у Краків між ин. скарбницю галицьких князів і королів, цілий музей найдорожчих наших державних памяток. І в пізнійших часах зовнішні наїздники понищили або затрабили багато наших памяток. Передовсім Москва. Згадатиб тільки зруйнування гетьманської столиці Батурина, Запорожської Січи в XVIII. в. — аж по обстріл тяжкими гарматами Київа, м. и. св. Софії(!), московськими большевиками в 1918 р...

Та не тільки зовнішні вороги нищили і грабили наші памятки. Нищили і знищили їх чимало також ми самі. Скільки знищили їх напр. ріжні українські міжусобиці, від княжих і козацьких часів починаючи і на останній в 1917—1918 рр. кінчаючи! Та найбільше наших памяток пропало таки в мирних часах — через нашу байдужність до них.

Байдужність наша до наших найвизначнійших і найцінніших навіть памяток має вже також свою давну історію. Клясичним доказом тої байдужности є напр. факт, що найстарші київські церкви (Десятинна, св. Софії, на Берестові й ин.) після зруйнування їх (деяких іще в 1240 р. Батиєм!) стояли в руїнах через довгі літа і треба було аж Молдаванина Петра Могили, щоби в пол. XVII. ст. звернув увагу на сі руїни і відбудував їх.

Та чи треба шукати доказів нашої байдужности до наших памяток аж над Дніпром і сотки літ назад? Таж під нашим боком і на наших очах пропадають до краю останки Скиту в Маняві а з ним й останки гетьмана Івана Виговського, що зложений там на вічний спочинок і через якого могилу нині йде.... тільна дорога.

Байдужність отся має свої причини. Се **несвідомість** і **нерозуміння** в нашого загалу ваги памяток старовини.

Правда. Була в нас колись думка протиділати сій несвідомости, нерозумінню і байдужости. В тій ціли й повстало було в 1913 р. у Львові спеціяльне товариство п. н. „Товариство охорони памяток української старовини“. Та поза виданням статута згадане Товариство не розвинуло діяльности. Причина тому — війна, що вибухла в пол. 1914 р.

Вже по війні, в 1924 р., став виходити у Львові, накладом Наукового Товариства ім. Шевченка спеціяльний науково-популярний журнал-місячник п. н. „Стара Україна“, що мав завдання будити серед нашого загалу історичну свідомість, а тим самим і розуміння ваги історичних памяток. Та, на жаль, журнал сей, що його вже в 2-ім році істнування французький учений славіст проф. **André Mazon "двома наворотами назвав excellente revue“** (див. „Revue des Etudes Slaves“. Paris, 1925. T. V., ст. 132 і 284), Наукове Товариство з кінцем 1925 р. зовсім припинило.

У висліді при браку нашого власного товариства, що опікувалобся нашими памятками старовини, а навіть браку видавництва, що будилоб серед нашого громадянства зацікавлення до наших памяток, опіка над ними опинилася виключно майже в руках воєвідських згл. державних консерваторів та воєвідських Консерваторських Комісій, в яких українці заступлені дуже слабо (напр. Консерваторська Комісія у Львові на ок. 30 членів числить усього 3 українців!)

Та саме тепер справа державної опіки над памятками знаходиться в реорганізації. На основі розпорядку Президента Р. П. з дня 6. III. б. р. (В. З. Р. П., 1928 ч. 29) про опіку над памятками до співділання з державними консерваторськими властями будуть покликані нові окружні консерваторські комісії, яких склад, осідок, терен й обсяг ділання означить розпорядок Міністра Віроісповідань і Публ. Освіти та Міністра Внутр. Справ. Обовязком наших компетентних чинників є подбати завчасу, щоби в згаданих Комісіях — тих, що їх діяльність буде обіймати наші землі, — ми мали відповідне заступництво. Та згаданий розпорядок приносить іще одну дуже важну для нас постанову. Відносно старовини, творів мистецтва, архівних документів і рукописів, що мають історичну або артистичну вартість, а які знаходяться в **католицьких церквах** і **церковних льокалях,** читаємо в § 5-ім розпорядку — **консерваторською владою** є мішані **світсько-духовні комісії,** які **іменує** властивий **Епископ** у порозумінню з Міністром Віроісповідань і Публичної Освіти.

З огляду на вагу ще инших постанов подаємо згаданий розпорядок низче в повнім тексті в перекладі.

Бібліографія

ОХОРОНА ПАМЯТОК КУЛЬТУРИ НА УКРАЇНІ. Збірник І. Український Комітет Охорони Памяток Культури при Укрнауці. Харків, 1927. Ст. 159. В. 8⁰.

Після безприкладного в історії нових часів погрому памяток культури на Україні підчас останньої російсько-української революції і щойно в 10-тім році руїни їх повстав на Україні „Український Комітет Охорони Памяток Культури“, що випустив отсе збірчик І-й свого орґану п. з. Охорона памяток культури на Україні.

Збірник складається з 3-х частин. В ч. 1-ій п. з. Охорона памяток культури УСРР. В. Дубровський оповідає про орґанізацію охорони памяток культури на Україні, про основні принципи роботи, про типи памяток і форми їх охорони та про найблизчі завдання в сій справі. В ч. 2-ій п з. Інструкції та програми для розвідок і реєстрації памяток археольоґічних проф. О. Федоровський знайомить читача зі всіми культурами на Україні від найдавнійших часів (палєолітичної доби) аж по XIII. в. по Хр. і з ріжними категоріями памяток, ілюструючи свою статтю 88 рисунками. До статті додані: докладні програми для реєстрації та опису памяток, інструкції для збирання культурних решток з поверхні, технічні вказівки та література з практики й техніки археольоґічного

Опіка над памятками

Розпорядок Президента Р. П. з дня 6. марта 1928 р.

(Вістник законів Р. П. 1928 р. ч. 29).

I. ЗАГАЛЬНІ ПОСТАНОВИ.

§ 1. Памятка в розумінню отсего розпорядку се кождий нерухомий і рухомий предмет, що є характеристичний для певної епохи, має стверджену державною владою мистецьку, культурну, історичну, археольоґічну або палєонтольоґічну вартість та тому заслугує, аби його зберігти.

§ 2. Зокрема памятками можуть бути признані: 1) печери і гроби разом з передпорожжями; городища, „замчища“, майдани, т. зв. шведські гори, окопи, шанці і вали; сліди наземних і наводних осад; скелетні й тілопальні цвинтарища, „урнові поля“ а також окремі гроби, кургани, могили, кіпці; передісторичні копальні (кременя, соли, бурштину, міди, заліза і мінеральних закрасок); гончарські печі й печі для витопки металів; камяні круги й ставлені камінця; передісторичні камяниці фіґури (т. зв. камяні баби й статуї божеств) й оброблювані камінюки (жорна, камінюки зі знаками, з стопами, мисами, хрестами, підковами, ділками і т. п.); 2) мурованні й деревляні будівлі зі всіми подробицями архитектури і стінної декорації разом з оточенням (огородом, площею), а також збережені в пізнійшій будові давні частини (презвитерії, каплиці, вежі, брами, порталі, колюмни, двері, коминки і т. п.); 3) окремі памятники, нагробники, каплички, фіґури, хрести, колюмни, граничні стовпи і т. п.; 4) руїна будівель, памятників і статуй; 5) групи будівель, визначні з естетичного погляду й знаменні чи для цілих осад, міст, сіл, чи для їх частин; 6) збережені на ґрунті розпляновання старих міст і старомійських дільниць; 7) мистецькі огороди а також цвинтарі й придорожні алеї, вікові й величаві дерева і т. п.; 8) предмети, що звязані безпосередно з призначенням будинку (вівтарі, амвони, хрестильниці, сидження, памятники, нагробники в церковних гробах разом з укритими в них творами ручної праці, епітафії, таблиці, вотн, ризи й обрядові начиння, дзвони і т. п.): 9) твори пластичного мистецтва: образи, різьби, ритовини; 10) твори мистецького орнаменту і церкових штук, збруя, оружжа, упряж, поїзди, хоруґви, прапори, арраси, дивани, макати, пояси, килими, гафти, коронки, одяги, меблі, знаряди, начиння, годинники, свічники, золотарські вироби, емалії, скло, кераміки, решітки (ґрати), окуття, замки, герби, знаки і т. п.; 11) монети, медалі, печатки, мінничі праси; 12) друки, архівалії, рукописи звичайні і з прикрасами, автографи, оправи книжок; 13) народні домові знаряди і вироби народнього промислу; 14) передісторичні й археольоґічні викопалини і знахідки; 15) викопалини і знахідки палєонтольоґічні; 16) збірки предметів, що зберігаються в музеях, бібліотеках, в скарбницях і складах святинь, цехових зібраннях, самоуправних урядах; хочби окремі предмети збірки самі собою не мали мистецько-історичної вартости. Документи, що в розумінню канонічного права мають тайний характер, а зокрема переховувані в тайних епископських архівах, а також предмети спеціяльного релігійного культу, напр. чудотворні образи, є виняті зпід отсього розпорядку.

§ 3. Предмети одержують характер памяток в значінню отсього розпорядку через оречення консерваторської влади першої інстанції, що стверджує памяткову вартість предмету, а при нерухомих памятках означує ще границі памятки й границі оточення, які підлягають приписам отсего розпорядку по думці § 2 точка 2). Предмети сі підлягають охороні права вже від хвилі доручення оречення. Оречення консерваторської влади, що стверджує памяткову вартість предмету, який є складовою частиною нерухомости, вписаної до ґрунтових книг, передається властивому відділови Ґенеральної Прокураторії для вписання до тих книг способом, який відповідає приписам про їх ведення. Влада має право помістити на нерухомій памятці відповідний знак або напис.

§ 4. Консерваторські власти першої інстанції ведуть реєстр памяток. Спосіб ведення реєстру означить розпорядок Міністра Віроісповідань і Публичної Освіти.

(Дальше буде).

досліду. Се найбільша і найцінніша частина збірника. Вкінці в 3-ій ч. збірника поміщені ріжні урядові постанови, положення, інструкції й ин., що відносяться до охорони памяток культури та природи на Україні.

Булоб дуже корисним видати подібний збірник також для західно-українських земель, зокрема для Галичини і Волині. Зробити се обовязок консерваторських урядів згл. консерваторських комісій на згаданих землях, зокрема їх українських членів. К.

ОПОВІСТКИ

Канцелярія Укр. Тов. Опіки над Інвалідами, просить нас сповістити цей комунікат:

1. Збірка жертв у львівськім воєвідстві. Львівський воєв. уряд рескр. з 22. V. 1928 Ч. БП. 3892/28 дав дозвіл **„Товариству Охорони Воєнних Могил“** у Львові на однотижневу збірку добровільних датків у львівськім воєвідстві, з виключенням м. Львова, в часі від 17. до 23. VI. ц. р. Т-во розіслало повновласти особам, які будуть займатися збіркою. Кожний даток має бути записаний на листі, виданій Товариством. Подбаймо, щоби збірка випала як найкраще!

2. Збірка жертв у тернопільськім воєвідстві. Тернопільський воєв. уряд рескр. з дня 2. червня 1928, Ч. БП. 5618 дозволив **„Товариству Охорони Воєнних Могил“** у Львові перевести збірку жертв до 30. VI. ц. р. під такими умовами:

1. збирачі мають мати „особистий довід“ та легітимацію видану Т-вом і легалізований тернопільським старостом відпис воєвідського рескрипту; 2. всі жертви записуються на збіркових листах, виданих Т-вом; 3. по збірці всі протоколи збірки поквітовані Головною Радою Товариства з загальним звітом та долученням списку жертводавців мають бути негайно переслані воєвідському урядові; 4. загальний звіт має бути найдальше в 2-тижневім речинці оголошений у місцевих органах преси; 5. збірка мусить бути переведена особами, гідними довіря, причому виключена збірка при помочі платних збирачів.

Крім того тимже рескриптом з 2. червня, який доручено Т-ву 5 червня ц. р. дозволено — що за глум! — перевести збірку в Зелені Свята в днях 3. і 4. червня ц. р. до „замкнених пушок опечатаних адміністраційною владою I. інстанції, яких створення й обчислення може наступити в присутности представників тої ж влади“. Як бачимо, воєвідство подбало про те, щоб поставити дуже важкі умови включно до того, що змушує до подорожі до Тернополя (гл. точка 1), щоби потвердити в старості відписи рескрипту, бо речинець короткий і гаятися не можна. Нехайже українське громадянство має це все на увазі й постарається побороти всі труднощі. Перед сціпленою духовою єдністю громадою всі штучні перегороди й перешкоди мусять упасти. Повновласти й листи вислано.

СТУДЕНТСТВУ ДО ВІДОМА!

Чергові і останні в цім академічнім році сходини Укр. Христ. Студ. Організації відбудуться дня 17. червня в неділю о год. 4-ій попол. в домівці редакції „Нової Зорі“, Сапіги 26/I. Проситься о конечну участь. Тов. бібліотекар просить звернути конечно випозичені книжки. Управа УХСО.

НОВИНКИ

Кінець шкільного року в усенародніх школах. Шкільний рік у всенародніх школах покінчиться 24 червня ц. р.

Велика буря над Стриєм. Оноді лютувала над Стриєм і околицею велика буря. Злива, що почалася вже з вечера та громи й блискавиці пригадували памятну катастрофальну бурю з 29. серпня м. р. В 3 год. над ранком грім ударив у будинок залізничих варстатів і спричинив там пожежу. Пожежу вдалося зльокалізувати протягом півтора години, тож втрати розмірно незначні. Небезпека була велика, бо невподалік варстатів є магазин залізничих припасів, а між ними й легкозапальні матеріяли, як бензина, мази й т. п.

Японські війська в Мукдені. З Москви повідомляють, що до Мукдену прибув відділ японської піхоти в силі 2.300 людей. Японська поліція удержує в місті порядок. З Пекіну надпливають маси збігців. Дається відчувати великий брак помешкань. Північна китайська армія властиво вже не істнує. Частина відділів перейшла на бік націоналістів, решта розбіглася.

ОСИП СТЕФАНОВИЧ ранше **РОМАН ЗУБИК** — ЛЬВІВ, вул. Галицька ч. 16. поручає новости для Пань, сукна на мужеські одіння. Анґлійські крепи на реверенди і папістики для П. Т. Отців. 247 1—30

ПОЗІР СТУДЕНТИ і ТЕХНІКИ!

Приборники ориг. Ріхтера.
Суваки льогаритмічні ріжн. фабрикатів.
Нормографи (шабльони до описування рисунків).
Мікроскопи.
Тасьми, Піони, Метри, Лінії, Латн, Тички, і т. д.

поручає по приступних цінах

ЛЕВ АППЕЛЬ і С-КА

212 д **Львів, Леґіонів ч. 1. і 3.** 5-30

В Японії д укується щоденно 10 міліонів примірників часописів, себто один часопис на 7 мешканців. Видавання часопису єсть там дуже корисним підприємством, на якім можна заробити грубі гроші. Прим. два часописи „Осака-Майнічі“ і „Токіо-Ніхі-Ніхі“ мали в минулому році по 2 міліони єн (т. є. майже 1 мільйон долярів) чистого зиску. Анальфабетів в Японії майже зовсім нема. Одним словом не то, що в нас!

В Укр. Науковім Інституті в Берліні відбувся 14 ц. м. виклад доцента унів. П. Н. Савицького на тему: Степи — Культури на области нинішної України.

Переписка Адміністрації

Вп. П. Микола Сеник, Филаделфія (Америка). Гроші одержали, просимо подати нам Вашу точну адресу.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає).

БІБЛІОТЕКИ ПАРОХІЯЛЬНІ зложені з книжок не противних вірі й моралі — в ціні від 24 зол. вгору. **На бажання шлемо цінники „ДОБРА КНИЖКА“. — Lwów, skr. poczt. ч.11.**

ДО ЗАМІНИ парохія на доброму Підгірю. Околиця Косівщини, церква одна і під кождим оглядом упорядкована; дім мешк. і господ. будинки добрі, нові; поле добре і вироблене, близьке — за рівнорядну близько міста, де є школи, в околиці Коломийщини. 240 3—3

УПРАВА ІНСТИТУТУ ОО. Редемптористів в Збоїсках п. Знесіння (Zniesienie) подає до відома, що приймає кандидатів на рік шкільний 1928/29. О ближчі інформації прошу звертатись до Управи Інституту. 238 3—3

МОНОГРАМИ, всілякі ГАФТИ і ШИТТЯ БІЛЛЯ приймає **Е. СТЕФАНІВСЬКА, Львів, вул. Куркова ч. 14.** (в подвірю). 220 5-10

НОВО ОТВОРЕНА робітня одягів мужеських під фірмою **ТЕОДОР АНДРУСЬ, у Львові, площа Бенедиктинок ч. 2.** (в подвірю монастиря) виконує всякі роботи по дуже приступних цінах. 233 3—5

Столярська робітня приймає антики, меблі до відновлення, і всілякі роботи столярські — **І. Стефанівський, Львів, Куркова 14.** (в подвірю). 221 5-10

Античні, курантові й новітні
ГОДИННИКИ
прецизійні ГОДИННИКИ
направляє годинникар
ЙОСИФ СМЄТАНА
Львів, Коперника ч. 18.
(напроти палати гр. Потоцького). 234 3—10

ДОБРА КОСА — МЕНЧЕ ПРАЦІ — БІЛЬШЕ СІНА!

Доставляємо негайно **правдиві стирийські коси** з найліпшої сталі по наступних цінах:

довжина центим.	60	65	70	75	80	85	90	95	100
ціна в золотих:	4·00	4·15	4·30	4·40	4·55	4·70	4·80	5·10	5·50

Радимо замовляти гуртом починаючи від 10 штук в гору. — Кошти пересилки поносить купуючий! — **Молоток і бабка зі стирийської сталі за 2·50 зол.**

243 1—1 СПІЛКА УКРАЇНСЬКИХ АҐРОНОМІВ ЛЬВІВ, вул. Собіського ч. 28.

Цегольня „ЕНКД“
Львів, вулиця Снопківська ч. 1.
ново зареєстрована фірма поручає
ЦЕГЛУ
першої якости з нового випалу.
Негайна достава тягаровими автами.
245 2—10

ЛЕЖАКИ від 12 зол.
КОШИКАРСЬКІ ВИРОБИ
КИЛИМИ — ЗАБАВКИ
НАРОДНЄ МИСТЕЦТВО
ФІЛІЯ: ГАЛИЦЬКА 5. тел. 30—32. Львів Коперника 11. тел. 26—09.
215 10—10 Людвик Ґеґедіс.

ПАНСІОНАТИ
Власний виріб! Ціни фабричні!

КОВДРИ	1-сторонні	від зол.	25·—
	2-сторонні	„ „	32·—
	в цвіти	„ „	40·—
МАТЕРАЦИ	з морськ. трави	„	34·50
	з волосані	від „	76·—
СІННИКИ готові		„ „	4·80
ПОДУШКИ з пір'я		„ „	18·—
ГОТОВІ ПІШВИ		„ „	4·—
ГОТОВІ ПРОСТИРАЛА		„ „	5·50
„ під ковдри з дірками		„ „	11·50
КОЦИ ВОВНЯНІ		„ „	9·50

ПОЛОТНА — РУЧНИКИ — ОБРУСИ
ФІРАНКИ — КАПИ — КИЛИМИ і т. п.
206 **найдешевше продає** 11-15
ФАБРИКА ПОСТЕЛІ
ПЄТРУШЕВСЬКИЙ — МЛЄКО
ЛЬВІВ, КОРАЛЬНИЦЬКА 6.
Телєфон 37-72.
Цінники даром. — Для шпиталів, пансіонатів і т. п. — Ціни офертові.

Поширюйте „Нову Зорю“!

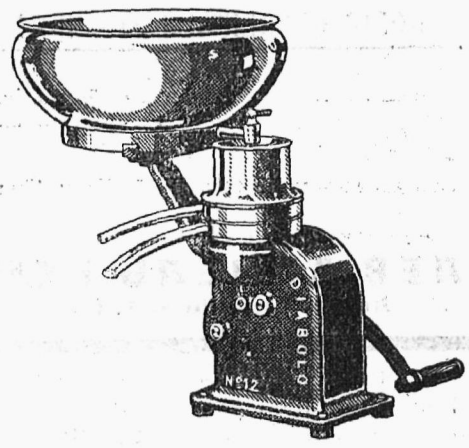
Фарби, лякери, покости, кадило, олива до свічення, домашно-господ. артикули поручає у великім виборі найдешевше

Альойз Гибнер 3-3

Ринок 38. Телєфон 25-13.

ВСЧ. ОТЦІ ПАРОХИ! ЧИТАЙТЕ І ПАМЯТАЙТЕ!

ОРИҐІНАЛЬНА ШВЕДСЬКА КРУЖЛІВКА „DIABOLO“

Запевнює кожному, хто її купить, найкращі успіхи!

Докази свідчать, що:

DIABOLO є машиною, за солідність якої і її доцільну та правильну працю через повних 15 літ дає фабрика повну поруку.

DIABOLO є до набуття на дуже догідних умовах, бо на місячні сплати у всіх місцевостях в уповажнених представників фірми:

DIABOLO-СЕПАРАТОР

Спілка з обмеженою порукою

ЛЬВІВ, вул. Баторого ч. 34., Тел 44-94.
ВАРШАВА, вул. Королівська ч. 23.
ПОЗНАНЬ, вул. Водна ч. 14. 2—6

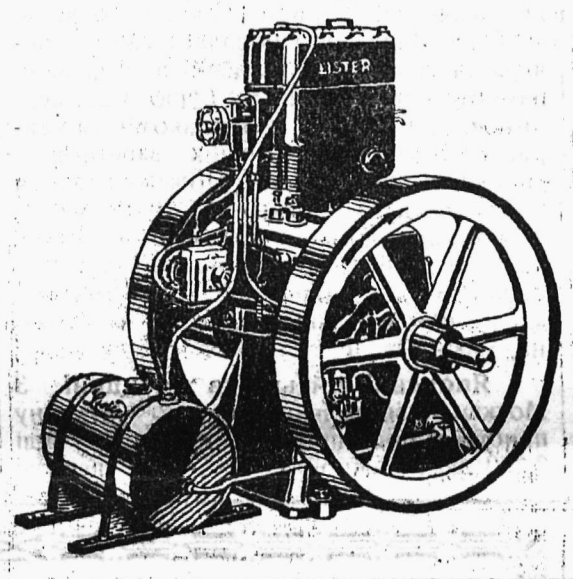
Робітня годинникарсько-ювілерська
КАРОЛЯ ҐАЄВСЬКОГО
у Львові, ул. Сикстуська ч. 31.
(в подвірю на ліво)
виконує всякі роботи о 40% дешевше як всюди під ґарантією. 4—10
225

ПЕРЕПЛЕТНЯ
ПАВЛА БАБЯКА
у Львові, вул. Бляхарська 12.
приймає всякі церковні роботи, як Євангелія, Служебники, старі книги, наклади, брошурування, канцелярійні книги і т. п., в круг переплетничої штуки. 5-10
209

РІК ОСНОВАННЯ 1878.

На весняний і літний сезон
поручає найодноніші
КАПЕЛЮХИ і ШАПКИ
Фірма АНТІН КАФКА
Львів, вул. Ґалицька ч. 4.
Ціни знижені! Вибір великий
138 19-?

МОТОРИ
бензинові, нафтові і т. п.
фабрикати фірми
R. A. LISTER, Co Ltd. DURSLEY
(Англія)
поручає
Клягсбальд і С-ка
Львів, вул. Вірменська ч. 8. Тел. 6-29.
Виключна продажа фабрикатів фірми
R. A. LISTER, Co Ltd. DURSLEY,
на ціду Польщу. 4—4
229

З причини реконструкції льокалю **„ОЛЬКА“** :-: **РИНОК 35.** :-: біля Народної Торговлі удляє **10%** рабату з виставових цін при закупі панчіх, рукавичок, скарпеток, дитячих скарпеточок, всяких трикотових виробів та жіночого білля. Велика оказія при 72-процентовій цловій підвищці. **Великий вибір — лише тревалі сорти!**
239 3-10

СПАЛЬНІ, ЇДАЛЬНІ, САЛЬОНИ, КАБІНЕТИ - Вироби - солідні - МАТЕРІЇ на МЕБЛІ нетріскаючі
ТАПЕТУВАННЯ КІМНАТ також **КИЛИМИ**
першої якости, в найкращих орнаментах і красках, поручає і виконує найдешевше
Лев Матвійовський
Львів, Хорущина 8. Телєфон 40-11.
132 20—20

СЛЮСАРСЬКА РОБІТНЯ
СЕМЕН КОЗАК
Львів, вул. Бляхарська ч. 14.
виконує вікна і хрести церковні, також зелізні огорожі і сіткові — рівнож спеціяльний виріб ВАГ. 208 в 2-5

ЛЕВ ОППЕР
Склад сукна і блаватних товарів
в Золочеві,
поручає: СУКНА, ВОВНИ, ПОЛОТНА, ШОВКИ, також найновіші сезонові креації
по найнизших цінах.
Замовлення з провінції полагоджується відворотною почтою. 5—8
230

Артистичне заведення технічне
ЯКОВА ІНҐБЕРА
Львів, Сикстуська 56 а.
216 5—10

„КАТОЛИЦЬКИЙ ПРОВІД“
одинокий український катол. орган релігійного й суспільного змісту в Злучених Державах Півн. Америки виходить що тижня і коштує річно 20 зол.
Ті, що цікавляться відносинами в Америці, знайдуть у тім органі багато інформацій.
Адреса: „CATHOLIC LEADERSHIP“,
815 N. Franklin St., Philadelphia Pa, U. S. A.
172 12—?

ТРИКОТАЖІ, сукні
в новоотвореним магазині
казочно дешево!
Коперника 17.
244 а 1—30

„FOSFOR“
ФАБРИКА ШТУЧНИХ ПОГНОЇВ
ЛЬВІВ,
вул. Баторого 32, II. п., телєфон 50-69.
(ul. Batorego 32, II. p., telefon 50-69.)
232 6—16

СУПЕРФОСФАТИ: кістки й фосфорово-азотові, МІНЕРАЛЬНІ й амонякові, РЕФОРМАТФОСФИ: кістні й мінеральні від 18 до 26% „P_2O_5!!!“ ТОМАСИНИ: „Kolumeta“, „Gwiazda“, й инші як краєві так і заграничні. СОЛИ потасові й КАЇНІТ, АЗОТНЯК, САЛІТРА (CHORZOWSKA) амонова САЛІТРА чілійська — СІРЧАН амоновий вапно навозове палене й мелене (97% Ca O) — Вапно будівельне. ФОСФОРИТИ палені й мелені (CaO розп. P_2O_5).

Достава вагоново й детайлічно по цінах фабр. й на найдогідніших услівях кред.

Видає й редагує Комітет У.Х.О. Відвічальний редактор **Роман Гайдук.** З друкарні Вид. Спілки „Діло“, Львів, Ринок ч. 10

Ч. 46 (148). Należytość pocztową uiszczono ryczałtem. Львів, четвер, 21 червня 1928 р. Рік III.

НОВА ЗОРЯ

ЧАСОПИС ДЛЯ ПОШИРЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ХРИСТІЯНСЬКОЇ ОРҐАНІЗАЦІЇ

Виходить два рази тижнево: в четвер на 4 ст., під неділю на 8 ст. Адреса: Нова Зоря, Львів, Сапіги 26, І. п. Конто П. Щ.: Краків 405.867. | Передплата в краю: ¼-річно 6 зол., місячно 2 зол. За кордоном ¼-річно 1 амер. доляр. — Ціна числа 25 сот. — Рукописів не звертається.

Православна пропаганда на Лемківщині

(Причини не в „західнім курсі“ — опінія Екс. Митрополита Шептицького.)

„Львівська „Ґазета Поранна“ з 16. VI. містить в статті п. з. „Унія чи православє“ інтервю свойого співробітника з Ексцеленцією Митрополитом Шептицьким на тему положення греко-католицької Церкви в Польщі в звязку з нагальною пропаґандою православя на Лемківщині. Ексцеленція Митрополит сказав:

Алярми, що їх підносить-ся з приводу нібито масового переходу цілих громад на православє, є безосновні. Маємо до діла з явищем, котрого не можна легковажити, але якого характер чисто льокальний.

Факт, що саме на Лемківщині сей процес так яскраво проявився, має передовсім підставу в традиційнім москвофільстві Лемків, а відтак у взаєминах населення сих сторін з американською еміґрацією, котру за океаном частинно захопило православє.

Опінія, що її висказують деякі неначеб то переходження уніятів на православє мало бути висловом протесту населення проти „західного курсу“ греко-католицької Церкви, є безосновна. „Курсом на Захід“, що істнує від хвилі Берестейської Унії, можна назвати безперервну й цілковиту (стислу) звязь з католицизмом, при чому відрубність обряду вповні заховується. Не дасться одначе заперечити, що діяльність уніятської Церкви під Польщею ограничена та звязана в деяких напрямах“.

Завважуємо на сьому місці, що висловлений тут погляд нашого митрополита в справі т. зв. „західного курсу“ греко-католицької Церкви вповні відповідає і покривається зі становищем і поглядами нашої Редакції. Погляди сі були часто виявлювані на сторінках „Нової Зорі“ і завсігди находили належну оборону перед ріжними напастями. Нотуємо сі слова якраз в тім часі, коли руїнники нашого церковного і національного життя завзято розсівають вістки про „вороже відношення“ нашого часопису до ідей і праці життя Митрополита. Хай отже „і невірні осудять“ цю злочинну руїницьку роботу.

Час відновити передплату на III-ий чвертьрік! З найблизшим числом вишлемо почт. складанки.

РУЇННИКИ

II.

„Український Голос“ не вперше підкопує високозаслужене імя Й. Е. Митрополита. Коли перед двома роками львівська архиепархія і вся католицька Україна святкували ювилей 25-літньої архипастирської діяльности Преосв. Андрея, коли навіть та українська преса, котра-то во время оно, у своїй злобі або невіжости, історичну місію сього вірного сина старинного нашого роду звязала була з духом з одної польської поеми, — отже коли навіть та преса складала Ювилятови заслужену гомагію, тоді таки знайшовся той „монархістичний“ орґан, що вважав доцільним закаламутити ювилейне свято відновою тих передвоєнних гидких інсинуацій в бік Преосвященого. Наші читачі, що не мали сумної чести бути в 1926 р. читачами перемиського орґану „невидимої руки“, нехай заглянуть у якій бібліотеці до 18 ч. „Українського Голосу“ з того року і прочитають статтю п. з. „Нова доба нашої Церкви“, написану якимсь о. Кирилом Методієвським“, а переконаються, до якої перфідії здібний сей орґан. Ось кілька виписок із статті того „священика“:

На академії в честь митрополита, уладженій д. 25. II. с. р. у Львові, виголосив о. д-р Г. Костельник реферат „Про нову добу нашої церкви“, котрий то реферат опісля оголосив друком в „Ділі“ і видав окремою брошуркою. У сім рефераті славить о. К. митрополита за те, що він спричинив нову розбудову нашої церкви і став осередком тої розбудови...

Та на якій основі приписує сі думки о. К. нашому митрополитови, ще й бачить у нім першого двигача сих думок, осередок цілої відбудови нашої церкви по тим думкам?

Думаємо, що се насильство приписувати комусь у такій формі погляди й наміри, яких він або зовсім не має, або що до котрих є бодай поважні сумніви, чи їх має. На нашу думку, митрополит глядить на унію крізь зовсім відмінні окуляри, як сього хоче о. К. Хиба, що ми о. К. не розуміємо, хиба що його думки се тільки „побожне бажанне“, яке він хотів би бачити зреалізоване митрополитом....

О. К. згадує також про теперішне заінтересованне заходу унією і бачить у сім потвердження того, що сказав в горі. Та тут чисте непорозуміне, тут перемішанне двох понять. Теперішньому уніонному рухови на заході патронує папа Пій XI., а сей „польський папа“, річ надто звісна, має на думці польську унію, якраз ту, проти котрої о. К. виступає...

Хто хоче того, що йому приписує о. К., той буде в першій мірі дбати про те, щоби та унія станула насамперед коли вже не на *власні* ноги, то бодай загалом *на ноги*, у себе дома. А тимчасом ми бачимо, що протягом останніх 25 літ унія в Галичині не то що не стає на ноги, а навпаки, *паде*, і то паде, котиться, стрімголов у пропасть.

Варто завдати собі труду й обчислити, скільки за останніх 25 літ перейшло греко-католиків на латинський обряд.

Від 25 літ іде тиха, але консеквентна пропаґанда целібату. Зразу впливалося на одиниці, опісля ухвалено половину місць в семинарії призначити для безженних, а вкінци на конференції у Львові, в митрополичій палаті, запала ухвала заведення загального целібату в цілій провінції. Станиславів і Перемишль „льояльно“ переводять сю ухвалу...

А розчулюючу ревність наших епископів при заключуванню звісного конкордату, котрий офіціяльно засуджує цілу нашу унію на смерть, а „припадкове забуте“ при конкордатних переговорах про львівську духовну семинарію, котра через те „забуте“ не має навіть таких прав, які має семинарія станиславівська або перемиська? А останній цензурний розпорядок, а останній факт розвязання завдяки головно епископатови нашого станового товариства св. ап. Павла, а богато, богато иншних подібних справ, чи се доказ бажання поставити нашу унію на власні ноги, чи се доказ нової доби нашої церкви?

Так, в останніх 25 літах ми справді зачали нову добу, але добу не в змислі розважань о. К. *Се доба конання нашої церкви.*

Ми констатуємо тільки одно і сим, думаємо, не робимо кривди ювилятови та не зменшуємо його незаперечних заслуг: *Діяльність митрополита іде якраз у відворотнім напрямі, як се нам представляє о. К.*

Що Ювилят не відповів на сі клевети забороною священикам і вірним читати перемиський орґан „невидимої руки“, се свідчить про його особисту великодушність і доброту; що така заборона наступила аж два роки пізніше (20. I. 1928 ч. 107/27 Орд. Митр.) з приводу скажених виступів тої ґазетки проти перемиського Владики й Апостольського Престола, то се свідчить про його рішучість коли у грі повага самої Церкви і її заступників.

Ми не віримо, щоб „о. Кирило Методієвський“ був священиком, а в кождім разі виключена річ, щоб по забороні Його Ексцеленцією читати „Український Голос“ або в нім писати могла знайтися духовна католицька людина, щоб усупереч сій забороні демонстративно дописувати до нього, і то якраз у дусі руїни. Щож одначе робить орґан „невидимої руки“? Отсе спокійно дальше продовжає свою Каїнову акцію, пише статті обчислені на загибіль церковної Унії і галицького народу та з найбільшим цинізмом підписує під ними ніби-то священичі криптоніми, наражаючи сим способом цілий ряд дійсних священиків на незаслужені підозріння в анархічній неслухняности свойому Архипастиреви.

Та верх лукавства осягнув перемиський анархіст, коли у своїх безсильних атаках на „Нову Зорю“, неначе той уличник, що кинувши в кого грязею ховається за першу стрічну поважну особу, зробив собі параван з достойного Архипастиря. Видобувши письмо Й. Е. з початку 1926 — значить з часу **перед** його нікчемною напастю! — з цілком природною забороною своїм підчиненим самовільно вносити зміни в обрядові форми нашої Церкви, і передрукувавши деякі виїмки з нього, кричить лицемірно орґан „невидимої руки“: Дивіть, у кого стріляє „Нова Зоря“, побиваючи византійство! В самого найвисшого достойника української католицької Церкви!

Слів не стає на такі підлі методи журналістичної полеміки. Навіть якби

і дійсно загально знаний пієтизм нашого Митрополита до східного обряду мав щось спільного з тим бунтарством проти католицького духа нашої Церкви, яке лежить в основі окремої породи византійства пропагованого кількома невідповідальними одиницями, то і в такім разі елементарна приличність культурного журналіста не позволилаб втягати в пристрасть дискусії високопоставлену церковну особу. Та, як знаємо, між обрядовим традиціоналізмом такого католика без застережень як Преосвящений Андрей з одного боку і справжнім духовим византійством непокликаних „реформаторів“ нашої Церкви є тілько спільного, що між Св. Письмом і Талмудом.

Вкінці кожда, хоч трохи обективна людина, яка слідила дискусію за і проти „византійства“, ведену щотілько від пяти місяців, мусить знати і признати два факти:

1) Що не „Нова Зоря“ і її духовні співробітники почали сю дискусію, тілько світські люде в инших органах, та що наш часопис вступив у дискусію тілько тогді, як наші антикатолики почали під фірмою византійства явно пропагувати гасло: як найблизше до православя!

2) Що „Нова Зоря“ не проголошувала і не пропагує жадних новшевств у нашій Церкві, а тим менше самовільних, тілько стояла, стоїть і буде стояти на засаді недоторкаємости нашої католицької Церкви, її організації, духа і форми, супроти злочинних замахів на се найцінніше добро українського народу і спроб кинути його в духовий хаос і розклад сучасного Сходу.

МАҐАЗИН ФУТЕР

ВІКТОРА ЗІХЛЄРА СИНИ

Львів, пл. Галицька 14. І. пов.

Поручають **футра** дамські, мужеські, футряна галянтерія. Приймають всякі кушнірські роботи. Переховування футер через літо. Ціни дуже низькі. 201 8—30

Київ і вся Україна в повній нищеті

Таке доносить кореспондент „Дейли Експресу“.

Кореспондент анґлійського дневника „Дейли Експрес“ Мр. Ґрінвол як наочний свідок описує свої враження з подорожи по Україні й Росії.

В Київ приїхав він якраз того дня, коли большевицький уряд заборонив випікати білий хліб на всій Україні... „Забавно дивитись“, пише Анґлієць, „як у самім серци пшеничного краю приходиться заборонити випікання білого хліба“... Дальше описує він подрібно, як больш. уряд нищить селянство України. Т. зв. „кулаки“ (середнозаможні селяне) мусять платити 62 процент всіх податків. Не дивниця, що вони перестають управляти ріллю, хіба для своєї потреби. У відповідь на те больш евики відбирають у них землю, масово арештують і розстрілюють. Але „карательні експедиції“ зовсім не доводять до збільшення засівів. Коли Ґрінвол питав у Москві комісарів, що вони думають робити з упором селян, через котрий очевидно грозить голод всему населенню, одержав відповідь:

— „Коли буде треба, то виженемо селян на поля к н у т а м и й будемо їх бити б и ч а м и, щоб робили“.

— „Але хто буде бити бичами?“ питає Ґрінвол. І відповідає: Червона армія складається з селянських синів. І хоч вона вірна совітам, то родинних звязків ще таки не порвала революція“, кінчить Анґлієць.

Останне його враження з України й Київа, котрі впали в повну нищету, се величезний плякат у трьох красках. На тім плякаті представлено, як на анґл. міністра Чемберлєна направлені больш. баґнети, а він так настрашився, що його монокль і капелюх підскочили на нім і летять до неба. — „Чи Анґлія вже у війні з СССР?“ запитав Анґлієць...

Такі дива діються в червонім „раю“.—

75 міліонів людей під суд..

Ґіркий російський гумор.

З приводу донецького процесу в Москві написав рос. письменник А. Ренніков фейлетон, з котрого приводимо характеристичні місця:

От кілько днів тягнеться ідіотичний донецький процес, а досі не видно, що властиво за шкоду („вредительство“) зробили суджені. Судячи по тріскотні, яку счинили большевики, можна було думати, що весь Донецький Басен знищений до самих основ. Що копальні завалені. Що вуголь згорів.

Тимчасом — процес іде, предсідатель сопе, прокуратор Криленко курить, а про шкоду, яку „зроблено“ в Донбасі, не чути... А рівночасно в Европі наробили большевики такого крику, що здавалося, немовби „шкідники“ вкрали всі ще нерушені поклади вугля-антрациту в землі. Вкрали й переслали в пакетах. І здавалося на підставі большевицького крику, що в пустих копальнях при співучасти інтриґантської Анґлії зорґанізовано цілі білоґвардійські відділи та що вони ночами сунуть від Азова походним порядком і все на шахти... І що везуть танки та гармати...

Тимчасом на процесі нічого про се не чути. А зате чути такі питання до нещасних підсудних:

— А як ви відозвалися про советську владу тому сім літ, дня 3. червня вечером, коли пили чай з цукром у своїй канцелярії?“

— „А не памятаєте ви покоївочки Поли, котра не служила, але могла служити в вашім домі?“

— „А чому ви вчера говорили самопевно, позавчера меньше самопевно, а тому тиждень знов самопевно?“

— „А чим ви поясните свій застрашений вигляд?“

Коли придивитися донецькому процесови, то приходить на думку, чого большевики вчепилися якраз Донбасу а не Дніпрельстану, Волхвострою, або бумтресту?

Таже і в бумтресті напевно можна знайти людей, котрі вчера „говорили самопевно“ а позавчера інакше. І в Дніпрельстані також мусіла служити якась покоївочка Поля. Треба тілько пошукати.

А головно — деж та шкода, про котру так кричали?! Правду кажучи, коли прийшлося за шкоди судити людей, то можна віддати під суд половину Росії, коли не 9/10.

Повістевий фейлетон „Нової Зорі“ з дня 21. VI. 1928. 41

ОСИП НАЗАРУК.

РОКСОЛЯНА

Українська історична повість з 16. століття.

Встав і сміючися додав:

— „Атже я ще не зустрічав такої гордої дівчини ні жінки! Ніколи!“

Відчула, що міцна любов покрила в його душі спомин першої любови, мов золотий мід вощину.

— „Чи ти дійсно над тим думала, Хуррем?“ запитав ніжно. „Чи може над — виїздом — до свого Бога?...“ рішився сказати. Рішився таксамо несподівано, як вона перед хвилею.

Дивилася на нього здивована, відки він знає, що діялося в її душі.

Він не хотів, щоб вона заперечила, бо чув, що тоді не знавби, як їй заявити, що годиться на се. Не очікуючи її відповіді, продовжав:

— „Їдь, куди хочеш і коли хочеш! Хочби завтра! І хочби в місце, в яке я прирік не пускати жінок!“

Останні слова майже викидав зі себе. — „Тільки верни!“ додав мякше.

Зрозуміла, що він знає, куди вона хотілаб поїхати. Від кого знає, се її не обходило. Мабуть той відступник оповів комусь. Але се було їй байдуже.

Образ Богоматери Воротарниці станув їй перед очима. Зрозуміла велику жертву Сулеймана. Вона була для неї за велика, щоб відразу могла її приняти.

— „Я не хочу, щоб ти ломав приречення задля мене,“ сказала тихо, майже нечутно.

Встала зі слезами в очах і вийшла з альтанки.

Як тінь пішов за нею молодий Сулейман. І йшли у блиску місячної ночі, обоє щасливі, як діти.

Він хотів їй конче подарувати те, чого вона не хотіла приняти. Якраз тому хотів доконче се подарувати, що вона щадила його.

— „Ти дуже благородна, Ель Хуррем!“ почав. „Але що значить приречення, якого зломання нікому не шкодить?“

— „Я не хочу, щоб ти ломав навіть такі приречення,“ відповіла з упором дитини. — „Але й маю спосіб на те, щоб ти не зломав нічого і щоб я поїхала. Ти знаєш, куди?“ запитала цікаво.

— „Знаю,“ відповів. — „А який же ти спосіб маєш?“ запитав зацікавлений.

Не питала його, від кого знає, куди вона хоче їхати, тільки спокійно відповіла:

— „Мій спосіб дуже простий. Ти чи твій далекий предок прирік, що не допустите жінок на святу гору Афонську. Але я — можу поїхати переодягнена за хлопчика, як твій отрок...“

Усміхнувся на ту жіночу хитрість і сказав:

— „Ти дуже спритна, Ель Хуррем. Але твій спосіб закриває тільки зломання приречення...“

— „І вже зовсім-зовсім нікому не шкодить,“ сказала радісним щебетом, що лунав у парку, як ляцінне соловейка в гаю. „Я так дуже хотілаб кудись іти, їхати, або лучше йти-йти, кудись далеко-далеко, хочби зараз-зараз!...“

Почала бігти парком дрібними ніжками, оглядаючись на нього як молода вивірка-білка.

Падишах Сулейман біг за нею, як біжиться за долею, за щастям: всім серцем своїм і всею вірою.

Радість мав в очах і в кождім члені силу. Чув, що та радість має своє джерело в ній. І чув, що в тій хвилі він не султан, не володар трьох частей світа, не цар пятьох морів... Тільки мужчина, що любить! І було йому так легко й так радісно на душі, що відчув потребу сісти на коня, високо і гнати далеко — з нею, зі своєю любкою. Сказав:

— „Підім до сторожі при найблищій брамі. Я зараз скажу привести два коні і поїдемо!“

(Дальше буде.)

Можна сісти за стіл, засопіти, закурити і 75 міліонів людей посадити на лаву обжалованих, а других 75 міліонів покликати на свідків.

І от Криленко зачавби урядувати — „Перший міліон підсудних! Що ви можете сказати на своє оправдання?

А перший міліон — річ ясна — не знавби, що сказати і як з біди випутатися. А кілько нагородивби нісенітниць перший міліон свідків? А кілько покоївок можна знайти, що називаються Полі!.. А кілько молодих большаків знайшлосяб, котрі свідчилиб на своїх батьків і матерей та домагалисяб їх смерти!

Як же пояснити зачарований круг вини, якої дошукуються большевики? Дуже просто:

Коли полева миш зачне дивитися на хліборобів (котрим вона нищить хліб) як на шкідників, або коли блоха, буде уважати шкідливою людську руку, котра її, блоху, стрясає з людини, — тоді судейство такої миши чи блохи буде дуже запутане. Бож льогічно річ беручи, то укушена людина справедливо стрясла з себе блоху. Але юридично, коли блоха хоче судити, то очевидно мусить стати на становищі, що людина їй „шкодила“.

Але чи взагалі блощиці можна пояснити противоріче, коли блощиця хоче „судити“ те тіло, на котрім сидить?

Так кінчиться фейлетон Реннікова п. з. „Хтож ті судді“?

Політичні вістки

З СОЙМУ І СЕНАТУ. Ухвалення бюджету в третім читанню відбулося 15. ц. м. після довшої дискусії і узглядненню цілого ряду поправок. Ухвалена бюджетова провізорія представляється так: Видатки (звичайні й надзвичайні): 2,,508,392.029 зол. Державні доходи: 2,,655,009.715 зол. Надвишка доходів над видатками виносить отже 146,617.686 зол. (По урядовому проектови ця надвишка виносила 47 міліонів, по проектови бюдж. комісії 69 міл.) За бюджетом голосувало 219 послів (1-ка, ХД, Пяст, Строн. Хлопске і Визволенє). Ендеки і ППС здержалися від голосування. 18 ц. м. комісія бюдж. сенату прийняла на внесок Безп. Бльоку бюджет ухвалений вже в соймі. В дискусії над бюджетом ухвалила сенатська бюджетово-скарбова комісія внесок укр. сенатора Децикевича, що взиває уряд до предложення в якнайкоротшім часі проекту закону про основання українського університету і до прискорення справи нострифікації заграничних дипльомів у Польщі.

ГРЕЦІЯ. Загальний робітничий страйк вибух останними днями в Греції. В Сальоніках, Піреусі і Драмі прийшло до вуличних бійок між страйкуючими і військом. На вулицях стоять барикади. Рівночасно прийшли вістки з Москви, що торговельне представництво СРСР в Атенах повідомило телеграфічно торговельний комісаріят, що на домагання грецького уряду мусить 18. ц. м. покинути столицю Греції. Так отже між Совітами і Грецією прийшло до цілковитого зірвання.

НІМЕЧЧИНА. Президія парляменту. Президентом парляменту вибрано знов соціяліста Лєбе, що на 445 голосів, дістав 318. В своїй промові зазначив новий предсідник, що головним завданням вважає переведення виборчої реформи, реформу регуляміну та розвязку великих політичних питань. На трьох заступників предсідника вибрано: 1) центровика Ессера, 2) з нім. народ. партії Кардофа, 3) націоналіста Грефа. Опісля прийняв парлямент без дискусії комуністичне внесення про звільнення з тюрми нововибраного комуністичного посла Кінен-берґера.

КИТАЙ. Дипльоматичні представники ріжних держав у Пекіні, рішили визнати „де факто“ нанкінський уряд. Часописи пишуть, що націоналістичний уряд одержав теж згоду инших держав побирати мита в китайських портах. (Старий китайський уряд як відомо не мав права побирати мит від европейських купців).

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

Евхаристичний конґрес у Львові отворив у пятницю 15. VI. кардинал-примас Гльонд в латинській архикатедральній базиліці. В суботу і неділю відбулися торжественні Служби Божі з почитанням Найсвятійших Тайн, а опісля крізь вулиці міста пройшов похід учасників конґресу, в котрім взяли участь численні римокатолицькі брацтва з хоругвами, монаші згромадження і ріжні польські релігійні та національні організації. Участь у поході взяло кількана-йцятьох латинських епископів і кардинал Гльонд, котрий ніс Найсвятійші Тайни. Число учасників походу доходило до 50.000.

У звязку з Евхаристичним Конґресом відбулося у Львові 15. VI. отворення новоосновaного епархіяльного музею в латинській духовній семинарії та відкриття вистави літурґічних риз в інституті Сакражерок.

Д-р Штреземан про катол. Церкву. Німецький журнал „Der Fels“ подає в останнім числі уривок одної бесіди Штреземана в райхстаґу. Німецький канцлер сказав м. и.: „Я не є членом катол. Церкви і стою осторонь від її уладжень, котрі лиш теоретично і здалека знаю. Але завсіди відчував я у ній щось чудесного, а саме високий авторитет, яким тішиться кождий високий церковний урядник і якому кождий радо підчиняється“.

Д О П И С И

САДКИ. (Заліщицький повіт). Боротьба з сектанством. Незвичайно милі хвилини переживало в часі від 20. мая до 2. червня ц. р. село Садки повіту заліщицького й околиця, бо витали в себе так рідкого Достойного Гостя в особі Преосвященого Григорія, Епископа Станиславівського. Владика прибув у ці наддністрянські околиці Поділля, щоби скріпити вірних свого стада в боротьбі з течіями ворожими Церкві й Вірі, та щоби своїм могутним словом відвернути велику небезпеку, бо вже й тут починало вдиратися зло до загород людських душ.

Двотижнева місія, записалася золотими буквами в памяти мешканців цілої околиці.

Доказом великого успіху місії були непроглядні маси вірних, що з дооколичних сіл радо спішили, щоби з уст свого Архиєрея почути слова потіхи і розради.

Добрі утверджувалися в добрім, злі наверталися до доброго, а хто був у сумніві, переконувався, що лише в одній Католицькій Церкві маємо жерело до спасення душ наших. Ще більшого щастя зазнали вірні через звільнення себе з тяжких кайданів гріха в св. Тайні Покаяння.

Зворушаюча була хвиля „Святої Години“. Немов діти плакали всі присутні над своїми упадками, що були причиною терпіння й мук Христових. А ще більше зворушаючою була хвиля віддання цілої Місії і Парохії під покров Цариці Неба. Кожне слово щоденних наук місійних Преосв. Григорія присутні немов втягали в себе так, як втягає в себе орґанізм воздух, що є конечним, необхідним кормом і услівєм життя дочасного.

Зі слезами вдячности за ревні труди пращали вірні свого Владику.

о. Ілія Братик.

СПРОСТОВАННЯ. У числі 42 (144) Вашого часопису „Нова Зоря“ появилася допись „Гостя“ про концерт Т. Ш. зі Ст. С., в якому подано цілий ряд гадок незгідних з дійсностю, прошу на основі 32 § розп. през. Р. П. з 10 V. 1927 р. помістити в найблизшому часі і тими самими черенками отсе спростування:

1) Неправдою є, що я виголосив вступне слово дня 18. V. ц. р. а правдою є, що я виголосив вступне слово получене з рефератом дня 13. V. ц. р.; 2) Неправдою є, що вступне слово виглядало на комуністичний мітинґ, а правдою є, що я його виголосив в такому дусі, який був дійсно Шевченко підчеркуючи дуже ядерно національні кличі нашого ґенія; 3) Неправдою є, що я Шевченка зробив комуністом, я лише цитував вільнодумні ідеї, котрих, що на другій сторінці подиблеш в Кобзарі. Правдою є, що я виголосив протипапські думки нашого ґенія опираючися на цитатах з поеми „Іван Гус“; 4) Неправдою є, що будьтоби реферат мав бути висланий з централі „Сельроба“ а правдою є, що я з централею „Сельроба“ в житю, ще нічого спільного не мав, ба навіть не належу до партії „Сельроб“. 5) Неправдою є, що я накинувся на національні і релігійні почування публики, бо чому ш. дописувач не зволив подати факт, чим саме я накинувся, а не робити собі якісь висновки, а правдою є, що цілий реферат і вступне слово складалося з творчости і цитатів Шевченка, які я старався як найкоротше обяснити. 6) Неправдою є, що відповідь дав мені п. Волосянський деклямацією „До живих і мертвих“, бо в цій поемі не має одного слова, яке могло б до мене відноситися. 7) Неправдою є, що мене оплескувало кількох „тупоумних сельробів“ а правдою є, що майже вся публика, (за винятком кількох одиниць) зацікавилися та одушевилися. — Ілько Тисовський.

Наші замітки до спростування. Немилий інцидент на шевченківськім концерті в Ст. Самборі (гл. допис в 42 ч. „Н. З“.) нехай буде осторогою на будуче, щоб вступні слова чи реферати повірювати відповідним людям. Що шан. автор згад. допису мусів почутися діткненний в своїх релігійних почуваннях, річ зовсім зрозуміла, коли п. Т. у своїм „вступнім слові полученім з рефератом“ „лише **цитував вільнодумні ідеї, котрих, що на другій сторінці подиблеш в Кобзарі“** і **„виголосив протипапські думки** нашого ґенія“. Чейже п. Т-му відомо, що його слухачі греко-католики, для котрих св. Отець це Голова Церкви і Христовий Намісник і що вони прийшли на концерт не для слухання „Протипапських думок“. Релігійні почування (навіть іновірців!) річ свята і сама культурність домагається їх пошанування. — Редакція.

О П О В І С Т К И

Комунікат V. Г. Управи Марійського Т-ва М.

В справі реколекцій для молоді.

З покликом на IV. Комунікат („Н. Приятель“, ч. 10) подається дальші відомости.

1. Речинець для учнів усюди 29. червня (до 3. липня), для учениць 10. липня (до 13. липня). Значить: в перших днях (29. VI. і 10. VII.) зачинаються реколекції „вступним словом“ о год. 19. вечером, а в других днях: (3. і 13. VII.) кінчаться около 8. год. рано. Вечеру дістають реколектанти (-тки) в домі реколекційнім.

2. Реколекційні доми є в цім році слідуючі:

Для учнів: ЛЬВІВ, Інститут св. Йосафата, ул Сикстуська 39 а. — ПЕРЕМИШЛЬ, Дух. семінарія, ул. Баштова 6. — СТАНИСЛАВІВ, Мала семинарія, ул. Липова, 13.

Для учениць: усюди Інститути СС. Василіянок: ЛЬВІВ, ул. Зибликевича 30. — ПЕРЕМИШЛЬ, ул. Сянова долішня 5. СТАНИСЛАВІВ, ул. П. Скарги 21.

3. До реколекційних домів приймається учнів (-иць) в поданих висше речинцях від год. 14. пополудни, (винявши випадки, коли поїзд приїзджає скорше), — а конечно явитися в реколекційнім

домі найпізніше о год. 18.30. Коли реколекції зачнуться, нікого вже не прийметься.

Ніхто не може приїзджати, хто не одержав з Управи Т-ва дефінітивного приняття, яким має в реколекційнім домі виказатися.

4. Приняті Управою Т-ва до домів реколекцій складають відповідну таксу за удержання там (і в руки тих осіб) де зголосилися. Зголосившіся впрост до Управи висилають таксу почтою. Залізницю оплачують реколектанти самі, (при чім можуть користати з вакаційної, шкільної знижки).

Приняті Управою Товариства мають зараз залученою карткою подати ТОЧНУ ГОДИНУ ПРИЇЗДУ (до Львова, Перемишля й Станиславова).

5. В усіх осередках реколекцій є зорганізована ОПІКА для МОЛОДІ на цілий час реколекцій. Довірені особи будуть також на двірці для приняття приїзджаючих.

6. Пригадується, що конечно мати зі собою подані в заклику до молоді річи, а також папір до писання, чи записник.

Львів, 18. червня 1928.

Г. Управа Мар. Т-ва М.

Реколєкції для учительок і жінок священиків

В монастирі СС. Василіянок у Львові при вул. Потоцького ч. 95 відбудуться реколєкції для учительок і жінок священиків від дня 3 липня вечером до 7. липня рано 1928 р. Зголошення проситься надсилати до Ігуменату СС. Василіянок, Львів, вул. Потоцького ч. 95.

Оплата виносити буде 4 зл. денно.

1—4.

РЕКОЛЄКЦІЇ.

Замкнені реколєкції для священичих жінок і дочок, відбудуться в днях від 2-го – 6-го липня 1928 р., в монастирі СС. Василіянок в Станиславові вул. Петра Скарги. Початок в понеділок 2-го липня о год. 6-тій вечером.

Кошти удержання 16 зл.

Зі собою взяти коцик, подушку, простирало і рушник. До участи запрошуємо рівнож світське інтеліґентне жіноцтво.

Зголошення враз з грішми надсилати як найскорше; останній речинець зголошень до 28 червня, на адресу Ст. Фіґолева, вул. Ґолуховського ч. 54.

Станиславів, 16. червня 1928. Комітет священичих жінок.

1—3.

НОВИНКИ

За заслуги для Польщі одержали два православні епископи, виленський Теодозій і гродненський Алексій ордери „Польонія Рестітута" (Гл. „Возрожденіє" ч. 1098).

„Італія" не пропала. Два цілі тижні не давала про себе „Італія" знаку життя і вже здавалося, що вона безповоротно пропала з цілою залогою серед ледів. Вправді багато радіоаматорів зголошувалося з сензаційними радіотелеґрамами, що їх мала висилати погибаюча залога „Італії", однак всі ті вістки були суперечні і через те мало вірогідні. Доперва дня 10. ц. м. корабель „Чітта де Міляно", що морем вибрався на допомогу воздухоплавови, навязав знова радіотелеґрафічний звязок з залогою „Італії". Отож „Італія" дійсно впала жертвою бурі і ледів. Вона так знищена, що урухомити її вже неможливо. Залога воздухоплава була приневолена висісти на ледяні криги, які вітер заносить до берегів. Катастрофа „Італії" потягнула зі собою теж жертви в людях, про що одначе нема докладнійших вісток, бо ґен. Нобіле лиш коротко про це в своїй телеґрамі згадує. Батерії, що остали ще з „Італії" є вже на вичерпанню і ґен. Нобіле ограничується в висилці телеґрам до мінімум. Італійський, норвезький і совітський уряди зорґанізували ратункові експедиції на поміч розбиткам. Одначе через нагальні бурі і густу мряку поміч дуже утруднена, до того від понеділка знову нема від ґен. Нобіле жадних вісток.

З причини реконструкції льокалю **„ОЛЬКА"** :-: **РИНОК 35.** :-: біля Народної Торговлі удяє **10%** рабату з виставових цін при закупі **панчіх, рукавичок, скарпеток, дитячих скарпеточок, всяких трикотових виробів та жіночого білля.** Велика оказія при 72-процентовій цловій підвищці. **Великий вибір — лише тревалі сорти!**

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає).

Найтревальші ПАНЧОХИ, СКАРПЕТКИ

ПФАУ, Львів, РИНОК 19.

246 б найдешевше, бо вхід через сіни. 2-50

ШАПКИ і КАПЕЛЮХИ

у великім виборі 227 3-12

по низьких цінах

І. Віттман, :-: ЛЬВІВ, :-: Трибунальська 1.

ЛЕВ ОППЕР

Склад сукна і блаватних товарів

в Золочеві,

поручає: СУКНА, ВОВНИ, ПОЛОТНА, ШОВКИ, також найновіщі сезонові креації

по найнижших цінах.

Замовлення з провінції полагоджується 230 відворотною почтою. 6—8

ЦЕРКОВНІ

брокати, кружева, гафти, лямівки золоті і срібні, також всякі инші матеріяли для церковних риз та літургічних цілей, як ґальони, френзлі золоті, срібні і кольорові поручає

Адольф Авербах

Львів, Ринок 20. Тел. 754.

від 40 літ існуючий гуртовий і детайлічний склад шовків, вовняних матеріялів а також всяких кравецьких додатків.

Ціни поміркованні! **Вибір великий!**

251 1—1

ПАНСІОНАТИ

Власний виріб! Ціни фабричні!

КОВДРИ 1-сторонні від зол. 25·— 2-сторонні „ „ 32·— в цвіти . . „ „ 40·—

МАТЕРАЦИ з морськ трави „ 34·50 з волосані від „ 76·—

СІННИКИ готові . . . . „ „ 4·80

ПОДУШКИ з піря . . . . „ „ 18·—

ГОТОВІ ПІШВИ . . . . „ „ 4·—

ГОТОВІ ПРОСТИРАДЛА . „ „ 5·50

„ під ковдри з дірками . „ „ 11·50

КОЦИ ВОВНЯНІ . . . . „ „ 9·50

ПОЛОТНА РУЧНИКИ — ОБРУСИ ФІРАНКИ — КАПИ — КИЛИМИ і т. и.

206 **найдешевше продає** 12-15

ФАБРИКА ПОСТЕЛІ

ПЄТРУШЕВСЬКИЙ — МЛЄКО

ЛЬВІВ, КОРАЛЬНИЦЬКА 6. Телєфон 37-72.

Цінники даром. — Для шпиталів, пансіонатів і т. п. — Ціни офертові.

„КАТОЛИЦЬКИЙ ПРОВІД"

одинокий український катол. орган релігійного й суспільного змісту в Злучених Державах Півн. Америки виходить що тижня і коштує річно 20 зол.

Ті, що цікавляться відносинами в Америці, знайдуть у тім органі багато інформацій.

Адреса: „CATHOLIC LEADERSHIP, **815 N. Franklin St,. Philadelphia Pa, U. S. A.**

172 13—?

Цегольня „ЕНКА"

Львів, вулиця Снопківська ч. 1.

ново зареєстрована фірма поручає

ЦЕГЛУ

першої якости з нового випалу.

Негайна достава тягаровими автами.

245 3—10

„FOSFOR"

ФАБРИКА ШТУЧНИХ ПОГНОЇВ

232 ЛЬВІВ. 7—16

вул. Баторого 32, II. п., телефон 50-69.

(ul. Batorego 32, II. p., telefon 50-69.)

СУПЕРФОСФАТИ: кістки й фосфорово-азотові, МІНЕРАЛЬНІ й амонякові,
РЕФОРМАТФОСФИ: кістні й мінеральні від 18 до 26% „P_2O_5!!!"
ТОМАСИНИ: „Kolumeta", „Gwiazda", й инші як краєві так і заграничні.
СОЛИ потасові й КАІНІТ, АЗОТНЯК, САЛІТРА (CHORZOWSKA) амонова
САЛІТРА чілійська — СІРЧАН амоновий вапно навозове палене й мелене (97% Ca O) — Вапно будівельне.
ФОСФОРИТИ палені й мелені (CaO розп. P_2O_5).

Достава вагоново й детайлічно по цінах фабр. й на найдогідніших услівях кред.

Видає й редагує Комітет У.Х.О. Відвічальний редактор **Роман Гайдук.** З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів, Ринок ч. 10

Ч. 47 (149). Należytość pocztową uiszczono ryczałtem. Львів, неділя, 24 червня 1928 р. Рік III.

НОВА ЗОРЯ

ЧАСОПИС ДЛЯ ПОШИРЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ХРИСТІЯНСЬКОЇ ОРҐАНІЗАЦІЇ

Виходить два рази тижнево: в четвер на 4 ст., під неділю на 8 ст. Адреса: Нова Зоря, Львів, Сапіги 26, І. п. Конто П. Щ.: Краків 405.867. || Передплата в краю: ¼-річно 6 зол., місячно 2 зол. За кордоном ¼-річно 1 амер. доляр. — Ціна числа 25 сот. — Рукописів не звертається.

Орґанізація поширення доброї преси

Часто зверталося в нас увагу на поширення доброї преси. Окремі статті і заклики в наших католицьких орґанах, пропаґанда Укр. Христіянської Орґанізації, резолюції і ухвали катол. орґанізацій в краю в справі поширення преси голосним гомоном відбилися в цілім краю. Вийшли спеціяльні брошури присвячені тому питанню, на деканальних соборчиках духовенства читалося відповідні реферати й ухвалювано резолюції. Здається, що нема а принайменше не повинно вже бути між нами людей, які не здавалиб собі справи з далекосяглої ваги цеї справи.

З другого боку приходиться одначе відмітити факт, що само діло поширення доброї преси хоч поступило наперід але не багато.

В чім діло?

Пропаґанда за поширенням преси річ немаловажна і в наших тяжких українських умовах життя необхідна. Ясно, що без повного усвідомлення ширших верств громадянства, без популяризації ідеї преси й орґанізації — п р е с о в а а к ц і я не мала би перед собою ніякої будучности. Потребу читання доброї преси треба пропаґувати постійно і при кождій нагоді. Але це ще не всьо. Оскільки наш загал не буде в тому напрямі перевихований, себто коли в ньому дійсно не витвориться свого рода „орґанізована пристрасть“ для часописи то діло поширення преси в глибину мас ніколи не увійде на реальний ґрунт.

Щоби привчити загал до читання доброї преси, треба крім пропаґанди шей плянової та о р ґ а н і з о в а н о ї праці в поширюванню преси. Як кожда, навіть найкраща ідея без відповідного чину — це пустий звук, так і справа поширення преси вимагає орґанізації. Можнаб навести багато прикладів на те, як инші народи шляхом орґанізованої діяльности, довели в розмірно короткому часі до цего, що часопис став предметом щоденної необхідної потреби. Та на жаль ми Українці, не здаємо собі якслід справи з ваги орґанізації. Коли по голосних закликах і ухвалюваних резолюціях не прийшла „сама собою“ зміна на ліпше, цілу вину зложили ми на своїх „ворогів“ і на „некультурність“ наших людей і обмили руки.

Щоб були результати з наших змагань, треба конечно перевести о р ґ а н і з а ц і ю поширення преси. Сю орґанізацію можна перевести в місцевих кружках УХО і скрізь там, де находиться бодай один чоловік співчуваючий цій справі. Дуже легко можуть перепровадити її священики в своїх парохіях.

Прикладом взірцевої орґанізації поширення преси можуть бути наші земляки в Канаді. Сю орґанізацію перевели вони там системою т. зв. трійок. Трійка, що основується в кождій місцевости, де живуть наші люде, складається з 1. представника часопису, 2. колєктора і 3. кореспондента. Ці люде творять у своїй місцевости філію поширюваного ними часопису, а функції їх слідуючі:

Представник, це передовсім ідеольоґічний репрезентант часопису. На місці заступає він напрям свого часопису та обороняє його перед нападами місцевих ворогів. У своїй громадянській праці старається він розвивати та впроваджувати місцеве життя на той шлях, який вказує часопис. В наших галицьких умовах таким місцевим представником католицького часопису мігби бути священик або місцевий віруючий інтеліґент, як також більше очитаний селянин чи робітник.

Колєктор, це свого рода фінансовий заступник адміністрації часопису. Він дбає про матеріяльні справи часопису, збирає залеглі і нові передплати, орґанізує при відповідній нагоді збірки на пресовий фонд, приєднує уділовців та кольпортує книжки, котрі йому адміністрація надсилає. Він провадить точні рахунки і викази та з кінцем місяця пересилає рахункове зіставлення і гроші до адміністрації. Кошти адміністрації покриває з виливів загальних. Колєктор мусить бути людина обовязкова, чесна і метка.

Кореспондент, се місцевий репортер часопису. Він нотує всі важні події у своїй місцевости і надсилає їх у формі допису до редакції. Дописи його короткі, за те часті. Представник може бути також кореспондентом. Може бути також більше кореспондентів.

Така орґанізація поширення преси між українцями в Канаді виказала справжні успіхи.

Діло поширення доброї преси започатковане в нас Українською Христіянською Орґанізацією та Комітетом католицької преси і книжки — мусить опертися на подібній орґанізації. Ґрунт через пропаґанду вже частинно підготований, а подрібні вказівки подані м. и. в інструкції Центр. Комітету УХО „як вести місцеві кружки УХО“. Чи знайдеться трьох? — у кождій місцевости, се питання дальшого розвитку української катол. преси, бо не гучні слова і резолюції, тільки зорґанізована праця над поширюванням доброї преси, се дійсний католицький пресовий апостолят.

РЕКОЛЄКЦІЇ

Замкнені реколєкції для священичих жінок і дочок, відбудуться в днях від 2-го—6-го липня 1928 р., в монастирі СС. Василіянок в Станиславові вул. Петра Скарги. Початок в понеділок 2-го липня о год. 6-тій вечером.

Кошти удержання 16 зл.

Зі собою взяти коцик, подушку, простирало і рушник. До участи запрошуємо рівнож світське інтеліґентне жіноцтво.

Зголошення враз з грішми надсилати як найскорше; останній речинець зголошень до 28 червня, на адресу Ст. Фіґолева, вул. Ґолуховського ч. 54.

Станиславів, 16. червня 1928. Комітет священичих жінок.

2—3.

Лєкція такту

В місяці травні с. р. появилися в галицьких національних часописах статті про відносини в київській Академії Наук, які викликали прикре вражінне. Одно тому прикре, що сі статті пригадали знаний уже від довшого часу факт глибокого розламу між членами сеї найвисшої наукової установи, — розламу, про який здавна ходили більше або менше вірогідні чутки і який не робив чести нікому — ні українській науці, ні членам Академії, ні громадянству. Бо, як із усього виходило, в основі сього розбиття не лежали жадні мотиви принципового характеру: ні наукові, ні ідейно-світоглядові, ні навіть національно-політичні, бо якщо подабало в тих сварах на якусь політику, то хиба на ту, що її Німеччизове Krippenfutterpolitik. Коли так, то чи слід було галицькій пресі витягати сі сумні справи перед широку громаду? Здається, що ні. Та ще прикріше вражіння було від того, що ті голоси в тутешній пресі не поставилися безпристрастно до незгод в лоні Академії Наук і невтрально до воюючих з собою партій, як треба було сподіватися по закордонних орґанах, яким неможливо обєктивно розслідити ті непорозуміння. Львівська преса, про котру мова, позволила собі на легкодушний нетакт величати одну партію й анатемізувати другу, і се мусіло викликати вражіння, що сі голоси були інспіровані одною з інтересованих сторін на шкоду другої. Особливо прикро вражали закиди проти двох заслужених академиків: Кримського і Єфремова — як мовляв москвофілів, большевицьких наймитів і нібито ворогів Галичини...

Не минуло місяця від сих нетактовних виступів, як та сама галицька національна преса принесла отсей півурядовий комунікат большевицького уряду:

ХАРКІВСЬКИЙ УРЯД І ВУАН

Півурядова Аґ. АТЕ подає через Ригу таку вістку: З Харкова повідомляють, що поміж українським рад. урядом і Академією Наук в Київі вибух конфлікт, який викликав велике вражіння на Україні. Комісаріят освіти оголосив у „Комуністі“ й инших радянських ґазетах широкий комунікат, що УАН не виконала, мовляв, розпорядків влади та стала *джерелом відосередних течій деяких українських кол.* Уже в 1922 р. мовляв, рад. уряд не затвердив вибору проф. Василенка на президента Академії, роблячи йому закиди протибільшовицької діяльности. Одначе вибрана нова президія виявила протягом 5-літньої діяльности також *ворожі більшовицькому устроєві нахили.* З огляду на те рад. уряд відмовив затвердження вибраного останнім разом неодмінного секретаря Академії проф. Аґ. Кримського та рішив признати спец. комісію для точної контролі діяльности Академії.

До сього комунікату наші ґазети не додали вже ніякого коментаря. А шкода, бо се булоб видовище для богів, якби галицька націоналістична і ніби протибольшевицька преса або складала подяку большевикам за присуд над ворожими урядови академиками, національни-

ми сепаратистами, або... сама себе вибила по лиці за свій ранішний каригідний нетакт... Більше про се писати наразі не хочемо, бо се дуже сумні справи. Маємо надію, що лекція такту, яку галицька преса дістала від большевиків, не піде в ліс.

Реколєкції для жінок,

дочок священиків та учительок

(Стаття надіслана з кругів Духовенства).

Мабуть незадовго оповістять*) СС. Василіянки у Львові вул. Потоцького речинець реколєкцій для жінок, дочок священиків і вчительок. З'їдуться учасниці. В якім числі? 12—30 як минулих літ. Ледви $^1/_5{}^0/_0$ інтеліґентного жіночого світа, що поважно хоче обновитись духово, зачерпнути свіжого релігійного духа. Щасливі вибранці полишать щоденні турботи, відірвуться від сірої буденщини, усунуться від своїх обовязків і від світа, щоби під проводом духовного провідника розважати вічні правди, війти в себе, прослідити свій духовний рівень, пізнати свої вади, слізми жалю в щирій сповіди і св. Причастю повзяти добрий правильник майбутнього життя. Душа очиститься всеціло, совість успокоїться, просвічена вищим світлом обєдиниться з Богом, набере сили волі та витревалости в двиганню труднощів життя, але вже радісно, весело. Духову атмосферу внесуть в родинні гнізда, опромінять і огріють окруження любим теплом, ясним подихом звеселять його...

Сумно марне число учасниць на 2.000 священичих родин і бодай 300—500 учительок вказує на недоцінювання та незрозуміння так далекосяглого христіянського чинника в життю жіноцтва, в життю людини, від якої вимагається багато, багато, а духово так мало подається. Не місце та не пора писати зразковий трактат про потребу, хосен, спосіб реколєкцій в тижневику, але рука аж свербить дати вияву пекучій а занедбаній конечности, що повинна стягнути поважніший а не так рідонький гурток жіноти. Сам Спаситель відбував реколєкції на пустині 40 днів, відбував їх кождого дня усуваючись на годинні вправи ніччу, віддаючись молитві, скупленню духа, а безпосередно перед муками на шість днів усунувся разом з Апостолами в супокійне затиша Єффрему...

Дорогі, святі, блаженні хвилі реколєкцій, що мають скріпити підбадьорити на цілий рік, а може на ціле життя й вічність.

Всі ми людьми і тільки людьми! Це вже в нашій природі, що стигнемо в наших найкращих змаганнях, відхиляємося від обовязків до Бога, до ближніх, до самих себе і свойого стану. Потреба накручувати душу як годинник, бо стане; потреба регулювати душу, бо викривиться, скалічіє. Важна, преважна це річ! Занедбати дану хвилю, не скористати з неї каригідна байдужність, що колись сама собою на необчислену майбутність може принести шкоду.

Чиж душі жінок, дочок священиків, чиж душі вчительок не потрібують духового відсвіження? неварті лікування? не мають духово обновитись? Саме духові провідники, мужі, батьки — священики нехай спроможуться вислати свої подруги і дочки на далекосяглу хосенну віднову духа. Нехай радо зрезигнують з щоденних вигід для спасіння душ найближих, найдорощих, та переберуть на себе тягар господарства в час відсутности своєї товаришки життя.

Мужі, батьки висилають свої жінки і діти на вакації. Дайте їм вакації! Духові вакації! Облекшіть виїзд! Сам час найвідповідніщий. Матері полишають діти дома під оком вітця, розгару жнив нема, горячковий сезон вакацій не розпочався, в затишні священичі домівки не зїздяться ще вакаційні гості. Чейжеж трудящі імості вповні заслугують, щоби зробити їм духову приємність, дочки потрібують много світла, а перемучені вчительки в своїх життєвих і обовязкових труднощах вимагають наглядної піддержки, яку дають і можуть дати тільки добре відбуті реколєкції...

О скільки колись наші Василіянки і в Яворові, Станіславові, Словіті відчинять свої гостинні пороги для реколєктанток, без сумніву облегчить це доїзд. Добре, що СС. Василіянки започаткували це у себе у Львові... Щаслива дорога на реколєкції до Львова!

ОКУЛЯРИ, ЦВІКЕРИ і ЛЬОРНЕТКИ
від найдешевших до найдорожчих
поручає фірма
ЛЕВ АППЕЛЬ і С-КА
ЛЬВІВ, ЛЕҐІОНІВ 1. і 3.
Репарації виконує скоро або відворотною почтою.
212 а 2—30

*) Вже оповістили. — Прим. Ред.

Важність вироку у справі церков

Преса доносить, що в судовім спорі між староправославним митрополитом Плятоном в Америці й головою т. зв. живої (большевицької) Церкви Кедровським суд стейту Коннектикут признав право на церкву в Мериляні за митрополитом Плятоном. Рівночасно запав проти Кедровського другий, ще цікавіщий, вирок суду в Ню Гевені. Той суд у мотивах вироку каже, що Кедровський не має ніякого права називати себе ні митрополитом, ні епископом і що т. зв. „живоцерковний собор“ 1923 р. очевидно не був законним собором правосл. церкви. А що в Америці, як у всіх англосаських краях, вироки судів мають силу преюдикатів також у всіх будучих справах, отже згадані вироки вплинуть і на спір між Плятоном та Кедровським також у справі церкви в Ню-Йорку, котру захопив Кедровський.

Кедровський се близький свояк того Кедровського, що колись був політичним інспектором армії Петлюри а тепер як співробітник „Свободи“ в Америці разом з сектою мишуґістів робить розвал нашої галицької еміґрації. Секта мишуґістів якийсь час агітувала проти нашої гр. кат. Церкви на спілку з приклонниками Феодоровича (автокефала), а потім клонилася „з національних причин“ до Кедровського. Що та секта пропаґує тепер, невідомо.

З нинішним числом висилаємо почтові складанки

Повістевий фейлєтон „Нової Зорі“ з дня 24. VI. 1928. №2

ОСИП НАЗАРУК.

РОКСОЛЯНА

Українська історична повість з 16. століття.

— „Ні,“ відповіла весело сміючись. „Ваша приповідка каже, що є три непевні річи: Кінь, цар і жінка. На щож їх лучити, коли нам добре так?“

Радісно сміялася і скоро йшла парком в напрямі до моря. Радісно сміявся і він, кажучи раз-у-раз: — „Не ваша, тільки наша!“ Тішився, як дитина її відчуттям, що вона не бачить у нім султана, тільки мужчину.

Дійшли до краю парку і сходами з білого мармуру зійшли на беріг моря Мармара.

Світало.

На „Дівочу Вежу,“ на береги Скутарі, на Кізіль-Адаляр, на анатольський Гіссар і на „Долину Солодких Від“ спадала рання мряка як пух із ангельських крил. А срібні меви радісним гомоном витали червень сонця, що надпливала від Бітинії.

Настуня зійшла по білих мармурових сходах аж до морських филь і мила в них ручки та біленьке личко, радісна як мева, що витає сонце. Його червона позолота падала нестримно на кипариси й пінії, на буки й плятани. Падала й на очі Великого Султана, що тої ночі міцно полюбив молоду чужинку з далекої півночі.

Надпливали попри беріг у двох човнах турецькі рибалки. Вони пізнали Падишаха. Схилили голови та схрестили руки на грудях і не дивилися на незакрите личко молодої пані.

— „Я так зїлаби щось“, сказала Настуня й подивилася в очі молодого Сулеймана.

Він знаком руки наказав човнам наблизитися й попросив у них харчу. Скоро дали йому рибалки печеної риби і коржів. І ще ніколи не смакували йому ніякі потрави так пишно, як той скромний харч, який їв з любкою раненьким ранком на березі моря на сходах мармурових.

III.

Коли Сулейман з Настунею вертали до палати, запитав він як питав звичайно в таких випадках:

— „Який дарунок хотілаб ти завтра одержати?“

— „Дарунок?“ відповіла. „Пощо? Хіба гарну квітку.“

Здивувався і знов запитав:

— „Більше нічого?“

— „Ах“, плеснула в долоні як дитина. „Чи не можнаб сюди спровадити учителя Абдуллага? Я тобі вже раз згадувала про нього. То чесний Турок. Він дуже шанує коран і тебе! Знаєш, він мігби ще вчити і мене і тебе! Направду мігби!...“ І усміхнулася весело.

Султан усміхнувся так само весело, як і вона.

— „А деж він тепер може бути?“ запитав.

— „Або тут, або в Каффі,“ відповіла й подумала, що мати-ме коло себе хоч одну знакому душу, нехай і Турка.

— „Добре“, сказав Сулейман. „Спровадимо сюди учителя Абдуллага.“

То була перша посада, яку дала Роксоляна Хуррем в палаті Падишаха. Якже багато їх роздавала вона потому— в Европі й Азії, на землях і на водах, в армії і фльоті, у судах і скарбі султанськім! А се робила з одним таємним замірром і так витревало, як тільки робить жінка — жінка, котра любить або ненавидить. Але ще час казати про таємний плян Роксоляни, бо вона ще не мала його. Ще не засіяв гріх у її чисту душу ніяких таємниць, ніяких справ укритих і вона була подібна ще до тої меви, що радісним гомоном витає ранком сонце.

IV.

На другий день з полудня бувші власники Насті сиділи в заїзднім домі біля торговиці і ждали на прихід Генуенця, котрий пішов до султанського сераю, щоб розвідати, що сталося з їх невольницею. Вже вечеріло, як скрипнули двері й увійшов Генуенець. Був блідий як смерть і задиханий.

Політика і ферії в Німеччині

(Від власного кореспондента).

Атмосфера вакацій так опановує Німців і німецьку пресу, шо навіть голосним подіям у своїх законодатних тілах присвячують розмірно мало уваги. Дикі сцени, які викликають комуністичні посли, характеризують коротко. Нпр. „Berliner Lokal-Anzeiger“ пише просто, що хоч московська фракція поводиться крайно некультурно, то вина не в ній, але в копіованню французького й англійського парляментаризму й „демократії“, абсолютно непідхожих для Німців.

„В тій парляментарній свободі і демократичній терпеливости треба шукати причини, що ми Німці часом перестаємо бути подібні до культурної нації.“

Значить — натякають на конечність основних змін і прикручення рогів кому слід. Диктатурою? Новим монархізмом? Годі сказати.

Але далеко більше уваги присвячують тепер вакаціям. Скрізь по двірцях і в пресі на видних місцях цінники зелізниць, готелів, пансіонів, купелевих місць. Про се в орґанах окремі додатки, цілі сторони і картки, з ілюстраціями, з науками, як і куди їхати, що коштує і т. п.

Усе описано систематично, по німецьки.

І так: 1) Коли маєш мало часу на відпочинок, то не їдь далеко від дому, бо в зелізницях не спічнеш, тільки втомишся ше більше. — 2) Коли десь думаєш довше задержатись, то замов собі наперед нічліг. Хто їде на непевне, „на якось то буде“, той дуже легко зіпсує собі цілі вакації. Вже в дома треба зорієнтуватися, куди їдеш — на кожду околицю маєш печатані провідники, чи хочеш їхати в гори чи над море. Отже не їдь, „на якось то буде“. — 3) Не спускайся на інформації ріжних бюр, але в дорозі все май при собі повний розклад їзди і то новий, не старий. — 4) Ціни всего обрахуй собі наперед, що легко можеш в дома зробити на основі розкладів їзди й оповісток готелів та пансіонів. За 1. клм, їзди платиться: в IV кл. 3·3 феників, у III кл. — 5 ф., у II кл. 7·5, в I кл. 10·8. До поспішного доплачується. Ціни в пансіонах нпр, у Високих Горах (Riesengebirge) такі: В готелях I-а кл. удержання разом з кімнатою, опалом і світлом 7·50 марок денно, в готелях I кл. 6·50, в гот. II кл, 5·50, III кл. — 4.50. (1 марка трохи поверх 2 зл.), Покій зі сніданням можна дістати за 1 м. 75. — Хто не хоче кімнати з харчем, то харч окремо коштує приблизно ось що в готелях II кл.: Снідання 1‘50 до 2 марок. У т. зв. „передсезоні“ (від 1 мая до 10 червня) і в т. зв. „посезоні“ (від 15 серпня) все дешевше.

5) Коли все зрахуєш собі вдома, тоді возьми з собою або відложи в банку 33% грошей більше на непередвиджені видатки. Можеш їх більше не потребувати, але так безпечнійше.

По таких практичних вказівках слідують описи ріжних місцевостей. Цікаво, що звичайно подають також історію місцевости.

Розуміється, т. зв. санаторії далеко дорожші: Ціна в них від особи виносить 20 до 25 марок денно і вище. До того ще приходять оплати лікарів і дрібні видатки.

Большевики заводять кріпацтво

„Руль“ у статті „Современное крѣпостничество“ (ч. 2293) описує страшні події з життя поневолених тепер негрів в Африці, котрих білі силують до панщизняних робіт, а за непослух розстрілюють або дітей чорних заганяють до хат і підпалюють. Статтю ту кінчить так: Читаючи ті описи, мимохіть згадуємо Росію. І там большевики зі шкіри лізуть, щоб сфорсувати „розвиток індустрії“ та „опікуватися“ мужиком, причім одно і друге переходить фактично в кріпацтво. Приказ ВСНХ. з 17 мая сего (1928) року пригадує, що циркуляр Народного Комісаря Труда з 12. жовтня 1927 дозволяє больш. орґанізаціям „провести прикрѣпленіе рабочих“...

Так виглядає влада „гарної держави“ за Збручем...

Час відновити передплату на III-ий квертьрік!

Політичний огляд

Конець бюджетової каденції й наші „успіхи“ на ній.

Бюджетова каденція польських законодатних установ кінчиться в цих днях, і — принаймні про око — у згоді з урядом. Як з загально-державного становища, так і з українського пункту погляду можна сказати неодно про сю каденцію. Будемо старатися, в огірковім літнім сезоні, повернути до сеї справи; сьогодні-ж зазначимо тільки, що зі становища української політики кінець сеї каденції найцікавіший. Він зазначився двома нашими „успіхами“: один — то уратування станиславівським ученикам, чи радше їхнім батькам, шкільного року; другий — то амнестія за політичні „провини“ в часах польсько-української боротьби за Галичину 1918—1920. Щодо амнестії, то ніхто не завдав собі праці обрахувати, чи багато українців може мати з неї користь, та кілько з них нею покористується, тому й тяжко сказати щось певного про практичну вартість амнестійного закону для нашого громадянства. Натомість про справу станиславівської ґімназії не може бути двох думок. Як з одного боку все громадянство відітхнуло по щасливій розвязці прикрого випадку, так на будуще воно може мати тільки одно бажання до шкільної молоді й учителів: заощадіть на будуще українській соймовій репрезентації таких успіхів! Нашим національним противникам нічого кращого й не бажати собі, як тільки того, щоб подібним ласкавим притакуванням нерозважних вчинків молоді викликати злуду національних уступок, політичного лібералізму, і загалом — злуду польсько-української ідиллі. А нашій парляментарній репрезентації в десятеро булоб приємніше замість латати те, що землякам трафиться подерти старого, та справити їм щось цілком нове, чого земляки досі не мали.

257 **На догідних услівях** 1—20
по цінах **точно готівкових** продає товари текстильні, шовкові й суконні фірми
ЛЬОРЕНЦ і РІНҐЛЄР
Львів, вул. Слонечна 9., тел. 15-32.

— „А тобі що?“ крикнув Вірменин, побачивши його.

— „Втікаймо, як стоїмо!“ відповів Ґенуенець, кліпаючи очима і важко дихаючи.

— „Та чого? Та куди?“ посипалися питання. „Та що сталося? Та говори до ладу!“

Ґенуенець сів як підкошений. Його перестрах уділився всім. Видихавщись, почав оповідати:

— „Приходжу до султанського сераю... Суну бакшіш в руку сторожеви... Пускає мене... Добиваюся аж до заступника самого Кісляраґи... Що то мене коштувало!... Господь на небі знає, а ви не повірите!“

— „Ну та вже меньша о те! Говори, що було дальше!“

— „Говорю заступникови Кісляраґи, чи не мігби я бачитися з такою то невольницею з руської країни, з Роксоляною Хуррем, проданою тоді й тоді, на службу, до султанської палати...“

— „А він що?“ перервав нетерпеливо Вірменин. Турок Ібрагім слухав весь час спокійно, але дуже уважно.

— „Що?! каже до мене (а бакшіш вже сховав): Чи ти чоловіче не здурів?“

— „А ти йому що?“

— „А я йому кажу: Та чогож би я мав дуріти? Се моя бувша невольниця, маю їй дещо передати, дещо сказати, як звичайно буває. Виж знаєте...“

— „А він що?“

— „А він каже, що вона нічого не потребує!... Якто не потребує? питаю його... А він каже: Чоловіче, забирайся, поки ти живий, бо як хто підслухає, то обидва будемо незабаром дивитися згори, як виглядає Баб і-Гумаюн!... Нині-завтра — каже — буде її весілля з Падишахом, а той хоче бачитися з Роксоляною Хуррем!... Здурів до чиста!...“ каже.

Присутні повставали зі здивування. Сим разом навіть поважний Ібрагім отворив уста і сказав суворо:

— „Не жартуй з такими вістками!“

— „Я також гадав, що він з мене жартує! Але він каже: Чоловіче! Тихо... Я тобі і твій бакшіш зверну і йди собі, відки прийшов. Не хочу клопотів мати!... Як він сказав, що навіть бакшіш зверне, то я вже знав, що се не жарти. І вже мені не потребував більше повторяти, щоб я йшов... Я не пішов, а побіг. Знаєте, може бути біда! Не всьо в нас було в порядку. Як вона тепер слово шепне Султанови, може бути зле з нами!“

— „Ідьмо нині в ночи!“ сказав Вірменин.

— „Зараз!... То ще не все!... Біжу я сюди й бачу коло головного мечету... султанські сіпаги в тулумбаси грають... Люди ся збігають... Підходжу і чую, як сіпаги кричать: „А хто знавби, де знаходиться Абдуллаг з Каффи, учитель корану в одній зі шкіл невольниць... і не повідомив про се найвищу владу Падишаха... тому буде вирваний язик... і живцем буде над огнем колесований... аж до семого поту!...“

— „Гарна історія!“ шепнув переляканий Вірменин, що також побілів як смерть. А піт на нього відразу виступив. Наступила загальна мовчанка. По якімсь часі Вірменин сказав: — „Ва, ва! Сумніву нема, що й за нами вже десь шукають...“

Всі затихли і стояли як мертві подоби. По хвилі знов сказав Вірменин:

— „А не добре я радив, продати її ще у Криму?“

Ніхто не відповів. По хвилі сказав старий Ібрагім з твердою вірою:

— „Перед очима десятого Султана — нехай живе вічно! — не укриється ніяка річ. Іду сам до султанського сераю і скажу, де есть Абдуллаг.“

— „А як уже не вернеш відтам?“...

— „За все хвала будь Богу милостивому, милосердному, Панови в судний день!“ відповів побожно Турок Ібрагім словами корану. І повагом вийшов таки зараз з кімнати.

За хвилину вели його сіпаги до султанського сераю. А оставші сиділи в такім страху, як іще ніколи по продажі ніякої невольниці.

(Дальше буде.)

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

Стан здоровля Св. Вітця. З Риму доносять, що вістка, яка появилася в деяких італійських часописах про лихий стан здоровля Св. Вітця, не відповідає дійсности. З Ватикану повідомляють, що Папа ані на оден день не занехав своїх щоденних занять: о год. 7. рано відправляє свої молитви, а відтак уділяє авдієнцій. Вечером о год. 6. іде до ватиканських городів, де відпочиває аж до сумерку. Минулої неділі виголосив Папа дві довші бесіди.

На найблищім ватиканськім консисторі, має іменувати Св. Отець кардиналами теперішнього апостольського нунція в Берліні Евгена Пацеллього і архиепископа з Каліярі Е. Піовелля. На нунція в Берліні буде правдоподібно призначений монс. Пізардо.

Сучасне варварство (і. л.) „Civilta cattolica" з 7. 4. ц. р. помістила цінну статтю, де розбирає теперішне міжнародне положення, що дасться висказати словами: „homo homini lupus!" Всі забули на добродійний вплив християнства і вертають до давнього варварства. Ненависти, незгоди, боротьби між народами, партіями, клясами і одиницями. Росія гине не лише морально (не кажемо вже економічно), але також природно (страшна розпуста й хороби ділають убийчо на організм цілого населення). А відтак нелюдське і безприміре мордування католиків в Мехіко і оплаканий стан китайського народа. А світ не вмішується, терпить варварство, бо забув на Христа! Страшним сучасним лихом — це теперішний капіталізм, що спричинив стільки лиха хочби і в Росії... Світ жене прямо в неминучу пропасть і загибіль. Вратувати може його одна лише правдива культура, що опирається на христ. релігії, якої творцем сам Бог, Цар і Господь.

ДОПИСИ

ЛЬВІВ. *(Сьогорічні сокільські свята.)* Щаслива була думка нашого Сокільства присвятити цей рік памяти погибших членів орґанізації в часі війни. Не щоб ридати і жалісливо ломити руки, що пропав найкращий сокільський цвіт, але щоб вшанувати гідно їх дорогу память, берегти сокільську традицію і виховати нове відроджене Сокільство в давному дусі — видав „Сокіл-Батько" наказ цих свят. Такі Свята відбулися вже в Миколаєві над Дністром, Золочеві, Бужську, Задвірю (там староство заборонило правити панахиду за членів товариства). Подібне свято уладжує „Сокіл-Батько" у Львові в неділю, дня 24. червня ц. р. Як всюди так і на цьому святі відправиться полева Служба Божа з панахидою за погибших Соколів, а пополудневими вправами має засвідчити Сокільство давну карність, зєднання і підпорядкування наказові.

Сам „Сокіл-Батько" цебто централя стратила в часі війни в погибших 36 побратимів, щож доперва мусіло жертв впасти з тих 900 довоєнних гнізд. А були там найкращі одиниці. З теплом згадують все в Соколі-Батьку Миколу Міхновського (з Харкова), що разом з ними їздив на здвиг до Праги в 1912 р. та занимався збіркою жертв на викупно „Українського Городу" серед Братів Придніпрянців. Другим таким був д-р І. Луценко (з Одесси), що бував у Львові на сокільських здвигах, у себеж в Одессі робив заходи основати греко-католицьку парохію. Він також наложив головою під Миколаївом. Стратив Сокіл-Батько таких загально знаних Синів з Галичан, як Сень Горук отаман УСС., Пачовський Ярослав, Сроковський Іван, чи Клим Гутковський з якого назвиском вяжеться відкриття печер в Кривчу, та орґанізація стрілецтва в Дрогобиччині. Та нема змоги їх тут усіх вичисляти.

Бажаємо Сокільству, щоб їх діла станули для повоєнного Сокільства взором і напрямною дальшої праці.

ОСИП СТЕФАНОВИЧ раніше РОМАН ЗУБИК
ЛЬВІВ, вул. Галицька ч. 16.
поручає новости для Пань, сукна на мужеські одіння. Англійські крепи на реверенди і папістики для П. Т. Отців.
247 2—30

СТАНИСЛАВІВ. *(Образа маестату Австрії і Польщі).* В 1887 відбулося в ак. ґімназії у Львові свято в честь Т. Шевченка з деклямаціями і хоровими продукціями. По представленню дир. ґімн. Василь Ільницький закінчив свято промовою, в якій підніс заслуги цісаря Франц Йосифа для укр. народа і візвав відспівати многоліття. Нараз хор зник і настала тиша, яку перервав сам директор Ільницький, інтонуючи многая літа — в супроводі професорів. За ту нельояльність учеників-співаків, покарано їх карцером 8—16 годин, бо держава австрійська не могла доглянути в тім небезпеки для свого престіжу. — Учні з пяти вищих кляс станиславівської ґімназії не хотіли взяти участи в польськім поході в дни 3 мая 1928 р. За те — як відомо — розвязано пять кляс, науку перервано до кінця року, молодіж буде пересіяна через решето вступних іспитів, учителів жде перенесення, ґімназію утраквізація — одним словом під підвалини заведення підложено динаміт ненависти.

ГРИНІВЦІ. *(Товмаччина).* За стараннем Всч. Отця Зеновія Кисілевського, пароха Гринівець отворено там новий дім СС. Служебниць Преч. Діви Марії Н. З.

Дня 31. мая ц. р. — 4 Сестри приїхали до Гринівець, де на привитання чекало коло церкви много людей разом з Всч. О. Парохом. Зараз по впровадженню Сестер до церкви Отець Парох відправив Молебен до Прч. Діви Марії, в часі котрого виголосив гарну проповідь про ціль Захоронки, та о пливучих звідси користях моральних і духових. По молебні відправилася Суплікація і нарід відпровадив Сестер до призначеного для них дому, привитано Сестер хлібом і сіллю. 1-го червня Всч. О. Парох відправив благословення дому — і так Сестри розпочали свою тихомирну діяльність, працюючи на славу Божу і добра свого народу.

С. Вероніка СПДМНЗ.
С. Старша Згромадження.

НОВИНКИ

Додаток для духовенства. Рада міністрів рішила про одноразовий додаток для католицького духовенства в висоті 22 і пів відсотків місячної платні. Проти цего рішення виступив клюб ППС внесенням до сойму, щоб правительство здало звідомлення з мотивів, що ними кермувалося при цему рішенні та з яких джерел виплатять цей додаток.

Вислід виборів до перемиської міської ради. В неділю, 17. ц. м. відбулися вибори до міської ради з 4. загального кола. Блок трьох народностей одержав 3800 голосів, ППС. 2500, Нар. Дем. 2100, комуністи 1300 голосів. Вибори з 3. кола відбудуться 23., 24. і 25. ц. м., з 2. кола 1. липня, а з 1. кола 3. липня ц. р.

Голодівка вязнів. Ще від 16. ц. м. в вязниці при вул. Казимирівській у т. зв. „Бриґідках" політичні вязні почали голодівку. Вязні не принимають харчів, пють тільки воду та курять папіроски. Вязні домагаються: знесення примусу стояти перед сторожею на „позір", окремих келій для політ. вязнів, загального проходу, а не тільки по двох, купелі раз на два тижні, допущення до чатання часописів і книжок та приспішення слідства щодо арештованих 1. травня ц. р.

ҐАРСОНКИ, Светери
в новоотворенім магазині
казочно дешево!
244 б КОПЕРНИКА 17. 2—30

В справі станиславівської ґімназії ухвалив сойм внесення представниці Українського Клюбу п. Мілени Рудницької сього змісту: „взивається уряд, щоби учням пяти вищих кляс державної ґімназії в Станиславові з укр. викладовою мовою уможливлено дальше образования без утрати шкільного року. Молодіж має бути принята назад до ґімназії без складання іспитів".

Соймова сесія скінчиться правдоподібно ще в сім тижни. Уряд прийняв вправді обскубаний соймом бюджет, одначе не думає зовсім капітулювати. Є вістки, що марш. Пілсудський поручив опрацювати міністерству скарбу додатковий бюджет, що буде предложений соймови в осінній сесії.

Філія Товариства охорони дітей в Станиславові подає до відома, що вже надійшла кремінна лямпа і можна користати з неї у п. д-ра Яновича. У випадках крайної нужди філія покриває сама кошти лікування.

Скаженина в Станиславові. В Станиславові собака в останній стадії недуги покусала на вулиці кількоро людей, кілька коров, кіз і кількадесять собак. Одна з покусаних осіб померла небаром на водобоязнь.

Стріли в білгородській скупщині. 20. VI., як повідомляють телеґрафічні аґенції Гаваса і Аваля, на засіданню в білгородській скупчині впали револьверові стріли, яких жертвою впало 3 вбитих а 4 ранених хорватських послів. Убийником є посол з проурядової партії Рачіч, який в боротьбі з опозицією замість словних аргументів ужив револьвера. Між вбитими є Павло Радіч, а його старший брат Стефан, провідник хорватської радикальної партії тяжко ранений. Населення Югославії незвичайно схвильоване тим страшним злочином.

Нанкін столицею Китаю. Націоналістичний китайський уряд переніс столицю держави до Нанкіну. Здеґрадована давна столиця Пекін тратить крім того своє назвисько і буде називатися на будуче Пей-Пінґ.

Залога „Італії" найдена. З Кінґсбей повідомляють, що літаки, які вистартовали з корабля Гобби на ратунок ґен. Нобіле віднайшли 20. VI. табор розбитків „Італії". Опуститися на ледяні криги було неможливо. З літаків скинено лиш одіж, зброю і харчі. Експедицію що вибралася на ратунок саньми повідомлено радіотелеґрафічно про місце побуту ґен. Нобіле.

Страшний ураґан лютував у Злуч. Державах у стейті Оклягома на просторі 9 кільометрів. Місто Плєр знищене, 4 особи вбиті, кількасот ранних, матеріяльні шкоди доходять до кількох мілионів долярів.

В Укр. Науковім Інституті в Берліні відбувся 22. ц. м. відчит проф. Д. Дорошенка на тему: „Розвиток української історичної думки від кінця 18. ст. до наших днів."

ОПОВІСТКА

Реколєкції для учительок і жінок священиків

В монастирі СС. Василіянок у Львові при вул. Потоцького ч. 95 відбудуться реколєкції для учительок і жінок священиків від дня 3 липня вечером до 7. липня рано 1928 р. Зголошення проситься надсилати до Ігуменату СС. Василіянок, Львів, вул. Потоцького ч. 95.

Оплата виносити буде 4 зл. денно.
2—4.

ЛІТЕРАТУРА НАДДНІПРЯНСЬКОЇ ЕМІҐРАЦІЇ.

Література української наддніпрянської еміґрації становить окрему галузь сучасного українського письменства. Вона дуже різко відріжняється від тої української літератури, що розвивається нині на Великій Україні в умовах радянського режиму. Літературні напрями, змагання та психольоґія письменників-наддніпрянців по сей і по той бік кордону — зовсім відмінні. Впливи „радянської" літератури на письменників-еміґрантів дуже слабі. А на „радянській" Україні таки зовсім непомітно впливів еміґрантського письменства (з винятком хиба впливу напів-еміґранта Винниченка). З другого боку, безперечно, значно ріжниться — передовсім сюжетами й настроями — еміґрантська література від нашої західно-української.

Щож уявляє собою література наддніпрянської еміґрації? Перше, що кидається в ній у вічи, се малочисельність, а — останніми часами — майже повна відсутність творів старших письменників, себто тих, що почали свою літературну діяльність ще перед революцією 1917-18 р. З видатніших наддніпрянських письменників і поетів еміґрували Винниченко, Леонтович, Самійленко, Вороний, Олесь. Опинилося також на еміґрації й чимало меньше до війни популярних, але відомих уже й перед 1917 р. наддніпрянських письменників, як напр. Модест Левицький, Черкасенко, Шаповал-Сріблянський, В. Королів (В. Старий, В. Деканський), Богацький, О. Коннор-Вілінська, Галина Журба та ин.

Серед сих письменників тільки один Винниченко виявляє значну літературну продукцію. На еміґрації, крім трьохтомового „Відродження нації" (грубо-тенденційного огляду україн. революції 1917—19 рр.) та публіцистичних статтей, написав він кілька оповідань, драм („Закон", „Гріх") і приступив до писання великого роману „Соняшна машина" (вийшли покищо перші два томи сього твору); заявив також, що починає писати великий історичний роман з доби Богдана Хмельницького. Але з естетичного погляду сі твори значно слабші від давніших писань Винниченка. В нових творах сей письменник повторює старі, не раз висказані ним думки й афоризм та старі ситуації, типи і малюнки, але вже без тої яскравости й мальовничости, якими відзначалися його давніші твори. Особливо неприємне враження робить останний твір Винниченка „Соняшна машина". З мистецького боку сей роман далеко нижчий від инш. романів Винниченка; з морального — се один з найгірших його творів. Загалом, доводиться ствердити, що літературний талант Винниченка (не зважаючи на його вік, в котрий, здавалося, його творчість як найбільше могла розвинутися — Винниченко народ. 1880 р.) виразно занепадає.

Другий визначний повістяр — наддніпрянець Вол. Леонтович, за винятком „Споминів утікача", не оповістив на еміґрації, здається, нічого.

З поетів Олесь, Вороний, Самійленко, Черкасенко в перші роки перебування на еміґрації де-що писали, але потім голосу їх уже не стало чути. Самійленко, славний колись ліричний поет і сатирик, автор гарних сонетів, знеможений тяжкими обставини життя, повернув на Вел. Україну, але там попав ще в гірші умови і вмер скоро по повороті в великій нужді. Мик. Вороний, „співець краси". „естет-модерніст", артист вишуканої поетичної форми, деякий час на еміґрації, часом штучно напружуючи нерви й уяву, писав поезії то в патріотичнім дусі, то в своїм давнішім стилі. В 1921 р. він був навіть редактором літературного відділу ґазети „Украін. Трибуна" (в Варшаві). Тогож року видав він збірку поезій „За Україну". Але вже і в той час його літературні сили й хист почали занепадати, й скоро потому він перестав писати поезії. В 1925 р. Вороний поїхав на Вел. Україну. Майже зовсім перервав свою поетичну творчість також О. Олесь (Кандиба), один з найвидатніших украін. ліричних поетів (деякі критики, напр. Дм. Дорошенко, вважають його „найбільшим поетом наддніпрянської України по Шевченкови"). В 1920 р. видав Олесь у Відні збірку своїх поезій. Але після того писав уже небогато, і чим далі — тим менше. В 1923 р. святкували 20-літний ювилей минулої діяльности поета. Бо новіші його вірші (в „Новій Україні", то що) виразно виказували упадок його поетичного таланту. Останними часами вже майже зовсім не зустрічаємо в часописах поезій Олеся. Спиридон Черкасенко (П. Стах), поет і повістяр не першорядного таланту, але не позбавлений літературних здібностей, в 1920-21 рр. видав у Відні три томи своїх творів — поезій, драм і оповідань. Але в сей збірник увійшли головно його давніші твори. На еміґрації написав він низку творів для дітей та для молодіжи (драмат. казка „Сміх", драма „Вечірний гість", пластова комедія „Лісові чари" та ин.) В 1921 р. вийшла у Відні збірка його поезій „У бурі білій. Різдвяна мозаїка". З його поезій, друкованих по часописах, окремо можна зазначити більшу річ — „Думу про вдову і трох синів". Останний час і Черкасенко щось ніби замовк. М. Шаповал (Сріблянський), відомий політичний діяч і публіцист, писанням поезій займався взагалі лише між иншим, у вільний час. На еміґрації, здається, він поезій не писав. Мод. Левицький, найстарший віком серед письменників-еміґрантів, повістяр з невеличким літературним талантом, котрий усеж таки написав у свій час низку сиппатичних оповідань (головно, з селянського й жидівського життя), на еміґрації писав небагато, тай то зовсім слабенькі оповідання. Заповіджені ним історичні повісти (з часів Андрея Боголюбського й Гетьмана Мазепи) досі не появилися В. Королів-Старий опублікав на еміґрації низку оповідань про дітей і для дітей (у „Волі" й „Волі Україні" [Відень, 1920-21], „Світі Дитини" й „Письмі з Просвіти" [Львів]). Найвизначнійше з них се повість „Чмелик". Ів. Липа, „модерніст", написав на еміґрації кілька гарних оповідань в неоромантичнім дусі; писав також поезії. Але передчасна смерть припинила працю сього письменника, властиво єдиного зі старших, що пробував розвинути ширше свою літературну працю на еміґрації. З письменниць на еміґрації де-що писали: О'. Коннор-Вілінська (небогато) й Г. Журба (переважно в „Нов. Україні" — нариси „Метелиця" та ин., опов. „Поріг", драмат. нарис „В перелеті років" і т. д.) По-

Опіка над памятками

Розпорядок Президента Р. П. з дня 6. марта 1928 р.

(Вістник законів Р. П. 1928 р. ч. 29).

II. КОНСЕРВАТОРСЬКІ ВЛАСТИ.

§ 5. Памятками опікуються консерваторські власти. Консерваторськими властями першої інстанції є воєвідські власти загальної адміністрації. Консерваторською владою другої інстанції є Міністер Віроісповідань і Публичної Освіти. Відносно старовини, творів мистецтва, архівальних документів і рукописів, що мають історичну або артистичну вартість і заходяться в католицьких церквах і церковних льокалях, консерваторською владою є мішані світсько-духовні комісії, які іменує властивий епископ у порозумінню з Міністром Віроісповідань і Публичної Освіти.

§ 6. Фаховими орґанами воєвідських властей загальної адміністрації є консерватори, що їх іменує Міністер Віроісповідань і Публичної Освіти. Консерватори належать до персонального складу воєвідського уряду; оден консерватор може виконувати обовязки в кількох воєвідствах. Права й обовязки консерваторів як фахових орґанів означує Міністер Віроісповідань і Публичної Освіти в порозумінню з Міністром Внутрішних Справ.

§ 7. Склад і компетенції мішаних світсько-духовних комісій (§ 5) а також хід їх урядования означує шляхом розпорядку Міністер Віроісповідань і Публичної Освіти в порозумінню з церковними властями.

§ 8. Видавати тимчасові заряджения, на скільки видання їх належалоб до воєвідських властей загальної адміністрації, зокрема в справі нагляду і здержання робіт, Міністер Віроісповідань і Публичної Освіти в порозумінню з Міністром Внутрішних Справ може уповажнити повітові адміністраційні власти.

§ 9. До співділання з воєвідськими властями загальної адміністрації при виконуванню опіки над памятками будуть покликані окруж. консерваторські комісії. Склад, осідок, обшар й обсяг ділання окружних консерваторських комісій означить розпорядок Міністра Віроісповідань і Публичної Освіти та Міністра Внутрішних Справ.

§ 10. До заряджень й оречень, що їх видаватимуть воєвідські власти загальної адміністрації як власти консерваторські, мають застосування приписи про відклики від оречень адміністраційних властей.

III. ОПІКА НАД ПАМЯТКАМИ.

§ 11. Консерваторські власти мають право робити досліди над всякими предметами, а то в місцях, де предмети сі знаходяться, щоби ствердити їх памяткову вартість.

§ 12. Коли є небезпека, що на предмет, який по думці отсього розпорядку може бути признаний памяткою, а який не має ще характеру памятки (§ 3), що на той предмет ведені коло нього роботи можуть мати шкідливий вплив для його збереження, консерваторська влада має власть стримати роботи, що мають намір зруйнувати, знищити, переробити, відновити, реконструвати, прикрасити або доповнити той предмет. Консерваторська влада може також видати заборону збувати за заплатою чи безплатно такий предмет. Коли на протязі трьох місяців від дати тих заряджень консерваторська влада не видасть оречення про памяткову вартість предмету, то вище згадані заборони тратять обовязуючу силу.

§ 13. Управи комунальних союзів, віроісповідних громад, церковних і монаших правних осіб католицької церкви, взагалі всякі публично-правні корпорації, а також стовариш ення, що мають правну особовість, мають обовязок повідомляти властиві консерваторські власти першої інстанції про предмети, що є в їх посіданню, а що до котрих є дані, що вони мають памяткову вартість, як також про всі випадки, що викликали відомий вплив на консервацію тих предметів.

§ 14. Памяток не вільно руйнувати, розкопувати, нищити, переробляти, відновляти, реконструовати, забудовувати, прикрашувати, доповнювати ні перевозити без попередного дозволу консерваторської влади першої інстанції.

§ 15. Всякі роботи коло памяток на основі одержаного по думці § 14 дозволу підлягають наглядови властивої консерваторської влади першої інстанції. Влада ся має право здержати роботи, ведені без дозволу або невластивим способом, і примусити власника предмету виконувати згадані роботи способом властивим.

§ 16. Власник (посідач) памятки повинен удержувати її в належнім стані. Консерваторська влада може наказати правним особам, вичисленим в § 13, виконати потрібні консерваторські роботи й ужити всяких засобів, конечних для забезпеки належних до них памяток, на власний кошт а також може визначувати в тій цілі терміни. Відносно иншихосіб консерваторська влада може зарядити виконати такі роботи й ужити таких засобів — в браку дозволу власника (посідача) — тільки на кошт Держави. Д. б

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

мітної літературної вартости твори їх не становлять.

На зміну старим прийшло багато молодих... Кількадесять молодих авторів! Серед них лише кілька „прозаїків“; всі инші — поети чи віршописці... Декотрі з сих молодих письменників виявили в своїх творах блиски справжнього літературного таланту. Але мабуть ніодин з них не знайшов іще досі свого шляху; а деякі пішли манівцями. Се пояснюється головно відсутністю в нас літературної критики. Немає авторитетного голосу, до якогоб прислухалися з увагою й автори і читачі, якийби відрізняв справжні поетичні таланти від безлічи віршомазів, що повінь своїх віршів затоплюють українську літературу і тільки збуджують серед читачів нехіть і відразу до поезії та сумніви в вартости молодих українських авторів взагалі.

На переході від старих до молодих слід згадати Фед. Дудка, Перші кроки як письменник Дудко ставить іще перед своїм виходом на еміґрацію (нпр. оповідання „Випадок“ із 1916). Та головну свою посьменницьку діяльність він розвиває вже на еміґрації (у Тарнові), а від кількох літ у Львові. Тут вийшли окремо його: збірка оповідань „Краса життя“ (1922), драматична картинка на 1 дію „Гріх“ (1922), оповідання „Глум“ (1925) і в біжучім 1928 р. т. І. більшого роману „В заграві“ п. з. „Чорторий (фільми української боротьби 1919—1920 рр. з Денікином). В своїх писаннях, зокрема в „Чорторию“, Дудко виявляє безперечний письменницький талант. Твори його на загал позитивні. Деяким одначе шкодить надмірний еротизм, передовсім там, де йому зоввім не місце, як у драм. картинці „Гріх“ (про Адама та Еву) або в оповіданню „Христова наречена“.

Серед молодих повістярів-еміґрантів найбільше талановитими й надійними видаються: М. Диканько (пов. „Роман“, оповідання „Омеґа“, „Жінка“ та ин.), М. Сердицький (опов. „Мій роман“ та инші), Н. Королева „Шовкова пані“, „Відгуки“, „Сарацинка“, „Вітраж“ та ин.). Перші двоє знаходяться під сильним впливом Винниченка. У творах Диканька помітний також значний вплив „радянського“ письменника В. Підмогильного (нпр. в опов. „Жінка“). Вплив Винниченка на Диканькови, на жаль, відбивається неґативно: майже в усіх оповіданнях молодого письменника знаходимо винниченківське замилування до малювання сексуальних проявів і винниченківську „методу“ їх трактування. Зовсім одмінним літературним шляхом іде Наталя Королева, авторка низки романтичних оповідань. Найкраще з них — „Вітраж“, писане ніжними барвами. Шкодить письменниці її захлоплення ідеєю реінкарнації („Сарацинка“, „Шовкова пані“, „Відгуки“). Коли вона сею „теорією реінкарнації душ“ скористувалася в однім оповіданню, се ще не було так зле. Але при повторенню се вже стає навіть нецікавим. Спроби більш-менч реалістичного малюнку життя з недавного минулого Королевій мало вдаються (нпр. опов. „Гонта“). Повісти, оповіднння й драматичні нариси та одноактові пєси пишуть також: Ів. Зубенко (драма з часів „визвольної боротьби“ — „Останна жертва“; кілька драмат. нарисів; оповідання для молоді: „Зірка“ та ин.; істор. повість „Княгиня Романова“, писана на спілку з Филипчаком, і т. д.), Ф. Крушинський (драма „Мотря Кочубеївна“ та ин.), А. Коршнівський (Карманюк: символічні нариси й драми „Максим Свиней“, „Світлана Харченко“, „Невідомий“ та ин.). Цілу низку повістей, оповідань і новель написали на еміґрації Кл. Поліщук („Отаман Зелений“, „Червоне марево“. „Світ воєний“, „Жертва“, „Трівога“ і т. д.) та Галина Орлівна („Жага життя“, „Шляхом чуття“ і т. д.), котрі в 1926 р. повернули на Вел. Україну. Твори Поліщука й Орлівни відзначаються великою претенсійністю і старанням зробити ефект, але не виказують значного літературного таланту. Загалом поки-що серед молодих наддніпрян. письменників-прозаїків на еміґрації нема ні одного виробленого таланту; хоч деякі автори подають надії, що з них можуть виробитися талановиті письменники.

Майже те саме доводиться сказати й про молодих наддніпрянських поетів-еміґрантів. Серед кількох десятків наддніпрянців, що почали друкувати свої поезії по революції 1917 р., головно на еміґрації, лише декілька виявили риси справжнього поетичного таланту. Найбільше надій покладалося на Евг. Маланюка, А. Павлюка, Ю. Липу й Ол. Стефановича (уроженця Зах. Волині, що живе на еміґрації в Празі). Маланюк та Павлюк знані й на Вел. Україні. Їх С. Єфремов уважає найбільше здібними з молодих поетів-еміґрантів. Але що-до Павлюка надії, покладені на нього, не справдилися. Його збірки поезій („Життя“ 1925 р., та ин.) лишають досить сумне враження. Більш оправдані, здається, надії на Маланюка, Ю. Липу та Стефановича. Хоч у творчости їх, особливо останними роками, помічаємо досить неприємні риси штучно-перебільшеного, „кровавого“ націоналізму і видобуті не серця, але з голови войовничі ноти, заклики до пімсти й т. ин.) Се очевидні наслідки неґативного впливу теперішної редакції „ЛНВістника“. Маланюк і Стефанович пишуть ліричні поезії; Ю. Липа, крім лірики, дає спроби драмат. етюдів, писаних віршом (нпр. досить гарний етюд „Поєдинок“; натомість, штучним видається другий етюд „Вербунок“). З инш. молодих поетів-еміґрантів можна ще згадати Б. Гомзина, Ю. Дарагана († 1926 р.), А. Падолиста, М. Селегія, Галю Мазуренко, Наталю Лівицьку.

Літературне життя наддніпрянської еміґрації не припиняється, хоч старі письменники й уривають свою працю. Але молодь, що виступила на зміну старим, поки-що не створила ніяких особливих літературних вартостей, не виявила нових шуканъ і нової ідеольоґії. „Літературний імперіялізм“, яким ніби захоплюються деякі з молодих поетів-еміґрантів під впливом Донцова, се звичайно не „ідеольоґія“ і не літературний напрям. Про які-небудь літературні напрями серед молодих поетів-еміґрантів покищо поважно говорити не можна.

Загалом, враження від літературної діяльности наддніпрянської еміґрації мало втішне. І тепер, в 1928 р., можна повторити слідом за проф. Дм. Дорошенком (одним з найвидатніщих і найліпших представників еміґрації) те, що він писав пять років тому, роблячи підсумки літературної праці еміґрації: „Наше письменство, наші поети, повістярі й драматурґи, що опинилися по чужих краях, не спромоглися утворити нічого, що підіймалоб духа, возвеличувало нашу ідею... Не створено нічого, щоб принаймні давало художне змалювання пережитих пригод, мов і справді ми нічого особливого не пережили, і все, що з нами сталося, се ряд індивідуальних нещасть, а не загально-національне лихо“... Далі писав Д. Дорошенко, що він не знайшов у письменстві української еміґрації нічого такого, щоб „зачепило самі основи пережитого й переживаного нами лихоліття“, щоб дало якусь свіжу, ориґінальну думку, щоб нарешті „просто було зогріте справжним щирим почуттям, а не виявляло з себе порожної фразеольоґії, яка нікого не зворушить і не примусить задуматися“...

На полі історіоґрафії й фільософічної публіцистики наддніпрянської еміґрації знаходимо величні твори Вяч. Липинського, котрі творять нову епоху в українській історичній науці й суспільній фільософії і вже знаходять наслідувачів і продовжателів як серед еміґрації, так і в Галичині. Але красне письменство наддніпрянської еміґрації подібних вартостей і досягнень досі не створило. **Наддніпрянець.**

Бібліоґрафія

Soiron Thaddaeus, O. F. M., DAS HEILIGE BUCH. Anleitung zur Lesung der Heiligen Schrift des Neuen Testamentes. (Veröffentlichung des katholischen Akademikerverbandes.) 8° (VIII u. 152 S.) Freiburg im Breisgau 1928, Herder, 3 M.; опр. в пол. 4·20 M.

Автор цеї книжки, звісний еґзеґет і видавець „Neutestamentliche Predigten“ та гомілетичного часопису: „Kirche und Kanzel“. Названий його новий твір: „Das heilige Buch“ це овоч тої його довголітньої еґзеґетичної і гомілетичної праці. Автор вказує на хосен, ціль і спосіб читання св. Письма.

І так подає методику курзоричного читання враз з розважуванням поодиноких уступів св. Письма; відтак систематичне читання і збирання матеріялів до пояснювання св. Письма; вкінци праґматичне читання вибраних частей св. Письма.

Як бачимо книжка та дуже на часі і повинна находитися в руках кождого священика і студента богословії.

Т. Г.

Inż. Kazimierz Żmigrodzki. POWIAT ZŁOCZOWSKI. Nakładem Powiatowego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego w Złoczowie. 1927. Ст. 80. 8°. В тексті кілька образків та 2 мапки. Ціна 2·50 зол.

Книжочка — потрібна. Тільки не однаково оброблена. Частина, котру автор краще знає, прим. про суспільне господарство, оброблена ліпше. За те частина історична подає довгі родоводи Собеских та других, а про історичні памятки — менше. Розділ XVI: „Narodowość“ прямо збуває у 8 рядках; не науково, не покликується на жерела ні на перепись, а тільки з повітря хапає числа, через те й подає 37% польського населення (то мабуть з тої переписи, котру Українці бойкотували). Про памятник Шашкевича на підлиській горі ні слова, про Український Кооперативний Союз та про кооперативи так само, Просвіту лиш раз згадує і т.д. Додатна сторона книжко та, що автор порівнує урожаї в повіті з другими та вказує шляхи, як поліпшити господарство в повіті. В другім місци знова не є обективний, бо захвалює кольонізацію.

Придалабся совістно оброблена українська книжка про кождий повіт, та не лиш історична а й загальна. Д—о.

Іванна Блажкевич. МИЛА КНИЖЕЧКА. Збірничок вершиків з образками А. Манастирського. Діточа Бібліотека кн. 78. Львів. Накладом Видавництва „Світ Дитини“ 1928, ст. 52, м. 8°.

Авторка на вступі зазначує, що призначення книжечки стати в пригоді матерям, провідницям дитячих садків і вчительству на першому році навчання. Книжечка справді надається для малих дітей, бо віршики легенькі, а при цьому повчаючі. До кожного віршика є відповідний образок.

З причини реконструкції льокалю **„ОЛЬКА”** :-: **РИНОК 35.** :-: біля Народної Торговлі уділяє **10%** рабату з виставових цін при закупі панчіх, рукавичок, скарпеток, дитячих скарпеточок, всяких трикотових виробів та жіночого білля. Велика оказія при 72-процентовій цловій підвишці. Великий вибір — лише тревалі сорти! 239 5-10

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

ВПРАВЛЕНИЙ інструктор, учень 8-ої кляси гімн. пошукує лекцію на час ферій. — Зголошення слати до Адмін. „Н. Зорі“ під „Пластун“. 250 1—3

МОНОГРАМИ, всілякі ГАФТИ і ШИТТЯ БІЛЛЯ приймає **Е. СТЕФАНІВСЬКА, Львів, вул. Куркова ч. 14.** (в подвірю). 220 6-10

НОВО ОТВОРЕНА робітня одягів мужеських під фірмою **ТЕОДОР АНДРУСЬ, у Львові, площа Бенедиктинок ч. 2.** (в подвірю монастиря) виконує всякі роботи по дуже приступних цінах. 233 4—5

Столярська робітня приймає антики, меблі до відновлення, і всілякі роботи столярські — **І. Стефанівський, Львів, Куркова 14.** (в подвірю). 221 6-10

ДОВГОЛІТНІЙ ТЕХНІК-ДЕНТИСТ

СТАНИСЛАВ ПЕТЕЛЯК

Львів, вул. Малецького ч. 3.

(бічня Зіморовича)

виконує всілякі дентистично-технічні роботи.

256 Порада безплатна. 1—10

Артистичне заведення технічне

ЯКОВА ІНҐБЕРА

Львів, Сикстуська 56 а.

216 6—10

ЦЕРКОВНІ СВІЧКИ

всякого рода

поручає фабрика **Інж. К. Котецький і С-ка**

Львів 15 — вул. Бічна Кульпарківська 9.

252 Жадайте цінників. 1—12

Цегольня „ЕНКА“

Львів, вулиця Снопківська ч. 1.

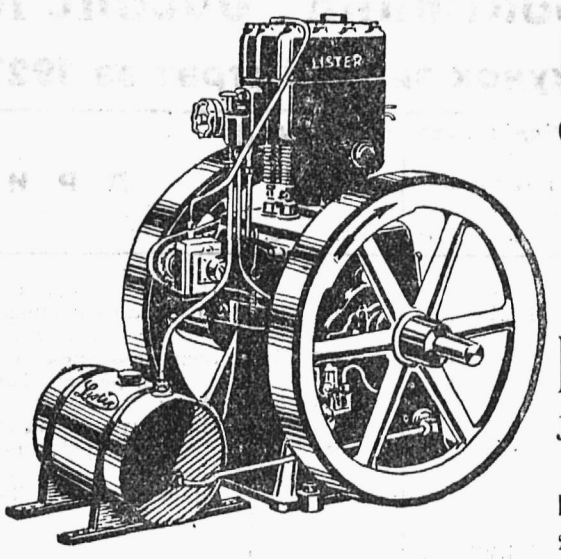
ново зареєстрована фірма поручає

ЦЕГЛУ

першої якости з нового випалу.

Негайна достава тягаровими автами.

245 4—10

МОТОРИ

бензинові, нафтові і т. п.

фабрикати фірми

R. A. LISTER, Co Ltd. DURSLEY

(Англія)

поручає

Кляґсбальд і С-ка

Львів, вул. Вірменська ч. 8. Тел. 6-29.

Виключна продажа фабрикатів фірми

R. A. LISTER, Co Ltd. DURSLEY,

259 на цілу Польщу. 1—4

Античні, курантові й новітні **ГОДИННИКИ** прецизійні ГОДИННИКИ направляє годинникар

ЙОСИФ СМЄТАНА

Львів, Коперника ч. 18.

(напроти палати гр. Потоцького). 234 4—10

Рукавички, панчохи - - - - скарпетки, реформи

ПФАУ, Львів, РИНОК 19.

246 в найдешевше, бо вхід через сіни. 3-50

РІК ОСНОВАННЯ 1878.

На весняний і літний сезон

поручає наймодніші

КАПЕЛЮХИ і ШАПКИ

Фірма АНТІН КАФКА

Львів, вул. Галицька ч. 4.

Ціни знижені! Вибір великий

138 20-?

ЛЕВ ОППЕР

Склад сукна і блаватних товарів в Золочеві,

поручає: СУКНА, ВОВНИ, ПОЛОТНА, ШОВКИ, також найновіші сезонові креації

по найнизших цінах.

Замовлення з провінції полагоджується відворотною почтою. 230 7—8

ПАНСІОНАТИ

Власний виріб! Ціни фабричні!

КОВДРИ	1-сторонні	від зол.	25·—
	2-сторонні	„ „	32·—
	в цвіти	„ „	40·—
МАТЕРАЦИ	з морськ. трави	„	34·50
	з волосані	від „	76·—
СІННИКИ готові		„ „	4·80
ПОДУШКИ з пір'я		„ „	18·—
ГОТОВІ ШШВИ		„ „	4·—
ГОТОВІ ПРОСТИРАЛА		„ „	5·50
„ під ковдри з дірками		„ „	11·50
КОЦИ ВОВНЯНІ		„ „	9·50

ПОЛОТНА - РУЧНИКИ — ОБРУСИ ФІРАНКИ — КАПИ — КИЛИМИ і т. п.

206 **найдешевше продає** 13-15

ФАБРИКА ПОСТЕЛІ

ПЄТРУШЕВСЬКИЙ — МЛЄКО

ЛЬВІВ, КОРАЛЬНИЦЬКА 6.

Телєфон 37-72.

Цінники даром. — Для шпиталів, пансіонатів і т. п. — Ціни офертові.

ВСЧ. ОТЦІ ПАРОХИ! **ЧИТАЙТЕ І ПАМЯТАЙТЕ!**

ОРИҐІНАЛЬНА ШВЕДСЬКА КРУЖЛІВКА „DIABOLO”

Запевнює кожному, хто її купить, найкращі успіхи!

Докази свідчать, що:

DIABOLO є машиною, за солідність якої і її доцільну та правильну працю через повних 15 літ дає фабрика повну поруку.

DIABOLO є до набуття на дуже догідних умовах, бо на місячні сплати у всіх місцевостях в уповажнених представників фірми:

DIABOLO-СЕПАРАТОР

Спілка з обмеженою порукою

ЛЬВІВ, вул. Баторого ч. 34., Тел. 44-94.

ВАРШАВА, вул. Королівська ч. 23.

ПОЗНАНЬ, вул. Водна ч. 14. 3—6

Робітня годинникарсько-ювілєрська

КАРОЛЯ ҐАЄВСЬКОГО

у Львові, ул. Сикстуська ч. 31.

(в подвірю на ліво)

виконує всякі роботи о 40% дешевше як всюди під ґарантією. 225 5—10

ПЕРЕПЛЕТНЯ

ПАВЛА БАБЯКА

у Львові, вул. Бляхарська 12.

приймає всякі церковні роботи, як Євангелія, Служебники, старі книги, наклади, брошурування, канцелярійні книги і т. п., в круг переплетничої штуки. 209 6-10

При замовленнях і купні просимо покликуватися на наш часопис!

Товариство Взаїмних Обезпечень „ДНІСТЕР”.

Рахунок зисків і страт за 1927. рік.

РОЗХІД		Відділ обезпечень від вогню зл.	с.	Відділ обезпечень від крадежі з вломом зл.	с.
Виплачені шкоди по відчисленню участи реасек. Товариств.		134.453	98	3.994	89
Видатки на заряд:					
Провізія агентам .	Зол. 102.831·04			3.308	62
Біжучі адміністраційні видатки .	„ 336.779·24			1.195	69
Податки і скарбові належности .	„ 41.308·15			684	42
	Зол. 480.918·43				
по відчисленню зворотів від реасек. Товариств . .	Зол. 19.516·64	461.401	79		
Відписи й інші видатки:					
Відписи	Зол. 13.381·31				
Страти на курсі цінних паперів і валют	„ 6.310·40				
Інші видатки . . .	„ 109.143·66	128.835	37	1.201	60
Резерва на невиплачені шкоди . . .		20.922	20	1.561	—
Стан фондів з кінцем 1927 р. . . .		1,827.192	81	34.760	75
Надвижка з річного обороту		1.606	63	222	69
		2,574.412	**78**	**46.929**	**66**

ПРИХІД	Відділ обезпечень від вогню зл.	с.	Відділ обезпечень від крадежі з вломом зл.	с.
Перенос фондів з 1926 р.	2,184.697	93	30.556	72
Резерва на невиплачені шкоди, перенесе а з 1926 р.	19.487	48		
Зачислені премії по відчисленню премії реасек. Товариств	199.980	77	3.774	41
Дохід з льокації капіталів	65.613	14	1.973	66
Належитости від поліс	43.267	76		
Зиск на курсі цінних паперів і валют	11.920	01		
Ріжні	49.445	69	5.209	56
Провізія реасек. Товариств			5.415	31
	2,574.412	**78**	**46.929**	**66**

Рахунок білянсу з днем 31. грудня 1927.

СТАН ЧИННИЙ	Відділ обезпечень від вогню зл.	с.	Відділ обезпечень від крадежі з вломом зл.	с
Стан каси з днем 31. грудня 1927 р. .	129.706	03	1.433	49
Розпорядимі вкладки в кредитових інституціях і шадницях	347.439	04	32.096	79
Власні реальности	279.000	—		
Цінні папери по курсі з дня 31 грудня 1927 р.	122.884	99		
Льокації пенсійного фонду	98.565	18		
Чинні сальда рахунків з реасек. Товариствами	76.823	37	1.538	27
Залеглости в аґенціях	851.412	25	6.375	46
Ріжні довжники	74.257	15		
Кавційні ефекти аґентів і інші . . .	103.409	31		
Позички	136.021	06		
	2,219.518	**38**	**41 444**	**01**

СТАН ДОВЖНИЙ	Відділ обезпечень від вогню зл.	с.	Відділ обезпечень від крадежі з вломом зл.	с.
Фонд основний			30.000	—
Фонд резервовий	476.456	20	2.452	60
Спеціяльний фонд на звороти . . .	37.869	03	43	50
Спеціяльна резерва	65.540	—		
Резерва на сумнівні належитости . .	763.500	—		
Фонд на ріжницю курсу	61.037	01		
Резерва премій з відчисленням участи реасек. Товариств	315.044	18	2.264	65
Резерва на невиплачені шкоди . . .	20.922	20	1.561	—
Фонд спеціяльний для посередних обезпечень	3.000	-		
Фонд пенсійний	245.849	02		
Фонд на організацію огневих сторожей	18.283	52		
Фонд безпроц. позичок на огнетрев. криття дахів	18.617	95		
Фонд заосмотрення аґентів	34.410	68		
Фонд стипендійний ім. д-ра Кулачковського	7.402	72		
Фонд стипендійний для дітей урядників	13 015	76		
Фонд стипендійний для дітей агентів	13.015	76		
Довжні сальда рахунків з реасек. Товариствами	64	77	3.173	32
Ріжні вірителі	20.473	64	1.726	25
Кавції агентів і інші	103.409	31		
Надвижка з річного обороту	1.606	63	222	69
	2,219.518	**38**	**41.444**	**01**

Зужиття надвижки після ухвали Загальних Зборів з 17. травня 1928.

Білянсова надвижка за рік 1927. виносить у відділі обезпечення від вогню . . . . . зл. 1.606·63

З того призначено:

1. 50% до резервового фонду, по мисли § 8 д) статута . . . . . зл. 803·—
2. 8% до пенсійного фонду по мисли § 55 уст. 2 статута . . . . . „ 128·—
3. на спеціяльний фонд на звороти по мисли § 55 уст. 4 решту . . . . . „ 675.63 „ 1.606·63

У відділі обезпечень від крадежі з вломом зл. 222·69, яку призначено по мисли § 15 стат. в цілости до резервового фонду цего відділу.

Львів, 18. травня 1928.

Бухгальтер: **І. Мороз.**

ДИРЕКЦІЯ:

Володимир Децикевич **Д-р Володимир Охримович**

Ярослав Колтунюк.

253 1—1

РЕВІЗІЙНА КОМІСІЯ:

Д-р Юлій Савчак **Олекса Гошовський**

Микола Мельник.

„FOSFOR“
ФАБРИКА ШТУЧНИХ ПОГНОЇВ
232 ЛЬВІВ, 8—16
вул. Баторого 32, II. п., телєфон 50-69.
(ul. Batorego 32, II. p., telefon 50-69.)

СУПЕРФОСФАТИ: кістки й фосфорово-азотові, МІНЕРАЛЬНІ й амонякові,
РЕФОРМАТФОСФИ: кістні й мінеральні від 18 до 26% „P_2O_5!!!“
ТОМАСИНИ: „Kolumeta“, „Gwiazda“, й инші як краєві так і заграничні.
СОЛИ потасові й КАІНІТ, АЗОТНЯК, САЛІТРА (CHORZOWSKA) амонова
САЛІТРА чілійська — СІРЧАН амоновий вапно навозове палене й мелене (97% Ca O) — Вапно будівельне.
ФОСФОРИТИ палені й мелені (CaO розп. P_2O_5).
Достава вагоново й детайлічно по цінах фабр. й на найдогідніших услівях кред.

Видає й редагує Комітет У.Х.О. Відвічальний редактор **Роман Гайдук.** З друкарні Вид. Спілки „Діло”, Львів, Ринок ч. 10

Ч. 48 (150). Należytość pocztową uiszczono ryczałtem. Львів, четвер, 28 червня 1928 р. Рік III.

НОВА ЗОРЯ

ЧАСОПИС ДЛЯ ПОШИРЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ХРИСТІЯНСЬКОЇ ОРҐАНІЗАЦІЇ

Виходить два рази тижнево: в четвер на 4 ст., під неділю на 8 ст. Адреса: Нова Зоря, Львів, Сапіги 26, І. п. Конто П. Щ.: Краків 405.867. || Передплата в краю: ¼-річно 6 зол., місячно 2 зол. За кордоном ¼-річно 1 амер. доляр. — Ціна числа 25 сот. — Рукописів не вертається.

Новий протирелігійний декрет в СССР.

По відомостям загр. преси, в Большевії оповіщений новий декрет для боротьби з реліґійними впливами. Цей закон забороняє всякі зібрання, кружки чи гуртки, як молодіжи й жіноцтва основані для реліґійної діяльности. Забороняється реліґійні бібліотеки й читальні. Не вільно відбувати реліґійних практик в фаховій установі за виїмком шпиталів та вязниць і то тільки на домагання вмираючих. Духовники й церк. причет мають бути реєстровані. Всі предмети культу вважається державною власністю, а реліґійні громади мають на них тільки право уживання. На випадок замкнення церкви, вся її власність має бути передана урядови. Всі предмети мистецтва мають бути віддані до музеїв. Вкінці новий декрет забороняє реліґійні практики на публичних місцях, а також в шпиталях за виїмком практик для тяжко хорих.

Цей розпорядок видано головно на домагання протиреліґійних товариств, котрі скаржаться на наїзд реліґійних впливів. Так „Безбожник“ доносить, що на території СССР є ще 205 реліґійних сект, котрі в однім тільки Ленінграді мають 200 будинків, замінених на виховні заведення, не рахуючи бібліотек і шкіл, „котрих метою є ширення протикомуністичної науки“.

Контрреволюція в Т. С. Лаврі

В б. Троіцько-Серґієвській Лаврі відкрили контрреволюцію! Під самою Москвою! Дійшло до того, що больш. „Рабочая Газета“ закинула редакції „Известій“ (головному орґанови больш. уряду), що вона видає охоронні леґітимації ворогам комунізму, котрі ховаються в Т. С. Лаврі... З того виходить, що навіть оточення найвисших комісарів непевне, чи большевизм довго встоїть і тому старається заздалегідь о ласку контрреволюціонерів. До того цікавого випадку рос. еміґр. преса додає: Що народні комісари злодії, грабителі й убийники, се вже доволі доказали процеси... Тому годі й думати про якісь спільні ціли з тим „міжнародним колективним Джінґісханом“!

Реколєкції для учительок і жінок священиків

В монастирі СС. Василіянок у Львові при вул. Потоцького ч. 95, відбудуться реколєкції для учительок і жінок священиків, від дня 3 липня вечером до 7. липня рано 1928 р. Зголошення проситься надсилати до Ігуменату СС. Василіянок, Львів, вул. Потоцького ч. 95.

Оплата виносити буде 4 зл. денно. 3—4.

Час відновити передплату на III-ий чвертьрік!

Зразкове християнське видавництво

В ювилейний рік Тов. св. Єроніма.

Хоча рух над відродженням хорватського національного життя в християнськім дусі, котрий почався ще надовго перед війною, до нинішного дня не вспів обхопити загалу хорв. нації, з окрема її інтеліґенції і хоча його розвиток лише завдяки величезним зусиллям його протаґоністів посувається вперед, то все таки хорв. діяльні християне-католики можуть виказатися вже чималими здобутками на всіх ділянках нац. життя.

Нині хочу познайомити читачів „Н. З“. з Товариством св. Єроніма, центральним хорв. видавництвом, котре власне сего року сьвяткує свій ювилей.

Засновано те т-во 1868 р. (коли і нашу „Просвіту“) для видавання популярної літератури в христ. дусі. Орґанізація т-ва спирається на системі досмертних членів. До 1918 р. видало т-во св. Єроніма 190 книжок в пятьох міліонах прим. Вся та маса здорової христ. літератури пішла в народ, а не лишилася в маґазинах, як то часто буває у нас.

Що се т-во могло таке велике число книжок видати і поширити, треба завдячити власне тій системі досмертного членства, а також тому, що майже в кождім селі мало т-во свого довіреного посередника, котрий збирав для т-ва членів і через котрого т-во розсилало свої видання. Тими довіреними „аґентами“ т-ва були з правила священики. Їм завдячує видавництво св, Єроніма в першу чергу свою успішну діяльність. Так остало до нині.

В 1918 р. приходять до Управи видавництва молоді люде, виховані в ідеольоґії і атмосфері новітнього хорв. христ. Руху. Ті люде як др. Андріч, редактор видань т-ва, проф. Ґрґец, др. Дежеліч і др. внесли в т-во новий дух, свіжу енерґію і привели видавництво св. Єроніма до небувалого розросту. Від 1918 р. до нині видало т-во 80 книжок в два і пів міліона примірників. Значить, що на рік виходило 8 кн. в 250.000 прм., кожда в 31.000 прим В тім часі перевів редактор др. Андріч цілковиту реорґанізацію видавництва, пристосовуючи його до вимог модерного часу і значно поширюючи його круг діланя. Минулого року видало т-во вже 16 книжок, а сего року видасть ще більше. Тепер платять члени раз на все 7 Дін. (кругло 1 зл.) членської вкладки і за те дістають звичайні і надзвичайні видання т-ва (8 книжок річно) за пів ціни. Видання т-ва для членів поділені на дві ґрупи: 1) Звичайні видання (календар, одна книжка научна, одна белетристична і одна набожного змісту). 2) Надзвичайні видання (також чотири книжки ріжнородного змісту.) Крім того розпочав др. Андріч нову серію під назвою „Добрі романи“, річно вісім книжок, а котрі можна окремо передплачувати по значно зниженій ціні. Сего року почало т-во видавати ще й ілюстрований журнал для родин в строго христ. дусі. Сей журнал зараз з другим числом зєднав собі 7.000 передплатників! За те він вміло, дбайливо і доцільно редаґований та гарно прикрашений (не так як „Життя і Знання“ нашої „Просвіти“, про котре не знати, для кого воно видається, чи для селян, чи для студентів-самоуків чи для інтеліґенції...) Завдяки своїому поширенню він незвичайно дешевий: для членів 10 Д. (1.50 зл.) річно, для нечленів 15 Дін. (щось понад 2 зл.)

Та ред. Андрічеви було й тих здобутків за мало. З новим роком перейнає т-во на себе видаванне христ. літерат.-мистецького місячника „Хорв. Просвіта“. Щоби протиділати шкідливим впливам лубочних (брукових) видань, що у формі маленьких тижневих і півтижневих періодичних брошурок просто заливають хорв. міста і своїм неморальним і глупим змістом трують і засмічують душі читачів, забрався сей невсипущий редактор т-ва св. Єроніма до видавання „Найкрасших романів“ періодично два рази в тиждень в аркушевих брошурках (ціна 1 Дін. — 15 сот). І ті „Найкрасші романи“ писані у христ. дусі або бодай такі, що не виступають проти христ. світогляду знайшли собі (самі!) за оден місяць 6.000 читачів!

Ще кілька цифр! За 1928. р. видало т-во св. Єроніма свій календар в 55.000 прим. і весь той наклад вже давно розпроданий! Звичайні видання друковано по 10.000 прим. кождої книжки, надзвичайні по 5.000 прим. В серії „Бібліотека добрих романів“ друкується кожда книжка (8—10 аркушів) в 3.000 прим. і понад 2.000 прим. зараз росходиться. Минулого року поширило т-во між хорв. народом понад 170.000 своїх видань!*) (До поширеня тих видань причиняється немало їх першорядна мистецька оправа, на котру т-во дуже уважає).

Се цифри! Задумаймося трохи над ними і порівнаймо себе з Хорватами. Хорватів в Югославії коло 3 міліони. Ліберальні й инші протихристіянські течії в них сильні, сильнійші ніж у нас, а мимо того які чудові успіхи християнського видавництва!...

У нас так мало, так застрашуючо мало друкується книжок взагалі, а зокрема книжок з християнським світоглядом, та й то, що видруковане остає в маґазинах!... Безнастанно чуємо скарги всіх наших видавництв на брак цікавости до книжки. І так скупа кількість наших українських книжок замкнена в маґазинах—а нас 7 міліонів тільки під Польщею!

Чому се так? Чи ми дійсно культурна нація? І доки так буде?!

о. Михайло Фірак.

*) Між своїми сегорічними виданнями видало се т-во чудовий роман „Софію вибрав“ В. Дежеліча, котрий незабаром появиться в укр. перекладі. М. Ф—к.

Нове міністерство

Незабаром у Франції буде нове міністерство — воздухоплавства. Ся діяльність так розвинулася, що відчувається необхідність створити руководячий для неї центр.

Найстарше міністерство — заграничних справ — основане 15 вересня 1588р. Першим його шефом був Люї де Револь. Военне міністерство організував Рішеліє в 1636 р. Морське міністерство організував Кольбер 1669 р. Першим міністром фінансів у Франції був Некер в р. 1789 (перед самою революцією). Революція установила два нові міністерства: внутрішних справ і справедливости. Коли повалено революцію і настала т. зв. реставрація, установлено згодом три нові міністерства: народної освіти в 1824 р. (першим міністром народної освіти був катол. епископ. Фрейсінус), торговлі і промислу та суспільних робіт. Третя республика установила: міністерства почт і телеґрафів (котрого сегодня нема), рільництва, кольоній, праці і пенсій. Першим міністром праці був Вівіяні в р. 1906.

Жиди і комунізм

Жидівська комуністична ґазета „Емес“ напечатала донос до больш. уряду на жидівську кольонію „Тель Хая“ (котру переіменували на „Октябр“). „Емес“ пише, що ту кольонію опанували сіоністи, що всіми способами поборюють комунізм. „Єврейська Секція“ післала в „Октябр“ 10 комуністів, але їх там приняли так ворожо, що ті мусіли втікати. Часть сіоністів увязнено, а „Емес“ домагається дальших арештів, або т. зв. „чистки“...

З того виходить, що Жиди во імя комунізму нашу земленьку беруть, але як приходиться на ній ґаздувати, тоді бороняться перед комунізмом. Мудрий то нарід.

Про суть анекдоту

(За Д-ром Гансом Гаєком).

Анекдот не дотеп, як багато думають. Се також не конче веселе оповідання. Головне й конечне в анекдоті се те, що анекдот характеризує: злосливо або з пошаною, для відстрашення або наслідування як приміру, але все характеризує, чи то якусь особу, чи нарід, чи тип, чи стан, чи епоху.

Факт, що більша часть анекдотів се видумки, або що найбільше композиції на основі якоїсь події, зовсім не зменьшує їх вартости.

Анекдот се більше твір фантазії, ніж дійсности. Але образ, який про кождого з нас мають наші вороги або приятелі, се також передовсім твір їх уяви.

Хто хоче якусь особу, подію, тип, стан, час представити коротко, той мусить обтяти сорокату дійсність, котра дуже скомплікована і мусить підчеркнути головне, значить — мусить до певної міри „фальшувати.“ Анекдот висказ свідка без скрупулів або й твір поговору, котрий повстає нераз десятки й сотки літ після події чи особи, яку характеризує. Та навіть коли анекдот фальшує, то ще й тоді характеризує — коли не те, що хоче характеризувати, то бодай час і людей, котрі сотворили його.

Горожанин СССР за кордоном

„Бич“ помістив інтересну сатиру на порядки в большевії. Ось виїмки:

I. Розмови в ваґоні

1. Господине кондуктор!

Чому поїзди не спізняються хоч на дві години?

2. Поважаний сусіде!

Чому Ви, кладучися спати наді мною, не кидаєте мені зверху окурків на голову? Не вяжіться, прошу! Я привик...

3. Прошу пані, на котрій стації ворвуться в наш ваґон безпритульні діти?

II. На вулици

Скажіть, коли зачнуть стріляти в товпу?

III. В ресторані

1. Кельнер! Чому ви мені дали таку величезну порцію? А що буде, як контроля надійде?

2. Кельнер! Що значить на списку потрав: мясо а-ля-русс? Чи з битим склом, чи з дрібненькими цьвяхами? (як лучається в „державних“ ресторанах у советському раю“).

3. Кельнер! Чи вільно мені відразу проковтнути отсю устрицю, чи ви наперед запишете її число в книгу росходів?

4. Кельнер! Що то за одна та гарна пані, котра сміється, як я їм сметану пальцями?

IV. В магазиновім склепі

1. О, симпатичний пане продаючий! Чи ви дійсно продасте мені аж чотири штуки отсеї матерії, чи ви може тільки сміетеся наді мною, як над чужинцем?

2. Що се таке, що тут ніхто на мене не кричить?

3. Скажіть, чи сей склеп кооперативний, чи в нім дійсно можна щось дістати?

V. В урядовій установі

1. Чи найти за два дні, чи за тиждень, щоб довідатися, де купується білєти на поїзд?

2. Чи можна самому дихати свіжим воздухом в околицях столиці, чи треба на кооперативних засадах будувати віллю?

3. Чи можу посидіти на канапі в коридорі, хоч не маю ні поручаючого листа, ні кревних між урядовцями?

VI. В почтово-телєґраф. уряді

1. Скажіть, будьте ласкаві в котрім віконци виповняється анкету для купна марки?

2. Я помилково написав свій адрес. Чи можна його змінити без окремої доплати?

Всі українські діти до української школи!
Хто минає свою школу і посилає дитину до чужої школи, той ворог дитини і української нації!

На міжнародну виставу преси

Враження з подорожі.

(Від власного кореспондента).

ВСТУП.

Німці мали багато причин, що першу велику міжнародну виставу преси урядили якраз в місті Кольонії (Кельн) над Реном[1]).

Ось головні причини:

Кольонія — се поруч Трієру найстарше німецьке місто і колиска німецької культури.

В Кольонії є „найвисший символ німецького духа і німецької культури“ — славна католицька катедра, досконалий зразок ґотійського стилю, котру Німці будували 600 і кількадесять літ тай ще далі не перестають будувати і прикрашувати.

Кольонія се живчик розвою німецьких міст: ще тому 100 літ не мала вона і 50.000 душ, а сегодня має поверх 700.000 (з того 4/5 католиків).

Кольонія се найголовніще німецьке місто надренської землі, за котру Німці вже поверх дві тисячі літ ллють свою кров (ще за римських часів зачали її лити). А тепер особливо залежало їм на тім, щоб перед цілим світом показати, що Французи не повинні мати ніяких претенсій до тої землі.

Ту часть Кольонії, котра знаходиться на лівім (західнім) березі Рену, оснував ще — Кай Юлій Цезар, а ту, що на правім боці — Константин Великий, перший християнський монарх. Багато заслуг коло розбудови міста мали римські намісники Веспазіян Аґріппа і Ґерманік, а мати Нерона, як уроженка Кольонії, спонукала свого мужа, цісаря Клявдія, надати тому місту повні права кольонії й торговельні привілеї[2]).

Одначе по упадку римської держави Гуни під проводом Атиллі страшенно, а потому в 9. століттю Нормани (Варяги) цілковито знищили і з землею зрівнали стару Кольонію так, що теперішну Кольонію можна дійсно уважати ділом німецьких рук.

Кольонія виростала й виросла під опікою своєї найстаршої й найкращої церкви. І длятого мабуть мало є таких туристів, котрі звиджуючи Кольонію, не зачинають оглядати її від головної її будівлі — від катедри.

Так зробив і я. Приїхавши на виставу преси в неділю 17. VI. о год. 4.24 по пол., я вже о год. 5. стояв перед катедрою. Вона знаходиться коло самого двірця, дуже близько від ріки Рену, котра тут могутно представляється — ширша ніж Дніпро коло Київа.

1. KÖLNER DOM (КОЛЬОНСЬКА КАТЕДРА).

Перші враження зовні такі: Дві високі, трохи за грубі, вежі з темно-сірого каменя. Довкруги катедри масивна камяна балюстрада з квітами і зеленю. Обійшов я ту будівлю навколо, став перед головним входом тай думаю собі:

„І то будували 600 літ!“...[3])

Перше враження — дійсно — ніякове... Особливо по тих описах, яких начиталося. То ся будівля має бути для великого німецького народу тим, чим церква св. Петра для Риму й Італії, чим Гаґія Софія для Царгороду, чим Нотр Дам для Парижа і Франції?...

Подивився я на високе небо над тою катедрою й не міг освободитися від думки, який малий чоловік, який невеликий навіть цілий нарід у творах своїх рук — і то навіть такий нарід, як німецький, — коли за поверх 600 літ не міг збудувати нічого більшого і кращого для піднесення свого духа до Бога...

Подивився я на ту церкву ще раз і ще раз. Таки не задоволила вона моїх очей. Мабуть тому, що вони приготовлялися весь час на щось далеко більше і краще, на щось вимріяне. І мимохіть звернувся я думкою до її морального значіння. Вже другу тисячку літ правляться на сім місци Богослуження й голоситься слово Боже, найвисша наука, яку мають люде. Кілько добра зроблено в сій будівлі! Кілько обичайности, кілько добродійности і взнеслих почувань внесено відси в напів ще колись дикі і дуже тверді ґерманські племена... На ту думку стало якось лекше на душі. Входжу по 12 великих камяних сходах до нутра великої катедри.

Темно і вузько. Дуже слабо мерехтять кольори у вітражах вікон.

По хвилі очи освоюються й рівночасно святиня поширюється. Щораз більше і більше... Стає велика. Величава!...

Міряю її очима вшир і зближаюся до першого вікна праворуч так, як ми Українці хрестимося наперед на право. Якось мимохіть іду в правий бік, хоч знаю, що вітражові вікна по лівім боці на якого пів тисячеліття старші і що властиво повиннося зачинати оглядати катедру з лівого боку. Але я нарочно не беру про-

[1]) Повне імя того міста: Colonia Claudia Augusta Aggripinensis. Воно назване по уродженій в тім місті дочці Ґерманіка, Аґрипіні (молодшій), жінці римського цісаря Клявдія й матери страшного цісаря Нерона.

[2]) Вже з наведених тут імен видно, як дуже найвизначнійші Римляне дбали про свої далекі окраїни. Цікаво, що Константин Великий, котрий довго мешкав тут у Кольонії і в Трієрі, рішився вкінці, перенести столицю римської держави до малої рибацької оселі над далеким Босфором коло Чорного Моря, хоч з Трієру правив Рим частиною Ґерманії, всею Ґалією і Британією (теперішною Англією) і хоч Трієр мав уже назву „другого Риму“.

[4]) Першу будову церкви на тім місци зачали в р. 800 і скінчили по 73 літах. Та потому вона два рази погоріла. А теперішну катедру зачав будувати в р. 1248 архиепископ Конрад ф. Гохштаден; скінчено будову аж 1880 р., хоч фактично Німці мабуть ніколи не перестануть щось робити коло тої церкви. І тепер на подвірях її стоять великі квадри тесаного каміння.

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

Св. Літургію в нашім обряді в берлінській р.-кат. церкві С. Маріявікторія відправив мин. неділі (24. VI.) український гр.-кат. парох в Німеччині о. д-р Петро Вергун. З того приводу берлінський „Католішес Кірхенблят“ помістив про Літургію Св. Йоана Золотоустого окрему статтю о. д-ра Вергуна. В редакційній примітці зазначено, що римо-католики вислуханням цеї Служби Божої сповнять свій недільний релігійний обовязок.

Робітничі катол. орґанізації в Голяндії. (КАП). В Амстердамі відбулася недавно сьогорічна конференція Союзу катол. робітників Голяндії. Зі звіту предсідника відносимо переконання, що професійні катол. орґанізації розвиваються дуже гарно. В 1927 р. прибуло нових членів 6000 осіб. Всіх членів нараховує союз 110.000. Допомоги для страйкуючих виплачено в 1927 р. на половину менше чим в попередному році. Каси безробітних мають під теперішну хвилю майно понад міліон долярів. На конференції характеризували деякі промовці катол. робітничу орґанізацію як не виключно воюючу, але в першу чергу як таку, що має виховувати своїх членів по католицьки в шляхотній і правдивій солідарности.

Французькі католики і кіно. Катол. французький щоденник „Ля Кроа“ подає майже в кожному числі виказ жертв своїх передплатників на уладження парохіяльних кіно-театрів. До дня 16. червня зібрано на сю ціль поверх пів міліона французьких франків. Жертви напливають дальше.

Католицизм в Англії. Англиканський духовник в Оксфорді сказав на проповіді, її мав у Вестмінстерському соборі: „Англиканська Церква терпить найбільше з приводу зростаючого змагання серед членів англиканського віроісповідання до переходу на католицизм. Уже від ряду літ скількість цих, що з анґликанізму переходять на католицизм досягає річно 12 тисяч“.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТКИ

Замкнення сесії СОЙМУ і СЕНАТУ наступило з днем 22. червня розпорядком президента держави. Це вчасне замкнення сесії вказувалоб на те, що уряд після ухвалення бюджету буде правити без парляменту, як це було вже в часі від травня 1926 до листопада 1927 р.

Польсько-литовська комісія забезпеки і відшкодовань радитиме сими днями в Ковні, куди вже виїхала 25. VI. польська делеґація під проводом Голуфка, начальника східн. вид. мін. загр. справ.

В НІМЕЧЧИНІ можливий є позапарляментарний кабінет. По розбитті переговорів Мілєра-Франкена з партіями. До кабінету ввійшлиби: Мілер, як канцлєр, провідник центра Ґерард, як віцеканцлєр і міністер окупованих земель соціяліст Северінґ, як міністер внутрішних справ, демократ Кох, мін. судівництва, соціяліст д-р Гільфердінґ, мін. державної господарки, Шецель (баварська народ. партія) міністром почти, Ґренер, міністер краєвої оборони, центровик Бравнс, міністер праці, Штреземан, заграничних справ.

ФРАНЦІЯ. Правительство та партії. Перша замітніша боротьба між лівим і правим крилом парляменту була при виборах предсідників великих парляментарних комісій: скарбової, заграничніх справ і військової. (Предсідники цих комісій є традиційно найблизчими кандидатами до міністерських тек). У скарбовій комісії появилися дві кандидатури: Мальвія (Картель) і Шасель Гійота (Націон. Бльок). Вибрано Мальвія. Кажуть, що Поанкаре потайки сприяв Мальвію, хоч він при голосуванні над справою альзатських послів голосував проти правительства. Зробив Поанкаре цю уступку тому, щоб зеднати собі лівицю для свойого стабілізаційного пляну. В заграничній комісії вибрали аклямаціею предсідника Поль-Бонкура, що хоч соціяліст є прихильником Поанкаре. Військова комісія вибрала предсідником міністра війни Мажінота, що належить до поміркованого центра. Всі ці вибори свідчать, які неясні в французькому парляменті відносини. Покищо домінує там стать Поанкаре, що його ніяка партія не важиться звалити. Та про постійну більшість нема мови. Колиб так Поанкаре уступив, парляментарний хаос збільшивсяб небезпечно.

ЮГОСЛАВІЯ. По вбивстві в скупштині. Аґенція Гаваса доносить із Белграду: Траґічна подія в скупштині склалася так: По промові чорногорського посла Рачіча, що нагально критикував опозицію, роздалися оклики. Тоді радічівець Бернар кинув кілька обидливих слів на адресу опозиції. Рачіч на це добув револьвера й вистрілив кілька разів у напрямі хліборобської партії. Убив Павла Радіча й Бесарічка та Джуру і поранив 4 послів: Степана Радіча, Ґрандія, Єлясіча та Пенара. Зараз по події відбулося засідання ради міністрів, на якій рішили перевести слідство та похорони державним коштом, а також дати підмоги родинам убитих послів. Рачіч спершу був утік, та потім зголосився в міністерстві внутрішних справ, де його арештували. Стан раненого посла Степана Радіча по операції поправився. На засіданні демократичної партії рішено, щоб усі демократичні члени правительства подалися негайно до димісії. Зараз по донесенні цего рішення премієрові міністрів, скликав він знов міністерську раду. Засідання скупштини відложено. Премієр Вукічевич вислав клюбові послів хліборобсько-демократичної партії кондоленційне письмо та секретар клюбу відіслав його по прочитанні назад із допискою, що клюб не приймає премієрової кондоленції. Хліборобсько-демократична коаліція відкинула предложені правительством емеритури членам родини убитих послів та похорони державними коштами. Тіла вбитих виставили на прилюдний вид у будинку хліборобсько-демократичної коаліції в Загребі. В краю покищо спокій. Тільки в Загребі були кількома наворотими вуличні демонстрації. В Белграді патролюють на вулицях скріплені відділи поліції. Похорони вбитих послів відбулися в суботу, 23. червня пополудні в Загребі.

відника (книжки) до рук і не хочу за першим разом нічого иншого знати, ні стилю, ні дати, опріч того, що сам побачу.

Ідучи, бачу ряди великих, фалдистих колюмн[1]) з темносірого каменя і ряди дуже темних лавок. Вони великі й широкі. Вигідні. Всі порожні. Сідаю в останню праворуч і оглядаю перше від дверей вікно по правому боці. Воно високе і ціле кольорове — вітражі. Золото, червень, синява, зелень — все сильні краски на скл'. На долі якісь герби, висше якісь особи. Всіх шиб 12 + в середині подвійної величини + на горі, котрих не можу обрахувати. Читаю надписи на вітражах:

Zum Andenken der Eheleute Langen...
Ludovicus I. Bavariae rex Donator 1847.

Сусідне вікно також вітражове (всі вікна кольорові і всі з малюнками від гори до долу). Воно далеко більше. Особи і підписи: Ісаія, Єремія, Езекиіл, Даниіл. Три перші в поважнім віц', Даниіл молодий. Вони з книжками або звоями в руках, всі голіруч. Висше поклін трьох царів. Ще висше: ангели і святі.

Трете вікно знов дуже високе і дуже велике і все покрите мальовилами. Чотири евангелисти, з них Йоан у молодім віц'. Висше — сцена зложення в ґріб Спасителя. Ще вище тайна вечера. Знов святі.

Четверте вікно величиною й формою як трете. На долі св. Августин, св. Іеронім, св. Ґригорій (папа, в тіярі), св. Амврозій.

Оглядаю ті образи і на думку приходить сучасний ліберальний інтеліґент. Що для нього — святий? Або предмет іронічних уваг, або в найлучшім разі предмет дуже байдужний. Доказ: сучасна література всіх цивілізованих народ'в. Щойно в останних літах появилися у деяких письменствах західних народів світські письменники, котрі поставили собі за проблем збагнути і змалювати психіку святого — як можуть і вміють. Але величезна маса літературної продукції страшенно далека в'д того проблему, котрий був головним проблемом середновіччя, то значить часу творення сучасної культури. Тепер звичайні проблеми літератури — зрада в подружжі, життя куртизан меньше або більше цинічно змальоване, проблеми влади і всякого злочину, особливо злочину. Ніщо так не читається, як кримінальні романи! Але й ті, що не називаються „кримінальні“, дуже часто мають також кримінальну основу... А проблеми внутрішнього досконалення людини — прямо щезли з обрію думки загалу сучасних письменників, творців і вдохновителів сучасної „культури“.

Так, щезли. Але з тим щезає й можність дійсної культури. Се вже тільки цивілізація, дуже буйна і блискуча — але бездумна і мимо всіх своїх чудес — неінтересна, бо виключно зовнішня. В своїм ядрі вона пуста як оріх, на котрім можна свистати. І тому так свищуть на ній. Свищуть аж в ухах лящить...

Вище над постатями святих (котрі щось колись говорили суспільности, а тепер, що вони говорять їй?) великий образ Сошествія св. Духа. Загал сучасної інтеліґенції взагалі не в силі собі вже уявити віри в такі події, віри, яка була чимсь найбільш реальним тоді', коли будовано основи нашої культури...

А далі високо на шибах і того вікна знов якісь зариси святинь.

Пяте вікно так само високе як всі инші, але рівно вузьке як перше. На нім знов надпис Ludovicus I Bavariae rex Fundator, але дата вже на рік пізніша: 1848. Значить коштовні це мусіли бути вікна, коли й король не міг собі позволити аж два в однім році жертвувати. На тім вікні найбільше впадає в очи образ, що представляє каменування (мабуть) св. Стефана. Висше на шибах того в'кна знов якісь особи, мабуть епископи, на що вказують жезли.

Штука малювання образів на вікнах святинь — вже поминувши всю її оригінальність і артистичну вартість — видається мені дуже цінна з отсих двох причин, одної що так скажу фізичної й одної психічної. Замальовані образами вікна не допускають надм'ру світла з надвору й тим настроюють думку людини, увійти в себе. А сам факт, що малюнки поміщені на шибах вікон святині, мимохіть пригадують те, що й душа людини має подібні „шиби“: очи й усі инші ріжноманітні змисли та що краса і вартість образів на тих шибах душі залежить від напряму спостережень і зусиль духа людини.

А третя причина глибокої символіки мальованих віконних шиб у тім, що образи на них на так'м крихкім матеріялі як скло, а прецінь вони найбільше оживляють міцні, камяні мури святинь, а прецінь дуже часто становлять вони їх головну а бодай одну з першорядних артистичних вартостей і найвиразніще промовляють до людини тою Божою іскрою, що малює сцени на них, постаті і події.

(Дальше буде.)

[1]) Всі вони однакової висоти, обему і форми. Тільки вдолі, в насадах крайні колюмни більше острокутні, н'ж середущі, але сего не можна відразу замітити.

НОВИНКИ

26-ий міжнародній Конґрес Мира почався 25. ц. м. в Варшаві. На інавґураційнім засіданню було стокількадесять делеґатів від 20 націй.

Торговельний білянс Польщі за травень виказує після провізоричних обчислень дефіцит у висоті 95 міліонів золотих. Дефіцит спричинений головно через збільшення привозу живности в останнім місяці на 40 міліонів золотих.

Приписи про продажу на рати. Міністерство промислу й торговлі видасть небаром спеціяльні приписи щодо системи продажі на рати, що доси не було зівсім управильнене законом. Метою приписів буде охоронити загал перед визиськом, що його часто допускалися купці при продажі на рати.

Справа відложення військової служби для студентів високих шкіл. Небаром видасть міністерство військових справ виконні приписи для новелі до закона про загальний військовий обовязок. Виконні приписи вияснять м. і. справу відложення військової служби для студентів високих шкіл. Продовження реченця відложень для студентів в віці 23 р. даватимуть найвище на два роки тоді, коли покликання до чинної служби внеможливилоб зівсім дальше продовжування науки. Буде це теж зависиме від степені виконання контінґенту.

Завдатки на продаж збіжа правительству. Економічний комітет мін. хліборобства затвердив візитаційний плян на р. 1928/9. За посередництвом „Банку Рольного" виплачуватимуть завдатки на рахунок збіжевих трансакцій цим хліборобам, що зобовяжуться продати збіже правительству. Крім цего одержать більші кредити комунальні союзи та споживчі кооперативи тай урухомлять теж нові елеватори.

Смерть під колесами поїзду. Антін Ковальський, механік, родом із Калуша, повертаючи нічним поїздом зі Львова до Калуша через Стрий, старався на станції Миколаїв-Дроговиже перейти до іншого воза. Що було темно, він упав із плятформи й погиб під колесами поїзду. Ніхто зі залізничої служби, ані з подорожних не завважав цеї пригоди. Аж над ранком залізнича служба найшла його тіло на залізничому шляху з розторощеними ногами та з роздертою грудною клітю.

Процес проти мад. комуніста Белі Куна почався в Відні 26. ц. м.

Ґен. Нобіле виратований з частиною залоги „Італії". Нобіле і товариші останню ніч розпучливо боролися з кригами, котрі посувалися на північ. При перескакуванню з криги на кригу Нобіле зломив ногу. Ратунок приніс шведський літак „Уплянд", котрий опустився на криги і забрав розбитків на Кінґсбай, звідки має забрати їх дальше шведський корабель „Квест". Иншу ґрупу залоги „Італія" замічено на північний схід від місця виратування ґен. Нобіле. Положення цеї ґрупи майже безнадійне.

Нищення лісів на папір злочином. Людовик Клябес в творі „Менш унд Ерде" пише: „Культурні народи потрібують щорічно кругло 350 тисяч дерев на виріб паперу, щоб пересічно появлялася що дві хвилині одна книжка, а близько що секунди один часопис. Докажіть конечність, що людство треба засипати міліярдами лихих часописів, пасквілів, страхітних романів. Колиж не можете зробити цего, то корчування пралісів це нагий злочин".

ОПОВІСТКИ.

РЕКОЛЄКЦІЇ

Замкнені реколєкції для священичих жінок і дочок, відбудуться в днях від 2-го 6-го липня 1928 р., в монастирі СС. Василіянок в Станиславові вул. Петра Скарги. Початок в понеділок 2-го липня о год. 6-тій вечером.

Кошти удержання 16 зл.

Зі собою взяти коцик, подушку, простирало і рушник. До участи запрошуємо рівнож світське інтеліґентне жіноцтво.

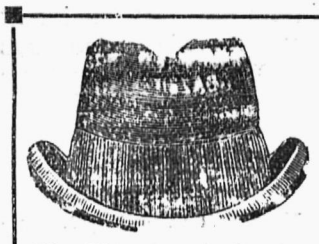
Зголошення враз з грішми надсилати як найскорше; останній речинець зголошень до 28 червня, на адресу Ст. Фіґолева, вул. Ґолуховського ч. 54.

Станиславів, 16. червня 1928. Комітет священичих жінок.

В приватній Семинарії учительській Сестер Василіянок з повними правами прилюдности „а" в Яворові іспити вступні на II., III. і IV. курс будуть відбуватись у днях 28. і 29. червня ц. р., а іспити вступні на I. курс способом клясовим після розпорядку Кураторії в днях 26., 27. і 28. червня ц. р. До іспиту належить предложити а) метрику крещення, б) свідоцтво лікарське від фізика і в) послідне свідоцтво шкільне — Зголошення до Інтернату приймають СС. Василіянки. — Дирекція. 1—1

З причини реконструкції льокалю **„ОЛЬКА"** :-: **РИНОК 35.** :-: біля Народної Торговлі уділяє **10%** рабату з виставових цін при закупі **панчіх, рукавичок, скарпеток, дитячих скарпеточок, всяких трикотових виробів та жіночого білля.** Велика оказія при 72-процентовій цловій підвищці. **Великий вибір — лише тревалі сорти!** 239 6-3

Цегольня „ЕНКА"
Львів, вулиця Снопківська ч. 1.
ново зареєстрована фірма поручає
ЦЕГЛУ
першої якости з нового випалу.
Негайна достава тягаровими автами.
245 5—10

ШАПКИ КАПЕЛЮХИ
у великім виборі
227 4-12
по низьких цінах
І. Віттман, :-: ЛЬВІВ, :-: Трибунальська 1.

ПАНСІОНАТИ
Власний виріб! Ціни фабричні!
КОВДРИ 1-сторонні від зол. 25·—
2-сторонні „ „ 32·—
в цвіти . . „ „ 40·—
МАТЕРАЦИ з морськ. трави „ 34·50
з волосані від „ 76·—
СІННИКИ готові . . . . „ „ 4·80
ПОДУШКИ з піря . . . . „ „ 18·—
ГОТОВІ ПІШВИ . . . . „ „ 4·—
ГОТОВІ ПРОСТИРАЛА . „ „ 5·50
„ „ під ковдри з дірками . „ „ 11·50
КОЦИ ВОВНЯНІ . . . . „ „ 9·50
ПОЛОТНА РУЧНИКИ — ОБРУСИ
ФІРАНКИ — КАПИ — КИЛИМИ і т. п.
206 **найдешевше продає** 14-15
ФАБРИКА ПОСТЕЛІ
ПЄТРУШЕВСЬКИЙ — МЛЄКО
ЛЬВІВ, КОРАЛЬНИЦЬКА 6.
Телєфон 37-72.
Цінники даром. — Для шпиталів, пансіонатів і т. п. — Ціни офертові.

Важне для громад і „Лугів"!
Доставляємо: **протипожарні сикавки: переносні і перевозові бочки на воду, ріжнородні помпи** на догідні сплати і з повною ґваранцією по цінах від **1.000 до 4.000 зол.** Для громад виєднуємо 5.000 до 1.000 зол. безповоротної субвенції на купно сикавки і пожарничого приладдя. — Жадайте цінників і проспектів!
Спілка Українських Агрономів, Львів, вул. Собіського 28.

Ігуменат Монастиря С. С. Василіянок в Яворові, розписує отсим **КОНКУРС** на дві учительські посади, а то: а) учителя мови української і німецької і б) учителя фізики і біольоґії. Зголошення з долученнями відповідних документів проситься надсилати під адресою: Ігуменат СС Василіянок в Яворові.

ВПРАВЛЕНИЙ інструктор, учень 8-ої кляси ґімн. пошукує лєкцію на час ферій. — Зголошення слати до Адмін. „Н. Зорі" під „Пластун". 250 2—3

ЛЕВ ОППЕР
Склад сукна і блаватних товарів
в Золочеві,
поручає: СУКНА, ВОВНИ, ПОЛОТНА, ШОВКИ, також найновіші сезонові креації
по найнижших цінах.
Замовлення з провінції полагоджується відворотною почтою. 230 8—8

Інжинір-архітект Лев Левинський
уповажнений будівничий
Львів, вул. Содова ч. 3, II. пов. (бічна вул. Потоцького)
виготовляє проєкти і кошториси для будови церков, народніх домів, читалень, кооператив і всякого роду будинків шкільних, мешкальних і промислових. — Бере в підприємство будови у Львові і на провінції по конкуренційних цінах. Обіймає технічний нагляд при будовах, виробляє затвердження проєктів у Воєвідств

В Централі **ПАНЧІХ**
ПФАВ, Львів, Ринок 19.
найдешевше, бо вхід через сіни.
246 а 4—50

„FOSFOR"
ФАБРИКА ШТУЧНИХ ПОГНОЇВ
232 **ЛЬВІВ,** 9—16
вул. Баторого 32, II. п., телєфон 50-69.
(ul. Batorego 32, II. p., telefon 50-69.)

СУПЕРФОСФАТИ: кістки й фосфорово-азотові, МІНЕРАЛЬНІ й амонякові,
РЕФОРМАТФОСФИ: кістні й мінеральні від 18 до 26% „P_2O_5!!!"
ТОМАСИНИ: „Kolumeta", „Gwiazda", й инші як краєві так і заграничні.
СОЛИ потасові й КАІНІТ, АЗОТНЯК, САЛІТРА (CHORZOWSKA) амонова
САЛІТРА чілійська — СІРЧАН амоновий вапно навозове палене й мелене (97% Ca O) — Вапно будівельне.
ФОСФОРИТИ палені й мелені (CaO розп. P_2O_5).
Достава вагоново й детайлічно по цінах фабр. й на найдогідніших услівях кред.

Видає й редагує Комітет У.Х.О. Відвічальний редактор **Роман Гайдук.** З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів, Ринок ч. 10